

Proemium

Super euangelio sancte Luce Continuum sancti thome.

Niter cetera incarnationis Christi mysteria quae etiam prophetas diligenter et aperte pronuntiat dicit: Induam celos tenebris: et sacculum ponam operimentum eorum: dñs dedit mihi linguam eruditam ut scia sustinere eum qui lapsus est verbo. Erigit manem: manem erigit mihi aurem: ut audiam quasi magistrum. Ex quibus verbis et

accipe possumus euangelij finem lucam materia: modum scribere dicitur: et additionem scriptoris. **AVG.** de eo. euang. Lucas enim circa sacerdotale dñi stirpe atque personam magis occupatus videtur. unde per titulum significat: est propter maximam victimam. unde bene pergitur vitulo hic euangelij liber qui a sacerdotibus inchoauit: et consummat in vitulo: quod omnia peccata suscipiens per totam vitam in imolaturis: et ipsam vitam in imolatione lucas stilo quodam plenius et diffusius. **GLO.** Quia passionem Christi principaliter exponere lucas intendit: huius euangelij materia significari potest in eo quod dicitur: Induam celos tenebris: et sacculum ponam operimentum eorum. Nam ad litteram in passionem Christi tenebre facte sunt: in discipulis fides obscurata est. **HIE.** super esaiam: Et Christus despectus erat et ignobilis quoniam pedebat in crucem: abscondit despectus erat: atque despectus: ut humano corpore diuina potentia celaretur. **HIE.** Sermo autem lucam in euangelio quod in actibus apostolorum copiosius est: seclari redolet eloquentiam. unde subdit: Dñs dedit mihi linguam eruditam. **AMBRO.** Nam scriptura diuina mundane euacuatur sapientie disciplina: quod in maiore fuerat caritate: ambrosius: quod res subnixae sunt: in si quis in scripturarum diuinitas etiam illa quod imitanda illi putat quare inuenit Sanctus. n. lucas velut quendam historici ordinem tenuit: et plura nobis gestorum dñi miracula reuelauit: ita in vobis sapientie virtutes euangelij ipsi complectere et historia. Quid enim perfectum ad sapiam nalem: quod spiritus sancti creatore etiam dñice incarnationis extitisse reseruit: docet moralia in eo de libro: quod admodum. s. amare iuniorum debeam. Docet etiam moralia cum lego: quoniam quod fidelis est in minimo et in magno fidelis est. **EVSE.** in ecclesiastica historia: Is genere quod antiochenus: arte medicus: finem hac medicina quae ex apostolorum vel societate vel traditione susceperat: duos nobis medicinales libros quibus non corporis sed aie curent explicuit. unde sequitur: Ut scia sustinere eum qui lapsus est verbo. **HIE.** super esaiam: Dicit enim se a dño accepisse sermonem: quoniam lapsus errantem populum sustinet et reuocat ad salutem. **GRECVS.** expositio: Eum autem lucas bone indolis erat et capacitas strenue et greco: sciam persecutus est. Grammatica siquidem atque poesis adeptus perfectus: Rhetorica autem et persuadendi leporem affecit: ad plenam: neque philosophiae muneribus caruit: deinde et medicina acquirat. Et quomodo nature velocitate satis de humana gustauerat sapientia: ad altioris peruenit. Accelerat igitur ad iudicium et visibiliter et verbosum: Christi adit. Lungus veritate cognosceret verum effectum Christi discipulus: plurimum magno comoratur. **GLO.** unde subdit: Erigit manem quasi a iuuentute ad seculare sapientiam. Manem erigit mihi aurem ad diuinam: ut audiam quasi magistrum. s. ipsum Christum. **EVSE.** in ecclesiastica historia: Tradit autem quod euangelium suum ex pauli ore perscripserit: sicut et mare qui ex petri ore fuerat predicata compositum. **CHRY.** super mattheum: Uterque autem eorum magis imitatur: est hic quidem paulum super flumina fluentem: ille autem petrum breuiloquio studentem. **AVG.** de eo. euang. Eo autem tempore perscripserit quo non solum ab ecclesia Christi: verum etiam ab ipsis adhibuit in carne manentibus apostolis perari meruerunt. Et hoc proemialiter dicta sufficiant.

Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem quae in nobis complectitur: sicut tradiderunt nobis quae ab initio ipsi viderunt: et ministri fuerunt sermonis. Visum est et mihi assensu a principio omnia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile: ut cognoscas eorum verborum de quibus eruditus es veritatem.

EVSE. In ecclesiastica historia: Lucas in initio euangelij sui causam scripserit indicauit: videlicet quoniam multi alij tunc reprobis fuerant enarrare res quae sibi magis erant ad liquidum comperte. Et hoc est quod dicit: Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem reprobam. **AMBRO.** Nam sicut multi in iudeorum populo diuino infusi spiritu prophetauerunt: alij autem pseudo prophetae erant potius quam prophetae: sicut et nunc in nouo testamento multi euangelia scribere conati sunt: quod bonum numularij non probatur: et aliud quidem fert euangelium quod duodecim scripsisse dicitur. Ausus est etiam basilides euangelium scribere. Fert aliud finem thomae: et aliud finem matthei. **BEZ.** DA. Multos ergo eos non tam numerositate quam hereticos multitudine diuersitate commendat: quod non spiritus sancti munere donati: sed vacuo labore conati magis ordinauerunt narrationem quam historiae texuerunt veritatem. **AMBRO.** Qui enim conatur est ordinare: suo labore conatus est: nec impleuit suo conatu. Sicut enim et donatianos: et graecorum: quod ubi se infunde ritigare peruenit: ut non egeat: sed reducat scriptorij ingenium. Et ideo bene dicit: Rerum quae in nobis complectitur: vel quae in nobis redundat. quod enim redundat nulli deficit: et de pleto nemo dubitat: cum fide effectus astruat: exitus perdat. **ORI.** Dicit autem Rerum: quod non solum phantasia iuxta hereticos exercuit iesus carnalem ipsi aduentum: sed cum veritas esset reuera negotium persecutus est. Affectum autem suum indicat ex hoc quod ait: Quae in nobis complectitur. s. quod in nobis manifestissime sunt ostensa: certa. n. fide et ratione cognouerunt: neque in aliquo fluctuabat. **CHRY.** Euangelista autem non solum testimonio premitur: est: propter: sed ad apostolos totum refert: inde robur veniat finem: et ideo subdit: sicut tradiderunt nobis: quae ab initio ipsi viderunt. **EVSE.** in ecclesiastica historia. Certum est quod veritatem vel paulo exponit: vel alijs apostolis quod ab initio ipsi viderant vel sibi tradiderat persecutus sit. **CHRY.** Dicit autem: Viderunt: quod hic maxime robur nascitur credulitatis: quod addiscit ab his quod praesentialiter viderunt. **ORI.** Palaz est autem quod cuiusdam doctrine finis est in ipsa doctrina: sicut geometrice aliterius vero doctrine finis in opere computat: sicut medicus: et ita est in finem dei. Et ideo postquam significauerat scias ex hoc quod dixerat: Ipsi viderunt. demonstrat opera: ex hoc quod sequitur: Et ministri fuerunt sermonis vel verbi. **AMBRO.** Nam congruit ista locutio ut magis mysterium verbi quam auditum esse credam. s. quod non prolatum verbum sed substantia le significat: non vulgare verbum sed celeste intelligamus: cui apostoli ministrarunt. **CYRIL.** Quod autem dicit huius verbi visores fuisse apostolos: concordat cum iohanne qui dicit: Verbum caro factum est et habitauit in nobis: et vidimus gloriam eius. Verbum namque mediante carne visibile factum est. **AMBRO.** Non solum autem finem compositum viderunt dñs: sed etiam s. verbum. Viderunt enim verbum quod cum moysi et helia viderunt gloriam verbi. alij non viderunt: quod compositum tantummodo videre potuerunt. **ORI.** Et in exodo quidem scriptum est: Populus videbat vocem dñi. vox autem audit potest quod videt. Sed propterea ita scriptum est: ut ostenderet nobis alijs videre oculis voce dñi quibus illi aspiciunt quod merent. Porro in euangelio non vox cernitur: sed finem quod voce praestantior est. **THEO.** Ex hoc enim manifeste inuenit: quod lucas non fuit discipulus ab initio: sed processu temporis. Alij autem fuerunt discipuli ab initio: ut petrus et filij gebedei. **BEDA.** Et tamen mattheus quoque et iohannes in multis quod scriberet ab his quod infantia: pueritia: generalis alogia: et scire et gestis inter se potuerat audire operum habebat. **ORIGE.** Deinde facultate scribendi replicat: quoniam

Hieronymus.

Hieronymus.

Cyprianus.

ea q̄ scripsit: nō rumore cognouit: s; ab initio fuerat ipse subsecut. vñ sequit. Vñ est et mihi affecuto a principio oia diligenter ex ordine tibi scribere optime theophile.

AMBRO. Cū dicit: Vñ est et mihi: nō negat deo vñ su: a deo enī pparat volūtas hominū. Prolixiorē autē hūc euāgelij librum q̄ ceteros ēē nemo dubitauerit: et ideo nō ea q̄ falsa sūt: s; q̄ vera sibi vēdicat. Et id dicit: affecuto quidē oia vñ est scribere nō oia: s; ex oibus: q̄ q̄ se: cū iesus si scribant oia: nec ipm mūdū cape arbitro: Lō sulto autē q̄ ab alijs sūt scripta pterit: vt pp̄ijs q̄buldaz singuli euāgelioz libz mysterioz gestoꝝq; miraculis eminerēt. **THEO.** Scribit autē ad theophilū vñ in elytū so: itas et principē: q̄ q̄ dicit Optime: nō dicebat nisi principib; et p̄sib;: sicut et paulus festo p̄sidi dixit: Optime feste. **BEDA:** Theophilus autē interpretat amās deū: vel amat a deo. q̄ quis q̄ amat deū siue a deo se de siderat amari: ad se scriptū putet euāgelij: et vñ sibi datū munus sibi q̄ mēdātū pignus p̄seruet. Nō aut nouoz quorūlibet eidē theophilo et velut ignoroz rō pandēda: sed eoz de q̄bus erudit ē verboz p̄mittit veritas exprime da cū subdit: Ut cognoscas eoz verboz de q̄b; erudit es: veritate. i. vt quo qd ordine a dño gestū dictūve sit: ag noscere queat. **CHRY.** Vel aliter: vt certitudinē habeas et securus: q̄ auditu pceperas. p̄spiciēs in scriptura. **THEO.** Plerūq; n. cū sine scripto aliqd dicit: calū niant illud q̄t falsū. cū vero qd q̄ dicit scripsit: tūc magis credim: q̄t nisi putaret vera: nō scriberet. **CHRY.** Vel aliter: Totū euāgelij p̄mū duo p̄tinet: p̄dicationē eoz: q̄ an cū euāgelij scriperat: puta matthei et marci: et rurū cur et ipse scribere p̄posuit. Cū vñ dixisset: Conati sūt. vocabulū potens applicari et ad p̄sūpūose aggredietes materiā: et ad bonē p̄tractates illā: Duab; additio nib; dubiā sniaz certificat: p̄mo quidē q̄ dixit: Que in nobis cōplere sūt rerū. scdo q̄ dixit: Sicut tradiderunt nobis q̄ ab initio ipsi viderūt. Simul aut h qd dico Tradiderūt. indicare mihi videt q̄ et ipsi moneant p̄pagare: velut enī illi tradiderūt: ipos quoq; oportebit accipien tes seriatim adinuicē p̄mulgare. Nō dū aut cōmendātes scripturē q̄ tradita fuerat: p̄tingebat icōueniēcia plurimā puenire diuturnitate ipis. vñ merito q̄ de p̄mū vñsoz vbi et ministris vbi acceperāt i scriptū vñuerso mūdo traditiōē p̄stiterūt: et calūntias p̄pellētes: et obliuionez destruentes: et ex ipa traditiōe itegritatē accōmodātes. .i.

Ut in diebus herodis regis iude sacer dos qdaz noie zacharias de vice abia: et vxor illi de filiabus aaron: et nomē eius helisabeth. Erāt aut iusti ambo an deū: icēdētes i omnibus mādatis et iustificatiōib; dñi sine q̄re la. Et nō erat illis filius: eo q̄ esset helisabeth steri lis et ambo processissent in diebus suis.

CHRY. Euāgelice narratiōis exordij a zacharia sumit et natiuitate ioānis: mirū ante mirū edificēs: minus anī mal. nā qm virgo paritura erat: p̄parauit ḡa vt ver p̄ius acciperet. Declarat aut ipse cū dicit: Fuit in diebus herodis: et adq̄t dignitatē cū subdit: Regis iude. Alius aut herodes fuit q̄ ioānnē occidit: s; ille tetrarcha fuit: h aut rex. **BEDA:** Tempus aut herodis alienigene regi dñico attestat aduentui. Predictū nanq; fuerat: q̄ nō deficiet princeps de iuda: neq; dux de femore ei: donec veniat q̄ mittendus ē. Ex quo enī patres ex egypto exierūt sue gentis iudicib; vsq; ad samuel p̄phetā: ac deinde regibus vsq; ad trāsmigrationē babylonie regebant. Post reditū vñ babylonie p̄pōntifices rex sūma gerebat: vsq; ad hircanū regē simul et p̄tūficē: quo ab herode iterēpro iudee regnū ipi herodi alienigene iussu augusti cesari tra dit gubernādū: cuius. xxxj. anno iuxta p̄phetiā supradī ctā: q̄ mittendus erat aduent. **AMBRO.** Docet aut

nos diuina scriptura nō solū mores in his q̄ p̄dicabiles sūt: s; etiā parētes oportere laudari: vt vclut trāsmisā i maculate puritatis hereditas: in his quos volum; lauda re p̄cellat. Nō solū igit a parētib; s; etiā a maiorib; san cti ioānis nobilitas p̄pagat: nō seculari p̄tate sublimis s; religionis successiōe venerabilis. Plena est igit lauda tiō q̄ genus: mores: officiū: factū: iudiciū cōp̄rehēdit: of ficiū in sacerdotio. vñ dicit: Sacerdos quidā noie zacharias. **BEDA:** in ho. De sacerdotaliēni p̄sapia ioānes ortus: vt eo potentius imitationē sacerdotij p̄conigaret quo ipm ad sacerdotale gen; p̄tinere claresceret. **AM BRO.** Genus aut cōp̄rehēdit in maiorib; vñ sequit: de vice abia. i. nobilis inter familias. **BEDA:** Erāt. n. p̄ nicipes factuarj. i. sūmi sacerdotes tā de filijs cleagar q̄ de filijs itamar: quoz vices fm ministeria sua vt ingrede rent domū dei. xxiij. sortibus dauid distinxit: in q̄bus familie abia de qua zacharias ortus est: sortis p̄git octa ua. Nō aut frustra p̄mus noui testamēti p̄co i octauē sor tis iure nascit: q̄ sicut septenario sepe numero p̄pter lab batū vetus testamētū: sic nouū aliquoties p̄conarium p̄pter sacramētū dñice vel noīre resurrectionis exprimit.

THEO. Volēs etiā oīdere q̄ legaliter ex sacerdotali genere erat: subdit: Et vxor illi de filiabus aaron: et nomē ei helisabeth. Leuit. xxiij. Nō. n. p̄mittēbat de alia tribu vxorē accipere: sed de sua. helisabeth interpretat: q̄daz: rias vero memoria dñi. **BEDA** in ho. Iustus. n. parci bus ioānes est genit: vt eo p̄dicent; iusticie p̄cepta po pulis daret: q̄ hec ipa nō q̄t nouitia didicisset: vñ de reditario iure a p̄genitorib; accepta fuaret. vñ de sequit: Erāt aut ambo iusti an deū. **AMBRO.** Et sic mores i equitate cōp̄rehēdit. Bene aut dicit an deū fieri. n. p̄t vt aliq; affectata bonitate populari iustus videat: imbi: iustus aut ante deū nō sit: si iusticia nō ex mentis simplicitate formet: s; adulatiōe simulet. Perfecta igit laus ē ante deū iustus ēē: solus. n. p̄fectior est q̄ ab eo p̄bat: q̄ nō p̄t falli. Factū aut cōp̄rehēdit in mādatis: in iustificatiōe iudi cū. vñ sequit: Incedētes i oib; mādatis et iustificatiōib; dñi. Cū enī mādatis celestib; obedim: in mādāt dñi in cedim: cū p̄grue iudicam: tenere dñi iustificatiōes vide mur. Prouidere aut oportet bona nō solū corā deo: sed etiā corā hoib; vñ sequit: Sine q̄rela. Nulla. n. q̄rela est vbi et mentis bonitas concordat et facti: et plerūq; iusticia durior hoib; q̄rela excitat. **ORI.** P̄t etiā aliqd iustū iustite fieri: vt si iactāte cā q̄s paup̄i largiat: qd nō t̄me q̄rela. Sequit: Et nō erat illis fili: eo q̄ erat steris heli sabeth: et ambo p̄cessissent in dieb; suis. **CHRY.** Nō so lū aut helisabeth erat steris: s; et p̄tarchaz p̄uges: Sara Rebecca Rachel: qd dedecus erat antiq; nō possumus dicere q̄ peccati effect: ēēt sterilitas: eūcti iusti: cūc vñ si. Hec aut fuit sterilitatis cā: vt cū videris virginē parien tē dñm: nō sis incredulus excreitās mentē tuā in alio ste rilij. **THEO.** Et vt etiā tu addisceres q̄ lex dei multi plicationē filioz nō appetit cor palē: s; magi spūalē. Pro cesserat aut ambo: nō solū fm cor p̄: s; fm ipm ascēsiōes in corde ponētes: et vitā suā vñ diē et nō vt noctem habē tes: quasi in die honeste ambulantes.

Factū est aut cū sacerdotio fūgeret zacharia in ordine vicis sue an deū fm p̄suetudinē sacerdo tis sorte exijt vt incensū poneret: ingressus in tem plum domini. Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi.

BEDA: Per moysen dñs vñū p̄stituit sūmū sacerdotē cui mortuo vñū succedere iussit: et h vsq; ad dauid ipa ser uatū ē: a q̄ plures fieri dño agēte decernit ē vñ nūc zacharias in ordine vicis sue sacerdotio functi ēē asserit: cū di cit: Factū ē aut cū sacerdotio fūgeret zacharias in ordi ne vicis sue ante deū fm p̄sue. sacer. sorte exijt vt incensū poneret

poneret ingres. in tem. dñi. **AMBRO.** Videt aut hic q̄a
charias sum? designari sacerdos: q̄ semel in anno solus
sumus sacerdos in secundo sanctuario intrabat: nō sine fā
guine quē offerret p̄o se 7 p̄ ppli delictis. **BEDA:** Nō
aut nūc noua sorte elect? est cū incensū eēt adolēdū: s̄ p̄
ea sorte cū ex ordine sui p̄tificat? in uicē abia succederet.
Sequit? Et ois multi. p̄o. erat oīas foris hōia incensi. In
centū in sancta sanctoꝝ a p̄tifice deferri expectate foris
templū oī p̄lo decimo die septimi mēis est iussū: 7 hāc
die expiationis siue p̄tiationis vocari: cū oī diei myste
riū aplūs ad heb̄eos pandēs: iēsu oīoī p̄tifice eē vēr
q̄ in sanguine p̄p̄lo celi secreta subig: vt p̄p̄tū nobis sa
ceret patē: 7 interpellaret p̄ peccatis coꝝ q̄ adhuc p̄ so
ribus oīas expectat. **AMBRO.** hic est aut ille sum
mus sacerdos q̄ adhuc sorte q̄rit: q̄ ver? adhuc ignorat
q̄ cū sorte eligat? humano iudicio nō cōp̄rehēdit. Ille igit
q̄rebat? 7 ali? figurabat. ver? eternū sacerdos q̄ nō ho
mīnū cruore: s̄ p̄p̄lo patē deū generi recōciliaret hu
mano: 7 tūc quidē vices erat: nūc aut est p̄petuitas.

**Apparuit aut illi angelus dñi stans a dextris
altaris incensi. Et zacharias turbat? est vidēs: 7 ti
mor irruit sup euz. Aut aut ad illū angelus: Ne ti
meas zacharias: qm̄ exaudita est dēp̄catio tua. Et
vxo: tua heliabeth pariet tibi filiū: 7 vocabis no
men eius iohannem: 7 erit gaudiū tibi: 7 exultatio:
7 multi in eius natiuitate gaudebunt.**

CHRY. Ingressus zacharias i templū vt p̄ces ferret p
cūctis ad deū: 7 q̄si dei 7 hoīū mediator vidit angelū in
tus stantē. vñ dicit? Apparuit aut illi angelus dñi stans a
dextris altaris incensi. **AMBRO.** Bene apparuisse dē
ci q̄ cū rep̄te p̄spexit: 7 h̄ specialiter: aut de angelis aut d
deo scriptura diuina tenere p̄fuit: vt qd nō pōt p̄sderi
apparere dicat. Nō. n. s̄r sensibilia vidēt: 7 is cui? in vo
luntate sūti ē videri. 7 cui? nāc ē nō videri. **ORI.** Et h̄ n̄ i
p̄m̄ sc̄lo dicim? s̄ 7 i futuro cū migrauerim? a mūdo: nō
oī? vel de? vñ angelū apparebūt: s̄ ille n̄ videbit q̄ mun
dū habuit cor. Locus aut nec nocere poterit quicq̄ nec
lunare. **CHRY.** Manifeste aut apparuit: nō in somnis
co q̄ m̄m̄s arduū annūciabat. vñ manifestior 7 mirabi
lior p̄missione egebat. **DAMA.** In angeli nō vt s̄r ho
mīnib? patefuit: s̄ t̄sfigurati. p̄t possūt vīsores aspice
re in quodcūq̄ iusserit dñs. **BASI.** Dicit aut: Altaris in
centū eo q̄ alterū erat altare deputatum ad holocausta.

AMBRO. Nō immerito aut angelus videt in tēplo:
q̄ veris sacerdotis annūciabat iā aduent? 7 celeste sacri
ficiū parabat: in quo angeli ministrarēt: nō. n. dubites as
sistere angelū qm̄ christus imolat. Apparuit aut a dextris
altaris incensi: q̄ diuine insigne misericordie deferbat.
dñs. n. a dextris est mibi: ne cōmouear. **CHRY.** Non
pōt aut homo quātūcūq̄ sit iustus absq̄ timore cerne
re angelū. vñ 7 nūc zacharias aspectū nō tolerās p̄sentie
angeli: nec fulgore illū valēs sufferre turbat. Et h̄ ē qd sub
dit? zacharias turbat? est vidēs. Sicut aut auriga p̄ter
rito: lozags dimittere corruūt eq̄ p̄cipites: totaq̄ q̄driga
puertit: sic accidere p̄fuit aīe quōtēs ab aliquo stupe
re vel sollicitudine dep̄m̄it. vñ 7 h̄ subdit? Et timor irru
it sup eū. **ORI.** Noua quūq̄ facies humanis se obtu
nib? p̄bens turbat mentē animūq̄ p̄seruat. vñ angelus sci
ens hāc humanā eē naturā primū p̄turbatōi medet. Nā
sequitur: Aut aut ad illum angelus: ne timeas zacharias.

ATHANA. In vita antonij. vñ nō difficilis est bo
noꝝ spiritū malozūq̄ discretio. si. n. p̄ timorē successer
it gaudiū: a dño venisse sciam? auxiliū: q̄ securitas aīe
p̄ntis maiestatis indicij ē. si aut incussa formido p̄māle
rit: hostis est q̄ videt. Nō solū aut trepidantē refocllat: s̄
etiā nouo letificat nūcio subdēs: Quoniam exaudita ē dē
p̄catio tua: 7 vxo: tua heliabeth pariet tibi filiū. **AVG.**

de questi. cūa. **Ubi** primo hoc attendendū est: quia nō est
verisimile vt cū p̄ peccatis ppli vel salute vñ redēptione
sacrificij ille offerret: q̄ potuerit publicis vōtis relicto
homo senex vxorē habēs p̄ accipiēdis filiis ozare p̄ser
tim: nā nemo ozat accipe qd accepturū eē desperat. Usq̄
adeo aut ille iā se habiturū filios despabat: vt hoc ange
lo p̄mittēti nō crederet. Ergo qd ei dicit? Exaudita ē dēp̄
catio tua. p̄ p̄lo intelligendū ē: cū? ppli qm̄ sal? 7 redē
ptio 7 peccatoꝝ abolitio p̄ christū summa erat: adhuc nū
ciat zacharie nascitur? fili? q̄ p̄curso: christi destinabat.

CHRY. Vel q̄ sit exaudita ei? dēp̄catio p̄bat p̄ hoc:
q̄ gignēdus erat ei fili? clamās: Ecce agnus dei qui tollit
peccata mūdi. **THEO.** Quasi ip̄o dicēte: vñ erit mibi
hoc manifestū: aut angelus ex h̄ q̄ heliabeth pariet: cre
des q̄ peccata p̄p̄lo sūt remissa. **AMBRO.** Vel aliter
Plena sp̄ 7 redūdantia sūt diuina bñctia nō exiguū p̄stri
cta munere: s̄ vberi bonoꝝ coaceruata p̄gestu: vt hic p̄i
mū p̄catōis fructus p̄mittit? deinde sterilis partus vxor
is: Cuius nomē p̄nūciat subdēs: Et vocabis nomē eius
ioannē. **BEDA:** Singularis meriti indicij dat? quōtēs
hoībus a deo vel ip̄onit nomē vel nūciat. **CHRY.** sup
ioannē: Illud quoq̄ oportet exprimere: qm̄ in q̄bus ab
ip̄a tēritate infantie vict? refulgere debebat: a p̄ncipio
diuinit? sumebat noīa. His vñ q̄ postea debebant excre
cere: nomē postea ip̄onebat. **BEDA:** Iohannes ḡ interp̄
tat in quo est gr̄a: vñ dñi gr̄a: q̄ noīe declarat p̄mo parēti
bus ei? gr̄am q̄bus decrepitis nasceret fili? eē donatā: de
inde ip̄i iohanni q̄ magnus corā dño erat futur? postre
mo etiā filiis israhel quos ad dñm erat p̄uersur? vñ sequi
tur: Et erit gau. tibi 7 exul. **ORI.** Quā em̄ iustus oī? in
mūdo: ministri natiuitatē ei? letant. qm̄ vñ ille nascit? q̄ q̄si
ad penas 7 argastulū relegat? minister p̄sternat 7 p̄cidit.

AMBRO. Sanctus aut nō solū parentū gr̄a: sed etiā
salus ē plurimoz. vñ sequit? Et multi in natiuitate ei? gau
debūt. Admonet h̄ loco sanctoꝝ generatiōe letari: admo
nent p̄ntes gr̄as agere. nō. n. modice mun? ē dei: dare
liberos: p̄pagatoꝝ generis: successiōis heredes.

**Er̄t em̄ magnus corā dño: 7 vinū 7 sicerā nō
bibet. Et spiritusfacto replebit? adhuc ex vtero ma
tris sue: 7 multos filioꝝ israhel p̄uertet ad dñm deū
ip̄oꝝ. Et ip̄e p̄cedet an̄ illū in spū 7 vñtute belie: vt
p̄uertat corā patrū i filios: 7 incredulos ad prudē
tiā iustozum: parare dño plebem perfectam.**

AMBRO. Post leticiā plurimozū magnitudo vñtutis
p̄mittit cū dñi: Er̄t. n. magn? corā dño. Nō corpis sed aīe
magnitudinē declarat: est corā dño magnitudo aīe: ma
gnitudo virtutis. **THEO.** Multi nanq̄ magni dicūt: s̄
corā hoīb? nō corā deo sicut hypocrite. ita aut 7 paren
tes iohannis iusti corā dño dicūt sūt. **AMBRO.** Dein
de nō fines alicui? p̄pagauit imperij: nō triumphos belli
ci certaminis repositauit: s̄ qd est ampli? p̄dicās in deser
to: delicias hominū corporisq̄ lasciuia magna animi vñ
tute dēp̄sit. vñ sequit? Et vinū 7 sicerā nō bibet. **BEDA:**
Sicera iter p̄tat ebrietas: q̄ vocabulo heb̄ei oē qd inebri
are pōt poculū siue de pomis siue de frugib? seu de ali
bet alia materia p̄fectū significat. Propriū vñ in lege na
tūre erat vinū 7 sicerā tpe obsecrationis abstinerē. vñ
ioannes ceteriq̄ tales vt sp̄nagari. i. sancti manere pos
sunt: sp̄ his abstinerē satagūt. nō. n. decet vino in quo ē lu
xuria inebriari cū q̄ multo spiritus sancti desiderat imple
ri. vñ recte cui vini ebrietas tollit? spūs gr̄a cumulat. Et
quid aut? Et spiritus sancto replebit? adhuc ex vtero m̄ris
sue. **AMBRO.** Cui spiritus sancti infūdīt? magnarū est
plenitudo virtutis. Siquidē sancti iohannes anteq̄ nasce
ret: matris adhuc in vtero positus spūs accepti gr̄am de
signauit: cū in vtero parētis exiliis dñi euāgelizauit adue
nū. Alius ē spūs vite hui? ali? gr̄e. Ille nascēdo sumit ex

Basilius a.

o: diu: moriendo defectu. Iste no eratib* coerecet: no obli-
tu extinguit: no alio mris excludit. **GRECVS:** Qd aut
erit op* iohannis: qdve p spm sanctu pager: ondit subdea
Et multos filioz israel puerter ad onz deū ipoz. **ORI.**
Iohannes qd plurimos puerit: Dñi aut opus ē vt oēs
ad deū patrē puerter. **BEDA:** Cū aut iohannes qd chisto
tēstimoniu phibēs: in ei* fide pplos baptizabat: oēs filios
israel ad dñm deū ipoz puerisse. patet chistū dñm deū
eē israel. vñ desināt arriani xpm dñm deū eē negare. Eru
bescāt photiniani xpo ex vigne pncipiū dare. Cū ēt ma
nichēi aliū ppli israel atqz aliū chistianoz deū credere.
AMBRO. Nō aut egem* testimonio: q plurimo z san-
ctus iohannes cor da puerit: in quo nobis ppheticē scri-
pture z euāgelice suffragant. Uox enī clamantis i deserto
Parate viā dñi. Nō. n. de se: s. de dño p̄dicabat p̄nūcius
xpi. z iō seqt: Et ipse p̄cedet an illū i spū z vīte helie. Bñ
p̄cedet an illū q p̄nūcius nat* ē p̄nūcius mortu* ē. Bñ etiā
iugit in spū z vīte helie. **ORI.** Nō dicit in aīa helie: s.
in spū z vīte. Spūs. n. q fuerat in helia venit in iohanne:
z sūt virtus ei*. **AMBRO.** Nunq. n. sine vīte spūs vl
sine spū virtus: z iō in spū z vīte: q: sanct* helias z vī-
tutē habuit magnā z grāz. vīte vt ad fidē aīos populoz
a p̄fidia recto: queret. vīte abstinēte atqz patētie z spm
p̄phetādi in deserto helias: i deserto iohannes. Ille achab
regis grām nō q̄siuit: hic sp̄cūit herodis. Ille iordanē vi-
uissit: hic ad lauacru salutare puerit. Ille p̄ioris: h sequē-
tis dñici p̄cursor aduēus. **BEDA:** Q aut de helia per
malachiā p̄dictū ē: hoc p angelū de iohanne dicit: cū sub-
dit: Ut puerit cor da patrū in filios. spirituale antiquoz
sanctoz sciam pplis p̄dicādo infūdēns. Et incredulos ad
prudenciā iusto: q est nō de legis operib* iusticiā p̄sum-
mere: s. ex fide salutē q̄rere. **GRECVS:** Uel aliter: Pa-
rentes iohannis z apostoloz iudei fuerūt: s. m̄ euāgelii
ex supbia z infidelitate sciebāt. Itaqz tanqz benigni filij
iohannes prius z apostoli p̄sequēt eis veritatē monstra-
bāt: in ppriam iusticiā z prudētiā eos attrahētes: sic etiā
helias reliqas hebzcoz puerit ad apostoloz veritatē.
BEDA: Quia vō zachariā p plebe supplicatē dixerat
exaudiri: subiūgit: Parare dño plebē p̄fectā. in q docet
quo ordine plebs eadē saluari z p̄fici debeat: ad p̄dicatī-
onē. s. iohannis penitēdo z credēdo in chistū. **THEO.**
Uel aliter: Iohannes plebē parauit: nō incredulā: s. p̄fectā
i. p̄peratā ad suscipiendū chistū. **ORI.** Sacramentū
aut iohannis vsqz nūc explet in mūdo. Quicūqz. n. creditu-
rus est in iesū chistū: antea spūs z vīus iohannis ad aīaz
illius venit: z p̄parat dño populū p̄fectū: vñit.

Et dixit zacharias ad angelū: Unde hoc scia
Ego. n. sū senex: z vxor mea p̄cessit in dieb* suis.
Et rīdēns angelus dixit ei: Ego sū gabriel q asto
ante deū: z missus sū loq ad te: z hec tibi euāgeliz-
care. Et ecce eris tacēs z nō poteris loq vsqz i diē
quo hec fiant: p eo q nō credidisti verbis meis q
iplebunt in tpe suo. Et erat plebs expectās zachariā:
z mirabāt q tardaret ipē i tēplo. Egressus aut
nō poterat loqui ad illos. Et cognouerunt q vī-
onem vidisset in templo: z ipse erat innuens illis
z permansit mutus.

CHRY. Habito respectu zacharias ad ppriaz etatē:
q̄nētā iugis sterilitate p̄specta diffusus ē. vñ dicit: Et di-
xit zacharias ad angelū: vñ h scia: q̄st dicat: quōd hoc fiet:
Et cām dubitatiois subdit: Ego. n. sū senex: z vxor mea p̄-
cessit in dieb* suis. q. d. Etas intempesta: natura ineptat:
ego generās debilis: terra sterilis. Nō aut censet ppter
hoc dignus ē venia sacerdos: oīū seriē rerū exposular.
q̄ncūqz enī de* aliquid indicat oportet in fide suscipi: nā
sup huiusmodi disceptare p̄tumacis est aīe. vñ sequit: Et

respō. ange. dixit ei: Ego sū gabriel q asto ante deū. **DA.**
q. d. Si homo talia signa pmitteret: ipse signū su-
gitare liceret: at cū angelus p̄mutat iā dubitare nō de-
bet. Sequit: Et missus sū loqui ad te: z hec tibi euāgelizare.

CHRY. Ut cū audias me a deo missū fore: mibilibus
manu cūctimes ex his q tibi dicūt. Nec. n. ex me loquor:
s. z mīrēns relata denūcio. hec est enī nūqz bonitas: vñ
hil ex se referat. **BEDA:** Ubi notandū est q angelus se
z ante deū stare z ad euāgelizandū zachariē missū eē te-
staf. **GREGO.** in ho. Quia z cū ad nos veniunt angeli
sic exteriūs implent ministeriū vt tñ nunqz inter* docim
p z̄tēplationē. q: est circūscript* est angelicus spiritus:
sumus tñ spiritus q deus est circūscriptus nō est. Angeli
itaqz etiā missi ante ipm sūt: qz quōlibet missi veniūt: ira
ipm currunt. **BEDA:** Dat aut ei signū: qd rogatur qd
discredēdo locut* etiā tacēdo credere discat. vñ sequit
Et ecce eris tacēs: z nō poteris loqui. **CHRY.** Ua
vi generatiua ad organa vocalia vīcula transferantur:
inuitu sacerdotij ei parēt: s. ob hoc p̄lectebat ampli* q
circa fidē ceteris p̄cessit debebat. **THEO.** S. q: vñ
bñ qd iugi aīo habet pōt etiā surdū significare: q: bene ta-
lis eris surdus z nō poteris loqui. Cōueniunt enī hec
duo passus est: tanqz enī inobediēs surditatem incurrit:
tanqz dīctor: taciturnitatē. **CHRY.** Dicit aut: Et ecce
q. d. i. hoc instanti. S. z considera miserationē dñi in hoc qd
sequit: Usqz in diē quo hec fient. q. d. Cū p eūctus rerū
qd dico ondo: z noueris te iure punitū tūc te de pena ori-
piam. Et cām pene ondit cū subdit: Pro eo q nō credidisti
verbis meis. q iplebunt in tpe suo: nō attendēs vīte:
tē eius q missi mei: cui ego asisto. Si aut ijs q erga natū-
ratē mortalē incredulus erat punit: q̄lter q celestē z iust
fabillē calūniat vitabit vltionē. **GRECVS.** Dñi autē
intrinsec* agerent: dilatio tēporis ad mirari cogebit expe-
ctantē forinsec* multitudinē. vñ sequit: Et erat plebs ex-
pec. zachariā. z mira. q tar. ipē in tēplo. Cūqz p diuersa v-
garet suspitio: q̄libet dictabat ad libitū donec zacharias
egredies doocuit silēdo qd latēdo p̄cessus est. vñ sequit:
Egressus aut nō poterat loq ad illos: z cognō. q vñ
vidisset in tēplo. **THEO.** Innuebat aut p̄p̄lo zachariā
as forte cām taciturnitatis interr ogātis: qna loqui nō va-
lēo: p nutū declarabat. vñ sequit: Et ipse erat innuens illis
z p̄māsit mut*. **AMBRO.** Est aut mut* qdē vō cor-
porales act* indicare molliēs: nec expmēs ei* voluntatē.

Et factū est vt impleti sūt dies officij eius abijt
in domū suā. Post hos aut dies concepit bella-
beth vxor eius: z occultabat se mēfibz qnqz dy-
cens: Quia sic fecit mibi dñs in diebus qbus re-
sperxit auferre obprobrium meū inter hominē.

BEDA: Uicis sue tpe pontifices templi tñ officijs mī-
cipati nō solū a cōplextu vxorū: sed ab ipso quoqz domo
rū suaz abstinebant ingressu. vñ dicit: Et factum est vt
impleti sūt dies officij eius: abijt in domū suam. Quia
enī tunc sacerdotalis ex stirpe aaron successio querebat:
necessario ipsa substituende sobolē pcurabatur. At quia
nūc non carnalis successio sed profectio spiritualis inquit
ritur: sacerdotibus vt semp altari queant assistere: semp
castitas obseruanda p̄cipitur. Sequitur: Post hos autē
dies cepit bellisabeth vxor ei*. Post dies. s. officij zachari-
e cōpletos. Bēsta sūt aut hec mēse septēb. i. vij. calen-
das octobris: qñ oportebat iudeos ieiuniū scenophę
celebrare: imminente equinoctio in quo incipit nox: cēma-
to: q dies: quia chistū oportet crescere: iohannē aut mi-
nui. Nec frustra tunc dies ieiuniorū erat: qz p iohannē erat
hoib* afflictio penitētie p̄dicāda. Sequit: Et occultabat
se mēfibz quinqz. **AMBROSI.** Que causa occul-
tationis nisi pudor: Sūt enī quedā tempore p̄scripta cō-
iugio: quando dare operā p̄creandis libris sit deco-
z m̄a p̄p̄a

dū anni vident: dū suscipiendū liberorū spes est. At vbi
 7 matura cui senectus successerit: 7 etas est regendis: libe-
 ris habiliō: 7 creandis pudor: est legitimis l3 fetus ge-
 nare indicia: 7 grauari aliene etatis onere: 7 tumescere al-
 iū nō sui tps fructu. Dū debet ergo ppter etatē: vñ intel-
 ligi pōt cā qz iā nō pueniāt iter se p cibū plūgalē. neqz
 enī cā qz senile nō erubesceret coitū: erubesceret partū: h
 m erubescit onus parentis: qdū nescit mysteriū religio-
 nis. Sed qz occurrat se qz pperat filiū: iactare se cepit
 qz generabat pphetā. ORI. Et iō dicit: Mensib' qnqz
 idēto nec maria pperet: 7 fetus eius exultās cū gau-
 dio pphetaret. **AMBRO.** Et qūis pūis sui erubescere
 ret etatem: rursum caruisse se gaudebat obprobrio dicēs:
 Quia sic fecit mihi dñs. **CHRY.** Scilicet soluit sterili-
 tatē: donū sup'ra naturā pcessit. 7 petra infructuosa spical
 vites pduxit. abstulit dedecus dū genitricē fecit. vñ se-
 quit: In die qz re. auf. ob. meū inter ho. **AMBRO.** Du-
 dor enī est feminis nuptiarū pma nō hñe: qbus hec sola ē
 causa nubendi. **CHRY.** Dupliciter igit gaudet dū 7 a
 nota sterilitatē ipaz eripuit dñs: 7 qm illūstrē partū enīta
 est. Nō enī vñ in ceteris gignentiū solus p cibū interue-
 nit: sed grā celestis huius ortus fuit exordiu. **BEDA:**
 Myrice aut p zachariā sacerdotiū iudeorū: p helisabeth
 pōtler ipā designari: qz sacerdotiū doctriū exercitata spi-
 ritales deo filios gignere debebat: s3 nō valebat: qz nemi-
 nē ad pfectionē adduxit lex. Erāt ambo iusti. qz bona est
 lex 7 sacerdotiū p illo tpe sanctū. Ambo pcesserāt in di-
 lectione suis. qz adueniente christo iā incurant ad seniu.
 Ingressi zacharias templū: qz sacerdotiū est intrare in sa-
 cruariū mysterioz celestiu. foris erat multitudo: qz my-
 stica penetrare nequit. Dū altari thimama imponit: nasci-
 turū iōannē agnoscat: qz dū doctores flāma diuine lecti-
 onis ardēt: gām dei p iēu pducit: reperit: hoc p an-
 gelū: qz lex p angelos ordinata est. **AMBRO.** In vno
 aut vox totū plebis obmutuit: qz in vno totus ad deum
 loquebat populus. trāsiuit enī ad nos dei verbū. 7 in no-
 bis nō tacet. Murus est qd nō intelligit legē. Cur n. tibi ma-
 gis videat mutus eē qz sōnū qz qui mysteriū nescit: Innuē-
 ti similis est populus iudeorū: qz actū suoz p stare nō po-
 test rationē. **BEDA:** Et helisabeth pcepit iōannē: qz i-
 terioza legis sacramētis christi abundant. Lōceptū qnqz
 mensib' occultat: qz moyses quinqz libris mysteria chri-
 sti designat: seu quia christi dispensatio in quinqz mundi
 tribus per sanctoz dicta vel facta figurat.

In mense aut sexto: missus ē angelus gabriel
 a deo in ciuitatē galilee cui nomē nazareth: ad vir-
 ginē desponsatā viro: cui nomē erat ioseph de do-
 mo dauid: 7 nomen virginis maria.

BEDA: Quia christi incarnatio vel sexta etate seculi fu-
 turā: vel ad impletionē legis erat pñtura: recte sexto mē-
 se pcepti iōannis missus ad mariā angelus nasciturū nū-
 ciat saluatozē. vñ dicit: In mense aut sexto. Mens sextū
 mariū intelligit: cui' xxv. die dñs noster 7 pceptus tra-
 dit 7 passus: sicut 7 xxv. die mensis decebris nat'. qz si vl
 hoc die vt nōnulli arbitrant equinoxiū vernale: vel illo
 solstitiū brumale fieri credant: puenit cū lucis incremen-
 to pcepti vel nasci eū qd illuminat omnē hominē venientēz
 in hūc mundū. At si quis ante dominicē natiuitatis 7 co-
 ceptionis tps cōsiderat lucē vel tenebras sup
 are pñterit: dicimus 7 nos qz iōannes ante faciē aduen-
 tus eius regnū celoꝝ euangelizabat. **BASI.** Adeū aut
 nos celestes spūs: nō qsi ex seipsis: sed ex eo qd diuine sa-
 pientie decorē pspiciūt. vñ de sequit: Missus est angelus
 gabriel a deo. **GRE.** in ho. Ad mariā n. virginē nō qui
 liber angelus: s3 gabriel archangelus mittit. ad hoc quip
 pe ministeriū sūmū angelū venire dignū fuerat: qd summū
 omniū nūciabat. Qui tēcirco pñato noie censet: vt sig-
 net p vocabulū in operatiōe qd valeat. Gabriel enī dei

fortitudo nominat. per dei ergo fortitudinē nunciandus
 erat: qd virtutū dñs 7 potēs in pñlio ad debellādas po-
 testates aereas veniebat. **GLO.** Addit aut 7 locus quo
 mittit eū 7 subdit: In ciuit. galil. cui no. nazareth. Nazareus
 enī. i. sanctus sanctoz nūciabat ventur'. **BEDA.** in ho.
 Aprū aut humane restauratiōis principū: vt angelus a
 deo mitteret ad virginē pñ psecrandū diuino: qz prima
 pditionis humane fuit cā cū serpens a diabolo mitebat
 ad mulierē spū superbie decipiendā. vñ sequit: Ad virgī-
 nē. **AVG.** de sancta virginitate: Nū enī solū virginitas
 deceter parere potuit: qd in sua natiuitate parē habere nō
 potuit. Oportebat enī caput nostrū ppter insigne mira-
 culū fm corpus nasci de virgine: qn significaret membra
 sua de virgine etiā fm spū nāscitura. **HIE.** in sermo-
 ne assū. Et bene angelus ad virginē mittit: qz sp est ange-
 lis cognata vgnitas. Profecto i carne pter carnē viuere
 nō terrena vita ē: s3 celestī. **CHRY.** sup mar. Nō aut an-
 gelus post partū annūciat virginē: ne nūmū exinde turba-
 ret. Et ideo ante pceptionē illā alloquit nō in sōnis: imo
 visibiliter assistit: nā qsi magnā valde relationē accipiēs
 egebat ante rei euentū visione solēti. **AMBRO.** Bene
 autem vtrūqz posuit scriptura: vt 7 desponsata esset 7
 virgo. Virgo: vt expers virilis consortij videretur. De-
 sponsata: ne temerate virginitatis adureretur infamia:
 cui grauis alius corruptele videretur insigne pferre.
 Maluit autem dñs aliquos de suo ortu qd de matris pu-
 dore dubitare. sciebat. n. tenerā eē virginis verecundiaz
 7 lubricā famā pudoris: nec putauit ortus sui fidē mris
 iniurijs astruendā. Seruat itaqz sancte marie sicut pūdo-
 re integra: ita 7 inuolabilis opinione virginitas. nec de-
 cuit sinistra virginibus opinione viuētibz velamen ex-
 cusatiōis relinquit: qz infamata mater quoqz dñi videret.
 Quid aut iudeis: quid herodi posset ascribi: si nati viderē
 rent ex adulterio psecuti. Quēadmodū aut ipse diceret:
 Nō veni legē soluerē: sed adimplere si viderē: cepisse a le-
 gis iniuria: cū pñs inupte lege dñet. Quid qz etiā fides
 marie verbis magis adfiscitur: 7 mendaciū cā remouet:
 videt. n. culpā obūbare noluisse mendacio innupta pze-
 gnans. Cū aut mentiendi desponsata nō habuit: cū cō-
 iugij pñmū 7 gratia nuptiarū part' sit feminaz. Nō me-
 diocrit quodqz causa est vt virginitas marie falleret prin-
 cipemūdi: qd cū desponsatā viro cerneret: partū nō potuit
 habere suspectū. **ORI.** Si. n. nō habuisset sponsū: ita-
 tim cogitatio tacta diaboli surrepisset: quō que nō accu-
 buit cū viro pñgnas esset: debet ille pceptus esse diuin'
 debet aliquid humana natura eē sublim'. **AMBRO.**
 Sed tñ magis refeller principes seculi: demonū enī mali-
 cia facile etiā occulta deprehēdit. At vero qd secularibus
 vanitatibus occupant: scire diuina nō possunt dñtia lo-
 cupletio: testis pudoris maritus adhibet: qd posset 7 dele-
 re iniuriā 7 vindicare obprobriū: si nō agnosceret sacra-
 mētū. de quo subdit: Qui nomē erat ioseph de domo da-
 uid. **BEDA:** in ho. Qd nō tñ ad ioseph: s3 etiā pñet
 ad mariā. Legis namqz erat pceptū: vt de sua quisqz tribu
 aut familia acciperet vxorē. Sequit: Et nomē vgnis ma-
 ria. **BEDA.** sup lucā: Maria hebraice stella maris: sy-
 riace vero dñia vocat: 7 merito qz hec totū mundi dñm
 lucē seculis meruit generare perennem.

Et ingressus angelus ad eā dixit: Ave gratia
 plene dñs tecū: benedicta tu in mulieribus. Que
 cum audisset turbata est in sermone eius: 7 cogita-
 bat qualis esset ista saluatio.

AMBRO. Disce virginē moribus: sola in penetralib'
 quā nemo viroz videret: solus angelus reperiret. vñ dī:
 Et ingrel. ange. ad eā. Et ne qdē degeneri deprauaret af-
 fatu: ab angelo salutaf. **GRECVS:** Contra vocē pñus
 editā mulieri dirigit nūc sermo ad virginē. In illa dolo-
 bus pñus est cā peccati punita: in hac per gaudiū mesticia

Hieronymus.

Basilius.

Hieronymus. a.
Greg. Nys. b.

Greg. Nys. b.

Cyrillus. b.

pellit. unde iocunditate non absurde pronunciat angelus virgini dicens: Ave. Quae autem digna cognoscere sponsalium attestat: cum dicit: Gratia plena. quasi enim quidam arra aut vos sponsi ostendit quod secunda sit gratia. Doctus. n. q. dicit: hec sunt sponse: alia sponsi. HIE. in sermone de assu. Et bene gratia plena: quia ceteris per presens praestat: Mariae vero simul se tota infudit gratie plenitudo. Vere gratia plena: per quam largo spiritus sancti imbore supfusa est omnis creatura. Jam autem erat cum virginem: quod ad virginem mittebat angelus: et praestitit nunciis suis: nec teneri potuit locis quod omnibus habet in locis. unde sequitur: Dominus tecum. AVG. in ser. de nati. Magis quod mecum: ipse. n. in tuo est corde: in tuo sit vtero: adimplet mentem: adimplet ventrem. GRECVS: hoc autem est totum legatio: nis completum. dei. n. verbum ut spiritus supra rationem vni omnem efficiens tanquam ipse germinans: idem germinatus totam naturam humanam subipsi formauit. Ultimam vero ponit perfectissimam et copiosissimam. Benedicte tu in mulieribus. Ana. si per cunctis mulieribus: vel etiam benedicant in te mulieres: sicut mares in filio: sed magis uterque in viris. Uelut. n. p. vna et vni feminam et mare peccati simul ac trinitas intrauit: sic et nunc per vnam et vni benedictio reuocata est et leticia: et ad singulos est profusa. AMBRO. Disce autem virginem verecundiam: quod pauebat: nam sequitur: Quae cum audisset: turbata est in sermone eius. Trepidare virginis est: et ad omnes ingressus viri paucere: omnes viri affat: vereri. Disce virgo verborum vitare lasciuia: Maria etiam salutationem angeli verebatur. GRECVS: Cum assueti foret his visionibus: Euangelista non visionibus: sed rebus turbationem attribuit dicens: Turbata est in sermone eius. Attende autem virginis et pudica et prudente et animam simul et vocem. audita leticia dictum examina uitae: et neque manifeste obstitit incredulitate: nec statim parit ex leuitate: eue leuitate cunctas simul et duritiam zacharie. vni sequitur: Et cogitabat quoniam esset ista saluatio. Non peccatio: nam adhuc ignorabat inmensitatem mysterij: sed salutationem quidam libidinosa: ut a viro ad virginem: an diuina: dei faceret mentionem dicens: Dominus tecum. AMBRO. Benedictionis etiam noua formula mirabatur: quod nunc est ante coperta: soli marie habebatur. ORI. Sciuisset maria ad aliam quae prius simile factum esse finone: utpote quod habebat legis sciam: nunquam ea quasi peregrina talis saluatio exterruisset.

Et ait angelus ei: Ne timeas maria: inuenisti enim gratiam apud deum. Ecce concipies in vtero et paries filium: et vocabis nomen eius iesu. Hic erit magnus et filius altissimi vocabitur. Et dabit illi dominus deus sedem dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in eternum: et regni eius non erit finis.

BEDA: Quia salutatione insolita virginem turbata videbat: quasi familiaris nota vocas ex nomine: ne timere debeat iubet. vni dicit: Et ait ei angelus: ne timeas maria. GRECVS: q. d. Non accessi decepturus: imo deceptiois abolitione deprimere. Non veni praedaturus inuolabilem absolutionem: sed peritiam puritatis et custodiam praebernia referare. Non sui serpentis minister: sed perimetis serpentem legatus sponsalium tractator: non insidias molitor. Sic nequaquam distrabentibus ipsam praedicationibus vexari permittit: ne diiudicare infidus minister negotij. CHRY. Qui autem apud deum meretur gratiam: non habet quod timeat. vni sequitur: Inuenisti enim gratiam apud deum. Qualiter autem illa quod reperierit: nisi humilitate mediante: humilibus enim datur deus gratiam. GRECVS: Inuenit. n. gratia vgo coram deo: quod splendore pudicitiae propria exornas animam: gratum deo se habitaculum praeparauit: nec solum celibatui inuolabilem praeseruaui: sed etiam immaculatam praeseruaui custodiuit. ORI. Inuenerat. n. praesens gratia ante eam: Et id subdit quod proprium est dicens: Ecce concipies in vtero. GRECVS: Quod dicitur ecce: celeritatem et praesentiam denotat: insinuas cum eius verbo celebrata esse conceptionem. Dicit autem: Concipies in vtero: ut demonstraret omnem ab ipso

Cyrillus. b.

Basilis. b.

vtero virginis et de nostra substantia carne suscipe. Veni enim diuinum vbi emundatur naturam humanam et partum: et non stre generationis primordia. Et id sine peccato et humano semine per singula sic nos in carne concipit: et nouem menses partio gestat in vtero. GRE. nisen. Sed quoniam praestigia specialiter diuinum concipit spiritum: et spiritum parere salutare finem per partum id addidit: Et paries filium. AMBRO. Non autem omnes sicut maria: ut dum de spulso concipit: verbum pariat. Sunt autem qui ab ortu excludunt vbi ante pariat. Sunt qui in vtero christum habeant: sed nondum formauerunt. GRE. nisen. Cum autem expectatio partum mulieribus timore incutitur: sedat timoris metu dulcis partum relatio: cum subdit: Et vocabis nomen eius iesu. Saluatoris. n. aduersus eiususlibet timoris impulsio.

BEDA: Iesus autem saluator: siue salutaris interpretatur. GRECVS: Dicit autem: tu vocabis non pater: patrem. n. caret quia ad inferiora generatione: sicut et matre respectu superiorum. CYRIL. hoc autem nomen de nouo fuit vbi impossibilem naturam congruens carnis: finem illud propheticum: Vocabitur tibi nomen nouum quod omnes domini nouauerunt. GRECVS. Uerum quod hoc nomen coe est sibi cum successore in omni. Ierico innumeris angelus quod non erit finem illi similitudine subiungit: Hic erit magnus. AMBRO. Dictum est quidem etiam de iohanne quod erit magnus: sed ille qui homo magnus: hic qui deus magnus. Late. n. fundit dei virtus: late celestis substantie magnitudo porrigit. non loco claudit: non opinione comprehendit: non estimatioe claudit: non etate variat. ORI. Vide magnitudinem saluatoris quod in toto orbe diffusa sit. ascende in celos: quo celestia replerit. descende cogitatione ad abyssos et vide eum illum descendisse. si hoc videris: pariter intueberis ope completum: hic erit magnus. GRECVS: Neque carnis assumptio deitatis derogat celsitudini: imo potius humanitatis humilitas sublimat. vni sequitur: Et filius altissimi vocabitur. Non vti tu impones vocabulum: sed ipse vocabitur. a quo: nisi a substantia genitorum. nullus. n. filium nouit nisi pater. Penes quem vero infallibilis est noticia gentis: nec verus interpretis est erga ipositionem praeuam nois. propter quod dicit: Hic est filius meus dilectus. ab eterno siquidem est quoniam nunc ad nostram doctrinam nomen eius patuerit. Et id autem vocatur: non sicut vel generabit. nam et ante secula fuerat substantia lis patri. Hic ergo concipies: huius mater efficietis: hic virginis cella cludet cui celeste spatium capax non erit.

CHRY. Accipere siquidem enorme quibusdam videtur: deum habitare corpus. Nonne sol cuius est corpus sensibilis quocumque radios mittit: non ledit in propria puritate. Multo ergo magis iusticie sol ex vtero virginis mundissimum corpus assumens: non tamen praeuincit: non estimo etiam ipsam matrem sanctioris ostendit. GRECVS: Et virginem redderet memoriam perperam subdit: Et da. il. de. de. se. dauid patris eius. ut noscat liquidum: quoniam quod nasciturus est ab ea ipse est christus quem illi permiserunt ex dauid semine nasciturum. CYRIL. Non tamen ex ioseph est editum corpus christi mundissimum: finem enim vna linea cognationis perfluxerat ioseph et virgo: ex qua forma humanitatis vniuersum sumpsit. BASIL. Non autem materiali sede dauid sedet dominus translatum iudaico regno ad herodem: sed sede appellat dauid: in qua resedit dominus indissolubile regnum. unde sequitur: Et regna in domo iacob in eternum.

CHRY. Dicit autem ad praesens domum iacob eos quod de numero iudeorum crediderunt in illam. Ut enim paulus dicit: Non omnes qui ex israel sunt: huius sunt israelitae: sed qui sunt filij promissionis concipiuntur in semine. BEDA: Uel domum iacob tota ecclesia dicit: vel quod de bona radice nata: vel cum oleaster esset: merito tamen fidei in bona est inserta oliua. GRECVS: Nullius autem est in eternum regnare nisi dei solius: quoniam fit ut esset per incarnationem dicat dauid sedem accipere: tunc idem ipse inquam deus rex eternus agnoscitur. Sequitur: Et regni eius non erit finis. non solum inquam deus est: sed etiam in eo quod homo. et in presenti quidem habet regnum multorum: finaliter vero vniuersorum: cuius est oia subiungant. BEDA: Omitte ergo nestor dicere homines tamen ex virgine nati: et hunc a verbo dei non in unitate personae

plene esse receptū. Angelus enī qui cū dē ipm patrē habe
re dicitur: quē filiū altissimi vocari pūnciat: in duab' na
tūis vna chūstī psonā dēmonstrat. Nō autē ideo futuri tē
poris vbi angel' vti: q' fm hereticos xps an mariā nō
fuit: s' q' fm candē psonā hō cū deo idē filiū nomē sonit.

Dixit autē maria ad angelum: Quōd fiet istud
qm virū nō cognosco. Et rīdēns angelus dixit ei
Spiritus sanctus superueniet in te: et virtus altis
simi obumbrabit tibi. Ideoq' et quod nascet ex
te sanctum: vocabitur filius dei.

AMBRO. Neq' nō credere angelo mariā debuit: ne
q' tam temere vsurpare diuinā. vñ dicit: Dixit autē maria
ad angelū: Quomodo fiet istud? Temperato est ista rī
sio q' verba sacerdotis. Nec ait: Quomodo fiet istud? Al
ter rīdit: vñ hoc sciam: Negat ille se credere: et quasi fidei
adhibet aliū qrit auctore. Ita se facere pofitetur: nec dubi
tat esse faciendū: qd quomodo fiat inquirī. Legerat ma
ria: Ecce pcepit in vtero: et pariet filiū. iō credidit futurū
sed quōd fieret ante nō legerat. nō enī quēadmodū fieret:
vñ pphete tāto fuerat reuelatū: tantū enī mysteriū nō ho
minis fuit: sed angeli ore promendū. **GRE.** nīsenus: Al
ter de etiā mūde virginis vocē: partū annūciat angelus:
ipsa vero virginitati innititur: pstantio iē in corruptibili
tate angelica vīfione diuīdicans. vñ dicit: Quoniam virū
nō cognosco. **BASI.** Cognitio multis facit dicit. dicit. n.
cognitio nostri p dōtois sapientia: ac magnaliū suoz no
ticia: nec nō mandatorū custodia: et que fit apud cū appo
pinquatio et copula nuptialis: vñ hic accipit. **GRE.** nī
senus: Nec igit' marie verba indicū sūt: q' tractabat
in mētis archano: nā si causa copule iugalīs ioseph de
spōsari voluisset: cur admiratione ducta ē dū sibi narra
t' pcepto: cū nimirū ipsa pōlaret ad tempus mater effici
lura legis naturā. Uerū q' oblatū corp' deo quasi quo
dam ex sacris inuiolabile referuari decebat. et ideo dicit
Quoniam virū nō cognosco. q. d. Et si sis angelus: tamē q'
virū cognoscā: ex impossibilitatibus cernit. qualiter igit' ma
rie carens coniuge: ioseph quidē in sponsū agnouit.

GRECVS. Sed pōdera qualiter virgini soluit dubiū
angelus: ac explanat inueneratū pūbiū et ineffabile par
tū. Sequit' enī: Et rīdēns angelus dixit ei: Spiritus sanctus
superueniet in te. **CHRY.** q. d. Nō q'as ordinē naturālē

vbi naturā trāscēdit et superat q' tractant. Dicit: quōd fiet
istud: qm virū nō cognosco: qm inuicē eo ipso pūngit q' es
coniugis experta. nā si vix experta fuisset: nō digna cēse
retis hoc mysterio: nō q' prophānū sit cōiugū: s' q' vir
ginitas potior. Decebat enī cōmūne omniū domū: et in
natiuitate nobiscū participare: et ab ea discrepare. q' enī
ex vtero nasceret: habuit cōmūne nobiscū. q' autē absq'
cōcubitu nasceret: plus a nobis obtinuit q' beatū corp'us
illud qd ob exuberantē mūdiciā virginis marie vt vide
tur donū aie ad seipsū allexit. In singulis enī ceteris vir
ginitas aīa sincera sanctū spiritus impetrabit presentia: s'z
nūc caro receptaculū efficitur spiritus. **GRE.** nīse
nus: Tabulas n. nostre nature quas culpa confregerat:
denuo verus legislator de terra nostra sibi dolauit: absq'
cōcubitu diuinitatē sue corpus susceptibile creās: quod
diuinus digitus sculpsit: scilicet spiritus superueniens vir
gini. **CHRY.** Iusuper et virtus altissimi obumbrabit ti
bi. Altissimi regis virtus chūstus est: qui per aduentum
spiritus sancti formatur in virgine. **GRE.** xviij. moraliū

Per obū: rationis enī vocabulū incarnandi dei viraq'
natura significat: vmbra enī a lumine formā et corpore.
Dns autē per diuinitatē lumen est: quia ergo lumen incor
poreū in eius erat vtero corporeandū: recte ei dicit: Vir
tus altissimi obumbrabit tibi. i. corpus in te humanitatis
accipiet incorporeū lumen diuinitatis: hoc enī marie di
ci ppter mentis refrigeriū celitus dātū. **BEDA:** Nō

ergo virili qd nō cognoscat semine: s'z spiritus sancti q' iple
ris ope pāpēs. cōcupiscentie in te nō erit estus: vbi vmb
ra faciet spiritus sanctus. **GRE.** nīsenus: Vel dicit
Obumbrabit tibi. q' sicut corp'us vmbra pceditū cha
racterē pformat: ita indicia deitatis filiū ex virtute gene
randi patebūt. Sicut. n. in nobis quedā viuifica virtus i
materia corp'ali pspicit qua homo formā: sic in virgine
altissimi virtus p viuificantē spiritū pariter corp'ali in
tam materiā carnis ex virgineo corp'e ad formadū nouū
hoiem assumpsit. vñ sequit': Ideoq' et quod nascet ex te san
ctū. **ATHANA.** Proficemur enī qm nature huma
ne assumptū ex maria corp'us verissimū extitit: et idē fm
naturā corp'is nostro: s'z nāq' nra maria est: cū oēs ab
adam descendimus. **BASI.** Unde et paulus dicit
Qm misit deus filiū suū natū nō p mulierē: sed ex mulie
re. Nā hoc qd dico per mulierē trāsiturā poterat indica
re natiuitatis sententiā. qd autē dicit: ex muliere: manife
stat pūmionē nature genitū respectu patris. **GRE.** nī
xviij. morā. Ad distinctionem autē nostre sanctitatis ielus
singulariter sanctus nasciturus asserit. nos quippe etiā sū
cti efficiamur: nō tamē nascimur: q' ipsa nature corp'ali
lis cognatione pstringimur. ille autē solus veraciter sanct'
est: qui ex pūmione carnalis copule pceptus nō est: qui
nō sicut hereticus desipit: alter in humanitate: alter in dei
tate est. vt purus homo pceptus atq' editus: et post p me
ritū vt deus esset accepit: sed nūciantē angelo et adueni
ente spiritu: mox vbi in vtero: mox intra vterū verbū ca
ro. vñ sequit': Vocabit fili' dei. **GRECVS:** Tu autē attē
de q'it' v'gini angel' totā trinitatē cōdidit: dū ipm scm p me
morat virtutē et altissimū: trinitas enī indiuisibilis est.

Et ecce helisabeth cognata tua: et ipsa cōcepit
filiū in senectute sua. Et hic mensis est sextus illi: q'
vocatur sterilis: quia nō erit impossibile apud de
um oē verbū. Dixit autē maria: Ecce ancilla dñi
fiat mibi fm vbi tui. Et discessit ab illa angelus.

CHRY. Quoniam pcedens dictū superabat virginis
mentē ad humilitatē declinauit: finonē per sensibilia ipsi
suadens. Vñ dicit: Et ecce helisabeth cognata tua. Anim
aduerte Sabrielis industriā: nō memorauit eā. Sare vel
Rebecca vel Rachelis: q' antiquiora erāt exempla: s'z im
minēs factū inducit: vt ei' mentē corroboret: et ob hoc et
etate cōmemorauit: cū dicit: Et ipsa cōcepit filiū in senectu
te sua. Et defectū nature. Sequit'. n. Et hic mensis est sex
t' illi que vocat' sterilis. Nō enī a principio pceptus helisa
beth statim annūciat: sed actio sex mensiū spatio: vt tu
mo: ventris pbebeat argumentū. **GRE.** nāgēn'
S'z qrit aliq's: Qualiter ad dauid chūstus referit: Siqui
dē maria de sanguine manauit aaron: cui' cognatā ange
lus helisabeth asseruit: s'z h' nutu supno pūgit vt regiū ge
nus sacerdotali stirpi iungeret: vt chūst' q' rex ē et sacer
dos ab vtrūq' s'z carnē nasceret. Legit etiā i exodo: Qm
aaron primus fm legē sacerdos duxit ex tribu iude pū
gē helisabeth filiā aminadab: et attēde sacratissimā spūs
admirationē: dū et hāc zacharie pūgē statuit helisabeth
vocari: reducēs nos ad illā helisabeth quā duxerat aarō

BEDA: Sic ergo ne virgo se parere posse diffidat: ac
cepit exēplū sterilis anus paritūre: vt discat oīa deo pos
sibilia: etiā q' nature ordine vident' eē p'ria. vñ seqt': Quia
nō erit impossibile apud deū oē vbiū. **CHRY.** Ipse nāq'
cū sit nature dñs cūcta pōt cū velit: q' cūcta pagit et dispo
nit: vite mortisq' loza gubernās. **AVG.** p' faustū: Quis
quis autē dicit: Si omnipotēs deus ē: faciat vt ea q' facta
sūt facta nō fuerint: nō pcepit se dicere vt ea q' vera sūt eo
ipso q' vera sūt falsa sint. Potest enī facere q' aliqd nō sit
qd erat: velut cū aliqd cepit eē nascēdo: faciat non esse
moriēdo. Quis autē dicit: vt id qd iā nō est: faciat nō eē:
quicqd enī pteritū est: iā nō est: si de ipso fieri aliqd pōt

Greg. Nyss. b.

Basilig. d.

Greg. Nyss. a.

Basilus. a.

Greg. Nise. a.

G. Nazian. b.

Greg. Nisēy. a.

adhuc est de quo fiat. Et si est: quod prout est: non ergo est quod vere diximus fuisse: sed ideo verum est illud fuisse: quia in nostra sententia verum est: non in ea re quod iam non est: hanc autem sententiam deus falsam facere non potest. Omnipotens autem deus non ita dicimus ac si enim etiam mori posse credamus. Ille plane oipotens vere solus dicit: quod vere est: etiam a quo solo est quod aliquo modo est. **AMBRO.** Vide autem humilitatem virginis vide devotionem. Sequitur. **n. Dixit autem. ma. Ecce an. dñi.** Ancilla se dicit quod mater eligit: nec repentina exaltata. promissione est. **Dñi. n. humiliter paritura: humilitatem debuit etiam ipsa preferre. simul etiam ancilla se dicens: nullam sibi promissionem tante gratie dedicavit: quoniam faceret quod iuberet. unde sequitur: fiat mihi secundum verbum tuum. Habet obsequium: vide votum. Ecce ancilla dñi. apparat officium: fiat mihi secundum verbum tuum. acceptus est voti. **EVSE.** Alius aliud quiddam in presenti sermone virginis extollet apicem: hic quidem ostentat: hic obedientie promissionem: alii quod non allecta est: tam splendor didici et arduis promissis archangelum. promissis pollicitis: alius quod non excessit modum in dādo instantias: sed equaliter cavit et cunctis et zacharie in obedientia: mihi autem humilitatis profunditas non minus cōspicit admiranda. **GRE.** xvij. mo. Per ineffabile namque sacramentum precepto sancto partu inuiolabili sed veritate utriusque nature eadem virgo ancilla dñi fuit et mater. **BEDA:** Accepto autem virginis consensu mox angelus celestis repetit. unde sequitur: Et discessit ab illa angelus. **EVSE.** Non solum impetrans quod optabat sed stupens in virgine formā et virtutis plenitudine.**

Exurgens autem maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iuda: et intrauit in domum zacharie: et salutauit helisabeth. Et factum est ut audiuit salutationem marie helisabeth: exultauit infans in utero eius. Et repleta est spiritu sancto helisabeth: Et exclamauit voce magna et dixit: Benedicta tu inter mulieres: et benedictus fructus ventris tui. Et unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me? Ecce enim ut facta est vox salutationis tue in auribus meis: exultauit in gaudio infans in utero meo. Et beata quod credidisti quoniam perficient ea que dicta sunt tibi a domino.

AMBRO. Angelus cum abscondita nuntiaret ut fides astrueret: exemplo femine sterilis conceptum virginis nuntiavit. Vbi hoc audiuit maria: non quasi incredula de oraculo: nec quasi incerta de nuncio: nec quasi dubitans de exemplo: sed quasi leta pro voto: religiosa pro officio: festina pro gaudio in montana prexit. unde dicit: Exurgens autem maria in die illi abiit in montana. Quo enim iam deo plena: nisi ad superiora cum festinatione conscenderet. **ORI.** Iesus enim qui in utero illius erat festinabat adhuc in ventre matris iohannē positum sanctificare. unde sequitur: Cum festinatione. **AMBRO.** Nescit tarda molimina spiritus sancti gratia. Discite virgines non demorari in placetis: non aliquos in publico miscere sermones. **THEO.** Propter hoc abiit in montana: quia zacharias in montanis habitabat. unde sequitur: In ciuitate iuda. et intrauit domum zacharie.

AMBRO. Discite vos sancte mulieres sedulitatem quam pignatibus debeatis exhibere cognatis. Mariam autem que sola in intimis penetrabilibus versabatur: non a publico virginitatis pudore: non a studio asperitas montium: non ab officio prolixitas itineris retardauit. Discite etiam virgines humilitatem marie: venit propinqua ad proximam: iunior ad seniore: nec solū venit: sed et prior salutauit. unde sequitur: Et salu. helisa. Debet enim ut prior castior virgo tanto humilior sit: noueritque deferre senio: ubi. Sit magistra humilitatis in qua est professio castitatis. Et etiam causa pietatis: quia superior venit ad inferiorē: ut inferior adiuuet: maria ad helisabeth: christus ad iohannē.

CHRY. sup. matthe. Vel aliter celabat que supradicta sunt in se virgo: nec cuius hominum pandit: non enim credebatur ab alijs posse fidem adhiberi mirandis relictis: immo magis putabat se pati conuicta: si diceret: quasi volens seque proptium palliare. **GRECVS:** Ad solā autem re fugit helisabeth: sic enim conuenerat propter cognationem et propter cetera huiusmodi cōiunctionem. **AMBRO.** Cito autem euenus marie et pñtie dominice benedicta exultant. nam sequitur: Et fac. est ut audi. salu. ma. heli. exul. inf. in vte. eius. Vide distinctionem singulorum: quod verbum prior pietates: voce prior helisabeth audiuit: sed iohannes prior gratia sensit. illa nature ordine audiuit: iste exultauit re mysterij. illa marie: iste dñi sensit aduentum. **GRECVS.** Propheta enim parēte acutius videt et audit: salutem prope tatem: sed quoniam verbis non poterat saltat in vtero: quod mater in existit in gaudio. Quis vnquam nouit tripudium nativitate antiquius? Insinuauit gratia quod nature ignota extiterat: reclusus ventre miles agnouit dominum ac regē orienturū: vteris tegmine non obstante mystice visioni. inspicit. n. non palpebris: sed spiritu. **ORI.** Non autem antea repletus fuerat spiritu donec assisteret que christum gerebat in vtero. sic autem et spiritu erat plenus: et resultabat in parente. unde sequitur: Et reple. et spiritu sancto helisabeth. Non autem dubium est: quin quod tu repleta es spiritu sancto: propter filium sit repleta.

AMBRO. Illa autem que se occultauerat et preceperat filio: tactare se cepit quod generabat prophetam: et que erubescerebat ante benedictum. unde sequitur: Et excl. vo. mag. et dixit. Bñdi. tu inter mulieres. Magna voce clamauit: vbi dominum sensit aduentum: quia religiosius credidit partum. **ORI.** Dicit autem: Benedicta tu inter mulieres. Nulla enim vnquam tante fuit gratie particeps aut esse poterit: vnus enim diuini germinis parens est vnica. **BEDA:** Eadem autem voce ab helisabeth qua a gabriele benedicta: quoniam angelus et hominibus veneranda monstrat. **THEO.** Quia vero alie sancte mulieres fuerunt quod non genuerunt filios peccato iniqui natos subiugit: Et bene. fru. ven. tui. Vel aliter intelligit: dixerat: Bñdicta tu inter mulieres. deinde quasi interrogante aliquo quod subiugit: Et bñ. fru. ven. tui. sicut dicit in psalmo: Benedictus qui venit in nomine dñi deus dñs iherusalem: et nobis. Cōsuevit enim sacra scriptura: et pro quod recipere.

ORI. fructum autem ventris dei genitricis dñm dicit: quod nequaquam ex viro: sed ex sola maria. percipit: nam qui semper sumptus a patribus fructus eorum existit. **GRECVS.** Solus ergo hic fructus benedictus: quod absque viro et absque peccato producit. **BEDA:** Iste est fructus quod dauid promittit de fructu ventris tui ponam super sedem tuam. **SEVE.** In qua parte emergit eurycis redargutio: dñi fructus ventris christus asserit. Ois enim fructus est eiusdem nature eque planta. vñ et virginē relinquit eiusdem fuisse nature cōsecratio adam qui tollit peccata mundi. Sed et qui phantasia opinione de carne christi confingunt: in vero dei genitricis partu erubescant: nam ipse fructus ex ipsa substantia procedit arboris. vbi sunt etiam dicentes: quasi per aqueductum christum transisse per virginem. aduertant ex dictis helisabeth: quā repleuit spūs: christi fructum fuisse ventris. Sequitur: Unde hoc mihi ut veniat mater domini mei ad me? **AMBRO.** Non quasi ignorans dicit: scit enim esse sancti spiritus gratiam et operationem: ut mater domini matrem prophete ad profectum sui pignoris saluter: sed quia si non humani hoc meriti: sed diuine gratie munus esse cognoscat. Ita dicit: Unde hoc mihi: hoc est quia iusticia quibus factis: pro quibus meritis? **ORIGE.** Conuenit autem hoc dicens cum filio: nam et iohannes indignus se sentiebat aduentu christi ad ipsum. Matrem autem dominum nuncupat adhuc virginē existentē: prooccupans eum tū ex dicto prophetico. Diuina autem promissio duxerat mariam ad helisabeth: ut iohannis testimonium ab vtero pertineret ad dñm. et tūc enim iohannes dominus in prophetam constituit. unde sequitur: Ecce. n. ut fac. est vox salu. tue. in. auri. me.

auri me exult in in vte meo. **AVG.** ad vordanū: hoc aut vi diceret sicut enāgelista pio cuius est: repleta est spū sancto: quo pculdubio reuelate cognouit qd illa exultatio significasset infantis. n. illius venisse matrē cuius ipse pcurator & demonstrator: eē futurus. Potuit ergo esse ista significatio rei tante a maioribus cognoscere nō a puulo coquire. nō enī dicit: Exultauit in fide isans in vtero meo sed exultauit in gaudio. **Clidem** aut exultationē nō solū parvulo: s; etiā pcoz. nō vtiq; de aliqua fide vel religione vel quacūq; rōabili cognitōe veniente: s; hec inuistata & noua extitit: q; in vtero & eius aduētū q oīum saluatorem fuerat paritura. Ideo hec exultatio & tāq; matri dñi reddita refalutatio sicut solēt miracula fieri: facta est diuinis in infante: nō humanis ab infante: q; etiā si vsq; adeo in illo puero est accelerat: vsus rōnis & volūtatis: vtrāq; vīscera materna iā posset agnoscere credere & cōsentire. Et hoc in miraculis habēdū diuine potētie: nō ad humane trahēdū exēplar nature. **ORI.** Uenerat aut mater dñi vīlura helisabeth miraculorū cōceptū quem reuoluerat angelus: vt p hoc sequat credulitas porioris ad virginē in anaturū. Et ad hāc fidē facit fmo helisabeth pientis: Et beata que credidit: qm pficiet ea q dicta sūt tibi a dño. **AMBRO.** Vides minime dubitare mariā sed credidit: & ideo fructū fidei psecutū. **BEDA:** Nec mirū si dñs redēptur mādū: opationē suā icho aut a matre: vt p quā salus oībus parabat: eadē psona fructū salutis hauriret ex pignore. **AMB.** S; & vos beati q audi uistis & credidistis. q; cūq; n. crediderit aīa & cōcipit & generat dei verbū & opa ei agnoscit. **BEDA:** Omis aut aīa que verbū dei mēte cōcepit: virtutū itati cella cacumina gressu cōscendit amoris: q; enus ciuitatē iudā. i. confesionis & laudis arcē penetrare & vsq; ad pfectionēz fidei spē & charitatis: q; tibi trib' in ea mēsisbus valeat cōmorari. **GREG.** sup ezech. Simul & de pterito & de pnti & de futuro ppphetie spm tacta ē: q & ea pmissiōib' angeli credidit cognouit & matrē nominās q; redēptorē humani generis in vtero portare intellexit: etiā cū oīa pficienda pcederet: quid etiā de futuro sequeretur asperxit.

Et ait Maria: Magnificat aīa mea dñm.

AMBRO. Sicut pētm a mulierib' cepit: ita & bona a mulierib' incobant. vñ nō octo sum videt q & aīa iōanē helisabeth pphetisat: & maria ante dñi gnationē. Sequit aut vī marie quo persona melior: eo pphetia sit plentior. **BASI.** Cūq; n. itentioē sublimi ac speculatoē pfunda mentitate pēplās mysterij q; pfundius gradūs magnificat dei. vñ dñi: Et ait maria: Magni. aīa mea. dñi. **GREG.** Cūq; diceret: Mirabilia q de' pñctiauit i meo corpore exercebit: s; aīa mea ifructuosa apud deū non erit. Cōuenit aut mibi & volūtatis fructū afferre: nā qmū amplexo doro: miraculo: tantū teneor glorificare in me mirabilia opantē. **ORI.** Si aut dñs nec augmentū nec detrimentū recipere pot: qd ē qd maria loqitur: Magnificat aīa mea dñm: s; si p sūderē dñm saluatōrē imaginē eē inuistabilis dei: et aīam factā ad eius imaginē vt sit imago imaginis: tūc videbo qm in exēplo eoz: qui solent imagines pingere: qm magnificauero aīaz meā opere: cogitatione: sermone: tūc imago dei grādis efficit: et ipse dñs cui' imago est in aīa mea magnificat.

Et exultauit spūs meus: in deo salutari meo.

BASI. Primus spūs fruct' est pax & gaudiū. Quia ergo virgo sancta tota sibi hauerat spūs grām: merito subiungit: Et exult. spī. me. in deo salu. meo. Idē aīam dicit & spm. Conserua aut in scripturis exultatio is platio: insinuat alacritatē quēdā & ioculosz habitū aīe in his q digni sunt. Proinde vgo exultat in dño ineffabili cordis tripudio: & refultatioē in strepitu honesti affectus. Sedq; In deo salu. meo. **BEDA:** Quia eiusdē iesu. i. saluatoris: spūs virginitatis eternae diuinitate letat: cui' caro tpali pceptione fectat.

AMB. Magnificat ergo aīa marie dñi: & exultat spūs eius i deo: eo q aīa & spū patre filioq; deuota. vñ deū p quē oīa pio venerant affectu. Sit aut i singulis marie aīa vt magnificet dñi. Sit i singul spūs marie vt exultet in dño. Si fm carnē vna mī est christi: fm fidē nī omniū fructus est christus. **Dis.** n. aīa accipit dei verbū: si nī immaculata & imunis a vitijs intemerata castimonij pudoris custodiat. **THEO.** Ille aut deū magnificat: q digne sequit christū: & dū christianus vocat: christi non minuit dignitatē: magna & celestia opando: & tūc spūs ei' i spiritale christina exultabit. i. pficiet: & non mortificabit.

BASI. Signū vero lux in cor suū irrepserit & ad deū diligendū & contēnenda co: pōtea: p illā obscurā & b: cūe imaginē pfectā perci. e iustoz psciam abiq; vlla difficultate cōsequentiū in dño gaudiū. **ORI.** Pius autē aīa magnificat dñm vt postea exultet in deo: nī. n. antea crederimus exultare nō possumus.

Quia respexit humilitatē ancille sue: ecce enī ex hoc beatam me dicent oēs generationes.

GREG. expositio: Causam manifestat cur se magnificare deū deceat: ac exultare in illo dicens: Quia respexit humilitatē ancille sue. q. diceret: Ipse prouidit nō ego expectaui: humilibus erā cōtenta. Tūc autē ad ineffabile cōsiliū eligo: & exalto: de terra ad sidera. **AVGV.** in ser. de assū. O vera humilitas: que deū hoībus peperit: vitā moralibus edidit: celos innouauit: mundū purificauit: paradysum apuit: & hominūz aīas liberauit. facta est marie humilitas scala celestis: per quā deus descendit ad terras. Quid enī est dicere respexit nisi approbavit: Multi. n. vident in cōspectu hoīum humiles eē: s; eoz humilitas a dño non respicit. Si. n. veraciter humiles essent: eīde ab hoībus nō se laudari vellent: non in h mūdo: sed in deo spūs eoz exultaret. **ORIGEN.** S; quid humile atq; delectū que dei filiū gestabat in vtero? Sed considera qm humilitas in scripturis vna de virtutibus predicat: q a philosophis modestia dī. Sed & nos eam possumus appellare quodā circuitu: cū aliquis non est inflatus: sed ipse se deiecit. **BEDA:** Cuius aut humilitas respicit recte beata ab oībus cognominat. vñ seqt: Ecce enī ex hoc beatā me dicent omēs generationes.

ATHANA. Si enī fm pphetā beati sunt qui hñc semen in syon: & pimos in hierusalem: quantum debet esse pzeconium diuine ac sacrosancte virginis marie: que fm carnē verbi genitrix est effecta. **GREG.** Non aut se beatā appellat inani verata gloria. vñdē enī focus in ipsa superbie que se ancillā dñi nūcupauit: sed sacro tacta spiritu que futura sunt psciuat. **BEDA.** Decebat enī vt sicut per superbā pimi parentis mors in mundū intravit ita per humilitatē marie vite introitus videret.

THEO. Et ideo dicit: Oēs generationes. nō solum helisabeth: s; etiā oēs credentiū nationes.

Quia fecit mibi magna qui potens est: & sanctum nomen eius.

THEO. Ostendit virgo nō p suā virtutē se beatā pcedicādā: s; cām assignat dicens: Quia se. mi. ma. q po. est. Que tibi magna fecit: Credo vt creatura ederes creatorem: famula dñm generares: vt per te mundū deus redimeret: per te illuminaret: per te ad vitā reuocaret. **TITVS.** Quomō vero magna nisi q manēs illibata cocipio superans nutu dei naturā: Digna reputata sum viro nō quomodo cūq; genitrix efficit: s; vnigenitū saluatoris.

BEDA: Respicit aut hoc ad inuistū carminis vbi dictū est: Magnificat aīa mea dñm. Sola enī aīa illa cui dñs magna facere dignat dignis eū pconjs magnificare pot.

TITVS: Dicit aut: Qui potēs est. vt siq; diffidat in conceptionis negocio: dū virgo manēs cōcepit. retorqat miraculū ad potentia operantis. Nec quia vnigenit' accessit ad feminā: ex hoc iquinat: q; sanctū est nomē eius.

Basilij b.

Basilij a.

Basilij d.

Basilij. a.

BASI. Sanctū vero dicit nōmē dei: nō q̄ in syllabis quādam significatiua virtutē p̄tineat: sed q̄ quomōlibet dei speculatio sancta dignoscit̄ et syncera. **BEDA:** Singularis. n. potētē culmine transcendit oēs creatura: et ab vniuersis que fecit lege segregat: quod greca locutio melius intelligit̄. In quo ipsum verbū quod dicit agnō: quā si extra terram esse significat.

Basilij. b.

Et misericordia eius a progenie in progenies: timentibus eum.

BEDA: A specialibus se donis ad generalia dei iudicia cōuertens: totū humani generis statū describit sub dens: Et misericordia eius a p̄ge in a p̄ge. timē. euz. q. d. Non solū mihi fecit magna qui potens est: sed et in omni gente qui timet deū acceptus est illi. **ORIGENES:** Misericordia enim dei ut dicit augustinus. nō in vna generatione sed in sempiternū extenditur a generatione in generationē.

GREGORIUS: Et misericordia eius quā habet in gnatione generationū: ego cōcipio: ac ipse corpori animato cōiungitur: nostrā tractans salutē solius intuitu pietatis. **Discretur aut nō qualitercūq̄: s̄z his quos timor eius cōpescuit in qualibet natione. vñ dicit: Timentibus eū. qui. s̄. penitentiā ducti: et ad fidem et penitentiā cōuertunt. nam qui obstinati sunt: incredulitatis vitio clauserunt sibi ianuam pietatis. THEODORUS:** Uel per hoc innuit q̄ timentes misericordiā consequuntur in generatione ista. i. in p̄senti seculo: et futura. i. in seculo futuro. In h̄ seculo centum plūm accipientes: in illo vero multo maiora.

Basilij. b.

Fecit potentia in brachio suo: dispersit super eos mente cordis sui.

BEDA: Humanī generis statū describens: quid supbi et quid humiles mercant̄ ostendit dicens: fecit potē. in bra. suo. i. in ipso dei filio. sicut enī tūc brachiū est quo operaris: sic brachiū dei dictū est eius verbū: p̄ quod opatus est mundū. **ORIGENES:** Timentibus autē se fecit potentia in brachio suo: q̄z infirmū ad deū accesseris: si timueris eū pmissaz virtutē cōsequeris. **THEODORUS:** In brachio suo. i. eius filio incarnato potentia fecit: q̄ natura deuicta est virgine pariente: et deo humanato. **GREGORIUS:** Uel dicit: fecit p̄ faciet potentia: nō ut odu per moysen cōtra egyp̄tios: nec per angelū: pura quādo multa milia rebellū prostravit assyrioz. nec quoq̄ alio mediante nisi in proprio brachio triūphū docuit intelligibiles hostes superando. vñ sequit̄: Dispersit sup. mē. cordis sui. s̄. quālibet mentē elatā nō parentē eius aduentū: quinetiam aperuit et vitiosas ostendit supbas cogitationes eoz. **CYRILLUS:** Magis autē p̄prie de demonū hostili eateria intelligenda sunt hic: hos. n. scūctes in terra dissipant aduentū dñs et compeditos ab eis obediētie sue restituit. **THEODORUS:** Potest hoc etiam de iudeis itelligi: quos in omne disper sit regionē: sicut nūc dispersi sunt.

Cyrrily. a.

Deposuit potentes de sede: et exaltauit humiles.

BEDA: Quod dixit: fecit potentia in brachio suo. et qd̄ p̄miserat: Et misericordia ei a p̄ge in a p̄ge. his v̄siculis p̄ singula p̄tinuata ē anecdūdū: q̄. s̄. p̄ oēs seculi generationes et perire supbi et humiles exaltari: pia iustaqz diuine potētē dispensatiōe nō cessant. vñ dicit: Depo. po. de se. et exaltauit humiles. **CYRILLUS:** Magna sapiebāt demones et diabolus: gētiliū sapiētes: pharisei et scribe: hos tñ deposuit: erexitqz humilitates se sub potētē manu dei: dñs illis virtutē calcādū serpētes et scorpiones: omnēqz prātem inimici. Erāt et qñqz iudei prāte supbi: s̄z pstrauit hos incredulitas: ex gētibz aut ignobiles et humiles p̄fide ad apicē p̄cederūt. **GREGORIUS:** Deitatis. n. tribunal n̄ intellect̄ eē cōscit̄: s̄z iniquitates post trāsgressiōē icu buerunt p̄cordis. proplasti itaqz i p̄prio solio. Ob h̄z veniit dñs: et spūs in quos eiecit a sedibz voluntariū: et pstratos a demonijs exaltauit: eoz cōscientias purgās et eoz

Cyrrily. a.

mentē statuens p̄prie sedem.

Esurientes impleuit bonis: et diuites dimisit inanes.

GLO. Quia hūana p̄spicitas p̄cipue i bonoz potētati et in abudātia diuitiaz p̄sistere videt̄: p̄ deiectionē potētis et exaltatiōē humiliū de diuitiū examinatiōe et paup̄z repletōe mētiōē facit. **Esu. ip. bo. et di. di. ina.** **BASILIJUS:** sup̄ psal. Disponit qd̄ nos p̄ns vbi etiā qd̄ insubilia edocēs rerū mudanaz icertitudinē. Caduca siqd̄ sūt: sicut vnda q̄ ab ipetu ventoz hinc inde diffundit̄. Intellectualit̄ aut sumēdo esuriebat gen̄ humanū exceptis iudeis: hos nāqz ditauerat legis traditiō et scōz dogmata p̄phetaz. **Q̄z vñ nō hūiliter beferūt vbo hūano dimissi sunt inanes: nihil deferentes: nō fidē: nō sciam: et spe bonoz p̄uati sūt: et a terrena hierusalē: et a vita futura celsi. Quos vñ de gentibus fames et sitis cōtrierat: cū be sissent dñō repleti sunt spiritalibus bonis. GLO.** Quia etiā eterna toto studio quasi esurientes desiderant: saturabunt: cū christus apparuerit in gl̄a: sed q̄ terrenis gaudet in fine totius beatitudinis inanes dimittent̄.

Acceptit israel puerū suū: recordatus misericordie sue. Sicut locutus ē ad patres n̄ros abraam: et semini eius in secula.

GLO. Post generalē diuine pietatis et iusticie p̄memoratiōē ad singularē nouē icarnatiōis dispensatiōē cōuertit vba dicens: Susce. isrl. pu. suū. q̄si medic̄ egruū: vñ dicit̄ iter hoies facit̄ ut faceret isrl. i. videntē deū p̄p̄e suū.

BEDA: Obediētiē. s̄. et humilitē: nā q̄ cōtēmnit humilitatē: nō pot saluari. **BASILIJUS:** israel. n. dicit nō mālēs quē sola nobilitabat appellatiō: s̄z spiritalē q̄ nomē fidei retinebat hīs oculos tendētes ad deū vidēdū p̄ fidē. Pot etiā ad istā carnalē hoc adaptari: cū ex eo infiniti crediderūt. **Doc aut fecit recordat̄ misericordie sue. hoc. n. ip̄e cū abrae p̄misit dī. Qm̄ bndicent in semine tuo oēs cognationes terre. Huius p̄missionis dei genitricis recordata celebrat: Sicut locut̄ ē ad pa. no. abra. et se. ei in secula. Nā et abrae dēn ē: Statuā pactū meū iter me et te: et iter semē tuū post te i gnationibz suis sedere sempiterno ut sum deus tuus et seminis tui post te. BEDA:** Semē autē dicit nō tā carne p̄genit̄ q̄ fidei ei v̄estigia secut̄: q̄bus adiciū saluatoris i secula p̄missus ē. **GLO.** Quia ip̄a p̄missio hereditatis nullo fine claudet̄: et vltqz in finē seculi credētes nō deerūt: et beatitudinis gl̄ia erit p̄cennis.

Transiit autē maria cum illa quasi mensibus tribus: et reuersa est in domū suam.

AMBROSIO. Tādū māsit marīa: q̄ diu helisabeth parēndi t̄p̄e implet. vñ dicit: Māsit au. ma. cū illa qua mēti.

THEODORUS: In sexto. n. mēse cōceptiōis p̄cursoris venit angelus ad mariā que māsit cū helisabeth mētibz tribus et sic nouē mēses implet. **AMBROSIO:** Nō aut sola familiaritas est cā q̄ diu māsit: s̄z etiā tān nati p̄fectio. nā si p̄mo ingessu tātus p̄gressus extitit ut ad salutatiōē marie exultaret infans i vtero: repletet spūs cō mat̄ infans q̄tū putam̄ vñ tān t̄p̄is sancte marie addidisse p̄ntiaz: Bñ ergo iudicet bibuisse officiū: et mysticū numez custodisse. **BEDA:** Anima. n. casta q̄ spiritalis vbi desiderii cōcipit: necesse est ut alta celestis exercitū iuga subeat: et q̄si triū mēsus dies ibidē demorata: quousqz fidei et spei et charitatis luce radiet̄: p̄seuerare nō desistat. **THEODORUS:** Quādo vñ helisabeth partura erat virgo recessit. vñ seq̄t̄: Et re. ei eo. suā. s̄. p̄p̄ multitudinē q̄ ad partū p̄gregari debebat. icōueniēs aut erat i talibus v̄ginē esse p̄ntez. **GREGORIUS:** Mos. n. est virginibz cedere: quotiēs p̄gnas parit. **Q̄z aut p̄p̄ia applicuit domū: alio qd̄ nullatenus abijt. ibi vero manebat vltērius donec adesse partus horis cognouit: ibiqz ioseph dubitans ab angelo edocet̄.**

Helisabeth aut impletū est tēpus pariendi:

peperit filiū. Et audierūt vicini et cognati eius qz magnificauit dñs misericordiā suā cum illa: et cōgratulantur ei.

AMB. Si diligēt aduertat plenitudis verbus: nūq̄ inuenies positū nisi in generatiōe iustoz. vñ et nūc dicit: **Bel.** aut ipse est tem. pari. Plenitudinē enī bz iusti vita: inanes aut sunt dies ipioz. **CHRY.** Jecirco aut o deus belisabeth partū retardauit: vt gaudiūz augetet et famo- siore faceret mulierē. vñ seq̄tur. Et audi. vi. et cog. ei. qz mag. do. mif. suā cū illa: et cōgra. ei. Nā q̄ sterilitatē ei co- gnouerāt: testes diuine grē sunt effecti. Nemo aut viso in fame cū silētiō discēdebat: s; deū qui illū ex insperato cō- cesserat collaudabat. **AMB.** habet enī sanctoz editiō leiciā plurimoz: qm̄ comune est bonuz. Iusticia. n. cōis. est virtus: et ideo in ortu iusti future vite insigne p̄mittit: et grā secuturē vñtū exultatiōe viciniūz p̄figurate designat.

Et factū est: i die octauo venerūt circūcidere puerū: et vocabant eū noīe patris sui zachariam. Et respondēs mater eius dixit: Nequaquā sed vo- cabitur ioānes. Et dixerūt ad illā: Quia nemo est in cognatione tua qui vocet hoc noīe. Innuebāt aut patri eius: quē vellet vocari eū. Et postulans pugillare scripsit dicens: Ioānes est nomē eius. Et mirati sunt vniuersi. Apertū est aut illico os eius: et lingua eius: et loquebatur bñdicens deum.

CHRY. Circūcisionis noīa p̄mo tradita est abrahe in signū distinctiōis: vt gen. patriarche ipemixtū p̄serue- tur: sic p̄missa bona p̄sequi valeāt. Vbi aut pacti p̄sum- matur negotiū: appositū signū de medio tollit. sic igit et per christū circūcisione cessante baptisū succedit: sed an- tea ioāne circūcidi debebat. vñ dicit. Et fac. est in die octa- uo. circū puer. Dixerat. n. dñs. Infans. viij. diez circū- cidat in vobis. Hanc autē tēporis mensurā a diuina clemē- tia cōstitutā autumo duplici de cā. p̄mo qdē vt in tener- rima etate leui patiat dolorē sectiōis carnis. Secūdo vt et ipis opib; moneamur: quoniā h agebatur in signum. tener enim puer minime discēnit que circa ipsum fiunt. Post circūcisionē aut nomē imponebat. vñ seq̄tur. Et vo. euz. no. pa. sui zachariā. hoc autē ideo fiebat: qz pus oportet sumere signūculū dñi: et postea nomē humanū. vel qz nul- lus nisi p̄ius abijciat carnalia qd significat circūcisio: di- gnus ē qz in lib. 30 vite nomē ei scribat. **AMB.** Dire- aut sanctus euāgelista p̄mittendū putauit: qz plurimū ifan- tes patris noīe zachariā appellādū putarūt: vt aduertat matri nō nomē alicui? displicuisse de generis: s; id scō in- fūsum spū: qd ab angelo an zacharie fuerat p̄nūciatū. Et quidē ille mat̄ intimare vocabulū filij neq̄t vxo: s; p. p. p̄betiā belisabeth didicit: qd nō didicerat a marito. vñ se- quitur. Et m. mater ei dixit. Neq̄ s; vo. ioānes. Nec mire- ris si nomē mulier qd nō audiuit asseruit: qm̄ spūs ei scūs qui angelo mandauerat reuelauit: neq̄ poterat dñi igno- rare p̄nūciū: qd p̄phetauerat christū. Et bñ seq̄tur. Et dixit. ad il. qz ne. ē in cog. tua: qd vo. hoc noīe. vt intelligas nomē nō generis esse s; vatis. zacharias ēz nutu interrogat. vñ seq̄tur. Innuebāt aut patri eius quē vellet vocari eū. Sed qz incredulitas ei affatū eripuerat et auditū: qd voce nō poterat manu lris est locut. vñ seq̄tur. Et postu. pugill. scri- psit. Joā. est no. eius. hoc est: nō ei nos nomē imponim̄ qui iaz a deo nomē accepit. **ORI.** zacharias qdē inter- ptat memo: dicit. Joānel aut significat demonstrat: ceterū et absentis memo: et p̄ntis demonstratio est. Debebat autē ioānes nō memoria dei vt absentū exp̄mere: imo digno demonstrare p̄ntem dicens. Ecce agnus dei. **CHRY.** Quicquid hoc nomē ioānes grā dei interpretat. Quia ergo grā diuina fauente non natura belisabeth hūc filij cepit: bñ-

ficq̄ memoriā in nomē pueri conscripserunt. **THEO.** Quia vō cū muliere circa h nomē pueri pater mut. cor- dauit. Sequit. Et mirati sunt vniuersi. Nemo. n. hui? noīs erat in cognatiōe eoz vt aliq̄s diceret: q̄ itea h ambo co- gitassent. **GRE.** nascen. Editus ē ioānes zacharie sol- uit silentiū. vñ seq̄tur. Apertū est aut illico os eius: et lingua eius. Absurdū. n. erat vt cū vox vbi p̄gressa fuisset: pater maneret elinguis. **AMB.** Merito etiā cōtinuo resolu- ta est lingua ei: qz qua vixerat incredulitas soluit fides. credam igit et nos vt lingua nra que incredulitatis viculis est ligata: rōtis voce soluat. scribam spū mystica: si vo- lum loq̄. Scribam p̄nūciū christi: s; nō in tabulis la- pideis: s; in tabulis cordis carnalibus. Etenī q̄ ioānem loquit: christū p̄phetizat. Sequit. n. Et loq̄ bñ. deū. **BE- DA:** Allegorice aut ioannis celebrata natiuitas grā no- ui testamenti est inchoata: cui vicini et cognati nomē p̄ris q̄ ioānis iponere mallebāt: qz iudei q̄ legis obseruatōe quasi affinitate iuncti erāt: magis iusticiā q̄ ex lege est se- ctari: q̄ fidei grām suscipe cupiebant. sed ioānis. h est grē dei vocabulū: mater vbi pater lris nūciare fatiguit: qz et lex ipsa psalmis et p̄phete aptis sniaz vocibus gratiā christi p̄dicant: et sacerdotiū illud vetus figurās cerimo- niarum ac sacrificiōz vmbis eidez testimoniū phibet. Pulchre qz zacharias. viij. die plis edite loquit: qd p dñi resurrectionē q̄ octaua dicit hoc ē post septimū sabbati fa- cta est: occulta legalis sacerdotij archana patuerūt.

Et factus est timor super oēs vicinos eoz: et super oīa montana iudee diuulgabant oīa verba hec: et posuerūt oēs qui audierant in corde suo di- centes: Quis putas puer iste erit? Etenim manus domini erat cum illo.

THEO. Dicit in taciturnitate zacharie miratus est populus: ita et cū locutus est. vñ dicit. Et fa. est ti. sup oēs vici. eo. et su. oīa mon. iud. diuul. om. ver. hec. vt p̄pter hec duo magnū aliquid circa natū puerū vniuersi existimēt. hec aut oīa dispensatiue fiebant: vt qui testis esse christi debebat existeret fidedignus. vñ seq̄tur. Et posue. oēs qui audie. in corde suo di. Quispu. puer iste erit? **BE- DA:** P̄currentia enī signa p̄bet iter p̄curso: et vñtū et futurū p̄pheta p̄missis cōmēdatur auspiciis. vñ seq̄tur. Etenī ma. do. erat cū illo. **GLO.** Prodigia enī deus in illo peragebat que nō faciebat ioānes: s; dextra diuina.

GRECVS. Mystice aut tēpo: diuine resurrectionis p̄dicata grā christi: salubris timor nō soluz iudeoz qz erant vicini vel situ loci vel scia legis: s; etiā exteroz gen- tium corda p̄cussit: nec tm̄ montana iudee: s; oīa mūdani regni mūdancqz sapie culmina christi fama trāscēdit.

Et zacharias pater eius repletus est spūscō: et prophetauit dicens: Benedictus dñs deus israel qz visitauit et fecit redemptionē plebis sue.

AMB. Bonus deus et facilis indulgere peccatis non solū ablata restituit: s; etiā insperata cōcedit. Nemo ergo diffidat: nemo vetez cōscius delictoz p̄mia diuina de- speret. Nouit deus mutare sniam: si tu noueris emenda- re delictū. Ille siquidē dudū mutus p̄phetizat. vñ dicit- tur. Et zach. pa. ei? reple. est spūsancto. **CHRY.** Sci- licet opatione sancti spūs: ne quocūqz modo grām spūs sancti nactus: sed ad plenū: et fulgebat in co p̄phete do- nū. vñ seq̄tur. Et p̄phetauit. **ORIGE.** Plenus aut spū sancto zacharias duas p̄phetias generaliter nūciat: p̄mā de christo: alteram de ioanne: quod manifeste de verbis illius probatur in qbus quasi de p̄senti: et quasi iaz ver- sarentur in mūdo loq̄tur de ioāne: et p̄mo de saluatore dicens. Benedictus deo. de. il. qz visi. et fe. redē plebis sue.

CHRY. Dum deū bñdiceret zacharias: visitatiōe dī cū effecta ab eo erga pplz sui: sive māles israelitas qd

Greg. Nazian. b.

Basilij . b.

velit accipere: venit. n. ad oues que pierant domus israel
sive spirituales. i. fideles q. digni fuerunt hac visitatione: effi-
cace erga se diuina puisione facientes. **BEDA:** Clita-
uit aut. dñs plebē suā quasi longa infirmitate tabescētes: r.
q̄si venditaz sub peccato vnici filij sui sanguine redemit.
Qd̄ zacharias p̄mo referenduz cognouerat: pphētico
more quasi iam factū viderat. Dicit aut. Plebē suā. nō qz
ueniēs suā inuenit: s. qz visitando suā fecit.

**Et erexit cornu salutis nobis in domo dauid
pueri sui.**

THEO. Videbat de domo peccata multa respici-
ens: s. in nouissimis incarnat. ip̄bus excitatus est r. cō-
truit demones q. nos oderāt. vñ dī: Et ex. cor. 2. fa. no. in
do. da. pue. sui. **ORIGENE.** Quia de semine dauid fm car-
nē nat. est christus. vñ dī: Cornu salutis nobis in domo
dauid. sicut r. alibi dicit. Linea facta est in cornu. i. ie-
su christo. **CHRY.** Cornu aut. nominat p̄tatem: gloriā
r. famā: metaphoricē a b. utis aialibus illud accipiens: q.
bus loco munimis r. gloria cornua de. dedit. **BEDA:**
Cornu etiā salutis regnū saluatoris christi vocat. Olla
siquidē oīa carne iuoluta sunt. Cornu excedit carnē: r. iō
cornu salutis regnū christi vocat quo mundus r. carnis
gaudia superantur: in cuius figuram dauid r. salomō cor-
nu olei sunt in regni gloriā cōsecrati.

**Sicut locutus est per os sanctorum qui a se-
culo sunt prophetarum eius.**

THEO. Qd̄ de domo dauid christ. nascere: miche-
as mentionē facit dicens: Et tu bethleem terra iuda neq̄
minima es: ex te enī exiet dux: qui reget populū meū isrl.
Sed r. oēs pphete de incarnatōe dixerunt. Et ideo dicit.
Sicut locu. ē p. os sanctor. pphetaz. **GRE.** Per quod
innuit deū per illos esse locutū: r. nō esse humanū quod
dixerūt. **BEDA:** Dicit aut. Qui a seculo sunt. quia to-
ta veteris testamēti scriptura pphēticē de christo pcessit
nā r. ipse pater adam r. ceteri patrum: factis suis eius di-
spensationi testimoniū reddunt.

**Salutem ex inimicis nostris: r. de manu om-
nium qui oderunt nos.**

BEDA: Cū p̄mo breuē pmississet: Erexit cornu salutis
nobis: p̄mo explanās qd̄ dixerit subdit. Salutē ex inimi-
cis nr̄is. q. d. erexit nobis cornu. i. erexit nobis salutē ex
inimicis nr̄is. Et de manu oīuz q. oderūt nos. **ORI.** Nō
aut. p̄tem nūc de corp. alib. inimicis dicit: s. de spiritali-
b. Venit. n. dñs iesus for. i. p̄lo destruere oēs inimicos
nr̄os: vt nos de corp. i. i. dñs r. tētarōib. liberos faceret.

**Ad faciendam misericordiā cū patribus no-
stris: r. memorari testamēti sui sancti. Iurandū
qd̄ iurauit ad abraā patrē nostrū datur se nobis.**

BEDA: Dixerat dñm iuxta eloquiū pphetaz in do-
mo dauid nascituz: dicit eundē ad explēduz testamētum
quod abraē disposuit nos esse liberatuz: qz his p̄cipue
patriarchis de suo semine: vel p̄gregatio gentiū: vel chri-
sti est incarnatio pmissa. p̄mittit aut. dauid: qz abraē san-
ctus ecclesie cētus est p̄missus: dauid autē qz ex eo christ.
nascitur: esset: audiuit. Et ideo post id qd̄ dictum ē de da-
uid: subdit de abraā dicens: Ad faciendā misericordiā cū
pa. nostris. **ORI.** Ego puto q. in aduentu dñi saluato-
ris r. abraā r. Isaac r. iacob functi sunt misericordia ei.
Non est. n. credibile vt qui p̄ius viderūt diē illius r. leta-
ti sunt: r. postea in aduentu ipsius nihil vilitatis acciperet
cū scriptū sit: Pace facies per sanguinē crucis sue: siue su-
per terrā siue in celis. **THEO.** Christi etiā gratia se vs-
qz ad illos extendit: qui mortui extiterunt: qz per eum re-
surgemus nō solū nos: sed r. qui fuerunt ante mortu. fe-
cit r. misericordiam cū patribus nostris: fm q. corp. sp̄ez
r. desiderium impleuit. vñ sequitur: Et memorari testa-

menti sui sancti. illius. s. de quo dicit: Benedicens bñdicā
tibi: r. multiplicabo te. Multiplicatus est enī abraam in
omnibus gētibz per imitationē fidei eius adoptatis in
filios: sed etiā patres videntes suos filios: talia beneficia
recepisse cōgaudent r. recipiunt misericordiā in se ipsis.
vñ seq̄: Iurandū qd̄ iur. ad abra. pa. no. dāt. se nobis.

BASIL. Nemo aut. audiens q. iurasset dñs abraā: ad-
iurandū sit p̄cipuus. sicut. n. furoz de deo dicit. nō signifi-
cat passionē sed punitionē: sic neqz oēs iurat vt homo: s.
verbū eius loco iuramenti nobis ad veritatem exprimit
immutabili sententiā quod p̄missum est approbare.

**Et sine timore de manu inimicorum nostro-
rum liberati seruimus illi.**

CHRY. Quia exortū nobis cornu salutis ex domo
dauid dixerat: ostendit q. p̄ ip̄z r. gloriā participamus r. di-
spendia inimici vitauimus. vñ dicit: Et sine timore ma-
nū. nō. li. seruī. illi. Duo predicta nō facile reperit ali-
quis se se comitantia. plures. n. cūtat pericula: s. vita glo-
riosa p̄stant: sicut sceleris patratores qui de carcere ex-
indulgentia regia absoluitur. ecōtra gaudent angeli glo-
ria: sed ob hāc periclitari coguntur: sicut milites bellico
si vitā inelytam amplectentes securitate multoties carue-
runt. Sed h. cornu r. saluat r. glorificat. saluat qd̄z erip-
iens a manibus hostium: nō leuiter sed verificet: vt non sit
vltia timendū. Et h. est quod dicit: Et sine timore. **ORI-
GENE.** Vel ait crebro de hostium manu aliqui liberantur:
sed non absqz timore. Cum enīz metus r. discrimen ante
precesserint: sic de inimicor. manu quis eruat: libera-
tus est qd̄z: s. nō sine timore: ideo dicit q. christi adae-
tus timore nos a manibus hostium eripit fecit. Nō. n. co-
rum insidias sensimus: sed repente ab eis nos segregans
eduxit ad sortis proprietate mansione.

**In sanctitate r. iusticia coram ipso omnibus
diebus nostris.**

CHRY. Glorificat zacharias dñz: qz fecit nos subter-
uire cū plena fiducia nō carnaliter vt iudei i sanguine vi-
ctimaz: s. spiritaliter in bonis opibz. Et h. est qd̄ dicit.
In sancti. r. iusti. Est. n. sanctitas apta circa deū equitas.
Iusticia vō que ē circa hoīes: puta q. aliqz reuenter ex-
quatur diuina: r. quo ad hoīes laudabiliter conueretur.
Dicit aut. non corā hoīb. vt hypocrite volentes hoībz
placere s. corā deo: sicut h. quoz cōmendatio nō ē ab
hoīb. sed a deo: r. hoc nō semel aut ad ip̄s s. singulis die-
bus r. quādiu vixerint. vñ dī: Oībz diebz nr̄is. **B-
EDA:** Nā q. vel aī mortez ab eius fuitio discedit: vltima
dicta qualibet siue iniusticia fidei sue sinceritate cōma-
lat: vel corā hoīb. nō r. corā deo: scūs r. iustas ē cō-
tendit: nō dū p̄fete de manu spiritaliū inimicor. liberat.
dño seruī: s. ex p̄lo veterū samaritanor. r. dñs gentiū
pariter r. demonio seruire conatur.

**Et tu puer propheta altissimi vocaberis: p̄o-
bis enim ante faciem dñi parere vias eius.**

AMB. Pulchre cū de dño ppheta ret. ad p̄phetaz sua
verba cōuertit: vt h. qz bñfactū esse dñi designaret: ne cū
publica numeraret: sua q̄si ingrat. tacuisse videret. vñ dī:
Et tu. pu. p. al. vo. **ORI.** Ideo reoz zachariā festinasse
vt loq̄ret ad puez: qz sciebat enī post paulū in cremo mo-
raturū: nec se eius posse h̄re p̄ntaz. **AMB.** S. fortasse
q. octo diez infante alloquit: vñ si tenem. sup̄ioraz: imel-
ligimus. p̄fecto q. potuit vocē patris nat. audire: q. marie
salutationē aīq. nascere audire. sciebat ad p̄phetā alias ēē
aures pphete: q. spū dei nō corpis etate refuat: hēbat itē
ligendū: s. q. exultadi hēbat affectū. **BEDA:** Nisi se-
te putad. ē zacharias p̄p̄ eos q. aderāt post. instruedo su-
tura sui filij q. dudū p. agelū didicerat: mor: vt loq̄ p̄mū
p̄dicare voluisse. Audiat arriani q. xp̄z quē iōānes p̄phe-
tado p̄bat altissimū vocat: sic i. psalmo dī: bō nat. est in
ca: r.

ex: 7 ipse fundavit eā altissimū. **CHRY.** Sic autē regib?
commilitones sunt qui cū viciniores existunt: sic io anco
cū esset amicus sponso d. ppe cuius adventū pcessit. 7 hoc
et qd subdit: Perebris enī nū faciēdiū parare vias ei.
Nūq enī pphete emīn? xpi mysteriū pdicauerāt: hic vō p-
pi^{us} pdicavit vī 7 xps videret 7 cū ceteri idicarent. **GRĒ.**
pīr mo. Quisqz autē p dīcādo a sordibus vitioz corda
audientium mūdāt: venientē sapie ad co: viā pparat.

¶ Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum.

THEO. Qualiter pcuris: via dñi pparuit exponit
subdens: Ad dan. sciam salu. ple. cius. Salus dñs iesus ē
data est aucti plebi scia salutis. i. christi a iohāne: q̄ testimo-
nium phibet ab de christo. **BEDA.** Quā. n. iesu. i. salu-
ta: is nomē exponere desideras salutis mentionē frequē-
ta: s; ne palē salutē pmitti putarē fubdit: In remissionē
peccatorū cor. **THEO.** Non enī aliter cognitus eēt de-
us: nisi plebi peccata dimisisset. Deī enī ē peccata dimitte-
re. **BEDA.** Neq; iudei non christū (scilicet: s; antichristū
maluit expectare: q; non intus a peccati dñio: sed foris ab
humane seruitutis iugo cupiūt liberari.

Per viscera misericordie dei nostri: i quibus
visitauit nos oriens ex alto.

THEO. Quia deus peccata nobis dimisit: nō pp̄
opera nra s; ppter misericordiā suā: ideo puenienter ad
didit: per vinct. misf. de nri. CHR̄Y. Quāz qdē misf
cordia nō vñt inqrentes inueniemus: s; de sup nobis
deus aperuit. vñ sequit: In qbus. f. misericordie opib; v
ultaturos. assumpra carne: Oriens ex alto. GRE
CVS: In altis pmanens tñ in terrenis pñs: nō diuisione
patens: nec; circūscriptiōe: qd intellectus noster cōpre
hendere nō pōt: nec vlla serie verbor; exprimere.

Illuminare his qui in tenebris et in umbra
mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in vi
am pacis.

BEATA: Recte christus omnes vocat: q: nobis omni ve-
relucis aperuit. vñ sequitur: Illuminare his q: in tene. et in
vñ. mo. sedet. CHRY: Tenebras hic appellat nō ma-
tiales: s: errore et a fide distātia. BASI: Tenebras
interat plebs gentilis que idoloz cultu grauata: donec
per ora dispersit caligine et splendorē veritatis expādīt.

GRE. iij. mo. Umbra vō mortis obliuio mētis accipit. Sicut enim mors hoc qđ interficit agit: vt non sit in vita ita obliuio h quod intercipit agit vt nō sit in memoria. vñ iudeoꝝ ppls qđ vñ oblitus fuerat: dicit i vmbra mortis sedere. Umbra etiā mortis mortis carnis accipit: q: sic vera mors est qđ aia sepat a deo: ita vmbra mortis ē qua caro sepat ab aia. vñ vocemartyꝝ dicit: Operuit nos vmbra mortis. Per vmbra etiā mortis imitatio diaboli qđ mors in apocalypsi dicit designat: q: sicut vmbra iuxta qualitatem corporis ducit: ita actiones iniquoꝝ de specie imitatiois ei exprimunt. CHRY. Recte aut dicit: Sedet nō ambulabam? i tenebris: sꝫ sedebam? THEO. Nō soli aut oīes dñs hīs qđ in tenebris sedet illuminat: sꝫ ali quid amplius facit. vñ sequit: Ad dirigēdos pedes nros in viā pacis. Vīa pacis ē vīa iusticie ad quas dixerit pedes. a. affectus aiarū nostraz. GRE. in homi. Tūc enī gressus nostros in viā pacis dirigimus: qñ per illud actionū iter pergitur: in qđ ab auctorīs nři grā nō disordeo. AMB. Sūnt i illis aduerte qđ prāncis helicabeth: qđ multis scharias pphiger: vt vterqꝫ sancto ipler? spīritu loquebat qđ disciplina seruauit: vt mulier discere magis que diuina sunt studat qđ docere.

Puer autem crescebat ⁊ confortabatur spi-
ritu: ⁊ erat in desertis vsqz ad dies ostensionis sue
ad israel.

BEDA: Predicator: penitentie futurus: vt liberi⁹ audito
res suos a mundi illecebris erudiendo sustollat principia
in desertis transigit vita. vnde dicit: Puer aut crescebat.

THEO. Scdm co:pozale etate: 7 co:pozabat spū. Si
mūl enī cū co:pozis spūale donū crecebat: 7 spūs opera
tiones in eo magis ac magis oīdebat. **ORI.** Uel cre
cebat spū nec in eadez pmanebat mēsurā qua cepat: 7 semp
crecebat spūs in eo: semp voluntas eius ad meliora ten
dens habebat pfectus suos: 7 mens diuini aliqd contē
plabat. **Ex** crecebat se memoria: vt purā i thesauro suo re
cōderet. **Addit** autē: Et p:ozabāt. Infirma. n. est humana
natura. Legim⁹ enī: Caro aut infirma. Confo:ziada ē itaqz
spū: spūs enī pmp⁹ ē. Multi co:pozant carne: athleta de
spū robozādus ē: vt sapiam carnis elidat. vñ recessit: su
giens tumultu vrbū ppter frequentiaz. **Sequit.** n. Et erat
in desertis. vbi purior: aer est: celi apertius: 7 familiarior:
deus: vt q: nōdū baptisim⁹ 7 p:dicatōis tēpus aduen
taret: vacaret orationibus 7 cū angelis cōuersaret: appel
laret dñm: 7 illū audire dicentes. Ecce assus. **THEO.**
Uel erat in desertis vt extra multo 7 malicia nutritur:
7 vt neminē vereretur arguere. Si. n. fuisset in mūdo: forte
fuisset amicitia 7 cōuersationē dñm ope:zatur: simul
tiam vt esse fide dignus qui p:dicaturus erat christum
Occultabatur autē in desertis: donec placuit deo ipsum
p:raelisticō populo dēmonstrare. vnde sequitur: Uqs ad
isem ostensionis sue ad israhel. **AMBRO.** Quibz
autē tempus quo fuit in vtero ppheta describit: ne marie
p:sentia taceatur: 7 tps sileit infantis: eo q: p:sentia ma
tris domini in vtero robozatur: qui infantis impedimen
ta nesciuit. .II.

Actum est aut in diebus illis exist edictū
a cesare angusto: vt describeretur vniuer-
sus orbis. **H**ec descriptio prima facta est
preside syrie cyrino. **E**t ibant omnes vt profite-
rētur singuli in suam ciuitatem. **A**scendit autem ꝛ
oseph a galilea de ciuitate naçareth in iudeā ciui-
tatem dauid que vocatur bethleem: eo qd esset de
domo ꝛ familia dauid: vt profiteretur cuz maria
desponsata sibi vxore pregnante.

BEDA: Nasciturus in carne dei filius: sicut de virgine natus virginittatis sibi decus ondis esse gratissimum: ita acutissimo tepore seculi percait: q: pacē querere docuit: pacis sectatores inuicere dignat. Nulli aut potuit maius esse pacis iudiciū q: vna totū orbē de scriptioe concludi: cuius moderato: augustus: tanta duodecim annis circa tēus onice natiuitatis pace regnauit: vt bellis toto orbē ppiis pphete peflagiū ad lram videat ipesse. vñ dicit: actū est aut in diebus illis: Exijt videat. a. cesa. augusto vt efcri. vniuersus orbis. **GRECVS:** Tūc etiā nascitur orbis: cū pncipes iudeorū defecerat. 7 ad romanos pncipes traslatū erat impetū: qbus iudei tributa soluebant. sic impletur pphctia p dices nō deficere ducē de iuda nec pncipē defemotib: ei: donec veniat q mittendus est. am vō cesare augusto. xlii. annum imperij peragēte: exijt eo edictū totū orbē cōscribi ad tributa solueda: quod dida cyrino cesar cōmiserat: quē iudee 7 syrie p fides statuit. vñ seqt: Hec de scriptio pma facta est a pside syrie cyrino. **BEDA:** Signat hāc de scriptioē vel pma eē eaz. ue totū orbē conclusit: q: plereq: iā partes terrarū p legunt fuisse de scripte: vel pmo tunc cepisse quādo prius in syriam missus est. **AMBRO:** Pulchre aut p sedis nomē addidit: vt serie teporis designaret. naz si consules ascribūtur tabulis emptionis: quāromagis re emptioni omnū debuit tepus ascribi. **BEDA:** Suerna autēz dispensatione pofessio censūs iā de scripta est: vt in suā quisq: patriam ire iubercetar: fm q sequitur:

Et ibant omnes ut proficere. singuli in ciuita. sua. **Q**uod ideo factum est: ut dñs alibi conceperet: alibi natus: in iherosolimis herodis fauorem facilius euaderet. vñ sequitur: Ascen. au. et ioseph a galilea de ciuita. naza. in iudea. **CHRY. SO.** Domino autem dirigente augustus h edificatus cenlu it: ut vnigeniti pñtie famulet. nā h edictū matrem attrabe bat in patriā: quā pphete pñdixerāt. f. in bethleem iude. vñ dicit: Ciuitatē dauid que vocat bethleē. **GRECVS.** 30 aut addidit ciuitatē dauid: ut pmissione factam dauid a deo ex fructu ventris ei rex ppetu adueniret: eē ppletaz annūciat. vñ sequitur: Et q esset de domo et familia dauid. Per h aut q ioseph erat de cognatiōe dauid: cōtent fuit euangelista ipsaz quozq vginē de cognatiōe dauid pmul gare: cū lex diuina pñderet cōiugales copulas ex eadez pgenie. cōtrahi. vñ sequitur: Cū maria desponsata sibi vxo re pregnante. **CYRIL.** Dicit aut eā fuisse desponsatam innuēs q solis sponalib pcedentibus ē cōceptio subse secuta: neq. n. ex virili semie sacra virgo pcepit. **GRE.** in ho. **WYLLICE.** aut nascituro dño mūdus describit: qz il le apparebat in carne q electos suos ascriberet in eternita te. **AMBRO.** Et dñs pfectio secularis oñdē: spiritalis implicat: nō terraz regi dicanda s; celi. pfectio ista fidei census aīoz est. Abolito. n. synagoge cēlu vetusto: nou census ecclesie parabat. deniqz ut scias censum nō augu sti eē s; christi: tot oibis pñteri iubet. Quis aut poterat professione tot oibis exigere: nisi q totius oibis hebāt imperiū? Nō n. augusti s; dñi et terra et pleniūdo ei. **BEDA.** Qui etiā vocabulū augusti perfectissime pple uit: ut puta suos et augere desideras: et augere sufficiens. **THEO.** Lōuēns etiā erat: ut p christū cult multo rum deoz deficeret: et vnus de coleret: vñ vnus rex oib iūperasse describit. **ORI.** Diligentius aut inuenti sacramētuz quoddā videt figurari: q in tot oibis pfectio ne describi oportuit christū: ut cū oibis scriptus san ctificaret oēs: et cū oibz relatus in censum pñmionē sui pberet oib. **BEDA.** Sicut aut nūc iperante augusto et presidente cyrino ibat singuli in suā ciuitatē ut pñterer tur censum. sic nō iperante christo p doctores ecclesie pñ fides pñteri debemus censuz iusticie. **AMB.** hec ē er go prima pfectio mentū dñi cui oēs pñtent: non pñonis euocatiōe s; vatis dicent: oēs gētes plaudite manibus. deniqz ut sciant censum eē iusticie: veniūt ad eū ioseph et maria: h est iustus et virgo. Ille q verbū seruaret: ista q pa reret. **BEDA.** Ciuitas nra et patria ē brā ad quā cresce ribus quotidie vñtibus ire debem. Quotidie autē san cta ecclesia suū comitata doctore de rota mundane puer satōis qd galilea sonat: in ciuitatē iuda. f. cōfessōis et lau dis ascendens: in censum sue deuotiōis regi eterno pfoluit que in exemplo beate virginis marie cōcepit nos virgo de spū: que alij qdē desponsata ab alio secūdat: dñi ppo sito sibi pontifici visibiliter iungitur: sed inuisibilis spūs virtute cumulatur: iudicans ipso nomine q instantia lo quentis magistri nil valet: nisi augmentum superni iuuu minis ut audiatur acceperit. **F**actum est autem cum essent ibi: impleti sunt dies ut pareret. Et peperit filium suum primoge nitum: et pñtis eum inuoluit: et reclinauit eum in presepio: qz nō erat ei locus in diuersorio. **AMBRO.** Breuiter sanctus lucas et quō et quo tpe et quo loco fm carnē christi natus sit: explicauit dicens: factū est aut cū essent ibi: impleti sūt dies ut pareret. Quō qdē qz nupta cōcepit: s; virgo generauit. **GRE. nisen.** Apparet. n. ut hō nō p oia legibus hūane nature subij citur: nā q ex muliere nascit: humilitatez redolet. Virgi nitas vō que oīni deferuiuit: oñdē qz trāscēderet hoīez hūl qz iocūda portatio: oīz imaculat: part facit: absqz corruptela natiuitas: nec ex luxu icipiens: nec dolo rib edita: qz nāq ea que nature nre mortē per culpā inseruit

dānata est: ut cū dolo rib pareret: oportebat parentē vi te cū gaudio partū pficere. **E**o aut tēpore p i corruptionē virgineā ad vitā trāsmigrat moztaliū: in quo diuinit iei piūt tenebre: et nocturna imensitas exuberantia deficere cogit. **M**ors enīz peccati finē prauitatis atingerat: s; de cetero tēdit ad nihilū ppē vere lucis pñtiāz qz radqz cūa gelicis totū orbē illustrauit. **BEDA.** Eo etiā tpe dignat est icarnari: quo mox natus cenlu cesaris ascriberet: atqz ob nostri liberationē ipse fuitio subderet. vñ etiā nō solu ppē iudiciū regij schematis: s; etiā ppter nominis sacra mentū dñs i bethleē nascit. **GRE.** bethleē qppe dom panis interpretat. Ipse nāq est q ait: Ego suz panis viuus q de celo descendī. **Loe.** ergo in quo dñs nascit dom pa nis ātea vocabat: qz futurū erat ut ibi ille p naturā carnis appareret: qui electoz mentes interna satietate reficeret. **BEDA.** Sed et vñq ad cōsummationē seculi dñs ina garēt cōcipi in bethleē nasci nō desinit: cū quilibet audie tium verbū flore suscepto domū in se eterni panis efficit quotidie i vtero virginali: hoc est in aīo credentiū pñ fides concipit: p baptisimū gignit. **Sequitur:** Et peperit filium suū primogenitū. **HIERO.** cōtra beluidiū: Ex hoc belu dus nūc approbare pñmogenitū dñi nō posse: nisi eūz q habeat: et fratres: sicut vnigenitū ille vocat q parentibus sit solus filius. **N**os aut ita diffinim: Vnigenitus est pñ mogenitus: nō omnis primogenitus ē vnigenit. **P**rimo genitū nō esse dicimus cū quem alij subsequuntur: s; ante quem nullus: alio qn si nō est pñmogenitus nisi is quez se quant et fratres tādiu sacerdotibus primogenita nō debē tur: quādiu et alij fuerint pcreati: ne forte partu postea nō sequēte vnigenitus sit et nō pñmogenit. **BEDA.** Et etiā vnigenit in substantia diuinitatis: primogenitus susceptio ne humanitatis: primogenit in grā: vnigenitus in natura. **HIE.** Cōtra beluidiū: Nulla autē ibi obsterit: nulla mulierculaz sollicitudo intercessit. **I**psa pñtis inuoluit infante: ipsa mater et obsterit fuit. vñ sequitur: Et panis eū inuoluit. **BEDA.** Qui totū mūdū vario vestit ornatu panis vñtib inuoluit: ut nos stolā primam recipere valea mus: per quez oia facta sunt: manus pedesqz astringit: ut nostras manus ad opus bonū exerceret: pedesqz sint iui am pacis directi. **GRECVS.** **O** admirabile coartatio nem et peregrinationē quaz subit qz pñtet orbē: ab initio capiat penuriam: et eam in seipso decorat: nimirū si vola uisset venire poterat mouēdo celū: cōcutiendo terrā: emi tens fulmina: nō aut sic pcessit. nō n. perdere sed saluare volebat: ab ipsis primordijs humanā pculcare supbiaz atqz ideo nō tñ homo fit: sed etiāz homo pauper et pau perem matrē elegit: que caret his quibus natū infamē re clinet. **Sequitur. n.** Et reclinauit in presepio. **BEDA.** Buri presepio angustia continetur cui celum sedes est: ut nos per celestis regni gaudia dilatet. Qui panis est angeloz in presepio reclinauit: ut nos quasi sancta animalia car nis sue frumēto reficiat. **CYRIL.** Reperit etiam ho minem factum bestialez in anima: et ideo in presepio loco pabuli ponitur: ut vitam bestialem mutates: ad cōsonaz homini perducamur scientiā: ptingentes nō fenim: s; panem celestem vite co:pus. **BEDA.** Qui autem ad dextrā patris sedet: i diuersorio loco eget: ut nobis ioo mo patris sui multas māssiones pparet. vñde sequitur: **Q**z non erat ei locus in diuersorio. **N**ascitur nō in parca tū domo: sed in diuersorio et in via: quia per incarnatio nis mysterium via factus est: qua nos ad patriam vbi ve ritate et vita fruemur adduceret. **GRE.** in homi. **E**t v ostenderet: qz per humanitatez qua assumpserat: quasi in alieno nascebatur non fm potestatem: sed fm naturam. **AMRO.** Propter te ergo infirmitas in se potentia: ppter te inopia in se opulentia. noli hoc estimare quod cernis: sed quod redimeris agnosce. **P**lus dñc ieli iuiuri is tuis debet qz redemptus suz: qz opibus qz creat. **N**ō prodesse nasci: nisi etiam redimi pfuisset.

Cyryllus. a.

Hieronymus. b.

Hieronymus. b.

Cyryllus. b.

Gregorius. Nysenus. a.

Et pastores erant in regione eadem vigilantes: custodientes vigilias noctis super gregem suum. Et ecce angelus domini stetit iuxta illos: et claritas dei circumfulsit illos: et timuerunt timore magno. Et dixit illis angelus: Nolite timere. Ecce enim euangelico vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator qui est christus dominus in civitate david. Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum: et positum in praesepe.

AMBRO. Videte quomodo diversa curia fidem attrahat. Angelus maria: angelus ioseph: angelus pastores edocet. de quibus dicitur: Et pastores erant in regione eadem vigilantes: custodientes vigilias noctis super gregem suum. **CHRY.** Ioseph quidem in somnis apparuit angelus: pastoribus autem visibiliter quasi rudioribus: non autem angelus iuxta hierosolimam: non requirit scribas et phariseos: erat enim corruptus: et per invidia cruciabantur. Sed hi erant synceri: antiqua purgatione patriarcharum et moysi colorati. Est autem semita quaedam ad philo sophiam perducens in occidentem. **BEDA** in hoc. Natusque autem in tota veteris testamenti serie reperitur angelos quod tam sedulo apparere patribus: cum luce apparuisse. Sed hoc privilegium recte huic tempore est fuerit. quoniam exortum est in tenebris lumine rectis corde. unde sequitur: Et claritas dei circumfulsit illos.

AMBRO. Ex vtero fundit: sed conuscat a celo: terre non in diversis locis: sed celestis lumine viget. **GRECVS.** Uterum paritum facti sunt in miraculo. unde sequitur: Et timuerunt timore magno. Sed angelus cum pauore ingruerit: fugat ipsum. unde sequitur: Et dixit illis angelus: nolite timere. non solum se sed etiam alacritate infundit. Sedque enim: Ecce enim cum. vo. gau. ma. quod erit omni populo. Non solum populo ideoque sed etiam omnibus. Causa autem gaudij ostendit: non enim admirabilis parvus manifestat ex ipsis nominibus. Non sequitur: Quia natus est nobis hodie saluator: quod est christus dominus: quorum primus saluator: est actionis: tertium autem. s. omnis manifestatio. **CYRILLUS.** Sed id quod in medio ponit: scilicet christus non natus: sed significat: sed hypostasim posuit. In christo enim. saluatoris vocatione fore celebrata fatemur: non tamen figurale sicut olim in regibus ex oleo quasi ex prophetica gratia: neque ad perfectionem aliter: negotij iuxta illam eliae: Nec dicit dominus christi meo cyro. Qui quaque esset idolatra: dicitur esse christus: ut celestis censura tota occuparet babyloniorum principia. fuit autem victus saluator: spiritus humanitus in forma servil. vinctus autem ut deus spiritus credentes in eum. **GRECVS.** Tunc autem natiuitatis tempus ostendit: cum dicit: Hodie. et locum ostendit: in civitate david. et signa cum subiungit: Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum: et positum in praesepe. Ecce pastores angelus pastorem precipue predicat: tanquam agnus in antro manifestatus et editus. **BEDA:** Crebris autem infantia saluatoris et angelorum precoribus et euangelio: super nobis est perculcata testimonij: ut nostris altius cor deus quod per nobis factum sit insigat. Et notandum quod signum nati saluatoris dat non tyrio exceptum ostro: sed pannis squalentibus involutum: non in ornatis auro stratozibus: sed in praesepebus invenientium. **MAXIMVS** in fine natiui. Sed si tibi pariter fortassis visum: angelos collaudantes admirare. Sed praesepe despicias: erige pariter oculos: et novam in celo stellam praestantem mundo natiuitate omnicam comere. Si credis vilitate: crede mirifica. Si de his que humilitatis sunt suspitas: que alta sunt celestia venerare. **GRE.** in hoc. Mystice autem quod vigilantes: pastoribus angelus apparuit: eosque claritas dei circumfulsit: hoc est quod illi per ceteris vide re sublimia merent: quod fidelibus gregibus posse sollicite sciunt: Dominus ipsi super gregem vigilant: divina super eos latet gratia conuscat. **BEDA** in hominibus. Significant enim mystice pastores isti gregum doctores quosque ac rectores fidelium animarum.

rum. Nox cuius vigilias custodiebant super gregem suum: pericula tentationum indicat a quibus se suosque subiectos custodire non desistunt. Et bene nato domino pastores super gregem vigilant: quia natus est qui dicit: Ego sum pastor bonus: sed et ipse imminet quo idem pastor: oves suas que disperse erant: ad vite pascua revocaret. **ORI.** Letetur si ad secretiora oportet ascendere intellectu: dica quosdam fuisse pastores angelos qui res humanas regerent. Et cum horum unusquisque sua custodia conservaret: venisse angelum nato domino: et annu classem pastoribus quod verus esset pastor: exortus. Angeli enim ante adventum saluatoris: pax poterat commissis sibi vilitatibus asferre. Uix enim aliquis unus ex singulis gentibus crederet in deum: nunc autem populi accedunt ad fidei iectum.

Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis: laudantium dei et dicentium: Gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis.

BEDA: Ne parva unius angeli videret auctoritas: postquam unus sacramentum nove natiuitatis edocuit: statim multitudo celestium agminum affuit. unde dicitur: Et subito facta est cum angelo multitudo militie celestis. Unde chorus adveniens angelorum militie celestis vocabulum accipit: qui et dicitur illi in phio quod ad debellandas aceras praeter apparuit hu milititer obsecundat: et ipse praeter easdem contrarias ne mortales tantum tentare valeat: quantum voluit fortis armis celestibus perturbat. quia vero deus et homo nascitur: iure hominibus pax et deo gloria canit. unde sequitur: Laudantium deum et dicentium Gloria in altissimis deo. uno angelo: uno euangelizante nuncio natus in carne deum mox multitudo militie celestis in laudem creatoris praeumpit: ut et christo devotione impedit et nos suo instruat exemplo: quoniam aliis fratrum sacre eruditionis verbum insonuerit: vel ipsi que pietatis sunt ad mentem reduxerimus: deo statim laudes corde ore et opere reddamus. **CHRY.** Et olim quidem angeli ad puniendum mittebantur: puta ad israelitas: ad david: ad sodomitas: ad gentes conuallentes: nunc contra canum in terra gratias agentes deo: eo quod suum descensum ad homines eis reseravit. **GRECVS.** in. moralium. Simul etiam laudant quia redemptionem nre voces sue exultationis accomodat: simul etiam quia dum nos conspiciunt recipi: suum gaudium numerum impleri. **BEDA:** Optat etiam pacem hominibus cum subdit: Et in terra pax hominibus. quia quos infirmos prius abiectosque desperaverat: nascere in carne domino iam socios venerant. **CYRILLUS.** Nec autem pax per christum facta est. Recordamini enim nos per se deo et patri: culpam hostilem de medio auferens: duos populos in unum hominem pacificavit: ac celestiales et terrenos in unum gregem composuit. **BEDA:** Quibus autem hominibus pacem poscant: exponit dicentes: Bone voluntatis. eis. scilicet qui suscipiunt natum christum. non enim est pax impiis: sed pax multa diligentibus non me deo. **ORI.** Sed diligens lector inquirat quomodo saluator dicit: Non veni pacem mittere super terram: et nunc angeli de eius natiuitate cantant: In terra pax hominibus. sed hoc quod pax esse dicitur in hominibus bone voluntatis soluit questionem. pax enim quia non datur dominus super terram: non est pax bone voluntatis. **AVG.** xiiij. de trinitate. Pertinet enim iusticia ad bonam voluntatem.

CHRY. Aspice autem mirandum praesentem angelos ad nos deduxit prius: at deinde duxit hominem ad superna. factum est celum terra: cum terrena deberet recipere. **ORI.** Mystice autem videbant angeli se opus quod eis creditum fuerat implere non posse absque eo qui vere saluare poterat: et medicina sua inferior esse quam hominum cura poscebat. unde sicut si veniat aliquis qui habeat summam in medicina noticiam: et illi qui per sanari nequiverant: cernentes ad magistri manus putredines cessare vulnere: non inuideant: sed laudes medici erupant: et dei qui sibi egrotantibusque tante scientie hominem miserit: multitudo angelorum pro christi adventu deum laudent.

Cyrillus. a.

Cyrillus. a.

Et factus est ut dicerentur ab eis angeli in celum: pastores loquebantur ad inuicem: **Transcamus** usque bethleem: et videamus hoc verbum quod factum est quod fecit dominus et ostendit nobis. Et venerunt festinantes: et inuenerunt mariam et ioseph: et infantem positum in praeseptio. Videntes autem cognouerunt de verbo: quod dictum erat illis de puero hoc. Et omnes qui audierunt mirati sunt: et de his que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Maria autem seruabat omnia verba hec: conferens in corde suo. Et reuersi sunt pastores glorificantes et laudantes deum in omnibus que audierant et viderant: sicut dictum est ad illos.

GRECVS: Que visa sunt et relata stupore ingesserunt pastoribus: et sic ouilia sua omiserunt: et perfecti sunt nocte bethleem: lucem indagantes saluatoris. vñ dñ: Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in celum: pastores loquebantur ad inuicem: **Transcamus** usque bethleem et vi. hoc ver. qd fa. est. **BEDA:** Tere quasi vigilantes: nō dixerūt videamus puer: s; verbum quod factum ē. i. verbum quod semper erat videamus quō p nobis caro factū ē: siquidē hoc ipm verbum dñs est. **Sequitur enī:** Quod fecit dñs: et ostendit nobis. i. videamus quō verbum ipm ipse se fecerit: et ostendit nobis carnē suā. **AMB:** Vide q singulariter scriptura singulorū libet momenta verborū. Et enī cū caro dñi videtur: videt verbum: qd est filius. non mediocriter fidei tibi h videat exēplū: nō villo psona pastoz. simplicitas. n. querit: nō ambitio desiderat. **Sequitur:** Et venerunt festinantes. ne mo. n. cū desidia christū requirūt. **ORI:** Quia vero festinantes venerunt: et nō pederūt: Ideo sequitur: Et inuenerunt mariā. que. s. fudit iesus in partu. Et ioseph. s. dispensatorē ortus dñici. Et infantē positū in praeseptio. s. ipsum saluatorē. **BEDA:** Est autē iusti ordinis: ut honore digno celebrata verbi incarnatione: ad ipsam quāq; ubi gloriam intuentia pertingat. vñ sequitur: Videntes autē cognō. de verbo qd dictū erat illis de puero hoc. **GRECVS:** Oculta. s. fide felicia relata cōmūtes: nec cōtenti de veritate stupere q pūmū viderant et perceperant angelo nūciantē: nō solū marie et ioseph promebat: s; etia ceteris: et quod est amplius eoz mentib; infigebat. vñ sequitur: Et omnes qui audierunt mirati sūt: et de his que dicta erant a pastoribus ad ipsos. Quomō enī nō erat mirandū videre celicolā in terrenis: et terrā pace piliari celestib; et ineffabile illū infantulū numine qdē celestia: humanitate vero terrestria cōnectentē ad inuicē: et sui cōpagine sedus mirandū pstantē. **GLO:** Nec solū mirant de incarnationis mysterio: sed etia de tanta pastozū attestatiōe: qui fingere laudita nescirēt: s; simplici faciendā vā pdicaret.

AMBRO: Nec contēdenda putes quasi verba viliū prophetaz a pastorib;: et maria colligit fidē. vnde sequitur: Maria autē cōseruabat omnia verba hec cōferens in corde suo. **Discamus** sancte virginis in omnibus castitatē: quē nō minus ore pudica q; corpore: argumēta fidei cōferēbat in corde. **BEDA** in homi. Virginalis enī pudicitie iura custodiens: secreta christi que nouerat nemini diuulgare volebat: sed cōferēbat ea que faciēda legerat cū his que iam facta cognouit: nō ore pmes: s; clauso in corde custodiens. **GRECVS:** Quicqd etia ei retulerat angel;: qd qd a pastorib; audierāt: cūta congerēbat in mente et ad inuicē cōparans: vñ in omnibus mater sapie cernēbat cōcordiā: vere deus erat q nat; erat ex ea. **ATHANA.** Singulū autē in christi natiuitate exultabant nō humanit; sicut in puero nato soliti sunt hoies cōgaudere: s; in christi pfecta et lucis diuine fulgore. vñ sequitur: Et reuersi sunt pastores glorificantes et laudantes deū in omnibus que audierāt. **BEDA:** s. ab angelis. Et viderāt. s. in bethleem sicut dictū ē ad illos. i. in hoc glorificāt q nō aliud veni

entes inuenerant q dictū est ad illos: siue sicut dictū ē ad illos: gloriam deo laudēsq; referūt. Et enī hoc illis facere dictū est ab angelis nō quidē verbo iperantibus: sed for mā sue deuotiōis offerentib;: cū deo in excelsis gloria resonaret. **BEDA** in ho. Mystice autē intellectuū pastozū gregum: iūno cū fideles exēplo hoz pastoz; transcamus cogitatiōe usq; in bethleem: et incarnationē christi digna celebrēt honorib;. **Transcamus** autē abiectis cōcupiscentiis carnalibus toto mētis desiderio: usq; in bethleem supernū i. omniū panis viuūt: ut quē illi in praeseptio videre vagantē nos in patris solio mereamur videre regnatē. Non enī aut tāta beatitudo cū desidia ac torpore querēda: s; alacriter sunt christi sequēda vestigia. Videntes autē cognouerunt. Et nos que dicta sunt de saluatore nostro plena deuotione festinem amplecti: ut hoc in futuro perfecte cognitionis visu cōprehendere valeamus. **BEDA** sup lucā: Dñici etiā gregis pastores pcedentiū patrū vitā in qua panis vite seruāt qsi bethleem pot; cōtemplādo subiecti hiloz in hac aliud reperiri: q; virginalē ecclesie pulchritudinē quasi mariā: virilē spiritaliū doctoz; cetū: quasi ioseph: et humilē christi aduentū scripture paginis facit in serui: quasi in praeseptio positū christū infantē. **ORI:** Et praeseptū illud israel erat s; illud esaię: Cognouit bos possessorē suū: et asinus praeseptū dñi sui. **BEDA** in homi. Nō celauere autē silētio pastores que agnouerāt: q; ecclesie pastores in hoc ordinati sunt: ut que in scripturis didicerūt auditoibus ostendat. **BEDA** sup lucā: Magistri etiam spiritaliū gregū mō ceteris doctoz; cōtemplādo celestia subeunt: mō fidelis exēpla querēdo circueunt: mō ad publicū pastoralis officiū docēdo reuertunt. **BEDA** in homi. Quisq; etiā qui pūat; viuere credit: pastoralis officiū tenet: si bonoz actū cogitationūq; mundani aggregrans multitudinē: hāc iusto moderamine gubernat scripturarum passu nutrire: et contra demonum insidias seruare contendit.

Et postquā cōsummati sunt dies octo: ut circūcideretur puer: vocatum nomē eius iesus. Quod vocatum est ab angelo prius qz in vtero concepitur.

BEDA in homi. Expōita natiuitate dñica: subiūgit euangelistā atq; ait: Et postq cōsummati sunt dies octo ut circūcideret puer. **AMRO:** Quis puer nūc illuc quo dictū est: Puer natus ē nobis et filius datus ē nobis factus ē. n. sub lege: ut eos qui sub lege erant lucrificaret.

EPIPHA: Dicit autē hebriōis et cherinbi; scēptis latine dicitur: puer et magister eius. Circūcidit autē christus: tu ergo circūcidaris. Fallūt autē destruētes sua pncipia. Et. n. fateret hebion christū deū celū dēcidēdo octauo die fuisse circūcisum: tūc ptebret circūcisū materā argumēti: s; cū nudū hunc asserit hoim: nō puer ē causa ut circūcidatur: sicut nec infantes sunt sue circūcisionis auctores. Nos. n. deū ipm fatemur celius dēcidētem et in claustris virgineo moram debitam sentibus perxisse: quo ad usq; sibi ex vtero virgineo humanitā carnē pfecte cōponeret. q circūcisus ē veraciter: nō apparet octauo die: qtenus cū ad spiritale effectū figurē pueniūt tā ab ipso q a suis discipulis diuulgēt nō vltra figeret sed veritas. **ORI:** Sicut. n. mortuū sumus cū illo moriēte: et conuulsi sumus resurgēti: sic cum eo circūcisus sumus. vñ nequaq; nunc indigemus circūcisione carnali.

EPIPHA: Pluribus autē ex causis circūcisus ē christus. Et pmo qdē ut ostendat carnalis vitatē cōtra manicheos: et illos qui apparenter eū dicūt pdisse. Deinde ut pateat q nequaq; dicitur cōsubstantialē corpus exierit: ut sit apollinaris. neq; celū dēcidit illud: ut asserit valēmus: ut confirmet circūcisionem: quam olim instituerat eius aduentui seruientem. quinetiam ut nulla sit indeis exaccusatio: nam nisi circūcisus fuisset obgere poterat: q nō possit

Epiphany. l.

Epiphany. l.

verbo duo
folia se
quenda

parvulus esset habebat gram dei: ut quō in illo oīa mirabilia fuerant ita et pīa mirabilis esset: ut dei sapia cōpleatur. **SEQUITUR:** Et ibant parentes eius p oēs annos i hie. in die solēni pasche. **CHRY.** In heb. 202 solēnitatib? nō solū ipsi s; etiā locū observare lex iusserat: et ideo nec dñi parētes extra hierosolymā celebrare pascha volebāt. **AVG.** de cō. euan. Quō aut ibant parentes eius p oēs annos pueritiae christi in hierusalē: si archeali timore illuc phibebant accedere: hoc mihi dissolvere non esset difficile: nec si aliquis euangelistarū expressisset qdū regnaret archila. fieri. n. poterat ut per diē festū inter tam ingentem turbā latenter ascenderent mox reuersuri: vbi tamē alijs diebus habitare metuerūt: ut nec solēnitatē p̄termissa essent irreligiosi: nec cōtinua mansione conspicui cū vero etiam de regno archelai oēs q fuerit diuturnus tacuerunt. Iste quoq intellectus patet: q lucas dicit: per oēs annos eos ascendere solitos in hierusalem: tunc accipimus facium: cū iam non timeret archelaus.

Et cum factus esset annorum duodecim: ascēdentibus illis in hierosolymā sū cōsuetudinem diei festi: consummatisq diebus cum redirent: remansit puer iesus in hierusalē: et non cognouerūt parētes eius. Existimantes aut illū esse in comitatu: venerunt iter diei: et requirebant eum inter cognatos et notos. Et nō inueniētes: regressi sunt in hierusalē requirentes eū. Et factū ē post triduum inueniūt illū in medio doctoꝝ audientē illos: et interrogantē eos. Stupebāt aut oēs qui eū audiebāt super p̄udentia et responsis eius. Et vidētes admirati sūt. Et dixit mater eius ad illū: fili quid fecisti nobis sic? Ecce pater tuus et ego dolētes querebamus te. Et ait ad illos. Quid est q me querebatis? Nesciebatis q in his q patris mei sunt oportet me esse? Et ipsi non intellexerunt verū quod locutus est ad eos.

CYRIL. Quia dixerat euangelista q puer cecēbat et comorabatur: p̄prium sermonē verificat: inducens iesum vna cū sacra virgine in hierusalē ascendentē. vñ dicit: Et cum factus esset iē. an. xj. ascen. illis hiero. **GLOSA:** Non. n. indicū sapie transcendit etatis mensura: sed quo tēpore penes nos discretionis rō perficit cōsuevit. xj. s. anno christi sapia demonstratur. **MBRO.** Uel. xj. an. no dñice sumitur disputationis exordiu: hic. n. p̄dicāde fidei euangelicantiū numerus debebat. **BASI.** Possuimus et hoc dicere: q sic septenario numero sic 7 duodenario qui multiplicatis inter se inuicem septenarij partibus constat: vel rerū vel tēpōꝝ vniuersitas ac perfectio designat: atq ideo quo oīa loca vel tempora doceat occupari: recte a duodecimo numero iubar christi sumit exordium. **BEDA:** in homi. Q aut dñs per omnes annos cū parentibus in pascha hierosolymā venit: humilitatis est humane indicū: hoīs nāq est ad offerenda deo sacrificia cōcurrere: et cum orationibus p̄cellare. fecit ergo dñs inter homines homo natus: quod faciendūz hominibus per angelos imperauit deus. vñ dicit: Scōz cōsuetudinē diei festi. Sequamur igitur iter humane cōuersionis eius: si dei gloriā delectamur intueri.

GRECVS: Celebrato aut festo alijs remeantibus iē suis latenter remansit. vñ sequitur: Consummatisq diebus cum redirent: remansit puer iesus in hierusalē: et nō cognouerunt parentes eius. Dicit aut consummatis diebus: q septem diebus durabat solēnitās. Ideo aut latenter remanere: ne parentes impedimēto essent disputationi pagēde cū legis p̄ceptis: vel forsitan hoc euitans ne videat parentes

contēnere: si mandantibus nō pareret. Latenter ergo remanere: ne aut retrahatur: aut sit inobediens. **ORI.** Nō autem miremur parentes vocatos: quoz alter ob partū alter ob obsequiū patris et matris meruerūt vocabula.

BEDA: in homi. Sed queret aliquis: Quomodo dei filius tanta parentū cura nutritus poverit obliuiscendo reliqui? Cui respōdendū: Quia filijs israel moris fuit ut temporibus festis vel hierosolymā cōfluētes: vel ad p̄pria redeūtes: scōzum viri scōzum femine icederent: infantesq vel pueri cū quolibet parente indifferēter ire potuerint: ideoq mariā vel ioseph vicissim putasse puerū iesum quē secū nō cernebant: cū altero parente reuersum vnde sequitur: Existi. au. il. esse in comi. vne. iter diei: et re. qui. cū inter cognatos et notos. **ORI.** Sicut aut qñ infideliānt ei iudei: elapsus est de medio eoꝝ et nō apparuit: sic et nunc puto remansisse puer iesus: et parentes ei vbi remanserit ignorasse. Sequitur. n. Et nō iue. re. sunt in hie. req. eum. **GLO.** Una quidē die reuersi sunt a hierusalē secūda querūt inter cognatos et notos: et nō inuenientes tertia die regressi sunt in hierusalē: et ibi inueniūt. vnde sequitur: Et factū est post tri. inue. eū in tēplo. **ORI.** Nō statim ut querit inuenit: nō enī inter cognatos et carnis p̄prios inuenit iesus: neq. n. poterat humana cognatio dei filiū cōtinere. Nō inuenit inter notos: q maior est mortali noticia. in multoz comitatu nō pōt inueniri: nec vbiq inueniūt: sed in tēplo. Et tu ergo quere iesum in tēplo dei: quere i ecclā vbi christi fmonē atq sapiāz. i. filiū dei reperies. **AMB.** Post triduum repit in tēplo: ut esset indicio q post triduum triūphalis passionis in sede celestis et honore diuino fidei nre se oñderet: resurgens q mortui nre credebat. **GLO.** Uel q questus aduentus christi a patriarchis an legē nō est inuentus: questus a p̄phetis et iustis sub lege nō est inuentus: qstus a gentilib? sub grā inuenit. **ORI.** Quia vō paruulus erat: inuenit in medio p̄ceptorū sanctificās et erudiens eos. vñ dicit: Sedentē i medio doctoꝝ audientē illos et interrogantē. et hoc pietatis officio ut nos doceret qd pueris quis sapientes et eruditi sunt cōueniret: ut audiant potius magistros q docere desiderent: et se vana ostentatiōe nō iactēt. Interrogabat aut nō ut addisceret: sed ut interrogatus erudiret. ex vno quippe doctrine fonte manat et interrogare et respondere sapienter. vñ sequitur: Stupe. au. om. q eū audie. su. p̄u. et rñ. suis. **BEDA:** Ad oñdendū. n. q homo erat: hoīs magistros humiliter audiebat. ad p̄bandū vō q deus erat: eisdē loquentibus sublimiter ridebat. **GRECVS:** Onit. n. rationabiliter: audit p̄ndenter: ridebat p̄dentius qd stupore faciebat. vñ sequitur: Et vi. adm. sūt. **CHRY.** super iōanē: Nullū quippe miraculū egit dñs in pueritia hoc tamē vñū p̄dit lucas: per quod mirabilis videbatur

BEDA: Diuina siquidē lingua sapiāz p̄debat: sed infirmitate et al p̄tendebat humanā. vnde iudei inter alta que audiūt: et infirma que vident dubia admiratiōe turbātur nos aut nequaq miremur: si scīentes sū p̄phetiam q sic paruulus natus est nobis: q p̄manet de fortis. **GRECVS:** Mirāda vō dei genitrix maternis affecta viceribus quasi cū lamentis inq̄sitiōe dolorosam oñdit: et oīa sicut mater et fiducialiter et humiliter et affectuose expmit. vñ sequitur: Et dixit mater ei ad illū: fili qd fecisti nobis sic? Ecce pa. tu. et ego do. quere. te. **ORI.** Nouerat virgo sacra hūc nō esse filiū ioseph: et tñ patrē vocat illū sp̄sū suū: p̄p̄ iudeoz suspitiōez estimatiū ipm vulgo fore cōceptū. Dicit aut forte simplicius q cū honorauit sp̄sū sanctus p̄p̄is noīe: eo q puer iesus educavit. artificiosius vero eo q genealogiaz ioseph ex dauid p̄duxit: ne supflua censeret. Aur aut dolentes eū querebāt: an ex eo q p̄iret puer: an errauerit: Absit. Nūquid. n. fieri poterat ut p̄ditum formidarent infanti: quē dñm esse cognouerant: sed quomō tu siq̄ scripturas legis queris in eis sensum cūz dolore: nō q scripturas erasse arbitris: sed veritatem

Basilus. a.

quam intrinsecus hñt queris inuenire. Ita illi querebāt se
sum: ne forte relinquens eos reuersus esset ad celos: cuz
illi placuisset iterū descendens. **O**portet ergo eū q̄ querit
iesus nō negligenter et dissolute trāsire sicut multi querūt
et nō inueniūt: sed cū labore et dolore. **GLO.** Vel metue
bāt nequod herodes in infantia eius patrasse quesiērat:
tunc iaz in pueritia posuit: inuenta opportunitate aliq̄ i
terficeret. **GRECVS:** Sed ipse dñs rñdet ad oia et cor
rigens quodammodo dicit ei: de eo q̄ putabat pater. verū
patrē manifestat docēs nō per infima gradū: s̄ in altū ex
tollit. vñ seq̄t. **E**t ait ad illos: Quid est q̄ me querebatis?

BEDA: Et quid potius debebat ei cui esset eternus fili
us: mentis oculos attollere cogit. vñ seq̄t. **N**escie. qz in
his q̄ pa. mei sūt opoz. me cē. **AMB.** Due sunt i chris
togenesis: vna est paternā: altera maternā. p̄na diu
nitas: m̄na vero q̄ in n̄s labore vsumq̄ descendit. **CY**

RIL. Hoc igit̄ dicit ostēdē se mensurā humanā trāscede
re: et inuēns q̄ sacra virgo effecta sit ministra negocij cuz
peperit carnē. ipse vero nālter et vere deus erat: et fili? pa
tris excelsi. Hinc aut̄ valentini sequaces audientes q̄ tē
plū erat dei pudeant dicere q̄ creator et legis deus et tē
plū nō ipse p̄f ē chris̄ti. **EPIPHAN.** Attēdat et hebron q̄
post annos. xj. et nō post tricesimū annū chris̄tus reperit
stupēdus in s̄monibus ḡfē. quāob̄rē nō est dicere q̄ post
q̄ venit ad eū spūs in baptismo: factus fuit chris̄tus: s̄ ab
ipsa pueritia et tēplū agnouit et patrē. **GRECVS:** Hec
est demonstratio p̄ma sapie et virtus pueri iesu. que nōq̄
puerilia eius vocāt: diabolice putamus esse cōsideratio
nis: nisi quis ea sola velit acceptare neq̄q̄ his q̄ tenemus
oppugnantia: sed magis cōsona p̄phetis dicitis: qz spe
ciosus p̄ filiis hoium: et matri obediēs: et moribus facit?

et visu nō modicū vnerādus et p̄licitus: ad loquēdū fa
ciendus: dulcis et p̄uidus: et multū strēnuitate cognit? tāq̄
qui repletus sapia fuerat: et sicut in alijs sic cōuersationis
humane atq̄ locutionis q̄uis sup̄a hoīem terminus et
rō. mansuetudo. n. sibi p̄cipuū. **S**uper hec aut̄ oia vbi
ascendit super verticē eius: nec humanam manus excep
tā. hic aut̄ possumus vtilitātē cōsequi. **D**um. n. mariā
increpat dñs querentē ipsum inter p̄p̄nquos: omīssionē
vīculoz sanguinis apertissime suggerit: ostēdēs q̄ nō con
tingit metā p̄fectionis attingere eū: q̄ adhuc vagat̄ in his
que co:porū cōferunt: et q̄ homo deficit a p̄fectione p̄ as
fectū cognatorū. **S**eq̄t. **E**t ipsi nō intel. ver quod locū est
ad illos. **BEDA:** Quia. s. de sua diuinitate ad eos lo
quebat. **ORI.** Vel nesciebant virū dicēs: in his que pa
tris mei sunt: significaret in tēplo: an aliqd̄ altius et quod
magis edificat. **U**nusquisq̄. n. n̄s si bonus fuerit: potius
sessio dei patris est. **S**iquis aut̄ nostrū sessio dei patris
est: habet in medio sui iesum.

Et descendit cum eis: et venit nazareth et erat
subditus illis. **E**t mater eius conseruabat omnia
verba hec in corde suo. **E**t iesus p̄ficebat sapiē
tia et etate et gratia apud deū et hoīes.

GRECVS: Totam intermediā chris̄ti vitā que est iter
ostētionē etatis et tempus baptismatis velut immūnē ali
cuius famosi et publici miraculi et doctrine euāgelista sub
vno v̄bo colligit dicēs: **E**t descē. cū eis: et venit nazareth.

ORI. Crebro iesus descēdit cū discipulis suis nec semp̄
versat̄ in iōte: qz nō valebāt q̄ varijs moribus laborabat
ascendere in montē: iccirco et nūc descēdit ad illos q̄ deoz
sum erāt. **S**eq̄t. **E**t erat subditus illis. **GRECVS:** Quā
doq̄. n. verbo p̄ius leges instituens: ipse secundario ope
cōprobabat: sicut illud: **B**on? pastq̄: atq̄ suā ponit p̄ oī
bus suis. **I**pse nāq̄ paulo post nostrā salutē exquirens
ālam exposuit p̄p̄nā. aliquādo vero p̄ius viuēdi p̄p̄it
exēplar: et postea p̄mebat verbotenus sanctionem: sicut
hic: hec tria p̄ ceteris opere monstrās: diligere deum:

honozare parentes: deum vero et ipsi p̄ferre parentib?

Luz. n. rep̄ebenderet a parentibus minoris cure cetera
reputat q̄ que sunt dei: deniq̄ ipsi quoq̄ parentib? obe
dientia p̄stat. **BEDA:** Quid. n. ma. iter virtutis nisi of
ficium pietatis implet? **Q**uid inter nos aliud q̄ quod
agat nobis veller: ageret? **ORI.** Discam? ergo et nos si
lij parētib? n̄ris esse subiecti. q̄ si patres nō fuerint: sub
ciamur his qui patrum habent eratē. **I**esus filius dei su
biicitur ioseph et marie: ego vero subiiciat episcopo qui
mibi p̄stitutus est pater: puto q̄ intelligebat ioseph: quia
maior: se erat iesus: et trepidus moderabatur iperū. **U**ide
at ergo vnusq̄sq̄ q̄ sepe qui subiectus est maior: sit: qd̄ si
intellegerit: nō eleuabit superbia q̄ est sublimior: dignitate
sciens sibi meliorē esse subiectū. **GRE.** n̄scimus: **A**mpli
us qm̄ impuberibus adhuc est ip̄fecta discretio: egoq̄
per p̄fectos ad statū p̄fectiōis: ideo cū p̄fectus
duodecimū annū: paret parentib? vt ostēdat q̄ q̄cūq̄ p̄
p̄motionē p̄ficiat: anq̄ ad finē: ueniat: obediētia tāq̄
ducentē ad bonū vtilit̄ amplexat. **B**AS. in libro religio
num: **A**b ipsa aut̄ p̄mēta etate parentib? obediēs quib?
bet laborē co:porū: et humilit̄ et reuerenter sustinuit. **L**um
enī hoīes eēt honesti et iusti: egeni tñ necessarios: penuri
am patientes: teste p̄sepi part? venerādū mīstro: manifestū
ē q̄ sudores corporeos cōtinuo frequētabāt necessariā vi
te sibi querētes: iesus aut̄ obediēs illis vt scriptura testat̄
etiā in sustinēdo labores subiectionē plenariā sustinebat.

AMB. Et miraris si parit desert qui subdit: maritū non
vūq̄ iherimitatis: sed pietatis est ista subiectio. **A**uolat h̄
caput hereticus vt alienis auxilijs asserat cū q̄ minit̄ id
gere: **N**ūqd̄ et humano egebat auxilio: vt materno serui
ret imperio: desererebat ancille: desererebat simulato patri.
et miraris si deo deulit: an homini deserere pietatis ē: de
ferre deo: infirmitatis? **BEDA:** Virgo aut̄ siue que iud
lexit siue que nōdū intelligere potuit oia sua pariter i cor
de q̄si rumināda et diligenti? scrutāda recōdebat. vñ seq̄t.

Et m̄ eius p̄fer. oia ver. hec cōse. in corde suo. **GRE**
CVS: **C**ōsidera p̄uidentissimā mulierē mariā: vere sapie
matrē: qualiter scholasticus sit pueri. **N**on. n. vt puero: n̄q̄
vt viro: s̄ vt deo vacabat vterius: et illi voces diuinas
et opa reputabat. iccirco nil ex dictis aut actis ab eo ical
sum illi patebat: s̄ sicut ipm̄ verbū p̄us in vīsceribus ita
nūc eiusdē modos et dicta cōcipiebat: et i corde suo quo
dammodo sonebat: et hoc qd̄ dē iā secū i p̄nti cōtēplabat: hoc
aut̄ expectabat in futurū clariū reuelādū. et hac quidē
tanq̄ regula et lege et p̄ totā vitā vivebat. vñ seq̄t. **E**t iesus
p̄ficebat etate et sapia et gratia apud deum et homines.

THEO. Sed inquit: Quomō pōt equalis parit esse
in substantia: q̄ q̄si ip̄fectus crescere dī: nō aut̄m eo q̄
verbū dī incrementū suscipit: s̄ in eo q̄ fact? est hō. **S**i. n.
vere p̄fecit: postq̄ factū ē caro q̄ an ip̄fect? existerat: qd̄
ergo gr̄as agim? ei velut incarnato p nobis: **Q**ualit̄ aut̄
si ip̄e vera sapia: in sapia pōt augeri: vel q̄lter q̄ ceteris
largit̄ gr̄as: ipse in gr̄a p̄mouet? **A**mpli? si nemo scādalis
tur cū audit q̄ v̄bū sc̄ipm̄ hūiliauerit: infima qd̄a de oio
v̄bo sentiēs: s̄ poti? mirat̄ mīscordīa ei? quō nō ē sup̄
uacaneū scādalisari audiēdo q̄ p̄ficiat? **N**ā si ē nobis hu
miliat? ē sic p nobis p̄fecit vt nos i eo p̄ficiam? q̄ lapsi fu
mus p̄ p̄ctm̄. nā q̄cūq̄ spectat ad nos ipse vere p nobis
chris̄t? suscepit: vt cūcta refo:met i meli?.

CYRIL. Et at
tende q̄ nō dixit p̄ficere v̄bū s̄ iesus: ne simplex v̄bū p̄
cere itelligas: s̄ v̄bū caro factū. **THEO.** Et sic v̄bum
in carne passum fatemur: quīs sola caro fuit passa qz ca
ro verbi erat q̄ patiebatur: ita p̄ficere dī ex eo q̄ hūanitas
p̄ficebat in ip̄so. **GRE.** nazārenus. **D**icit aut̄ s̄ hūma
nitate p̄ficere: nō q̄ ipsa suscipiat augmētū que ab imitio
fuit p̄fecta: s̄ ex eo q̄ paulatiz manifestabat. **THEO.**

Naturalis n. lex respuit hoīem sensu maiore vñ q̄ etas
corpis patiat. erat itaq̄ verbū factū hō p̄fectū: cū sit vir
tus et sapia patris. **L**ex. qz oādū erat aliqd̄ n̄re nature mo
ribus: ne aliquod extraneū a vidētib? reputet tāq̄ hō

Ab. paularum

Verbe dñi
sol. sequētia

Greg. Nyren. b.

Cyrillus. a.
Basilius. b.

Epiphanius. a.

Cyrillus. b.

Greg. Nazā. b.

est ad orationem: sed in super ex eis est finis carne natus. BE
DA: Et huius reuelatio gentium israelis glorie preest: quia cum
plenitudo gentium introierit: tunc omnis israel saluus erit.

Et erant pater eius et mater eius mirantes super
his que dicebantur de illo. Et benedixit illis syme
on: et dixit ad mariam matrem eius. Ecce posuit e
hic in ruinam et in resurrectione multorum in israel:
et in signum cui contradicet. Et tuam ipsius animam
pertransibit gladius: ut reuelentur ex multis cor
dibus cogitationes.

GRECVS: Transcendentium rerum noticia: quotiens in
memoria venerit: toties renouat in mente miraculum. vñ dñ
Et erat pater eius et mater mirantes super his que diceba
tur de illo. **ORI.** Tam ab angelo q̃ a multitudinis celestis
exercitus: necnō et a pastoribus et ipso symeone. **BEDA**
Pater saluatoris appellatur: nō q̃ vere pater fuerit ei: s̃ q̃
ad famam marie cōseruandā pater sit ab omnibus estimatus.

AVG. Quāuis et eo mō pater illius valeat dici quo et
vir marie recte intelligit sine cōmixtiōe carnis: ipsa copu
latione cōiugij multo videlicet cōiunctius q̃ si esset aliū
de adoptat. neq̃. n. p̃pterea nō erat appellandus ioseph
pater christi: q̃ nō cō cōcubendo genuerat: quāquidē pater
esset: et ei quē nō ex sua p̃iuge p̃creatū aliū de adoptasset.

ORI. Qui autē alius aliqd̃ indigit: pōt dicere qm̃ gene
ratoris ordo a dauid vsq̃ ad ioseph deducit: ne videret
frustra ioseph noīari: q̃ p̃ nō fuerat saluatoris: ut gene
ratoris ordo hēret locū: p̃ dñi appellat. **GRECVS:**
Laudibus autē diuinis exhibitis: vertit se symeon ad bñ
dictionē adducentū puerū. vñ sequit. Et benedixit illis sy
meon. **Benedictio** igit̃ vtrūq̃ donat: occultorū vō p̃sagia
dirigit tñ ad matrem: quatenus p̃ cōmūne bñdictionē non
p̃tinet ioseph similitudinē patri: p̃ ea vero que dicit m̃i
sericordiā a ioseph: verā eā p̃dicet gentiliticē. vñ seq̃. Et dñ. ad
ma. matrem ei: ecce posui. h̃ic i. i. et resurrex. mul. in i. i. l.

AMB. Vide vberē in oēs grām dñi in generatiōe dif
fusam: p̃ p̃phetiā incredulis negatā eē nō iniustis. Ecce et
symeon p̃phetizat in ruinā et resurrectionē multorum: venisse
christū iēsum. **ORI.** Qui simpliciter expōit: pōt dicere
in ruinā eū venisse fidelium: et in resurrectionē credentium.

CHRY. Sicut. n. lux r̃i oculos debiles turbet lux est
h̃mō saluator: p̃ferat: r̃i corruant plurimi: neq̃. n. e. ei?
officiū destructio: s̃z eoꝝ ṽsanie. quāob̃rē nō solū ex sa
lute bonorū: s̃z etiā ex malorū dissipatione ṽtus eius oñ
dit: nā sol quoniam multū radiat: p̃pterea visus debiles p̃
cipue turbat. **GRE. ñsen.** Attende autē distinctionis
exq̃sita platonē: p̃paratio d̃ppe salutis dicit corā oī po
pulo: sed casus et subleuatio plurimū. Diuinū. n. p̃positum
est salus et nō deificatio singulorū: casus autē et subleuatio
cōstitit in plurimū intētiōe credentium et non credentium. **Q**
autē lacentes et increduli subleuant: nō ē absurdū. **ORI.**

Qui autē curiosus interpres est: dicit nequaquā eū cadere q̃
an nō steterit. Da mihi igit̃ qui fuerit ille q̃ stetit: i cui? rui
nā saluator: aduenerit? **GRE. ñse.** S̃z p̃ hoc designat
ruinā ad infimā: quasi nō puniendus egliter an̄ incarnatiōis
mysteriū et post datā dispensationē et p̃dicationē. Et maxi
me b̃i sūt ex israel: quos necesse erat et p̃stinis bonis ca
rere et penas luere grauiorē q̃ oēs aliē gentes: eo q̃ du
rum p̃phetatū in eis et adoratiū: et ex eis p̃ductū minime
susceperūt. Itē eo sp̃aliter eis minatur ruinā: nō solū a spi
ritali salute: s̃z etiā p̃pter destructionē vrbis et habitatiū
ciuitatē. Resurrectio vero p̃mittit credentibus: partē qdē
velut sub lege lacētibz et ab ei? fuitute subleuandis: par
tem vero velut cōsepultis cū christo et ei cōsurgentibz.
His autē verbis intellige p̃ cōcordiā intellectus: ad dicta
p̃phetica vñ et eisdē dñi et legislatoris: et in p̃phetis ino
uo testamēto locutū esse. lapidē nāq̃ ruine et petrā scāda
li futuri: ne confundant credēs in eū sermo p̃pheticus de

clarauit. **ORI.** Est autē et alius qd̃ intelligēdū aduersus
eos q̃ cōtra conditorē latrant dicentes: Ecce deus legis
et p̃phetarū: videte qualis sit: Ego iquit occidaz: et ego vi
uificabo. **Si p̃pterea** cruciatus iudex et crudelis conditor
manifestissimū est et iēsum esse illius filiū. cadē siquidē de
eo h̃ scripta sunt: q̃ veniat in ruinā et resurrectionē multo
rum. **AMB.** Ut. s̃. iustorū iniquorūq̃ merita discernat:
et p̃io nostrorū qualitate factorū iudex verus et iustus aut
supplicia decernat: aut p̃remia. **ORI.** Uidēdū est autē ne
forte saluator: nō alijs atq̃ alijs in ruinā venerit et i resur
rectionē: q̃. n. peccato stabā: p̃mo mihi vtilitas fuit ut ca
deret: et peccato moreretur. Deniq̃ et sancti p̃phete qm̄ angu
stius aliqd̃ cōtēplābant cadebat in facie suā: ut peccata
per ruinā plenius purgarent. hoc ipsū et saluator tibi p̃i
mū cōcedit. peccator: eras: cadat in te peccator: ut possis
dehinc resurgere et dicere: Si cōmorui sumus: et cōiue
mus. **CHRY.** Resurrectio qdē ē p̃uerlatio noua. cū
enī lasciuus castus efficit: anarus misericors: atrox man
suetus: resurrectio celebrat: mortuo qdē peccato: resurgē
te vero iusticia. Sequit. Et in signum cui contradicet. **BA**
SI. Signū p̃traditionē accipientis p̃prie crucis dñi a scriptu
ra. fecit. n. inquit moyses serpentē enē et posuit p̃ signo.

GRE. ñse. Misce autē de decus glorie. hui? n. rei no
bis christicolis ē hoc signū idiciū: cōtradictōis vero dñi
ab his qdē accipit ut ridiculosum et horribile: ab his vō
admodū aduenerādū. **Uel** fo: san ipm̄ christū nomiat si
gnū: tāq̃ supra naturā existentē et signorū auctorez. **BA**
SI. Est. n. signū alicuius rei mirabilis et occulte indicatū
uim: visum qdē a simplicioribz: intellectū vero ab habē
tibus exercitū intellectū. **ORI.** Oibus autē q̃ de chri
sto narrat historia cōtradicti: nō q̃ contradicāt hi q̃ cre
debant in eū. Nos d̃ppe scimus oīa vera eē q̃ scripta sunt
sed q̃ apud incredulos vniuersa que de eo scripta sunt: si
gnū sunt cui contradicet. **GRE. ñsenus:** hec siquidē de
filio dicunt: spectant tñ ad eius gentiliticē: dñi singula sibi
assumit simul periclitata et gloriificata: nec tñ p̃spera: sed il
la denūciat etiā dolorosa. nā sequit. Et tuam ipsius aiam
pertransibit gladius. **ORI.** Nulla docet histoꝝia beatā
maria ex hac vita gladij occisione migrasse: p̃sertim cū
nō aia: sed corpus ferro soleat interfici. vñ restat intelligi
gladiū illū de quo dicit. Et gladius i labijs eorū: h̃ ē dolo
re dñice passionis aiam eius p̃trāsisse: q̃ r̃i christū ṽpo
te dei filiū sponte p̃p̃ia mori: mortēq̃ ipaz nō dubitaret
esse deuicturū: ex sua tñ carne p̃creatū: nō sine doloris af
fectu potuit videre crucifigi. **MBRO.** Uel p̃udentiā
marie nō ignarā mysterij celestis ostendit. viuū est. n. verbū
dei et validū: et acutius oī gladio acutissimo. **AVG.** de
que. no. et ṽe. testamēti. Uel p̃ hoc significauit q̃ in maria
per quā gestū est incarnatiōis mysteriū in morte dñi stu
pore quodā dubitauit: videns filiū dei sic humiliatū: ut
vsq̃ ad mortē descenderet. Et sicut gladius p̃rēsiens iuxta
hominē timorē facit: nō percutit: ita et dubitatio mesticia
fecit: nō tamē occidit: q̃ nō sedit in aīo: sed p̃transiit quasi
per vmbā. **GRE. ñsenus:** Sed nec ipsam solā in ea
passione occupari significat cū subdit. Ut reuelentur ex
multis cordibus cogitationes. quod dicit ut euentū deifi
cat: non autē causaliter ponitur. His enīz oibus euenien
tibus: secuta est erga multos itentionū detectio. Quidam
enim deū fatebātur in cruce: aliq̃ ne sic ab infamjs et cri
minationibus desisterent. Uel hoc dictū est: quaten? tē
pore passionis pateant ex plurimū cordibus meditatio
nes: et emendent per resurrectionē. velox enim illis post
ambiguitatez certitudo superuenit: nisi forte reuelationē
illuminationē quis estimet: ut solitū est scripture. **BE**

DA: Sed et vsq̃ ad cōsummationē seculi p̃sentis eccle
sie aiam gladius durissime tribulationis pertransire nō
cessat: cū signo fidelis ab improbis contradici: cū audito
dei verbo multos cū christo resurgere: s̃z plures a credu
litate rure gemebūda pertrahant: cū reuelatis multorum

Basilius. b.

Nyssenus. b.

Basilius. b.

Nyssenus. b.

Nyssenus. a.

Nyssenus. b.

Nyssenus. a.

cordiū cogitationibus: vbi optimū euāgelij scuit semen: vbi gignit vītorū vī plus iusto p̄ualere vel sola germi nare conspiciat. ORI. Cogitationes etiā male i hoībus erāt: que p̄pterea reuelate sunt vt occideret eas ille q̄ pro nobis mortuus est. Quādiū. n. abscondite erāt: impossibile erat eas penitus iterfici. vñ 7 nos si peccauerimus: debe mus dicere: Iniquitatē meā nō abscondi. Si. n. reuelau erim? peccata nra: nō solū deo: s3 his qui possunt mederi vulneribus nostris delectantur peccata nostra.

Et erat anna p̄phetissa filia phanuel de tribu aser: hec processerat in diebus multis: 7 vixerat cum viro suo annis septē a virginitate sua. Et hec vidua vsq3 ad annos octogintaquatuor: que non discedebat de templo ieiunij 7 obsecrationibus seruans nocte ac die. Et hec ipsa hora superueniens consitebatur dñio: 7 loquebatur de illo oībus qui expectabant redemptionē israel.

AMBRO. P̄phetauerat symeon: p̄phetauerat copulata cōiugio: p̄phetauerat vgo: debuit 7 vidua p̄phetare: neq3 p̄fessio deesset aut sexus. 7 ideo dicit: Et erat anna p̄phetissa filia phanuel de tribu aser. THEO. Im mo: et euangelista circa anne descriptionē: 7 patre 7 tri bū enarrans: testes quasi multos adducens q̄ patre 7 tri bū viderūt. GRE. nisenus: Uel q̄ tūc t̄p̄is euz hac alie quedā eodē noīe nūcupabant. Ut igit ad eā manifesta di scertio fieret: patre eius cōmemorat: 7 generis qualitatē describit. AMBRO. Antea vero 7 stipendij viduitatis 7 moribus talis inducit: vt digna fuisse credat que re demptorē oīum nūciaret. vñ sequit: hec p̄cesserat i dieb3 multis 7 vixerat cū viro suo annis septē a virginitate sua: 7 hec vidua vsq3 ānos octuagintaquatuor. ORI. Neq3 enī spūs sanctus fortuitu habitauit in ea: bonū. n. est p̄mū siqua potest virginitatis grām possidere. Si aut hoc non poterit: s3 euenerit ei vt pdat virū: vidua perseueret. qd̄ qdē nō solū post mortē viri sed etiā cū ille viuit o3 habere in animo: vt etiā si nō euenerit: volūtas ipsius 7 p̄posi tus a dño corōnet: 7 dicat: hoc voueo: hoc p̄mitto: si mī bī humanū aliquid quod nō opto cōtingit: nihil aliud fa ciam q̄ incōtaminata 7 vidua p̄seuerē. Iuste ergo sancta mulier spūm p̄phetandi meruit accipere: q3 longa castita te: longis etiā ieiunijs ad hoc culmē ascendebat. vñ seq̄t: Que nō discedebat de tēplo ieiunij 7 obsecrationibus seruans die ac nocte. GRE. In quo liquet q̄ ceterarū virtutū inerat ei congeries: 7 aspice p̄formē symeon vir tribus: simul. n. erant in templo: simul etiā digni reputa ti sunt p̄phetica gratia. vñ sequit: Et hec ipsa hora supue niens cōstebat dño. GRE. nisenus: hoc ē reuerentiā habēdo mūdi salutē in israel: 7 confortabatur de iesu: quo niā ipse eēt redēptor: idemq3 saluator. vñ sequit: Et loq̄ batur de illo oībus qui expectabāt redēptionē israel. Ne rum q3 anna p̄phetissa modicū aliquid 7 nō nimis claz de christo disseruit euāgelij: nō scriatiz induxit que ab ea sunt dicta. forsā aut ob hoc aliquis symeonē p̄uenis se fatebit: eo q̄ is quidē formā legis gerebat. nā 7 ipsum nomē notat obediētiā: illa vero gratie: quod interpretatio nominis manifestat: inter quos christus medius erat. ic̄ circo illū quidē dimisit cū lege morientē: hanc vero fouet vltra viuēte per gratiā. BEDA: Juxta intellectū etiā mysticū auna ecclesiā significat: que in p̄nti sponsi sui est morte quasi viduata. Nūmerus etiā annorū viduitatis eius ip̄s ecclesie designat: quo in corpore cōstituta pegri natur a dño. septies qdē duodeni. 84. faciunt: 7. qd̄m ad huius seculi cursum qui diebus. 7. voluit. xj. vō ad perfectionē doctrine apostolice p̄tinent. Ideoq3 siue vni uersalis ecclesie: seu quelibet aīa fidelis que totū vire sue tēpus apostolicis curat mancipare institutis: octoginta quatuor annis dño seruire laudat. Tempus etiā septem

annorum quo cū viro suo manserat congruit: nam p̄pter dñice p̄uilegiū maiestatis quo i carne versatus docuit: in signū perfectionis simplex septē annorū est numerus ex p̄fessus. Arridet etiā ecclesie mysterijs 7 annorū 7 grā eius interpretatur: 7 filia est phanuelis: qui facies dei dicitur 7 de tribu aser. i. beati descendit.

Et vt perfecerunt oīa s̄m legē dñi reuersi sunt in galileam in ciuitatē suam nazareth. Puer autē crescebat: 7 confortabatur plenius sapientia: 7 gra tia dei erat in illo. Et ibant parentes eius per oēs annos in hierusalem in die solēni pasche.

BEDA: P̄termisit hoc loco lucas que a mattheo sa tis exposita nouerit: dñm videlicet post hoc ne ab hero de necandus inueniret: in egyptū a parentibus esse vela tum: de egyptoq3 herode sic demū in galileā reuersum: na zareth ciuitatē suā 7 inhabitare cepisse. Solent. n. euange listē singuli sic omittere quedā: que vel ab alijs cōmemo rata videntur: vel ab alijs cōmemorāda in spiritu p̄reli derūt: vt cōtinuata sue narratōis serie: q̄si nulla p̄termisit se videant: q̄ tñ alterius euāgeliste cōsiderata scriptura q̄ loco transita fuerint: diligens lector inueniat. Unde mul tis p̄termittis lucas dicit: Et vt perfecerunt oīa s̄m legē dñi: reuersi sūt i galileā ciuitatē suā nazareth. THEO. Erat quidē eoz ciuitas bethleē sicut patria: nazareth vō tanq̄ habitaculū. AVG. de con. euāge. forte aut hoc mouet: quomodo dicat mattheus p̄pterea cū puero pa rentes eius isse in galileā: q3 metu archelai in iudeam ire noluerunt cū p̄pterea magis isse in galileam videātur: q3 ciuitas eoz erat nazareth galilee: sicut lucas hic nō tacet. Sed intelligendū est: vbi angelus in somnis in egypto di xit ad ioseph: Surge 7 accipe puerū 7 matrē eius 7 vade in terram israel: sic intellectū primo esse a ioseph: vt puta ret iustum se esse pergere in iudeam: ipsa. n. intelligi p̄mū: tūa potuit terra israel: porro autē postea quoniā cōp̄ta illis regnare filiū herodis archelai: noluit obicere se illi periculo: cum posset terra israel etiā sic intelligi: vt etiam galilea illi deputaret: q3 7 ipam populus israel icolebat.

GRECVS: Uel aliter: Enumerat hic lucas tēpus ante descensum in egyptū: neq3. n. ante purgationē eā ioseph deduxisset. Ante vō q̄ in egyptum descendere: nō re ceperant per oracula vt nazareth pergerent: immo quasi libentius in patria conuersantes illuc vltro pergebant. Cū. n. ad nihil aliud ascensus in bethleē euenerit: nisi cau sa descriptionis: expedito eo cuius causa ascēderant: de scendunt in nazareth. THEO. Poterat aut s̄m corpus ex ipso vtero in mensura mature etatis p̄dire: sed videretur hoc s̄m phantasiā: p̄pterea paulatim cresce. vñ sequit: Puer autē cresce. 7 confortabatur. BEDA: Notāda est distinctio verborū: q3 dñs iesus christus in eo q̄ puer erat. i. habitū humane fragilitatis induerat: crescere 7 cō fortari habebat. ATHANA. Ceterū si s̄m quosdam caro in diuinā natura mutata est: quō capiebat augmen tum: increato. n. augmentū attribueret nefariū est. CY RIL. Decēter vero etatis incrementō sapie cōiunxit aug mentum cū dicit: Et confortabatur. i. spū: nā iuxta mensu ram etatis corporee: natura diuina sapia 7 p̄p̄iā reuelab at. THEO. Si. n. dum paruus etate erat oēm sapiē tiam demonstrasset: videret. p̄digiū: s3 per p̄fectū etatis scipsū ostendebat: vt totū 7 pleret oibē. Nō autē quasi suscipiens sapiam spū confortari dicitur: quod. n. ab ini tio perfectissimū ē: quō p̄t deinde perfectus fieri: vnde sequitur: Ple. sapi. 7 grā dei erat in illo. BEDA: Sapiē tia quidē: q3 in ip̄o habitat oīs plenitudo diuinitatis cor poraliter. grā autē q3 homini iesu christo magna grā do natū est: vt ex quo homo fieri cepisset: perfectus eēt 7 de us: multo aut magis in eo q̄ verbū dei 7 deus erat. nec confortari indigebat: nec habebat augeri. Adhuc aut cū

NS. parvulus Reuerſe hec duo folia an teceſſentia.

possent incircūcisum christū recipere. **BEDA** in ho. Et enā nobis obediēdi virtutem cōmēdaret exēplo: et ut eos qui sub lege positi legis onera portare nequiverant: sua cōpassione iuuaret: ut q̄ in similitudine carnis peccati aduenit: remediū quo caro peccati consueuerat munda: dari nō respuit. Idē enī salūtere curatōis auxiliū circūcisio in lege cōtra originalis peccati vuln' agebat: qd̄ nūc baptisimus reuelatē grē tēpore cōsueuit: excepto q̄ regni celestis ianuā nōdū intrare poterant: tū in sinu abrae post mortē brā requie p̄solati supne pacis igressus spe felici expectabāt.

ATHANA. Nihil enī aliud exprimebat circūcisio nisi generatōis venuste spoliatiōe p̄ h̄ q̄ circūcisiebāt pars corp̄is: q̄ corp̄alis natiuitatē cā exiit. Hoc autē nūc tēpore agebat i signū futuri p̄ christū baptisimatis: circūcisio postq̄ venit signatū cessauit figura. vbi nāq̄ tota vetustas tollit p̄ baptisimū: supflūū ē qd̄ parti sectio p̄figuratur. **CYRIL.** Octauo autē die cōsueuit erat carnalē celebrari circūcisio. octauo. n. die christus a mortuis resurrexit: et insinuat nobis spiritalē circūcisio. n. e. tunc omnes gentes baptizantes eos. **BEDA:** In ei' autē resurrectione p̄figurata ē vitāq̄ nra resurrectio et carnis et spūs. christi. n. circūcisus nram naturā docuit et nūc p̄ ipm a vitioz labe purgandā: et in nouissimō die a mortē peste restaurandā. et sic dñs octaua die: h̄ ē post septimā sabbati resurrexit: ita ipsi post sex hui' seculi etates: et septimā sabbati aīaz. que nūc iterū in alia vita gerit: q̄ octauo tēpore surgem. **CYRIL.** Scdm autē legis p̄ceptū eodē die ipositionē nois recepit. vñ sequit: Vocatū ē nōmē eius iesus. qd̄ interpretat saluator. edit: enī fuit ad totius orbis salutē: quā sua circūcisioe p̄figurauit: fm̄ q̄ apostolus dicit: Circūcisus estis circūcisioe nō manufacta i expoliatiōe corp̄is carnis. s. i. circūcisioe xpi.

BEDA i ho. Et qd̄ eodē die sue circūcisiois nōmē accepit: ad imitationē p̄sice obseruatōis fecit. Abraā. n. q̄ primū circūcisiois sacramentū accepit: p̄ die sue circūcisiois amplificatiōe nōis bñdicti p̄meruit. **ORI.** Nōmē autē iesu glorioz oīaz cultu dignissimū: nōmē qd̄ est sup oē nōmē: nō deuit p̄mū ab hoībus appellari: neq̄ ab eis affertī in mūdū. vñ signatē euāgelista subdit: Qd̄ vocatū est ab angelo p̄mūq̄ in vtero p̄cipere. **BEDA** hui' autē nois etiā electi i sua spiritali circūcisioe participes existerē gaudent: ut sicut a christo christiani: ita etiā a saluatore saluati vocent: quod illis a deo vocabulū nō solum p̄mūq̄ in vtero ecclesie per fidē conciperet: s. et etiā ante tēpore secularia vocatū est.

Et postq̄ impleti sunt dies purgatiōis eius fm̄ legem moysi: tulerunt illū in hierusalem: ut sifterent eum dño: sicut scriptū est in lege dñi: Quia omne masculinū adaperiens vuluā sanctum dño vocabitur. Et ut darent hostiam fm̄ q̄ dictū est in lege dñi: par turturū aut duos pullos colūbaz.

CYRIL. Post circūcisioē rursus expectat purgatiōis tēpus. vñ dī: Et postq̄ impleti sunt dies purgatiōis ei' fm̄ legē moysi. **BEDA:** Si legis ipsius vba diligētius inspicis: p̄fecto reperies q̄ ipsa dei genitrix sic a cōmixtione virilitis: sic a legali sit iure imūne. Nō. n. oīs mulier pariens: s. ea que suscepto semine pepit designat imūda: ritūq̄ legis docet esse mūdāda: ad distinctionē. s. illius que virgo cōcepit et pepit. Et ut nos a legis vinculo solueremur sicut christus: ita et beata maria legi ē spōte subiecta.

TITVS. Quā eleganter euāgelista pulit q̄ cōpleti sunt dies purgatiōis ei' fm̄ legē: nā reuera nō incubebat necessestas virgini sacre: ut dies purgatiōis ei' expectaret: que cū ex spūs cōcepissz caruit cōiugio. Sequit: Tulerunt illū in hierusalē ut sifteret eū dño. **ATHANA.** Et q̄ a paternis aspectibz latuit dñs: aut qd̄ loc' excipit ab eius iperio: ut ibi existēdo semot' a patre sit: nisi asserat

hierosolymā: et introducat in templū? Sed forte cā nostri huiusmodi scripta sunt. Sicut. n. nō grā sui hō factus est: et circūcisus in carne: sed ut nos p̄ grāz faceret deos: et ut spiritalit' circūcisdamur: sic p̄pter nos sustit dño: ut oīscamus deo p̄itare nos ipsos. **BEDA:** Post tricesimum autē et tertiu circūcisiois die dño sustit: mystice insinuat nōmē nisi circūcisus virgō: dñicis dignū ē cōspectibus neminē nisi mortalitatis nexibus absolutū supne ciuitatis gaudia posse p̄fecte subire. Sedq̄: Sicut scriptū est i lege dñi. **ORI.** Ubi sunt q̄ deū legis negāt a christo fuisse in euāgelio p̄dicatū? An putandū ē: q̄ filiū suū bon' de' sub lege inimici fecit: quā ipse nō dederat? In lege. n. moysi scriptū ē qd̄ seq̄t: Quia oē masculinū adaperiens vuluā sanctū dño vocabit. **BEDA:** Quod dicit: Adaperiens vuluā. et hoīs et pecoris p̄mogenitū significat: qd̄ virūq̄ sanctū dño vocari: atq̄ ideo sacerdotis ē p̄ceptū est: ita dūtaxat ut p̄ hoīs p̄mogenito p̄ciū acciperet: et oē aīal immundū redimi faceret. **GRE.** nisenus: Hoc autē legis decretū i solo incarnato deo singulariter: et ab alijs differenter impleri videt. Ipse nāq̄ solus ineffabilis conceptus ac incōprehensibiliter edit: virginālē vterū aperuit: nō aīa cōubio reueratū: suans et post partū mirabile inuolabit liter signaculū castitatē. **AMB.** Nō enī virilis coit' vulue virginālīs secreta reuerat: s. imaculatū semē inuolabili vtero spūs sanctus infudit. Qui ḡ vuluam sanctificauit alienā: ut nasceret p̄pheta. hic est q̄ aperuit manū sue vuluā: ut imaculatus exiret. **BEDA:** Quod ḡ ait: Adaperiens vuluā. cōsueit natiuitatis more loq̄: non q̄ dñs sacri ventris hospitū: qd̄ igressus sanctificaret: egressus deuīrginasse credēdus sit. **GRE.** nisenus: Solus autē hic part' masculinū spiritalit' ē cōspicit: q̄ nil de femineitate culpe portauit. vñ reuera sanct' vocat' est. vñ et gabriel q̄ sibi decretū ad ipm solū p̄nere memorans dicebat: Qd̄ ex te nasceret scm̄ vocabit' fili' dei. Et i ceteris qd̄ p̄mogenitis sanctos illos vocari euāgelica solertia statuit: tanq̄ oblatiōe diuina sortitos huiusmōi nōmē: at in ton' p̄mogenito creature: qd̄ nascit' sanctū p̄nūciat angelus: q̄ ipse sanctū exiit. **AMB.** Solus. n. p̄ oīa i natis de femina sanct' dñs iesus q̄ tene p̄tagia corruptele imaculati parvis nouitate nō sentit: et celesti maiestate depulerit: nā si lraz seq̄mur: quō scūs oīs masculus: cū mltos sceleransimōs fuisse nō lateat. Et ille sanct' p̄ quē figurā futuri mysterij legis diuine p̄scripta signabat: eo q̄ solus sanct' ecclesie virginis ad generandos p̄p̄os ap̄iret genitale secretum. **CYRIL.** Op̄funditatē sciaz sapie et scientie dei: offert hostias q̄ p̄ singulas hostias honozat cū patre: figurā legis custodit veritas: q̄ legis ē cōditiō: sicut de' legē custodiuit ut hō. vñ seq̄t: Et ut daret hostiā fm̄ q̄ dictum erat in lege dñi: par turturū: aut duos pullos colūbarū.

BEDA i ho. Hostia autē hec paup̄er erat. p̄cepit q̄p̄pe dñs i lege: ut q̄ possent agnū p̄ filio aut filia: siml' et turturū siue colūbaz offerrent. Qui vō nō sufficībāt ad offerendū agnū: duos iā turtures ut duos colūbe pullos offerrent: ergo dñs cū diues cēt: paup̄ fieri dignat' ē: ut nos sua paupertate diuitiaz suarū donaret esse participes. **CYRIL.** Videndū autē qd̄ hec oblata insinuat. Nimiū loquacissima ē turtur i auibz: at colūba ē aīal māsūtū. Talis autē factus ē erga nos saluator: māsuetudinē p̄fecte colēs: et ut turtur orbe allexit: replēs hōmī suū p̄p̄is melodis. Occidebat ḡ turtur at colūba: ut ipse p̄ figuras uobis pandat passur' i carne. p̄ vitā mūdī. **BEDA:** i ho. Vel colūba simplicitatē: turtur idicat castitatē: q̄ et colūba simplicitatis: et castitatis amator ē turtur: ita ut si piūgem casu p̄diderit nō vltra aliā querere curet. Merito ergo turtur et colūba dño offerunt i hostiā: q̄ simplex et pu dica fidelium cōuersatio est illi iusticie sacrificiū gratum.

ATHANA. Ideo vō bina iussit offerri: q̄ hoīe cōsistēte ex aīa et corpore: duplū a nobis poscit de': castitatz et mansuetudinē: nō solū corporeis s. et aīaz aīe: alioq̄n crī

homo fictor: et hypocrita: gerens in tegumentum occulte malicie innocentia apparente. **BEDA:** in ho. Cum vo-
vtr: aq3 auit ppe puerudine gemedi pites sanctoz luc:
designet: in h in differut q turtur soliuagus: coluba aute
gregatim volare cosuevit: et ob id iste secretas ozanonu3
lachrymas: illa publicos ecclesie couent? insinuat. **BE-**
DA sup lucā: Ciel colūba que gregatim volat: actiue vi-
te frequentia demonstrat. Turtur q singularitate gaudet:
speculatiue vite culmina denūciat. Et q2 eque vtrazq3 p di-
to3 accepta est hostia: cōsulte lucas vtrū turtures an pul-
li colūb3 p dñō sint oblati nō dixit: ne vnū alteri viuē-
di ordine pferret: s3 vtrūq3 sequendū doceret.

**Et ecce homo erat in hierusalē cui nomen sy-
meon. Et homo iste iustus et timoratus expectās
cōsolationē israel: et spūsanctus erat in eo. Et re-
sponsum acceperat a spūscō: non visurum se mo-
tem nisi prius videret christū dñi. Et venit in spū
in templū. Et cū inducerent puerū iesum parētes
eius: vt facerent fm consuetudinē legis pro eo: et
ipse accepit eum in vlnas suas.**

AMBRO. Nō solū ab angelis et pphetis a pasto3ib?
et a parentib?: s3 etiā a senioribus et iustis generatio dñi
accepit testimoniū. vñ dñ: Et ecce hō erat in hierusalē cui
nomē symeon: et hō iste iustus et timoratus. **BEDA:** Q2
difficiliter iusticia sine timore custodiū: nō illū dico timo-
rē q tēporalia sibi bona subtrahi phorēfecit: que3 pfecta
dilectio foras mittit: s3 timorē dñi sanctū q manet i secu-
la: quo ins? deū quāto ardenti3 diligit: tato solerti3 offen-
dere cauet. **AMB.** Et bñ iustus q nō suā s3 ppli gratiā
requirebat: vñ seq3: Expectās cōsolationē israel. **GRE-**
nisenus. Nō vtiq3 mūdānā felicitatē i cōsolationē israel
prudēs symeon expectabat: s3 verā trāslationē ad vitā
decorē p separationē a legis vmbra: habuerat nāq3 po3a-
cula q visurus esset christū dñi priusq3 de seculo pñi trās-
migraret. vñ seq3: Et spūsanctus erat in eo. a quo. f. iusti-
ficabat. Et respon. ac. a spūsan. nō vi. se mo3. nisi prius
videret christū dñi. **AMBRO.** Cupiebat ipse qdem
co3: pōce vinculis fragilitatis absolui: s3 expectabat vide-
re pmissum: sciebat. n. q2 beati oculi q viderēt. **GRE-**
xvii. mo3a. In quo etiā discim? quāto desiderio ex ple-
be israelitica sancti viri incarnatiōis eius mysteriū vide-
re cupierūt. **BEDA:** Videre aut mo3ē experiri eaz si
gnificat: multūq3 felix mo3ē videbit carnis quicūq3 chri-
stum dñi prius oculis carnis videre satagerit: pueratio-
nē habēdo in celesti hierusalē: tēpli dei limia frēquādo
h est sanctorū in quibus deus habitat exēpla sectādo. Ea-
dem aut spūs grā qua olim venturū p̄cognouerāt et nunc
venientē cognōit. vñ seq3: Et venit in spūitu in templū.

CORI. Et tu si vis tenere iesum: et amplexari manib?: oi
labore nitere: vt dūcē habeas spūitu: ventafq3 ad tēplū3
dei. Seq3. n. Et cū idu. pue. iesū parē. ei. f. maria m3 et iō-
seph q putabat p̄r. Ut facerēt s3 p̄suetudinē legis p co3: et
ipse accepit eū i vlnas suas. **GRE. nisenus?** Quā beat? il-
le sacer. ad sacra introit? p que ad vite terminū matura-
uit. Beate manus q verbū vite palpauerūt: et vlnē q3 q3
ad susceptionē parauit. **BEDA:** Accepit aut iustus fm
legē pue3 suū in vlnas suas vt significet iusticiā opum q
ex lege erat per manus et brachia figurato3: humili qdē:
sed salutari fidei euāgelice grē imitādū. Accepit senior i-
fantē christū: vt insinuet h seculū qñi senio iaz defessuz ad
infantiā et innocentia christiane puerfatiōis redituz.

**Et benedixit deū et dixit: Nunc dimittis ser-
uū tuū dñe fm verbū tuū in pace. Quia viderūt
oculi mei salutare tuū. Quod parasti ante faciem
oīum populoz. Lumē ad reuelationē gentiū3: et**

gloriam plebis tue israel.

CORI. Si ad tactū simb3ie vestimēti mlier sanata ē: qd
putandū est de symeone q in suas vlnas accepit infan-
tē et gaudebat vidēs puulū a se gestari: q venerat ad victos
resolundos: sciēs neminē cū posse de claustro corporis
emittere cū spe future vite: nisi is quē in brachijs p̄iebat
vñ dñ: Et benedixit deū et dixit: Nunc dimitt. ser. tuum dñe.

THEO. Qd dicit dñe: cōfitebis ē: q ipse mo3is ē et vi-
te dñs: et sic pue3 quem suscepit deū cōfite3. **CORI.** q. d.
qdū christū nō tenebat: clausus erāt: et de vinculis exire
nō poterāt. **BASI.** Si aut voces iustoz inq3ras: oēs sup
h mūdo et eius flexib3i mo3a igemiscūt. Deu mibi dicit da-
uid: q incolat me? plangarus est. **AMB.** Vide ergo in
stū velut corporee carcere molis inclusum velle dñi solui
vt incipiat eē cū christo. s3 q vult dimitti: veniat in tēplū:
veniat in hierusalē: expectet christū dñi: accipiat in mani-
bus verbū dei: et cōplectat velut qbusdā fidei sue brachi-
is: tūc dimittet: vt nō videat mo3em qui viderit vitam.

GRECVS: Symeō aut bñ dicebat de cū iter ceteraz: q
multa sibi facta sortita erāt efficacie veritate: nā p̄solat: o-
nem isrl oculis p̄spicere meruit: et manibus potare: et iō
dicit: Secūdu verbū tuū. i. cū finē obtinuerim. pmissoz:
at vbi visibiliter sensi qd desiderabāt: nūc solus tuus fuit:
nec gustu mo3is attonitū: nec hesitatio3is cogitationib3
cōturbatū. et iō subdit: In pace. **GRE. nisenus:** Quia
postq3 christus culpā hostilē destruxit: nos quoq3 patri
reccōlāuit: facta est trāslatio sanctorū in pace. **CORI.**
Quis est aut q de seculo isto recedit in pace: nisi is qui
ligit q de? erat i christo mūdū recōlāuit sibi: nibilq3 ha-
bent inimicū deo: s3 oēm pacē bonis i se opib3 assumptū.

GRECVS: fuerat aut sibi repromissum nō visurū se
mo3em: nisi p videret christū dñi: et iō h plerū oñdēs sub-
dit: Quia viderūt oculi mei salutare tuū. **GRE. nisenus:**
Beati oculi tui tā aie q corp3is: hi qdē visib3lī deū susce-
pientes: illi vō nō solū que vīsa sunt attēdentes: imo illū
minati fulgore spūs dñi vñ in carne cognoscētes. saluta-
re nāq3 qd tuīs oculis pcepisti: ipse iesus est: quo no3ia-
lus declaraf. **CYRIL.** fuerat aut christi mysteriū qd
patuit in vltimis tēporib3? seculi pparatū aī mūdi oīz q3:
nē. vñ seq3: Qd parasti aī facie oīuz pploz. **ATHA-**
NA. s. p̄fectā toti mūdo p xpm salutē. q̄lter ergo supra
dictū ē: q expectabat israel cōsolationē: eo q. f. tūc tūmā
eē cōsolationē isrl agnōuit in spū: cū et oībz pplis para-
tum est salutare. **GRECVS:** Attēde etiā sagacitate3 ol-
gni et venerādī senis: aīq3 dign? videret beate vīsiōis: p-
stolabat solamē israel. Ut aut qd sperabat obtinuit: exēpla
mat se vidisse salutē oīuz populoz: adeo. n. ifantis infa-
bile iubar illustrauit eū: vt p̄cessu tēporis secutura mo3is
bi fieret nota. **THEO.** Signāter aut dicit: Nū facies:
vt. f. oībz ei? incarnatio appareret. hoc aut salutare dñi
esse gentiū lumē: et gloriā israel. vñ seq3: Lumē ad reuelā-
tionē gentiū. **ATHANA.** Gentes. n. aī christi aduē-
tum i vltimis tenebris erat p̄stitū: cognitōe diuinā pua-
te. **CYRIL.** S3 christi adueniēs fact? est lux tenebrōsa
et terraticis: quos diabólica man? pressit. Vocati sunt aut
a deo patre ad noticiā filij: q ē lux vera. **ATHANA.**
Israel aut lz tenuiter lege illuminabat: et iō nō dicit q
mē illis ptulerit: s3 subdit: Et gloriā plebis tue israel. Me-
mo3as antiquā hystoriā: q sic olim moyses oīm alloq3-
do gloriosam retulit faciē: sic et ipsi diuinā humanitatis
lucē pringētes: vetus abijciētes velamēti candē imaginē
transformarēt de gloriā in gloriā. **CYRIL.** Nā qñ dñ
dam co3 iobediētes fuerint: nī reliquie saluē facie sunt: et
p christū puenerūt ad gloriā. Hāz p̄mitte fuere oīuz apo-
stoli: quoz3 fulgores vniuersum orbē illumināt. fuit etiā3
christus singulariter isrl glia: q2 fm carne3 ex eis p̄cessit:
quis cunctis vt de? p̄fesset p secula bñdictus. **GRE. ni-**
senus: Et ideo signāter dixit: Plebis tue: q2 nō ab eis mē
est adoratus

panlatim crescente eo ipso manifestabat seipm: et quod
 dicitur sapientior ab audientibus et videtur: censebat. **GRE**
CVS: proficiebat ergo fm etate qdē corpore in virilem
 statu pinto: sapia aut per eos qd ab eo diuina docebant
 gratia vero qua cū gaudio pmouemur: credentes i fine ob
 tinere que ab ipso pmissa sūt: vt hoc qdē apud deū ex eo
 assumpta carne paternū op^o peregit: apud hoies vō p
 cōuersationē eoz a cultu idolorū ad summe trinitatis no
 tiā. **THEO.** dicit enī: Apud deū et hoies: q: pūs
 decet placere deo et postea hoibus. **GRE.** nisenus: Dis
 ferenter etiā pficit verbū in his qui ipsum suscipiunt: fm
 enim mensuram illius appareret: aut infans: aut adultus:
 aut perfectus.

III.

Anno aut quintodecimo ipij tyberij cesa
 ris procurante pōtio pilato iudeā: tetrar
 cha aut galilee herode: philippo aut fra
 tre eius tetrarcha iuree: et traconiditis regionis: et
 lysania abiline tetrarcha: sub principibus sacer
 dotū āna et caypha: factū est verbum dñi super iō
 annē zacharie filium in deserto.

GRE in homi. Redemptoris precursor: quo tempore
 verbū predicationis accepit: memorato romane reipu.
 principe et iudee regibus designat cū dicit. Anno aut qnto
 decimo iperij tyberij cesaris. q. n. illuz p̄dicare veniebat
 qd ex iudea quosdā et multos ex gentib^{us} redēpturus erat:
 per regē gentiū et p̄ncipes iudeoz p̄dicationis eius tēpora
 designant. Quia aut gentilitas colligenda erat in roma
 na republica: vnus p̄fuisse describit cū dicit: Imperij ty
 berij cesaris. **GRECVS:** Mortuo. n. augusto monar
 cha a quo romani p̄ncipes nomē augusti adepti sunt: ty
 berius post illū ad iura monarchie succedēs. xv. annuz
 susceptū p̄ncipatus agebat. **ORI.** Et in p̄phetico quidez
 sermōe solis iudeis p̄dicato: solū iudeoz regnū descri
 bitur. **Ussio** inquit: Esaiē in diebus oſie ioathan et achaz
 regū iuda. at in euāgelio quod erat p̄dicandū vniuerso
 mūdo dñus dēfendit tyberij cesaris: qd totius orbis dñs
 videbat. verū si solū hī qui sunt de gentibus eēt saluādi
 fatis erat solus tyberij facere mentionē. S. q. opozie
 bat et iudeos credere: ob hoc etiam iudeoz regna descri
 bunt: seu tetrarchie cū subdit: Procurante pontio pilato
 iudea: tetrarcha aut galilee herode: philippo autē fratre
 eius tetrarcha iuree et traconiditis regionis: et lysania abi
 line tetrarcha. **GRE.** in homi. Quia. n. iudea erat p̄ cul
 pa pfidie disp̄genda: in iudee regno p̄ partē et partē pluri
 mi p̄ncipabant: fm illud: Omne regnū in seipm diuisum
 desolabit. **BEDA:** Pilatus qdē. xij. anno tyberij cesa
 ris in iudea missus p̄curationē gentis suscepit: atqz ibi p̄
 decē cōtinuos ānos vsqz ad ipm pene finē tyberij p̄dura
 uit. Herodes aut et philippus et lysanias filij sūt herodis
 illius: sub quo dñs natus ē: inter quos et ipse herodes ar
 chelaus frater eoz decē ānis regnauit: qd a iudeis apud
 angustū criminat^{ur}: apud viennā exilio perijt. Regnū aut
 iudee quo minus validū fieret idē august^{us} p̄ tetrarchias
 diuidere curauit. **GRE.** in ho. Et q: iōānes illū p̄dica
 uit: qui simul rex et sacerdos existeret: lucas euāgelista p̄
 dicationis eius tpa nō solū p̄ regnū: s. et p̄ sacerdotiū
 designauit. vñ subditur: Sub p̄nci. sacer. anna et caypha.
BEDA: Ambo qdē incipere p̄dicatione iōānis. i. an
 nas et cayphas p̄ncipes fuisse sacerdotū: s. ānas illū an
 nū: cayphas vero eū quo crucē dñs ascēdit admiſtrabat
 tribus alijs in medio pontificatū p̄fūcti: vey hī maxime
 qui ad dñi passionē p̄tiner: ab euāgelista cōmēmorat. Le
 galib^{us} nāqz tūc p̄ceptū vñ et ambitio cessantib^{us}: nulli pō
 tificat^{ur} honor vite vel generis merito reddebatur: s. roma
 na p̄tate summa sacerdotij p̄stabat. Iosephus. n. refert q
 valerius gracchus āna a sacerdotio deurbato ismahelē

pontificem designauit filiū baphi: s. etia hūc non multo
 post abijciēs: eleazaz ananie pontificis filiū surrogauit.
 post annū vō et hūc arcet officio et simoni cuidā caphi fi
 lio pontificat^{ur} tradidit ministeriū: quo nō ampli^{us} ipse q
 vñ āni spatio p̄fūcti iosephū cui et cayphas nomē fū
 te ita accepit successore: p̄ hōē tps qd dñs n̄r docuisse de
 scribit: ita quadriēnī spatia coartat. **AMB.** Longre
 gaturus aut ecclaz dei fili^{us} ān opat in fuulo. Et iō bñ dī:
 factū ē vñ dñi sup iōānē zacharie filiū: vt ecclēsia nō ab
 hoie cepit s. a vbo. Bñ aut lucas p̄pendio vsus ē: vt iōā
 nem declararet p̄phetā dī. factū ē super eū vñ dēi: alia
 nō adderet. nullus. n. eget iudicio sui qd vbo dei abūdat:
 vñ itaqz dīcēs: oia declarauit. At vō matthe^{us} et marc^{us} et
 vestitu et cinctu et cibo prophetam declarare voluerunt.

CHRY. Verbū aut dei hic mandatū esse dī: q: nō a se
 venit zacharie fili^{us} s. deo ipm mouente. **THEO.** Per
 totū aut tps p̄teritū vsqz ad sui oſiōnē occultus fuit i de
 serto. et hō est qd subdit: In deserto. vt nulla suspitio inna
 scat hoibus vt grā affinitatē ad christū vel cōuersatiōis a
 teneris ānis: talia de ipso testaret. vñ ipse testificās dīcebat
 Ego nesciebā illū. **GRE.** nisenus: Simul etiā qui in spū
 et viute helie hāc vita igressus est: amor^{is} a cōuersatiōe hu
 mana iustitibiū speculatiōi vacās: ne huiusmōi fallacijs
 que p̄ sensus ingerūt assuet^{ur}: qndā p̄fūctoz ac erroze icur
 reret erga viri boni discretionē. Et iō ad tātam diuinaz
 gratiaz eleuat^{ur} ē apicē: vt plusqz p̄phet sibi grā iunderet
 qz mūdus et ex ps cuiuslibz nātis passionis desiderij su
 um a principio vsqz ad finē diuinis aspectibus obtulit.
AMB. Desertū etiā est ipsa ecclēia: qz plures filij deserte
 magis qd eius qd hz virū. factū est ergo vñ dñi vt qd erat
 ān deserta: fructū nobis terra generaret.

Et venit in oēm regionē iordanis predicans
 baptismū p̄nīe in remissionē peccatoz: sicut scri
 ptū est in libro sermonū esaiē prophete: Vox cla
 mantis in deserto: parate viam dñi: rectas facite
 semitas eius. Omnis vallis implebit^{ur}: et ois mōs
 et collis humiliabit^{ur}. Et erunt praua in directa et
 aspera in vias planas: et videbit omnis caro sa
 lutare dei.

AMBRO. factū verbū vox secuta ē. Verbū. n. p̄nīe
 intus opat: seqt nobis officiū. vñ dī: Et ve. in oēm regio
 nē iordanis. **ORI.** Iordanis idē ē qd descēdēs: dēscē
 dit. n. dei fluui^{us} aqua salubris. Que aut loca decebat per
 ambulare baptistā: nisi iordanī circūadiacētia: vt siqz
 penitere cōtingeret p̄nīus occurreret fluuii humilitas ad
 recipiendū p̄nīe baptismū. Subdit. n. p̄dī. bapti. p̄nī. i re
 missionē. peccatoz. **GRE.** in ho. Cūcū legēb^{us} liquet: qz iōā
 nes baptismū p̄nīe nō solū p̄dicauit: vey etiā qbusdā de
 dicitū baptismū suū in remissionē peccatoz dare nō po
 tuit. **CHRY.** sup iōānē. Cū. n. nō dū oblata esset hostia
 nec descēdisset spūs: qualiter erat fīda remissio: Quid ē
 ergo qd lucas dicit: In remissionē peccatoz: Erāt siqz iu
 dei ignari: nec culpas p̄pas p̄pendebāt. Qm igit hec erat
 cā maloz vt p̄cta agnosceret ad redēptōrē querendū: ve
 nit iōānes hortās illos p̄nīam agere: vt p̄nīaz effecti me
 litores atqz cōtriti ad recipiendā veniā satagāt. Aptē ergo
 cū dixisset: qd venit p̄dicās baptismū p̄nīe in remissionē
 peccatoz. q. v. Iecirco suadebat illis penitere: vt subse
 quentē veniā facili^{us} ipetraret: credentes in christū. nā nisi
 p̄nīa ducerent: nequāqz exposerēt grām. vñ baptisma il
 lud nullā aliā hz cām: nisi qd p̄paratiū erat ad fidē xpī.

GRE. in ho. Vel iōānes dī p̄dicās baptismū p̄nīe in
 remissionē peccatoz: qm baptismū qd peccata solueret: qz
 dare nō poterat p̄dicab^{at}: vt sicut incarnatū verbū p̄fīs
 p̄currerat vbo p̄dicationis: ita baptismū p̄nīe quo p̄cta sol
 uunt: p̄curreret suo baptismate qd p̄cta solui nō possunt.

CAMB. Et ideo plerique sancto iohanni typum legis imponunt: eo quod lex perit denunciare potuit: donare non potuit.

GRE. nascens: Et ut aliquatenus de baptismati differētia differamus baptizavit moyses: sed in aqua nube et mari: hic autem figuratim agebat. Baptizavit quoque iohannes non vltimū ritum iudeorum: non solum in aqua: sed etiam in remissionem peccatorum: non tamen omnia spiritaliter: neque enim addidit spiritum. Baptizavit iesus: sed in spiritu: et hic est perfectio. Est quoque quartum baptismum: quod sit per martyrium et sanguinem: quo etiam ipse christus est baptizatus: quod ceteris est venerabilis nimis eatenus quatenus iteratis cōtagiis non fedat. Est etiam quintum ex lachrymis: laboriosius tamen iuxta quod quidam singulis noctibus suis rigaret cubile et stratum in lachrymis. Sequitur: Sicut scriptum est in libro Esaię prophetę: Vox clamantis in deserto.

AMB. Bñ vox dicit iohannes ubi pñit: quia vox pñit iherosolymam: ubi sedet quod pñit. **GRE.** Qui etiam in deserto clamat: quod derelicta ac desertitate iudee solatus redēptōis annūciat. Quid autem clamarer apertum: cum dicit: Parate viam dñi: rectas facite semitas ei.

Ois. n. q. fidem rectam et bona opera pñicat: quod aliud quod venit in dño ad corda audientium viam parat: ut rectas deo semitas faciat: dñi mundas iusto cogitationes per finem bonę pñicationis format. **ORI.** Uel in corde nro viam pparada est dño magnū. n. est cor bonis et spatio suus: si tamen fuerit mundum: neque in corporis quantitate: sed in virtute sensum magnitudinem eius intelligit: que tantam sciam capiat vitatis. Prepara igitur tuo corde viam dño per cōversationē bonā: et egregius vel perfectus opib' dirige semitam vite: ut in te fino dei absque offensa pambulet.

BASI. Et quia semita est via quā pcedentes calcaverāt: et quā pōres boies cōmperūt eā iterato dirigere iubet fino illis quod pcedētū celo recedūt. **CHRY.** Amare autem: Parate viam dñi: non regis erat sed pcuratoris officium. Et ideo eū vocaverat vocem: quia verbi erat pcurator.

CYRIL. Sed quasi quod rīderet et diceret: Qualiter viam pparabunt dño: vel qualiter ei semitas rectas faciemus: eū plura sunt ipedimēta bonetatis viam volentibus ducere: Ad hoc pphetic' fino rīdet. Sūt. n. vie quā et semite neque ad eundem habiles: adeo ut alicubi ad tumulos et iuga rollat: alicubi declives sint: et ad hoc remouendum dicit: Omnis val. imple. et om. mons et col. humiliabit. Quendam viam inaequaliter dispoſite sunt: et dñi nūc sursum erigunt: nūc vergūt deorsum: valde sunt ad eundem difficiles et q̄tum ad h. subdit: Et erunt praua in directa: et asper vias planas. Hoc autem intelligit actū esse: per nri saluatoris potentiam. quondā. n. euangelice cōversationis et vite iter erat ad eundem difficile: ex eo quod et mētes singulorum mundane voluptates opprēsserāt: ut autem de facto bonum pñit dñi aut in carne explanata sūt oia: et redita sunt ad eundem facilia: et nec collis nec vallis pñicere volētib' obuiat.

ORI. Qui enim venit iesus et spm suū misit: ois vallis repleta est opib' bonis et fructibus spūſſancit: quos si habueris non solum vallis cōdesistis: sed etiam mons dei esse incipies.

GRE. nisenus: Uel quia in virtutibus cōversationē significat per cōualles: sicut illud psalmi. Vallēs abundabunt frumento.

CHRY. Elatos autem supbos nomine montis denūciat: quos christus humiliavit. Colles autem desperatos appellat non solum ob supbiam mētis sue: sed propter desperationis sterilitatem: collis enim nullum fructum pducit. **ORI.** Uel intelligas quoniam montes et colles qui sunt aduersarie pñates: per aduentum christi pstrati sunt.

BASI. Sicut autem colles respectu montium magnitudine differunt in alijs sunt idē: sic et aduersarie pñates pposito quod cōformes sunt: imanitate tamen offensionū secernuntur.

GREGO. in homi. Uel vallis impleta crescit: mons autem et collis humiliatus decreſcit: quia in fide christi et gentilitas plenitudine gratie accipit: et in dea per horrorem pñidie h. vñ timebat pñidit. Humiles enim donū accipiūt quod a se corda superbientium repellunt.

CHRY. Uel per h. declarat legis difficultatē in fidei facilitatē cōuersationis: ac si dicat: non vltius sudores et dolores iuncent: sed gratia et remissio peccatorum facile viam pariunt

ad salutē. **GRE.** nisenus: Uel inbet vallis impleta: dicitur vero colles et montes: volens ostendere quod nec ob defectum virtutis ordo sit concavus: nec discrepet ob excessum.

GRE. in ho. Prava autem directa fiunt: cum malorum corda per iniusticiam detorta ad iusticie regulam diriguntur. Alia autem in vias planas imitantur: cum imites atque iracunde mentes per infusionem supne grę ad lenitatē mansuetudinis redeunt.

CHRY. Deinde homo subiicit cām dicens: Et vide. om. ea. salu. dei. ostendens quoniam vsque ad fines mundi diffundetur euāgelij virtus: atque cognitio ex more sermo et obstinata voluntate: ad mansuetudinem et lenitatē humani generis cōuertens. Non autem solum iudei et pñeliti: imo tota humana natura salutare dei videbit.

CHRY. i. patris qui filium misit ut nostrum saluaret. Caro autem ad pñis accipit per toto homine. **GRE.** in ho. vel aliter: Omnis caro. i. ois homo salutare dei videlicet christum in hac vita videre non potuit

ppheta ergo oculū ad extremū iudicij diē tendit: quoniam hūc oēs et electi et reprobi pariter videbūt.

Dicebat ergo ad turbas que erant ibi baptizaret ab ipso. Genimina viperarum: quis ostendit vobis fugere a ventura ira? Facite ergo fructus dignos pñis: et ne ceperitis dicere: patrem hēmum abrahę. Dico enim vobis: quia po tens est deus delapidibus istis suscitare filios abrahę. Iaz. n. securus ad radicē arboris posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidet et in igne mittet.

CHRY. Manens aliquis in pristino statu et mores suos et consuetudinē non reliquens: nequaquam rite ad baptismum venit. Idque ergo vult baptizari: egredias. vñ signum dicit: Et dicit. ad tur. que exi. ut bap. ab ipso. Egrediens itaque ad lauacrum turbis loquitur: quod sequitur. Si n. iaz. egredi si essent: nequaquam ad eos diceret: genimina viperarum.

CHRY. Ille itaque cultor deserti videns oēs icolas palestine circūstātes ipsos et admirātos: non flebat per tanta reuerentia: sed illos ipsos arguebat eos. Sacra autem scriptura fin stimulantem passionem plerūque ferarū noia imitatur: Interdū canes eos nominās cā pacatit: equos ob luxuriam: asinos propter dementiam: et leones et pardos cāra pacitatis et petulantie: aspides cā doli: serpentes et vipas causa veneni et calliditatis. Unde et nūc iohannes ad dactem genimina viperarum vocat.

BASI. Oportet autem scire quod hec noia natus et fili' de animalib' dicitur: genimina vo pñit dicit semis anq' efficitur: fructus etiam palmarum genimina dicitur: raro autem in animalibus accipitur et temp in malo. **ORI.** ferūt autem viperā mare coctūdo necat: cuius semē exercecens perimit matrem: sic perdit lucē scilicet parentis vtero in vindictā quodammodo parentis geniois itaque parricida ē plēs viperā. Tales erant iudei qui patres spirituales eorum atque doctores occidebat. Quid autem si iudei nit eos peccantes sed incipientes cōuertit: non debebat eis cōiutari sed p malcere: Dicendū quod non adhibebat mētem his que fiebant exterius: mētis enim eorum archana cognouerāt dño reuelate. nimis enim se iactabant in pgenitoribus. Hanc ergo radicē scindēs noiat illos genimina viperarum non quod vitupans patriarchas: aut eos vipas nominās

GRE. Sed quia per h. quod bonis inuident eosque psequuntur patrum suorum carnalium vias sequentes: quasi venenati filii de veneficis parentibus nati sunt. Quia vero supra dicta sententia intendit quod extremo christus examine ab oī carne videbitur: recte subdit: Quis ostendit vobis fugere a ventura ira. Ventura ira est anima aduersio vltionis extreme:

AMB. Ostendit autem his dei miseratione infusa pñidit: ut gerant suorum pñiam delictorum futuri terrores iudicij pñidit de uotione metuentes: aut fortasse iuxta quod scriptum est: Estote prudentes sicut serpentes. ostenduntur hīc prudentia naturalem qui pñitura videant et sponte depolcant: sed adhuc noxia non relinquunt. **GRE.** in homi.

Quis vō tunc fugere ab ira peccatoris nō valet: qui nunc ad lamenta pnie nō recurrit. Subdit: faciter ergo fructus dignos penitentie. **CHRY.** Nō. n. satis est penitentib' peccata dimittere sed opus ē eius fruct' ferre s' illud: De clina a malo: et fac bonū. sicut nō sufficit ad sanationē sanguis euellere: s' oportet vlceri medicamentum opponere. Nō autē dicit fructū: s' fructus coplā designās. **GRE.** in homi. Nec solū fructus pnie: s' dignos pnie admonet esse faciendos. Quisq's. n. illicita nulla cōmisit: huic pcedit ut licitis vtiat: ac siq's in culpā lapsus est: tātō a se liciā debz abscondere: q'to meminit se perpetrasse illicita. Neq's. n. par. fructus esse boni opis debet eius q' minus: et qui amplius deliquit: aut eius q' in nullis: et eius qui in quibulda facinoribus cecidit. p hoc ergo cuiuslibz pscia cōuenit: vt tanto maiora querat bonoz opum lucra p penitentia: q'to grauiora sibi intulit dāna p culpā. **MA. XI.** Penitentie fructus est ipassibilitas aie qua plenarie nō fruimur: dum interdū passionibus instigamur: nondū enī fructus pnie dignos pegimus. peniteamus q' veracit' et a passionib' expediti pcedz veniā cōsequimur. **GRE.** in ho. S' iudici de generis nobilitate gloriāntes: itcirco se agnoscere peccatores nolebāt: q' de abrae stirpe descenderant: q'bus recte d'z. Et ne ceperitis dicere: patre habemus abraā. **CHRY.** Non h' indicās q' ab abraā nā: licet origine nō descendērant: s' q' nūhil pcedit ab abraā descendisse: nisi fm virtutē cognationē obseruent. Cognatio neq's nāq's leges cōsuevit scriptura vocare: nō eas que fm naturā cōsistunt: s' que deriuant a virtute vel vitio. Qui bus nāq's se q'sq's cōiōrmē statuit: bonz fili' vel frater vocatur. **CYRIL.** Quid. n. confert carnalis generositās: nisi cōsimilibus studiis fulciat: Nam est igit extolli de bonis pdecessoribus: et deificare ab eoz virtutib'. **BASIL.** Neq's. n. equū velocē ēē facit prius erga cursuz strenuitas sed veluti ceteroz aialū pbitas p'siderat i singulis: sic q's laus ppria viri discernit quā pniū bonoz in se p'probat argumentū. Turpe nāq's ē alienis ornari decore: quez virtus ppria nō venustat. **GRE. nisen'.** Sic igit iudeorum pmulgato exilio: pnter ingerit cōuocationē gentiliū: quos lapides appellat. vñ seq't. Dico. n. vobis q' pōt deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. **CHRY.** q'd. Ne putet' q' si vos perieritis filijs puer patriarcha. pōt. n. deus etiā ex lapidibus hoies illi p'bere: et ad illuz pducere sanguinē: nā et ab ipō pncipio sic euenit. Et nāq's quod ē ex lapidib' hoies fieri: edpollat exitus filij ab illo emortuo vtero sare. **AMB.** S' h' de' possit diuersas conuercere et mutare naturas: in mibi pl' mysteriū: q' miraculū p'fēt. Quid. n. aliud q' lapides habebāt: q' lapidibus fuit ab' h' hoies fieri: q'd fecerat eos. Prop'hetat igit s'arosis gentiliū fides infundēda pectoribus et futuros p fide abrae filios oraculo pollicent. Ut autē scias q' lapidibus cōparati sunt hoies: arborib' quoq's hoies cōparati sūt subdit: Jaz. n. securis posita ē ad radicē arboris. Exē pli autē ideo facta est mutatio vt illo pparatiōis p'fessu q'dā intelligat hōi clementio: iā pfectus. **ORI.** Et q'dez si iam vigeret cōsummatio: et tēpōz finis iuraret: nulla mibi q'd nasceret. dicerē. n. p'pterea h' p'phetatuz ēē: q' illo tēpōe cōplebit. Cū autē tāta post secula fluxerint quō spūsa cras h' dicit: ego puto israelitico populo p'phetari q' p'ficio ei' victima sit. h'is. n. q' egrediebant ad eu vt baptizarent: hec iter cetera loq'bat. **CYRIL.** Securi ergo i pni nō iat mortiferā irā: que diuinit' irrūit in iudeos ppter exercitiā impietatis in ebriū: nō in besisse radici securim p'nuiciat: sed ad radicē. i. iuxta radicē positam. Decisi nāq's fuerūt rami: nec radicibus extirpata ē planta: reliquie enī israel salue fient. **GRE.** in homi. vel aliter: Arbor hui' mundi est vniuersum genus humanū. Securi vō ē redēptio: noster q' velut ex manubrio et ferro tenet ex humanitate: s' incidit ex diuinitate: que videlicet securis iā ad radicē arboris posita est: q' n' per patientiā expectat: videt

tū quid factura. Et notandū q' nō iuxta ramos securim positam: sed ad radicē dicit. Cum. n. malozū filij tollūt: quid aliud q' rami infructuose arboris abscondunt: Cum vero tota simul pgenies cū parente tollit: infructuosa arbor a radice abscondit. Vnusq'sq's autē puerius paratā ciuius gebēne cremationē iuenit q' fructū boni operis cōtēnit. vñ de seq'tur: Omnis ergo ar. q' nō fa. fru. bo. exci. et in ig. mittit. **CHRY.** Eleganter dictū ē: Non faciens fructum. et adiciit: Bonū. officiosum enī hoc animal decus et creauit et naturalis ē sibi exercitiōz instātia: oclū vō innaturale. Obest enī inertia etiā cūctis corporis mēbris: nulli autē vt aie. Ea nāq's cū continuo sit naturaliter mobilis: oclari non patit. sicut autē oclū malū est: ita et indecens exercitiū. Et eo autē q' p'fessit pniāz: p'edicat q' securis ad iacet: non q'dē incidēs: sed terrore incutiens. **AMB.** faciat ergo fructū qui pōt gratie: qui debz pnie: adest dñs q' fructū requirat: secundos viuificet: steriles reprehendat.

Et interrogabant eū turbe dicentes: Quid ergo faciemus? Respondens autē dicebat illis: Qui bz duas tunicas det non habenti: et q' bz escas: si militet faciat. Venerūt autē et publicani vt baptizarent: et dixerūt ad illū: Magister: q'd faciemus? Ille dixit ad eos: Nihil amplius q's quod constitutū est vobis faciat. Interrogabant autē euz et milites dicētes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Reminere concutiat: neq's caliniā faciat: et contenti estote stipendijs vestris.

GRE. in homi. In p'fessis verbis baptiste iōannis cōstat q' audientiū corda turbata sunt que conciliū querebant: cū subinfert: Et iter. eū tur. dicit. Quid ergo faciemus? **ORI.** Tres ordines inducūt suscitantiū iōanem sup salute sua: vnus que scriptura appellauit turbas: alij que publicanos nominat: tertius q' militū appellatione censet.

THEO. Et q'dem publicantis et militibus a malo abstinere p'cepit: Turbis autē quasi nō maliciosis existenti bus bonuz aliquod p'cepit obseruari. vñ seq'it. Respondens autē dicit illi qui bz du. tu. det non hñt. **GRE.** in ho. Propter h' q' tunica plus est necessaria vlti nostro q' palium: ad fructū dignū penitentie pertinet: vt nō solum exteriora quēcūq's sed ipsa nobis valde necessaria diuidere cum p'ximis debeamus. i. vel tunicā qua vestimur: vel escam qua carnaliter viuimus. vñ de seq'tur: Et q' habet escas similiter faciat. **BASIL.** Dic autē docemur q' ex oī eo quod affluit supra p'p'riū victus necessitate: tenemur erogare illi qui non habet ppter deū: qui quēcūq's possidemus largitus est. **GREGO.** in homi. Quia enī in lege scriptum est: Diliges p'ximum tuū sicut teipsum. minus p'ximū amare cōuincitur qui nō euz eo in necessitate illius etiā ea que sunt sibi necessaria partit. itcirco de diuidendis cū p'ximo duab' tunicis datur p'ceptū: q' si vna diuidit nemo vestit. Inter hec autē sciendū ē q' nō misericordie opa valeant: cū ad fruct' dignos penitentie ipsa p' ceteris p'cipiuntur. **AMBRO.** Alia enī officioz p'cepta ppria sunt singulorū: misericordia cois est vltus: iō cōc p'ceptū est oībus vt cōferat nō habēt. Misericordia est plenitudo virtutis: misericordie tñ ipsius p' possibilitate cōditioni humane mensura seruat: vt nō sibi vnusq'sq's totum eripiat: s' q'd bz cū paupere partiat. **ORI.** Profundiorē autē locustē recipit intellectū. Quomō enī nō debemus duobus fuisse dñis: sic nec duas habere tunicas: ne sit vnū indumentū veteris hois et alterū noui: sed debem' nos exuere veterem hominē et ei dare q' nudus est. Alius. n. habet vnū: alius vero oīno non habet. Contraria. i. fortitudo: et quomō scriptū est vt in pfundū maris p'cipitem' n'ra delicta: sicut p'p'riā a nobis oportet vitia atq's peccata: et iacere super eum qui corū nobis causa extitit.

THEO. Quidā autē tunicas duas esse dixit spiritum scripture et litterā. habentē vero duo hec monet iohannes ut instruat ignoratē et det ei ad min⁹ lram. **BEDA:** Quā tā autē baptisē fmo virtutē habuerit: hinc pbat: cū et publicanos et milites ad p̄siliū salutis sue coegerit inq̄rendū. vñ sequit: Venerūt autē publicani vt baptizarent et dixerūt: Magister qd faciem⁹? **CHRY.** Magna ē virtutis fortitudo dñi felicitatē viā requirit ab indigno locupletes. **BEDA:** Precepit ergo eis ne vltra p̄scriptū exigāt. vñ sequit: Et ille dixit ad eos: Nihil ampli⁹ q̄ vobis p̄stitutū ē faciatis. Publicani vō appellāt hī q̄ vectigalia publica exigūt: siue q̄ ductores sūt vectigaliū fisci: vñ rerū publicarū: necnō et hī q̄ seculi hui⁹ lucra p̄ negocia sectāt: eodē vocabulo cēsent: quos oēs pariter i suo quēq; gradu ab agēda fraude coercet: vt oī pmo se ab alienorū retarēt appetitu: tandē ad p̄p̄ia cū primis cōmunicāda ptingerēt. Sequit: Interro. autē cū et mi. vi. Quid faciem⁹? nos. Iustissimo autē moderamine p̄monet: ne ab eis calūniando p̄dā requirāt: q̄bus militādo p̄desse debuerāt. vñ sequit: Et ait illis: inq̄minē p̄cutiatis. s. p̄ violentiā. Neq; calūniā faciāt. s. p̄ fraudulentā maliciā. Et p̄tēti estote sit p̄dīs vris. **AMBRO.** Docens iccirco stipendia militie constituta: ne dñi sup̄ius q̄rit: p̄redo crasset. **GRE.** nāq̄gen⁹? Stipendiu. n. appellat imperiale. p̄uisione et deputata p̄ legē dignitatib⁹ munera. **AVG.** p̄ faustū: Sciebat. n. eos cū militaret nō cē homicidas: s. ministros legis: et nō vltiores iniuriarū suarū: s. salutē publice defensores: alioquin rñderet eis. Arma abq̄cite: militiā istā deserrit: neminē p̄cutite: vulnerate: p̄sternite. Quid. n. culpā in bello: an q̄ moriunt q̄q; morituri: vt doment in pace victuri. hoc resp̄ndere timidoz ē nō religiosoz: nocendi cupiditas: vltis cēdi crudelitas: impacat⁹ atq; iplacabilis anim⁹: feritas rebellādī: libido dominādī: et siq; silia. Hec sūt q̄ in bellis iure culpant: q̄ plerūq; vt etiā inde puniant aduersus violentiā resistentiū: siue oco siue aliquo legitimo imperio iubente: grēda ip̄a bella suscipiūt a bonis: cū in eo rerū humanarū ordine inueniūt: vbi eos vel iubere tale aliqd vñ in talib⁹ obedire iuste ip̄e ordo p̄strīgit. **CHRY.** sup̄ mat. Volebat autē iohannes qñ publicanis et militib⁹ loquebat: ad aliā maiore philosophiā ip̄os traducere: s. qñ nodū erat ad illa idonei: minora reserat: nec si portio p̄ferret: neq; q̄ illis tēderet: et hīs etiā p̄uarē

U Existimāte autē pp̄lo et cogitātib⁹ oib⁹ in cordibus suis de iohanne ne forte ip̄se eet christus. Rñdit iohānes dicēs oib⁹: Ego quidē aqua baptizo vos. Veniet autē fortior me post me: cū nō sū dign⁹ soluere corrigiā calciamentoz eius: ip̄se vos baptizabit i spiritu sancto et igni. Qui vñ labrū in manu eius: et purgabit aream suā: et congregabit p̄riticum in horreū suū: paleas autem comburet igni inextinguibili.

ORI. Dign⁹ erat vt plus iohanni q̄ ceteris hoib⁹ deferret: qui aliter q̄ cuncti mortales vixerat: quā ob cām diligebant quidē cū iustissime: sed nō seruabāt in charitate modū. vñ de dicit: Existi. au. po. et cogi. omni. in cor. su. de iohā. ne for. ip̄se esset xp̄s. **AMBRO.** Quid autē in eptius: q̄ q̄ is qui in alio estimat: in seipso esse nō credit: quē p̄ mulierē vñturū putabant: per virginē venisse non credunt: et vñq; diuini aduentus signū in virginis partu nō in mulieris p̄stitutū est. **ORI.** habet autē periculū dilectio si modū trāseat. debet enī qui aliquā diligit naturā et causas cōsiderare diligēdi: et nō plus diligere q̄ meret nā mensurā charitatis modūq; si trāscenderit. et qui diligit et qui diligitur in peccato erit. **GREGO.** Unde iohannes non fuit gloriatus in habita opinione de ipso ab omnib⁹ us: nec aliquatenus visus est p̄zinatū appetere:

sed infimā humilitatē amplexus est. vñ de sequit: respō. iohā. vi. omni. Ego quidē baptizo vos in aqua. **BEDA:** Quomodo autē respondit eis qui in secreto cōdis quā christus esset cogitabant: nisi quia nō solū cogitabant: s. etiā sicut alius euangelista declarat: missis ad eū sacrodotibus ac leuitis an esset christus inquirebant. **AMBRO.** Vel videbat iohannes cordis occulta. Sed cōmideremus cuius gratia: oei enī munus est qui reuelat: non virtus hominis qui diuino magis adiuuat beneficio q̄ naturali cernit officio. Cito autē respondens probauit nō esse se christū qui visibiliter operat officio: nā cū ex vñq; naturā. i. ex aīa hō subsistit et corpe: visibile p̄ visibilia constituit. n. p̄ iuisibile mysteriū p̄secrat. aqua. n. corp⁹ abluat spiritu anīme delicta mundant: et etiā in ipso fonte sanctificationis diuinitatis aspiat: et ideo aliud fuit baptisma penitentie aliud est gratie. Istud baptisma ex vñq; illud ex vno. Opus hominis est gerere penitentiā delictorū dei munus ē gratia implere mysterij. Declinās ergo maiestatis inuidiā nō verbo sed opere declarauit nō esse se christū. vñ de sequit: Venit. n. fortior me post me. In hoc q̄ dicit fortior me: cōparationē nō fecit. neq; n. inter dei filiū et hominē vlla poterat esse cōparatio: sed quia multi fontes fortior: nemo nisi christus. Deniq; nō fecit cōparationē eo q̄ addiderit: Cuius non sū dign⁹ soluere corrigiā calciamentoz eius. **AVG.** de con. euā. Data theus quidē dicit: Cuius nō sū dign⁹ calciamenta portare. Itaq; si ad rem p̄tinet aliquid aliud intelligere in eo q̄ dictum est: Calciamenta portare: et corrigiā calciamentoz soluere: vt vnus euangelistaz hoc aliqd dicerent: oēs verū narrauerunt. Et autē nihil intendit iohannes cū de calciamentis domini diceret: nisi excellentiā eius et humilitatē suā: quod libet horū dixerit: siue de soluenda calciamentoz corrigiā: siue de portandis calciamentis: eandē tamē sententiā tenuit. Quisquis etiā verbis suis per calciamentoz memoriā eandē significatiōē hui⁹ militantis exp̄ssit. **AMBRO.** Per hoc etiā q̄ dicit: Cui⁹ nō sū dign⁹ calciamenta portare: euāgelice p̄dicatiōnis ostēdit in apostolos gratiā esse collatā: qui sūt calcati in euāgelii. videt tamē ideo hoc diceret: q̄ plerūq; iohannes personā accipit populi iudeorū. **GRE.** Sed et iohannes se indignū esse ad soluendū corrigiā calciamentoz eius denūciat: ac si aperte dicat: Ego redemptoris vñq; gloria denudare nō valeo: qui sp̄s nō in me mibi imertis nō vsurpo. Mos enī apud veteres fuit: vt si quis eā que sibi cōpeteret accipere nollet vñq; ille ei calciamentū solueret: qui ad hāc sponsus iure p̄p̄inquitatis veniret. Vel q̄ calciamenta ex mortuis aīalibus sūt: incarnat⁹ vñs q̄s calciatus apparuit: qui morticina nostre corruptiōis assumpsit. Corrigiā ergo calciamenti est ligatura mysterij. Iohannes itaq; soluere corrigiā calciamenti ei⁹ nō valeo: incarnatiōis mysterij nec ip̄e inuestigare sufficit: qui hāc p̄phetie spiritū agnouit. **CHRY.** Et q̄ dixerat q̄ sū baptisma nil plus haberet q̄ aqua: p̄sequēter ostēdit excellentiā exhibitū p̄ xpm baptisimatis cū subdit: Ip̄e vos baptizabit in spū sancto et igni. p̄ ip̄az dicti metaphora ostēdens abūdantiā grē. nō enī ait: Dabit vobis spiritū sanctum: sed baptizabit. ac rursus p̄ id qd de igne subijcit: ostēdit virtutē grē: et sic christus aquā vocat spū grām: ostēdens per vocabulū aque nitoz qui p̄tingit ex ea: et p̄solationē imensā que mentibus capacibus illius ingerit. sic et iohannes p̄ ignis vocabulū exp̄imīs seruoze et rectitudinē grātiē: necnō et peccatorū p̄sūptionē. **BEDA:** Pōt et spū sanctus noīe ignis sanctificatus intelligit: q̄ incēdit p̄ amorē et p̄ sapiam corda q̄ replet illuminat. vñ et apostoli baptisma spiritus in ignis visione p̄cipiūt. Sūt qui ita expōnūt q̄ in p̄senti in spū et in futuro baptizemur i igne: vt vide licet sicut i remissionē oīz peccatorū ex aqua et spū renascimur: ita et tūc de leuib⁹ q̄busdā peccatis purgatoz ignis baptisimatis mūdemur. **ORI.** Et quō iohānes iuxta

illis eluxit. Dixit aut illi diabolus: Si filius dei es dic lapidi huic ut panis fiat. Et ridit ad illu iesus. Scriptus est: quia non in pane solo uiuit homo: sed in omni verbo dei.

THEO. Post baptismu christus tetat: innuens nobis qd possit crim baptisari tetat: immet nobis. vñ dicit: iesus aut pte spi. san. regref. e a iordane. **CYRIL.** Dicit dicit deus: No pmanebit spūs me i hoib' istis: eo qd fuit caro. vbi vero regeneratioe p aqua z spiritu dicitur su mus: facti sumus diuine nature pccipes. p spūs aut pccipi patione pingenit: aut in multis fratribus pimus. recepit spiritus: qd i spūs dicitur: est: ut etia ad nos p ipm pueniat: qd i spūs i facti. **ORI.** Quia igit legis iesu plenū spiritū sancto: i actib' scribit de apostolis: qd repleti fuerint spiritū sancto: vide ne equales putes eē apostolos saluatores. Quō eni si volueris dicere: Hec vasa plena sūt vino vñ olo: nō statim dices qd equali mētura sūt plena: sic i iesus z paulus pleni erāt spiritū sancto: s3 vas pauli multo min' erat qd iesu: z tñ erat fm mētura suā vtrūqz repleti. ac i cepto itaqz a saluatore pleno spiritū sancto baptismo qd sup eū in specie colūbe de celis venerat: ducebāt a spiritu: qz quorū spū deducunt: hī filij dei sūt. iste aut supra oēs. p pte filius dei erat. **BEDA.** Necui aut veniret in dubiū a quo spū ductū sūt expulsi: aliq euāgeliste dicerent: in deserto: sulte lucas dēmi intulit. Et agebat in deserto spū. xl. dicitur. neqd s eū valuisse spūs putaret inuidus q plen' spū sancto qconqz volebat agebat. **GRECVS.** Si vero nos arbitrio pprio nostrā vitā disponim: quo ipse traheret inuit? Qd dicit agebat spū: huiusmōi bz in intellectu: Sponte spiritū dicit uersatione: vt locū exhi beret tetanti. **BASI.** Nō eni verbo puocās inimicū: s3 ope visitās qrit desertū: delectat eni diabolus in deserto nō pati eē in vrbibus: tristat ipm p cordia ciuiū. **AMBRO.** Agebat igit i filio i deserto: vt diabolū puocaret na nūc ille certasset: nō mibi iste vicisset. **MYSTERIO.** vt illū ad am de exilio liberaret: qd de paradiso in deserto eiecit. Et exemplo: vt ostenderet nobis diabolū ad meliora tē dētibz inuidere: z tūc magis esse cauendū ne mysterij grāz deserat mētis infirmitas. vñ sequit: Et tētabat a di abolo. **CYRIL.** Ecce factus est in athletis iūbes agones deus in his qd coronat sanctoz vertices. **GRE.** iij. mo. hostis tñ noster mētē mediatoris dei z hoīuz tēta tione quassare nō valuit: sic eni dignat' est tētatōes exte rius suscipe: vt tñ eius mens interi' diuinitati inherēs in cōfusa pmaneret. **ORI.** Tētat aut iesus a diabolo xl. dieb': z q fuerint tētatōes nescim: qd iō forsitan pter mīssa sūt: qd maiorā erat qd vt lris traderent. **BASI.** Al dñs p quadragenā intētat' mansit. nouerat. n. diabolus q ieiunabat: z nō famescebat: z iō nō audebat accedere. vñ sequit: Et nihil mādu. in il. die. Ieiunauit siquidē ostē dens: q illi qd se vult ad pugnas tētatōnū accingere sobri etas est necessaria. **AMBRO.** Tria igit sūt qd vñ p ficiat salutis humane: sacramētū: desertū: ieiunū. Nemo nisi qd legitime certauerit: coronat. nemo aut ad certamē virtutis admittit: nisi p' ab oībus ablutus maculis de lictoz grē celesti munere psceret. **GRE.** naq. xl. siquidē diebus ieiunauit nihil mādu cās: erat. n. deus. nos autē ieiunū possibilitati pportionam: s3 zelus aliqb' p gredi suadeat vltra posse. **BASI.** Sed tñ nō sic vrendū est car ne: vt p egestatē alimeni naturalis vigor eius soluat: neqz vt ad vltimū torporē intellect' vrgat p dissolutiōis excessū. vñ dñs noster semel hoc pegit: sed p totū psequēs ipō ordine debito gubernauit corp' z similiter moyses z helias. **CHRY.** Valde aut prudenter factū ē qd in ieiunando corp' nō excessit numerū: ne. s. putaret apparentē venisse: nō aut recepisse verā carnē: aut pter humanā eē naturā. **AMBRO.** xl. aut diez mysticū numerū recognoscis. tot eni dieb' aquas abyssi effusas eē meministi: z tot

ieiunio diez sanctificatio refusa celi serenioris ostēdit cle mentia. tot ieiunio diez moyses pceptionē legis emeruit tot annos in eremo pstituti patres panē angeloz psecuti sūt. **AVG.** de cō. euā. Numerus aut iste labor: osi huius tps sacramētū: quo sub disciplina regis christi aduersus diabolū dimicamus. Dic eni numer' tpsalē vitā significat tpsa eni annoz quadriplis vicib' currunt. xl. aut quater habēt decē. Porro ipa decē ab vno vsqz ad quatuor pgre diente numero psumant: qd declarat qd xl. diez ieiunū: hoc est humilitatiōē aie psecrauit z lex z pphete p mo sen z helias: z euāgelij p ipiūs dñi ieiunū. **BASI.** Neqz qd nō elurire sup' a hoīem: assūpsit dñs pallione famis indicās eā nō eē peccatū: z pcessit cū voluit nature huma ne qd sua sūt pati z agere. vñ sequit: Et psumat illis eluxit. Nō coactus ad necessitatē qd pcessit nature: s3 qsi puocās: diabolū ad ouellū. Sentiens. n. diabolus qd vbi fames ibi ibecillitas. aggredit ad tētrandū: z qsi tētatōnū excogitator: famē christo patiēti: suadebat lapidib' appetitū se dare. vñ sequit: Dixit aut illi dīa. si fili' dei es: dic lapidi huic ut panis fiat. **AMB.** Tria pccipue docemur tela eē diabolū: qbus ad couertendā mētē hoīs psecut ar: mart' gule vñ: aliud iactantē: tertū ambitionis. Inde g cepit vñ iā vicit. f. adā. Discamus igit cauere gulā: cauere luxuriā: qd telū ē diabolū. Sed qd sibi vult talis fmo: Si fili' dei es: nisi qd cognouerit dei filiū eē venturū: sed ve nisse p hāc infirmitatē corpis nō putabat. Aliud explo rantis: aliud tētatōis: id ppter se credere: z homini conat illudere. **ORI.** Rogato aut patre a filio panē: nec dāte lapidē p panē: ite qd aduersari' z fallax: p panē dat la pidē. **BASI.** Suadebat quidē lapidibus appetitū seda re: hoc est pmutare desiderij ab alimēto naturali ad exi stentiā pter naturā. **ORI.** Puto etiā qd vsqz hodie lapidē diabolus ostēdit: z hoīes singulos ad loquēdū: dic vt lapis iste panis fiat. Si videris hereticos dogmatū suo rū mendaciū p panē comedere: scito lapidē corp' eē fmo nē quē monstrat ei diabol'. **BASI.** Dissipato: aut tēta tōnū christus: nō repellit a natura famē. vñ sequit: Et rñ dicit ad illū iesus: scriptū est qd nō in solo pa. vi. ho. sed in omni verbo dei. **THEO.** q. d. nō solis panib' huma na natura sustentat: imo sufficit verbū dei ad nutriendūz vniuersā naturā humanā. Taliter pastus est israeliticus populus colligēs annis. xl. manna: z gaudēs volatiliū p da. Diuino p silio helias puias habuit coīuos. Helise herbis agrestibus socios nutruit. **CYRIL.** Vel aliter Terrenis cibis terrenū nostrū alitur corp': aīa vō rōna lis diuino verbo vigorat ad bonā habitudinē spūs: non eni naturā incorporeā corp' alit. **GRE.** nise. Unde nō alitur virtus panē: nec p carnes bene se bz aīa z pingues cit. alijs epulis vita sublimis educat z crecit. nutrimentū boni castitas panis: sapia pulmētū: iusticia potus: ipassi bilis status delectatio bene sapere. **AMBRO.** Aides igit quo genere vitā armoz quo hoīez a spiritualis nequi tie incuriōe defendat aduersū incitāmēta gule. nō. n. qsi deus vtiē potestate: qd eni mibi pderat: s3 quasi homo cōi sibi accepit auxilio vt diuino pabulo lectiōis intēti famē corpis negligat: alimētū verbū acquirat. nō enim pōt qui verbū sequit panē desiderare terrenū: humanis eni diuina p stare nō dubitū est. simul cū dicit: Nō in solo pane uiuit homo. ostēdit hoīez esse tentatū: hoc est susce ptionē nostram: non suā diuinitatem.

Et duxit illū diabolus: z ostēdit illi omnia re gna orbis terre in momento temporis: z ait illi: Tibi dabo potestatē hanc vniuersam z gloriā illorū: quia mibi tradita sunt: z cui volo do illa. Tu ergo pcedens si adoraueris corā me: erūt tua omnia. Et respondens iesus dixit illi: Scriptū est Domīnū deū tuū adorabis: z illi soli seruiēs.

THEO. Primo inimicus christi de gula reuerat: si
cut 7 ada: deinde de cupiditate siue auaricia: in hoc qd on
dit ei oia regna mundi. vnde sequit: Et ou. illu diabolus
7 ondit ei oia reg. or. ter. in mo. ipis. **GRE.** in ho. Quid
miru si se pmittit ab illo in monte duci: qd se putat etia a me
bris ipi crucifigi. **THEO.** Sed qditer ondit ei oia re
gna orbis terre: Quidam dicunt qd mente hec ei ondit. ego
aut dico qd sensibiliter 7 in phantasia apparere fecit. **TI
TVS.** Uel descripsit orbe verbo 7 velut quanda domu
intentioni eius manifestat vt existimabat. **AMBRO.**
Bene aut in momento ipis secularia 7 terrena monitran.
no. n. ta pfectu celeritas indicat: qd caduce fragilitas po
testatis exprimit. In momento. n. cuncta illa ptercunt: 7 sepe
hono: seculi abiit anteqd venerit. Sequit: Et ait illi Tibi
da. pote. hac vniuersa 7 gloria illoz: qd mihi tradita sut
7 cui volo do illa. **TITVS.** In virosq mentiebatur: ne
qd eni habebat: nec pferre poterat quo carebat. nullus. n.
obtinere poterat: sed ad pugna est aduersarius derelict.
AMBRO. Alibi eni legit: qd ois pias a deo est. itaqz
a deo est potestati ordinatio: a malo ambitio pratis: nec
est potestas mala: sz is qd male vult pte. Quid ergo bo
nu est vti prate: studere hono: ut bonu si deferat no cripi
atur. Distingue in hoc ipm bonu: ali? eni bon? in seculo:
alius pfecte virtutis vsus. Bonu est. n. deu qre: 7 cogn
scende diuinitat: studiu nullis occupationib? ipedit. qd si
is qui deu qrit ppter fragilitate carnis 7 mentis angustia
as sepe tentat: quatomagis qd seculu qrit: obnox? est. Do
cemur ergo ambitione despiceret: qd diabolice subiecit
potestati. **TITVS.** Habet aut fo: eis gratia domesticu
piculu: 7 vt dominet alijs prius fuit. curat ad obsequiu
vt honore donec: 7 du vult ee sublimio: simulata humi
litate fit vilioz. vnde subdit: Tu ergo si adoraueris cora
me: erit tibi oia subdita. **CYRIL.** Quo tu cui? so: is est
inextinguibilis flama: qditer ois dno qd sua sunt spodes:
putasti cultore hie cuius metu tremut vniuersa? **ORI.**
Uel aliter totu: Duo reges certatim regnare festinat. pec
cati rex peccatorib? diabolus: 7 iusticie rex iustis christi
scienqz diabolus ad hoc venisse christu: vt regnu ei? tol
leret: ondit ei oia regna mudi: No quidem regnu perfaz
medo: sed regnu suu quod regnaret in mudo: quod. s. aliq
regnent a fo: micatione: aliq ab auaricia. Et ondit ei in pun
cto tps: hoc est in pnti tempoz cursu: qd ad coparatio
ne eternitatis: pnti obtinet instar. neq. n. necessariu habe
bat saluatoz: vt ei diutius huius seculi negocia monstra
rent: sz statim vt acie luminu suoz ad ptempladu vertit:
7 peccata regnata 7 eos qd regnarent a vitijs pcepit. di
cit ergo ad eu: Venisti vt aduersus me de imperio dimi
ces: adora me 7 accipe regnu qd teneo. Uteru dñs vult qd
de regnare: 7 qd iusticia vt absq peccato regnet. vult gen
tes sibi ee subiectas: vt seruiat vritati: nec sic vult regna
re ceteris: vt ipse regnet ab alio. vñ sequit: Et rñdens ie
sus 7 dixit illi: scriptu e: Dñz deu tuu adorabis: 7 illi soli
seruies. **BEDA:** Dicēs diabolus saluatori: Si pcedēs
adoraueris me. e contrario audit: qd ipse magis adorare
eu debeat qd dñm 7 deu suu. **CYRIL.** Qualiter aut si
fm hereticos fili? e creatura: adoratur: qd crimē inferret
aduersus eos: qd seruierut creature 7 no creatori: si filius
fm eos creaturaz existente colim? tanq deus? **ORI.** Uel
aliq: hos iquit oēs ppterca mihi volo ee subiectos: vt dñz
deu adorent: 7 ipi soli seruiant: tu aut a me vis incipe pec
cati qd ego dissolutor? huc veni. **CYRIL.** Hoc aut mā
danu eius tetigit intima: ante aduentu eni ei? ipse vbiqz co
lebat. lex aut diuina egiēs ipz a dño vsurpato adorare
statuit solu eu: qd naturaliter de? est. **BEDA:** Querat aut
aliqz quō pueniat qd hic pcepit: soli dño seruendu apli
verbo qd dicit: Per charitate fuit iuicē: Sed in greco du
lia intelligit seruit? cois: hoc e siue deo siue homini exhi
bita: sz quā iubemur fuit iuicē. Latria aut vocat fuit? di
uinitatis cultu debita: qua iubemur soli deo seruire,

**Et dixit illi i hierusalem: 7 statuit eu sup pina
culu templi: 7 dixit illi: Si fili? dei es: mitte te hinc
deo: su. Scriptu est eni qd angelis suis mandauit
de te: vt cōseruent te: 7 quia in manibus tollent te:
ne forte offendas ad lapidē pedē tuu. Et respon
dens iesus ait illi: Dicitu est: Non tētabis dñm de
um tuum. Et psumata omni tētatione: diabolus
recessit ab illo vsqz ad tempus.**

AMBRO. Sequit iactantie telu: quo in pellice pē
quit: qd dum hoies gloria virtutis sue iactare desiderat:
de loco meritoz 7 statioe decidunt. vñ dicit: Et ou. illu
hieru. 7 sta. eu supra pinnaculu templi. **ORI.** Sequen
tur plane quasi athleta ad tētationē sponte plicens: 7
quodammodo loquebat: Duc quo vis 7 inuenies me in om
nibus fortioz. **AMBRO.** Ita est aut iactantia vt vñ se
putat vnusqz ad altioz cōscendere: sublimu vsurpan
one facto: ad inferioz trabat. vñ sequit: Et dixit illi
fili? dei es: mitte te hinc deo: su. **ATHANA.** No aut
ptra diuinitatē certamē diabolus ingre: neqz eni audet
7 iō dicebat: Si fili? dei es. sed cu3 hoie certamē ingre
quonda seducere potuit. **AMBRO.** Uere aut diabol
ca vox est: qd mente hominis de gradu altioz meritoz p
cipitare pēdit: simul iūritatē suā diabol? maliciāqz de
signat: qd nemini pōt nocere nisi ipse deo: su se miser. nā
qd relictis celestib? terrena elegit: volūtariu quoddā pēpi
tiu vite labētis incurrit: simul quoniā telu suu diabolus
vidit obusu: qui omnes hoies pprie subiecerat potesta
ti: plus cepit qd hoiez iudicare. Trāfiguratur aut se sub
nas velut angelu lucis: 7 de scripturis sepe diuinitas laque
um fidelibus parat. vnde sequit: Scriptu est. n. quoniā an
gelis suis mandauit de te: vt cōseruent te: 7 qd in manibus
tollent te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuu. **ORI.**
Vnde tibi diabolē scire qd ista scripta sut: nūqd legitu. p
phetas vel diuina eloquia legisti quidē: no vt ipse ex lecti
one eoz melioz fieres: sz vt de simplici littera eos qd am
ci sut littere interficias. scis qd si de alijs ei? voluminib?
loqui volueris: no decipies. **AMBRO.** Ergo no n. ca
piat hereticus: qd pōt de scripturis aliqua exempla pfer
re. vñ 7 diabolus testimonijs scripturaz: no vt doceat
sed vt fallat. **ORI.** Vnde aut quō 7 in ipis testimonijs
versipellis e: vult eni minuire gloria saluatoris: qd an
geloz indigeat auxilio offensurus pedē nisi eoz manibus
subleuet. Hoc eni testimoniū no de christo: sz de sancti ge
neraliter scriptu est. neqz eni indiget angelo: auxilio qui
maioz est angelis: qd potius disce diabolē: qd nisi de ad
iuuaret angelos: offenderet pedē suu: 7 tu ppterca cu ful
gure cecidisti: qd credere in iesu christu dei filiū noluit.
Quare aut siles qd sequit: Sup aspidē 7 basiliscu ambo
labis: nisi qd tu es basilisc? tu draco: tu leo. **AMBRO.**
dñs rursus ne ea qd de se fuerant pphetizata ad arduu
diaboli putauit ee faciēda: sed diuinitatis pprie aucto
tate seruata veritate eius occurrit: vt qd scripturaz exem
plū pēderat: scripturaz vinceret exemplis. vñ sequit: Et
rñdens iesus ait illi: Dicitu est qd no tētabis dñm deu tuu.
CHRY. Diabolicu eni e seipm ingere ad picula: 7 no
tare si eripiat de? **CYRIL.** No eni tētantib? largit? oia
auxilia: sed credentibus in eu. vñ christus tētantibus eoz
no ostēdebat miracula: qbus dicebat: Generatio piana
signū qrit 7 no dabit ei. **CHRY.** Aspice aut quō no tur
batus est dñs: imo de scripturis humillime cu iniquo di
sceptat: 7 pfoz meris christo p posse. Nouit diabolus ar
ma christi qbus succubuit: ex māstuetudine eum cepit: ex
humilitate deuicit. Tu quoqz cu videris hoiez effectū di
abolū: 7 tibi obutante eo mō deuincas. doctas aiaz mā
formare os pcedēs ozi christi: sicut eni cu romanus foris
residet iudez: no exaudiet responsū ignorantis eo modo
loqui quo ipse sic 7 christus nisi suo mō loquaris no ex
audiet

est ne ad eandem vomitū reuertamur. Scdm dictum est
aduersus insurgentes contra dispensatores mysterij: siq-
dom ipsi dignitate pcellūt. Tertius edictū est illis qui de iu-
uenta cōsident: quodlibet tempus arbitrant ad prelari-
onē vel doctrinam spectare. Purgatur iesus: et tu purga-
tionē cōtemnis a iohanne: ac tu in tuuz monitozem insur-
gis tricenari: tu aut o cēdo seniores lanuginē puenis.
Sed assunt danielis et similibus exēpla in ore: nā qdlibet no-
pius ad mēdēdū parat? ē. Nō ē aut lex ecclie qd raro pūm
git: eo q nec vnica hīrudo ver statuit. **CHRY.** Uel ic-
circo vsq ad illā etatē q cuncta peccata recipit: expectat
notā legē pficiēs: neqz dicat q iō legē soluit q eā nō pote-
rat cōsummare. **GRECVS.** Ob h etā tricenari? accedit
ad baptisma: vt ondat q spirital regeneratio viros parit
pfectos fm spiritalē etatē. **BEDA:** Pōt etā tricenalis
baptizati saluatori etas: nri etā baptizati itimare myste-
riū ppi fidē. s. trinitati? opationē decalogi. **GRE. naqā.**
Baptizandus est tamē infantulus si necessitas vrgeat: nam
vultū inuisibilem sacficat q nō signatos trāsmigrare. Sz
dices: Christus tricenari? baptizat eū dē? eētū vō iubes
accelerare baptisma: cū dixisti deus: ad obiectū solusist.
Ipe nō indigebat purgamine: nec aliqd iminebat ei picu-
lū vō differret baptisma. at tibi in paruū nō redūdā pīa
culū: si trāsmiges in corruptiōē nat? nō aut icorruptiōis
veste indut? Et qdē bonū ē baptisimū mūdiciā custodire:
sz pot? ē iterdū paulisp maculari q gfa carere omnino.
CYRIL. Sz tñ xps fm carnem careat pze: suspicabant
aliq cū patre hē. vñ seqt: Ut putabat fili? ioseph. **AM-**
BRO. Bñ: Ut putabat q vere nō erat: sz iō putabat: qz
cū maria q ioseph viro suo erat desposata genuerat. Cur
aut ioseph magis q marie generatio describit: cū maria
de spū sancto genuit christū: et ioseph a generatiōe dñi vi-
deat alien? dubitare possemus: nisi psetudo nos instrue-
ret scripturaz: q sp vñ originē qrat maxime cū ioseph
etā origo sit marie: nā cū vir iuit? fuerit ioseph: vñq ex
tribus suis: et ex patris sua accepit vxorē. itaqz et cū tpe
ascēdit ioseph de domo et de patria dauid vñ pfiteret cū
maria vxore sua: q ex ea domo et ex eadē patria pssilio
deferret: vñq eius dē trib? et eius dē patrie se eē designat.
vñ generatiōe ioseph explicās subdit: Qui fuit hely. **Al-**
lud aut aduertam q factus mathe? iacob q fuit pater io-
sep? filiū nathā eē cōmēmorat: lucas vō ioseph cū de-
spōsata fuit maria filiū hely eē descripsit: quō vñ? duo
pīas. s. hely et iacob eē potuerūt. **GRE. naqā.** Dicūt aut
quidā q vnica est successio a dauid vsq ad ioseph: sz di-
uersis nobis ab vtroq euāgelista narrat. Sz h absurde
facit: qm initiū hui? generatiōis duos frēs obtrinit: na-
thā. s. salomonē. vñ generatiōes diuersimode pfluxe-
rūt. **EVSE.** Ipōz q verbor? sine intellectu anticus ex-
plicem? si. n. approbāte matheo ioseph eē filiū iacob: lu-
cas sūt approbasset ioseph eē filiū hely: eēt aliq ptouer-
sia. Ceterp cū approbāte matheo lucas pluriū opūionē
deklararet: nō ppiā dicēs vt putabat: nō arbitror aliqd
relinq dubiū. Cū. n. eēt int iudeos diuerse opūiones de
ipō: et oēs reducerēt ipm ad dauid: ppi pmissiōes ei fa-
ctas: plurimū aut assererēt christū a dauid eē futurū: p sa-
lomōnē et alios reges: qdā hāc opūionē vitabant: eo q
plurima de regib? dicunt enozmā. Et qz de iechonā hic
renūas dixit: q nō oziē semē ex eo collocādū in sede da-
uid: quoz opūionē cōmēmorat lucas sentēs enarrare
matheū qūs eēt veritas generatiōis. et hec ē pma rō. Est
et alia pssidior: Mathe? .n. cū incipit scribere añ pcepti
onē marie et carnalē natiuitatē iesu: opportune vclut i bi-
storia pmittit carnalē pgeniē: vñ et generatiōē a supiori-
bus deriuat de scēdēs. Cū. n. verbū de carnē accipet de
scēdē ar: sz lucas ad factā p lauacrū regenerationē pssit
et ibi aliā generū successiōē exponit: et ab imis ad pma
subleuans pariter: et peccatoz quos narrauit matheus
memoria abdicat: eo q qdūq in deo renascit: sit alien? a

criminosus parētib? dei fili? factus: et eoz q fm deū vīstaz
duxerūt honestā. Sic. n. abrahe dictū ē: Tu pssificeris ad
pīas tuos: nō qdē carnales sz in deo pīas: ppi similitu-
dinē honestat. Igit ei q in deo nascit ascribit parētes qui
sūt fm deū p eqparatiā moy. **AVG.** de que. no. et ve. te
stamētū: Uel alit: Mathe? a dauid p salomonē descendit
ad ioseph: lucas vō ab hely q tpe fuit saluatoris ascēdit p
traducē nathā filiū dauid et hely: et ioseph iuxit tribū on-
dens vni? generis eē vtrūq: ac p hoc nō solū ioseph filiū
eē saluatorē: sz et hely. **Ipā. n. rōe q ioseph fili? dī eē salua-**
tor: ipā etā ē et hely filius et ceteroz oīuz q de eadē tribu
sūt. hinc est qd dicit aplūs: Quoz pīas et ex qb? xps fm
carnē. **AVG.** de que. euā. Uel tres cāe occurrūt: quarū
aliquā euāgelista secur? sit. aut. n. vñ euāgelista pīez ei? a
q genit? ē noiauit: alter vō vel aut maternū vl aliqē de
cognatis maiorib? posuit. aut vnus erat ioseph naturalis
pī: et alī eū adoptauit. aut more iudeoz cū sine filiis vñ?
decessisset ei? vxorē ppinqu? recipiēs filiū quē genuit. p-
pinquo mortuo deputauit. **AMBRO.** Tradit. n. ma-
thā q a salomone gen? duxit: iacob generasse filiū: et vxorē
supstite decessisse: quā postea melchī accepit vxorē: ex
q generat? ē hely. Rursus hely fratre iacob sine liberis de-
cedente: copulat? ē fratris vxorē et generauit filiū ioseph:
q iuxta legē iacob fili? dī: qm semē fratris defuncti iuxta le-
gē veteris seriē suscitabat. **BEDA:** Uel aliter: Iacob
fratris hely sine liberis defuncti vxorē de mandato legis
accipiēs genuit ioseph: natura qdē germinis filiū suū: sz
vō legē pceptū efficiē fili? hely. **AVG.** de que. no. et ve.
testamētū: Probabil? .n. intelligim? lucā adoptatiōis origi-
nē renūisse: q noluit ioseph genitū dicere ab illo cui? filiū
eē narrauit. cōmodi? .n. fili? dictus ē a q fuerat adoptat?
q dicere ab illo genit? cui? carne nō erat nat? Mathe?
autē dicens: Abrahā genuit isaac. Isaac autem genuit ia-
cob: atqz in h verbo qd ē genuit pscuerās donec i ultimo
dicere: Iacob aut genuit ioseph: fati? expssit ad eū se pa-
trē pduxisse originē generatiū a q ioseph nō adoptat? sz
genitus erat. quāq si etā genitū lucas diceret ioseph ab
hely: nec sic nos hoc verbū pturbare deberet: neqz enī ab-
surde quisq dicit nō carne sed charitate genuisse quē sibi
filiū adoptauit. Merito aut lucas adoptatiōis originē
suscepit: qz p adoptatiōē efficiimur fili? dei: p carnalē vō
generatiōē fili? dei potius. ppter nos filius hominis fa-
ctus est. **CHRY.** Quia vero hec ps euāgelij cōstitit in-
serie nōmīnū: nūb pīosius exide acqri existimāt. Ne igit
hoc patiamur: experiamur etā hūc passū scrutari. Est. n.
ex nudis nobis copiosū haurire thesaurū: qz pluriū re-
rū indicatiua sūt noia: nā et diuinā clementiā et oblatas a
mulierib? gratiaz actiōes sapiūt. cū enī filios ipetrabāt:
nomē imponebāt a dono. **GLO.** Iterptat igit hely de?
meus vel scandens. Qui fuit mathat. i. donas peccata.
Qui fuit leui. i. additus. **AMBRO.** Pulchre lucas qm
filios iacob nō poterat plures cōprehendere: ne extra ge-
neratiōes euagari supflua serie videret: sz in alijs. i. lon-
ge posterioribus: patriarcharū tñ aliqua noia nō ppter
mittenda arbitratus est: ioseph: iude: symeonis: et leui.
Quatuor enī genera in his cognoscimus fuisse virtutū: in
iuda passionis dominice per figurā mysteriū. pphetarū:
in ioseph pcellisse castitatis exēplū: in symeone vindictā
pudoris: in leui officiū sacerdotis. vnde sequit? Qui fuit
melchī. i. rex meus. Qui fuit iane. i. dextra. Qui fuit io-
sep. i. accrescens. fuit aut alius iste ioseph. Qui fuit ma-
thathie. i. donū dei vel aliquando. Qui fuit amos. i. one-
rans vel onerauit. Qui fuit naū. i. consolatio vel consola-
tor. Qui fuit esij. idest adiuna me. Qui fuit nagge. idest
meridies vel meridianū. Qui fuit naat. idest desiderium.
Qui fuit mathathie. vt supra. Qui fuit semei. i. obediens.
Qui fuit ioseph. i. augmentū. Qui fuit iuda. i. pītes. Qui
fuit iohanna. i. dñs vel gfa eius vñ dñs misericors. Qui su-
it resa. i. misericors. Qui fuit gozobabel. i. pnceps vīma

gister babilonis. Qui fuit salatiel. i. petito mea de. Qui fuit neri. i. lucerna mea. Qui fuit melchi. i. regnum meum. Qui fuit addi. i. robustus vel violent. Qui fuit colai. i. dominas. Qui fuit belmadai. qd e dei mensura. Qui fuit her. qd est vigilans vl vigilia vl pelliceus. Qui fuit iesu. qd est saluator. Qui fuit eliezer. i. deus me adiutor. Qui fuit ioran. i. ois exultans vel exaltans. Qui fuit mathar vt supra. Qui fuit leui. vt supra. Qui fuit symeo. i. audiuit tristitia vl signu. Qui fuit iuda. vt supra. Qui fuit ioseph. vt supra. Qui fuit iona. i. coluba vel dolens. Qui fuit eliachim. qd est dei resurrectio. Qui fuit melcha. i. rex ei. Qui fuit mena. qd est viscera mea. Qui fuit mathathia. i. donu. Qui fuit nathan. i. dedit vel dantis. **AMBRO.** Per nathai aut expressa aduertim. pphetie dignitate. vt qz vn oia christus iesus: in singulis quoqz maioribz genera virtutis diuersa pcederet. Sequitur. Qui fuit dauid. **ORI.** Dns descendens in mudu assumpsit peccatoz homin psona: et nati sci voluit de stirpe salomonis: vt refert matthe. cui peccata scripta sunt: et ceteroz. ex qbus multi fecerunt malu in ppectu dei. Qui vero ascendit et scdo p baptisnu or. ee describit. vt refert lucas: no p salomone sz p nathai nascis q arguit patre sup vrie morte oituz salomonis. **AGV.** in libro retracta. Dicendu aut q huiusmodi nois ppheta arguit dauid: ne putet idem fuisse ho cu alter fuerit. **GRE.** nagan. Sed ad dauid vtunqz euangelista est generis processus indissolubilis. vñ sequit. Qui fuit iesse. **GLO.** In terptat dauid manu fortis: Jesse incensu. Sequit. Qui fuit oberth. qd est fuitus. Qui fuit boos. quod est fortis. Qui fuit salmo. qd est sensibilis vel pacific. Qui fuit naason. qd est auguriu vl serpentinus. Qui fuit aminadab. i. populus voluntari. Qui fuit ara. qd est erectus vel excel sus. Qui fuit ebron. i. sagitta. Qui fuit phares. qd est diuisio. Qui fuit iude. i. phtens. Qui fuit iacob. qd est supplantato. Qui fuit isaac. qd est risus vel gaudiu. Qui fuit abraam. qd est p multaz gentiu vel videt populu. **CHRY.** Matthe. quidē tanq q iudeis scribebat: nihil statuit vltari scribere: nisi q ab abraam et dauid christus pcesserat hoc. n. maxime placabat iudeos. Lucas vero sicut q oibus cōiter loqbat vltorius. pntendit fmonē attingēs vsqz ad adā. vñ sequit. Qui fuit Thare. **GLO.** Qd interpretat exploratio siue nequitia. Qui fuit nachor. qd est rege uir lux. Qui fuit seruth. qd est corrigia vel cōprehēdēdē lozū vel pfectio. Qui fuit ragan. qd est egrotus vl pascēs. Qui fuit phales. qd est diuidens vel diuisu. Qui fuit herber. qd est trāsitus. Qui fuit sale. qd ē tollēs. Qui fuit chynan: qd est lamētatio vel possessio eoz. **BEDA.** Nōmē et generatio cainan iuxta heb: aicā veritatez neqz in gene si neqz in verbis diez iuenit. sz arphaxat selaa vl sale filiū um nullo interposito genuisse pibet. Scito q lucā hanc generationē de. lxx. interptū editione sumpsisse: vbi scriptū est q arphaxat. cxxxv. annoz genuit cainan: et ipse cainan cū. xxxv. fuerit annoz genuit sela. **Sequit.** Qui fuit arphaxat. **GLO.** Qd ē sanās depopulationē. Qui fuit sem. qd est nomē vel nominat. Qui fuit Noe. qd ē re quies. **AMBRO.** Noe quidē iusti inter dñicas generationes cōmemoratio nō debuit ptermitti: vt qz edificatioz ecclē nascebat: cū sui generis auctorē pmississe videat qz eā in typo an fūdauerat. Qui fuit lamech. **GLO.** qd est humiliatū vl pcutientē pcutiū vl humilē. Qui fuit methusalē. qd ē mori vl mortu. ē et isogauit. **AMB.** huius vltra diluuiū numerant anni: vt qm solus est christ. vñ cuius vita nullā sentit etatē: in maioribz quoqz suis nō sē fuisse diluuiū videt. Qui fuit enoch. et hic pietatis officē et diuinitatis manifestū indicū est: eo q nec mori sēse. rit dñs: et ad celū remeauerit: cuius generis auctor rapē ad celū est. vñ manifestū est christū potuisse nō mori: sed voluisse vt nobis mors illa pdeset. et ille quidē raptus ne malicia mutaret cor ei. dñs aut quē malicia seculi mutare nō poterat: eo vñ venerat: nature sue maiestate reme

auit. **BEDA.** Pulchre aut a baptisato dei filio vsqz ad dei patre ascendēs. lxx. gradu enoch ponit: q dilata morte traslatus est in paradisu: vt significet eos q in gratia ad optiois filioz ex aqz spūsancto regenerant: interim post corpis absolutiōe eternā suscipiēdos in requie. **Septima genari.** n. ppē septimā sabbati illoz requie significat q iuuante dei grā decalogū legis impleuit. **GLO.** Interptat aut enoch dedicatio. Qui fuit iared. qd est defendēdē siue pntēs. q fuit malaleel. qd est laudatū dei vel laudis deū. Qui fuit cainan. vt supra. Qui fuit enos. i. homo de speras vl violent. Qui fuit seth. qd est positio siue posuit. **AMBRO.** Seth posterior filius a de nō sile: vt cum due sint populi generationes significaret in typo in posteriore poti q in priore generatiōe christū numerādū. Sequit. Qui fuit ada. **GLO.** Qd est homo vl terreni di digens. Qui fuit dei. **AMBRO.** Quid pulchri potuit puenire: q vt sancta generatio a dei filio incipit: vsqz ad dei filiū duceret: creaturqz pcederet in figura vt natus in veritate sequeretur: ad imaginē factus piter: ppter quon dei imago descēderet. Putauit etiā lucas ad dei christi originē referendā: qz ver christi generatio deus sit: vl fm generationē verā pater: vel fm lauacri et regenerationis mystici aucto: muneris. Et iō nō a pmo generationē cepit describere: sz postea q baptisina eius explicuit: et fm naturā et fm gratiā dei filiū demonstraret. Q aut emendatius diuine generationis indicū: q de generatiōe dicitur patre pmissit loquentē: Tu es filius me dilectus. **AVG.** de cō. euā. Satis etiā phoc demonstrauit: nō le iō dixisse ioseph filiū hely q de illo genitus: sz q ab illo potius illi fuerit adoptat: cū etiā ipm adā filiū dixit: qz sit factus a deo: sz p grāz quā postea peccādo amittit qz filius in paradiso pstituit. **THEO.** Ideo etiā generatiōe finit in deū: vt addiscam qz in medio sui ptes christus ad deū erigit: et filios dei faciet: vt etiā crederet: xpi generatio sine semine fuisse. q. d. Si nō credis q scdus adā factus sit sine semine: ouenias ad pmi adā: inuenies eū ab sōz semine factū a deo. **AVG.** de cō. euā. Et matthe. qdē significare voluit dñs descēdē ad nraz mortalitatē: iō generatiōes ab abraa vsqz ad xpi natiuitatē descēdēdo cōmemorauit ab initio euāgelij sui. Lucas aut nō ab initio: sz a baptismo xpi generatiōes narrat: nec descēdēdo sz ascēdēdo tāqz sacerdotē i expiādiō peccat magis signas: vbi testimoniū phibuit dicēs: Ecce q tollit peccata mundi. Ascēdēdo aut puenit ad deū cui mudati et expiati recōciliamur. **AMBRO.** Nec h euāgeliste vltima re videat: q veterē ordinē iū seculi. Nec mirri si ab abraam ples sz lucā successiōes vsqz ad christū sūt: paciones fm matthei: cū p alias psonas generatiōe fateari cōe cursa. Pōt. n. fieri vt aliq lōgeuā trāscēgrit vitā: alteri vō generatiōis viri in matura etate decesserint: cū videam q pplea senes cū suis nepotibz viuere: alios vō viros stitū filios obire suscepti. **AVG.** de cō. euā. Cōueniētiū me aut lucas baptisato dño generatiōes p. lxxv. psonas surū p sue numerat. Nam et ascendēs ad deū cui p pōpē abolitionē recōciliamur expiūs est: et p baptisnu sūt boi oīuz remissio peccatoz q illo numero significat: nā vnde cics septē. lxx. et septē sūt. In denario aut pfectio brizidiv nis ē: qd trāsgressio denarij designat peccatū p supbiā plus aliqd bī cupiēd. h aut septies ppter ea dicit: vt motu hois facta significet illa trāsgressio. Ternario. n. numero leo: pōtea p hois significat: qnario vō corp. mot. aut i numeris nō expmī cū dicim: vñ duo tria sed cū dicim: semel bis ter. vñ p septies. xi. significat motu bo minis facta trāsgressio. **CA. III.**

Iesus aut plenus spiritu sancto regressus est a iordane: et agebatur spiritu in desertis diebus quadraginta: et tētabat a diabolo. Et nihil māducauit in diebus illis: et psumat

iohannē fluvius venientes ad baptismū p̄solabat et alios abigebat dicēs: Generatio viperarū. eos vero q̄ p̄stebāt peccata: suscipiebāt. sic stabit in igneo flumine dñs iesus iuxta flāmē rūpēā: vt quicūq̄ post exitū vite hui⁹ ad paradisu trāsire desiderat: et purgatiōe indiget: hoc eū la uamine baptizet: et ad paradisu trāsmittat: eū vero q̄ non habet signū p̄iorū baptismatū lauacro igneo nō baptizet. **BASI.** Nō autē p̄pter hoc qd̄ dicit: Baptizabit vos in spū sancto. integrū qd̄ eē baptismū fātebit: i quo nomē solus spūs inuocatus est. oportet. n. sp̄ illibātā manere as signatā traditionē in viuificāte grātiā: nā addere vlt̄ minu ere quicūq̄ excludit a vitā p̄petuā. sicut enī credimus sic et baptismū suscipimus in noīe patris et filij et spūs sancti.

GRECVS. Per h̄ ergo qd̄ dicit: Baptizabit in spū sancto. ostendit abundantia gr̄e et beneficij copiam. Ne autē aliqui putet qd̄ oīa largiri et p̄tās et volūtas est creatori: punire vero inobedientes nullā sibi fore cām: ob hoc subdit: Sicut ventilabzū in manu ei⁹. ostendens qd̄ nō solū muni ficius est dignis: sed etiā p̄uaricationū vltioz. Ventilabzū autē p̄p̄tudinē iudicij exprimit: nō enī cū inducīs: sed in instanti et absq̄ quolibet intervallo separat dñandos et collegio saluandos. **CYRIL.** Per hoc autē qd̄ subdit: Et p̄mūdabit arēā suā. designat baptismū ecclesiā p̄tinere ad christū q̄si ad dñm. **BEDA.** Per arēā enī p̄sens ecclesiā figurat: in qua multi sunt vocati: pauci vero electi. cui⁹ arce purgatio et nūc virtutū gerit: cū quicūq̄ pueris vel ob manifesta peccata de ecclesiā sacerdotali castigatiōe eijciat: vel ob occulta post mortē diuina districtione dñat. Et vniuersaliter in fine p̄ficiet: qm̄ mittet filius hominis angelos suos et colliget de regno eius oīa scādala.

AMBRO. Ventilabzū ergo indicio discriminando: dñs declarat ius habere meritoz: eo qd̄ dñs frumēta ventilans in arca: plena a vacuis velut quodā aure spirāis examine separat. vñ sequit: Et p̄gre. tri. in hor. suis: pale autē cōbu. igne inexting. Per hāc cōparationē dñs ostendit qd̄ iudicij die solida merita: fructusq̄ virtutū ab inanis ia ctantie extlijq̄ factorū infructuosa leuitate discernat: p̄fectioz meriti viros locaturus in mansiōe celesti. Ipe. n. p̄fectioz fructus est qui meruit eius esse cōformis: qd̄ sicut granū tritici excidit: vltimos fructū afferet. **CYRIL.**

At palee lentos et inanes signat: et quolibet vento peccata venturatos et volubiles. **BASI.** Conferunt autē dñs dī gūlū regno celoz velut palee tritico: nō in intuitu diu ne charitatis et p̄timoz hoc faciūt: sicut spiritibus do nis sue cōporalib⁹ beneficijs. **ORI.** Vel qd̄ absq̄ vltio nō possūt tritici et palee separari: ideo habet ventilabzū in manu sua qd̄ alios paleas: alios tritici eē demonstrat. Cū enī effes palea leuis. i. incredulus: ostendit te esse tenta to qd̄ latebas. Cū autē fortiter tēramenta toleraueris: nō tēfaciet fidelē tēratio atq̄ patiētē: sed virtutē que in te latebat p̄fert in mediū. **GRE.** nisenus: Expedit autē scire qd̄ nec bona que per repromissioēs reposita sunt honeste viuētibus talia sūt: vt verbo valeat explicari: qd̄ nec oculis vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascenderunt. Nec peccatoz pene ad aliquid eoz que in p̄senti sensum afficiūt p̄porionē habent. et quis aliquid illaz penarū p̄ nostra nominent vocabula: differt tamē nō modicū. Luz enī audis ignē: aliud quiddā cōjgere doceris: ex eo qd̄ ad dñm: Inextinguibili. qd̄ in istū ignē nō cadit. **GRE.** xv. mora. Mihi mō exp̄fusus est ignis gehenne. ignis nāq̄ noster corporeus per p̄gesta ligna nutrit: nec valet nisi fo tus subsistere. at vtra gehēne ignis cū sit corpore⁹: et in se missos reprobos corporealiter exurat: lingnis nō nutrit: sed creatus semel inextinguibilis durat.

Quarta qd̄ et alia exhortatō euāgelicābat po pulo. Herodes autē tetrarcha cū corripere ab il lo de herodiade vxore fratris sui: et de oībus malis que fecit herodes: adiecit et hoc super omnia:

et inclusit iohannem in carcerem?

ORI. Annunciauerat iohannes christū: baptismū spūs sancti p̄dicabat: et euāgelij tradit hīstoria. Exceptis h̄ his alia annūciasse mōstrat in eo qd̄ dicit: Multa quidē et alia exhortatō euāgelicābat pp̄lo. **THEO.** Exhortatio. n. ei⁹ erat bona doctrina: et iō puenient euāgelij dicit

ORI. Et quō in euangelio fm̄ iohannē de xp̄o refert: qd̄ multa et alia locut⁹ ē: sic et in p̄senti loco itelligit qd̄ lucas h̄ dixit: qm̄ maiorā qdā a iohāne annūciabant: qd̄ vt obe rēt lris credi. Miramur autē iohannē qd̄ inter natos mulie rū maior nemo fuerit: qd̄ in tantā op̄inione meritis vniū ascederit: vt a plerisq̄ xp̄s putaret: Sed illud multo mirabili⁹ qd̄ nō timuit herodē: nō formidauit interitū. vñ se quis: herodes autē tetrarcha cū corripere ab illo. **EYSE.** Dicit autē Tetrarcha ad differētiā alteri⁹ herodis qd̄ regnate nat⁹ ē xp̄s. erat. n. ille rex: hic autē tetrarcha. Erat autē illi p̄iunx arethe regis arabū filia: quā cū p̄iunx esset fratris sui philippi mox sacrilego duxit: quīs plē haberet a fratre. his. n. solū licebat hoc agere: quoz fratres si ne plē vitā cōpleuerāt. Sup h̄ herodē rep̄hēderat bapti sta. p̄mo quidē diligēter ei⁹ audiebāt fm̄ones: cū sciret eos ponderosos et p̄solatiōe plenos: s̄ herodiadis p̄cū p̄sencia cogebat eū aspernari vba iohannis: vñ et cū detru dit i carcerē. Et h̄ ē qd̄ dicit: Adiecit et hoc sup om. et clu. iohā. in car. **BEDA.** Nō autē his dieb⁹ capt⁹ ē iohānes: s̄ iuxta euāgelij iohannis post aliq̄ gesta signa a dño: et p̄ eius baptismū diffamati: s̄ a luca. pp̄ exaggeratā mali ciā herodis p̄occupatū est: qd̄ cū videret ad p̄dicationē iohannis multos p̄fluere: milites credere: publicanos p̄ni tere: totū vulg⁹ baptismū suscipere: ipse cōuerso nō solū iohannē p̄nitit: s̄ vinculat et occidit. **GLO.** Ante etiā qd̄ lucas aliqd̄ narret de actib⁹ iesu: dicit iohannē ab herode ca p̄tū: vt ostendat se solūmodo eadē facta p̄cipue descripsit: qd̄ eo anno gesta sūt quo iohannes captus ē vel punitus.

Factū ē autē cū baptizaret oīs pp̄ls: et iesu baptizato et orate apertū ē celū: et descendit spūs sanct⁹ corpali specie sicut colūba in ip̄s: et vox de celo facta ē: Tu es filius me⁹ dilect⁹ in te cōplacuit mihi.

AMB. Pulchre in his qd̄ in ceteris dicta sūt: lucas cōp̄diū sup̄sit. Et itelligēdū magis qd̄ a iohāne dñs baptizat⁹ ē: qd̄ exp̄ssū reliq̄t. vñ dicit: factū est autē cū baptizaret oīs pp̄ls: et iesu baptizato et orate: apertū ē celū. Baptizat⁹ est autē dñs nō mudari volēs: s̄ mudare aq̄s: vt ablute p̄car ne xp̄i qd̄ peccatū nō cognouit: baptismatis ius haberet. **GRE.** nazāren⁹: Accedit etiā xp̄s ad baptismū: forsan sacrificatur baptismū: qd̄ aut nulli dubiū ē vt totū vetera nū adā imergat aque. **AMB.** Que etiā sūt dñici cā baptizmat⁹: dñs ipse declarat dicēs: Sic decet implere omnē iusticiā. qd̄ ē iusticia nisi qd̄ qd̄ alteri tibi facē velis: p̄o ipse cipiās: et tuo alios horeris exēplo. Nemo igit refugiat la uacru gr̄e: qm̄ xp̄s lauacru p̄nie nō refugit. **CHRY.** su erat autē baptismū iudaicū: qd̄ sordes carnis amouebat: nō p̄scie crimina. Nostri autē baptismū separat a peccatū: la uat aīaz: et spūs copiam elargit. baptismū vo iohānis iudaico p̄stanti fuit. neq̄. n. ad obfuitā corpaliū mudificatio nū iducebat: s̄ monebat a vitio i virtutē p̄ueri. Nostro vō baptismate min⁹: eo qd̄ nec sp̄m̄ sanctū admittabat: nec remissionē qd̄ p̄graz fit exhibebat: cū q̄ finis qdā eēt vtro rūq̄ baptismatū: s̄ neq̄ iudaico baptismate nec nro baptizmat⁹ ē xp̄s: qd̄ nec indulgētia peccatoz egebat: nec illa ca ro expers erat spūs sancti: qd̄ sp̄m̄ sanctū ab ip̄o p̄ncipio cōcepta ē: s̄ baptizat⁹ ē iohānis baptismate: vt ex ip̄a natura baptismat⁹ scias: qd̄ neq̄ cā peccatū neq̄ pp̄ idigentiā do ni baptizatus est. Dicit autē: Baptizato et orate. vt perpē das qd̄ suscepto baptismate opportuna sit iugis oratio.

BEDA. Quia etiā peccata sunt oīa in baptismo laxata: nō adhuc terrene carnis est fragilitas solidata. nā q̄si trā

sito mari rubro gratulamur submersos egyptios: sed in deserto mudane conuersionis hostes occurrunt: alij qui duce christi gratia nostro sudore vincant: donec pueniamus ad patriam. **CHRY.** Dicit autem: apertus est celus: tanquam hac tenus reclusus fuisset. Jam autem oculi superno et infimo in unum redacto: et uno existente oculi pastore: celum patuit: et homo terricola aggregatus est angelis. **BEDA:** Non enim ei celus tunc apertus est: cuius oculi celorum interiora cernebant: sed virtus ibi baptismatis ostendit: de quo quisque cum egreditur: regni celestis ei ianua aperit: dumque caro innoxia frigiditatem tangit aquis opposita quondam nostris rumphea extinguit ignea. **CHRY.** Descendit etiam spiritus sanctus ad christum tanquam ad generis nostri principium: ut in christo sit primo qui non sibi sed nobis potius illi suscepit. unde sequitur: Et descendit spiritus sanctus: corporali specie sicut columba. Ipsi enim existimet aliquis quod cum non habuit eum suscepit ipse. Ipse namque illud defursum tanquam deus nitebatur: at idem ut homo recipiebat inferius. Idcirco ex eo deuolauit in eum: ex ipsius deitate ad eius humanitatem. **AVG.** xv. de trinitate. Absurdissimum autem est cum iam. xxx. anno: et accepit spiritus sanctum: sed venit ad baptismum sicut sine peccato ita non sine spiritu sancto. Si enim de iohanne scriptum est: spiritus sancto replebitur ab ytero matris sue: quid de homine christo credendum est: cuius carnis ipsa deceptio non carnalis sed spiritalis fuit: Nunc ergo corpus suum. i. ecclesiam figurare dignatus est: in qua baptizati precipue accipiunt spiritum sanctum. **CHRY.** Redolebat illud baptismi aliquid veteritatis: et partem sapiebat nouitatis. quod enim baptismus suscipit a propheta: ostendebat aliquid veteritatis. quod autem spiritus descendit: nouum aliquid designabat. **AMBRO.** Merito autem spiritus se in corpore demonstrauit: qui in diuinitatis substantia non videtur. Aduertamur mysterium quare sicut columba simplicitate enim lauari regit gratia: qui in typo veteri columba quondam ad illa arcam quod sola fuit diluuii immunis reuersa est. **CHRY.** Melius ut manifestum magistri declarer: in specie columbina apparet: et pentecoste autem quemadmodum ignis: ut ostendat penam. Cum enim oportebat delictis ignoscere: mansuetudo necessaria erat: sed ut adepti sumus gratiam: restat examinis et iudicii ipsi. **CYPRI.** de unitate ecclesie. Est autem columba simplex et letum aial non felle amarum: non moribus seuum: non vngule laceratione violentum: hospitium humana diligere: vnus domum non posse sortium: cum generant filios simul sedere cum comitant: volatu inuicem coherere: conuersatione communi vitam suam degere: oris osculo concordia pacis agnoscere: lege circa oia vnanimitatis implere. **CHRY.** Et quidem christus in ortu suo plurima se manifestauerat: oracula: vixque noluerunt aduertere: cum medio latuerit tempore: rursum se ab alio clarioze patefecit principio: non stella sed desuper indicabat pater in vndis iordanis: et spiritus deuolabat. pertrahens illam vocem super verticem eius qui baptizabat. unde sequitur: Et vox de celo facta est: Tu es filius meus dilectus. in te complacui mihi. **AMBRO.** Vidimus spiritum sed in specie corporali. Et patrem quem videre non possumus: audiamus. Inuisibilis enim est pater: sed et filius inuisibilis secundum diuinitatem: sed demonstrare se voluit in corpore. et quod pater corpus non gerebat: id probare voluit nobis in filio se se presentem dicens: Tu es filius meus. **ATHANA.** Sacra quidem scriptura ex nomine filij dupliciter intellectu ostendit: vnus quidem ut in euangelio dicit: Dedit eis potestatem ut fiant filij dei. alterum autem intellectu iuxta quem isaac est filius abrahe. Christus ergo non simplicitate dicitur dei filius: sed cum articuli additio: ut comprehedamus quoniam ipse solus est qui reuera et secundum naturam est filius: quoniam ob rem et vnigenitus dicitur: nam si secundum insaniam artum dicitur filius: sicut quod hoc nomen per gratiam assequitur: in nullo a nobis differre videbitur. Restat ergo secundum alium intellectum fatendum esse christum filium dei: secundum quem isaac filius abrahe esse cognoscitur: quod enim ab alio naturaliter gignitur: non autem ab extrinseco sumitur exordium. filium naturam recedere: sed dicitur: Nunquid ut hominibus est passibilis natiuitas filij: minime. sed deus cum sit

indivisibilis impassibiliter pater est filij. unde verbum patris dicitur: nec ipsum ut humanum passibiliter producat: et cum simplex sit natura diuina: vnus solus filij pater est: et propter hoc additur: dilectus. **CHRY.** Cum enim quis vnus solus possidet filium maxime diligit. si vero pater factus sit plurimus: dispertitus affectus remittit. **ATHANA.** Cum autem antea propheta protulerit dei promissa dicentis: Mitam christum filium meum nunc apud iordanem: quasi eo summo premissio decenter subiungit: In te complacui mihi. **BEDA:** Ac si dicat: in te placitum mihi constituam. hoc pretere gerere quod mihi placet. **GRE.** super ege. Mel aliter: ois qui penitendo corrigit aliqua que fecit: eo ipso quod penitet se sibi displicuisse indicat: quod emendat quod fecit. Et quod optens pater humano modo de peccatoribus locutus est dicens: Penitet me fecisse hominem: quasi si in peccatis displicuit in peccatoribus quos creauit. in solo autem christo sibi complacuit: quia in solo eo non inuenit culpam: in qua se reprehendat quasi per penitentiam. **AVG.** de con. euang. Quam autem marcus dicit: hic est filius meus. Lucas autem: Tu es filius meus dilectus. ad eandem etiam explicandam valet. vox enim celestis vnus horum dixit: sed marcus ostendere voluit ad id valere quod dictum est: hic est filius meus. ut illis qui potius audiebant: indicaretur quod ipse esset filius dei. non enim christo indicabat quod sciebat: sed audiebant quod aderant. propter quos etiam ipsa vox facta est. **ET** ipse iesus erat incipiens quasi annorum triginta ut putabatur filius ioseph qui fuit hely: qui fuit mathat: qui fuit leui: qui fuit melchi: qui fuit ianne: qui fuit ioseph: qui fuit mathathie: qui fuit amos: qui fuit naui: qui fuit bessi: qui fuit nagge: qui fuit math: qui fuit mathathie: qui fuit semei: qui fuit ioseph: qui fuit iuda: qui fuit iohanna: qui fuit reza: qui fuit coroba: qui fuit salathiel: qui fuit neri: qui fuit melchi: qui fuit addi: qui fuit cosan: qui fuit belmadam: qui fuit her: qui fuit iesu: qui fuit heliezer: qui fuit iorim: qui fuit mathat: qui fuit leui: qui fuit symeon: qui fuit iuda: qui fuit ioseph: qui fuit iona: qui fuit belia: qui fuit melcha: qui fuit mena: qui fuit mathathia: qui fuit nathan: qui fuit dauid: qui fuit ioseph: qui fuit obeth: qui fuit boog: qui fuit salmon: qui fuit naalon: qui fuit aminadab: qui fuit arai: qui fuit esron: qui fuit phares: qui fuit iude: qui fuit iacob: qui fuit isaac: qui fuit abrahe: qui fuit thare: qui fuit nachor: qui fuit saruch: qui fuit ragan: qui fuit phalech: qui fuit ber: qui fuit sale: qui fuit chainam: qui fuit arphax: qui fuit sem: qui fuit noe: qui fuit lamech: qui fuit mathusale: qui fuit enoch: qui fuit iareth: qui fuit malalehel: qui fuit chaina: qui fuit enos: qui fuit seth: qui fuit adam: qui fuit dei. **ORI.** Cum autem baptizatus dominus dixisset: generationem domini exponit non a superioribus ad inferiora deducens sed a christo usque ad ipsum puenit deum. unde dicit. Et ipse iesus erat incipiens quasi annorum xxx. Quoniam enim baptizatus est et mysterium secunde generationis assumpsit: tunc dicitur inceptisse: ut tu quoque prioris natiuitate destruas: et in secunda regeneratione nascaris. **GRE.** Nazarenus: Est ergo considerandum quis esset qui baptizatus est: et a quo et quando. Mundus siquidem et a iohanne et iam inceptis mirabilis: ut ex hinc suscipiam doctrinam nos premedandam et builitate amplectandi: quin et in pfectioe et spiritalis et carnalis etatis predicandi: quoniam primum dicitur sit baptismus suscipientibus et non premedantibus se per habiti bonum: nam est regit ratione peccato et faciat bonum baptismi: verendum tamen

audire: nec vacabit tibi. GREG. nisen? Legitūe autē pugnatū agonū repit terminus: vbi q̄ aduersari? sua spō te cedat vicē: vel trino casu deponit fm pugnatozie arii decretū. vñ sequit: Et sum. om. tenta. dia. re. vñ ad tē. ab illo. **AMBRO.** Nō dixisset scriptura oēs tē. tū onē cōsummata: nisi i tribus pmissis cēt oīz mā dīcto / rū: q̄ cause tērationū cause cupiditatū sunt. i. carnis oblectatio: spes glorie: auditas potētie. **ATHA.** Acceserat qdē ad eū hostis vt ad hoīem: nō iuētes autē i ipso antiqui sui seminis signa discessit. **AMB.** Vides ergo ip̄s diaboli i studio nō esse pīnacē: cedē vere solere vtu: i si iudicare nō desinat tū istare formidat: q̄ frequē? refugit triumphari. audito itaq̄ dei noīe recessit inq̄ vñ ad ip̄s: postea enī nō tēaturus: s̄ apte pugnatur? venit. **THEO.** Uel q̄ de voluntate tēaturat i deserto recessit ab eo vñ ad ip̄s crucis: i quo eū erat de tristitia tentaturus. **MAXI.** Uel diaboli i deserto christo suggesterat pferre mūdū: nō tēaturus: s̄ apte pugnatur? venit. reuoluit qd erat iudiciū diuini amoris. vñ postea satagebat puaricationē eū facere dilectōis ad p̄imos: i ideo doce ēo semitas vite: puocabat ad illi? insidias phari scos: i scribas: vt ad eoz odiū puertat: s̄ oīs dilectōis inuitū quem habebat i eos monebat: arguebat: beneficia pferre nō cessabat. **AVGV.** de cō. euā. Totum autē hoc similit matheus narrat: s̄ nō eodē ordine. vnde incertū ē qd p̄ius factū sit: vñ regna terre p̄ius demonstrata sunt: i: postea i pinnā tēplū leuauit: sicut h̄ p̄ius i quī inuitū christi dicit esse d̄ v̄gine. Quo enī cepit ex virgine: quī ante v̄gine loquebat? **ORIGE.** Nō autē forū tu reuoluit libru: i caput de se vaticinas reppit lectōis: sed hoc pūdetē dei fuit. vnde sequit: Et vt reuol. li. iue. lo. vbi scri. erat: spūs dñi sup me. christus enī est qui ita cōmemorat. **ATHA.** Explicās enī nobis cām facte i mūdo ruelationis i sue humanationis hoc dicit: sicut enī filius cū sit spūs dator: nō recusat fateri tanq̄ homo q̄ i spū dei eijcit dmonia: ita nō recusat dicere: spūs dñi sup me: p eo q̄ factus ē homo. **CIRYL.** Similit autē fatemur eū vinctū fuisse in quātū carnē suscepit. vnde sedē p̄pter qd vñxit me: nō enī vñgit diuina natura: s̄ qd nobis cognatū existit: sic enī q̄ dicit se missum: imputādū ē humanitati. nā sequit: Euāgelizare paupe. m. me. **AMB.** Vides trinitatē coeternā atq̄ pfectā: ip̄m loquit scriptura iesum deū hoīemq̄ in vtro pfectum. loquit i p̄m i spū sanctū qui cooperator ostendit qd co:poralis specie sicut colūba descendit in christū. **ORI.** Pauperes autē nationes dicit: isti autē erāt pauperes nūll oīo posside tes: nō deū: nō legē: nō p̄phetas: nō iusticiā: reliquasq̄ virtutes. **AMBRO.** Uel vniuersaliter vñgit oleo spiritali i virtute celesti: vt paupertatē cōditōis humane thesauro resurrectionis figaret eterno. **BEDA:** Mittitur enī euāgelizare pauperibus dicens: Beati pauperes: q̄ vestrū est regnū celoꝝ. **CIRYL.** s̄: sicut enim pauperibus spū i hīs ostendit exhibitu libere donaū iter oīa dona que per christū obtinent. Sequit: Sanare contritos corde. vocat contritos corde debiles: fragilē mentez hñtes: i resistere nequeutes insulubus passionū: q̄bus remediū sanitatis p̄mittit. **BASI.** Uel p̄ritos corde venit sanare. i. remediū dare hñibus co: contritum a sabana per peccatum eo q̄ p̄ ceteris peccatū co: humanū p̄sternit. **BEDA:** Uel q̄ scriptū est Co: contritus i hu militatum deus non sp̄nit: ideo missus se dicit ad sanā dum contritos corde fm illud psalmi: Qui sanat contritos corde. Sequit: Et predicare captiuis remissionem. **CHRY.** Captiuationis vocabulū multiplex ē. Est enī captiuatio bona: sicut paulus dicit: Captiuantes omnez intellectum ad obedientiam christi. Est i p̄raua i sensibilibus que est a co:poralibus hostibus: sed deterior est iel ligibilis de qua hic dicit: fungitur enī peccatus pessima tyrannide. precipiens mala i obedientes confundens:

Et regressus est iesus in virtute spūs in galileā i fama exiit per vniuersam regionē de illo. Et ip̄e docebat in synagogis eoꝝ: i magnificabat ab omnibus: i venit naçareth vbi erat nutritus: i intransit fm cōsuetudinē suā die sabbati in synagogā: i surrexit legere. Et traditus est illi liber esaiē p̄phete: i vt reuoluit libru inuenit locuz vbi scri p̄t erat: Spūs domini sup me: p̄pter qd vñxit me: euāgelizare pauperibus misit me: sanare cōtritos corde: predicare captiuis remissionē: i cecis vñsum: dimittere cōfractos in remissionē: p̄dicare annū dñi acceptū i diē retributionis. Et cum pli euisset libru reddidit ministro i sedit. Et omniū in synagoga oculi erant intēdētes in eum. Cepit autē dicere ad illos: quia hodie impleta ē hec scriptura in auribus vestrīs.

ORI. Quia oīs tentatorem vicerat: virtus ei addita ē: quātū. i. ad manifestationē. vnde dī: Et regressus est iesus i virtute spūs in galileā. **BED.** Virtutē spiritus signa miraculoꝝ dicit. **CIRYL.** Agebat autē miracula: nō ab extrinseco i quasi acquisitā hñs spū sancti grāz: sicut aliq̄ sancti: sed potius cum eēt nāliter dei filius i cōsors oīum que sunt p̄tis tanquā p̄p̄ia v̄tute i opatione vñt ea que ē spū sancti. Decebat autē extic eum notū fieri: i humanationis fulgere mysteriū apud eos qui erāt d̄ san guine isrl. ideo sequit: Et fama exiit p vniuersam regionē de illo. **BEDA:** Et quia sapiētia pertinet ad doctrinā virtus vero refert ad op̄a: vñ itaq̄ hic coniungunt. vnde sequit: Et ip̄e docebat i synagogis eoꝝ. Synagoga gre

ab hoc intelligibili carcere nos christus eripuit. **THEO.** Pnt autem et hec de mortuis intelligi: qui captiui exentes soluti sunt ab inferni dñlo p christi resurrectionē. Sequitur: Et visum cecis. **CIRYL.** Profluens enim a diabolo tenebras i corda humana: christus quasi sol iusticie remouit facies hoies filios nō noctis et tenebrarū sz lucis et diei. Qui enī aliquādo errabāt: pceperūt iustoz scmitas. Sequitur: Dimittere confractos in remissionē. **ORI.** Quid enī ita fracti atq; collisum fuerat vt homo? qui a iesu dimissus ē et sanatus. **BEDA:** Vel dimittere confractos i remissionē. i. eos qui legis pondere ipotabili fuerāt depresso releuare. **ORIG.** Ita autē oia predicta sunt: vt post visionē ex cecitate: post libertatē ex viculis post sanitatē a diuersis vulneribus ventam ad annum dñi acceptū. vnde sequitur: Predicare annū dñi acceptū. Aliunt autē quidā iuxta simplicē intelligentiā ano vno euāgelii saluatorē i iudca pdicasse. et hoc ē qd dicit: Predicare annū dñi acceptū. Vel annus dñi acceptus ē totū tps ecclēsie quo dñs vsq; i corpore pegrinat a dño. **BEDA:** Neq; enī solus ille annus quo dñs pdicabat fuit acceptabilis: sz etiā iste quo pdicat apls dicit: Ecce nūc tps acceptabile. Post annū sane dñi acceptabile subdit: Et diē retributionis. i. extreme: qñ reddet unicuiq; fm opus suū. **AMB.** Vel diē hūc annū dñi acceptū dicit ppetuis diffusum tpsibus: qui rediret oib; laboris necessitatē: cōtinuationē fructus hoibus et dñis indulgeat. Sequitur: Et cū pl. li. red. mini. et sedit. **BEDA:** Librū audientib; illis qui aderāt legit: sed lectū ministrō reddidit: qd dñs esset i mūdō palā locutus ē docēs i synagogis et tēplo: sz ad celestia reuerfur? his qui ab initio viderāt: et ministrī fmōis fuerāt euāgelizādi offm tradidit. Stans legit: qd nobis scripturas qd de ipso erāt aperuit: qd i carne dignatus est opari. sed reddito libro residet: qd se supne dñis solio resideret. Stare enī opantis ē sedere autē qd scētis vel iudicātis: sic et pdicator: verbis surgat: legat. i. opet et pdicat et resideat. i. pma dñis expectet. Reuolunt autē libz legit: qd ecclēsia missio spū oēs vitatē docuit. plicatū ministrō reddidit: qd nō oia oibus dicēda: sz p captū audientū cōmitit dōctoz dispēlandū vbi. Sequitur: Et oīz i syna. oculi erāt intē i eū. **ORIG.** Et nunc etiā si volumus? oculi nri pnt intēdere saluatorē. Cū enī principale cordis tui direxeris ad sapiētia: veritatē dñis vniūgenitū cōiēplandū: oculi tui intuentur iesū. **CIRYL.** Tūc autē oīz oculos cōuertebat ad se: quodammodo supētū quāsi lrasno vit qd nō vidētur: sz qñ mos erat iudeis: pmulgatas de christo pphetas dicere cōsumari: vel i quibusdā eoz ppositis: vel i aliqbus sanctis pphetis dñs hoc pdicauit. vñ sequitur: Cepit autē dñs ad ill. qd ho. i. ple. ē hec script. in au. vestris. **BEDA:** Quia. sicut illa scriptura pdixerat: et magna faciebāt: et maiora dñs euāgelizabat.

Et oēs testimoniū illi dabāt: et mirabant i verbis grē: que pcedebāt d ore ipsius et dicebāt: Nōne hic est filius ioseph? Et ait illis: Quis dicitis mihi hāc similitudinē? Medice cura teipm. Quanta audiuius facta i capharnaū: fac et hic in patria tua. Ait autē: Nisi dico vobis: qd nemo ppheta acceptus est in patria sua. In veritate dico vobis multe vidue erāt in diebus helie in israel quādo clausum est celum annis tribus et mensibus sex: cum facta esset fames magna in oī terra et ad nullā illarū missus est helias: nisi i sarepta sidonie ad mulierē viduam. Et multi leprosi erant in isrl sub heliseo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi naaman syrus

CHRY. Cū venisset i nazareth dñs a miraculis abstinere: ne puocaret eos ad malo: et liuo: et. Pretendit autē et doctrinā nō minus admirādam miraculis. erat enī quedā diuina grā ineffabilis i dictis saluatoris pcurres aias pmulcēs auditoz. vñ dicit: Et oēs testi. il. da. et mira. i. v. grē qd pcedebāt d ore ipsius. **BEDA:** Testimoniū illi dabāt attestādo illū vere eē vt dixerāt: de quo ppheta cecinerat. **CHRY.** Sed stulti admirantes fmonis virtutē pūpēdūt ipz ab eo qd putabāt p. vñ sequitur: Et dice. Nōne hic est filius ioseph? **CIRYL.** Sed qd ipedit vt venerabilis et admirabilis sit: filius eēt vt putabāt ioseph: Nōne vides diuina mira: sathanā iā pstratū: nonnullos ab his egritudinibus liberatos? **CHRY.** P. multū enī tps et signoz dñsione pfectus ē ad eos: nec cū sustinuerūt: sed iterū se succēdebat inuidia. vñ sequitur: Et ait illis: vtiq; dice. mi. hāc sili. Medice cura teipm. Quanta audiuius facta i capharnaū: fac et hic in patria tua. **CIRYL.** Comune quidē puerbiū erat apud hebreos ad ipsopteris excogitatū: clamabāt. n. aliq ptra mēcos ifirmos: Medice sana teipm. **GLO.** Quasi dicerent: Qui i capharnaū ples te curasse audiuius? cura etiam teipm. i. fac sili in tua ciuitate: vbi pceptus es et nutritus. **AVGV.** d. p. sen. eū. Cū autē tā magna ab illo facta fuisset pmemorā: qd se nōdū narrasse scit: qd euidēt qd hoc hoc eū scitē: pcepisse narrādū. Neq; enī tū ab eius baptismo pgressus ē vt oblitus putes: nōdū se aliqd commemorasse dñs qd i capharnaū gesta fuerāt. **AMB.** Nō ociose autē saluator: se excusāt qd nulla in patria sua miracula virtutis opatus sit: ne fortassis aliqz viliō: et patrie nobis esse debere putaret affectū. Nā sequitur: Ait autē Amē di. vo. qd pph. ne. accē. ē i pa. sua. **CIRYL.** q. d. vltis multa pdigia iter vos a me fieri: pñes quos suz nutritus: sz nō latet me qdā cōis qd multis accidit passio cōiēnunt enī quodamōdō semp etiā optima quoz quando nō raro ptingūt alicui: sed suppetūt ad velle: et sic etiam ptingit in hoibus: familiaris enī qd semp psto est: debita reuerentia priuā et notis eius. **BEDA:** Propheta autē dicit i scripturis christum et moyses testis ē qd dicit: ppheta vobis suscitabit de fratrib; vestris. **AMB.** hoc autē exemplo declarat qd frustra opes mēricordie celestis expectes: si aliene fructibus virtutis inuidas. Alpernato: enī inuidoz ē: et ab his qui diuina beneficia in alijs psequunt: miracula sue potestatis auerit. Hūce quippe carnis actus diuinitatis exēplū ē: et inuisibilia eius nobis p ea que sunt visibilia demonstrat. Videte igitur quid mali inuidia afferat. indigna pp inuidia patia iudicat: in qua ciuis opet qd digna sunt: in qd dei fili; nasceret. **ORI.** qd ad luce bñto: et pñer: neduz i capharnaū fecisse aliquod signū describitur: nā anteq; veniret in capharnaū in nazareth dixisse legitur quecuq; audiuius facta in capharnaū. vnde pnto in pñi sermone aliqd latitare mysteriū: et nazareth esse typū iudeoz: capharnaū typū gentiū. Erit enī tps qñ dicitur: et populus israel que oñdisti vniuerso orbi: oñde et nobis pdica sermonē tuū populo tuo israel: vt saltē cū subintraverit plenitudo gēnū tūc oīs israel saluus fiat. Quāobis vñ mihi pueniēter rñdūisse saluator: Nemo ppheta acceptus ē i patria sua. plus iuxta sacm qd iuxta lraz: sz i hieremias in anathoth patria sua non fuerit acceptus: et reliq; pphete. sed magis videtur mihi intelligi vt dicamus patriam oīum pphetaz fuisse populū circūcisionis. Et nationes quidem susceperunt vaticiniū iesu christi: magis hñtes moysen et pphetas de christo pdicantes: qd illi qd ex his nō susceperūt iesum. **AMB.** Pene autē apto cōpationis exemplo: arrogantia ciuiū retundit inuidiam: oñicūq; factū scripturis docet veteribus cōuenire. Nā sequitur: In veri. di. vo. mul. vi. erāt in israel in diē helie. Nō qd helie dñs fuerit: sed in quibus helias operatus est. **CHRY.** Ipse quidē terrestris angelus celestis domo: qui nec tecum nec mentem nec amicitiaz habebat: vt multi

multi clauē celoz gerit in lingua. Et hoc est quod sequit. Quando clauē celū an. tri. 7 mēti. sex. Postq̄ aut celum serauit: terrāq̄ reddidit sterile regnabat fames 7 p̄sūpta sunt corpa. vnde sequit. Cū facta ēēt fames i terra. BA. Si. Et enī asperit ex saturitate nō modicū generari obp̄obruū: p̄ famē illis ieiuniū attulit: quo culpā eoz que i inensum crescebat cohibuit. Corui aut facti sunt iusto cibi ministri: qui consueuerūt alioz pabula vsurpare.

CHRY. Sed quoniā exiccatus est fluuius ex quo pota iuste dabatur: vade inquit deus in sarepta sidonie: illic mādabo mulieri vidue vt pascat te vnde 7 hic seq̄t. Et ad nullā eaz missus est helias nisi in sarepta sidonie ad mulierē viduā. Quod ex quadā dei dispensatione factū ē: fecit enī deus eum p̄ longū iter p̄gere vsq̄ i sidonē vt vīsa mūdi peste poscat a dño pluuias. Multi aut tūc tps opulētī erāt: sed nullus tale aliquid fecit vt vidua. reuerentiā. n. mulieris ad p̄phetā: non p̄dior sed voluntas fiebat diuitie. AMBRO. Myrice aut dicit. In die bush helie q̄ dies faciebat illis qui in eius opibus lucez videbat gr̄e spiritales. 7 iō apiebat celū vidēbus diuina mysteria: claudēbat q̄n fames erat: q̄ nulla erat cōfēde diuinitatis vbertas. In vidua aut illa ad quā heliās directus ē typus ecclesie premissus ē. ORI. Occupāte enī fame pplm̄ israel. i. audidit sermones dei venit p̄pheta ad viduā: de qua dicit. Multi filij deserite magi q̄ eius q̄ h̄z vīrū 7 cū venisset panē illius 7 alimēta multiplicat. BEDA. Sidonia aut venatio inutilis: Sarepta incēdū vel angustia panis interpretat. Quibus oibus gentilitas exprimitur: que inutili venationi dedita. i. lucris 7 negotijs seculi seruans: incēdū carnaliū cupiditātū panisq̄ spiritualis angustias patiebat. donec helias. i. p̄pheticus sermo cessante scripturaz intelligētia: p̄ peritū dia iudeoz venit ad ecclesiā vt receptus pasceret 7 reficeret corda credētū. BASI. Queibet etiā anima vi duata 7 p̄uata virtute 7 diuina nōcia: postq̄ diuinuz verbū recipit p̄p̄ia delicta cognoscēs: docetur nutrire verbū virtutū panibus: 7 irrigare fonte vite doctrinam veritatis. ORIGEN. Sed 7 aliud ad eundem sensum pertinet loquitur cū subdit. Et multi leprosi erāt i israel sub helico p̄phā: 7 nemo eoz mūdatus ē nisi naaman syrus: qui vīq̄ nō erat ex israel. AMB. Myrice aut ppl̄s ecclesiā cōtingit vt lequatur populus ille ex alie mēgis 7 gregatus: ante lep̄olus prius q̄ mystico baptis mē in flumine. i. post sacramēta baptismatis: maculis corporis 7 mētis ablutis imaculata virgo cepit esse sine ruga. BEDA. Naaman enī qui decorus interpretat populi significat nationē: qui sepiēs lauari iubet: q̄ illud baptismū saluat q̄ sepius: omnis spūs regenerat. La ro eius post lauatū sic pueri appz: q̄ mater gr̄a oēs in vnā parit infantia. vel q̄ christo cōformat de quo dicit. Puer natus est nobis.

Et repleti sunt oēs i synagoga ira hec audientes. Et surrexerūt 7 eiecerūt illū extra ciuitatez: 7 duxerūt illū vsq̄ ad sup̄cliuū mōtis sup̄ quē ciuitas illoz erat edificata: vt p̄cipitaret eū. Ipse autē transiens: per mediū illoz ibat.

GREGVS. Quia p̄uā eoz inuentionē redarguerat: iō indignant. 7 hoc est q̄ dicit. Et repleti sunt oēs in synagoga ira. p̄ eo etiā q̄ dixerat: hodie p̄pleta ē hec p̄phetia arbitratū sunt q̄ seipm̄ p̄pararet p̄phetis: 7 iō indignant 7 fugāt eū extra ciuitatez. vñ sequit. Et surre. 7 eiecit. il. ex ciuitate. AMBRO. Nec mirū si p̄diderūt salutē: qui eiecerūt de suis sinibus salutē. Dns aut qui docuerat aplos exēplo sui oibus oīa fieri: nec volentes re pudiat: nec inuitos alligat: nec egēciēb̄ relucit: nec rogantibus oēst: nō medio cruer aut inuidia. p̄dit: q̄ charitatis oblata i acerba odia causas amoris inflectit. Cum enī ipse dominus p̄ populos beneficia distunderet: illi i

iniurias irrogabūt. vñ sequit. Et duxit. il. vsq̄ ad sup̄cliuū mōtis sup̄ quē ciuitas illoz erat edificata: vt p̄cipitaret eū. BEDA. Petros sunt iudei discipuli: diabolo magistro. Ille vō ait. Mite te deo: sum. isti facto mittere conant: sed illoz mēte mutata subito vel obstupefacta descedit: q̄ adhuc illis penitētie locū referuat. vnde sequit. Ipse au. trās. p̄ mediū illoz ibat. CHRY. In quo 7 que sunt humanitatis: 7 que sunt diuinitatis ostēdit. stare enī i medio insidiātū 7 nō apprehēdi: diuinitatis emī nētia ostēdebat: discedere vō dispensationis approbat mysteriū. AMB. Simul intellige nō ex necessitate fuisse: sed voluntaria corporis passionē. et enī q̄n vult capis: quādo vult elabī. Nā quē admodū a paucis teneri potuit qui a populo nō tenebatur: sed voluit sacrilegiū ēē multo rū. vt a paucis quidē affligeret: s̄ p̄ toto orbe moreret. Quicquid malebat iudeos adhuc sanare q̄ p̄dere: vt efficacis furoris exiū desineret velle q̄ implere nō possēt. BED. Nondū etiā venerat hora passionis: que in parate pasche futura extiterat: necdū locū passionis adierat qui nō in naazareth: sed iherosolymis hostiaz sanguine figurabatur: nec hoc genus mortis elegerat: qui crucifigendum se a seculo preconabatur.

Et descendit in capharnaū ciuitatē galilee: ibi q̄ docebat illos sabbatis. Et stupebat in doctrina eius: q̄ in p̄tate erat sermo ipsius. Et in synagoga erat hō h̄is demoniū imundū 7 exclamauit voce magna dicens. Eine: quid nobis 7 tibi iesu naazarene? Venisti p̄dere nos. Scio enī te: q̄ sis sanctus dei. Et increpauit illū iesus dicens. Obmutescē: 7 exi ab eo. Et cum p̄cisset illud demoniū in mediū exiit ab illo: nihilq̄ illi nocuit. Et factus est pauor in oibus 7 colloquebant adinuicem dicentes. Quod est hoc vrbū: quia in potestate 7 virtute imperat imūdiis spiritibus 7 exēit. Et diuulgabat fama de illo i oēs locū regiōis.

AMBRO. Nō indignatione cōmōtus dñs: nec scelestis iudeis deseruit: q̄n etiam inemo iniurie: me mor elementie: nūc oecēdo: nūc sanādo in fide plebis corda demulcet. vnde dicit. Et descendit i capharnaū. gal. ibiq̄ docebat illos sabbatis. CIRY. Quāuis enim sciret q̄ inobediētes eēt 7 duri cordis tñ visitat illos sicut bonus medicus illos qui vltima laborat egritudine tenet sanare. Docebat aut in synagoga p̄fidenter fm̄ illud esate. Nequāq̄ occulte locutus sum: nec i obscuro loco terre. In sabbato quoq̄ disputabat cū eis: q̄ vacabant. Mirati sunt ergo de doctrine virtute 7 p̄tatis magnitudine. vñ sequit. Et stupe. i. doctri. ei. q̄ i p̄tā. erat ser. ipsi us. i. non blandus sed imperiosus ad salutē. Iudei autē putabāt esse christū sicut aliquē sanctorū aut p̄phetarū. At aut maiorem de eo opinionem accipiant transcendit mensuram prophetiam. non enim dicebat: hec dicit dominus. vt p̄phete consueuerant dicere: sed sicut dñs legis que sunt supra legem p̄ferebat: transferens litteram ad veritatem: 7 figuras ad spiritalem intelligentiā.

BEDA. Sermo etiam doctoris in potestate sit: cum ea que docet operatur: q̄n enim facto destruit quod predictatur cōtemnitur. CIRYL. Oppozitū aut dogmatibus plerūq̄ ardua mūcet opera: quos enim nō disponit ratio ad cognoscendum: hos iūgat signoz ostensio vnde sequitur. Et in syna. erat homo ha. demo. immun. dum. AMBR. Sabbato medicine diuine opera cepra significat: vt inde noua creatura ceperit vnde vetus creatura ante desinit: ne sub lege esse dei filium: s̄ supra legem in ipso principio designaret. Bene etiam sabbato cepit: vt ipsum se ostenderet creatorem: q̄ opera operibus interserit: 7 p̄sequitur opus quod ipse ante iam

ceperat: ut si domum faber renouare disponat: nō a fundamentis sed a culminibus incipit soluere vetustate ita ibi prius manu admovent ubi ante desiderat. Deinde a minoribus incipit: ut ad maiora pueniat. liberare a demone etiam hoies s; in vbo dei possunt: resurrectionem mortuis imperare diuine solius ēptatis. **CIRYL.** Calumniabant aut iudei gloriā christi dicentes. Dic nō cū cit demones nisi in beelzebub pncipe demonioruz: ad qd remouendū cū representaret demones inuictē ptiati eius: nec toleraret cōgressum deitatis: sensū vocē emittebant. vnde et hic sequit. **Excla.** vo. ma. di. **Sine:** quid nō. et tibi iesu naga: ve p. nos. **BED.** q. d. Paululum a me verando quiesce: cui nulla est societas cū nostra fraude. **AMB.** Nec quēq; mouere debet: qd iesu naga: nomen in hoc libro diabolus dixisse primus iducit: nec enim ab eo christus nomen accepit: qd de celo angelus ad virginē dicitur. **Est** huius impudētē diabolus: ut inter homines aliquid primus vsurpet: et ad hoies quasi nouum deferat: quo terrore sue potestatis incuriat. vnde sequitur. **Scio** enī te: quia sis sanctus dei. **ATHA.** Nō dicebat eum sanctū dei: quasi alijs sanctis illis: sed quasi eo singulariter sancto existente cum articuli adiecti one. Ipse est enim naturaliter sanctus cuius ptiicipatione oēs alijs sancti vocant. neq; tamē hoc dicebat quasi euz veraciter nosset: sed se cognoscere fingebat. **CIRYL.** Putauerūt enim demones qd p huiusmōi laude faceret ipsum inanē glorie amatoz: ut abstineret ab eoz ptiari erate: vt pote pro gratia grām recōpensans. **CHRY.** Voluit etiam demō puerbare ordinē rerum: et aplo: um rapere dignitate: et suggere mltis ut ei obediat. **ATA.** Quāuis igitur vera fateret: cōpescerat tamē eius sermone ne funtū cū veritate etiam suam iniquitatē pmlget: ut nos etiā assuefaciat ne curemus d talibus: et si vera loqui videant. Nefas est enī ut cum assit nobis scriptura diuina: instruamur a diabolo. vnde sequitur. **Et** increpa. il. di. obmure. et exi ab illo. **BEDA.** Diuina aut pmissi one liberandus a demone homo ptiat in medium: ut virtus patefacta saluatoris: plures ad viam salutis inuitet. vñ sequit. **Et** cū pie. il. demo. in me. exiit ab illo: nūq; illi nocuit. **Uides** aut repugnare quod hic dī **Marco** qui ait: **Et** discerpēs eum spūs imundus: et exclamās voce magna exiit ab eo. **Nūq; intelligam?** hoc dixisse man cū: discerpēs eū: quod hic lucas dīc. **Et** cū ptecesser illū in mediū: ut qd secutus ait: **Nihilq; illi nocuit.** intelligatur qd tactatio illa mēbroz atq; veratio nō eū debilitauit: sicut solēt exire demonia etiā quibūsdā mēbris amputatis et euulsis: vñ merito p tam integra restitutioe sanitatis mirant. nā sequit. **Et** factus est paucos i om. et colloq. adin. dīcē. **Quod** est hoc ver. qd i pti. et vir. ipe. immū. spiri. et exiit. **THEO.** Quasi dicat: quale ē pceptum hoc quod pcepit: et ab eo: et exiit. **BEDA:** Expellere quidē demonia et hoies sancti: sed in vbo dei possunt: ipm aut dei vbum ppiā potestate virtutes operatur. **AMB.** Mystice aut qui in synagoga spm habebat im mūdū populus ē iudeoz: qui inodatus diaboli laqueis simulata corporis mūdiciā interioris mētis sordibus inquinabat: et bñ spm imūdū habebat: qd spm sanctū amiserat: introierat enī diabolus vnde christus exierat. **THEO.** Sciedū est etiā qd multi nunc demonia hñt. s. qui demonioz desideria implēt: ut furiosi hñt dmonū ire: et sic de ceteris: s; dñs i synagoga venit cū mēs hois fuerit cōgregata: et tūc dicit demoni inhabitati: obmure sce. et statz egredis eū i mediū: egredit ab eo. nō enī decet hoies spm cū dū cē: bestiale nāq; hoc ē: nec sp absq; ira i sensibile nāq; hoc ē: s; mediū iter ābulare o: et ira cōtra mala hñt: et ptiat hō cū imūdus spūs ab eo egredit.

Surgens aut iesus de synagoga introiuit i domum simonis. **Socrus** aut simonis tenebat ma

gnis febribus. et rogauerūt eum pro ea. **Et** stās super illam imperauit febri et dimisit illam et continuo surgens ministrabat illis.

AM. Postq; lucas virū a spūitu nequicie liberatū ante pmissit: subitūit femine sanitatem. **Utrūq;** enī scū dominus curaturus aduenerat: et prioz sanari debuit qd prioz creatus est. vnde dicitur: **Surgēs** aut de synagoga introiuit in domū simonis. **CHRY.** Manebat enī apud discipulos honorās ipos: et ob hoc animosiores reddēs. **CIRYL.** Aspiciebat aut quō manet pence virū inope christus: qd spontanea voluntate paupertatē p nobis passus ē vt discamus cū pauperibus puerari: nec spnere de pssos et paupes. **Sequit:** **Socrus** aut simonis tenebat magnis febribus et rogauerūt illū pro ea. **HE.** sup **Mat.** Modo saluator rogatus: modo vltro curat egrotos ostēdēs se cōtra peccatoz. quoq; passionē et ptiat semp annuere fidelit: et ea que ipi minime in se ielligit vel ielligenda dare: vñ nō iellēcta dimittere fm illud. **Delicta** quis intelligit. ab occultis meis mūda me domine. **CHRY.** Quod aut mattheus hic reticuit nō differt. illud enī ē bacuitatis hoc aut exquisitē iēptatio nis. **Sequitur:** **Et** stās sup illā: imperauit febri et dimisit illā. **BASI.** In quo lucas figurauit fmonē tanq; de pcepto animalis sensibili facto sic dīcēs febri imperatum et qd febri non omittit impanti operatiōe vnde sequit. **Et** continuo surgens ministrabat illis. **CHRY.** Qmz morbus curabilis erat: per modum mēdendi potētia tem suam declarauit: faciens quod minime ars medici ne facere potuisset. Post febri enī sedationem multo tempore patientes egerūt: vt pūstine restituantur sanitate: tunc aut simul omnia facta sunt. **AM.** Si aut alio rī cōsilio ista ppendamus: animi debemus intelligere et corporis sanitatem: vt prius animus qui serpētis labo rabat insidijs absolutus sit. **Deniq;** non prius cura dū rñt qd serpētis ea vñtūa tētauit: et ideo aduersus ipm au ctioz peccati prius debuit medicina salutis opari. for tassus enī i typo mulieris illius varijs criminū febribus caro nostra languēcebat: nec mino ē febriē amozis esse dixerim qd calozis. **BEDA.** Si enī virū a demonio liberatū moraliter aīum ab imūda cogitatioe purgatz significare dixerim: cōsequēter femina febri? ita sed ad imperiū dñi curata: carnē ostendit a cōcupiscentie feruore p cōtinētie pcepta frenatam. **CIRYL.** Et nos ergo suscipiamus iesum. cū enī visitauerit nos: et postea mus cum in mente et corde tunc enozmūz voluptatum estum extinguet: et incolumes faciet vt ministremus ei hoc est ei beneplacita peragamus.

Cum aut sol occidisset oēs q habebant infirmos varijs lāguoribus ducebāt illos ad eum: at ille singulis manus imponens curabat eos. **Exie** bant aut demonia a multis clamātia et dicētia qd tu es filius dei. **Et** increpans nō sinebat calo qui: quia sciebant ipm esse christum.

THEO. Cōsiderādū ē turbe desideriu: nam cum sol occidisset: adducit ad eū infirmos: nō a tpe ipediti. vñ deplicit. **Cū** aut sol occi. oēs qui habebāt infirmos varijs lāguoribus ducebāt illos ad eū. **ORIGE.** Adeo quidē circa solis occasum. i. elapsa dīc illos educebat: qd recedundabāt vel timebat phariseos: vel qd de die intenti erant circa alia: vel qd putabāt nō licere sanare in sabba to: ipe aut sanabat eos vñ sequitur. **At** ille singul. ma. im po. cu. omnes. **CIRYL.** Quāuis autem vt deus potuisset omnes vbo pellerē morbos: tñ tangit eos: ostēdens ppiam carnem efficacem ad prestanda remedia: nam caro dei erat. **Sicut** enim ignis appositus vasi eneo impūit et proprie caliditatis effectum: sic omnipotēs dei verbum cū vnuit sibi veraciter assumptū templū ex virgine

virgine animatum et intellectus particeps sue potestatis eius effectum inseruit. Tangit et nos: immo potius nos illa tangamus: quatenus et nos ab aliis infirmitatibus liberemur: necnon a demonum impugnatione et supbia. Sequitur enim: Exie. au. demo. a mul. cla. et dice. q. tu es fil. dei. BE. Demonia filium dei cognoscunt. et sicut postea dicit: Sciebatur ipse esse christum quod cum iesu fatigatum eum diabolus videret: verum hominem intellexit: sed quod tentando non preuenit: verum filius dei esset dubitabat. nunc autem per signorum potentiam vel intellexit vel potius suspicatus est esse filium dei. Non igitur is iudeis eum crucifigere persuasit: quod christum sue dei filium non esse putauit: sed quod se morte illius non vidit esse danandum. De hoc enim mysterio a seculis abscondito dicit apostolus: quod nemo principum huius seculi cognouit. Si enim cognouissent: nunquam dominum glorie crucifixissent. **CHRY.** In hoc autem quod sequitur: Et crepans sinebat ea loqui. pauper christi humilitatem. Non sinebat ut demones inuiderent eum manifestaret. non enim oportebat eos subripere officii apostolici gloriam: nec docebat christi mysterium lingua feda publicari. **THEO.** Quia non est speciosa laus in ore peccatoris: vel quod nolbat inuidiam accendere iudeorum: ex hoc quod ab omnibus laudaretur. **BEDA.** Ipsi autem apostoli precipue recitare de illo: ne diuina maiestate predicata: passionis dispensatio differretur.

Facta autem die egressus ibat in desertum locum et turbe requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis. Quibus ille ait: Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dei: quod iudeo missus. Et erat predicans in synagogis galilee.

CHRY. Postquam satis utilitatis populis per miracula est colatum oportebat eum abesse: maior namque putatur miracula post absentiam operantis: dum ipsa magis exclamant et vice vocis fruuntur. unde dicitur: facta autem die egressus ibat in desertum locum. **GREGVS.** Abijt etiam in desertum ut marcus dicit: ro. abijt: non quod ipse occasione digeret: sed ut nobis bone operationis fieret forma. **CHRY.** Pharisei quidem ipsi per discipulos predicantes potentiam christi scandalizabantur. Populi vero eloquia audientes acquiescebant et sequebantur. unde sequitur: Et turbe requirebant eum et venerunt usque ad ipsum et detinebant illum ne discederet ab eis. non quod aliquid premarum describeret: sed quod scilicet malicie fucus non demigraret: ut ille salum habebat plenitudinem. **GREGVS.** Quod autem marcus dicit apostolos puenisse ad eum dicentes: quod omnes erunt tibi: Lucas vero dicit apostolos puenisse: non discrepant ab invicem. Applicuerat enim ad ipsum populi apostolorum sequentes vestigia. Dominus autem gaudebat de ceteris sed madauit ut eum dimitteret: ut etiam alij principes foret eius doctrina: quasi tunc sue prentie non multum duraturo. unde sequitur: Quibus ille ait: Quia et alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnum dei: quod iudeo missus sum. **Marcus** dicit: Ad hoc veni ostendens diuinitatis eius celsitudinem et voluntariam exinanitionem. Lucas vero dicit: Ad hoc missus sum. id est incarnationem ostendens: necnon beneplacitum patris missionem appellans. Et ille quidem simpliciter dicit: Ut predicet. iste vero regnum dei adiungit quod est ipse christus.

CHRY. Simul etiam considera quod poterat in eodem loco manendo deos attrahere ad se non tamen hoc fecit: prebens nobis exemplum ut pambulem et requiramur pereuntibus: sic pastor ouem perditam: et medicus accedit ad infirmum: vna enim alia recuperata: poterit aliquis mille delicta abolere. unde de hoc sequitur: Et erat predicans in synagogis galilee frequenter: nam si iugiter inhabitata coleret: diffamaret eum velut latitantem. **BEDA.** Si autem occasus solis mystice moris domini exprimit: die redeunte resurrectio illius indicat cuius manifesta luce a creditis turbis requiritur et in gentium deserto inuentus: ne abeat occiditur: maxime

cum hoc pingeret prima sabbati quo resurrectio celebrata est.

CA. V.

Actum est autem cum turbe irruerent in eum ut audiret verbum dei: et ipse stabat secus stagnum: geneareth. Et vidit duas naues stantes secus stagnum: pisces autem discederant et lauabant rheitia. Ascendens autem in vnam nauim que erat simonis rogauit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de nauicula turbas.

AM. Ubi dicitur minus imptiuit multis varia genera sanatum: nec tempe nec loco cepit a studio sanandi turba cohiberi. vespera inuenerunt: sequebantur stagnum occurrit et turbe urgebant: unde dicitur: factum est autem cum turbe irruerent in eum. **CHRY.** Erant enim ei connexi diligentes eum et mirantes: tenere cupientes. Quid. n. discipulis esset dum huiusmodi miracula faciebant: quod voluisset solam perspicere faciem et os talia loquens: neque. n. i. agendo miracula solus admirabilis erat: sed visus eius abundabat plurima gratia. unde et loquentem eum audiunt in silentio: seriem locutionis non intrumpentes. dicitur enim. Ut audirent verbum dei: et ipse stabat secus stagnum geneareth.

BEDA. Stagnum geneareth idem dicunt esse quod mare galilee vel mare tyberiadis. sed mare galilee ab adiacente prouincia dicitur: mare autem tyberiadis a proxima ciuitate. Porro geneareth a lacu ipsius natura: que crispitibus aquis de seipso sibi exercitare aura perhibet greco vocabulo quasi generans sibi auram dicitur: neque enim in stagni morem sternit aqua: sed frequentibus auris spirantibus agitat: hausto dulcis et ad potandum habilis. Sed hebreice lingue consuetudine omnis aquarum congregatio siue dulcis siue salse mare nuncupatur. **THE.** fugit autem dominus gloria quod magis ipsa eum sequebatur: ideo a turbis se sepans ascendit in nauem. Et vidit du. na. stantes secus sta. pisca. au. desc. et laua. rheitia. **CHRY.** Quod stagnum erat vacationis. Secundum vero mattheum inuenit eos reficientes rheitia: tantum enim erat paupertatis excessus: ut laniata repararent: noua nequebantur: volentes autem diligenter congregare spectaculum: ut nemo remaneret post tergum: sed omnes facie ad faciem cernerent: ascendit in nauim. unde dicitur: Asc. au. in vna. na. que erat simo. roga. eum a ter. redu. pusillum. **THE.** Vide autem christi mansuetudinem: quod rogat petrum: et petri obedientiam: quod in omnibus fuit obediens. **CHRY.** Postquam vero multa pegerat miracula iterum doctrina peruenit: et existens in mari piscatur exiit in terra. unde sequitur: Et sedens de. tur. de nauicula. **GREGVS.** Nazarenus: Lunctis condescendens ut a profundis extrahat pisces: hominem. scilicet natantem in mobilibus rebus et amaris huius vite periculis. **BEDA.** Mystice autem due naues circuncisionem et preputium figurant: quas videt dominus: quia in utroque populo nouit qui sunt eius: et ad future vite tranquillitatem quasi ad littus videndo: hoc est misericorditer visitando peruenit. Piscatores sunt ecclesie doctores: quod nos per rethe fidei comprehendunt: et quasi littori sic terre viuientium aduehunt. Sed hec rheitia modo laxantur in capturas modo lota plicantur: quod non omne tempus est habile doctrinæ: sed nunc exercenda est lingua doctoris: et nunc summet cura gerenda. Nauis simonis est ecclesia primitiua de qua paulus dicit: Qui operatus est petro in apostolatam circuncisionis. bene vna dicta quia multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna. **AVGV.** De con. euan. De qua docebat turbas: quod de auctoritate ecclesie docet gentes. quod autem dominus ascendens in nauim rogat eum a terra reducere pusillum: significat temperate vtendum verbo ad turbas: ut nec terrena eis precipiantur: nec a terrenis in profunda sacramentorum

recedatur. **U**el prius in proximis regionibus gentibus predicandum: ut quod postea dicit: Duc in altum ad remotiores gentes postea predicandum precipiat.

Et cessavit autem loqui dixit ad simonem: **D**uc in altum: et laxate rheta vestra in captivam. Et respondens simon dixit illi: Precepto: per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rhete. Et cum hoc fecisset: concluderunt piscium multitudinem copiosam. Ruperat autem rhete eorum. Et annuerunt socijs qui erant in alia navi: ut veniret et adiuvaret eos. Et venerunt et impleverunt ambas nauticas ita ut pene mergerentur.

CIRY. Postquam sufficienter populum docuerat: regreditur iterum ad magnificetias prophetas et per piscatoriam ministeria piscat discipulos. unde sequitur: Et au. cessa. loquitur: dixit ad simonem: Duc in altum: et laxate rhete. ut in captivam. **CHRY.** Ad descenderes enim hominibus sicut magos per fidem vocavit: sic et piscatores per piscatoriam arte. **THE.** Petrus autem non distulit. unde sequitur: Et respondens. simon dixit illi. Precepto. per totam noctem laborantes nihil cepimus. Non autem addidit: Non te audiam: nec secundis laboribus me exponam: sed magis subdidit: In verbo autem tuo laxabo rhete. Quia vero turbatus nautica dominus instruxerat: non sine mercede nautice dominus dereliquit: dupliciter beneficians ipse: quod primo dedit ei multitudinem piscium: et deinde discipulum ipsum fecit. unde sequitur: Et cum hoc fecisset. concludit. piscium multitudinem copiosam. **T**or autem piscis cepit: ut non posset eos foras educere: sed a socijs auxilium peteret. unde sequitur: Ruperat. autem. rhete eo. et annuerunt. socii. qui erant in alia navi ut veniret. et adiuvaret eos. **P**er nutum ipsos vocat: quia ex stupore propter captivam piscium loqui non poterant. et sequitur de eorum auxilio cum dicit: Et venite. et iuvate. am. navi. ita ut pene mergeretur. **AVGV.** De eo. euangelista. Joannes quidem videt simile miraculum dicere: sed illud longe aliud est quod factum est post resurrectionem domini ad mare tyberiadis: ibi enim non solum ipsum tempus valde diversum est: sed etiam res ipsa plurimum distat. nam rheta illic in dexteram partem missa: ceterum quinquaginta tres pisces ceperunt: magnos quidem: sed parvulus ad euangelista dicere: quod cum tam magni essent rheta non sunt disrupa. respicientem scilicet ad hoc factum quod lucas commemorat: ubi per multitudinem piscium rheta ruperat. **AMBRO.** Mystice autem navi petri secundum mattheum fluctuat: secundum lucam repletur piscibus: ut et principia ecclesie fluctuantis: et posteriora exuberantis agnoscat. Non turbatur ista que petrum habet turbatur illa que iudas habet in viraque petrus: sed qui suis meritis firmus est: turbatur alienis. **C**aveamus igitur perditorem: ut per vnum plurimum fluctuemus. **N**on turbatio ubi modica fides: hic securitas ubi perfecta dilectio. de eis etiam alij sperant ut laxet rheta sua soli tamen petro dicit: Duc in altum: hoc est in profundam disputationem. Quid est tam altum quam scire dei filium: Que sunt autem apostolorum que laxari iubentur rheta: nisi vborum plexiones: et quasi quidam orationis sinus et disputationum recessus: qui eos quos ceperint non amittant. Et bene apostolica instrumenta piscandi rheta sunt: que non captos primunt sed reseruant: et fluctuantes de infimis ad supna trahunt. Dicit autem: Precepto: per totam noctem laborantes nihil cepimus. quod non hoc humane facundie opus: sed supne vocationis est munus. **Q**ui autem nihil ante ceperant: magnam in verbo domini concludunt piscium multitudinem. **CIRY.** Hoc autem fuit figura futuri: non enim in cassum laborabat euangelice doctrine rhete tendentes: sed greges gentium aggregabunt. **AVGV.** De eo. euangelista. quod autem rheta ruperant piscium copia et nautice implete sunt: ita ut pene mergerent: significat hominum carnalium multitudinem tanta futura in ecclesia ut etiam disrptione pacis per hereses et scismata scinderent. **BED.** Rumpitur autem rhete: sed non labitur piscis: quod suos dominus in

tersequentia scandala servat. **AMB.** Alia autem nautica est iudea: ex qua iohannes et iacobus eligunt. **H**i igitur in synagoga ad nautam petri: hoc est ad ecclesiam conveniunt ut impleant ambas nauticas: omnes enim in nomine iesu genu flectunt: siue iudeus siue grecus. **BEDA.** Uel alia nautica est ecclesia gentium: que et ipsa vna nautica non sufficiente piscibus impletur electis: Quia novit dominus qui sunt eius: et apud ipsum certus est suorum numerus electorum: quod tot in iudea credituros non invenit quot ad fidem vitasque predestinatos novit eternas: quasi alterius nautice receptacula piscibus querens suis. **C**orda quoque gentium siue dei gratia replet: et bene rupto rhete socia nautice aduocatur. **Q**uando autem iudas perditorem: simon magus: ananias et saphira: et multi discipulorum abierunt retro: ac deinde bar nabas et paulus a gentium sunt apostolorum segregati. **AMBRO.** Possumus tamen et aliam ecclesiam intelligere nautam alterius: ab una enim plures ecclesie derivantur. **CIRY.** Innuit autem socijs ut auxiliarentur eis. **M**ulti enim sequuntur apostolorum labores: et prius illi qui euangelio ediderunt scripturas post quos alij per fides et per prophetas: et in deitatis doctrina periti. **BEDA.** Hanc autem impletio nautice in fines seculi crevit: sed quod implete mergunt: hoc est in submersione premunt: non enim sunt submersi sed periclitantur. **A**postolus exponit dicens: In novissimis diebus erunt tempora periculosa: et erunt homines ipsos amantes: et cetera. nam mergi naves est homines in seculo ex quo electi per fidem fuerant morum pravitate relabi.

Quod cum videret simon petrus perdidit ad gentem iesu dicens: Exi a me domine: quod homo peccator sum. **S**tupor enim circumdederat eum: et omnes qui cum illo erant in captura piscium quam ceperant. **E**xit autem iacobus et iohannes filios obedire: qui erant socii simonis. **E**t ait ad simonem iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens. Et subductis ad terram nautibus relictis omnibus secuti sunt eum.

AMB. Admirabatur petrus dona divina: et quo plus meruerat presumebat magis. unde dicitur: Quod cum videret simon petrus perdidit ad gentem iesu dicens: Exi a me domine: quod homo peccator sum. **CIRY.** Reducens enim ad presentiam paratrata delicta: tremuit et trepidat et velut immundus mundum non credat se posse suscipere: acceperat enim a lege dominum guendum esse inter maculatum et sanctum. **GRE.** nescit. **C**um enim mandasset de mergere rheta: tota copia piscium capta est: quod ipse maris dominus et terre voluerat. **U**er enim verbi semper est vox virtutis: cuius precepto in origine mundi lux et cetera creature perhibant. **I**n his admiratur petrus. unde sequitur: Stupor enim circumdederat eum. qui cum illo erant in captivam piscium. quam ceperat. **I**acobus et iohannes filii obedire. qui erant socii simonis. **AV.** de eo. **A**ndream non nominat: qui tamen intelligitur etiam nautice fuisse secundum mattheum et marci narrationem. **E**t ait ad simonem iesus: Noli timere. **AMB.** dicit: **E**xi a me domine. quod peccator sum. ut respondeat de. **N**oli timere. **I**ndulgenti domino peccatum facere. **U**ides quod dominus dominus qui tantum tribuit hominibus: ut iustitiam habereant potestatem. unde sequitur: **E**x hoc iam homines eris capiens. **BEDA.** Hoc ad ipsum petrum specialiter pertinet. exponit enim ei dominus quid hec captura piscium significet: quod scilicet ipse sicut nunc per rheta piscat: sic aliquando per verba sui capturus homines: totiusque facti huius ordo quod in ecclesia cultus in se typum tenet quod die geratur ostendit. **CHRY.** Considera autem eorum fidem et obedientiam. habentes enim opus per manibus appetibilis piscationis cum audissent mandantem non distulerunt: sed relictis omnibus sequebantur. **T**am enim obedientiam requirit a nobis christus: ut eam non permittamus

pretermittamus: etiam si aliquid valde necessarium videretur. Unde et sequitur: Et subductis ad terram nauibus relictis. m. secti. sunt cum. **AVG.** De co. euā. **Matheus** et **marcus** breuiter hoc perstringunt: quēadmodū gestus sit quod **lucas** hic aptius explicauit. Hoc tamē videtur distare qd in petro a dño dictū cōmemorat: Et hoc iaz hoies eris capiens: quod illi ambobus fratribus dictū esse narrauerūt. Sed potuit vtrqz prius hoc petro dici: cū de capta ingenti multitudine piscium miraret: quod **lucas** insinuat ambobus postea: qd illi duo cōmemorauerūt. vel intelligendū est hoc prius fuisse factum quod **lucas** cōmemorat: nec tunc eos a dño vocatos: sed tantū fuisse p̄dictum petro: qd hoies esset capturus: non autem qd nunqz pisces esset capturus: vnde datur locus intelligere eos ad capturā piscium remeasse: vt postea fieret quod **matheus** et **marcus** narrant: tunc nō subductis ad terram nauibus tanqz cura redēdi: sed ita cū secuti sunt: tanqz vocantem aut iubentem. **Sz** si fm iōannē iuxta iordanem secuti sunt cum petrus et andreas: quō ab alijs euangelistis dicit qd eos in galilea piscantes inuenit: et ad discipulatum vocauit: nisi qd intelligendū est nō sic eos vidisse dñm iuxta iordanē: vt ei inseparabiliter cohereret: sed tñ cognouisse quis esset: eūqz miratos ad p̄p̄tā remeasse. **AMB.** **Matheus** autē quos petrus i verbo capit: in verbo credidit: negat suā p̄dēdā: negat suū munus: Et inquit a me dñe. Noli timere: tu que maius sunt dño deferre: qz quā euāgelis ille cōcessit. **AVG.** De que. euā. Vel aliter ex p̄p̄na ecclesie carnalibus hominibus plene petrus dicit: Et a me qd homo peccator sum. tanqz ecclesia turbis carnalium impleta et eoz moribz pene submersa: regnū spiritūalū in quibus maxime p̄p̄na christi eminet: a se quodāmo repellit. Nō enī hoc voelūge dicit hoies bonis ministris dei vt eos a se repellant: sed voce morum et actū suā dēt a se recedē: p̄ bonos mergant: et co vehementius quō deserunt eis hominibus plene p̄p̄tiam eozum significauerit petrus cadens ad pedes dñi: mores autē in eo qd dicit: Et a me **BEDA.** Confortat autē dñs timorē carnalium: ne quis vel de sua p̄scientia culpe tremens: vel de alioz innocentia de sua sanctitatis iter formidet aggredi. **AVG.** De que. euā. Dñs autē dñ non recessit ab eis significat in bonis et spiritūalibus viris nō esse oportere hāc volūtatē: vt peccatis turbaz cōmoti: quō quasi securus tranquillusqz viuāt: munus ecclesiasticū deserāt: qd autē subductis ad terrā nauibus: relictis oibus secuti sūt eū: p̄t significare finem temporis quo ab huius mūdi salo: qui christo ibe serunt penitus recessuri sunt.

Et factum ē: cū ēēt in vna ciuitatū: et ecce vir plenus lepra vidēs iesum et p̄cides in faciem suā rogauit eū dicens: Dñe si vis potes me mūdare. Et extēdēs iesus manus tetigit eū dicens: Volo: Qd dare. Et cōfessum lepra discessit ab illo. Et ipse p̄cepit illi vt nemini diceret: sz vade ostēde te sacerdoti: et offer pro emundatione tua sicut p̄cepit moyses in testimoniū illis. Perambulabat autē magis sermo de illo et cōueniebant turbe multe vt audirent: et curarentur ab infirmitatibus suis. Ipse autē sedebat in deserto: et orabat.

AM. Quarto signo ex quo i capharnaū dñs venit: leprosus sanatur. Si autē quarto die solem illuminauit et clarioz ceteris fecit: hoc clarius opus estimare debemus de quo dicitur: Et factum ē cum esset in vna ciuitate: et ecce vir plenus lepra. Bene vbi leprosus mūdatur: certū non exp̄mūtur locus: vt ostendatur nō vnū populum specialis alicuius ciuitatis: sed omnes populos fuisse sanatos. **ATHA.** Adorauit autē leprosus dñm de

um existentem in corpore: et neqz ppter carnē putauit eē creaturam verbum dei: nec pro eo qd verbum erat vili pendit carnem qd vestiebat: imo vt in templo creato adorabat oium creatorum in faciem p̄cides. Sequit enī Et vidēs iesum et p̄cides in faciem rogauit eum. **AM.** Quod i facie p̄cides: humilitatis est et pudoris: vt vnus quisqz de vite sue maculis erubescat: sed confessionē ve recundia non rep̄ellit: ostendit vulnus remedium potulauit dicens: Domine si vis potes me mūdare. De voluntate domini non quasi pietatis incredulus dubitauit: sed quasi iniquitatis sue conscius non p̄sumpsit. religionis anteqz et fidei plena confessio est. in voluntate dñi tribuit potestatem. **CIRYL.** Nouerat enim lepraz experimētū medicorū nō cedere: sed vidit diuinā maiestate pelli dmones: et ceteros ab alijs valitudinibz curari: que cōiecit diuina dextra fieri. **TYTVS.** Ad discamus etiā ex verbis leprosi co: p̄p̄tialū infirmitatū medelam non querere: sed diuino beneplacito totum committere: qui nouit opportuna et omnia iudicio dī posuit. **AMBRO.** Eo autē sanat genere quo fuerat obsecratus. vñ sequit: Et extēdēs iesus manus tetigit illū. Lex tangi leprosos phibet: sz qd dñs legis est nō obsequit legi: sz legē facit. Nō ḡ tetigit: qz sine tactu mūdare non poterat: sz vt pbaret qd subiectus non erat legi nec cōtagiū timebat vt hoies: sed qz p̄taminari nō poterat: qz alios liberabat. siml ecōtrario vt lepra tactu domini fugaret: que solebat cōtaminare tangente. **THE.** Ipsius enī sacra caro ē purgatiua et vitā tribuet: sicut extēnsa verbi dei caro. **AM.** In hoc autē qd subdit: Volo mūdare habes voluntatē: habes et pietatis effectum. **CIRYL.** A maiestate autē p̄cessit imperiosum mādaturū: quāliter igit in seruis computatur vnigenitus filius qui volēdo tantūmodo cuncta potest. Legitur de deo patre qd oia quecūqz voluit fecit. Qui vero sui patris pietate fūgitur: quō diuersificabilē in natura ab eo: Solēt etiā que cūqz sunt eiusdem virtutis: eiūsdē esse substantie. **Di.** rare tñ in his christū diuine et co: p̄p̄tialiter operantē. diuini enī est ita velle vt p̄p̄tō fiant oia: humanū autē extēdere dexterā. Unus itaqz christus ex vtriusqz p̄ficiat: eo qd verbum caro factū ē. **GRE.** nisenus: Et qz vtraqz hominis p̄p̄tula aia. et co: p̄p̄tialiter vnita est deitas: p̄ vtraqz patebat sup̄ne nature indicia. Corpus enim reconditū i se lumen declarabat: cū palpādo p̄tābat remedia sz anima p̄potenti voluntate diuinā ostendebat virtutes velut n. sensus tactus p̄p̄tius co: p̄p̄tialiter: sic et anime voluntarius motus: vult aia: tangit corpus. **AMB.** Di cū ergo volo ppter photinū imperat ppter arrium tangit ppter manicheū. Nihil autē mediū est iter opus dei atqz p̄ceptū: vt intelligas medētis affectū: virtutē operis vñ sequit: Et cōfessū lepra discessit ab illo. Sed ne lepra trāsire possit i medicū. vnusquisqz dñice humilitatis ex emplo iactatū vitet. nā sequit: Et p̄cepit illi vt nemini diceret. vt. i. doceret non vulganda nostra beneficia sz p̄menda: vt non solum a mercede abstinemus pecunie. sed etiam gratie aut fortasse illa silentij cā est imperatū qd meliores putabat: qui fide magis spontanea qd p̄p̄tatis beneficijs credidissent. **CIRYL.** Leproso etiā silēte sufficiebat ipsa negoēz vox ad narrandū oibus agnoscentibus p̄ eum potestate curantis. **CHRY.** Et qz vt plurimū homines dū egrotant dei sunt memores: vt autē cōualescūt hebetant. mandat vt deū p̄ oculis habeat: oīs gloriā deo. vñ sequit: Sed vade: ostēde te sacerdoti. vt. i. mādatur leprosus cōmitteret se sacerdotis aspectui: ac sic p̄ illius censuram numeraret iter suos. **AM.** Et vt etiā intelligeret sacerdos nō legis ordine sz gratia dei supra legē eē curantū: vt dū mādatur sacrificiū fm p̄ceptū moysi ostendit dñs qz legē nō solueret: sz implet. vñ sequit: Et offer p̄ emū. tua sicut p̄cepit moyses. **AVG.** De que. euā. Videt hic approbare sacrificiū qd p̄ moysen

preceptū ē: cū id n̄ recipiat ecclesia: qđ iō iussisse intelligi pōt
q: nōdū ceperat esse sacrificiū sanctū scōz qđ corp' ei'
ē: nō enī oportebat auferri significatiua sacrificia prius
q̄ illud qđ significabat cōfirmatū esset cōsecratōe aplo-
rū p̄dicantiū 7 fide credentiū populoz. **AM.** Uel qz
lex spiritalis ē: videt sacrificiū mādasse spiritale. vñ dixit
Sicut p̄cepit moyses. Deniqz addidit: In testimoniū ill'
TYTVS Heretici p̄p̄rā hoc accipiūt: dicētes in ob-
probriū legis ēē dictū. Qualiter autē iuberet offerre pro
emūdatione fin p̄ceptū moysi. **CIRYL.** Dicit q: In te-
stimoniū illis. qz ex hoc facto cōdūtur christū incōpabi-
li excellentia moysi p̄ferri: qz enī moyses insufficiens erat
a forore lepore pellere moribz: orabat om̄m vt eaz libera-
ret. sed saluator i p̄tate diuina. p̄tulit: Uolo mūdare. **CIRYL.**
Uel in testimoniū illis: hoc ē ad rēp̄bensionē eo-
rū 7 ad p̄bationē q̄ legē reueret. Cū enī te curauerim:
mitto te ad sacerdotū expientia: vt attesteris mihi q' nō
sum p̄uaticatus i legem. 7 quāuis dñs ip̄dēs remedia
moneret nemini dicere: iſtrūēs nos euitare supbia: fama
tū eius volabat vñdiz iſtillans auditū cunctozum mi-
raculū. vñ seq̄tur: Perambu. autē ma. ser. d̄ illo. **BED.**
Unius autē p̄fecta saluatio multas ad dñm cogiturbas
vñ seq̄uit: Et pueni tur. mul. audī. 7 cura. ab iſurmita. su-
is. Uel enī leprosus extērius 7 iterius se sanātū doceret p̄-
ceptū beneficium vt marcus ait etiā iussus non taceret.
GRE. vi. moza. Redēptor autē noster p̄ oīē miracula in
vrbibz exhibet: 7 ad oīōnis studiū i nocte p̄notat. vñ
seq̄uit: Ipse autē sece. i. deser. 7 orabat. vt p̄fectis videlicet
p̄dicatozibz inuaret q̄ten? nec actiua amore speculatiōis
fūdū? deserat: nec cōtēplatiōis gaudia opationis nūmte-
tate cōtēuāt: s; q̄ti p̄tēplātes sōbeāt q' occupati erāt
p̄mos loquētes. p̄fundat. **BED.** Quod autē secedit
orare: nō ei nature tribuas q' dicit: Uolo mūdare. s; et
que extēdēs manū tetigit leprosus: nō q' iuxta nestorū
gemia sit filiū p̄sona: sed eiusdem p̄sona sicut nature: sic 7
opatores sunt due. **GRE.** naq̄nq̄n? Et opa quidē i po-
pulo: oīōnes autē i deserto p̄agebat: vt plurimū sentēs q'
liceat p̄p̄z q̄ſcere: vt mēte sincera cū deo colloquamur
Nec enī ip̄e idigebat remotione: qz n̄ erat i eo qđ remittit
ref cū dā cē: s; vt pateat nobis 7 opatoz hōza 7 altio-
ris solertie. **BED.** Typice autē leprosus hūanū genus
languidū peccatis designat: pleniū lepra: qz oēs peccauit
rūt 7 egēt q̄a dei: vt. f. extēta manu. i. vbo dei humanaz
cōtingētē nām: a p̄lsci erroris varietate mūdēt: 7 offer-
rāt p̄ emūdatiōe corpora sua hostiā vīuā. **AMB.** Si
autē lepro medicina vbi ē: p̄tēptus vbi lepra mētis est.
THEO. Uide autē q' possq̄ mundatus ē aliquis tunc
dignus ē offerre hoc munus. f. corpus 7 sanguinem. po-
mini: quod est diuine vnitum nature.

Et factū ē i vna die: 7 ip̄e sedebat docēs. Et
erāt pharisei sedētes 7 legis doctores q' venerant
ex oi castello galilee 7 iudee 7 hierl̄z: 7 virtus dñi
erat ad sanādū eos. Et ecce viri portantes i lecto
hoies q' erat palytic'. Et querebāt enī iſerre 7 po-
nere an eū. Et nō inueniētes qua pte illū iſerrent
p̄e turba. ascēderūt supra tectū: 7 p tegulas sum-
miserūt eū cū lecto i mediū an̄ iſelum. Quozū si
dē vt vidit dixit: Hō remittunt tibi peccata tua.
Et ceperunt cogitare scribe 7 pharisei dicentes.
Quis est hic qui loquitur blasphemias: Quis
potest dimittere peccata: nisi solus deus? Ut co-
gnouit autē iſelus cogitatōes eozū: rñdēs dixit ad
illos: Quid cogitatis i cordibus vestris: Quid
ē facilius dicere: dimitte tibi peccata: an dicere
surge 7 ambula: Ut autē sciatis qz filius hoies hz

p̄tātē i terra dimitte dī peccata: ait paralytico: **Ti**
bi dico surge tolle grabatū tuū: 7 vade i domū
tuā. Et cōſestiz cōſurgēs corā illis tulit lectum in
quo iacebat: 7 abiit in domū suā magnificās de-
um. Et stupor apprehendit omnes 7 magnifica-
bant deum. Et repleti sunt timore dicentes: qz vi-
dimus mirabilia hodie.

CIRYL. Scribe 7 pharisei qui facti fuerant p̄digiorum
christi viſores: audiebant ipsum quoqz docentem: vñdē
dicitur: Et factum est i vna die: 7 iſelus i ede. do. 7 erāt
phar. iſeden. 7 legis doc. qui vene. ex omni castel. gal. 7
iū. 7 hierusalē: 7 vir. dñi erat ad sanan. eos. Non quasi
mutuo acciperet p̄tatem alterius: sed quasi deus 7 dñs
p̄p̄ta operabatur virtute. fuit autē hoies sepe donoꝝ spiri-
taliū digni: s; plerūqz deficiūt ea rōe qua nouit donoꝝ
largitor: qđ in christo non accidit: affluēbat enī in p̄stare
dis remedijs virtus diuina. Quia vero necessarii erāt:
vbi tanta scriba: 7 phariseoz turba p̄ueniat: aliquid
fieri eis q' virtuti attestarent ipsius corā eis q' cū pui-
pēdebant factū ē quoddā miraculū i palytico. In quo qz
defecisse videbat medicinalis ars: portabat a p̄mis
ad supnū 7 celsēz medicū. vñ seq̄uit: Et ecce viri por. in
lect. homi. qui erat palyticus 7 querebāt eū iſerre. 7 po. an
eū. **CHRY.** Mirandi vero sunt qui palyticū adduce-
rūt: qualiter cū nequissent iſerre p̄ oīū: nouit aliqd 7 ali-
enū attēauerūt. vñ seq̄tur: Et nō iue. qua pte eū iſer. p̄e-
tur. ascē. supra tect. p̄tegetēs autē tectū deponūt grabatū
7 ponūt i medio palyticū. vñ seq̄tur: Et p̄ tegu. submle.
illū cū lect. i me. an̄ iſelum. Dicit aliquis demissum fuisse
locū a quo p̄tegulas deposuerūt palyticū lectum. **BE-**
DA. Hominem autē dñs a palyti curaturus p̄mo pec-
catoz vincula dissoluit vt cōderet eū ob nexu culpa-
rum artium dissolutione dānari: nec nisi his relaxant
membrozū posse recuperatiōe sanari. vñ seq̄uit. Quo-
rū fidē vt vi. dixit: Homo remitt. ti. pec. tua. **AMBR.**
Magnus dñs qui aliozū merito. ignoscit alijs: 7 dum
alios p̄bat: alijs relaxat errata. Cur apud te hō collega
nō valeat: cū apud deū seruus 7 iſeruēndi meritis 7
ius hēat ipetradi: si grauiū pctōz diffidis vtiā: adhibe
p̄catores: adhibe ecclia q' p̄ te p̄ſer. cū? p̄tēplāte qđ ti-
bi dñs negare possit: iſſer. **CHRY.** Occurrebat autē
7 i hoc ip̄i p̄tēntis fides: n. iustitiam s; iſeri? submit-
ti: nisi credidisset. **AV.** De cō. euā. Qđ at dicit: Hō remittit
tibi pctā: ad hoc iustitiam vālet: qz hōi dimittebant
peccata: qđ hoc ip̄o q' hō erat n̄ possit dicere: Nō pecca-
ui sum? Et vt ille q' hōi dimittebat ielligeret de? **CHR.**
Nos autē si corporali patimur: satagim? nociū abice-
re. cū vō male sitate 7 differim? atqz iō nec a corporis
nociū curamur. Abscidam? igit fontē maloz: 7 celsa
būt egritudinū fluxus. Vñ autē multitudinis suā iſer-
onē apire pharisei n̄ audebāt: s; solū i cordibz suis me-
ditabāt. vñ seq̄uit. Et cepe. cogitare scri. 7 pha. dicētes:
Quis ē hic q' lo. blasphemias? **CIRYL.** In quo motus
p̄cipitāt sniaz. Erāt enī mādātū i lege. q' qđcūqz blasphe-
maret i deū: morte puniret. **AMB.** Itaqz ab ip̄is ex
operibus suis dei filius accipit testimoniū: nam 7 vali-
dus est ad fidem qđ confitentur inuiri: 7 p̄niciosius ad
culpā quod negat: q' suis assertiōibz relinquit. vñ seq̄it
Quis pōt peccata dimittere nisi solus deus? Magna iſi
de plebis amentia: vt euz confessa fuerit solius dei esse
donare peccata: non credat deo peccata donanti. **BE-**
DA. Verum enī dicit: quia nemo peccata dimittere n̄
si deus potest: qui per eos quoqz dimittit qbus dimitte-
di tribuit p̄tatem. Et iō christus vere deus esse. p̄bat: qz
dimittere peccata quasi deus pōt. **AMB.** Dñs autē
saluos volēs facere pctōz ex occultozū cognitiōe oēs
se cōdēstrat. vñ seq̄it. Ut at cognouit de? cogita. cor-
rñdēs

ridens di. ad illos. Quid cogi. i. cor. v. 15. **CL.** q. d. o. p. h. a. r. i. c. i. s. q. d. i. c. i. t. i. s. Quid pōt pēa dimittere nisi sol? de? Rñ deo vob. Quid pōt secreta cordis scrutari. nisi sol? de? q. d. p. p. h. e. t. a. s. v. i. c. i. t. Ego dñs scrutās corda et pbans renes **CL.** Si ergo increduli estis erga primū. i. remissionē pēa. ecce aliud adiūcio dñi iūma vīa patefacio. qñ ē aliud dñi palytici corp? p. solido. vñ subdit. Quid ē facilius dicere dñm. n. pec. an dicere sur. et am. Palā qdē ē q. solidat corp? facilius ē q. nōq. nobilius ē aīa corp? tāto ē excellentior absolutio criminū. verū q. illud non creditis: eo q. lateat adiciā qd minus ē: aptius tñ q. tenus qd ē magis occultū p. hoc mōstrat. Et qdē cū allocut? ē sūmāntē: nō dixit dñm tibi pēa: ppriā exprimes pēa: s. Re. mittunt tibi pēa. Cogētibz at illis cū dñm? ppriā declarar pēa dñs. Ur at scia. q. si ho. pote. h. in ter. dñm. pec. **THE.** Vide q. i. terra dñm tibi pēa. dñ. n. sum? i. ter. rapta nra delere possumus. postq. vō a tra tollimur: n. valchimus p. hēre: claudis. n. i. annua. **CL.** Demōstrat autē pēa vñ p. corpis sanationē. vñ sequit. At palytico n. di. sur. Ipaz vō corpore sanationē demōstrat p. lecti portationē. vñ sic it. reputet saraia qd fēn ē. vñ seqt. **Tol.** graba. tuā. et vā. i. d. o. m. q. d. o. Ego volebā p. tuā passionē curare illos qd sani vidēt ifirmat aīa. s. q. nōlūt vade mā correat? familiā. **AM.** Nec mora vlla sanitatis i. fuit: vñ dñm rēmedio rōq. mōmētū ē. vñ seqt. Et cōse. sur. corā illūlit lec. i. quo lace. tabgri d. o. suā mag. o. u. **CL.** Quo scō patuit q. filius hoīs pōt i. terra re. laxare pēa qd p. se. et p. nobis dixerat: ipse nāq. v. d. e. factus hō tāq. dñs legis pēa dimit. Soritū sumus etiā nos ab eo tā mirabilē gram. Dicitū ē. n. discipulis. Quoz remiseritis peccata: remittunt eis. Qñ autē non magis ipse peccata dimittit: qui ceteris potestatem faciēdi hoc tradidit. **CHRY.** Reges autē terreni p. pncipes homici. das absolutos a pēa pñti liberāt. a criminibus expiare aut nō possūt. **AM.** Spectat aut surgentē incredulū mirā. tur ab eūtem. vñ seqt. Et stupor apphēdit om. et magni. si. d. u. **CHR.** Paulatī serpētū iudei magnificātes deū nō tamen putat eū deū ēē: obstatat. n. eff. caro: nec tñ erat modicū estare eū p. p. u. ēē mortalitū: et a deo p. cessisse. **AM.** Diuini autē opīs miracula malūt timere q. credere. vñ seqt. Et reple. sunt. n. dicentes. q. vidimus mirabi. bodie. Si autē credidissent: nō timuissēt: vtiq. s. d. i. l. e. x. i. s. i. s. p. e. c. t. a. n. dilectio foras timore excludit. Nō ociosa autē palytici nec angusta medicina ē: qñ orasse pmit. titur nō pp suffragiū: s. pp exemplū. **AVG.** de q. sti. euā. de palytico. n. pōt intelligi aīam dissoluta mēbris: hoc est opationibus christi q. rere. i. volūtātē vbi dei. Impediri aut a turbis. i. cogitationū: nisi tecta. i. opta scripturaz. n. p. et per hoc ad noticiā christi pueniat hoc ē ad eius humilitatē fidei pterea descēdat. **BE.** Et bñ dom? iesu te. gulis pēta describit: q. sub pēptibz litterarū velamē. ne spīrital gratie vīus inuenit. **AM.** Unusq. autē eger pēdo pētores salutis o. z. adhibere per quos nostre vīte p. p. o. z. resoluta actūq. nostrorū clauda vestigia vbi ēē lectū rēmedio reformētur. Sū igit aliq. mōtores mentis qui aīam hoīs q. uis exterioris corpis debilitate torpēt ad supiora erigāt: quoz rursus adminicul? et attollere: et humiliare se faciliū aīe iesu locet: dñico videri dignus aspectu humilitatē. n. respicit dñs. **AVG.** de q. sti. euā. di. ergo a quibus depōit: bonos doctores ecclesie pñti si. gnificat: q. aut cū lecto deponit: significat ab hoīe i. ista carne edhuc constituto christū debere cognosci. **AM.** dñs aut plenā spē resurrectionis ostēdens pēa donat aīa mōz: debilitatē carnis excludit. hoc ē. n. totū hoīem esse curatū. Quāvis i. g. m. g. n. i. s. i. t. hoīb? pēa dimittere: n. mō dñm? ē resurrectionē donat corpib? q. m. d. e. de. resurrectionē. lectus autē q. sol? i. i. u. b. e. t. n. i. b. i. l. ē. aliud q. cor. pus humanū. **AVG.** de q. sti. euā. Ur nō i. a carnalibus gaudiis tāq. i. lecto reqēscat ifirmitas aīe: sed magis ipsa

cōtineat affectiōes carnales. et tēdat ad domū suā. i. reqē secretorū cordis sui. **AM.** Vel domum repetere suam hoc est ad padisum redire. ea. n. est vera domus q. hoīne p. a. susceperit: nō iure amissa: s. fraude. Merito q. restituitur qñ venerat q. nexū fraudis aboleret iusq. reformat **Et post hec exijt: et vidit publicanū noīe leui se. demē ad teloneū: et ait illi. Seque me. Et relicto oībus surgēs secutus est eū. Et fecit ei cōmuniū magnū leui in domo sua. et erat turba multa pu. blicanorū et aliorū q. cū illis erāt discumbētes. Et murmurabāt pharisei: et scribe eorū dicētes ad discipulos eius: Quare cū publicāis et pētozibus māducatis et bibitis. Et ridens iesus dixit ad il. los. Nō egēt q. sani sūt medico: s. q. male habent. Non enī veni vocare iustos s. pētores ad pñiam **AVG.** Post palyticū sanātū de cōuersiōe publicāi sub. iungit dñs: Et post hec exijt et vidit publicanū nomīne leui sedentē ad teloneū. Ipse est mattheus qui et leui. **BEDA.** Sed lucas et marcus ppter honore ē euāgeliste nomē tacent vulgatū. Mattheus autē i. sermōis pncipio accusator sui factus: mattheū se et publicanū nominat: ne quis a salute desperet p. imāitate pētozū cū ipse de publicano in aplm sit mutatus. **CL.** Publicanus enī su. erat leui: vī auarus: effrenis erga supflua: aliē amatoz: hoc. n. est publicanoz officiū: sed ab ipīs officiis ma. lile detrahūt. Christo cum vocāte. vñde seqt. Et ait illi. Seque me. **AM.** Sequi iubet nō corpis gressu: s. mē. tis affectu. Itaq. ille verbo vocatus: ppriā dereliquit q. rapiebat aliē. vñ seqt. Et relicto oībz surgēs secutus ē eū. **CHRY.** Vbi et vocātis virtutē et vocati obediētiā cōsidera. Neq. n. obstitit: neq. vacillauit: sed pñtus pa. ruit: nec i. ppriā domū ire voluit vt suis hoc iūmaret: sic nec piscatores. **BASI.** Nec solū fenora telonei postpo. suit sed et pemptit picula que sibi ac suis accidere pote. rant: dñi calculos telonei dimitteret inspectos. **THE.** Et sic ab accipiente cēsum a transcurrentibus: christus cēsum accepit: nō qd ei accipēs pecuniā: s. z. totaliter eū trāsse. renis ad suū cōfortiū. **CHRY.** Vocatū autē leui dñs ho. nozauit: dñi cū eo cōfessim epular? est: hoc. n. ei maiorem pñtabat fiduciā. vñ sequitur. Et fecit ei pñt. mag. leui i. d. o. sua. Nec solū cū eo discubuit imo cū plurib? vñ sequitur. Et erat tur. mul. publi. et alio. q. cū il. erāt discubē. Cōne. nerant. n. publicani ad eū sicut ad collegā et hoīez eius dē. officiū: s. z. ipse gloriā de pñentia christi conuocauit oēs. **Christ?** et qdlibz gen? rēmedij exhibebat: et nō solū di. spūdo et pñado sanitatis rēmedia vel ēd redarguendo emulos: s. z. ēd cōcedēdo nō nullos erratiū corripiebat. ide. nos iūruēs q. qdlibz op? et tps pōt nobis vñlitate asser. re. S. z. nec publicanoz pncipatōne vñlitate pp vñlitate seqntē more medici: q. nisi tāgeret sanem: nō liberaret a morbo. **AM.** Cū pētozibus. n. māducādo ē cū gētib? nō phibet nos inire cōmuniū. **CHRY.** S. z. tñ dñs incul. patus ē ide a phariseis iudicibus et volentib? a christo discipulos separe. vñ seqt. Et murmu. phari. et scribe. d. f. cē. ad disci. ei. Quare cū publi. et pecca. mādu. et bibid. **AM.** Serpētiā vox ē: hāc pñā vocē serpēs emisit di. cens eue. Quid dixit de. nolite māducare rē. s. pñs sui venena diffūdūt. **AVG.** de cō. enā. Ur at lucas hoc ali. quāto differēt? ab alijs euāgelistis cōmemorasse. n. n. dicit tñ dñs obiectū esse: q. cum publicanis et phariseis manducaret et biberet: sed discipulis q. de ipso ac de ipīs acciperetur. Propterea enī mattheus et marc? de christo discipulis obiectum narrant. quia q. discipu. li cū publicanis et peccatozibus manducabant magis magis obijciēbatur: quem sectando imitabantur. vñ ergo sententiā est tanto melius insinuata qñto qbusdam verbis manētē vītate variata. **CHRY.** Ipse autē dñs i.**

contrarium eorum sermones conuertit. ostendens non esse culpam cum peccatoribus conuersari: sed et consonum misericordie proprie. vñ sequitur. et respondens iesus dixit ad illos. Non egredietur medico qui salutem: sed qui male habent. In quo commemorat eos cōsistens infirmitas: et de numero languentium eos esse ostendit: se vero medicum cōlatēter subiungit. Non enim. ve. vo. iu. sed peccatores. **GRE.** nisen. q. d. Adeo peccatores non abominor. quia eorum in gratia veni non ut maneat peccator: sed ut conuertantur: et boni fiant. **AVG.** de cō. euā. Unā addit. In pñiaz. qd ad ex plananda inīam valet ne quis peccatores in hoc ipso quod peccatores sunt: diligenti arbitretur a christo: cum illa similitudine de egrotis. vñ bñ intinet qd vult de? vocādo peccatores: tāq̃ medicus egrotos: ut ab iniquitate tāq̃ ab egritudine salutem fiat. **AM.** S. qd dñi iustitias dilexerit: neq̃ vidit dñi iustitias derelictas: si iust? dereliquit: peccatores asciscit: non in teligās quod eos iustos dicit qd ex lege psumat et euangelij grām nō requirāt. Nemo aut iustificat ex lege: sed redimūt ex grā nō vocat q̃ eos qd iustos dicit. usurpatores. n. iusticie nō vocant ad grām. nā si grā ē ex pñia: vt q̃ qui fastidit pñiaz abdicat grām. **BE.** Peccatores aut vocat eos qui sua mala attendentes: nec p lege iustificari se posse putantes xpi grē se pñedo despiciunt. **CHRY.** Ironice aut dicit illos iustos: sicut qñ dñi. Ecce ada facius ē q̃ si vnus nostrū: q̃ aut null? erat iustus sup̃ terram ostendit paulus dicens. Oēs peccauerūt et egent grā dei. **GRE.** nisenus: Vel dicit nō egere sanos et iustos. medico. l. angelos: sed male hñtes et peccatores. l. nos quia moribz peccati incurrimus qd in celis nō ē. **BE.** Per Matthei aut electionez fides gentiū exprimitur: qd pñi mudanis inhabitant: sed nūc christi cor p sedula deuotione cōficiūt. **THE.** Vel publicanus ē qd pñicipi mudi seruit et debitu carni reddidit: cui gulosus reddidit cīcas: adulter voluptatē: et aliis aliud. Cū aut videret eū dñs sedentē in teloneo. l. nō mouentē se ad maiore nequitia: tunc a malo erigit: et sequetur iesus: et suscipiet in domo aie domini. **AM.** Quia dñi omicilio christi recipit interno: maris delectationibz exuberantiū pascit voluptatū: itaq̃ libet dñs igredit et in eius recubit affectu: sed rursus accēdit inuidia pñidoz: et future pene spēs pfigurat: epulātibz. n. fidelibz in regno celorum: pñidia ieiunia torquent. **BE.** Vel p hoc designat iudeoz inuidia que de gentiū salute torquet. **AM.** Simul et ostenditur qd sit inter enulos legis et grē: qd illi qd legem sequūt mētis famē patiet eternā. Qui vō vñ i iherosolimb? aie receperūt alimētū celestis et sōis vbertate recre. n. esurit et sitire n pñt. Et iō qd aīo ieiunabat murmurabat. **At illi dixerūt ad eū. Quare discipuli iōannis ieiunant frequenter: et obsecrationes faciūt: fili et phariseorum: tui aut edūt et bibūt. Quib? ipse ait. Nunquid potestis filios spōsi: dñi cū ill? spōsus facere ieiunare? Veniet aut dies: et tū ablat? fuerit ab ill? spōsus: tūc ieiunabūt in illis dieb? Dicebat aut et similitudinē ad illos: Quia nemo cōmissurā a nouo vestimēto mittit in vestimētū vet? alioqn et nouū rūpit: et veteri nō cōuenit cōmissura a nouo. Et nō mittit vinū nouū in vtres veteres: alioqn rūpit vinū nouū vtres: et vinū effundet et vtres pereant. S. vinū nouū in vtres novos mittēdū ē: et vtresq̃ conseruantur. Et nemo bibens vetus statim vult nouū: dicit enim. Vetus melius est.** **CIRY.** Postq̃ primū verbū acceperūt a christo ab alijs ad alia se trāsferūt: volētes ostendere sacros discipulos et ipsos cū eis ietū mīne curasse de lege. vñ dñi. At illi dixerunt ad eū. Quare discip. iōan. ietū. frequē. et obseca. faci. similit. et phari. tui aut edūt et bibūt. Quasi dicat cōceditis cū publicanis et peccatoribz: cū libeat lex in iūdo nō cōica

resced in excusationē puaricationis vobis accedit misericordia. Cur ego nō ieiunatis: vt mos est fm legē volentibus viuere. Sed sancti quidē ieiunant: vt corp? affligentes dētē passioēs ipsi. Sed christus nō egebat ieiunio ad pfectionē vñtis: cū tāq̃ deus absolut? esset a quolibz viculo passiois: sed nec eius comitia ieiunio egebat: sed pñiceps grē ei? sine ieiunio decorata vñose conuerfabat. qd i christ? xl. dieb? ieiunauerat: non hoc fuit vt in se passionē mortificaret: sed vt nozmā abstinentie ostendat carnalibz. **AVG.** de cō. euā. Euidēter aut lucas alios de alijs hoc dixisse narrat. vñ ergo matthe? dicit. Tūc accesserūt ad eū discipuli iōannis dicētes. Quare nos et pharisei ieiunam? nūq̃ et ipsi aderāt: et oēs certatim vt dñs poterat hoc obiecerunt. **AVG.** in eodē. Est aut duplex ieiunium: vnū in tribulatione ad pñiciandū deū i pñi aliud in gaudio: cū tāto minus delectat carnalia: qd spiritualiū maior sancia est. Interrogat? ergo dñs cur discipuli eius nō ieiunaret de vtroq̃ ieiunio rñdū. et pñio de ieiunio tribulationis. Sequit. n. Quib? ipse ait. Nunquid pot. si. spō. dñi. cum il. ē spō. face. te iunare. Cl. Quasi. pñi. spō. ietū ē et alacritatē nō igitur ieiunāda sit tristitia. Cl. Saluatoris. n. nñi i hoc seculo dēmonstratō nūā aliud fuit qdā festiuitas: intelligibilis qñ quādā spōsaz copulans illi nostrā naturā: vt quōdā steril? fecūda fieret. spō. filij spōsi cō noscūt qd cūq̃ vocati sūt ab eo p nouā et euāgelicā disciplinā: nō aut scribe cū phariseis qd solā legis vmbra pñiderant. **AV.** de cō. euā. Per hoc aut qd solus lucas dicit. Nō potestis filios spōsi facere ieiunare: intelligitur eos ipsos qd loquebat? fuisse facturos vt lugentes te iunaret filij spōsi: qñ ipsi eēt spōsi occisuri. Cl. Vbi vero pñecerat filij? spōsi qd nō decebat eos laborare tāq̃ qui spiritale solēntate habebāt ne iter nos annullaret ieiunium: vñ pñatue subiūgit dicens. Veniet aut dies cum ablatus fuerit ab eis spōsus: tūc ieiunabūt in illis dieb? **AV.** de quest. euā. q. d. Tūc desolabunt et iherosolima cū erūt: donec eis p spiritū sanctū gaudia cōsolatoria retribuant. **AM.** Vel aliū: Nō hoc ieiunium relegat quo cōficiunt carni et corpis luxuria castigat: hoc ieiunium nos cōmendat deo: sed nō possum? ieiunare qd xpm hñemus christi carnē epulamur et sanguinē. **BAS.** filij et spōsi ieiunare neqūt: hoc ē aie nutrimentū nō sumere nec viuere in oī vbo qd de ore dei pcedit. **AM.** Sed qui sūt illi dies qbus nobis christus auferet: ipse dixerit. Vbi cū ero vltq̃ ad pñimationē mudi: sed nō nōi christi pōt auferre nñtē illi ipse auferas. **BE.** Quādiū n. spōsus nobiscū ē in leticia sum? nec ieiunare possum? nec lugere. Cū aut p peccata ille recedit: tūc idicendū est ieiunium: et requirēd? luct? **AM.** Deniq̃ de ai dicit et ieiunio vt sequētia declarat. Sequit. n. Dicebat aut similitudinē ad illos. Quod nō cōmissuram idēst pñiculam ablatā a vestimēto nouo inmittit in vestimētum vet? Appellat ieiunium vestimētū vet? qd exuēdum apostolus estiauit dicens: Spoliare vos veterē hoies cū actibus suis. In cadē igit forma scries cōuētū pceptoz: nec actū vetis et noui hoies mīsceam? **AV.** de qñt. euā. Vel aliū. Dono spōsati pcepto. Gen? aut ieiunium qd sup̃ leticia renouat i vitā spiritale pñenētissime celebrat: qd aut accipiat dicit eas cō tāq̃ vetera vestimēta. qd? inuenient pñi? nou? assuit. L aliq̃ pñicula doctrie qd ad nouē vite repñtia pñet: qd si hoc fiat et ipa doctria quodāmodo scidit qd deoz generale ieiunium nā a cōcupia cibo pñt: sed ab oī leticia teporalij delectationū: et pñicula qd ad cibol pñet: dñi nō opouere hoibus adhuc veteri cōsuetudini deditis ipartit: et illie quasi cōcilio videt fieri: et ipi vctustati nō cōuenit. Dicit et eos esse similes veteribz vtres. vñ sequitur. Et nemo mittit vinū nōi in vtres veteres. **AM.** Fragilitas humane cōditionis aperit: cū corpora nostra exuēda defunctoz pñaliuz pñantur. **AVG.** de quest. euā. Vteribus aut vttribus pñant apli qui vt

no nouo quasi spiritalibus preceptis facilius discernuntur quod conueniat. vñ sequitur. Alioquin rumpit vinum nouum vires ipsi effunduntur: vires percunt. Et ut autem noui vires cum post alacritatem accepto desiderio consolationis eius. oratio et sperando innotabunt. vnde sequitur. Sed nouum vinum in vires novos mittendum est: et vtraque preseruantur. **BE.** Cuius siquidem vitis reficimur: veste autem foris tegimur. Uelut ergo sunt bona opera que foris agimus. quibus coram hominibus lucemus: vinum seruorum fidei spei et charitatis. **Aliter.** Veteres vires sunt scribe et pharisaei: nouus panis: et nouum vinum precepta euangelii. **GRE.** niferus. Vinum. n. s. nouo elicitur. pro seruo et naturali homini fumo sum est desuper naturalis agitatione a se materiale immundicie. Tale vinum nouum testamentum est: quod antiqui vires qui propter incredulitatem inueterati sunt: non capiunt: immo sciuntur excellere doctrina: nec non et gratia spiritus incassum vivere faciunt. quia in malivolam animam non introibit sapientia. **BEDA.** Sed cuiusque ante nondum inuente: sed inuestigante manente preseruantur: nouorum mysterio sacramenta non sunt committenda: quod et preceptis euangelicis precepta legis miscere voluit. ut galatiae vinum nouum in vires veteres mittitur. Sequitur. Et nemo bibens vetus statim vult nouum dicit enim veteri meliorem: quia iudeis veteris salutis ibitis: noue gratia precepta foris debent. quia maiorum traditio ibi commaculati dulcedine spiritalium verborum percipere non valebat. **CA. VI.**

Actu etiam in sabbato secundo primo cum transiret per sata vellebat discipuli eius spicas et manducabant et fricas eas manibus suis. Quidam autem pharisaeorum dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbato? Et respondens iesus ad eos dixit. Nec hoc legistis quod fecit dauid: cum esurisset ipse et cum illo essent quatuor iramati in domum dei: et panes propositionis sumunt: et manducauit: et dedit his qui cum ipso essent: quos non licet manducare nisi tantum sacerdotibus. Et dicebat illis: quia dominus est filius hominis etiam sabbati. **AMBRO.** Non solum comprehensione verborum: sed etiam ipso visu speciei gestum incipit hominem dominum veteris observatione legis exuere. vñ dicit. factum est autem in sabbato primo cum transiret per sata: velle. dicit. eius spicas et manducabat et fricas. eas manibus suis. **BE.** Non habentes enim discipuli spatium manducandi propter multitudinem turbarum esuriebant: ut homines: sed vellent spicas in ediam confolabatur: quod est indicium austerioris vite: non preparatas escas: sed simplices querere cibos. **THEO.** Dicit autem in sabbato secundo primo. quia iudei omne festiuitatem sabbatum nuncupabant: requies enim dicitur sabbatum. Multo magis ergo conueniebat in pasche festiuitas: et vocabant pasche festum. propter sabbatum. deinde principale sabbatum secundum primum dicebat: quod secundum ex quo a precedenti dicit festiuitate. **CIRY.** Duplex enim erat festum: et principalis festus et anticus sollemnitatis sabbati. **ISIDO.** Uel dicit secundo primo. quia secundum erat pascha: primum autem azimorum: cum immolarent enim pascham sero: sequenti die festum azimorum celebrant. quod autem ita sit: patet ex hoc quod apostoli vellebant spicas: et manducabant in illo namque tempore spicae flectunt a fructu. **EPIPHA.** Die igitur sabbati visi sunt transientes per segetes et spicas edebant: ostendentes quoniam dissolutum est vinculum sabbati: ubi magnum aduenit sabbatum hoc est christus qui fecit nos quiescere ab opere delictorum nostrorum. **CL.** Pharisaei autem et scribe ignari sacrarum scripturarum in vnum conspirauerant ad reprehendendum christi discipulos. vnde sequitur. Quidam autem pharisaeorum dice. il. Quid facis quod non licet in sabbato. Dic mihi tu cum in sabbato tibi mensa preponitur: nonne spargis panem.

Quid igitur alios reprehendis? **BEDA.** Alii vero dicunt ipsi domino hec fuisse obiecta: sed a diuersis: et ipsi domino: et discipulis potuerunt obijci: et cuiusque obiectum ad ipsorum maxime respicit. **AMBRO.** Dominus autem defensores legis arguit nescire que legis sunt: exemplum inducens dauid vnde sequitur. Et respondens iesus ad eos di. Nec hoc legistis quod fecit dauid: et qui cum eo erat. **CIRYL.** Quasi. d. Cum expresse dicat lex moysi: Iudicate iustum iudiciu: nec considerabis personam in iudicio qualiter increpatis discipulos qui vsque in hodiernum diem extollitis dauid ut sanctum et prophetam: cum moysi preceptum non seruauerit. **CIRY.** Et attende quod quandoque domino fit sermo pro seruis id est discipulis: seruis ducit in medium. s. dauid et sacerdotes. quoniam pro se introducit patrem sicut ibi. Pater meus vsque in opem operatur: et ego operor. **THEO.** Aliter autem respicit cum subditur. Et dicebat illis. quia dominus est filius hominis et sabbati. q. d. Ego sum dominus sabbati tanquam dispositio: et sicut legislator potatem habeo soluere sabbatum. filius. n. hominis vocatus est christus: qui dei existens filius miraculose dignatus est filius hominis propter homines fieri et vocari. **CL.** Marcus autem de comuni natura hoc ipsum protulisse fatetur. dicebat. n. propter homines sabbatum factum est: non homo propter sabbatum. Expedit igitur potius sabbatum homini subijci quam huic colla subijcere sabbato. **AMBRO.** Non medio: cre autem mysterium hoc est. Agere enim est hic mundus agri seges in ratione humani generis fecunditas numero sa sanctorum. Spicae agrifructus ecclesie quos operibus discutientes suis apostoli pascebantur nostro se alentes profectu: et tanquam folliculis corporum mentium fructus ad fidei lucem preclaris operum suorum miraculis eruebant. **BEDA.** Spicas enim confricant. quia in illis quos in corpus christi volunt transire: mortificant veterem hominem: cum acibus suis a terrena intentione extrahendo. **AMBRO.** Sed hoc putabat iudei sabbato non licere christum aut noue gratie munere designabat otium legis opus gratie mire in secundo primum: non primo secundum sabbatum dixit: quia sabbatum illud ex lege solutum est quod erat primum: et hoc primum factum est quod secundo constitutum est. Sabbatum igitur dicitur secundum iuxta numerum: primum iuxta operationis gratiam melius est enim sabbatum quo ipunitas datur: quo pena prescribitur. Hoc forte primum est. hoc in predestinatione consilij et secundum in sanctione decreti. Deinde quod dauid cum socijs fugit: hic prefiguratus in lege christus est qui cum apostolis principem mundi lateret. Quomodo autem ille obseruato: legis atque defensor: pater et ipse manducauit: et dedit his qui secum essent: quos non licebat manducare nisi sacerdotibus: nisi ut per illam demonstraret figuram sacerdotalem cibum ad vnum transire populo: siue quod omnes vite sacerdotale debemus imitari: siue quod omnes filij ecclesie sic sacerdotes sunt. vngimur. n. in sacerdotum sanctum offerentes nosmetipsos deo hostias spirituales. Si autem sabbatum propter homines factum est utilitas autem hominum postulabat esurientes homines qui diu fuerit tre fructus abdicatis veteris panis vitare ieiunia: non vitas lex soluitur: sed impletur. **A**ctu etiam in alio sabbato: ut iraret in synagoga et doceret. Et erat ibi homo et manus eius dextera arida. Obscuabant autem scribe et pharisaei: si sabbato curaret ut iueneret vñ accusaret eum. Ipse vero sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam. Surge et sta in medium. Et surgens stetit. Ait autem ad illos iesus. Interrogo vos si in sabbato bene facere: an male aiaz saluam facere an perdere. Et circumspectis omnibus dixit homini. Extende manum tuam. Et extendit: et restituta est manus eius. Ipse autem repleti sunt isipienia: et colloquebantur adinuicem quidnam facerent de iesu. **AMBRO.** hic ad alia progreditur dominus: nam

qui totum hominem saluum facere disposuerat: per singula membra currebat. unde dicitur. Factum est autem in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret.

BEDA. Sabbatis maxime curat et docet: non solum propter insinuandum spiritale sabbatum sed et propter celebrosam populi conuentum. **CIRY.** Docebat autem reuera transcedens iellectum: et que salutis future per eum reserabatur audientibus semita deinde precedente doctrina, subito diuinam ostendebat virtutem. unde sequitur. Et erat ibi homo et manus eius dextera arida. **BE.** Quia vero destructione sabbati quam discipulis arguebat: probabili magis excusauerat exemplo: nunc ipsum obseruando magistrum calumniari voluit. unde sequitur. Obseruabat autem scribe et pharisei si in sabbato curaret: ut scilicet non curret crudelitatis vel ibecillitatis: si curret transgressionis vicio arguat. unde sequitur. Ut inueniret unde accusaret eum. **CIRY.** hic. n. est mos aduersarij: pascit in se doloris morbum aliorum preconij: sed dominus nouit omnia: et corda rimatur unde sequitur. Ipse autem sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam: surge et sta in medio. Et surgens stetit: ut forsitan icitaret ad pietatem crudelis pharisei: et ipsa passio flammam mitigaret liuoris. **BE.** Preueniens autem dominus calumnia quam sibi preparabant: arguit eos qui precepta legis male interpretando et a bonis operibus sabbato estimabant serian dum: cum lex a seruili opere et a malis abstinere precipiat in sabbato. unde sequitur. Ait autem ad illos iesus: Interrogo vos: si in sabbato benefacere an male. **CIRY.** Numis est idonea questio. nam si in sabbato benefacere: nec aliquid obstat ut laqueos a deo misericordia sequent: de finas colligere aduersus christum calumnia: si autem non in sabbato benefacere et lex prohibet aiam salutem facit: es legis accusator. Ipsi quoque sabbati sanctionem si velim discere: ad opus pietatis introductum fuisse reperiemus. Iussit. n. in sabbato seruari: ut quiescat inquit puer tuus: et ancilla tua: bos tuus et quod libet pecus tuum. quod vero bonis miseret et ceterorum pecorum: quomodo non miserebitur bonis graui morbo proplexi. **AM.** Lex autem in precibus forma figurauit futuro: in quibus utique malorum serie sunt non bonorum: nam in secularia opera requiescat non ociosus in boni operis actus est: in dei laudes requiescere. **AVG.** de questi. eua. Cum autem dominus corpus curauerit: sic interrogauit. Animam saluam facere an perdere. Vel quod illa miracula propter fidem faciebat: ubi salus est aie vel quod ipsa sanatio manus dextere salutem aie significabat: quod a bonis operibus cessans: arida quodammodo dexteram habere videbatur. vel aiam pro homine posuit: sic dici solet. Tot aie ibi fuerunt. **AVG.** de co. eua. Sed potest mouere quomodo mattheus dixerit: quod ipsi interrogauerunt dominum si in sabbato curare. Deinde intelliges cogitationes eorum: aditum accusandi querentium: postulat in medio eum quem fuerat sanaturus: et interrogauit quid Marcus et Lucas eum interrogasse promissum erat. Sequitur. Et circumspectis oculis. **TYTVS.** Quasi collectis oculis. quoniam incitata mente eorum ad considerationem negotij dixerat homini. Excedit manum suam: ego tibi mado qui creauit hominem. audit autem quod lesa habebat manum: et sanus fit. unde sequitur. Et excedit et restituta est manus eius. Quos autem oportebat in miraculo stupere augere malitia. unde sequitur. Ipsi autem repleti sunt insipientia: et colloquebantur adinuicem: quod non faceret de iesu. **ORI.** Et ut narrat mattheus: Exiit et psallens: ut occideret eum. **CI.** Tenuis o pharisee operante diuine ac supna maiestate liberantem languentes: et morte portans ex liuore. **BE.** homo autem iste humani generis significat in fecunditate boni operis arefactum pro manu in primo pariete ad pomum extensa quam sanauit in occidens manus in cruce extensa: et huius manus in synagoga erat arida: quod ubi maius donum sciebat transgressus: maior subiacet culpe. **AM.** Audisti igitur verba dicentis. Excede manum tuam. Etsi ista generalisq; medicina est: et tu quod putas manum habere te sanam: caue ne auaricia vel sacrilegio co-

trahat. Excede sepius eam: ut primum iunget: ut vidue prestidium feras: eripias iniurie quem vides iuste contumelle subiaccere. excede ad pauperem: qui te obsecrat. excede ad dominum pro peccatis tuis: sic manus extendit: sic sanatur. **Factum est autem: illis diebus existit in motum orare: et erat pnotas in oratione dei. Et cum dies factus esset vocauit discipulos suos: et elegit duodecim ex ipsis quos et apostolos nominauit: simonem quem cognominauit petrum: et andream fratrem eius: iacobum et iohannem filios zebedee: et bartolomeum: mattheum et thomam: iacobum alphei: et simonem qui vocatur zelotes: et iudam iacobum: et iudam scarioth qui fuit proditor.**

GLO. Insuperantibus aduersariis contra christi miracula et doctrinam apostolos elegit quasi defensores vitatis et testis: quorum electio oratione premitur. unde dicitur. factus est autem illis diebus: existit in motum orare. **AM.** Noli insidiarices apere aures: ut putes filium dei qui iustum rogare ut ipse: quod plene non possit. prout. n. auctor obediencie magis ad precepta vitatis suo nos informare exemplo. **CI.** Seruatur igitur illi que christus egit: qualiter nos doceat orationibus diuinis insistere: semotis. si. et secreto: nemine vidente. amota quoque mundana sollicitudine: ut sursum ad diuine speculationis iuntem erigat intentio: quod designat in hoc quod semotis orabat: lesus exiens in montem. **AM.** Ubique est sol obsecrat. de. n. psallit humana vota non capit. Nec quod iterum potest capere christo: non autem omnes qui orant ascendit in montem: sed qui orat a terrenis ad supiora progreditur: sed non ille qui de seculari diuitijs aut de honore sollicitus est. **DES.** sublimis in montem ascendit quare i. eua. elio: inuenit solos in montem cum domino ascendisse discipulos. **SPES.** autem tibi christiane datur forma prescribit quam debeas emulati: cum sequitur. Et erat pnotas in oratione dei. **Quid.** n. te pro salute tua facere ois: qui pro te christus in oratione pnotat. **CI.** Et surge igitur in tempore noctis. **Purior.** est tunc ipse alit: ipse tenebre silentium nimium possit sufficere ad punctum nem producere. **Ceterum.** si ipsi quoque celus in spem creatum stellis quasi infinitis luminibus si consideres quod qui per ois saluant: iniuriaturque: hi tunc nihil a mortuis discrepant: et ceteris quilibet ausum humanum. **Dec.** omnia sufficiunt ad animam erigendam: tunc non vixit inanis gloria: non accidit: non concitatio occupat: non sic ignis ferri sequens rubiginem velut nocturna oratio erugit peccatorum. **Quem.** de die solis eius pnotat: refrigeratur quilibet rorem superat nocturne lachryme et contra prociam valent et quilibet timore: si vero predicto rore non foueatur: homo arefcit sub die. **Quapropter.** licet non multum ois noctu: semel ois vigilando: et sufficit: ostendit quod non solum ad corpus nox pertinet: sed etiam ad animam. **AM.** Quid autem te facere conuenit eius vis aliquod officium pietatis adiuui: quando christus missurus apostolos prius orauit. **Sequitur.** enim: Et cum dies factus esset voca. disci. su. et elegit. xij. ex ipsis: quos et apo. nominauit. **Quos.** s. ad propagandum auxilium salutis humane per terrarum orbem satores fidei destinauit. **Simul.** aduerte celeste consilium: non sapientes aliquos non diuites: non nobiles: sed piscatores et publicanos quos dirigeret elegit: ne diuitijs aut potentie nobilitatis auctoritate traxisset aliquos ad suam gratiam videretur: et veritatis ratio non disputationis gratia preuuleret. **CI.** **RYL.** Attende autem maximam euangeliste sedulitate non solum dicit electos fuisse sacros apostolos: immo nominatum eos enumerat: ne quisquam audeat alios inscribere apostolorum catalogo. **Simonem.** quia cognominauit petrum et andream fratrem eius. **BEDA.** Non modo primus eum cognominauit: sed longe prius cum ab andrea adducto dicitur. Tu vocaberis cephas: quod interpretatur petrus. **Sed.** volens lucas nomina apostolorum enumerare: cum necesse

sebet petru dicere: bene uoluit inuere qd nō hoc ante
cognouisset: ita dñs cognouit eum. **EV.** Secūda ac
pbatio ē iacobī et iōānis. vnde sequitur: iacobū et iōan
nem. abos. s. filios zebedei. qui et piscatores fuerunt. **P.**
bos at dicit: philippū et bartholomeū. philippū dicit
iōānes fuisse de bethsaida: concūe andree et petri: ipse
quoq; bartholomeū vir simplex et ex ps sciēte mūdane
et amaritudis. **Matheus** uero ex his qui prius census
erigebat vocatus ē. de quo subdit: **Matheus et thomas**
BEDA. **Matheus** cōpari suo thome in ordine: hūilita
tis cā se supponit: cū a ceteris euāgelistis platus sit. **Seq**
tur: iacobū alpheī et simonē qui vocat zelotes. **GLO.**
Quia. s. fuit de chana galilee qui iterpatur zel: qd addi
tur ad differentiā simonis petri. **Sequitur:** iudā iacobī et iu
dam scarioth qui fuit p̄dior. **AVG.** de cō. euā. In noie
iude iacobī lucas vī discrepare a **Mattheo** qui cū tha
deum appellat. **Sz** quis vñq; prohibuit duob; vī trib;
noib; vñq; hoīem vocari: **Eligat** aut iudas p̄dior: n̄
per inuidentiā: s; per p̄uidentā. fuisse erat quidē ho
mīne fragilitatē: et iō nec has p̄tes recusauit: s; mīratis
dūne uoluit ab ap̄lo suo tradi: ut tū a socio p̄dit: mo
derate ferat: tū et affe iudiciū p̄sse beneficiū. **BEDA.**
Matheus aut mōs i quo ap̄los elegit: altitudine designat
iusticiā: quā instituit: et erat i cā p̄dicatur. sic et lex in mō
te data fuit. **CIRYL.** Quod si libet interpretatiōe ap̄lico
rum nomina tēre: scio qd petrus vī dissoluēs vel agno
scens: andreas decoza potētia vel respōdes: iacob; aut
supplātor: dolo zis: iōānes domini grā: mathe; dona
tus: philippus os magnū vel officii lāpatis: bartholo
meus filius aq; suspēditis: thomas abyss; vel gemin;:
iacobus alpheī supplātor: gressus vires: iudas confes
sor: et simon obedientia. **Et descēdēs cū illis stetit in loco cāpestri: et tur
ba discipulor; et i mīstūdo copiosa plebs ab
oi iudea et hierusalē: et mariā: et tyri: et sidōis: q; ve
nerat ut audirēt et eū: et sanarent a lāguorib; suis.**
Et q; verabant a sp̄ritib; imūdis curabantur. **Et**
omnis turba querebat eum tangere: quia virtus
de illo exibat: et sanabat omnes.

CIRYL. Celeberrata ordinatiōe ap̄loz plurib; cōgre
gatis: et de regione iudeorū: nec nō a mariā tyri et sidonis
qui erat idolatre: p̄stuit eos totius orbi doctores: ut
pote qui euocaret iudeos a legis seruitute: cultores aut
demonū ab errore gentiū ad vitatis cognitiōē. vnde dicit
et dicit. de mō. cū il. ite. i. lo. cam. et tur. dicit. et: et mul
tū. ple. ab oi iū. et hierusalē et mariā. **BE.** Nō a p̄rio
mari galilee mariā dicit: q; h nō miraculi loco pone
retur: sed a mari magno cognouit: in quo et tyrus et si
don p̄p̄bedi poterat. de quib; sequitur: **Et tyri et sidonis.**
Que: q; ciuitates gentiū sūt: cōsulte noiatū ponūt. ut qua
ta sit fama virtutis saluatoris iūmetur: q; externas quos
ad sanitatē doctrināq; capessendā ciuitates accersat. vñ
sequitur: **Qui venerat ut audirēt eū.** **THEO.** hoc ē ad
suarz medelam ut sanarentur a languoribus suis: hoc
et ad medelam eorū corporū. **CIRYL.** postq; aut sacer
dos publicauit ap̄olos: plurima et ardua fecit mira
cula: ut qui cōueniēti iudci et gentiles: scirēt eos decoza
to eē a christo dignitate ap̄olatū: et q; ipse nō erat
sicut vnus aliorū hoīum: magis aut deus: ut verbū icar
natur. vnde sequitur. **Et ois turba querebat eū tan. q; vīd**
illo exi. et sana. oēs. **Necq; n. alienaz virtutem accipiebat**
christus: sed cū naturaliter eēt deus p̄p̄ia virtutē sup in
firmos emittēs sanabat oēs. **AM.** Aduerte aut oia vili
genti: quō et cū ap̄ostolis ascēdat ac descēdat ad turbas
quō cū turba sequitur ad excelsa. deniq; vbi descēdit in
uenit infirmos in excelsis. n. infirmi eē nō possūt. **BED.**

Raro hoc quoq; vīplam vel turbas dñm ad altiora se
qui: vel quēpiū debile inuenies in mōte curari: s; extica
febre libidinū: accēdēs sciēte luce pedetēti quēq; ad cul
men subire virtutū. **Turba** aut q; dñm tāgere potuit: sp̄i
ritus illius virtute sanat ut sup̄a leprosus dñō tāgente
mūdat. **Tact;** ergo saluatoris: op; ē salutis: quē tāgere
est fidelis et euz credere. a quo tāgest eius munere sanari.
Et ipe eleuatis oculis discipulos suos dicebat.
Bñ paupes q; vestri ē regnū dei. **Bñ q; nūc estis**
itis: qm saturabimini. **Bñ q; nūc fletis. q; ridebi**
tis. **Bñ estis cū vos oderit hoies: et cū sepaerint**
vos et exprobrauerint. et eiecerint nomē vestrū tāq;
malū pp filiū hois. **Gaudete** et illa die: et exultate.
ecce enim merces vestra multa est i celo. **Scdm**
hec enim faciēbant prophetis patres eorū.

CIRYL. p̄ ap̄loz ordinatiōe ad euāgelice vite no
uitate saluator suos discipulos rectificauit. **AM.** diu
nitatis at p̄mpturus oracula scipit eē sublimior: et i hūi
litate ab in oculos eleuauit. vñ dicit. **Et ipse eleuatis oculis**
Quid est leuare oculos nisi iterius lūmē aperire. **BE.** Et
quis generaliter oibus loquat: speciali in oculos in vi
scipulos leuat. **Sequitur.** n. In discipulos suos: ut his qui
verbū sienta cordis aure p̄cipiūt: latius saporis intum
lūmē ap̄iat. **AM.** Quattuor aut tñ bītudines lucas po
nit: octo vñ matheus. s; in istis octo ille sūt quattuor: et
in istis quattuor ille octo. **Hic.** n. quattuor velut virtutē am
plexus ē cardinales. ille in illis octo mysticum ordinem
reclinauit: sicut. n. sp̄i n̄re octaua p̄fectio: et ita octaua sū
ma virtutū ē. **Prima** aut bītudine paupertatis vīq; euā
gelista posuit ordine. n. p̄ia est: et parēs qdā virtutū. q; q
cōtempserit secularia: ipse merebit sempiterna. **Nec pōt**
quīq; meritū regni celestis adipisci: q; mūdi cupiditatem
posse emergēdi nō hz facultatē. vñ sequitur. **Dicebat:** **Bñ**
paupes. **CI.** In euāg; qdē qd ē s; matheū brōs fieri di
xit paupes sp̄i: ut intelligam; eē paupes sp̄i hñte intellectū
modestū et quodāmo rēuissū. vñ dicit saluator: **Discite**
a me: q; mitis sū et hūilis corde. **Hic** at brōs asserit pau
peres nō addito sp̄i paupes appellās diuitias cōtēnen
tes. decebat. n. ut cū p̄nūciaturi eēt salutaris euāgelij
dogma: mētē nō gereret cupidā: s; p̄mptū affectū hērent
erga maiora. **BA.** Nō aut ois quē paup̄tas p̄mit bñs est
s; q; christi p̄ceptū mūdantis p̄uulerit opib;. **Plures** enī
paupes sūt in substantia: auarissimi tñ fm affectū quos nō
soluat paup̄tas: sed affectus dānat. **Tubū.** n. inuolūtarioz
hūificabile ē: eo q; ois vñs libero designat arbitrio. **Be**
atus s; paup. q̄si xpi discipul; q; p nobis paup̄tatē susti
nuit. nā ipse dñs q̄libet op; implet. qd ad bītudine dū
cit se p̄bēs exēplar discipulis. **EV.** Sed cū celeste regnū
in mltis gradibus bonoz cōsideret. p̄mus grad; scāden
tium ē eor; q; diuino intuitu colūt p̄ uipatē: tales aut fecit
eos q; p̄rio facti sūt eius discipuli. **Ob** hoc in eor; p̄sona
dicit. **Quia** vñm ē regnū dei. quasi dēmonstratue hoc p̄se
rens ad p̄ntes ad quos et oculos eleuauit. **CIRYL.** Post
q; igit inaduēit paup̄tatē colere: ea que p̄sequuntur topiā
coronat honoribus. **Contigit** aut paup̄tatē colētes ne
cessarium incurrere defectum: et vix acquirere victuz
secirco non sūt discipulos pusillanimes super hoc fie
ri dicē. **Beati** qui nunc estis. **BEDA.** id est beati qui
castigatis corpus vestrū: et seruituti subiicitis qui i fame
et siti verbo operā dātis. q; celestis tñc gaudiū: hēbi
et is vberitate p̄frui. **GRE.** nisen;: **Alit;** aut sic fm sensibi
lein. esca diuersificat p̄cipantū appetit; ad comestibi
lūm sp̄es: sic et in cibo aicab his qdē opinabile ab his
aut appetit qd naturalr ē bonū. vñ h fm matheū beati
ficant: q; iusticiā loco cibi et potus reputat: nō inq; p̄ticu
lare: sed vīez vītutē quā qui elurit beatificandum dicit.

BED. Apertissime nos instruens nūq̃ nos satis iustos
 ciuare debere: s̃z quodiani iusticie semp amare p̃fe-
 ctur: ad cui p̃fecta saturitate nō i hoc seculo sed in futuro
 possum puenire p̃salmita oñdit dicens: Satiabor cum
 manifestabit glia tua. unde sequitur: Quia saturabimini
 GR. E. nisenius Audis. n. iusticie desideratorū copiam
 spodet. Nihil. n. eozū q̃ fm voluptatē i vita grunt. sariat
 inquirentes. Solum aut ṽtutis studiū subseq̃t p̃miū qd̃
 indeficiēs gaudiū iserit aie. CIRYL. Consequitur aut
 inopia nō solū defectū rerū ad defectiōes facientium:
 s̃z et deplū vult p̃p meliciā. vñ sequit: Bū q̃ nūc fieri
 Beificat fides no eos q̃ simplr ab oculis lachrymas
 emittit. Loc. n. est hoc tā fidelib q̃ infidelib s̃z qd̃ tritū
 accidat. Magis aut illos beatos asserit: q̃ leuē vitam: et i
 plicitā carnalib voluptatib deditā vitā refutantes deli-
 tias et pene lachrymātes pp odiū mūdanoz. CHRY.
 Magnū qd̃ vo fm deū tritū ē: et ipetrat ei p̃nam i sa-
 lucem. vñ paul⁹ cū nō h̃et suos defectus flere: p alienis
 lugebat. tal luct⁹ ē alacritatis mā. vñ seq̃t: Quia ridebi-
 tis. Eten si nihil p̃sum his p qd̃ flem⁹: in p̃ficiū nō
 bismetip̃s. nā qui sic aliena desit mltomagis non pteri-
 bit inflebilī sua delicta. Magis aut nec facile labet i sce-
 lus: nō dissoluamur i hac breui vitā: ne suspitem⁹ in iūni-
 ta. Nō gramus delicias q̃ q̃bus manat luct⁹ et dolo: ni-
 mi⁹: s̃z tristemur tristitia q̃ germinat veniā. Est et oñz lepi-
 us repire lugentē: ridentē neq̃. BASI. Promittit aut
 flēibus rīlū: nō qd̃ emittit p̃ mandibulas sonū: sed me-
 ram et ipmixtā culibz tristitie alacritatē. BE. Qui ergo
 pp diuitias bēditans chūstī pp panē vitē eterne: ppier
 sp̃e celestis gaudiōz: fiet: e. urie: paup̃tātē pati deide-
 rat beat⁹ ē. Multo aut beatior q̃ has ṽtutes iter aduer-
 sa seruare nō trepidat. vñ seq̃t: Beati eri. cū vos ode-
 hoies. I. s. n. hoies odiāt corde nephādo: dilectum cor
 chūsto ledere nequeūt. Sequit: Et cū separa. vos. sepa-
 rent et a synagoga expellūt: chūstī iuenit et p̃firmat. Seq̃-
 tur: Et exprob: auerit. exprobrent nomē crucifiri. Ipse
 cōmōratos sibi cōsultat: et cōsedere facit i celestib⁹
 Seq̃tur: Et ciecc. nō. vestrū tāq̃ malū. vbi nomē chūstia
 norū significat quo a gentilibz iudeisq̃ sepissime q̃tum
 ad ipsos mēore abasit et ab hoibus est abiectum: nulla
 exnie cā odg: nisi pp filiū hois qui. f. credētes nomē chū-
 sti: suū cognomē facere voluerūt. Docet ergo cōfab ho-
 bus insectandos: s̃z vltra hoies eē beandos. vñ sequitur
 Bau. i. l. die et exul. cc. n. mer. vñ. m. l. cit i celo. CHRY.
 Multū et paucū mēsurat dignitate p̃ferentis. Queram⁹
 igitur qd̃ multā p̃misit mercede: siquidē p̃pheta vñ ap̃s
 velut hō paucū eē multū exitimauit: nūc aut oñs q̃ possi-
 det penes th̃sauros: opes q̃ quēlibz intellectu trascen-
 dunt multā pollicet⁹ ē mercede. BASI. Rursus magnū
 aliqñ absolutā bz itentionē: sic magnū est celū et magna
 est terra: aliqñ vō ad aliqñ bz relationē: vt magn⁹ equ⁹
 et hōs in cōpatione suū: sic arbitro: multā fore merce-
 dez rep̃sita patiētib⁹ obp̃rob:ia pp chūstū: nō tanq̃ cō-
 parata ad ea q̃ penes nos sūt: s̃z in se multā ex̃itē et tanq̃
 a deo donata. DAMA. Illa ē q̃ mēsurari vel numeri
 ri p̃nt: terminatē igerunt. qd̃ aut ex qdā excellentia oēm
 trascendūt mēsurā et numerū: ideterminate dē magnū
 et multū: puta qñ dicitur multam eē dei misericordiā.
 EVSE. Deinde muniēs discipulos ad pugnā aduersarioz
 qua passuri erāt p totū orbe p̃dicātes subdit: Ecōm h̃
 enī facie. p. pa. coz. AMBR. Quia ppbe at iudei vsq̃
 ad mortē cozpois p̃secuti sūt. BED. Quia vera dīce-
 tes solēt p̃secutionē pati: nec tame iō ppbe antiq̃ timo-
 re p̃secutiōis a vitatis p̃dicatiōe defecerūt. EVSE. Hoc
 aut dicebat muniēs discipulos ad pugnā aduersarioz
 p̃dicātes p totū orbe. AMBR. In hoc ergo dicit: Bū
 paupes. hēs tēpantiā q̃ te a pctō abstinēt: seculū calcāt: il-
 leceb: oia nō grūt. Bū q̃ esuritis. hēs iusticiā q̃ n. esurit:
 esuriēt p̃parit: p̃paritēdo lagit: largitēdo sit iust⁹: qz iusti

cia eius manet in eternū. Bū q̃ nūc fletis. hēs p̃udētiā
 cui⁹ ē flere quotidiana: et ea que eterna sūt q̃rere. Beat
 eritis cū vos oderit hoies. hēs fortitudinē: s̃z ea que nō
 odiū meret ex crimine: s̃z p̃fectionē patiāt ex fide. S. i. n.
 ad passiōis p̃uenit corōnā: si gram hoībz negligas: di-
 uinā seq̃ris. ergo tēpantiā cordis bz munditiā: iusticiā
 misericordiā: pacē p̃udētiā: m̃suetudinē fortitudinē. Co-
 nere sibi sūt et cōcatenatē ṽtutes: vt qui vnā bz: p̃es
 b̃re videat. et sanctis vna p̃petit virtus: s̃z eius que fuerit
 vberior vberit⁹ ē p̃miū. Quata hospitalitas i abraā: quā
 hūilitas: s̃z qz fide p̃stuit fidei p̃ ceteris meritis p̃ncipalē.
 Ergo vnicuiq̃ plura p̃mia qz plima icētiua ṽtutū: s̃z qz i
 aliq̃ merito copiosi⁹: hoc etiam in p̃mio redundantiua.
 Veritatem vob vob diuini⁹ q̃ bēis p̃solationē
 vestrā. Vob vob q̃ saturati estis: qz esuriēt. Vob
 vob q̃ ridētis nūc: qz lugebitis et flebitis. Vob cū
 b̃i dixerit vob oēs hoies. Sed hēc. n. faciebant
 prophetis patres eorum.
 CIRYL. Predicto q̃ paup̃tas pp deū cā sit cuiuslibet
 boni: et q̃ esurire et flere nō vacabit mercede sanctorum
 trāssert sermonē ad opposita: et innuit ipsa dānationis
 supplicij fore materia. vñ dicit: Veritatem vob vob diuini
 bus qui ha. p̃s. vñ. CIRYL. hēc. n. dicit vob: vñ
 in scripturis dicitur: his qui nō possūt euadere a futuro sup-
 phicio: AMBRO. I. s. aut pecuniarijs copiis multa ius-
 lenocinia delictorum: plerazq̃ tam sūt icētiua ṽtutū. q̃
 virtus subsidia nō redat: et cōmēdatio: si collatio pau-
 peris: q̃ diuitis liberalitas: tam nō eos qui bēant diuin⁹
 as: s̃z eis qui vti his nesciāt. snie celestis auctoritate p̃de-
 nat. Nā vt ille pauper laudabilior ē qui p̃mpto largit⁹
 sectu: ita criminolior diues ē qui de eo referre grāz eo
 debuit qd̃ accepit: nec cēsus ad cōz ṽlūm datū sine ṽlū
 abicōdere. Nō cēsus igit s̃z affect⁹ in crimine ē. Et q̃ nūl-
 la pena grauior sit q̃ successu p̃stura p̃pēdis antio-
 timore seruare: tam qm̃ auaritiē desideria p̃gerendi qdā
 voluptate pascit: qui cōsolationē vite p̃sentis habuerit
 remunerationē p̃petuā p̃diderūt. Possumus tam hic ou-
 ium itelligere populū iudeorū vel hereticos vel certe
 phariseos: q̃ vberitate verborū et quodā ab̃itose facie
 p̃monio delectati: simplicitatē vere fidei sup̃gressi t̃re
 fauros iustis p̃diderūt. Sequit: Vob vo. q̃ facti estis:
 qz esuriētis. BED. Diues ille purpuratus saturabat epu-
 las quondā sp̃e dide: sed ṽlū veb sustinebat esuriē
 de laqari quē desperat digito guttū aq̃ q̃rebat. BASI.
 Qd̃ aut necessaria sit abstinentia rō palā ē ex eo q̃ ap̃le cā
 inter fructus spiritus enumerat. Subicctio. n. corpus
 per ñhil aliud sic obtinet: sic p̃ abstinentiā q̃ sicut quodā
 freno decet p̃secere iuuentus seruoze. Est igit abstinentia
 interēptio criminis: amotio passionū: vite spiritalis innū-
 obtidens in se illecebrarū aculeū. Ne aut coicēdentiā
 at cū inimicis dei: decet accipi quodlibz cū erigat tēpū
 ad ostendendū q̃ mūdīs oia mūda. Procedēdo quidē
 ad necessaria vite: abstinedo aut oio ab his q̃ faciunt ad
 voluptatē. Attamē nec candē hō: s̃z sibi cunctis sancire
 possibile: nec modū nec mēsurā. Est aut cōis incitio non
 expectare repletionē. Replere nāq̃ ventrē: ip̃z q̃z corp⁹
 inutile facit erga p̃p̃as opatiōes: s̃onolentiā et ad noua
 menta dispositū. BED. aliter: Si b̃i sūt illi q̃ iusticie lem-
 per esuriūt opa: infelices eētra etiam dī sūt: q̃ sibi in de-
 siderijs placētes nullā veri boni famē patiunt. Sequit:
 Vob vo. qui ride. nūc: qz luge. et flebitis. BASI. Cū oñs
 ridētes nūc arguat palā ē q̃ nūq̃ erit fideli t̃p̃s rīsus: et p̃
 ct̃pue in tāta multitudie eoz qui in pctō mōiuntur p̃ qui
 bus oīz lugere. Superflui aut rīsus est imoderantē si-
 gnū et effrenis aie motus: s̃z vsq̃ ad vult⁹ iocunditē ex-
 p̃mere passiōē aie nō decet. CHR. Dicit aut mibi cur
 p̃citeris et defluis q̃ debes asistere: terribili iudicio ex-
 ponere rōnem de oibz sic opatis: BEDA. Quia vo

ipsa peccati nutrit adulatione: sicut oleum flammis: sic in culpa ardentibus solita est intrare fomem subdit: Ueb cūb n. vo. om. hoies. **CHRY.** Nō autē contrariū ē quod dicitur ei qd alibi dicitur: Luceat lux vestra corā hoib. v. f. manifestemus bñ agere ad glām dei nō ad ppriā. Per niciofum. n. qd est iāns glia: 7 inde sumit ortu iniquitas atq; despatio 7 mater maloz avaritia. q si vias queris diuertit ab hoc: dirigas aspectū semp ad deū: 7 esto cōtentus ea que apō eū est glia. nē si qlibet facultate docti oēs eligere oportet i arbitros: quō vultis experimētū pluribus credis: nō aut illi q p oib? cam nouit 7 dare 7 coronare pōt: a quo si gliaz cupis: vita laudē humanaz. De nullo. n. alio magis cōsueum? admirari q d spūctē glām. q si nos mltomag dñs oim. Deinde illud cōsidera: q hoim glia celeriter deficit: q p cursū tpis obliuio nē tradit. **Sequit.** Scdm hēc facie. pphe. pa. eoz. **BED.** Pseudo. ppheie significant: eo q ad captādū vulgi fauore futura p loqui conent. Itaq; dñs i mōte bñitudines solūmodo pboz: i cāpo vero ē veb describit reproborum: q rudes adhuc auditores necesse ē terroribus ad bona cōpelli: pfectos autē satis ē pmissis iuitari. **AMB.** Et ante q matthe? premijs ad virtutē 7 fidem ppos prouocauit: hic autem etiam a criminibus atq; peccatis futurorum suppliciorum denunciatione deteruit.

¶ Sed vob dico q auditis: Diligite inimicos vros: bñfacite his qui vos oderūt. Bñdicite maledictū vob: 7 orate p calūniānt vros. Et qui te percutit i maxillā: pbe ei 7 alterā. 7 ab eo qui auferit tibi vestimentū: et tunicā noli phibere. Omī aut petēt te retribuere: 7 qui aufert q tua sūt: ne repectas. Et prout vultis vt faciāt vobis homines 7 vos facite illis similiter.

¶ BED. Quia dixerat supra qd ab inimicis pati possit: nūc qd cū eis dē inimicis agere debeat ostendit dicens **Sed vo. or. q auditis.** **AMB.** Nō ociose plurimoz 7 lapoz celestiu enumerandē pgressus: ad hūc locū seruit: vt ppls diuinis miracul roborat? ultra legis tramē virtutū vestigijs pgradi edoceret. Deniq; iter tria mīra: spez: fidē: 7 charitatē: maior ē charitas q ordinat cū oī. **Dil. iñi. vros.** **BASI.** Inimici quidē ppriuz est obē 7 iudicari. **Dñs** tē q qūerit nocet alicui dñi inimicus. **CIRYL.** Cōueniēs aut erat h? mōi cōuersatio doctoib? itaq; q p dicitur erat vbiq; terrarū salutarē sermonē: quos si cōtingeret velle recipe de psequētū? vñ dicit omīssent eos ad cognitionem veritatis vocare.

CHRY. Non aut dicit: Ne odio hēas: s; diligas. neq; imple mādauit diligere: s; ē bñfacere. vñ sequitur: Bñfacie his q ode vos. **BASI.** Uerū qd hō ex corpore cōsistit 7 aia: fm aiaz qdē bñfaciem? h? mōi arguetes 7 cōmonētes eos: 7 oīo ad cōuersionē manducētes: fm co: p? aut bñfaciētes. eis i necessarijs victui. **Sequit.** Bñdicite maledictū vobis. **CHRY.** Qui n. pcutiunt pprias aias: digni sunt lachrymis 7 fletib? nō maledictionib?. Nihil enī detestabili? ē aia maledicta: nec imūdius lingua que maledictionē offert. hō es: aspidū venena nō euomas: nec vertaris i beluā. Est tibi datū os nō vt mordeas: sed vt alioz vulnera sanes. Inimicos aut mandauit nobis numerare gradui amīcoz. nō quozūcūq; s; p pūozū pūo qd? ozare solem? vñ sequitur: Ozate p psequētibz vros. Plurīq; aut ecōtra pūbētes: 7 frōte sup terrā pcutientes: 7 man? expādētes: nō p suis criminib? ozāt deū: s; aduer? inimicos qd nihil aliū ē q seipsū trāsfodere. Cū q phibuit ptra inimicos ozare p caris vt te maledicētes inimicis exaudiat: quō possibile ē audiri qñ puocātes audiatū? vberādo inimicū corā rege: 7 si nō manib? vobis tñ. Quid facie hō istas vt veniā ipetres pctōrū: 7 iples os amaritudinē. Mitigationē ē tēp? ozōis 7 gem

tus: nō furoz. **BED.** S; merito mouet qd: quō i prophetis iueniunt mltē iprecationes aduersus inimicos? **Ubi vidēdū ē qz prophete per iprecationē qd cēt futurū cecinerūt: nō optatis voto: s; spūitū pūidentis.** **CIRYL.** Uer? autē lex mādabat nō offendere alios: vel si pūis facim? lesi: nō vltra pportiones ledētū iras pzo tēdere: s; perfectio legis i chūsto ē 7 i suis mādatis. vñ sequit: Et qui te percutit i maxillā: pbe ei 7 alteram **CIRYL.** Nā 7 medici cū calce feriunt ab istis: tūc mātē mīserent cū: 7 accigūt se ad coz remedia. Tu quoq; silem hēas pīcturā erga pīcēntes. Ipsi nāq; sūt q pīcipue isīrīat. nec prius desistam? q totā amaritudinē euomuerūt: tūc vberes grās ager tibi: 7 ipse de? te corzonabit: eo q frēz tuū i pessima egritudie libasti. **BEDA:** fere autē cūcti cōtra hoc mādātū pīcedim? 7 pīserim potētes vel pīcipēs: nō solū si passi fuerit cōtūmelas: s; si pīstia eis non sit reuerētia aduersarios reputantes q cūq; eos min? reueritū sūt q se reputauerit dignos. Est aut magna isīfama pīcipis cē pīptū ad vindictā: nāz 7 qualiter aliū docebit nū mali pzo malo repēdere: q nō centū retribuere fatigat. **CIRYL.** Vult autē dñs isup cē cōtēptōrē rerū. vñ sequit: Et ab eo q aufert tibi vestimētū: 7 tunicā noli phibere. Hec est. n. vītus aīe que oīo auerfa ē a passioe cupiditatis diuiniarū. Decet. n. eūz qui plus ē: 7 obliuiscī malozū: vt 7 ea qd charos amicos tu uamus psequētib? cōferam. **CHRY.** Nō autē dicit. fer humilr iūriatū ipetū: s; pīcedas p sapientiā: 7 vltimū te disponas ad patiendū q ille cupiat facere: su perana isolētia ei? vbertate pīdēt: vt habito pudore in excellētī patiētia tua discedat. S; dicit aliq;: Quō pōt hoc fieri cū videris deū factū hoīem tot passum pzo te: adhuc queris 7 dubitas: quō possibile sit neq; ignoscere cōseruoz: qd tale passus est qle dñs tu? dū ligaret flagellaret: spūta pferens: mōtē patiens: vñ sequit: Omī aut petēt te retribuere. **AVGV.** de ser. do. Non dicit oīa petēt: sed vt id des qd iuste 7 honeste potes. i. qd nec tibi nec alteri noceat qñ sciri aut credi ab hoīe pōt: 7 cui iuste negaueris qd petis: iudicāda ē iusticia: 7 aliqñ melius aliqd tribues: cū petēt illū correxeris. **CHRY.** In hoc tñ peccamus nō modicū: nō solū non dando potētibz: sed 7 eos increpādo. Cur iquit nō laborat: cur ociosus alit dīc mibi 7 tu laborando possides: sed 7 si laboras: ad hoc laboras vt vitupes aliū: propter vnicū panē 7 tunicā appellas cupidū tribuas nec cōiūctis. Cur nec tu mīsereris: 7 volentibz dissuades? Si cūcti indrnter erogauerim: semper mīserēbimur. Quia. n. ab aīa cunctos recipiebat: recepit 7 angelos. Nam 7 si homicida sit: qd nōne tibi dign? vī panis hñdī: Non igitur simus seueri aliozū censores: ne nos quoq; exqui site iudicemur. **Sequit.** Et qui aufert que tua sūt: ne repectas. **CHRY.** A deo percipimus oīa. qd autē dicimus meū 7 tuū: nuda tñ sunt verba. si nāq; domū tuā asseris emīssit vbum carēs subsistētia rei. nā 7 aer 7 solū 7 cēmētum creatozis sunt. Tu ē ipse qui domū cōstruxisti: sed 7 si tuus sit vltus dubitatur: nō solū pp mortē: sed ē ppter rerū euentus aia tua non possidet a te: 7 quo pacto tue reputabunt opes? Vult autē de? tua fore: que tibi pzo frīb? credita sūt. si autē tua: si p alijs dispēsaeris. Sū vō tibi affluēt expēderis: q sūt tua iam facta sunt aliena. S; pp nēcāda opū cupidinē hoies i curijs conri xant: cōtra qd chūst? ait: Et q aufert q tua sunt: ne repectas. **AVGV.** de ser. do. Qd de vester domo: fundo: iumento: 7 generalr oī pecunia dicit. Nō aut chūstianū oz sic possidere seruū quō equū aut argētū. seru? si bone stī? a te regeret: q ab illo q eum tibi cupit auferre: nescio vtrū dīc dicere audeat eū dēre pīentī. **CHRY.** Est aut nob ista lex nālis p quā dīnoscim? qd sūt vī 7 vītū. vñ sequit: Et prout vult. vt fa. vo. ho. 7 vos fa. il. sūt. Nō aut **Quēcūq; n vult vt faciāt: nec vos faciāt.** Cū. n. due. sūt

vie que ducunt ad virtutē. s. abstinētia malis: et opatio boni
hac ponit p istā et p illā significās: et siqdez dixisset: Ut
sitis hoies: diligite bestias: cēt mandatu difficile. si vero
hoies diligere iussit: ad qd nālis monitō ē: quā difficulta
te res cōtinēt: quā leones et lupi seruāt: qd natural co
gnatio amicitia cogit. **O**stēdit igit qd christi nūc statuit
nāz trāscendēs nām: sed qd dudū iheruit cōsciecie nre:
docet vt ppria volūtas p lege sit tibi: vt si vis bñ tibi: bñ
facias aliq: si vis vt alius tui misereat: pxiimi misere.

Etsi diligitis eos qui vos diligunt q vobis est
gratia: **N**ā et pctōres dili gētes se diligūt. **E**tsi be
nefacitis his q vob bñfaciūt: q vob ē gratia: **S**ig
dem et pctōres hoc faciūt. **E**tsi mutuū dederitis
his a qb spatis recipe: q gratia ē vob: **N**ā et pec
catores pctōrib fenerant vt recipiāt eq̄lia. **V**erū
tamē diligite inimicos vestros: benefacite: et mu
tuū date: nihil inde sperātes: et erit merces v̄sa
multa: et eritis filij altissimi: qz ipse benign⁹ ē sup
ingratos et malos. **E**stote ergo misericordes sicut
et pater vester misericors est.

CHRY. Dixerat dñs diligēdos ēē inimicos: ne autēz
putares h̄ypothice ēē dñi: estimās solū ad terrore eis
dicti: adq̄t rōnem dicēs: **E**tsi diligūt. il. qui vos dili. que
vo. est grā: plures quidē cāe sūt que dilectiōes cōstituūt.
Dilectio vō spiritualis vnīuersas pcellit. nihil. n. terrenū
eā parit: nō vilitas: nō beneficiū: nō natura: nō tempus
sed de celo descēdit. **Q**uid autē miraris si nō idiget bene
ficio vt cōsistat: quādo nec ex casu maloz pueritur: pa
ter quidē passus iniurias: rūpit sedus amoris. coniunx
post iurgia virū relinquit. filius si longeuū videat p̄em
grauatur. at paulus ibat ad lapidātes: benefactor⁹ eis
moyses lapidat a indeis: et orat p eis. **V**eneremur itaqz
spiritales amicitias: qz sunt insolubiles. vnde arguens
volentes pigrescere subdit: **N**am et peccatores diligētes
se diligūt. q. v. **Q**uia volo vos his amplius aliquid pos
sidere nō moneo amicos diligere: sed et inimicos. **B**ene
facientibus etiā benefacere cōmune est oibus. **O**stendit
autē se parū pl⁹ petere qd sit moris pctōrum qui benefa
ciunt amicis. vnde sequitur: **E**tsi benefa. his qui vo. be
nefa. que vo. est gratia: siquidē et peccato. hoc faciunt.

BEDA: Non solum aut dilectionē vel beneficiū pec
catozum quasi instructuofam redarguit: sed et mutuū. vñ
sequitur: **E**tsi mutuū dederitis his a quibus speratis re
cipere: que gratia est vobis: **N**am et peccatores peccato
ribus fenerat. i. mutuāt vt recipiāt eq̄lia. **AMBRO.**
In tres autē partes philosophia sibi videtur diuīse ius
ticiam: vnā in deū que pietas vocatur: alterā in paren
tes vel reliquū genus humanū: tertiā in mortuos vt his
exequiaz iura soluantur. at dominus legis oraculū ac
prophetie fastigium supergressus in eos quoqz qui lese
runt: pietatis corripit officiū cū subdit: **V**erū tamē dili
gite inimicos vestros. **CHRY.** In quo plus tibi qd il
li cōferes. ille. n. diligitur a cōseruo: tu vero efficiēris si
milis deo. est aut maxime virtutis quādo nocere volē
tes beneficijs p̄p̄lectimur. vnde subditur: **E**t benefacite
sicut. n. fo. macē succēsam aqua p̄fecta extinguit: sic irā
ratio cū lenitate. quod. n. est aqua ignis: hoc est ire humi
litas: et māsuetudo. **E**t sic nō extinguitur ignis per ignēz
sic nec ira per iram mitigatur. **GREGO.** nisenus: **D**e
bet autē homo vitare dānosam sollicitudinē: ne querat
ab iope diuitiarū augmēta eris et auri metalloz steriliū
exigens fructū. vnde subdit: **E**t mutuū date nihil inde spe
rantes. **M**aligna fenozū excogitationē si quis appellet
furtum et homicidiū: non peccabit. nam quid refert suf
fosso pariete quēqz erepta possidere: ac fenozū necessita
te possidere illicita. **BAS.** Talis aut avaritiē modus

tokos merito nuncupatur in greco: a periendo pp malū
fecunditate. **M**alitia siquidē tractu tēporis adolescunt et
pariunt et fenul statim cū oritur icipit pro creare. **M**aliti
que citius pariūt: citius a generatione desinit. **S**ed nū
mus auarozū cū tēpore propagatur: aialia transference
partū ad p̄p̄rios alinos: ipsa parere cessant. es autēz
auarozū et superuenientia procreat: et p̄cedētia reno
uat. **N**on autēz igitur mortifera beluaz. **Q**ue nāqz vili
tas que cauetur: hodierna paup̄ries que iterato irruet
augmentata iam meditare vnde restituas. vnde intāz
multiplicabitur census: vt tuā partim releuet egestatem
partim integret capitale: et insuper pariat fenus. **S**ed aut
Qualiter ergo victū acquirā: laboza: serui: tandē mendi
ca. vñ quodqz tolerabili⁹ est fenozis mutuo. **D**icis nūc
Quodnā est illud mutuū cui spes retributiōis nō beret
Considera virtutē sermonis: et miraberis pietatē aucto
ris. **C**um daturus es paup̄ri diuine charitatis intuitu:
idipsum ad mutuū est et donū: donū quidē ob insperatū
retributiōē: at mutuū ob munificentiā dñi qui vice illi⁹
restituūt. vnde sequitur: **E**t erit merces v̄sa multa. **N**on
vis oipotentē tibi obligari ad restitutionē: an quēqz opu
lentium ciuū si fideiubeat acceptas: deū autē pro paup̄
ribus fidē iubentes repudias: **CHRY.** Attēde mutuū
naturā mirabilē: alius recipit: et alius obligat se pro de
bitis centuplū i presentī reddēs: in futuro vō vīaz eter
nam. **AMBRO.** **Q**uāta misericordia merces qd filijs
diuine misēricōdie alsciscit. **S**equitur. n. **E**t eritis filij altis
simi. sequere igitur misericordiā: vt merearis grā. lūc
patet benignitas dei: super ingratos pluit: malis fecūda
non negat terra p̄ouentus. **S**equitur: qd ipse benign⁹ ē
super ingratos et malos. **BED.** **U**el spalia bona largiē
do: vel celestia vōa singulari grātia i spirādo. **CIRYL.**
Magnū est ergo p̄conū pietatis. reddūt. n. bē vīz
nos deo cōfōmes: et quasi quedā signa sublimis natu
re nostris ip̄iunt aiabus. vñ sequitur: **E**stote ergo mi
sericordes sicut et p̄i v̄s misericors est. **ATHA.** **C**i
f. aspicientes beneficia eius bona que facimus nō bonis
sed eius intuitu faciam⁹ quatenus a deo non ab homi
nibus p̄emia consequamur.

Nolite iudicare et non iudicabimini. **N**olite
condemnare et non condēnabimini. **P**rimiter
dumitemini. **D**ate et dabitur vob. **P**ensurā bo
nam et pietatē coagitatā et supeffluentem dabit
in sinum vestrum. **E**adem quippe mensura qua
mensi fueritis: remittetur vobis.

AMBRO. **A**ddidit dñs nō temere iudicandū: ne
cū colaus ipse delicti in alterū cogaris ferre iudiciū. vñ
dicit: **N**oli iudi. **CHRY.** **N**on iudices p̄cedētes te
i. qui discipul⁹ es magistru: peccator innocentē: quos nō
oz increpare sed monere et charitatie corrigere. nec et
iudicandū est in iectis et qualibuscūqz que nec similitu
dinē hñt pcti: aut qd nō sūt grātia siue phibita. **CIRYL.**
Sedat ergo hec pessimā passiōē nostraz pietaz cōm
p̄tus principū. q̄uis. n. deccat aliquos se circūspicere et
fm deuz p̄uersari: hoc nō faciūt. sed examinat aut aliana
Etsi videat aliquos ifirmari: tanq̄ p̄p̄iarū passiōem
obliti faciūt hic detractiōis materia. **CHRY.** **N**ec fa
cile reperies quēqz neqz pat̄familial neqz claustral ex
pertē but⁹ erroris. **E**t aut et he diaboli cētātiōis illi
dicnā qui seuerē discunt aliā: nūq̄ p̄p̄ioz reatus me
rebūt veniā. vñ sequit: **E**t nō iudicabimini. **S**ic. n. p̄i et mi
tis rep̄mūt pctōzū tiorē sic seuer⁹ et dñr⁹ adq̄t crimi
nibus p̄p̄is. **GRE.** nisen⁹: **N**ō igit cū acrimōia p̄cipi
teus i seruos sūmaz: nē filia patiamini: vocat. n. iudicium
aspicere dānationē. vñ sequit: **N**oli. p̄dē. et nō p̄dē. **N**on
eniz iudiciū cū veniā phibz. **BED.** **B**reui aut finis ciu
cta que de cōuersando cū inimicis mādauat: cōp̄dē
dēdo

dedit et dedit dices. Dedit. et dedit. vo. da. et da. vobis. **U**bi dimittere nos iustas et dare beneficia iubet: ut et nobis pccā dimitteret et vita deſ eterna. **CIRY.** q. autē ampliori manu recōpensationē accipiemus a deo q. largi-
ſue donat diligētib⁹ cū oīdū subdēs: **M**ēſurā bonaz et cōſertā et coagatā: et ſuſpenſuēz dābunt i ſinū veſtrūz. **THEO.** q. d. Sicut ſi farina ſine pccitate mēſurare velles cōſertes eā coagitatēs: et ſuſpenſuēz abūde: ſic oīa mēſurā magnā: et ſuſpenſuēz dābit i ſinū veſtrū. **AV.** de cō. cūā. Dicit autē: Dabūt. q. p illoz merita q. b⁹ ſu-
calicē aque frigide i noīe diſcipuli dederūt: mercedē cele-
ſt. recipe merebūt. **S**equit⁹: Eadē quip. mē. qua mē. ſue. re. vobis. **BASI.** Quia enī mēſura vnusquīq. veſtrum mēſurat i bene opando aut peccando: eadē vel pnia vel penas feret. **THEO.** Interrogabit autē ſortiaſſi ali-
quis ſubtili⁹: Si enī ſuſpenſuēz reddūt: quō eadē eſt mēſura: Ad qd dicitur q. nō dicit: In tanta mēſura re-
metiet vobis: ſz i eadē. Qui enī bñ fecit bene fiet ei: qd ē remittit eadē mēſura. **S**ed ſuſpenſuēz mēſurā dicit: q. milles benefiet ei: et i iudicādo. Qui enī iudicat: et de-
inde iudicat: accipit eandē mēſuram. ſm vō q. ad plus diſtribuit: quā ſibi ſilem iudicauit: ſm hoc ſuſpenſuēz ē mēſura. **CIRY.** hoc autē ſoluit apls dices: Qui pec ſeminat: hoc eſt modice et manu tenaci: pcc et metet hoc eſt nō copioſe. et qui ſeminat i benedictionibus i benedictionibus metet: hoc eſt copioſe. Si quis autē nō habet ſi nō faciet: nō deliquit i eo enī q. habet acceptat nō i eo quo caret.

Dicebat autē illis et ſimilitud nē: Nunqd pōt cecus cecū ducere? Nōne ambo i foueā cadunt. **N**ō eſt diſcipulus ſupra magiſtrū: pfectus autēz oīs erit: ſi ſit ſicut magiſter ei. Quid āt videt ſeſu-
cim i oculo fratris tui: trabem autē que i oculo tuo eſt nō pſideras: Aut quōd potes dicere frī tuo frater ſine cijciā ſeſucā de oculo tuo: ipſe i oculo tuo trabem nō vides: **H**ypochritā eice pri-
mum trabem de oculo tuo: et tunc perſpicias vt edu-
cas ſeſucā de oculo fratris tui.

CIRY. VL. Addidit oīs pdictis pabolam valde neceſſa-
riā. vnde dicit: Dicit. au. il. et ſum. Erāt enī eius diſcipuli ſu-
turi mūdi doctores: vnde docebat eos ſcire viā cōuer-
ſatiōis honeſte qua ſi illuſtrāt mētes hñes diuino ſul-
gore ne cecū cecos ducerent. et iō ſubdit: Nūquid pō. te.
ce. dūce. nōne am. i. ſo. cadunt. Eſt cōtingat aliquis hoc
arguere: vt equalem vītutē docentium vītute poſſideant
ſiſtant i mēſura docētium et illoz ſequant vītutia. vñ
ſeſur: Nō ē diſ. ſupra ma. pſec. au. om. erit. ſ diſcipulus
ſi ſit ſicut magiſter ei. Unde et paulus dicit: Imitatores
mei eſſote ſicut et ego chriſti: chriſto ergo nō iudicāte cur
tu iudicas: neq. enī venit iudicare mūdū: ſed miſereri.

THEO. Uel aliter: Si tu aliu iudicas: et ipſe i caſdē pec-
cas: nōne aſſimilariſ ceco cecum ducit: quomō enim
ille a te ducetur ad bonū: cū et tu pecces. Non eſt enim
diſcipulus ſupra magiſtrū: Si igit. tu peccas q. te mēg. et
ducozē putas: vbi erit q. a te diſciplinat et ducit: Perfe-
ctus enī erit diſcipulus: ſi ſit ſicut mēg. eius. **BEDA.**
Uel ſenſus huius ſententię pendet ex ſuperioribus: vbi
dāda elemoſyna et iniuria dimitteſda pēpi: Si te inq. tra-
tra ptra violētū et cōtra petentē auaricia cecauerit: nun-
quid tu mēte vitiata vitiū eius curare poteris. Sic etiā
magiſter chriſtus qui quaſi deus potuit ſuas vlcisci in-
iurias: maluit pſecutores patiēdo reddere mitiores: ean-
dē neceſſe eſt q. diſcipuli qui puri homines ſunt regulā
pfectionis ſequant. **AVGV.** De. q. cūā. Uel qd dicit
Nūquid pōt cecus cecū ducere. iō ſubijungit: vt nō ſpe-
raret a leuitis ſe accepturos mēſurā illā de qua dixit

Dabūt i ſinū veſtrū. qñ decimas dabāt eis quos ce-
cos dixit: q. euāgeliū nō teneret vti illā remunerationēz
p diſcipulos dñi porius plebs inciperet iam ſperare
quos imitatores ſuos volens oſtendere addidit: Nō eſt
diſcipulus ſupra magiſtrū. **THEO.** Inducit autē oīs
et alia parabola de eodē ſubdēs: Quid autē vides ſeſu-
cā. I. modicū criminis i oculo fratris tui: **T**rabē autē que
i oculo tuo ē et c. i. peccatū tuū maximū nō conſideras
BEDA. hoc autē ad ſuperiorē ſenſum reſpicit: vbi cecū a
ceco dūc. i. peccantē a peccatore caſtigari nō poſſe pte-
monuit vñ oī: Aut quōd potes dicere fratri tuo: frater ſi
ne egiſt ſeſucā de oculo tuo: ipſe i oculo tuo trabē nō
vidēs. **CIRY.** q. d. Qui grauib⁹ obnoxius ē pecca-
tis que trabē vocat: quaſi dānat eū qui pauca vel quicq.
nil mali cōmiſit: hoc enī ſeſuca ſignificat. **THEO.** Lō
uenit autē hoc oībus et maxime docto-rib⁹ qui ſub dūo-
rū cū minimā peccata puniāt: pnia impunita reliquit
propter hoc eos oīs hypochritas vocat: qui ex hoc
alioz peccata iudicat vt iuſti videantur. vñ ſequit⁹: Hypo-
chrita eice primū nra. de oculo tuo: et tūc perſpi. vt edu-
caſ. de oculo fratris tui. **CIRY.** Uidelicet teipm pri-
mū iudam oīdas a magnis pccis: pnter pſules. prio-
modica pſuēt. **BASI.** Uidet enī reuera cogitatio ſui-
ipſius grauiſſimū oīum neq. enī ſolus oculus exterior et
vidēs ſuper ſe viſiō nō vñ: ſz et ipſe noſter intellect⁹ cum
alienū velocius coniecit at peccatū: lenius eſt erga ppro-
ram pceptionem defectum.

Ubi ē enī arbor bona que facit fructus malos:
neq. arbor mala faciēs fructū bonū: **U**naqueq.
n. arbor de fructu ſuo cognoscit. Neq. n. de ſpi-
ritu colligit ſic: neq. de rubo vindemiāt vnam.
Bonus homo de bono theſauro cordis ſui p-
fert bonū: et malus homo de malo theſauro pro-
fert malū. **E**x abundantia enī cordis os loquit.

BEDA. Contra hypochritā que ceperat oīs exequi dices
Nō en. ar. bo. q. fru. ma. ne. ar. ma. fa. fru. bonū. q. d.
Si vera et nō ficta vis hñe iuſticiā: q. vbi oītas enī fa-
cto pſeſa: q. ſi ſe bonū ſingat hypochrita: nō ē bonus
q. ſi ſi opā mala: ſi rephendat inſontē: nō ideo malus ē
qui facit opā bona. **TYTVS.** hoc autē audiēs nō
ſumas inde tibi fauore interne nati: enī arbor mouet: tu
vō libero arbitrio fungis. et oīs arbor ſterilis ad ali-
quid ordinata ē: tu vō fact⁹ es ad opā vītutū. **THEO.**
abbas: Non ergo penitentiā ſed pñaciam mali. exclu-
dit: cū enī mala ſit non poteſt fructus bonos pducere: i
vītutē vō puerſa fructificat. Qd autē ē arboribus natura
hoc ē nobis affectio. et ſi ergo arbor mala nō pōt fructūz
bonū pducere: poterit n. **CHRY.** Quāuis autē fruct⁹
cauſet ex arborē: facit tñ noticiāz arboris eo q. arboris
diſtinctio per fructū apparet. vnde ſequit⁹. **U**naqueq. enī
arbor de fru. ſuo cognoscit. **CIRY.** Sed et vita morū
vñ ſcuiusq. erit ſignificatiua: neq. enī extrinſeca orna-
mentis et ſicis humilitatibus: vere ſelicitatis apprehen-
dit decor: ſed et ex his que aliquis opaficui⁹ rei exēplūz
ponēs ſubdit. Neq. enī de ſpinis colligit ſicus. **AM.**

In ſpinis iſtius mudi ſicus illa reperiri nō pōt: que ſer-
cundis fructibus melior ē: bone ſpes ei reſurrectionis
aptaſ. Uel q. vt legiſti: ſicus dederūt groſſos ſuos: q. i-
maturus et caducus et inutilis i ſynagoga fruct⁹ an pre-
ceſſit. vel q. immatura nra vita ē i corpore: matura i re-
ſurrectionē: ideo. pcul a nobis debemus ſeculares ſo-
licitudines abdicare q. mordēt aīum: mēteq. adurūt: vt
māuros fructus culture diligēs poſſim⁹ adipiſci. hoc
ergo ad mūdū et reſurrectionē: alterū ad aīum et corp⁹
refert cū ſubdit. Neq. de rubo vindemiāt vnam. vñ q. ne-
mo peccatis fructū acquirit aīe ſue: que ſicut vna ppori-
ma terris corrumpit i ſuperioribus maturatur vel q.

nemo potest donationem carnis euadere: nisi quem christus redemerit qui sicut uia pendit in ligno. **BED.** Uel spinas et rubi seculi curas et punctiones puto te victor fuisse uo et uia dulcedine noue conuersationis et seruoze dilectionis. non autem de spinis ficus: neque uia d rubo colligitur: quia mens adhuc veteris hominis consuetudine oppressa similitudo potest: sed fructus noui hominis ferre non potest. Sed sciendum quod sicut ferax palmet septi inuolutus recubuit: portans fructum spinam non suum visibus seruat humanis: sic dicta uel acta malorum si quando possunt bonis non hoc ipsi faciunt mali: sed fit de illis dei consilio. **CIRY.** Postquam autem ostendit quod ex operibus potest discerni homo bonus et malus: sicut ex fructibus arborum: nunc idem ostendit per alios signa uicem Boni hominis. de bono. the. cor. sui. p. bo. et ma. bo. de ma. p. malum. **BEDA.** Idem est thesaurus cordis quod radix: est arboris. Qui ergo in corde thesaurum patitur perfectus: habet amoris optimos fructus effundens diligens inimicum: et cetera facit que supra edocuit. at qui thesaurum nequam corde seruat: piraria facit. **BASI.** Verbi etiam conditio coram quo processit manifestat: euidenter ostendens dispositionem peccatorum nostrorum. unde sequitur. Ex abundantia enim cordis os loquitur. **CHRY.** Naturalis enim consequentia est ut cum intus abundet nequitia: effluat oretenus uerba nequam. unde cum audieris hominem inhonestum perferre: non tantum in eo putet latere malicia: quanta uerbis exprimit: sed electa fonte riuo esse uerioris. **BED.** Per os etiam locutionem omnis uiuere: sa quod dicto uel facto uel cogitatu de corde profertur in sinu: moris enim est scripturarum uerba per rebus ponere. **Quid autem uocatis me dicit dominus: et non facitis que dico: Omnis qui uenit ad me: et audit sermones meos et facit eos: ostendam uobis cui similis sit. Si milis est homini edificanti domum qui fodit in altum: et posuit fundamentum supra petram. Inundatione autem facta illiusum est flumen domui illi: et non potuit eam mouere. Fundata enim erat supra petram. Qui autem audit et non facit similis est homini edificanti domum suam supra terram sine fundamento: in qua illiusus est fluuius et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.**

BED. Ne aliquis sibi frustra blandiret ex eo quod dicitur: Ex abundantia cordis os loquitur. quasi uerba sola et nomina gis opa veri christiani gerant: prout dominus adiungit. Quid autem uocatis me dicit dominus: et non facit que dico: quod. quid solia recte professionis uos germinare lectactio: qui nullo opus boni fructus ostenditis. **CIRYL.** Conuenit autem solis summe omnis nature dominatio et nomen et res. **ATHA.** Non ergo hoc uerbum hominis sed dei ostendit: prout omni tui a patre omnis enim est qui natus est a solo domino: non timeas autem dualitatem: non enim finem naturam separant. **CIRY.** Que autem sit utilitas in mandatorum obseruatione: quod dantur accidere possit ex inobedientia ostendit subdens: Omnis qui uenit ad me: et audit sermones meos: et facit eos: ostendam uobis cui similis sit. Similis est homini edificanti domum: qui fodit in altum: et posuit fundamentum supra petram. **BE.** Petra autem christus qui fodit in altum: qui preceptis humilitatis terrena omnia de cordibus fidelium eruit: ne propter modum temporale seruatur deo. **BA.** Ponere autem fundamentum supra petram hoc est inuicem fidei christi: ut immobilis pferret in aduersis siue humanis siue diuinis accidat. **BED.** Uel fundamentum domus ipsa est intentio bone conuersationis: quod perfectus uerbi auditor in adimplendis christi mandatis firmiter inserit. **AMB.** Uel oium fundamentum docet esse uirtutum: obdicta celestium preceptorum: per quam domus hec non frustra non in perfluo uoluptatum: non neque spiritualis incursum non in breui mundano: non hereticorum possit nebulosis dispersionibus promoueri. unde sequitur. Inunda. au. fa. illi. et flu. do.

il. et non potest eam mouere. **BE.** Inundatio tribus modis fit: uel in mundo spirituum: uel in proborum hominum: uel ipsa metis aut carnis iniquitudine: quod per ipsos uerbum hominis fit: dicitur inclinatum: quod uo inuictissime illi petre adherent: labefactari nequeunt. **CHR.** Ostendit etiam nobis dominus quod nulla parit fides utilitate: si sed sit peruersio. unde sequitur. Qui autem audit et non facit similis est homini edificanti domum sine fundamento. **BE.** Domus diaboli mundus qui in maligno positus est: quem super terram edificat: quod obsequentes sibi de celis ad terrena detrahunt: sine fundamento edificat: quia omne peccatum fundamentum non habet: quod non ex propria natura subsistit: malum quippe sine substantia est: quod in quocumque sit in boni non ualeat. Quia uero a fundo dei fundamentum possumus etiam fundamentum per fundo positum non inconuenienter accipere: sicut quod in puteo mergit per uel fundo retinet: sic autem corruens: quasi in quodam fundi loco posuit: si se aliqua peccati mensura premet. Sed cum peccato in quo labitur non potest tentata: uero quod ad deteriora dicitur: quasi in puteo in quo cecidit: fundum non inuenit quo figat. Ingrete autem qualibet tetatone: et uere mali et fide boni peccatores sunt: donec ad extremum perueniant labantur in penam. unde sequitur. In qua illi est fluuius et continuo cecidit. et facta est ruina domus illius magna. Potest etiam per imperium fluminis extremi iudicij uisum men intelligi: quando utraqz domo presumata: ibi impetum supplicij eterni: iusti autem in uitam eternam. **CIRY.** Uel super terram sine fundamento edificat: qui super arenam dubietatis que finem opinionem est ponit fundamentum spiritualis fabricae: quod paucis stillet tetationis dissipatur. **AVG.** De eo. eus. Dicit autem sermonem dominus. plerumque sic exorsus est lucas sicut et matheus. uterque enim dixit. Beati pauperes. deinde multa que sequuntur in utriusque narratione similia sunt et ad extremum sermonis ipsa conclusio. prius eadem repetit. sed hominem qui edificat supra petram et super arenam. posset etiam facili me credi eundem lucas dominum interposuisse sermonem: aliquos tamen permisisse sentias quas matheus posuit. Item alia posuisse quas matheus non dixit: nisi moueret quod matheus in mote dicit habuisse sermonem a domino sedet: lucas autem loco capestri a domino stare: non tamen istos duos sermones longa temporis distantia separari improbabilius creditur: quod are et posita quedam similia uel eadem ambo narrarunt: quod illud possit occurrere in aliqua excellentiori premotione: primo cum solis discipulis fuisse dominum: quando ex eis illos. regem elegit: de cuius eis descendisse de mote. id est ipsa motus celsum dicitur capestrum locum. id est aliqua equitate que in latere motus erat: et multas turbas capere poterat: atque ibi stetit donec ad eum turbe congregarentur: ac postea cum sedisset accessisse propinquos discipulos suos atque illi ceterosque turbas praebus unum habuisse sermonem. **CAN.**

Quam autem implest omnia uerba sua in aures plebis: ita uenit capharnaum. **CHR.** turionis autem cuiusdam sumus male habens erat mortuus quod illi erat preciosa. Et cum audisset id iesu: misit ad eum seniores iudeorum rogans eum ut ueniret et saluaret seruum eius. At illi cum uenissent ad iesum rogabant eum sollicite dicentes ei: quod dignum est ut hoc illi preestes. Diligit enim gentem nostram: et synagoga ipse edificauit nobis. Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo: misit ad eum centurio amicum dicens. Domine noli vexari. Non enim sum dignus ut sub tectum meum itres: propter quod et meipsum non sum dignus arbitratus ut uenire ad te: sed dic uerbo et sanabit puer meus. Nam ego homo sum sub potestate constitutus hominis sub me milites: et dico huic uade et uadit: et alio uenit et uenit: et seruo meo fac hoc et facit. Quo audito iesus miratus est et puer suus sequent

his sequentibus se turbis dixit: Amen dico vobis
nec in ista fide iuveni. Et reuersi qui missi fuerant
domum inuenerunt seruum qui lanxuerat sanum.

TYTVS. Cuiusmodi ista docuimus suos refecisset
discipulo: vnde ibi capharnaui: ibi prodigiosa opatur
vnde dicit: Cum autem implestet omnia verba in aures plebis
intravit in capharnaui. **AVG.** De eo. eua. hic intelligi
dicitur: quod non ante hoc verba terminauit intrasset: sed non esse
expressum post quod tempore interuallum cum istos sermo-
nes terminasset intraverit capharnaui ipso quippe interual-
lo leprosus ille mundatus est: quod suo loco matheus in-
terponit. **AM.** Pulchre autem ubi precepta complerit: for-
ma docetur suorum preceptorum exequi. nam statim gentilis
centurionis seruus domino curandus offertur. vnde sequitur. Centurio
autem cuiusdam filii male huius erat moriturus: quod illi erat pro-
picio sus quo moriturus dixerit euangelista non fecellit: moriturus. n.
erat missus fuisse sanatus a christo. **EVSE.** Sicut enim si-
quidem ibi illis erat iste centurio: et militum romanis pre-
sentis. Quia vero specialis fuit ei? domi laqueus iacebat:
pisceras quales saluator erga ceteros viuites agebat sa-
nando laqueos. et iudicis quo non fin vires humanas hec
agebant miracula mittit ad eum: ut ad deum non habito re-
spectu ad apparatus organum: quo cum hominibus puerfabat.
vnde sequitur. Et cum audisset de iesu: misit ad eum seniores iu-
deorum rogantes eum ut veniret: et saluaret seruum suum.

AVG. De eo. eua. Quomodo ergo vixit? et quod mat-
theus narrat: Accessit ad eum quidam centurio: cum ipse non
accessisset: ubi diligenter aduertentes intelligam? matheus
non deseruisse visitatum modum loquendi. si enim ipse puenit
visitate dicit: per alios fieri: quod magis accessus per alios
fieri potest. Non ergo absurde matheus per alios facto acces-
su centurionis ad dominum propterea dicere voluit: ipsum ponit
accessisse ad christum: quod illos per quos verba sua misit: quod
magis credidit: eo magis accessit. **CHRY.** Qualiter
etiam matheus dicit quod ipse dixit: Non sum dignus ut intres
sub tectum meum. lucas autem hic dicit. Quoniam rogat ut veniat.
Sed mihi videtur: quod lucas significat nobis iudicium blan-
dictas. Credibile enim est ut cum vellent abire centurio: retrahere
retur a iudeis blanditiis et dicentibus: quod nos cunctes ou-
temus cum. vnde et eorum preces adulationibus plene sunt.
Sequitur enim. Illi cum venisset ad iesum: roga. eum soli. dicens:
quod dignus est ut hoc illi preces: dicit. enim gentem nostram
et synagoga ipse edificauit nobis. Decebat siquidem ipse
dicere: quoniam ipse volebat venire et supplicare: nos autem
detinuit calamitatem videtes et cadauer quod domo ista
tebat: aut propter fidei eius imensitatem: sed nolebat pro-
pter inuidiam fidei virtutem detegere: ne magnus aliquis esse
videretur cui preces porrigunt. quod autem matheus significat
ipsum iustitiam non esse: lucas vero dicit: Quoniam edifica-
uit synagoga: non est paritum. Bonum enim et iudeus non esse
et synagoga construxisse. **BEDA.** In hoc autem ostendit
quod sicut nos ecclesia: sic etiam illi synagoga non puenit so-
lummodo fidelium: sed etiam locum quo pueniebant sint so-
liciti appellare. **EV.** Et seniores quidem iudeorum per modi-
cis sumptibus ad opus synagoge datis gratiam poscunt:
sed dominus non propter hoc sed per maiorem volens. scilicet generare
credulitatem in cunctis moralibus per sua virtutem seipsum exhi-
bit vnde sequitur. Iesus autem ibat cum illis. **AMB.** Quod
vixit non ideo faciebat quod absens curare non poterat: sed
ut forma tibi daret humilitatis imitatio: ad reguli filium
noluit pgerere: ne videtur magis diuinitus derulisse: huius ipse pre-
sentis: ne videretur in centurionis famulo proditione desperis-
se fuisse: centurio vero militari timore deposito reuerentiam
sumit: et ad fidei facili: et ad honorificentiam promptus. vnde se-
quitur. Et cum loquisset a domo: misit ad eum centum. am. di. do-
mine noli vexari. Non enim homines sed dei prece coeunt dari
a christo hominibus sanitatem. Iudei quidem dignitatem eius pre-
tenderat: iste vero indignum se asseruit: non solum beneficii: sed

etiam susceptionis domini. Non enim dignus sum: ut sub tectum meum
intres. **CHRY.** Postquam liberat? et a iudeorum tedio:
tunc mittit dicens. Ne putes propterea me non venisse: sed
indignum reputauit te domi recipere. **AMB.** Bene autem lu-
cas in occursum amicos dicit esse a centurione transmis-
sos: ne punita sua: et generare domini verecundiam videtur: et offi-
cio puocasse. vnde sequitur. Propter quod et meipsum non
sum dignus. ubi venit ad tectum dicit tibi. et san. pu. me-
us. **CHRY.** Ubi attende centurionem debitam opinionem
habere de domino. non enim dicit. Ora. sed tamen modo iube: du-
bitans ne se humiliando renucret. Subdit. Nam et ego
homo sum sub potestate. cuncti. ha. sub me milit. et di. huic va. et
va. et alio ve. et ve. et ser. me. fac hoc et facit. **BEDA.** Pro-
pter minime se ut patrum vel tribunum vel presidis subditum dicit: impe-
rare tamen minoribus: ut subaudiatur cum multo magis qui de-
sit: non per aduentum tamen corporis: sed per angelorum ministeria
posse implere quod vellet. repellere enim erat vel infirmitates
corporum vel fortitudines parare: et verbo domini: et ministris
angelorum. **CHRY.** Et autem hic notandum quod hoc verbum facit:
imperium designat dicitur seruo: ob hoc de? cum homines vel-
let creare non ait vniuerso: fac hominem: sed faciam homines
ut per formam sensus verborum declararet comparantiam. Quia
in christo considerabat excellentiam domini: ob hoc ait. Dic ver-
bo. nam et ego dico suo meo. et christus autem non eum reprehendit:
sed eius intentionem roborauit. vnde sequitur. Quo audito
iesus miratur. **BEDA.** Sed quoniam in illo fecerat ipsam fi-
dem: nisi ille quod admirabat: sed etiam alius eam fecisset quod mira-
retur: qui prescius erat: quod ergo miratur dominus: nobis mirandum
esse significat. oes enim tales motus cum de deo dicuntur: non
parum autem animi signa sunt. sed docetis magis. **CHRY.** Ut autem
liquet tibi quod dominus hoc ideo dixit: ut alios instruat. pro-
pter dicit enim euangelista hoc aperit subdit. An enim di. vo. nec
in israel tan. si. iuveni. **AM.** Et quidem si sic legas: In nul-
lo tanta fide inueni in israel. simplex intellectus et facilis
est. si vero iuxta grecos nec in israel tanta fide inueni: fides
huiusmodi enim electoribus et deum videtibus antefert.
BEDA. Non autem de omnibus retro patriarchis et prophetis:
sed de pntis cui loquitur hominibus: quibus ideo centurionis fi-
des antefert: quod illi legis prophetarum monitis edocuit: hic
autem nemine docente sponte credidit. **AM.** Probat autem fi-
des domini: et serui sanitas roborat. vnde sequitur. Et re. quod mi-
ser. vo. inue. ser. qui lang. sanu. Potest et meriti domini et famu-
lis suffragari: non solum fidei merito: sed et studio discipli-
ne. **BEDA.** Plenus autem hec explicat matheus: quod di-
cente domino centurioni. Uade sicut credidisti fiat tibi: sanat
sit puer ex illa hora. Sed beato luce moris est que plene vi-
derit ab alijs euangelistis exposita abbreviare: vel et idem
strata pretere: que vo ab eis omissa vel breuiter cognoue-
rit tacta elucidare solertius. **AM.** Propterea autem seruo
centurionis populi nationum qui mundane seruitutis vincu-
lis tenebatur: eger letalibus passionibus: beneficio domini sanan-
dus exprimit. **BEDA.** Centurio autem cui fides israeli pre-
fert: electos et gentibus ostendit: quod quasi centurio militum superat
virtutis spiritualium sunt perfectione sublimes. numerus enim
centenarius quod de leua transfert ad dexteram in celis vite signi-
ficatione poni puenit. Tales ergo per his necesse est domino sup-
pliciter: quod adhuc spiritu fuitus puenit. nos autem quod de gentibus
credimus: non ipsi ad dominum venire possumus: que in carne vi-
dere non valemus: sed ad eum accedere debemus: per fidem. Sen-
iores autem iudeorum mittere: hoc est sumos ecclesie viros quod
nos ad dominum preceserunt: suppliciter obsecrando patros
nos acquirere quod nobis testimonium reddentes quod ecclesiam
edificare curemus: per nostris precibus intercedat. Pulchre autem
dicitur: quod iesus non longe erat a domo: quod prope timentes eum salu-
tare ipsum. et quod nulli lege recte vixit: quo bona quod nouit operari:
eo illi qui bonum est apiat. **AM.** Non vult autem iesum vexari
centurio: quod iudeorum populi crucifixi: inuoluti ab in-
iuria manere desiderat populi nationum. et quod ad mysterium
spectat vidit in pectora adhuc gentium non esse penetrabile

christi. **BE.** Milites autem et serui qui ceteris obediunt virtutes sunt naturales: quia copiam multam ad dominum venientes deserunt secum. **THEO.** vel aliter: Ceteris est intellectus qui multorum in militia princeps existit: dum multas in hac vires habet. Hic autem serui infirmi: irrationabilem autem partem irascibilem et concupiscibilem dico. Et mittit ad iesum mediatorem iudeos. id est confessionis cogitationes et verba: et presertim suscipit seruum sanum.

Et factum est: deinceps ibat iesus in ciuitate que vocatur naym: et ibant cum eo discipuli eius: et turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris sue. Et hec vidua erat et turba ciuitatis multa cum illa. Quam cum vidisset dominus misericordia motus super eam dixit illi: Noli flere. Et accessit et tetigit loculum. Qui autem qui portabant steterunt. Et ait: Adulescenti tibi dico surge. Et resedit qui erat mortuus et cepit loqui: et dedit illum matri sue. Accepit autem omnes timor: et magnificabant deum dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: quia deus visitauit plebem suam. Et exiit hic sermo in vniuersam iudeam de illo: et in omnes circa regionem.

CIRY. Mira dominus miris annectit: super ea quidem accersitus occurrit: hic vero non vocatus accedit. vnde dicitur: Et factum est deinceps ibat in ciuitate que vocatur naym. **BE.** Naym est ciuitas galilee in secundo miliario motus laboris. diuino autem nutu multa turba dominum comitatur: ut multi essent tanti miraculi testes. vnde sequitur: Et ibat cum illo discipuli eius et turba copiosa. **GRE.** nifenus: Resurrectionis autem experientiam non ita vbiis sicut operibus a saluatore didicimus quod ab inferioribus ischoas opus miraculi: fide nostra assue facit ad maiora. primo quidem in egritudine desolata seruus ceteris: resurrectionis inceptus potestatem. post hec altiori parte ducit homines ad fidei resurrectionis: dum suscitauit filium vidue: qui ferebatur ad monumentum. vnde sequitur: Cum autem appropinquaret porte ciuitatis. ecce defunctus efferebatur filius vnicus matris sue. Diceret enim aliquis de puero ceteris: quod mortuus non erat ut scitur temeraria lingua presumeret: iam defuncto inuenit: christum obuiare fateor vnicum filium vidue. nam sequitur: Et hec vidua erat: et turba multa cum illa. **ER.** ne molem breuius verbis explicuit. Mater vidua erat et non sperabat vltius filios perire: non habebat in quem aspectum dirigeret vice defuncti: hunc solum lactauerat solus aderat alacritatis causa domo: quicquid matri dulce ac preciosum hic solus existerat. **CIRYL.** Misera passio et ad fletum et lachrymas potest perducere. vnde sequitur: Quam cum vidisset dominus. **BE.** q. d. Desiste quasi mortuus flere quem mortuus viuus resurgere videbis. **CHRY.** Iubens autem cessare a lachrymis qui consolatur mentes: monet nos presentibus defunctis consolationem recipere resurrectione sperantes: tenet autem feretrum vita obuias morti. vnde sequitur: Et accessit et tetigit loculum. hic autem qui portabant steterunt. **CIRY.** Id autem non solo verbo peragit miraculum: sed et feretrum tangit: ut coactas efficax esse sacrum christi corpus ad humanam salutem: et enim corpus vite et caro vbi omnipotentia cuius habet virtutem. sicut enim feretrum adiunctus igni perficit opus ignis: sic postquam caro vnita est verbo quod viuificat omnia: ipsa quoque facta est viuificatrix et mortuis. **TYTVS.** Non autem saluator similis est helise defuncti filii sarapane: nec qualis heliseus: qui proprium corpus applicuit corpori defuncti: nec qualis est petrus: qui per thabita orauit: sed ipse est qui non entia velut entia vocat: qui mortuos ut viuos alloqui potest. vnde sequitur: Et ait adulescenti tibi dico surge. **GRE.** nifenus: Qui dixit adulescentem: florentis significauit teporis horam primam pro

ducere lanuginem: qui paulo antequam mulcebris erat matrem oculorum aspectui: iam aspirans ad ipsam ipsam salutem virga neris: successionis ramus: baculus senectutis. **TITVS.** Incotanter autem erectus est cui sunt mandata directio: uina enim potestas est urens fragibilis: nulla mora: nulla operationum instantia. vnde sequitur: Et resedit qui erat mortuus. et dedit illam matri sue. Indicia sunt hec vere resurrectionis: corpus enim exanime loqui non potest. nec repositum: licet ad domum defuncti filium animatum. **BE.** Pulchrum autem euangelista dominum patris misericordia motum esse super matrem sic filium resuscitare testatur: ut in vno nobis exemplum imitandi pietatis ostenderet: altero fidei magnificabantem dicentes: quia propheta magnus sur. in nobis: et quod deus visitauit plebem suam. **CIRY.** hoc magnum fuit in populo filii sublimi et ingrati: post modicum enim nec prophetam nec adulationem populi preedere ipsum existimauit. Reminere autem habitantibus iudeam hoc miraculum latuit: vnde sequitur: Et exiit hic sermo in vniuersam iudeam: et in omnes circa regionem. **AM.** Idoneum autem est dicere: quod septem resurrectiones ante dominum narrant: quarum prima est filii sarapane: secunda filii namitis: tertia qui facta est in reliquijs helisei: quarta qui facta est in naym: quinta filie archifynagoge: sexta legaris: septima in christi passione: multa namque corpora sanctorum surrexerunt. octaua est christi qui ex parte mortis remansit vltimus in signum quod corpus resurrectio quod morte futura est in octaua tunc temore tollere morte: sed indissolubilis permancbit. **BE.** defunctus autem qui extra portam ciuitatis multis est intuitus elatus: significat homines letali funere criminis soporatum et aie morte non cordis adhuc cubili regentem: sed ad mortis notitiam per locutionis operis iudicium quasi per ciuitatis hostiam palatium. Porta enim ciuitatis puto aliquem de sensibus esse corporalibus: qui bene filius vnicus matris sue fuisse phibet: quia vna est ex multis personis collecta mater ecclesia: vidua autem esse ecclesia: omnia autem que de morte redempta meminit agnoscit. **AM.** hac enim vidua populo: turba circumscripta plus video esse quam feminam qui resurrectionem vnicui adulescentis filii a populi funere reuocat ad vitam suam: preplatione lachrymarum: quod flere prohibetur cuius resurrectio debebat. **BE.** vel nouum dogma pfundit: qui dum penitentium mundationem euacuare conatur: mater ecclesia de natoz suoz spiritali exortatione portatam spe vite reddere negat consolari debere. **AM.** hic autem mortuus in oculo materialibus quatuor ad seculum chrum ferebat elementis: sed spem resurgendi habebat: ferebat in ligno: quod et si nobis ante non prederat: postquam christus id tetigit: perficere cepit ad vitam: ut et indicio salutis populo per crucis patibulum refundenda. In seculo enim facimus exanimem: cum vel ignis in modice cupiditatem exestuat: vel frigidus humor exundat: et pigra quadam corporis habitu dine vigo: hebetat animoz. **BE.** Cui locus in quo mortuus esset male secunda desperatio corporis conscientia est. qui vero sepeliendus portat: vel imunda desideria vel blandimenta sunt sociorum: qui oculo loculi tangente steterunt: qui superni foemidie iudicii tacta conscientia: carnales sepe voluptates et iuste laudantes conuocant. **AMBRO.** Si ergo graue peccatum est: quod penitentia in lachrymis ipse lauare non possit: fleat pro re mater ecclesia: assistat et turba iam resurgens a funere: et incipiens alia vita loqui timebit omnes vniuersos: enim exemplo omnium corruunt. Laudabit etiam deum qui tanta nobis remedia vitande mortis indulsit. **BEDA.** Visitauit autem deus plebem suam: non solum semel verbum suum in corporando: sed per corda mittendo. **THEO.** Vidua etiam potest intelligi re animam vitam amittente. id est diuinum sermonem: filius enim est intellectus qui extra ciuitatem esset ut viuens. Loculus eius est corpus eius quod quidem dixerunt esse per sepulchrum. Tangens autem cum dominus eleuat ipsum tuum scire

pluribus premissis ad eum percurrentes tam longa deserti itinera frustra siquidem si sic leue ipse existimaret: ut similis sit arundinis declinatus quocumque agitat ventus. Talis enim esse videtur: si que cognouit ex leuitate se ignorare fateat. **TVS.** Non autem existis in deserto: ubi nulla iocunditas: ciuitatibus omissis: nisi de hoc viro curam gerentes. **GRECVS.** Hoc autem post recessum discipulorum iohannis dñs dixit: Non enim prius eis proferre volebat baptiste preconia: ne blandientis verba esse putarentur. **AMB.** Non otiose autem iohannis hic persona laudatur: qui vite amore post habito iusticie formam nec mortis frore mutauit. Deserto enim mundus hic comparari videtur: adhuc sterilis: adhuc incultus: in quem negat nobis dñs ita. p dei dñ: ut mere carnis istatos vacuosque virtutis interne viros et fragilis glie seculari sublimitate lactantes: exemplari quodam et imagine nobis putemur imitandos: quos pcellis huius mundi obnoxios vite mobilis inquietat: iure arundini comparandos. **GRECVS.** Est etiam infallibile testimonium vite iohannis vestitus cum carcere: in quem detrusus non fuisset: si sciisset fauere principibus. vnde sequitur: Sed quid exilis videre: homo molli. vestimentis idum: ecce qui in v. p. cio. sunt: et in delictis in domi. regu sunt. Molli. vestimentis idutos viuens et delictis significat. **CHR.** Molli autem vestis dissoluit rigidam aiaz et si rigidi corporis assumat et asperum: facile per huiusmodi molliem delicatam reddit et fragile. facto vero copore molliorinecessario etiam participare lesionem: nam ut plurimum operationes ipsius consonant dispositionibus corporis. **CI.** **RY.** Qualiter ergo tanta sedulitas religionis ut carnales passiones subiiceret: ad tantam ignorantiam deueniret: nisi ex mentis leuitate quam non asperitates: sed illecebre mundane delectant. Igitur si velut non colentem delectiosa iohannem imitamus: date ei robur continentie copetens. si vero nihil amplius debetur honeste puerisati omni: quid omnia reuerentia delicatoprecolaz deserti: velle tegum et camelorum vellus miramini? **CHRY.** Per virtutes autem dictorum designat: quod iohannes nec natura liter nec facile mobilis erat: nec vlla voluptate flecteret. **AM.** Et quis plerisque mollitioris cura vestis effemiet in alia vbi idumeta significare humana. s. corpora quodam ala nra vestit. Sunt autem mollia indumeta deliciosa acti et mores hi vero quibus fluida delictis mēbra solunt: regni celestis exteriores sunt: quos rectores mundi huius atque te nebrarum ceperunt. hi sunt enim reges qui dñan suorum operum emulos. **CI.** Sed forte iconueniens est circa hoc excusare iohannem: fatemini enim cum imitabile esse. vñ subdit: Sed quid exilis videre prophetam: vñ dico vobis plus prophetam. propheta namque predicabat venturum. hic autem non solum venturum predicauit: sed et presentem indicauit: dicens: Ecce agnus dei. **AM.** Maior sane prophetam: in quo finis est prophetarum: quia multi cupierunt videre quem iste conspexit quem iste baptizauit. **CI.** Cum igitur et a loco et a vestibus et ex concursu hominum more eius describeret: introducit prophetam testimonium dicens. Hic est de quo scriptum est. s. i. machia: Ecce mitto angelum meum. **TVS.** Angelum appellat hominem: non quod natura esset angelus: homo enim naturaliter erat: sed quod opus angeli exercebat nunciando christi aduentum. **GRECVS.** Quod autem subdit: Ante faciem tuam. ppinqritatem designat: apparuit enim hominibus ppe christi aduentum. quia ppter et plus prophetam ipsum esse existimandum est. nam et hi qui in multis collateralibus sunt regibus digniores et familiares sunt. **AMB.** Uia autem dñs non solum nascendi sed carne ordine iudicis nuncio: sed etiam precursu quodam parauit passionis. vñ sequitur Qui pparabit viam tuam ante te. **AM.** Si autem et ipse propheta quomaior hic oibus: sed iter mulieris non vgis nato amaior. n. is fuit: quod equis poterat esse forte nascendi. vñ sequitur. Dico. n. vobis: Maior iter natos mulierum propheta iohanne baptista est. **CHR.** Sufficit quidem dñi vox: pbes testimonium peminē

tie iohannis inter homines: reperiet autem qui vult et rei veritate consona: si mentem eius considerauerit: si vitam: si mentis excellentiam: velut enim qui celitus descendisset: degebat in terra: fere nullam gerens curam de corpore intellectualliter erectus in celum: et soli deo coniunctus: de nullo mundano sollicitus: sermo seuerus et lenis. nam cum populo iudeorum viriliter et feruenter: cum rege audacter: cum principibus discipulis leniter conferebat: nihil frustra vel leniter oia puenienter agebat. **ISIDO.** Abbas: Maior iter natos mulierum iohannes: eo quod ab ipso matris vtero prophetauit: et positus in tenebris lumē quod iam venturum non ignorauit. **AM.** Denique eo usque cum dei filio non poterat iohannis esse vlla collatio: ut et infra angelos existimetur vñ sequitur: Qui autem minor est in regno dei: maior est illo. **BE.** Hec sententia duobus modis potest intelligi: aut enim regnum dei appellauit: quod nondum accepimus: in quo sunt angeli: et quilibet in eis minor: maior est quolibet in isto portate copus: quod aggrauat animam. aut si regnum dei intelligi voluit huius temporis ecclesia: seipm dñs significauit quod nascendi tempore minor erat iohanne: maior autem ostunitatis auctoritate et potestate dñica: pinde finem primam expositionem ita distinguit: Qui autem minor est in regno dei ac deinde subinfertur: Maior est illo. finem posterioris ita: Qui autem minor est. ac deinde subinfertur: In regno dei maior est illo. **CHRY.** Ut enim copla laudis iohannis occasione iudeis non daret pferendi iohanne christo hoc subdidit: Ne autem putes quod compatire se dixerit maior iohanne. **AM.** Alia enim est ista natura: nec humanis generantibus comparanda. Non potest enim homini cum deo vlla esse collatio. **CHRY.** Mystice autem cum iohanne pparatam ostendit: iter natos mulierum ponit ex opposito aliquid maius eo. s. qui per spiritum sanctum natus est filius dei regni enim donum dei spiritus est. Quauis ergo finem operationem et sanctitatem: minores sumus his qui legis mysterium sunt assecuti: quos iohannes significat: tamē maiora per christum attingimus principes facti diuine nature.

Et ois populus audiebat et publicani iustificauerunt deum: baptizati baptismo iohannis. **PHARI.** sei autem et legisperiti consiliū dei spreuerunt: semel ipsos non baptizati ab eo. **AIT** autem dñs: Qui ergo similes dicam homines generatois huius et cui similes sunt? Similes sunt pueris sedentibus in foro et loquentibus adinuicem et dicentibus: Cantauimus vobis tybys: et non saltastis: lametauimus et non plorastis. Venit autem iohannes baptista: neque manducās panem: neque bibēs vinum: et dicitis. Demonū hys. Venit filius hominis manducās: et bibēs. et dicitis. Ecce homo deus orator: et bibēs vinum amicus publicanorum et peccatorum. Et iustificata est sapientia ab omnibus filiis suis.

CHRY. Premissa commendatione iohannis: magnam phariseorum et legisperitorum prodidit crimen: qui nec post publicani baptismi iohannis acceperunt. vnde dicitur. Et omnis populus. et publici. iustificati. deum baptizati. iohannis. **AMBRO.** Iustificatur deus per baptismum: sed se homines peccata propria confitendo iustificant. qui enim peccat et confitetur deo peccatum: iustificat deum credens ei vincenti: ab eo gratiam sperans. In baptismate igitur iustificatur deus: in quo est et confessio et venia peccatorum. **EV.** Quia etiam crediderunt: iustificauerunt deum apparuit enim eis iustus in omnibus que fecit. pharisei autem repellendo iohannem tanquam in obediens non consonabant prophete dicenti: Ut iustificeris in sermonibus tuis. vnde sequitur. **PHARI.** autem et legisperiti. consiliū dei spreuerunt. in semetipsis non baptizati. **BE.** hic vbi

hec verba siue ex psona euangeliste siue ex psona saluatois vt quibudam placet dicta sunt. q̄ autem dicitur In semetipsis. vel contra semetipsos: significat quia qui gratia dei respicit: contra semetipsum facit. vel ad semetipsum sūm dei consiliū suū et ingrati vituperatur noluisse recipere. Consiliū ergo dei q̄ p passionem et mortem christi saluare decreuit: quod p̄uāci et legispe rita spreuerūt. **AM.** Non condēnamus ergo sicut p̄bā rita cō. illū: dei quod ē in iōannis baptisate hoc ē p̄si lium qd magni cōsiliū angelus reperit. Iōannis consiliū nemo cōtemnit: dei consiliū quis reueret? **CIRY.** Erat autē quidam modus ludendi talis cōsiliū apud filios iudeoꝝ. b̄i partebatur puerorū caterua: qui rerū p̄iis vite deridentes repentinā trāsmutationē: dēz capiebant: b̄i vero merebā. sed nec gaudentibus cōgau/ debāt merentes: nec qui gaudebāt cōformabāt se: nec/ tibus. deinde arguebāt inuicem impio perantes in/ cōpassionis malitiā. tale quid passim fuisse iudeorū ple bē vna cum p̄ncipibus cōzūtus inuebat. vnde ex p̄so na christi iud dicitur. Cui ergo dī. similes hō. gene. hui. et cui si. sunt. Similes sunt: pue. sedē. i foro. et loquē. adiui. et dicit. Cantauim? vobis tybys et nō salta. lamēta. et nō plo: astis. **BEDA.** Generatio iudeoꝝ coparat pue ris: q̄ doctores oīum p̄phetas habebāt: de quibus dicitur. Et ore infan. et lacte. p̄se. laudē. **AM.** Lamentauerunt autē p̄phetes spiritualibus modis publice salutis oracu la reluctantēs: sicut erūt thēnis flebilibus iudeoꝝ: dura corda mīcē. ea. hoc cāticū n̄ i foro n̄ i placitū cātebant: s̄ in hierusalē ipsa ē enī dñici for: in quo p̄ceptoꝝ celesti um iura condunt. **GRE.** Nise. Cāticū autē et lamētatio n̄ aliud ē q̄ excessus. hoc quidē gaudy: illud vero me rozia. Resonat autē quedā p̄ona melodia ex organo mu sico: fin quā dū homo pede et motu p̄sona corporis cō mouet: intri insecā dispositionē manifestat: et iō dicit. La mentauimus. et. **AV.** De q̄stio. euā. Hec autē punē ad iōanē et christū. Quod enī dicit. Lamentauimus: et nō plo: ratis: ad iōanē p̄tinet cuius abstinentia a cibis et potu lu cum penitentie significabat. vñ exponendo subdit. Ue n̄ enim iōanēs baptista neq̄ mādūcās panē: neq̄ bibēs vinum et dicitis. Demoniu h̄z. **CI.** Presumunt crimina ri virū qualibet admiratione dignū. Demoniu habet re dicitur: innotificatē legē peccati. que latet in mēbris. **AV.** QV. de que. euā. Quod ad dixerat. Lamentauimus tybys: et nō salta. ad ipsū dñm p̄tinet q̄ vtendo cū ceteris iei bo et potu: leticia regni significabat. vñ sequitur. Venit filius hō man. et b̄i. et dī. Ecce hō deuo. et bibēs vinū. **TITVS.** Noluit enim christus abstinerē ab huiusmōi cibus ne occasione daret hereticis: qui dicit creaturas esse malas et vituperant carnes et vinum. **CI.** Ubi au tē potuerūt ostēdere dñm v̄zatozē: inuenit enim christus v̄bzis reprimere imo deratā et ad mōdelitiam ducēs. Lō uerabat autē cū publicanis et peccatoribus. vñ p̄tra euz dicebant. Amicus publicanorū et peccatorū: cam tamen nullatenus ipse posset in peccatum incidere: sed econtra fiebat eis causa salutis: non enim cōiunctas sol radians super totam terrā et frequenter superueniens i mundis corporibus: nec sol iusticie lede: conuersando cum prauis. Nemo autem conetur comparare propriā mensuram dignitatibus christi: sed quilibet propriā fra gilitatem considerans vitet confortia talūz. praua nāq̄ colloquia mores corumpunt bonos. Sequitur. Et iu stificata ē sapientia ab omnibus filiis suis. **AM.** Bap tisata dei filius ē per naturam: non p̄ profectum que iu stificatur p̄ baptisima: in eo q̄ non per contumaciam re futatur: sed p̄ iusticiam dei munus agnoscitur. In eo ergo iustificatio dei ē: n̄ non ad indignos et obnoxios: sed ad innocentes p̄ ablutionē sanctos et iustos videat sua munera transulisse. **CHRY.** filios autem sapientie di ci sapientes. consuevit enim scriptura malos magis ex

peccato q̄ ex noīe iudicare: bonos autē filios appellare informatis eos virtutis. **AM.** Bene autē dicit. Ab oib? q̄ circa omnes iusticia referatur: vt susceptio fiat fide/ lum et cecio perfidorum. **AV.** de que. euā. Uel q̄ di cit. Iustificata ē sapientia ab oibus filiis suis: ostendit si lios sapientie intelligere: nec in abstinentia nec in mādū cado esse iusticia: sed i equanimitate tolerādi inopiā. nō enim vsus s̄z p̄cupiscētia reprehendenda ē dūmō con/ gras i generib? alimētoꝝ h̄is cū q̄bus tibi viuēdū ē.

Rogabat autem illum quidam de phariseis vt mādūcaret cū illo. Et ingressus domum phari sei discubuit. Et ecce mulier que erat i ciuitate pec catrix vt cognouit q̄ iesus accubuit i domo pha risei: attulit alabastrum. vnguenti: et stans retro se cus pedes eius lachrymis cepit rigare pedes ei? et capillis capitis sui tergebat. Videns autem phari seus qui vocauerat eum ait intra se dicens. Hic si eiset p̄pheta sciret vtiq̄ que et qualis ē mulier q̄ tangit eum: q̄ peccatrix est. Et respondēs iesus dixit ad illū. Simon habeo tibi aliquid dicere. At ille ait. Magister dic. Quos debiores erant ciuidam feneratori: vnus debebat denarios qui in gentos: et alius quinquaginta. Non habētibus il lis vnde redderet: donauit vtriusq̄. Quis ergo eū plus diligit? Respondens simon dixit. Estimo quia is cui plus donauit. At ille dixit ei. Recte iu dicasti. Et conuersus ad mulierem: dixit simoni. Vides hanc mulierem. Intraui in domum tuaz: aquam pedibus meis non dedisti. Hec autem la chrymis rigauit pedes meos: et capillis suis ter/ sit. Osculum mihi nō dedisti: hec autem ex quo i traui non cessauit osculari pedes meos. Oleo caput meum non vnxisti: hec autem vnguento vnxit pedes meos. Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa. quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus di liget. Dixit autem ad illam. Remittuntur tibi pec cata. Et c. perunt qui simul accumbebant dicere intra se. Quis est hic qui etiam peccata dimittit? Dixit autem ad mulierem. Fides tua te saluam fecit. Et de in pace.

BEDA. Quia superius dictum fuerat: Et omnis populus audien. et publicani iustificauerunt decum bap tisati baptisate iōannis. Idem euangelista que v̄bis proposuerat etiam factis asuit: iustificatam. s. sapienti am a iustis et penitentibus dicens: Rogabat autem illū quidam phariseus vt mādūcaret cū illo. **GREGO.** nisenus. Hec conscriptio quendam vilem intellectum sapit. Sunt enim pleriq̄ eorum qui se iustificat inflati suspitione vani sensus: priusq̄ veniat verum iudicium: separantes seip̄s velut agnos ab hedis: nec tecto nec efecis cum pleriq̄ communicare volentes: abominan/ tes omnes quicunq̄ non extremum sed medium tenent callem in vita. Lucas ergo plus mendicus animarū q̄ corporum ostendit ipsum decum et saluatozem nostrum p̄ssume alios visitantem: vñ sequitur. Et ingressus do/ mū pharisei discubuit. Nō vt aliquid de vitijs eius so/ tiatur: sed vt impariatur de iusticia propria. **CIRY.** Mulier autem inhoneste vite promens autem fidelem affectum: venit ad christum quasi potentem veniam cō/

missor largiri. Sequitur enim: Et ecce mulier quod erat in ciuitate peccatrix: ut cognoscat quod Iesus accubuit in domo pharisei: attulit alabastrum unguenti. **BE.** Alabastrum est genus marmoris: cadi diuvarios coloribus intermiscitur: quod ad vasa unguentaria caviat solent: eo quod optime seruare ea scilicet: rupta dicatur. **GRE.** in hoc. Quia enim hec mulier turpitudinis sue maculas aspersit: lauanda ad fontem misericordie occurrit: conuulantes non erubuit. nam quod semetipsam grauiter crucifecerat intus: nihil esse credidit quod vereretur foris. **Disce** quod dolore ardet: que flere et inter epulas non erubescit. **GRE.** nescimus: Indignitatem autem suam ostendens stabat post tergum delectis luminibus et effusa coma pedes amplectens: lachrymisque eos perfundens: rebus tristem animum ostendebat vnicuius implozans. Sequitur enim: Et stans retro secus pedes eius: lachrymis capitis rigare pedes eius. **GRE.** In hoc. Oculis enim terrena cupit erat: sed hos iam per penitentiam conterens flebat. **Ca-**pillis ad compositionem vultus exhibuerat: sed iam capillis lachrymas tergebat. vnde sequitur: Et capillis capitis sui tergebat. ore superba dixerat: sed pedes domini osculans hoc in redemptoris sui velligata flegebat. vnde sequitur: Et osculabatur pedes eius. Unguentum sibi pro odore que carnis exhibuit. Quod ergo sibi turpiter exhibuerat: hoc iam deo laudabiliter offerebat vnde sequitur: Et unguento ungebat. Quot ergo in se habuit oblectamenta: tot de se iuenit holocausta. Couertit autem virtutum numerum: numerum criminum: virtutum deo fuerit et patientia. quicquid ex se deum contemplerat in curat in carnis. Sic igitur mercurij effecta est honestior virginum. Postquam enim accessit et penitentia: exarsit in christi amore: et hec quidem que dicta sunt agebatur exterius. quod vero reuoluebat eius intentio multo seruicioziora his erat que solus deus respiciat. **GRE.** in hoc. hec autem phariseus intus despiciat: et non solum veniente peccatrice muliere sed etiam suscipiente dominum reprehendit. videns autem phariseus quod vocauerat eum: ait intra se dicens: Si hic esset propheta: sciret vtiq; que et qualis mulier est que tangit eum. Et ecce phariseus veraciter apud se supbus et fallaciter iustus egredi reprehendit de egritudine: medicum de subuersione: que pfecto mulier si ad pharisei pedes venisset: calcibus repulsa discederet. Inquinari enim se alieno peccato credit: quod hinc vera sua iusticia non replebat. Sic et quidam sacerdotali officio pediti: siquid fortasse iuste exteri vel te nuer egerint: prius subiectos despiciunt: per peccatores quoque et plebe positos dedignantur. Necessario autem vnde peccatores quosque conspiciunt: nosmetipsos prius et eorum calamitate desiccamus: quod fortasse et similibus aut lapsi sumus aut labi possumus. **Oporet** autem vnde sollicite discernamus: quod distributione debemus vitijs: compassionem nature. Si enim feruens est peccator: nutriendus est. primum cum vnde penitentia percipit ipse quod fecit. iam noster primum peccator: non est: hic i se punit quod iusticia diuina reprehendit. In duos ergo egros medicus aderat: vnde i se vnde sensu tenebat aut sensu peditat mentis. Illa quippe flebat quod fecerat: phariseus autem de falsa iusticia elat: vnde vnde valitudinis ex aggregabat. **TITVS.** Dominus autem non vba eius audies sed cogitationes inspicies: domine se phetaz ostendit vnde sequitur: Et respondens Iesus dixit ad illum: Simo hec tibi aliquid dicere. **GLO.** Quod quidem dixit ei: cogitationis respondens. Phariseus autem ex vbiis domini attentio: est facit. vnde dicit: At ille ait: Magis dico. **GRE.** de nobis autem ei debitoribus paradigma opponitur: quorum vnus minus: alius amplius dicit. vnde sequitur: Duo debitores erat cuiusdam feneratori: vnus debebat denarios quingentos: et alius quinquaginta. **TITVS.** quod. Neque tu absque debito es quid igitur si in paucioribus temeris: non supbia: quod tu quoque venia es. vnde de venia subdit dicens: Non habet. autem. vnde red. donauit vtriusque. **GLO.** Nullus enim potest per seipsam a debito peccati liberari nisi diuina gratia venia psequat. **GRE.** in hoc. Vnde vnde aut debito dimisso: quis amplius largior de debito obligat

phariseus interrogat. Sequit̃r enī: Quis ergo plus et t̃
ligit. Quib⁹ vbi⁹ prin⁹ illerūdīt. Et t̃mo q̃is cui plus
donauit. Quia in re notandum ē: q̃d vñ sua inia phar̃
conuincit: quasi freneticus funem pozat ex quo ligat̃
vñ sc̃q̃: At ille dixit ei: recte iudicasti. Enumerantur autē
ei bona peccatricis: enumerantur 7 mala falsi iusti: vñ
quitur. Et conuer. ad mul. oī. simon: vides hāc mulie
rē. Intraui i dō. tuā. AM. q. d. facilis ē vñs aquarū
ē facilis lachrymaz. effusio. Iu promptis nō ē vsus: hoc
effudit non prompta lauans lachrymis pedes meos: la
uit maculas pp̃ias: tersit comis: vt p̃ sibi assu
m̃ sacros sudores: 7 quibus vnata ē ad peccatum iuue
nitatem: vnata est sanctitatē. **CHRY.** Sicut autē vbi re
hemēs imber prumpit: fit ferit̃as: sic lachrymis effu
sis apparet tranquillitas: 7 perit caligo reatum 7 sic
aquam 7 spiritum: sic per lachrymas 7 confessiōes de
nuo mundamur. vñde sequitur: Propter quod dico tibi
remittuntur ei peccata multa: quoniam dūc. mul. Nam
qui vehemēter se ingesserunt malis: rursum 7 bonis re
bentem insistent: cons̃q̃ ad quorū debita se obligau
runt. **GRE.** Tanto ergo amplius peccati rubigo con
sumitur: quanto peccatoris cor magno charitatis igne
concrematur. **TYTVS.** Contingit autem sc̃pus eaz
q̃ multū peccatū: p̃fessione purgari. Pauca vero pec
cata: ex arrogantia non venire ad confessionis remedi
um. vñ sequit̃r: Cui autē minus dimittitur: minus diligit̃.
CHR. Opus est ergo nobis feruenti aīa: q̃: nihil impe
dit homine fieri magnū. Nullus ergo constitutus in pec
catis d̃speret. nemo virtuosus d̃omitet: necesse ē fidet̃.
Sepe enim meretrix peccadat eū: nec ille diffidat possi
bile nāq̃ ē cum etiam p̃mos superare. vñ 7 hic subdit̃.
Dixit autē illa: Remit. tibi peccata. **GRE.** Ecce q̃ ad
medicū venerat egra sanata ē: s̃z de salute ei. Adhuc aliq̃
egrotat. Sequit̃r enī: Et cepe. q̃ simul accū. dicere t̃ra s̃z
q̃s ē hic q̃ etiā pec. dimittit̃: s̃z celestis medicus egros ñ
respicit: quos etiā de medicamēto fieri deteriorēs videt̃
eā autē quā sanauerat p̃tuerat sue sniam p̃firmat. vñ se
q̃t̃: Dixit autē ad mul. si tuas te sal. fecit. q̃. s̃z. hoc q̃d pe
t̃ij posse accipere nō dubitauit. **THEO.** Postq̃ autē
ei peccata dimisit: nō s̃tuit i remissione peccati: s̃z adiecit
operationem boni. vñ subdit̃. Vade i pace. i. in iusticia:
q̃ iusticia ē pax hoīs ad d̃m: sicut peccatū ē inimicitia
s̃ter d̃m 7 hoīez. q. d. operare oīa que ad pacē d̃m te ṽ
cūt. **AM.** Hoc autē loco pleriq̃ pati vidēt̃r scrupulū
questionis: vtrū videant euāgeliste discōdasse de fide.
GRECVS. Quia enim quatuor euāgeliste dicūt eū
f̃sū vñcūz fuisse vnguentū a muliere: tres puto fuisse mu
lieres ex personaz qualitate: ex modo agēdi: ex differe
tia tempoz. Iohānes qdē narrat. de maria sozore lazari
qm̃ sex diebus ante pascha vñxit pedes iesu in prop̃rio
domo. At mattheus: Postq̃ dominus dixerat: Petrus
quia post biduum fiet pascha. subdit q̃ in bethania in do
mo simonis leprosi mulier fudit vnguentū super domini
caput: non autem vñxit pedes vt maria. Marcus etiam
mattheo similiter: lucas autem nō circa tempus pas
che: sed in medio euāgelij hoc refert. christostomus au
tem binas asserit has mulieres fuisse: vñā quidē que cō
tinetur in iohāne: alterā vero cuius mentio sit a tribus.
LAMB. Pānc ergo mulierem inducit mattheus supra
caput christi effudentem vnguentū: 7 ideo nō iuit dicere
peccatricem. nam peccat̃x s̃m lucam supra christi pe
des effudit vnguentum. Potest ergo non eadem esse: ne
sibi contrarium euāgeliste dixisse videantur. Pōt etiā
questio meriti 7 tempozis diuersitate dissolui: vt ad huc
illa peccat̃x sit: iam ista p̃fectio. **AVG.** de con. euā.
Eandem enim mariam bis hoc fecisse arbitro: intelli
gendum: semel. s̃z q̃ lucas narrat cum p̃mo accēdes
cum humilitate 7 lachrymis meruit remissionem pec
catorū. vñde iohannes cō. de lazaro resuscitando cepisset
loqui

loquitur: anteque veniret in bethania dicit: Maria autem erat que unxit dominum unguento: et terxit pedes eius capillis suis: cuius frater lazarus infirmabatur. Nam itaque hoc maria fecerat. Quod autem in bethania rursum fecit: aliud est: quod ad lucem narrationem non pertinet: sed pariter narrat ab alijs tribus. **GRE.** in hunc. Mystico autem intellectu phariseus de falsa iusticia presumens iudaicum populum peccatrix mulier: sed ad vestigia domini veniens et plorans puerum gentilitatis designat. **AM.** Vel princeps huius seculi quidam leprosus est. domus autem simonis leprosi terra est: ergo domus ex illis superioribus locis descendit in terram: neque enim sanari potuisset hec mulier que spiritum habet alicui vel ecclesie nisi christus venisset in terram. Merito autem spiritum accipit peccatrix: quia christus quoque forma peccatrix accipit: itaque si constituas animam fideliter appropinquantem deo: non peccatis turpibus et obsecris: sed pie servitutem dei verbo habentem immaculate fiducia castitatis: ad ipsum christum caput ascendit. Caput autem christi deus est: sed qui caput non tenet christi: ille pedes teneat. Peccator ad pedes: iustus ad caput habet: tamen etiam ea que peccavit unguentum. **GRE.** Quid aliud unguento nisi bonus odor optionis exprimitur: si igitur recta opera agimus: quibus optione boni odoris ecclesiam respergamus: quid in corpore domini nisi unguentum fundimus? Sed secus pedes mulier stetit: pro pedes enim domini stetit: cum in peccatis positi eius itineribus remittebamus. sed si ad veram penitentiam post peccata revertimur: iam retro secus pedes stamus: quia eius vestigia sequimur que impugnamus. **AM.** Defer et tu peccata penitentiam: ubi cumque audieris christi nomen accurre. In cuiuscunque interior domus iesu intrasse cognoveris: et ipse festina cum reppereris sapiam cum reppereris iusticia in aliquibus generalibus recumbet: accurre ad pedes: hoc est vel extremam partem quere sapientie: lachrymis perfundere peccata. Et fortasse ideo non lauit pedes suos christus: ut eos lachrymis nos lauemus. Bone lachryme que non solum nostrum prout lauant: sed etiam verbi celestis rigare vestigia: ut gressus eius nobis exuberent. bone lachryme in quibus non solum redemptio peccatorum: sed etiam iustorum refectio est. **GRE.** Lachrymis enim domini pedes rigamus: si quibuslibet ultimus membrum domini professionis assumimus. Inclinemur. Capillis pedes domini terimus: quia sanctis eius quibus ex charitate copiamur: ex his que nobis sunt posuimus miseremur. **AM.** Expande etiam capillos: sterner ante eum oes corporis tui dignitates: non mediocres capilli sunt qui possunt pedes tergere christi. **GREG.** Oscula mulier pedes quos terxit: quod nos quoque plebem agimus? si studiose diligimus: quos ex largitate continemus. Potest quoque per pedes ipsi mysterium incarnationis eius intelligi. osculamur igitur redemptoris pedes cum mysterium incarnationis eius ex toto corde diligimus. Unguentum pedes unguimus: cum ipsam humilitatis eius potentiam sacri eloquii bona opinione predicamus. sed hoc etiam phariseus vidit: et invidit: quia cum iudaicus populus gentilitatem dei predicare conspiceret: sua apud se malitia tabescebat: aut phariseus retunditur: ut per eum perfidus ille populus ostendatur: quia videlicet infidelis ille populus nec ea que extra se erant: nunquam pro domino tribuit. Conversa autem gentilitas pro eo non solum rerum substantia: sed etiam sanguine fudit. unde phariseo dicit: Aquam pedibus meis non dedit: hec autem lachrymis riga. pe. meos. Atque quippe extra nos est: lachrymarum humor: intra nos est. Infidelis etiam ille populus deo osculum non dedit: quia ex charitate cum amare noluit: cui ex timore servivit: osculum quippe dilectionis est signum: vocata autem gentilitas redemptionis sui vestigia osculari non cessat: quia eius in continuo amore suspirat. **AM.** Non mediocres autem hec meriti est de qua dicit: Intravit ex quo non cessavit osculari pedes meos: ut aliquis nisi sapiam loqui nesciat: nisi iusticia diligere: nisi castitate libere: nisi pudicitia osculari. **GRE.**

Phariseo autem dicit: Oleo caput meum non unxisti: quia ipsam quoque divinitatis potentiam in qua se iudaicus populus credere spondit: digna laude predicare neglexit. Hec autem unguento unxit pedes meos: quia dum incarnationis eius mysterium gentilitas credidit: summa laude eius etiam una predicavit. **AMB.** Beatus qui potest et oleo ungere pedes christi: sed beatus qui ungit unguento: multo enim est fortius in unum collecta spargit. et fortasse istud unguentum non posset alius nisi ecclesia sola deferre que diversis spiraminis innumerabiles habet flores. et ideo nemo potest tantum diligere quantum illa que in pluribus diligit. In domo autem pharisei in domo legis et prophetarum: non phariseus sed ecclesia iustificat. Phariseus enim non credidit ista credebat. lex mysterium non habet: quo occulta mundantur: et ideo quod in lege minus est: consummat in evangelio. Duo autem debitorum duo populi sunt feneratorum illi thesauri celestis obnoxii. Non materiale autem feneratorum huic debemus pecuniam: sed meritum: cuius erat virtutum: quarum merita gravitatem potest iusticie spe: sono professionis expediunt. Non medio cris autem est iste denarius in quo regis imago formatur. veb mihi si non habuero quod accipit: aut quia difficile quisque est: qui feneratorum huic debuit integrum possit exolvere. veb mihi si non petiero concedi mihi debuit. Sed quis est populus iste qui amplius debet: nisi nos quibus amplius creditum est? Illis credita sunt eloquia dei. nobis creditur virginis partus emanuel. i. nobiscum deus: domini crucis mors resurrectio: itaque non est dubium quod plus debet qui plus accipit secundum homines. plus fortasse offendit: qui plus debuerit. Sed per misericordiam domini causa mutatur: ut amplius diligat qui amplius debuit: si tamen gratiam consequatur. Et ideo quoniam nihil est quod digne deo referre possimus. veb mihi si non dilexero. Reddamus ergo amorem pro debito: amplius enim diligit cui donatur amplius.

CAP. VIII.

S factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitates et castella predicans et euangelizans regnum dei: et duodecim cum illo: et mulieres aliquae que erant curate a spiritibus malignis et infirmitatibus: maria que vocatur magdalene de qua septem demonia exierant: et iohanna et alie multe que misrabantur ei de facultatibus suis. **THEO.** Qui celitus descendit ut exemplum fieret nobis et forma: instruit nos non pigritare in docendo. unde dicit: Et factum est deinceps et ipse iter faciebat per civitates et castella predicans et euangelizans regnum dei. **GRE.** nascitur. Adit quippe de loco in locum: non solum ut plures lucret: sed etiam ut multa dederet loca. Dormit laborat: ut solum et labore sanctificet. plorat ut det precium lachrymis. predicat celestia: ut audientes exaltet. **TYTVS.** Qui in deo de celo ad terram descendit: annunciat habitantibus terrarum regnum celeste: ut terram in celum convertat. Quis autem predicare debebat regnum dei: nisi filius dei cuius est regnum venerunt plures prophete: non tamen predicaverunt regnum celorum. nam qualiter eorum que non viderunt sermonem pretenderent? **ISIDO.** abbas. Hoc autem regnum dei aliquibus videtur aliis et melius regnum celesti. Quibusdam vero unum et idem secundum essentiam sed diversum de nominari: aliquando quidem regnum dei a regnante aliquando autem regnum celorum a subditis angelis et sanctis qui celi dicuntur. **BEDA.** Mox autem aquile provocantis ad volandum pullos suos dominus pederent discipulos suos ad sublimia erigit. Siquidem primo docet in synagogis et miracula facit: ex his duodecim quos apostolos nominat elegit: postmodum omnes predicans secum ducit. unde sequitur: Et duodecim cum illo

Non docentes aut p'dicantes: sed instruendi ab eo. Ne autem femineus sexus prohiberi videretur sequi christum subdit: Et mulieres aliquae que erant curate a spiritibus malis et infirmitatibus: Maria que vocatur magdalena de qua septem demonia erierant. **BEDA.** Maria magdalena ipsa est cuius tacito nomine proxima lectio penitentia nominat. Nam pulchre euangelista ubi cum domino iter facere commemorat: notat hanc vocabulo manifestat. ubi vero peccatricem sed penitentem describit mulierem generaliter dicit: ne nomen tante fame p'fci erroris nota fuscaret: de qua demonia septem exisse referuntur. **GRE.** in hunc. Quid enim per septem demonia nisi vicia vitia intelliguntur. Quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur: recte septenarius numero vniuersitas figuratur. Septem ergo demonia maria habuit: que vniuersis vitijs plena fuit. Sequitur: Et iohanna vxor: chuze procur. hero. et susanna et alie multe que ministra. ei de facultatibus suis. **HIE.** contra vigilantia. Consuetudinis iudaice fuit: nec ducebatur i cul pam more gentis antiquo: ut mulieres de substantia sua victum atq; vestitum p'ceptoibus darent: hoc q' sc'datum facere poterat in nationib' paulus se abiecit commemorat. **D**istrabant autem domino de substantia sua: ut mereret earum carnalia: cuius ipse merebatur spiritus: lia: nō q' indigeret cibis dominus creaturaru: sed ut typum ostenderet magistro: q' victu atq; vestitu de discipulis deberent esse contenti. **BEDA.** Interpretatur autem maria amara mare: ppter penitentem rugitum: Magdalene turris: vel melius turrensis: a turre de qua dicitur: factus es spes mea turris fortitudinis: a facie inimici. Iohanna domus gratia eius vel domus misericordie interpretatur: videlicet quia eius est omne quod vivimus. Si autem maria mundata a forde vitiorum ecclesiarum de gentibus insinuat: cur non iohanna eandem designat ecclesiam: quondā idolorum cultui subditam. Nam quilibet malignus spiritus dum pro regno diaboli facit: quasi herodis procurator existit. Interpretatur susanna lilium aut gratia eius ppter odoriferum celestis vite candorem aureūq; interne dilectionis ardorem.

Cum autem turba plurima cōueniret et de ciuitatibus properaret ad eum: dixit per similitudinē. Exiit qui seminat: seminare semen suum. Et dum seminat: aliud cecidit secus viam: et conculcatum est: et volucres celi comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas: et simul exortie spine suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. **Hec** dicens clamabat: Qui habet aures audienti audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius quod esset hec parabola: Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis ut videntes non videant: et audientes non intelligant. Est autem hec parabola: Semen ē verbum dei. Quod autem secus viā: hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus et tollit verbum de corde eorum: ne credentes salui fiant. Nā qui supra petras: hi qui cum audierint cum gaudio suscipiunt verbum. Et hi adices non habent: quod ad ipsos credunt: et in tempore tentationis recedunt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt: et a sollicitudinibus et diuitiis et voluptatibus vite cunctes suffocantur et non referunt fructum. Quod autem in bonam terram hi sunt qui in corde bono et

optimo audientes verbum retinent et fructum afferunt in patientia.

THE. Quod d'auit in p'sona christi p'dixerat: apertam in parabolis os meū: hic dñs implet. vñ dñs: Cū autem turba plu. cōue. et de ciuita. ppe. ad eum: dixit p similitudinē. Loquit autem dñs p similitudinē: pmo quidē ut audientes faceret auditores: cōsueuerunt enim homines in obscuris se exercitare: et spernere manifesta dei: de ut nō caperēt indigni que mystice dicebant. **ORI.** Et ideo signant dicit: Cum turba plurima pueniret. Non enim sunt multi: sed pauci qui per artem viā incedunt: et qui inueniunt viā que ducit ad vitam. vnde matthe' dicit q' extra domū docebat p parabolis sed intra domū parabolā discipulis exposit. **EVSE.** Satis autem pgrue christus p'mā pponit parabolam multitudinis: nō solum tunc astantiū: sed etiam futurozū post illos inducentem ad audientiaz verborum suozū cum dicit: Exiit qui seminat seminare semen suum.

BEDA. Satorē itum nullū melius q' filiū dei intelligere possumus: qui de sinu patris qua creatura non erat accessus egrediens: ad hoc venit in mundū: ut testimonium perhiberet veritati. **CHRY.** Exiit autem qui vbiq; non localiter: sed per amictu carnis nobis appropriauit. Decenter autem aduentū p'p'iu christus exitum nominat: eramus enim exclusi a deo: et sicut condemnati et rebelles regi eieci sunt: qui vō cum reconciliare vult colereundo ad ipsos extra cum eis loquitur: donec dignos iam factos asp'ctu regio eos introducat: sic enā christ' fecit. **THE.** Exiit autem nunc nō ut agricolas perderet aut eobureret terrā: sed exiit seminare. sepe enī agricola qui seminat ob altam cām exiit: nō solum ut seminat.

EVSE. Exiuerunt autem nōnulli a patria celestis: ad homines descenderunt: nō tamen ut sererent: neq; enī satores erant: sed administratozū spūs in ministerium missi. **M**oryses etiā et pphete post eum nō inscruerunt hominibus mysteria regni celozū: sed retrahendo insipientes ab errore nequitię et idolorum cultu: quasi colebant anias hominū et in noualia redigebant. Solus autem omnium sator: verbum dei exiit euangelizaturus noua semina: scilicet mysteria regni celozū. **THE.** Nō cessat autem dei fili' semper in nostris animabus seminare: nō solum cum docet: sed etiā cum creat in nostris animabus seminat semina bona.

TYTUS. Exiit autem ut seminare et semen suū: nō autem accepit verbum quasi mutuatū: cum ipse naturalit' sit verbum dei viui. Nō est igit suum p'p'iu semen pauli vel iohannis: sed habent cum acceperint. **C**hristus autem habet p'p'iu semen: pferens doctrinā ex sua natura. vnde et iudei dicebant: qualiter hic scias nouit quasi nō dicit. **EVSE.** Docet igit duos esse gradus eozū q' recipiunt semina: primum quidē eozū qui digni facti sunt vocatiōe celestis: sed labuntur a gratia ppter negligentia et torporē. scdm vō multiplicantiū semen in bonis fructib'. **P**onit autem sator matthei tres differentias in quolibet gradu. Nam q' cōrumpit semen: nō simile habet p'ditionis modū: et qui ab eo fructificant: nō equam recipiunt copiam. **S**ane actōes perdentiū ostendit semen. Quidā enim cum nō peccauerint suis animabus insita sibi semina salubria perdidit: subtracta ab intentiōe et memoria eozum per spirit' malignos et demones: qui volant per aerem vel viros fallaces et calidos que volatilia nuncupauit. **U**nde subdit: Et dum seminat: aliud cecidit secus viam. **THEO.** Non dixit q' seminans proiecit aliud secus viam: sed q' semen cecidit. Qui enim seminat docet rectum sermonem: sed sermo diuersimode cadit in audientes: ut quidā eorum via dicantur: Et conculcatum est: et volucres celi comedunt illud. **CIRYL.** Arida enim est et inculta quodāmodo omnis via: eo q' a cunctis cōculcat: ac nihil ex se minib' humat in ea. Sic igit habentes cor indocile non penetrat diuina monitiō: ut possit laudem germinare

virtutis: sed tales sunt via frequēta in mundia spiritibus
Sunt iterum aliqui leuiter gerentes fidem in se quasi in
verbo: ut simplicitate: bonum fides caret radice: de quibus
subdit: Et aliud cecidit. **BED.** Petram dicit durū et indomitum
cor: hoc est autem humor ad radicem seminis: quod iux
ta aliam parabolam oleum ad lampades virginū nutri
endas. **AMOZ** et pseuerantia virtutis. **EVSE.** Sunt
etiam aliqui qui per auariciam et appetitū voluptatū et
mundanas sollicitudines quas quidā spinas nuncupant
inmissum sibi semen suffocari fecerunt. de quibus sub
ditur: Et aliud cecidit. inter spī et simul exor. spine suffoca
uerunt illud. **CHRY.** Sicut enim spine non permit
tunt oriri semen: sed ex condensatione suffocant inmissū
se sollicitudines vite presentis semen spiritalē fructifica
re nō sinit. increpandus autē esset agricola qui sup sensi
biles spinas et petra et viam seminat. Non enim possi
bile est petram terrā fieri: nec viam nō esse viam: nec spi
nas nō esse spinas. in rōnalibus autem secus est. Possi
bile est enim petra conuerti in terrā pingui: et viam non
conculcari: et spinas dissipari. **CIRYL.** Sunt autē ter
ra pinguis et serax: anime honeste et bone: que in profun
do suscipiunt verbi semina et retinent et fouent. Et quan
tum ad hoc subdit: Et aliud cecidit in terram bonam: et
ortum fecit fructū centuplū. Cum enim in mentem mun
dam ab omnibus perturbantib⁹ verbum diuinū infun
ditur: tunc inmittit radices in profundū: et germinat tanq̃
spica: et conuenienter perficit. **BED.** Fructum enim cē
tuplum fructum perfectū dicit. nam denarius numer⁹ p
perfectiōe semper accipitur: quia in decem pceptis legis
custodia continetur. Denarius autem numerus p semet
ipm multiplicatus: in centenariū surgit. vnde centenari⁹
magna perfectio significatur. **CIRYL.** Que autem sit
sententia parabole: accipiamus per eum qui eaz compo
suit. vnde sequit⁹: Hec dicens clamauit: Qui habet. au. au
di. audiat. **BAS.** Audire pertinet ad intellectū. vnde
per hoc domin⁹ excitat ad exaudiendū antē mentionē
eorum que dicunt. **BED.** Quotiens enim hec admo
nitio vel in euangelio vel in apocalypsi iohannis interpo
nitur: mysticū esse quod dicit⁹ querendū a nobis inten
tius ostendit. vnde discipuli ignorantes saluatore inter
rogant. Sequitur enim: Interrogabat autē eum discipu
lus eius que esset hec parabola. Nemo tamen putet finita
more parabola discipulos hoc interrogasse: sed et mare ait
cum esset singularis interrogauerūt eum. **ORI.** Est autē
tem parabola sermo quasi facti: nō autē facti. iuxta qd di
citur: possibilis autem fieri rerum significatiū per trans
umptionē earum que in parabola tradunt. Enigma vō
est pcessus sermonis in his que tradunt quasi facta: que
tamen nō sunt facta: nec possibilia fieri: significant vō alī
quid in occulto: sicut qd dicit⁹ in lib 2o iudicū q ligna iue
rant ut vngerent sibi regem. Non est autē ad litteraz factū
qd dicitur: Exiit qui seminat sicut ea que narrat histoꝝa
possibile tamen fuit fieri. **EVSE.** Domin⁹ vero docuit
eos causam quare turbis p parabolas loquebat. vnde
subditur: Quibus ipse dixit. Vobis est datum nosse my
steriū regni dei. **GRE.** naçangen. Cum hoc audis: non
introducas diuersas naturas fm quosdā hereticos qui
putant hos quidē esse peregrin⁹ nature: hos vō salubris
quosdā vō sic se habere ut eorū voluntas eos doceat ad
peius vel melius. Sed addas ei qd dicitur: Vobis da
tum est. i. volentibus et similiter dignis. **THEO.** bis
aut qui sunt indigni tantis mysterijs obscure dicunt. vn
de sequitur: Ceteris autē in parabolis: ut videntes nō vi
deant: et audientes nō intelligant. Videre enim se putant
nō vident autem: et audiunt quidē: sed nō intelligunt. h⁹
ergo gratia hoc eis christus abscondit: ne maius eis pre
iudiciū generetur si postq̃ nouer. nt. christi mysteria con
temperint. Qui enim intelligit: et postea spernit: grauius

punitur. **BED.** Recte igit in parabolis auditur: quan
do clausis sensib⁹ cordis: nō curant cognoscere veritatē
obliti eius quod domin⁹ dixerat. Qui habet aures audi
endi audiat. **GRE.** in home. Domin⁹ aut dignatus est
exponere quod dicebat: ut sciam⁹ rerū significatiōes q̃
rere etiā in his que per semetipm voluit explanare. Se
quitur enim: Est autem hec parabola: Semen est vbum
dei. **EVSE.** Destruentiū aut inmissa semina suis anima
bus tres dicit esse causas. Quidam enim destruit in se
semen reconditū: dantes leuiter auditū volentibus falle
re. de quibus subdit: Quod autē secus viam: hi sunt q̃ au
diunt: deinde venit diabolus et tollit verbū de corde eo
rum: ne credentes salui fiant. **BED.** Qui. i. verbum qd
audiuit: nulla fide: nullo intellectu: nulla saltē terande vi
latis actione percipere dignant. **EVSE.** Quidam vō
cum in mentis pfundo nō susceperint verbum dei: facile
extinguunt adueniente aduersitate. de quibus subditur.
Nam qui supra petra: hi sunt qui cū audie. cū gau. fusc.
ver. et hi radi. nō ha. qui ad tem. cre. et in tempo. tenta. re
cedūt. **CIRYL.** Cum enim intrant ecclesiā letanter attē
tant diuina mysteria: sed ex leui voluntate: ut aut egressi
sunt ecclesiā: obliuiscunt sacrariū disciplinarum: et si fi
des christiana nō fluctuet permanēt. turbate vō persecu
tiōe perfugam habēt mentē: fides eorum caret radice.
GREG. in home. Multi boni operis initia pponunt
sed mox ut fatigari aduersitatib⁹ vel tentatiōib⁹ ceperit:
inchoata derelinquunt. Petrosa ergo terra humor: non
habuit: que hoc quod germinauerat: ad fructus pseuerā
tiā nō pduxit. **EVSE.** Quidā vō suffocant reconditū
in eis semen diuinit⁹ et illecebris: quasi quibusdā suffoca
tib⁹ spinis. o quib⁹ subditur: Quod autē in spinis cecidit
hi sunt qui audie. et a sollicitu. et diuinit. et volup. vite eun.
suffo. et nō refe. fructū. **GREG.** in home. Virū quō do
minus diuinitas spinas interpretatus sit: cum ille pungat
iste delectent: et tamē spine sunt: quia cogitationū suarum
punctionib⁹ mentē lacerant: et cum vsq̃ ad peccatū per
trahunt: quasi inflicto vulnere cruciant. Duo autē sūt
que diuinit⁹ iungit: sollicitudines: et voluptates: quia per
curā mentē opprimūt: et per affluentia resoluūt. suffocāt
autem semen: quia importunis cogitatiōib⁹ guttur men
tis strangulant: et dum bonū desideratū intrare ad cor nō
sinit: quasi aditum vitalis status vetant. **EVS.** hec at
ex. puiione a saluatore pdicta sunt. Sic aut se habet pa
refacit effectus: nō enim aliter aliqui a verbo diuini cult⁹
deficiunt: nisi fm aliquē modorū predictorum ab eo.
CHRY. Et ut plura breuibus comprehendā. hi qd ex
tanq̃ negligentes audire: hi tanq̃ delicati et debiles. hi
vero tanq̃ seruifaci voluptatis et rez mundi a bono de
sistūt. Bon⁹ et ordo vie: petre: et spinaz: opus est primo
memorie et cautele: deinde fortitudinis: pnter pemptus
pntiū. Consequent ponit bonā terrā: pntario mō se hntē
ad viā et petra et spinas cū subdit: Qd autē in terrā bonaz
hi sunt q̃ in corde bono et optimo verbū retinēt: et fructū
afferūt in patientia. Nam qui secus viā positi sunt: non re
tinēt verbū: sed rapit eis semen diabolus. qd vō sunt i pe
tra: nō sustinēt in patientia tentatiōis insultū ppter imbecil
litatē: qd vō sunt in spinis nō fructificāt sz suffocantur.
GRE. in home. Terra ergo bona fructū p patientiā red
dit: qz nulla sunt bona que agim⁹: si nō equanimit etā p
rimoz mala toleramus. fructū ergo p patientiā reddūt
qz cū humiliter verba suscipiunt post flagella ad requiē
sublimiter cum gaudio suscipiuntur.
Nemo at lucernā accēdēt opit eā vase: aut subi
lectū ponit: sz supra cādelabrū ponit: ut intrātes
videāt lumē. Nō est enī occultū qd nō manifestet:
nec absconditū qd nō cognoscat: et in palā veniat.
Videte ergo qd audiat. Qui enī h3 dabit illi: et
qui cūqz nō habet: etiam quod putat se habere

auferetur ab illo.

BEDA. Quia supra dixerat aplis: **Vobis** datus est nolle mysterium regni dei: ceteris aut in parabolis. nunc ostendit per eos aliquem etiam ceteris idem mysterium esse reuelandum dicens: **Ne. au. lu. accē. ope. eam vāse. aut sub. le. po. sed su. eade. po. ut intrā. vi. lumē.** **EVSE.** q. d. Sicut lucerna accendit ut luceat: nō ut operiat sub modio vel lecto: sic etiam secreta regni celoz in parabolis edita: quia lateat alienos a fide: nō tñ penes oēs manifestū habebūt sensum vñ sub dit: Nō enī est oc. qd nō mani. ne. absco. qd nō co. et in pa. veniat. q. d. quis plima in parabolis dicta sunt: ut videtes nō videat: et audietes nō intelligat. ppter sui icredulitatē: tot tñ fimo patebit. **AVG.** de que. euā. Uel aliter: **Tota** his verbis typice docet fiducia p dīcādī: ne qd timore carnaliū incōmodo p lucem scīe abscondat. vāsis enī et lecti noīe carnē: lucerne aut vocabulo verbus designat: qd ob metū carnaliū incōmodo p ocellat: qui ipam carnē pponit manifestatōi veritatis: et ea quasi operit vbum: qui p dīcare trepidat. **Supra** candelabū aut ponit lucernā: qui corpus suū ministerio dei subijcit: ut supior sit p dīcatio veritatis: et inferior seruit corpus. **ORIGENE.** Sed et qui vult adaptare lucernā pfectioibz christi discipulis pīuadebit nobis per ea que dicta sunt de iōanne: qm ipse erat lucerna ardens et lucens. non docet ergo eum qui lucernā rōnalem accendit in aīa: abscondere eā sub lecto vbi quis requirit: nec sub aliquo alio vāse: qz qui facit hoc nō pūdet intransibz domū quibus lucerna parat: sed oportet superponere candelabro. i. omni ecclesie. **CHRYS.** hoc aut dicens inducit eos ad vīte diligentia docens eos strenuos esse quasi expositos a spectibz omnīū ac pugnantes in mundo quasi in theatro q. d. ne pīderetis qz manem in modica pte mundi: erit enī omnibz notū: quia tantā virtutē impossibīle est latere. **MAXI.** Uel forsā seipm appellat dñs lucernā radiantē cunctis habitantibz domū. i. mundū: cum sit naturaliter deus: et factus dispensatiue caro: et sic quasi lux ad instar lucerne retinet in testa carnis per mediam animam: sicut p lychnū ignis in testa lucerne. **Vocat** aut candelabū ecclesiā: supra quā verbū diuinū effulgens: quasi quandā domū illuminat radīs veritatis. **Dixit** autēz similitudinariē vas aut lectum corporale cultū legis sub quo contineri nō vult. **BEDA.** Instantē autē nos dñs docet verbo auscultare ut etia et nōstro illud pectore cōtinue ruminare: et alieno eructare sufficiam: auditui. vñ de sequitur: **Videte** ergo quid audiat. **Qui** enim ha. d. a. il. et quicunqz non ha. etiam quod pu. se ha. aufe. ab illo. q. d. tota intentione verbo quod auditis operam date: quia qui amorem habet verbi: dabitur illi et sensus intelligendi quod amat: at qui verbi audiendi amorem nō habet: et si p naturali ingenio: vel litteratorio callere se putauerit exercitio: nulla sapientie dulcedine gaudebit. **Sepe** enim desidiosus ingenii accipit: ut de negligentia istius puniatur: quia quod sine labore assequi poterit: si re contemnit: et nōnunquā studiosus tarditate intelligētie premittit: ut eo maiora pīa retributiōis inueniat: quo magis studio inuentiōis elaborat.

Venerunt autē ad illum mater et fratres eius: et nō poterant adire eum pē turba. **Et** nūciatū est illi: **Mater** tua et fratres tui stant foris volētes te videre. **Qui** respondens dixit ad eos: **Mater** mea et fratres mei bī sunt qui verbum dei audiūt et faciunt.

TYTVS. Derelictis cognatis carnalibz dominus intiebat doctrine paternae: quia vero desiderabatur ppter absentiam accedunt ad euz. vñ de dicitur: **Vene. au. ad illum** ma. et fra. eius. et non pote. adi. eum pē turba. **Si** audieris de fratribz domini addisce pietatem: et diligē gratiam. nullus enī fin diuinitatem saluatori fra

ter est: vñgenitus enī est: sed pietatis gratia cōmunicat nobis in carne et sanguine: et factus est frater noster cū esset naturaliter deus. **BEDA.** fratres tamen domini fin carne dicuntur: non fin deitate. **Mater** genitrix dei fin eluidiū: nec filij ioseph de alia vxore fin quosdā putandi sunt: sed eozum potius intelligēdi sunt etiam cognati. **TYTVS.** Putabant autē fratres eius: qz euz eozum audieret pēsentia dimitteret populum reueritus maternū nomen: et flexus amore mater no. vñ de sequitur **Et** nūcia. est illi. **Mater** tua. et frat. tu. fo. stant vo. te videre. **CHRYS.** Considera quale erat astante ei toto populo: et ab ore eius pendente iam inchoata doctrina: cū foras exire. **Ob** hoc dominus quasi increpando respondit. **Sequitur:** **Qui** respon. dī. ad eos. **Mater** mea. et fra. me. bī sunt: qui ver. dei au. et faciūt. **AMB.** **Mater** magister qui de se ceteris prebet exemplum: pīuiparis ceteris quoniam qui non reliquerit patrē aut matrem suam: non est filio dei dignus. **Sententiē** huius ipse primus se subiicit: non qz materne refuset pietatis obsequia: ipsius enī preceptum est: qui nō honorificauerit patrē et matrē morte morietur: sed quia paternis se mīsterijs amplius qz maternis affectibus debere cognoscit: neqz tamen iniuriōse refutatur parentes: sed necessitudinē corporales copule mentis docentur esse qz copioz. ergo hō ut quidam hereticū tendiculas aucupantur mater negat: que etiam de cruce agnoscitur: sed necessitudinē corporali pscriptoz celestiu forma pferatur. **BEDA.** hīgitur qui verbū dei audiūt et faciunt mater domini vocatur: eo qz illum quotidie suo exemplo vel dicto quasi parturit in cordibz proximoz: fratres quoqz sunt eius: cū et ipsi faciant voluntatē patris et qui in celis. **CHRYS.** **Non** autem hoc dixit increpando matrem: sed eam pīuiprimū adiuuando. **Nam** si erga ceteros sollicitus erat: ut generaret eis de se debita opīnionē: multo magis erga matrē: non autem eleuasset eam ad illa fastigia: semper expectaret honorari eo tanqz a filio: non autē euz dominū reputaret. **THEO.** Quidam vñ hoc sic intelligunt: qz christo docente quidā inuidentes: submanentes euz sup doctrina eius dixerunt. **Mater** tua et fratres tui stant foris volētes te videre: tanqz ppter hoc ignobilē cum demonstraret. et ideo qui mēte eozum cognouit: sic eis respondit: qm nō nocet vīllis cōsanguinitas: sed si ignobilis quis existat: audiat autē verbū dei: ipsam cōsanguineū reputat: quia tamen audire solum nō saluat: sed magis cōdemnat. subiungit: **Et** faciunt. **De** cet enim audire et facere. verbū autem dei dicit suā doctrinā quecunqz enim ipse dicebat: patris erant. **AM.** **M**atris autem non debuit foris stare qui christum querebat. **Unde** et ille ait: **Accedite** ad eum et illuminamini. **Si** enī foris stant: nec ipsi agnoscunt parentes: et ppter nostruz fortasse nō agnoscunt exemplū: quēadmodū nos non agnoscimur si foris stemus. **Illud** quoqz intelligere non abhorret: quia per figurā parentū demonstrat iudeos: ex quibus est christus fin carnē: ecclesiāqz synagoga credidit pferendā. **BEDA.** Intus enim eo docente venietes intrare nequeunt: cuius spiritaliter intelligere dicta negligunt pōcupans autem turba intravit in domū: quia differēte iudea gentilitas confluit ad christum. foris autem stantes volunt christum videre: qui spiritalem in lege sensum qrentes sese ad custodiā littere foris figunt: et quasi christum potius ad docenda carnalia cogit etia re: qz se ad dicenda spiritalia pferunt intrare.

Factum est autē in vna die: et ipse ascendit in nauiculam: et discipuli eius: et ait ad illos. **Trans** fretemus trans stagnum. **Et** ascenderūt. **Et** nauigantibz illis obdormiuit. **Et** descendit pcella vēti in stagnum: et ppelebant et picitabant. **Accedentes** autē suscitauerūt euz dicētes: pceptor pīm. **At** ille

furgens increpauit ventum et tempestatē aque et cessauit: et facta est tranquillitas. Dixit autem illis: **Ubi est fides vestra. Qui timentes mirati sunt ad inimicem dicentes: Quis putas hic est? Quia et vētis et mari imperat: et obediunt ei.**

CIRY. Quia discipuli omnes beneficiatos a christo videbant: decebat etiam ipsos sensum in beneficijs christi delectari: non enim similit quis considerat: que sunt in alienis corporibus et in suo: et ideo dominus discipulos et mari et ventis exposuit. vñ dicit: factus est autem in vna die rursus ipse ascendit in vna nauicula: et discipuli eius: et ait ad illos: Transfretemur trans stagnum et ascenderunt. **CHRY.** Utans quidē lucas quoniam que sibi fieri posset de temporis ordine dicit eum in vna die intrasse nauiculā. **CIRYL.** Si autem vigilante domino accidisset tempestas vel non timuissent discipuli: vel non exhorruissent: vel non credidissent eum posse tale aliquid facere. Quapropter docuit prestans ipsis timorem. Sequitur enim: Nauigantibus autem illis obdormiuit: et descendit pcella. ven. in stagnum. **AMBRO.** Supra habes quod periclitabatur in oratione: quod hic in tempestate dormiuit: sed exprimit securitas tempestatibus: quod obus timentibus solus intrepidus descebat: sed descebat corporis somno cum intederet diuinitatis mysterio: nihil enim sine verbo fit. **CIRYL.** Cum magna autem dispensatio videretur: ne mori postquam tempestas inuaderet cepit nauiculā: querebat ab eo suffragium. Sed postquam malus inualuit: ut manifestior fiat diuine maiestatis potestas. vñ dicit: Et percellabatur et percellabatur. Quod dicit dominus permisit exercitatiois gratia ut cum excessu fuerint periculi: cognoscatur miraculi magnitudo. Unde postquam magnitudo periculi in intolerabilem mentis eos vzebat: tangit aliam spem non habere salutis: nisi soli ipsi dominum virtutem eius excitauerunt. Sequitur: Accedite. au. susci. ei dicentes: Precepto primus. **AVG.** de con. euā. Matthe. quidē dicit: Hic salua nos primus. mare autem Matthe. non ad te attinet: quod perim. Eadem autem est sententia excelsi domini volentis saluati. Nec opus est querere: quod hoc potius christo dicitur: siue enim aliquid horum trium dixerint: siue alia vba quod nullus euāgelistarum immemorauit: tantūdem autem valentia: quod ad rem interest: quod etiam hoc fieri potuerit: ut pluribus eum excitantibus oia hec aliud autem ab alio diceretur. **CIRYL.** Non autem erat possibile eos perire exire cum eis oportere. vñ illico surgit christus qui huiusmodi potestatem se se dat: pcellam et ventos et impetum: et cessauit tempestas: et facta est tranquillitas: in quo ostendit se deum esse: cuius psalmo dicit: Tu dominus pater maris: motus autem fluctuum eius tu misisti. **BEDA.** Sicigit in hac nauigatione dominus vtriusque vni cuiusque plene naturam ostendit: ut si qui ut homo dormiuit in nauis: furore maris ut deus verbo cohercet. **CIRYL.** Simul autem cum tempestate aquarum: soluit tempestate animarum. vñ sequitur: Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? In quo verbo ostendit quod timorem non facit rationum inductio: sed ibecillitas mentis. Sicut enim aurum probatur in igne: sic in tentationibus fit deus. **AVG.** de con. euā. Hoc autem ab alijs euāgelistis alia verbis dicitur. Matthe. enim dicit eum dixisse: Quid timidi estis: ne dum habetis fidem? illa perfectā velut granum synapis. hoc ergo et ille ait: Modice fidei. Lucas autem: Ubi est fides vestra. Et totum quidē dicit potuit: Quid timidi estis? Ubi est fides vestra? Modice fidei. vnde aliud hic: aliud ille commemorat. **AMB.** Paucata igitur tempestate ad iperium christi discipuli stupescunt miraculo susurrabant autem ad inuicem vnde sequitur: Qui timentes mirati ad inuicem dicebant: Quis putas hic est? et ventis imperat et mari: et obediunt ei. Non autem discipuli ut ignorantes eum hoc dixerunt ad inuicem: Nouerant eum deum esse et filium dei iesum. admirant autem in mente potestatem abundantiam: et diuinitatis gloriam: quibus similes nobis esset et visibilis secundum carnem. vñ dicit: Quis est hic. i. qualis et quousque et in qua virtute et maiestate. Imperiosus

enī est opus diuinitus preceptum: non seruillis petitio. **BED.** Vel non discipuli sed naute et alij mirantur qui in nauis erant. Allegorice autem mare vel stagnum tenebrosus est et amarus mundus. Naucula arbor: crucis: cuius beneficio fideles adiuti emeris mundi fluctibus obtinetur litus patrie celestis. **AMB.** Itaque dominus qui se intelligit propter diuinum in terris mysterium venisse: relictis nauē ascendit parentibus.

BED. Ascendit autem et discipuli admoniti cum eo. vñ ipse ait: Siquis vult post me venire abneget se metipsum: et tollet crucem suam: et sequatur me. Discipulis nauigantibus. i. fidelibus seculi calcantibus: et futuri seculi aīo quiete meditantibus: et per seipsum flantibus: vel et per remigum conatu infidos mundi fastus certatim per terga iactantibus: subito obdormiuit dominus. i. aduenit ipsa diuine passionis: et descendit pcella: quod domino somnum mortis in cruce subeunte fluctus persecutionum demoniacis flantibus excitati exurgunt. fluctibus autem non dominus patientia turbatur: sed discipulorum ibecillitas concutit et trepidat: qui suscitatur dominus: ne eo dormiente pereat: quod cuius mortem viderat: resurrectio optaret: que si differret: ipsi in perpetuum periret. Vñ surgens increpat ventum: quod celeri resurrexerat per mortem destruit superbiam diaboli quod habebat iperium mortis. Tempestate autem aque facit cessare: quod rabie in deorum mortui et insultantibus resurgens labefacit. **AMB.** Et aduertat sine tentatione neminem posse ex hoc vite curriculum omnigrare: quod exercitium fidei tentatio est. Subiecti igitur sumus neque spiritus pcella: sed quasi puigiles naute gubernatores excitentur: quod non seruili: sed impet vetricis: quod etiam si non dormiat sui corporis somno: caueam: in ne nri corporis somno nobis dormiat et desceat. Vñ autem arguunt quod pite christo timebatur: cum vtriusque ibi aderat quod pite non posset. **BED.** Cuius est: quod post mortem discipulis apparens exprobrauit in credulitate eorum: et sicut in diis gurginibus sedatis: patefecit cunctis potentiam sue diuinitatis.

Et nauigauerunt ad regionem gerazeno: quod est contra galileam. Et cum de nauis egressus esset ad terram: occurrit illi vir quidam qui habebat demonium iam temporibus multis: et vestimentis non induebatur: neque in domo manebat: sed in monumenis. Ita ut vidit iesum prociuit ante illum et exclamans voce magna et dixit: Quid mihi et tibi est iesu fili dei altissimi? Obsecro te ne me torqueas. Precipiebat enim spiritui immundo: ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum: et vinciebatur catenis et compedibus custoditus et ruptis vinculis agebatur a demonio in deserto. Interrogauit autem illum iesus dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio. Quia intrauerant demonia multa in eum. Et rogauerunt illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum ut pmitteret eis in illos ingredi. Et permisit illos. Exierunt ergo demonia ab homine: et intrauerunt in porcos: et impetu abiit grex per precipitum in stagnum et suffocatus est. Quod ut viderunt factum quod pascabant fugerunt et nunciauerunt in ciuitatem et in villas. Exierunt autem videre quod factum est. et venerunt ad iesum: et inuenerunt hominem sedentem a quo demonia exierant: vestitus ac sana mentem a quo demonia exierant: vestitus ac sana mente ad pedes eius: et timuerunt. Nunciauerunt autem illis et qui viderant: quomodo sanus factus esset a legione. Et rogauerunt illum omnis multitudo

gerazenozum: ut discederet ab ipsis: qz magno timore tenebatur. Ipse autem ascendens nauim reuersus est. Et rogauit illum vir a quo demonia exierant ut cum eo esset. Dimisit autem eum iesus dicens: Redi in domum tuam: et narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per vniuersam ciuitatem predicans. quanta fecisset illi iesus.

CHRY. Saluator nauigando vna cum discipulis ad portum peruenit. vnde dicitur: Et nauigauerunt ad regionem gerazene. qz est extra galileam. **TITVS.** Veraciora exemplaria nec gerazeno:z hnt: nec gadaroz: sz gerazeno:z. est enim gadara ciuitas in iudea: stagnum autem vel mare nullatenus inuenit in ea. sz geraza ciuitas arabie: nec stagnum nec mare iuxta hnt. Est autem gerazene aqua: gergesi vrbis antiqua iuxta tyberiam cum stagnis: circa quas erupit stagno vicino: in quo ondit deiectiones fuisse porcos a demonibus: qz in geraza et gadara finium hnt cum terra gerazeno:z. verisimile est inde ab horum terrarum porcos fuisse adductos. **BE.** Geraza enim vrbis est insignis arabie trans iordanem iuxta montem galaad: quam tenuit tribus manasse: non longe a stagno tyberiadis in quo porci precipitanti sunt. **CHRY.** Cum autem dominus descendisset a mari: occurrit ei aliud terribile miraculum. nam demoniacus tanquam fuas videns dominum seruaturus pntem. vnde sequitur: Et cum egressetur ad terram. occurrit ei vir quidam qz demoniacus habebat iam tempore multis. **AVG.** De eo. euas. qz mattheus duos dicit fuisse demoniacos. marcus et lucas autem vnum meminerant: intelligas vnum eorum fuisse personam alicuius clarioris et famosioris que regio illa maritima dicitur: et per cuius salutem plurimum sagax erat. Hoc volentes significare duo euangeliste solus memorandus indicauerunt: de quo facti sunt fama latius perclarioris fragauerat. **CHRY.** Vel lucas elegit ex illis duobus eum qz sentior erat. vnde nobiliter narrat eum: infortunium cum subdit: Et vestitus non induit neque in domum. sz in montem. **U.** Visitat autem demones mortuorum sepulchra: volentes imbuiere homines periculosa doctrina: qz si mortuorum autem demones fuerint. **CIRYL.** qz autem nudus petebat de functione sepulchra: demoniaci ferocitatis erat indicium: pntem autem quosdam disperatius de subesse demonibus: ut nos ppendamus per eos quales sunt demones erga nos: ut renouamus eis subiecti velle: et sic vno patere edificatur quod plures. **CHRY.** Quia vero hominem cum populi faterentur accesserunt demones diuinitate predicantes ipsius: quam etiam mare sua tranquillitate clamauerat. vnde sequitur: Is ut vidit iesum peruenit. ante illud et excla. vo. ma. et dixit. **CIRYL.** Antedixit hic timore annexu audacter et desperatius multum signum enim diabolice desperatio est in audiendo dicere: Quid mihi et tibi est iesu fili dei altissimi: Timoris vero cum peccatis. **Obscuro** te ne me torques. Sed si nosti cum esse filium dei altissimi: facis eum deum celi et terre: et eorum que continentur in eis. Qualis igitur non tua imo sua usurpas: et dicitis: Quid mihi et tibi: Quis autem principum terrenorum oio sustinebit a barbaris lacessiri suo subiectos impio. vnde sequitur: Precipiente. n. sp. im. ut exi. ab homine. Et necessitate precepti ondit subdens: Multis. n. re. arri. il. et vicle. ca. et cope. custo. et ru. vin. age. a demon. in deserto. **CHRY.** Unde qz ne o auderet demoniacum tenere: ipse christus ad eum vadit alloquentes ipsum. **Sequitur:** Interroga. au. il. ic. di. Qd. ti. no. est. No. velut in sca. nome. inquit: sed ut pfecta peste quam tollerabat: virtus curantis gratior emicaret. **BED.** Sed et nostri tepis sacerdotes qui per exorcismum gram demones eicere non vult: solent dicere patientes non aliter valere curari: nisi o qd ab imundis spiritibus vigilantes dormientesue puluerint ostendendo patientem exponant: et maxime qm corporis humani cubitum petere se ac patrare pfingunt. vnde et h pfectio subdit. At ille dixit: Legio. qz intra. demon. mul. in eu. **GRE.** n. senus: Imitates quidam demones supnas malignas et legiones angelicas dicunt se legione: sicut et eorum princeps dicit se positum thronum super astra: ut fiat altissimofilius. **CHRY.** Postquam autem dominus superuenerat: demonibus creaturam dei perturbantibus putabant eum propter exortum eorum que fiebant non expectare tempus supplicis: et quod cum pami diffusi non poterant: instaret cito sustineat penam. vnde sequitur: Et roga. il. ne in. il. ut in abyssi. irent. **THEO.** Qd. de postulatis demones volentes adhuc cum hominibus pntem. **CIRYL.** Hoc autem palam est qz emule caterue maiestas diuine: testabili potentia saluatoris detrudebant ad inferna. **MAXI.** Statuit autem deus vnicuique manerem per totam personam pena: gehennam ignis propter carnis incendium: stridor dentium propter risum lasciuie: intolerabile situm propter voraginitatem et crapulam: pugile verum propter obliquum et malignum cor: caliginem propter ignorantiam et fallaciam: tympanum abyssi propter superbiam: vnde demonibus tanquam superbis abisus delegat. **Sequitur:** Erat autem ibi grex mulierum portu palcentium in monte. **AVG.** De eo. euas. Qd. marcus dixit circa montem fuisse gregem porcorum: lucas autem in monte non pugnat. grex enim porcorum tam magnus fuit: ut aliqd et esset in monte aliqd circa montem: erat enim duo milia porcorum sicut marcus expressit. **AMB.** Demones autem celestium luminis claritates sustinere non poterant: ut quod oculos poterant radios solis ferre non pnt. **CIRYL.** Et id turba immoderata spirituum petiit in portum sibi gregem imundorum porcorum. **Sequitur:** Et roga. eum: ut pmit. eos in il. ingred. **ATHA.** in vita antonij: Qd. si sup. porcos pntem non habent: immo magis nullam habent dominum extra homines factos ad imaginem dei. oportet ergo deus solus timere: et temere autem illos. **CIRYL.** Dominus autem pcessu eis pntem: ut hoc inter cetera fiat nobis causa salutis et roboris spiritus. **Sequitur:** Et pmit. illos. Considerare ergo ois qz demones prauis sunt et hostiles his qui eis sunt subditi: potest patere ex eo qz precipitauerunt et suffocauerunt in aquis. vnde sequitur: Exie. ergo demon. ab ho. et intra. in por. et ipe. abijt grex pcepta in sta. et suffo. est. Et ideo coeessit eis chortus perentibus: ut ex eorum apparet qz sint crudeles. Erat enim necessarium ostendere filium dei pudentiam rerum bene minus qz pntem equalitatis deco: in vitro qz appcat. **TITVS.** fugam autem pastores arripuerunt: cum porcis periret. vnde sequitur: Qd. ut vide. fa. qui pasce. fu. et nucia. in eu. et vnde et hmoi terro. ciuit. intulerunt. Duxit autem eos ad saluandam damni necessitatem. **Sequitur:** Exie. au. vide. qd. fa. est. et re. ad iesum. **U.** pntem qz dum deus homines punit in rebus pferit beneficium aiaibus. Cum autem pfecti essent: viderunt filium cum qui iugerem verabatur. **Sequitur:** Et inue. ho. se. a quo demon. exi. vntem. Qui antea primum nudus erat: a quo sana mente ad pedes eius non cum discedit a pedibus: a quo huius est nacti salutem: et sic agnoscentes signum: mirati sunt passionis remedium: et obstupuerunt in facto. **Sequitur:** Et vntem erunt. Hoc autem semper primum visu comperit: primum verbis audierat. **Sequitur:** Nuciauerunt autem illis qui viderant: filius factus est a legione. Oportebat autem eos supplicare domino ne inde recederet: sed custos esset regionis ne demones haberent accessum ad eos: sz per timorem populi salutem amiserunt: rogantes saluatorem recedere. **Sequitur:** Et roga. il. om. multitu. regionis gerazeno:z ut discederet ab ipsis: per timorem magno tenebant. **THEO.** Timebat enim ne iterum damnum aliquod paterentur: sicut passi fuerant in submersione porcorum. **CHRY.** Attendas autem christum huiusmodi: postquam enim collatis a se talibus beneficiis eminebant eum: non obstat sed discedite: eos qui ipsos indignos sua doctrina promulgauerat relinquentes. **Sequitur:** Ipse autem ascendens nauim reuersus est. **TITVS.** Sed eo deus dedit ille qui passus fuerat a saluatore non discedit. **Sequitur:** Et rogabat illum a quo demonia exierant: cum eo esset. **THEO.** Nam sicut expertus timebat ne forte delegatus a iesu rursus demonibus esset paratus: dominum autem tem ostendit ei qz quis non sit cum eo: pntem: taliter: tam men potest cum gratia sua pgerere. **Sequitur:** Enix. Dimisit autem eum iesus dicens: Redi in domum tuam: et narra quanta tibi fecit deus. Non autem dixit: Quanta tibi feci ego

bus creaturam dei perturbantibus putabant eum propter exortum eorum que fiebant non expectare tempus supplicis: et quod cum pami diffusi non poterant: instaret cito sustineat penam. vnde sequitur: Et roga. il. ne in. il. ut in abyssi. irent. **THEO.** Qd. de postulatis demones volentes adhuc cum hominibus pntem. **CIRYL.** Hoc autem palam est qz emule caterue maiestas diuine: testabili potentia saluatoris detrudebant ad inferna. **MAXI.** Statuit autem deus vnicuique manerem per totam personam pena: gehennam ignis propter carnis incendium: stridor dentium propter risum lasciuie: intolerabile situm propter voraginitatem et crapulam: pugile verum propter obliquum et malignum cor: caliginem propter ignorantiam et fallaciam: tympanum abyssi propter superbiam: vnde demonibus tanquam superbis abisus delegat. **Sequitur:** Erat autem ibi grex mulierum portu palcentium in monte. **AVG.** De eo. euas. Qd. marcus dixit circa montem fuisse gregem porcorum: lucas autem in monte non pugnat. grex enim porcorum tam magnus fuit: ut aliqd et esset in monte aliqd circa montem: erat enim duo milia porcorum sicut marcus expressit. **AMB.** Demones autem celestium luminis claritates sustinere non poterant: ut quod oculos poterant radios solis ferre non pnt. **CIRYL.** Et id turba immoderata spirituum petiit in portum sibi gregem imundorum porcorum. **Sequitur:** Et roga. eum: ut pmit. eos in il. ingred. **ATHA.** in vita antonij: Qd. si sup. porcos pntem non habent: immo magis nullam habent dominum extra homines factos ad imaginem dei. oportet ergo deus solus timere: et temere autem illos. **CIRYL.** Dominus autem pcessu eis pntem: ut hoc inter cetera fiat nobis causa salutis et roboris spiritus. **Sequitur:** Et pmit. illos. Considerare ergo ois qz demones prauis sunt et hostiles his qui eis sunt subditi: potest patere ex eo qz precipitauerunt et suffocauerunt in aquis. vnde sequitur: Exie. ergo demon. ab ho. et intra. in por. et ipe. abijt grex pcepta in sta. et suffo. est. Et ideo coeessit eis chortus perentibus: ut ex eorum apparet qz sint crudeles. Erat enim necessarium ostendere filium dei pudentiam rerum bene minus qz pntem equalitatis deco: in vitro qz appcat. **TITVS.** fugam autem pastores arripuerunt: cum porcis periret. vnde sequitur: Qd. ut vide. fa. qui pasce. fu. et nucia. in eu. et vnde et hmoi terro. ciuit. intulerunt. Duxit autem eos ad saluandam damni necessitatem. **Sequitur:** Exie. au. vide. qd. fa. est. et re. ad iesum. **U.** pntem qz dum deus homines punit in rebus pferit beneficium aiaibus. Cum autem pfecti essent: viderunt filium cum qui iugerem verabatur. **Sequitur:** Et inue. ho. se. a quo demon. exi. vntem. Qui antea primum nudus erat: a quo sana mente ad pedes eius non cum discedit a pedibus: a quo huius est nacti salutem: et sic agnoscentes signum: mirati sunt passionis remedium: et obstupuerunt in facto. **Sequitur:** Et vntem erunt. Hoc autem semper primum visu comperit: primum verbis audierat. **Sequitur:** Nuciauerunt autem illis qui viderant: filius factus est a legione. Oportebat autem eos supplicare domino ne inde recederet: sed custos esset regionis ne demones haberent accessum ad eos: sz per timorem populi salutem amiserunt: rogantes saluatorem recedere. **Sequitur:** Et roga. il. om. multitu. regionis gerazeno:z ut discederet ab ipsis: per timorem magno tenebant. **THEO.** Timebat enim ne iterum damnum aliquod paterentur: sicut passi fuerant in submersione porcorum. **CHRY.** Attendas autem christum huiusmodi: postquam enim collatis a se talibus beneficiis eminebant eum: non obstat sed discedite: eos qui ipsos indignos sua doctrina promulgauerat relinquentes. **Sequitur:** Ipse autem ascendens nauim reuersus est. **TITVS.** Sed eo deus dedit ille qui passus fuerat a saluatore non discedit. **Sequitur:** Et rogabat illum a quo demonia exierant: cum eo esset. **THEO.** Nam sicut expertus timebat ne forte delegatus a iesu rursus demonibus esset paratus: dominum autem tem ostendit ei qz quis non sit cum eo: pntem: taliter: tam men potest cum gratia sua pgerere. **Sequitur:** Enix. Dimisit autem eum iesus dicens: Redi in domum tuam: et narra quanta tibi fecit deus. Non autem dixit: Quanta tibi feci ego

formam prebens humilitatis: vt rectitudines nostras re-
feramus in eum. **TYTVS.** Nec tamen preuaricatur
in lege veritatis: quicquid enim filius operatur: pater ope-
ratur. **Cur** aut qui vbiq; omnes liberatos mōebat nulli
dicere huius liberato a legione dicit: natura q̄ta tibi fecit
deus: q̄. s. tota regio illa deū ignorabat irrita cultibus
demonū. **Uel** verius: quādoquidem ad patrē retorquet
miraculū dicit: **Narra:** cū vero loquitur de seipso mōet
nulli dicere. Ille aut qui liberatus est a demonib: noue-
rat deū esse iesum: et iō predicauit quāta fecit illi iesus.
Sequitur enī: Et abiit p̄r vniuersam ciuitatez p̄dicans
q̄ta illi fecit iesus. **CHRY.** Et sic illos qui se indignos
sua doctrina p̄mulgauērāt derelinquēs itauit eis cum
in magistrū qui fuerat demonibus liberatus. **BE.** My-
stice aut gerasa significat nationē gentiū quas post passi-
onem: et resurrectionē suā dñs p̄r p̄dicatores v̄sitauit
vnde gerasa vel gergesi vt quidā legūt: interpretat colo-
num egrediens. i. diabolum a quo p̄r inco: ebat: vel adue-
na p̄pinq̄as qui prius longe erat. **AM.** 13 aut dīscor-
det numerus curatorū a christo fm̄ lucām et mattheū tñ
p̄cordat mysteriū. **U**t enī iste qui habebat demoniū po-
puli gentilis est figura: duo quoq; illi similit̄ figura po-
puli gentilis accipiūt: quoniam cū tres filios noe genera-
uit: sem cham et i. phetsem tantūmō familia i possessio-
nem ascīta est dei: ex duob' illis diuersarū nationū po-
puli pullularūt: qui multis inquit tēpōib' habebat de-
moniū: vt pote q̄ dīlūo vsq; ad aduentū dñi verab: f
Nudus aut erat: q̄ tegumentū nature sue et virtutis ami-
sit. **AV.** de que. euā. In domo nō habitabat: hoc est in
p̄cta sua nō requiescebat. In monumentis manebat. i. in
mortalis operib' hoc est peccatis delectabatur. **AM.** 14
quid sunt corpora p̄diorū: nisi quedā sepulchra i q̄bus
dei verba nō habitant. **AVG.** de que. euā. Quod aut cō-
peditus ferreis et catenis ligabatur significat graues et
duras leges gentiū: quibus ē in eoz republiā peccata
cohibent: q̄ aut vīculis talib' durus agebat a demo-
nō in desertū: significat q̄ et ip̄is trasgressis legibus ad-
flecta cupiditate ducebatur: que iā vulgarē p̄suetudinem
excederet q̄ vero i eo legio demonū erat: significat sūt
gentes que multis demonib' seruiebāt. q̄ in porcos pa-
scetes in montib' demonia tre cōcessa sunt: significat et
imundos et sup̄bos hoīes q̄bus demonia dominantur
p̄p̄diorū cultus. **AM.** Porci. n. bi sūt: qui imūdoz
vīa animalū vocis et rōis exp̄tes: luculētis vite sue acti-
bus: naturalū coīquinauerūt om̄ia vīrūtū. **AV.**
de que. euā. q̄ aut in stagnū p̄cipitati sunt: significat q̄ iā
clarificatur ecclesia: et liberato populo gentiū a dominati-
one demoniorū in abdītis: agūt sacri legos ritus suos q̄
christo credere noluerūt: ceca et p̄funda curiositate sub-
mersi. **AM.** Impetu aut ferūt in p̄ceps: qm̄ nulli me-
riti p̄tēplatione reuocātur: s̄z tanq̄ de superiorib' ad in-
feriora per ip̄obitatē. p̄clue detrūsi: inter fluentia mun-
di huius intercluso pereūt spūs cōmeatu. **Neq; n.** in his
qui fluīdo estu volup̄tatis huc atq; illuc ferunt illi spi-
ritus pōt esse vitale cōmerciū. **U**idemus igit: q̄ hō ip̄e
sue est auctor crīme: nam nisi q̄s porci more vixisset: nun-
q̄ accepisset in eū diabolus p̄tātē: aut si accepisset nō vt
perderet: sed vt probaret. et fortasse diabol' q̄ post dñi
aduentū bonos iā dep̄dari nō poterat: nō oīum hoīum
sed leniū querit interitū: vt latro nō armatis sed insidiat
inermibus. **U**iderunt hoc m̄gri gregū et fugerūt: **Neq; n.**
enim vel philoſophie professores vel p̄ncipes synagoge
pereuntibus populis possūt ferre medicina. solus ē chri-
stus qui aufert peccata populorū. **AV.** de que. euā. **Uel**
q̄ porcorū pastores fugientes ista nunciauerūt significat
quodā primates ip̄iorū tanq̄ christianam legem fugien-
tes: potentia tñ eius pergentes stupendo et mirando p̄di-
care. q̄ aut geraseni cognoscentes qd̄ factū est: rogant ie-
sum vt ab eis dīscederet magno timore perpulsi: signifi-

cat magnitudinem vetusta suauitate delectataz: honora-
re quidem sed nolle pati christianam legē: oīum dicunt
q̄ e m̄ implere non possunt. **Admirantes** tamen fideles
populum a p̄stina perditā conuersatione sanātū. **AM.**
Bro. **Uel** in gerasenorū cīuitate species synagoge vide-
tur: existerē qui rogabant vt dīscederet: quia timore ma-
gno tenebantur. **Infirmi** enim mens non capit dei v̄bū
nec potest pondus sustinere sapiēcie: **Et** ideo diutius mo-
lestus nō fuit: sed ascendit ab inferioribus ad superiora
synagoga. i. ad ecclesiam: et egressus ē p̄ stagnū. nemo enī
de eccia ad synagogā sine p̄iculo transit salutis: sed ille
qui de synagoga ad ecclesiam transire desiderat: crucez
suam tollat vt dīscrimen euadat. **AVG.** de con. euan.
Quod aut ille sanatus cupit iam esse cum christo: et dicit
tur ei. **Redi** in domum tuam: et narra quanta tibi fecit de-
us: sic intelligitur: vt sic dīcs intelligat post remissioez
peccatorum redeundum sibi in cōscientiam bonā sicut in
domum et seruendum euangelio propter aliorum salu-
tem: vt deinde cum christo requiescat: ne cum p̄p̄o pe-
re vult esse cum christo negligat mysterium p̄dicatio-
nis fraterne redemptioni accommodatum.

Factū est aut cū redisset iesus excepit illū tur-
ba. Erāt aut oēs expectātes eū. **Et** ecce vēit vir cui
nomē iairus: et ip̄e p̄nceps synagoge erat: et cecidit
ad pedes iesu rogans: eū ut intraret in domū ei: q̄
unica filia erat ei fere āno: ruz duodeci: et hec mori
ebat. **Et** cōtigit dñi iret: a turbis p̄p̄mebat. **Et** m̄l-
r qd̄ erat in fluxu sanguis ab ānis duodeci: q̄ i me-
dicos erogauerat oēm sb̄z suam: nec ab vllō po-
tuit curari. **Accessit** retro et tetigit simbriā vestimē-
ti eius: et cōfestis stetit flux' sanguis ei. **Et** ait iesus
Quis ē qui me tetigit. **Negātib'** aut oib' dixit: p̄-
et qui cū illo erāt: **Preceptor:** turbe te cōp̄mūt et
affligit et dicit q̄s me tetigit. **Et** dixit iesus: **Tetigit**
me aliquis: **Nam** et ego noui virtutem de me ex-
isse. **U**idens autem mulier: quia non latuit tre-
mens venit et procidit ante pedes eius: et ob quā
causam tetigerit eum indicauit coram omni po-
pulo: et quemadmodum confestim sanata sit. **At**
ipse dixit ei. **Filia** fides tua saluam te fecit. **Vade**
in pace.

AVG. de con. euan. Post narratum ante gerasenos
miraculum: transit ad narrandū de archisynagogi filia
dicens: **fa** est au. cum re. ie. ecce. il. tur. **Erant** enim om-
es. **THEO.** Simul quidez propter doctrinā
et propter miracula. **AVGT.** de con. euan. Quod vero
adiungit: **Et** ecce vir cui nō iairus. non continuo factuz
accipiendum est: sed prius illud de conuīuio publicano
rum: sicut narrat mattheus: cui rei sic coniungit hoc: vt
non possit aliud factum p̄sequenter intelligi. **TYTVS.**
Est aut positum nomen iudeorum causa qui tunc noue-
runt quod accidit: vt nomen demonstratio mir. culi fi-
at. **Accessit** aut non aliquis infirmorum: sed p̄nceps
synagoge: vt magis obturbarentur iudeorum oīa. vnde
sequitur. **Et** ip̄. p̄n. syn. erat. **Accessit** aut ad christū cā
necessitatis: vrget enim aliquando dolor ad agendū ea
que decent fm̄ illud psalmi: **In** chamo et freno maxillas
eorūz cōstringe: qui nō approximant ad te. **THEO.**
Unde necessitate instante cecidit ad pedes eius. **Sequit**
Et cecidit ad pedes iesu. **Decebat** autē vt absq; necessitate co-
gente caderet ad pedes eius: et cognosceret ip̄suz deū eē.
CHRY. **Sed** considera eius iertā: q̄rit. n. a x̄po vt in
domum veniat: **Sequitur:** **Rogans** cum vt intra. in do-
mū eius ignorans scilz q̄ absens poterat liberare. nam si

scitisset dixisset sicut centurio. **Hic verbo** et curabit filia mea. **GRECVS.** Cui aut aduersus eis ponit eum subdit. Quia vni. si. erat illi domus fundamenti successio generis. fere anno. xij. in ipso. s. flore etatis: et hec moriebatur. pro thalamis esset ad tumulum. **CHRY.** Adueniat aut dñs: nō vt iudicaret mūdū: sed vt saluaret. q. ppter nō exāminat dignitatē petētis: sed equantim arripit opus sciēs q. mātus erat futurū qd. q̄rebat: voca batur aut ad remediū egrotātis: nonit aut se suscitatur: iam mortuā inserturū terrenis firmā sp̄e resurrectionis. **AM.** Suscitatur aut mortuā ad faciendū fidē: et mox roissam ante curauit: sic vt resurrectione ipalī f. passiōe dñi celebrabatur: vt ppetua illa credatur. Et contigit dū iret a turba cōpnebatur. **CI.** Quod maximū erat iudiciū q. verā carnē iduerat: et oēm pcularet supbia neq. enim a longe seq̄batur: sed eū circūdabāt. **GRE.** Que dam aut mīl. graui morbo detēta: ob cui. infirmitatis curam medici oēs diuitias cōsumperāt: solā sp̄e in tanta diffidentia reppit: vt pderet dño de qua seq̄tur. Et mulierque. erat in flu. san. ab. an. xij. queq. me. ero. d. sub. sua nec ab il. po. cu. ac. retro. **TYTVS.** Qualiter aut non ē digna pconiobec mulier: q. viribus extinctis corporis: ob cōtinuū sanguinis fluxū: et tāto pplo cōcurrere circa illū affectu robo: ata et fide petierat pplm: et retro latens tetigerat fimbriā vestiment. Sequitur. **Ter. sim. venit. ci.** **CI.** Neg. emillebat in mūdīs vel tangere quēq. scōp. vel appropinquare viro scō. **CHRY.** R. tu aut legis. huius mōi passio reputat in mūdiciā magnā. al. ē. Nondum enī nec ipsa hēbat dignā op̄inōne de eo nō n. putauit: latere: sed tamē cōfisa de sanitate accedit. **THE.** Sic aut cū aliquis oclz lucerne lucēi adhibet aut igni spīnal statim opantur: sic quidē qui fidē affert potētī curare statū curationē cōsequitur. Et pfe. ste. flu. san. eius. **CHRY.** Nō aut sola vestimēta ipsius mulierē saluauerunt: et mīlites sortiti sūt ea intra se: s. fidei eius intētio. **THEO.** Cre didit enī et saluata est. et vt cōgruū fuit pto tetigit chūstū intellectūaliter: deinde corporaliter. **GRECVS.** Audiuit aut dominus tacitas mulieris cōsiderationē: tacens liberauit tacentē: passus sua sponte sanitatis rapinā: s. postea miraculū publicat vnde seq̄tur: Et ait iesus. q. est qui me tetigit. **CI.** Non enī latuit dominū ppetratū miraculū sed qui cūcta cognoscit: quasi nesciret. irogat. **GRECVS.** Nescientibus aut discipulis qd. querebatur: sed pntibus de simplici quodā tactu dicere: dominū q. stioni respondēt. Sequitur enī. Negantibus aut om. d. i. pe. et qui cū illo crāt: pcepto: turbe te comp. et affli. et d. i. c. i. s. quis me tetigit. Et iō dominus tacitū sua respōsiōne distinguit. Sequitur enī. Et dixit iesus. **Ter. me ali. si. cur. et dicebat.** Quis hēt aures audiēdi audiat. quīs oclz habeāt huiusmōi corporale auditū: sed nō ē vere audire si audiat incaute: nec veretāgere: si infideliter tangantur. **CI.** Propalat aut cōsequēter qd. factū est: cū subdit. Nā et ego noui virtutē de me exisse. Materialius responderet fm op̄inōnem audientū: h. nō nobis manifestat q. ipse verus est deus: et ex eo quod. pdigitaliter factū est: ex sermonib. trāscendit. n. naturā nostrā: for. san. angelicā posse quēq. vtrūq. emittē q. si a ppia nā. Cōuēit autē hoc soli sup̄me nā: nulla nāq. creaturā aliquid gerit saluā di ptātē vel ēt aliqua alia. s. miracula faciēdi: sed diuinitus p̄stitūta. non enī ambitiose glorie non oim sit latere diuine virtutis ostensionē qui multoties p̄ceperat tacere sua miracula: sed quia spectabat ad vtilitatem eorum qui vocabantur per fidem ad grām. **CHRY.** Primo enī soluit semineum metum: ne remōsum cōsciētie pateretur quasi surripēs grām. Secūdo corrigit eaz: quia latere putauerat. **Ter. fidei eius exp̄mūt cūctis: vt et ali. imitētur.** p̄dēq. nō minus miraculū retētiōne sanguinis: oim ostendit sibi cūcta patere. **CI.** Insup. p̄ncipi p̄m synagoge p̄suadebant indubitatē credere q.

a laqueis mortis eripiet filiā eius. **CHRY.** Ob hoc dñs nō statim eā manifestauit: vt ostendit q. oia sibi libi quent: faciat mulierē p̄dicare qd. factū est: vt suspitōe mī raculum careat. vñ seq̄it. **Uides aut muli. q. nō la. cum tre. ve. et p̄ci. ante pedes eius: et ob quā cām ten. cū indi. co. om. po. et quēad. cōfessum s. sit.** **ORIGE.** Eādē autē sanitate quam nacta est mulier ex p̄actu v̄bis p̄firmavit saluator: vñ seq̄it. **At ipse dixit illi. si. te. sal. se. v. ad i. pa. ee. i. esto sana tuo flagello: et sanat qd. de p̄cio p̄ fidē aīz de inde vō corpus.** **TITVS.** Vocat aut filiā iā fidei causa sanātā fides enī grām adoptionis ip̄edit. **EVSE.** in ecc. hīto. **Dicit autē hanc mulierē in p̄mcade que est celaren p̄bi ip̄pi: vnde fuit oriūda statuisse triūphos i. lignes col. lati sibi beneficē a saluato re: stabat nāq. super altā basy ad lūminā domus eius enū simulacrū mulieris fieri genibus: manibusq. iunctis quasi p̄care: ex cui. oppo. sito aliud erectū simulacrū ad instar viri: cuiusq. mate rie amicti d. ploide et manū versus mulierē extendēs: aut cūctis pedes sup. ipsā basim aliena species plantae ostēq. v̄sq. ad enee dip̄oidis oras p̄tingēs medicina omniūz passionū esse ferebatur. **Dane aut statū dicebat: rep̄sē tare chūstū: quā maximus destruxit.** **AM.** **Wylce.** at reliquar in gerasenis synagoga chūstus: et quē sui non receperant: recepimus alieni. **BE.** Uel in fine seculi dñs est ad iudeos rediturus: atq. ab eis per fidei p̄fessionē libenter excipienda. **AM.** Quē aut putam? synagoge p̄ncipem: esse nisi legem cuius p̄tēlationēz dñs syna gogam nō penit? dereliquit. **BE.** Uel p̄ncips synagoge moyses intelligitur: vnde bene iatus. i. illuminas vel il luminas vocat: q. qui accipit verba v̄re dare nobis et per hoc ceteros illuminat: et a sp̄s sancto illuminat. **ced. dit tā archi. synagogus ad pedes iesu: q. legislator: cum tota patrū p̄genie chūstū in carne apparentēz longē sibi p̄ferendū esse cognouit.** Si enī caput chūstū deus: con uenienter pedes accipēdi sunt incarnatio qua terram nre mortalitatis tetigit. rogauit aut intrare in domū eius: q. eius videre desiderabat aduentū. **filiā acrimia eius est synagoga: que sola legalē est institutionē cōposita. q. xpi. eratis anno: hoc ē tpe pubertatis appropinquatē morie batur: q. nobilit. a p̄phetis educata: postq. ad intelligibi les annos pueniat: in quibus sp̄itales oco fructus si gnere debebat: subito errorū tāguoie cōsternata: sp̄itua lis v̄te v̄ia amittit. n. chūstus nō succurreret cōuulsiō in morte: ad puellā aut sanandā pergens dñs a turba cō p̄mūt: q. genti iudee salutaria monita p̄beō: carna lūm populorū est: s. uetudine grauatus. **AM.** Ad hanc aut p̄ncipis filiā oim p̄perat ocl. verbū vt saluos face ret filios isrl: sancta ecclesia ex gentib. p̄gregata que inf. riorum lapsu criminū deperibat: paratā aliq. fide p̄eri puit sanitatē. **BEDA.** Dupliciter aut sanguinis fluxus p̄t intelligi: hoc est et super idolatrie p̄tutionē: et sup. bis que carnis et sanguinis oblectatione patrāt. **AM.** **Quid aut sibi vult q. hec p̄ncipis filiā annoz duode cim moriebatur: et mulier ista fluxu sanguinis ab anno duodecim laborauit: nisi vt intelligatur: q. q. diu synago ga v̄guit: laborauit ecclesia. **BE.** Una enī pene seculi: ta te synagoga in patriarcbis nasci cepit: et gentiliūz natio nem idolatriā sedauit. **AM.** Sicut aut illa in medicina erog. nerat oēm substantia suā: ita congregatio gentium amiserat oia dona nature. **BE.** Medicos aut intellige si ue falsos theologos sive philosophos: legūq. doctores seculariū: q. multa de virtutibus v̄tūsq. d. i. s. s. r. e. t. v. i. l. i. a. se v̄iūdi i. t. r. u. t. a. m. o. r. a. l. i. b. u. s. d. a. r. e. p̄mūtēbāt: seu ip̄os imūdos sp̄s q. velut hoib. cōsulēdo: se pro oco colen dos ingerēbāt: q. b. audiēdis gētilitas: quāromagis na turalis induit v̄res exp̄derat: tāto min. potuit ab in quitatis sue forde curari. **AMBRO.** Audiens autem egrotare populū iudeorū: sperare cepit salutis sue reme dium. **Tempus venisse cognouit: quo medicus adflet oc celo********

de celo: surrexit ut occurreret fidei pemptio: pudore contra-
ctio: hoc enim est pudor: et fidei agnoscere infirmitatem: non
desperare venturam: verecunda ergo similitudo testis: fidelis ac-
cessit: religiosa credidit: sapiens sanata se esse cognovit: sic
sancta plebs gentium que deo credidit: peccatum erubuit ut
desereret: fidei detulit ut crederet: deuotione exhibuit ut
rogaret: sapientia induit ut sanitate sua ipsa sentiret: fidu-
cia sumpsit: ut fateretur quod proprius esset alienus. Retro autem tan-
git Christus: quod scriptum est: Post dominum deum tuum ambulabis
BED. Et ipse ait: Siquis mihi ministrat: me sequatur. si
neque puer in carne dominum non videns: vel quod pactis dispen-
satis facit per fidem cepit vestigia eius subsequi. GRE.
ij. moza. Premitte autem turba vna redemptorem nostrum mu-
lierem: quod carnalis quicquid in ecclesia eum pperunt a
quo longe sunt: et nolunt tangunt qui huic veraciter humiles
adungunt. Turba igitur pperit: non tangit: quod et oportuna est p-
pina: et absens per vitas. BEDA. Vbi vna credula mulier
et dominum tangit: quia quod diuersus heresibus inordinare affligi
tur solo catholice ecclesie corde fideliter querit. AM.
Non enim creditur quod pperit: creditur qui tangunt. fide tangit
Christus: fide videt. Denique ut fidei credentis exprimeret
dicat: Ego cognoui virtutem de me exisse: quod est euidentius
indiciu: quod non intra possibilitatem pperit humani atque in-
tra corporis claustrum diuinitas coartata est: sed ultra fines
nostrae mediocritatis virtus exundat eterna. non enim huius
na ope plebs gentium liberatur: sed dei munus est congregatio
nationum: que etiam breui fide misericordia inclinat eterna.
Nam si pperit: quanta sit fides nra: et intelligam quod
fidei filius: videmus quod copatione eius similitudo immo do-
tangit. superiora vero vestimenti eius nequidem attingere
si igitur nos curari volumus fide tangam similitudo Christi
fidei autem latet eum quicquid tangit. Beatus qui extrinsecus pperit
verbi tangit: nam totum quis potest pprehendere.

Abhuc illo loquente: venit quidam ad princi-
pon synagoge dicens ei: quia mortua est filia tua
noli vexare illum. Iesus autem audito hoc verbo re-
spondit patri puellae: Noli timere: Crede tantum et
salua erit. Et cum venisset domum: non permisit intra-
re secum quemquam nisi petrum et iacobum et iohannes
et matrem puellae. Flebant autem omnes et plan-
gebant illam. At ille dixit: Nolite flere. Non est
mortua puella: sed dormit. Et deridebant eum: scien-
tes quia mortua esset. Ipse autem tenens manum eius
clamauit dicens: Puella surge. Et reuersus est spi-
ritus eius et surrexit continuo. Et iussit illi dare man-
ducare. Et stupuerunt parentes eius quibus precepit
ne alicui dicerent quod factus erat.

CHR. Oportune dominus expectabat puellam mortem:
ut pperatet resurrectionis miraculum: propter quod et tardius
incedit: et loquitur cum muliere diutius ut archisynagogi filia
expiraret. et huius aduentum nunc adueniret. vii. di. Abhuc
illo loquente vii. di. ad p. syna. di. ei quod mortuus est filius tuus.
ver. il. AVG. de co. eu. Sed cum matheus archisynago-
gi non mortua filia sua: narret domino nunciasset: sed oino de
functam. lucas autem et marcus nondum mortua: vsque adeo ut
dicant venisse postea qui mortua nuntiaret: pperandus
est ne repugnare videatur. Et intelligendum est breuitatem hoc
ei matheum potius dicere voluisse: rogatum esse dominum ut fa-
ceret quod eum fecisse manifestum est. f. mortua suscitaret. At
tendit enim non verba patris de filia sua sed quod est potissimum
voluntate. Sane si alij duo vel quisque eorum patrem com-
memorasset dixisset: quod venientes de domo dixerunt: ut
la in vexaret iesus: quod puella mortua fuisset: repugnaret
eius cogitationi verba que posuit matheus. Nunc vero illud
nuntiatur: et pperit: ne magis veniret: non legitur quod ipse
pperit. vii. di. non dominus non diffidenter reprehendit: sed credentem ro-

bustius pfirmavit. vii. sequitur: Iesus autem ait. hoc ver. resp.
pa. pu. no. ti. sed crede tamen: et salua erit. ATHANA.
fidem dominus exigit ab inuocantibus: cum non quod indiget admi-
niculo aliorum: ipse namque et dominus et largitor est fidei. Sed ne
videretur ex acceptioe personarum sua dona pferre: ostendit quod
credentibus fauet: et ne sine fide accipiat beneficia: et capi
fidelitatem aboleat. vult enim benefactores durare gratiam: et sa-
nas incoscium permanere remedium. THEO. Mortuus
autem suscitatur: elecit omnem quasi nos doceret absque ina-
ni gloria esse: et nihil ad demonstrationem facere. et quod cum de-
os miracula pperare non decet ipsum esse in medio plimo-
rum: sed solitariu: et ab alijs separatu. vii. sequitur: Et cum p-
ue. ad do. non pperit. intra. secum quemquam nisi petrum et iohannem
et iacobum: et patrem et matrem puellae. Solos autem hos intro-
misit tanquam discipulos: discipulorum vertices: et potentes mi-
raculorum occultare. non enim volebat ipsum ante ipsos pluribus re-
uelari: forte propter inuidiam iudeorum. Sic et cum de nobis
inuidetur: non debemus iustitias nras ei reuelare: ne ei malo-
ris inuidie occasio tribuat. CHR. Ceteros autem disci-
pulos non assumpsit: pueros eos ad appetitu maiorem
ob id quod quod nondum erant plene dispositi: ut et alij istos
imitentur. Assumpsit etiam parentes in testes: ne de diceret pos-
set fallax esse resurrectionis indicium. Ad hoc etiam illud no-
ta quod desidentes exclusit a domo: et indignos ostendit huius vi-
sione. Sequitur enim: flebant enim omnes et plangebant illam. Quod si
tunc exclusit multo magis nunc tunc enim non duz patuerat in
somnia morte fuisse pueram. Nullus ergo de cetero se co-
tendat iniuria inferens christi victoriae qui superauit mortem
et ea in somnia puerit: ad cuius ostensionem subdit. At ille
dixit: Noli. fle. non est enim mortuus. puer. sed dormit. Ostendens
singula sibi forte in pemptu: et quod eam viuificaret: quasi su-
scitaret in somno: nihilominus tamen deridebat eum. Sequitur
enim: Et deridebat eum scientes quod mortua esset. Quos non
obiurgauit: nec derisionem respexit: ut etiam derisio fiat mor-
tis indicium. nam quod ut plurimum post acta miracula homines
pseuerent increduli: verbis proprijs eos puenit. ut autem quod
si per visum disponderet ad resurrectionis fide tenet manum
puellae. vii. sequitur: Ipse autem te. ma. e. cla. di. pu. surge. Quod
tenuisset suscitauit eam. vnde sequitur: Et reuer. est spiritus eius
et sur. continuo. Non enim infudit aliam animam: sed illam eandem
que expirauerat restituit. Nec solummodo suscitauit: imo in-
bet etiam illam cibari. Sequitur enim: Et iussit illi da. man. ne
f. pharasticum esse videatur quod sciri est: nec ipse pperat: sed ali-
is mandat. Sicut et in lagaro dixit: Soluite eum ac de in-
de participet mense fecit. GRECVS. Deinde stupefas-
cos miraculo et pene clamantes parentes cohibet ne fa-
ctu pperat. Sequitur enim: Et stu. pa. e. qui. pce. ne alicui di-
ceret quod sciri erat. Ostendens quod largitor bonorum est: non autem
cupidus glorie: datque totum nihil recipiens. Qui vero vena-
tur opere gloriā aliquid quidem exhibuit: aliquid vero recepit.
BEDA. Mystice autem saluata a fluxu sanguinis mulie-
re: mori filia principis mortua nuntiatur: quod dum ecclesia a vi-
tiorum labe munda est: continuo synagoga perfidia atque inui-
dia soluta est. Perfidia quidem quod in christum credere noluit:
inuidia vero quod ecclesiam credidisse voluit. AMB. Ad-
huc autem et seruuli principis increduli erant ad resurrectionem
nequa iesus in lege pperat: in euangelio compleuit. vii. di
cunt: Noli vexare illum: quasi sit sibi impossibile suscita-
re mortua. BEDA. Ubi per eos significatur: quia deo de-
stituta synagoga statim videtur: ut restaurari posse non cre-
dant. ideoque per suscitatioem illius supplicandum esse estimet
sed quod impossibilia sunt apud homines. vnde dominus et dixit:
Noli timere crede tamen et salua erit. Pater puellae ceteris do-
cto legis accipit: qui si credere voluerit etiam subiecta
ei synagoga salua erit. AM. Itaque cum venisset in do-
mum: paucos future resurrectionis arbitros asciuit: non enim
a multis continuo est credita resurrectio. Que tamen tante di-
uersitatis est causa: Supra publice filius vidue suscitatus: hic
remouent plures arbitri: sed puto quod pietas ibi dominum de-
clarat: quod vidua mater vnici filij non patiebatur mortem. est

enim forma sapientie in filio vidue cito ecclesia creditur
ram. In archisynagoga filia credituros quide iudeos: sz
ex plurib' pauciores. Deniqz dicente dno: No est mor-
tua puella: sed dormit: deridebat eum. Quicqz eni non
credit: irridet. Fiant igit mortuos suos qui putat mortu-
os vbi resurrectionis fides est: no mortis spes sed qentis
est. **BED.** Synagoga etiā qz sponsa leticia qua viuē pos-
sit amittit: quasi inter plangētes mortua iacēs: nec hoc ipz
quare plangat intelligit. **AM.** Tenēs aut dñs manum
puelle sanauit eam: beatus eni si cui' man' sapia teneat:
inducat i penetralia sua: iubeat manducare. panis eni ce-
lestis est dei verbū. inde r illa sapia que dei corpis r san-
guinis altaria repluit alimētis. Venite inquit edite pa-
nes meos: r bibite vinū qd miscuit vobis. **BED.** Sar-
rexit aut puella priuio: qz xpo manū pfortate hō a mor-
te aie respicit. Sunt eni nonnulli qui iacēt in cogitatione
peccati sibi mortē psciscūt: sed tales se viuificare signifi-
cās dñs: suscitauit filiā archisynagoga. Alij vō ipm ma-
lū qd delectant agendo mortuū suū quasi extra portas
effert: r hos se suscitare demonstrās: suscitauit filiu r
due extra portas ciuitatis. Quidā vō etiā peccatū cōsue-
tudine se quasi sepeliēdo corumpūt: r ad hos etiā erigē-
dos adest grā saluatoris: ad qd intinmandū resuscitauit la-
zarū quattuor dies in monumento hūit. Quanto aut gra-
uior est mors aie: tanto acrior: penitentis feruor insūat.
vnde iacentē in peluū mortuū leui voce resuscitat: o el-
tū foras iuuenē plurib' dictis corroboret. Ad qdridua
nū vō suscitanduz fremuit spū: lachrymas fudit: r voce
magna clamauit. Sed r hic notādū q publica noxia pu-
blico egent remedio: leuia pctā secreta queūt penitentia
deleri. Puella in domo iacens paucis arbitris resurgit:
iuuenis extra domū turba multa comitate suscitatur: laza-
rus de monumento vocatus multis populis innotuit.

CAP. IX.

Qnuocatis aut ielus duodecim aposto-
lis: dedit illis virtutem r potestatem super
omnia demonia: r ut languores curaret
Et misit illos p̄dicare regnū dei: r sanare infirmos
Et ait ad illos: Nihil tulcritis in via: neqz virgā
neqz peram: neqz panē neqz pecuniā: neqz duas
tunicas habeatis. Et in quācūqz domū intrāte
ritis ibi manete: r inde ne exeatis. Et quicūqz nō
recepert vos exeuntes de ciuitate illa: etiāz pull-
uerē pedum vestrozū excutite in testimonium su-
pra illos. Egressi aut circuibant p castella: euāgē-
lizantes r curantes vbiqz.

CIRYL. Decebat institutos mīstros sacraz doctri-
narū posse mira pagere r p ipsos effectus credi q essent
dei mīstri. vnde dī: Qnuocatis aut. xij. apo. dedit illis vir-
tutē r potestatem sup oia demonia. In quo eleuati sup cili-
um diaboli flectit: qui dicebat aliqui: No est qui p̄radice-
re valeat. **EVSE.** Et ut p eos venet genus humanū: nō
solū dat eis ut p̄anos spūs pellāt: sed etiā quālibet infir-
mitatē sanēt ex eius ip̄rio. vñ sequit: Et ut languores cu-
rarēt. **CIRY.** Attendas hic diuinā filij p̄tate nāc cor-
pali nō puenientē: agere nanqz miracula aderat sanctis:
nō natura: sed p̄cipitatioe spūs sancti. Sup hoc autē alijs
pcedere p̄tate p̄sus alienū erat ab eoz virtute. Qualiter
eni posset natura creata sup spūs dona possidere dñuz?
At dñs n̄ ielus christus tanqz naturalit de' exis impi-
tur hī grām quib' vult: nō inuocās in eos alienā virtutē
sz infundēs ex p̄mptuarijs p̄p̄ijs. **CHRY.** Postqua
aut satis p̄fortati fuerāt ex ei' comitiua: r p̄petes nati sūt
argumentū virtutis eius mītrit eos. vñ sequit: Et mī. il. p̄c-
di. reg. dei. r san. infir. Vbi p̄sidera q nō p̄mittit eis aliqđ
sensibile dicere: sicut moyses r p̄phete q terram r bona

terrena p̄mittēbāt. hī vō regnū celoz r quecūqz con-
nent in eo. **GRE.** naqāgen'. Mitten aut discipulos ad
p̄dicandū dñs multa eis iniūxit: quo uz sūma est fides
virtuosos esse sic p̄stantes atqz modestos: r ut baculi
quar celestes ut nō min' p̄pter eoz modū viuendū p̄p̄
verbū euangelica doctrina p̄pagaret. Et ideo cum eis
r baculi carētia r amictus singularitate mittebat. Et ideo
subdit: Et ait ad illos: Nihil tulcritis in via: neqz virgā
neqz perā: neqz panē neqz pecuniā: neqz duas tunicas
habeatis. **CHRY.** Plurima qdē p hoc p̄stuebat. p̄m-
quidē inspectos reddēs discipulos. secūdo sequētrīs
eos a qualibet cura: ut totū studiū adhiberēt verbo au-
tio docens eos p̄p̄ia virtutē. Sed forsan dicit alijs q
tera quidē habere rōnē: sed nō hīc perā in via. nec duas
tunicas: nec baculū: cuius rei cā p̄cipit: Nolēs. f. exeat
eos in qualibet diligentia. Et ut loquar ex hoib' āgēls
faciet eos: dīrimēs a qualibet cura vīt ut vna sola cura
detineant doctine. **EVSE.** Volens igit eos carere ca-
pidine rerū in sollicitudinibus vītē p̄stare' est hoc stant
bat eni experimētū fidei r animositatis eozū qui habito
in mādatis extreme vītē ducere paup̄ratis nō effugiant
que iubenē: decebat eni eos quoddā cōmerciū facere: re-
cipiētes salubres virtutes recōpensare obedientia manda-
torū: r cum milites eos faceret regni dei: accingit colad
pugnā in hostes: monēs colere paup̄ratē. nullus eni mil-
tans deo implicat se vītē secularis negocijs. **AM.** Quā-
lis ergo esse debeat qui euāgelizat regnū dei: p̄ceptis euā-
gelicis designat: hoc est ut subfidij secularis amicitia nō
requirat: fideiqz totus inherēs putet quo min' vītā re-
rat: magis posse suppetere. **THEO.** Sicut ipso mō-
dico mittit qz neqz panes ipsos p̄stare vult: nec aliqd
aliud quib' indigēt multi. **AVG.** de cō. euan. Uel do-
min' hec possidere discipulos ac ferre noluit: nō q mod-
saria nō sint sustentatōi hui' vītē: sed qz sic eos mūdet ut
ut eis hec deberi monstraret ab illis quib' euāgelizā-
rentib' annūciaret: ut sic securi nō possiderēt: neqz pau-
tarēt hūic vītē necessaria: nec magna: nec minima. Ideo
posuit fin marcū nec virgā: oñdens a fidelib' ius ois de-
beri mīnistris suis nulla supflua requiritib'. Hanc aut
potestatem virge noie significauit: cū diceret: Ne qd tolle-
rent in via nisi virgā tm. **AM.** Sūt etiā qui volūt hoc
ad eum deducere tractant: ut spiritalē mōdo loc' dīe
firmare videat affectū: q velut indumentū quoddā videat
tur corporeis exuissē: nō solū p̄tate reiecta p̄emptiqz ei
uitijs: sed etiā carnis ipsius illecebris abdicatis. **THEO.**
Quidā etiā aplos nō p̄stare perā neqz baculū: aut tūc
tunicas sic intelligūt: q nō thesaurigēt. hoc eni perā in-
nuit p̄gregas multa. neqz sint iracūdi r tribulati spūma
qd significat baculus: neqz sint ficti r duplici corde q si-
gnificat tunica duplex. **CIRYL.** Sed diceret alijs vñ
eis necessaria erūt: Et ideo subdit: Et in quācūqz do-
tra. ibi ma. r inde ne exie. q. d. sufficiat vobis discipuloz
fructi: q recipiētes a vobis spiritalia vobis p̄curabūt. Ist
sit aut eos in vna domo manere: ut nec hospitiē graui cū
s. dīmittendo: nec ipsi gulositatis r leuitatis suspitionē
incurrāt. **AM.** Alieni nanqz a p̄dicatore regni celestis
asserit curitare p domos: r inuolabilis hospitij iura ma-
tare. Sed ut hospitij grā deferenda censeat: ita etiā si nō
recipiant excutiendū puluerē egrediendūqz de ciuitate
mandat cū sequit: Et quicūqz nō rece. vos exe. de ciuit. il-
la: etiā puluerē pedū v. excu. in testi. sup illos. **BED.**
Puluis excutit de pedib' aploz in testimonij labo-
q. ingressi sunt in ciuitatē r p̄dicatio applica ad illos vñqz
puenerit. siue excutit puluis cū nihil ab eis accipiāt: nec
ad victū quidē necessariū qui euāgelizā sp̄reuerunt.

CHRY. Nam iprobabile valde est p̄temnēs sermo-
nē r patrefamilias se famulis benignos oñdere: vel hū-
dictiones eozū exigere. **AM.** Uel mediocrit r bonitē
muneratio docet hospitij: ut nō solū pacē tribuam' bo-
spitibus

spibus: verū etiā si qua eos terrene obumbzāt delicta
leuitans: recepissit aplice p̄dicationis vestigijs auferat: tur
BEDA. Qui vō p̄fida negligētia vel etiā studio vbuꝝ
de p̄mū: horū vitāda cōio est: ex cūctis puluis pe
dū ne gestis inanibꝝ pulueri p̄parādis mētia caste vesti
giū polluat. **EVS.** Cum autē p̄cūpisset dñs discipulos su
os tamqꝫ milites dei diuinis virtutibꝝ et sapie mōitis: mit
tens eos iudeis ut doctores: et medicos ipsi fin hoc p̄ce
debāt. vñ sequit: Egressi autē circa p̄ cast. euā. et cur. vbiqꝫ
Quasi doctores quidē euāgelizātes: sꝫ q̄si medici p̄stā
tes remedia et verbā miraculis p̄probantes.

Bauduit autē herodes tetrarcha oīa q̄ fiebāt ab
eo: et hesitabat eo q̄ diceret a q̄busdā: q̄ iōānes
surrexit a mortuis: a q̄busdā vō q̄ belias appa
ruit: ab alijs autē q̄ p̄pheta vñ d̄ āngs surrexit. Et
autē herodes. Iohānnem ego decollauī. Quis est
autē iste d̄ quo ego talia audio? Et querebat vide
re eum.

CHR. Multo trāfacto t̄pē nō a p̄ncipio p̄cepit he
rodes facta iesu: ut pateat tibi tyranni iupbia: vñ d̄: Au
diuit autē hero. tetr. oīa que si. ab eo. **THEO.** Iste he
rodes erat filius magni herodis q̄ pueros interfecit: sed
ille quidē rex erat: iste autē tetrarcha. Inq̄rebat autē d̄ chri
sto q̄s esset. vñ sequit: Et hesitabat. **CHRY.** Peccato
res enī scientes et nescientes q̄qꝫ strepitū p̄mēciū: pec
cāuit nemine arguēte hoīez. p̄dit: nemine accusate cō
demnat: et timidū et p̄grū reddit de iniquitate. Cā autē ti
moris pōit p̄nter cum d̄: Eo q̄ d̄. a q̄. d̄. q̄. d̄. Iohānes sur
a mo. a d̄. vō q̄: bel. ap. ab alijs autē q̄: p̄ph. vñ d̄. de aū
surr. **THEO.** Iudei enī resurrectione mortuoz. expe
ctabāt in vita carnali et in comestatiōibꝝ et potibꝝ. Sꝫ re
surgētes nō erūt in carnalibꝝ acubꝝ. **CHRY.** Quis er
go audisset herodes quibꝝ iesus viceret miraculū ait: Iohā
ne ego decollauī: qd̄ nō erat ostentatiōis verbū: sed cōio
lūm suū timorē: et p̄uadentis aīe p̄urbare recolere q̄
ipse cō occidit. Et q̄ iohāne decollauerat sub d̄it: Quis
autē est iste de quo au. ita. **THEO.** q̄. d̄. Si iohānes est
a mortuis resurrexit: videns eū cognoscē. vñ sequitur
q̄. qu. vi. cum. **AVG.** de cō. euā. Lucas autē hūc cum
dōmarrādi ordinē quē marcus tenēs nō cogit credi re
nū gēluz eundē ordinē fuisse. In his etiā verbis marco
accusat: ad hoc d̄itā: q̄ alij dixerūt nō herodes: to
būm a mortuis surrexisse: sed q̄ hesitāt cōmētoz
aut herodē. intelligendū est aut post istā hesitationē p̄fir
misse in aīo suo qd̄ ab alijs dicebāt: cum aut pueris suis
sicut mattheꝝ narrat: Dic est iohānes baptista: ipse sur
rexit a mortuis: aut ita p̄nūciāda sunt hec verba matthei
et hesitātē adhuc indicent.

Et reuersi apostoli narrauerūt illi quecumqꝫ
fecerunt: et assumptis illis secessit seorsum in locū
desertum qui est bethsaide. Quod cuꝫ cognouit
sunt turbę secue sunt illum. et excepit eos et loque
bat illis de regno dei: et eos qui cura indigebant:
sanabat. Dies autē cepit declinare. Et accedē
tes duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas: ut eū
nēt in castella villasqꝫ que circa sunt diuertāt: et inue
niant escas: quia hic in loco deserto sumus. Ait au
tem ad illos: Vos date illis manducare. At illi di
xerunt: Non sunt nobis plusqꝫ quinqꝫ panes et
duo pisces nisi forte nos camus et emamꝫ in om
nem hanc turbā escas. Erant autē fere viri quinqꝫ
milia. Ait autē ad discipulos suos: Facite illos di
scumbere per cōiūia quinquagenos: et ita fecerūt
Et discumbere fecerunt omnes. Accepit autem

quinqꝫ panibus et duobus piscibus: respexit i ce
lum et benedixit illis: et fregit et distribuit discipu
lis suis ut ponerent ante turbas. Et manducaue
runt omnes et saturati sunt. Et sublatū est quod sui
perfuīt illis fragmentoz cophini duodecim.

AVG. de cō. euā. Mattheus et marcus ex precedē
tū occasiōe narrāt quēadmodū sit iohānes ab herode
occisus. lucas autē qui iam longe supra de passione iohā
nis narrauerat: postqꝫ cōmētozauit illam herodis hesi
tationē de dño quibꝫ esset: p̄tinuo subiungit: Et reuer
apo. nar. illi que fecerūt. **BEDA.** Nō solum autē narrat
que ipsi fecerūt et docuerūt: sed etiam que iohānes eis
in docendo occupat sit passus: vel sui vel eiusdē iohā
nis ei discipuli renūciāt sicut mattheꝝ insinuat. **ISI**

DO. Quia vō dñs viros sanguinū abominat: et cōmo
rantes cum eis: si a p̄p̄ijs criminibꝝ nō discedant: post
occisionē baptiste desecens occisores discessit. vnde seq
tur: Et assumptis illis secessit seors. in lo. deser. qui est beth
saide. **BEDA.** Et autē bethsaide in galilea ciuitas adree
et petri et philippi apostolorꝫ p̄pe stagnū genegareth. Nō
aut timorē mortis hoc egit: ut quidā arbitrant: sed p̄ces
inimicis suis ne homicidio homicidiū iungeret: simul et
oportū suę passiois tempus expectans. **CHRY.**

Nō autē pus sed relato sibi qd̄ acciderat discessit manife
stans p̄ singula carnis veritatem. **THEO.** In desertū
autē locū abijt dñs: quia operaturus erat miraculū panū
ne quis diceret: de ciuitate p̄pe existente oblātū sunt pa
nes. **CHRY.** Vel vadit in desertū locū ut nemo seq
ret. Sed nec sic plebs discessit: sed comitatur ipm. vnde
sequitur: Quod cum cognō. turbę secu. sunt illū. **CIR.**

Hi quidē postulantes a demonibꝝ liberari. Hi vō lani
guozū remotionē: necnō quos eius oblectabat doctrina
illū attentissime visitabāt. **BEDA.** Ipse autē ut potens p̄
usqꝫ saluator: excipiendo sangatos: docendo infcios: sa
nando egrotos: reficiendo ieiunos: quantum deuotione
credentium delectatur: insinuat. vnde sequitur: Et ecce
p̄it illos et lo. il. de regno dei et eos qui cura indigebāt sa
nabat. **THEO.** Ut addiscas q̄ que fin nos est sapi
entia diuidit verbo et ope: et qd̄ decet dicere opata et ope
rari dicta. Reclināte autē die: discipuli iam incipiētes ali
ozū curā habere: turbę miscent. vnde sequit: Dies autē
ceperat declinare. et acce. xij. et dix. illi. Dñit. tur. ut eū.

in castella villasqꝫ que circa sunt diuert. et inue. escas: q̄: h
in loco deserto sum. **CIRYL.** Sicut enī dcm ē dñer
sarū passionū postulabat remedia: et q̄ videbant disci
puli solo num posse p̄fici: qd̄ infirmi petebāt: dicunt: Di
mitte eos: ne amplius anxiet. Alpicie autē exuberantem
mansuetudinē eius qui rogat: nō enī illa nū largit que po
stulant discipuli: sed sequētibꝝ ipm addicit bona munifi
ce dextre: mandās eis escas exhiberi. vnde sequit: Ait
autē ad illos: Vos da. il. man. **THEO.** Nō autē hoc di
cit eoꝝ responsionē ignorās: sed volens ipsos inducere
ut dicerent quor panes haberēt: et sic magnū ostenderet
ex eoꝝ p̄fessione miraculū panum quantitate audita.

CIR. Sed quod mandabat intolerabile discipulis erat
qui nō habebāt p̄ces se nisi q̄nqꝫ panes et duos pisces
vnde sequit: At illi dix. Nō sunt nobis plusqꝫ q̄nqꝫ pa
nes et duo pisces: nisi forte nos camus et emā. in om. hac
tur. es. **AVG.** de con. euā. In quibꝝ quidē verbis lucas
in vnā sniam constrinxit responsionē philippi dicentis:
Ducentozū denarioꝝ panes nō sufficiūt eis: ut vnusqꝫ
modicū quid accipiat: et responsionē andree dicētis. Est
puer vnus hic q̄ habet quinqꝫ panes hordaceos et du
os pisces: ut narrat iohānes. Quod enī ait: Nō sūt no
bis plusqꝫ quinqꝫ panes et duo pisces: ad andree retulit
responsionē. Qd̄ vō adiūxit: Nisi forte nos camꝫ et emā
mus in omnē hanc turbā escas: videt ad rñsonē philip
pi p̄tinere: nisi q̄ de ducentis denariis tacuit: quantqꝫ et

Cyillus

Cirillus

Cirillus

Cirillus

In ipsius andree scia hoc posset itelligi. Cum eni dixisset
 Est puer vnus hic qui hz qnqz panes hordeaceos ⁊ du-
 os pisces. adiunxit. Sed hec qd sunt inter tatos: hoc est
 dicere nisi forte nos eam ⁊ emam in oem hac turbam
 escas. Ex qua varietate vboru: rez aut iniarisqz ꝑcordia
 satis apparz salubrit nos doceri: nihil querendu in vbiis
 nisi loquentiu volutate: cui demonstrade inuigilare de-
 bent oes veridici narratores: cu de hoie vel de agelo vl
 de deo aliquid narrat. **CIRY.** Ut aut adhuc ad magis
 ardua ferat miraculuz: ondit no para fuisse multitudo
 viroz. cu sequit. Erant aut viro fere qnqz milia: exceptis
 f. mulieribz atqz pueris ut ali euagelista refert. **THE.**
 Docet aut ois q dect cu hospitatur aliquē: reclinare
 ipm: ⁊ ois ꝑsolatois ꝑcipē facere. vnde sequit. Aut aut
 ad disc. fac. il. disci. ꝑ pui. qnqz genos ⁊ ita fecit: ⁊ disci.
 fece. oes. **AVG.** de eo. euan. Qd lucas hic dicit: quinqz
 genos iustos esse discumbere: marcus v. quinqz genos
 ⁊ centenos: ideo no mouet: quia vn ꝑtem dixit: alter to-
 tu. veru si alius de qnquagenis tm commemoraret: ali de
 centenis tm: valde videre esse ꝑrariu: nec satis diuolce
 rel verunqz oem esse. vn aut ab altero: alteru ab altero
 esse comemoratu: ⁊ tm attentius ꝑsideratu inueniri debu-
 isse qd no fateat hoc ideo dici: qz existit sepe aliqua eius-
 modi que parū intendentibz temere iudicantibz ꝑraria
 videant: ⁊ no sint. **CHRY.** Et qz credendu erat chri-
 sti venisse a patre factur miraculū asperit in celū. vnde
 sequit. Acc. aut qnqz panibz: ⁊ duobz ꝑscibz respexit in
 celū. **CIR.** Hoc etiā dispensatue ꝑ nobis fecit ut disci-
 mus q in ꝑncipio mēse cum frangere debem panē: de
 bem deo offerre ⁊ elicere sup ipm benedictionē supnaz
 vnde sequit. Et benedixit ⁊ fregit: ⁊ disci. suis distri. ut po-
 ne. ante turbas. **CHRY.** Dat quidē eis ꝑ manꝑ disci-
 puloz bonozādo eos: ⁊ ne oem obliuioi iam pacto mi-
 raculo: no aut ex non entibz facit escas ad pascendu tur-
 bas ut obturet os manichei asserentis alienā esse ab eo
 creaturā: ostendēs se esse virtuali largitorē: ⁊ cum qui
 dixit. Germinet terra. Multiplicat quoqz pisces: ad signi-
 ficandū q tam mari q aride dñabaz. Bene aut i languēti-
 bus spāle pegit miraculū: agit ⁊ beneficiū generale alens
 oes etiā no languētes. vñ sequit. Et mandu. om. ⁊ satura-
 ti sunt. **GRE.** nisen. Quibz nec celū fluebat māna: nec
 tellus iuxta sui naturam ꝑducens frumentum. eozuz sa-
 tisfaciebat egestati: sz ex ineffabilibz horreis diuine potē-
 tie beneficiū affluebat. Panis parafactus in manibz mi-
 nistrantiū: necnō ꝑfaturitatē edentiu augmentat. Euz ē
 pisciū eozū necessitati no administrabat mare: sed ille q i
 mari pisciū genꝑ inseruit. **AM.** No exiguo sz multipli-
 caro cibo populū liquet esse saturatū: videns incomphen-
 sibili quodā rigatu inter diuidentiu manꝑ quas no frega-
 rant multiplicare ꝑtulas: ⁊ intacta frangentiuz digitis
 sponte sua fragmēta surripi. **CIR.** Nec vsqz adhuc tā-
 tu puenit miraculū: sed sequit. Et tubla. est qd supfluit eis
 frag. cophini. xij. Ut hinc esset manifesta certificatio q
 opus charitatis in ꝑtinos vberē vendicat retributioez
 a deo. **THE.** Et ut addicerem quantū hospitalitas
 ꝑt: ⁊ quantū augent nostra cū indigentibz subuenimus
CHRY. fecit aut supabundare no panes sed fragmē-
 ta: ut ostendat illozū panū esse reliquias: que tot scē sunt
 ut totidē essent cophini quot ⁊ discipuli. **AM.** Dyti-
 ce aut postq illa que ecclesie typuz accepit fluxu curata
 sanguinis: postea q apostoli ad euangelizādū sunt decti
 nati: gratie celestis impartit alimentū. Sed quibz impar-
 tiat aduertere: no ociosis: no in ciuitate quasi in synagoga
 vel seculari dignitate residentibz: sed inter deserta quere-
 ntibus christū. **BED.** Qui derelicta iudea deserta ecclesie
 que virū no habebat: verbi pabula largit. Detente vero
 deserta gentiū christū multe fidelū caterue relictis me-
 nibz ꝑriscē ꝑuersatiōis ⁊ varioz dogmatū sequuntur.

AM. Qui aut fastidiū: ipsi exēpiunt acbuzoz: cū ꝑ-
 loquit dei verbū: no de secularibz sed de regno. Et
 corpallis gerūt vlcera passionis: his medicina sua libe-
 ter indulget. Vbiqz aut mysterij ordo seruatur: ꝑas ꝑ
 remissionē peccatoz vulneribz medicat: a tribuat ꝑas
 alimonia mense celestis exuberet. **BED.** Die aut oem
 nante turbā reficit. i. sine seculoꝝ appropinquat: sol
 iusticie ꝑ nobis occubuit. **AM.** Quāqz nodū
 dloribz hec turba reficiat alimentū. ꝑtm eni in motu
 lactis quinqz sunt panes: secundū septē: tertiu ipm cez
 chisti est elca solidioz. Siquis aut ꝑctere cibū videret
 ipse relictis suis omnibus festinet ad dei verbū. Vñ
 aliquis audire incipit dei verbum: incipit elurē. ꝑm
 unt apostoli esuriente videre: ⁊ si illi adhuc no indige-
 quid eluriat intellexit christus: cit q no secularē cibū
 eluriat: sed cibū christi: no dū eni intellexerat apostoli
 bñ credētes no esse venale. Nouerat christus: nos ꝑt
 esse redimēdos: suas vō epulas esse gratuitas. **BED.**
 Non dū aut erant aplis nū qnqz panes mosayce legis
 duo pisces viriūsqz testamēti: que in addito mysterij
 latentiū quasi aquis abyssi regebant. Quia vō qnqz sunt
 exterioris hominis sensus: qnqz milia viri oim secum
 gnant eos qui i seculari adhuc habitū ꝑstunt: exterioribz
 que possidēt bene vñ nouerūt: qui qnqz panibz alimē-
 tales necesse est legalibz adhuc ꝑceptis instrui: q mē-
 do ad integrū renūciat: euagelica refectōe sublimet. **THE.**
 Diuersi aut ꝑuuantū discubū: designat diuersos ꝑ
 bē terrarū ecclesiāꝝ ꝑuentus: qui vñ catholici faciunt.
AM. Hic vō panis que frangit iesus: mystice quidem
 dei verbū est ⁊ sermo de christo: qui cum diuinit aspe-
 de ꝑactis eni sermonibz ꝑplis redundatē alimonia mē-
 strauit. Dedit sermones nobis ꝑclut panes: qui nro des-
 libant ore geminant. **BED.** Turbis aut esurientiū
 uato: no noua creat cibaria: sed acceptis bis que habu-
 rant discipuli bñdicit: qz veniēs in carne: non alia q ꝑ-
 dicta sunt ꝑdicat: sed ꝑphetie dicta mysterijs grē grauita
 demonstrat. Respicit in celū: ut illuc dirigendā mētē
 em: ibi lucē scie doceat esse querendā. frangit ⁊ ante tur-
 bas ꝑonēda dūtribuit discipulis: qz legis ⁊ ꝑphetie lu-
 cē eis ut ꝑ mundū ꝑdicent ꝑatefecit. **AMB.** No ois
 se aut que turbe supsunt a discipulis colligunt: qz ea que
 diuina sunt apud electos facilius possit q apud ꝑoplos
 repire. Beatus ille qui ꝑt colligere: que etiā doctis
 ꝑsunt. Quia rōne aut cophinos christus. xij. ꝑleuit: nū
 ut illud populū iudaei solueret: qz manus eius in cophi-
 no seruierūt: hic est ꝑpls qui ante latū in cophinis colligē-
 gebat: sed iam ꝑ cruce christi vite celestis operat alimē-
 niam. Nec paucos hoc munꝑ sed omniū est. nā ꝑ. xij. co-
 phinos tanquā tribuū singulaz fidei firmamētū redidit.
BED. Vcl ꝑ cophinos. xij. apli figurant: q oēs sequen-
 tes doctores: foris quidē hoibus despecti: sed intus lu-
 lularis cibi reliquis cumulati.
ET factum est cum solus esset orans: erat eis
 illo ⁊ discipuli: ⁊ interrogauit illos dicens: Quē
 me dicunt esse turbe. Illi responderūt ⁊ dixerūt
 Joannē baptistā: alij aut heliam: alij vō qz vnus
 ꝑpheta de ꝑrioribz surrexit. Dixit aut illis: Quos
 aut quē me esse dicis. Respondens simon ꝑet-
 dixit: Christū dei. At ille increpans illos ꝑcepit
 ne cui dicerent hec dicens: quia oportet filius ho-
 minis multa pati ⁊ reprobari a senioribz ⁊ a ꝑri-
 cipibus sacerdotū ⁊ scribis ⁊ occidi: ⁊ tertia die
 resurgere.
CIRY. Sequēstrat a populis dñs: ⁊ seoz ꝑstus
 vacabat oionibus. vñ vñ: Et factum est cum solus
 orans: erant cū illo ⁊ discipuli. Formā eni in hoc seip-
 so

constituebat docens discipulos arte facile doctrinalium
dogmatum. reo: cni oportere populoz antistites etia me-
ritis posse subditis suis: in reb' necessariis iugit puerlan-
tes: illa tractantes quib' deus placat. **BED.** Adert
aut discipuli dno sed ipse patres solus orauit: qz pnt san-
cti dno fidei amorisqz societate iungi: vbiqz solus obse-
rat: qz dei filii humana vota no capiunt: nec quisqua
pnt interioru pnceps esse cum christo. **CIRY.** Posat
aut oratiois negociu turbare discipulos: videbat cni hu-
manitus orare: quem olim viderat auctoritate diuina p-
agenti miracula. Ut igit huius ppelleret turbatione eos
interrogat: no qz nesciret ab exteriorib' sibi collata pco-
nia: sed ut eos a pluriu opione auferret: et recta fide eis i-
sereret. vnde sequitur: Et interrogauit illos dicens: Que
me dicunt esse turbe? **BED.** Pulchre dñs fide discipulo-
ru exploratur: pñs turbatu sniam interrogat ne illoru
pñsio: no veritatis agnitioe pbata: sed vulgi videatur
opione formata: nec compta credere: sed instar herodis
de auditis hesitare putent. **AVG.** de co. eu. pñt au-
te illud mouere qz lucas dñm interrogasse discipulos su-
os que illud dicerent hoies: tunc dicit cum esset solus
oras: et adesset etia ipse. porro aut **Marcus** in via dicit
illos hoc ab eodē interrogatos. sed hoc eū mouet: quia
namqz orauit in via. **AMB.** Non est aut ociosa turbe
opio qua discipuli rident: cum subdit: At illi responde-
runt: et dixerunt: Joannē baptistā que decollatū sciebant
Alij arbēlā que venturū putabāt: alij aut qz ppha vn-
de pñsioib' surrexit. Sed hoc querere aliter: prudentie ē
nam si paulo aplo satis est nihil scire nisi christū iesuz et
hunc crucifixū: quid amplius mibi desiderandū est scire
qz christū? **CIRY.** Cū aut in interrogatioib' elegantia
dirigit cni oēs eos ad extrinsecas laudes: ut eis euulsi-
verā opionez generet. vñ cum dixissent discipuli plebis
opione: coru sniam interrogat cum subdit: Dicit autē
illis: Vos aut que me esse dicitis? O qz pñsio illud vol-
ēpripit eos ab alijs ut eorum vitet opiones. q. d. Vos
qui censura mea vocati estis ad apostolatū testes mira-
culoru meoz: que me esse dicitis? Preuenit aut petr' ce-
teros: itaqz oēs totius collegij: eructatqz diuini amoris elo-
quia: pñsioz fidei pñsione cum dicit: Rident aut petr'
dixit: christū dei. No aut simplr cum esse christū dei: sed
magis cum articulo. vnde in greco habet: Con christon
Nam plures diuinit' vñci: diuersimode vocati sūt xpi.
Quidam eni vñci fuerūt in reges: quidā in pphetas. nos
aut p christū sancto puncti spū: nomē obtinuit' christi:
sed vnus solus est qui est xps dei et patris quasi ipso so-
lo pñsio habente patrē qui in celis est. et sic lucas cōco-
dat quidē in sententijs cū mattheo: qui narrat petruz di-
xisse: Tu es xps filius dei viui. sed vñs bñculo qd ait
cum dixisse xpm dei. **AM.** In vno eni hoc noie et diu-
nitatis et incarnationis expñsio et fides est passiois. Com-
plexus est itaqz oia qz et natura et nomē expñsio: in quo sū-
ma virtutū est. **CIR.** Sed notandū qz vñs pñsio est
esse christū prudētissim' petr' pñsio pñsiones emanuelē
in duos christos diuidere. Neqz eni scilicet' est eos di-
cens: Que dicūt hoies esse diuinū verbū. sed filiū homi-
nis que petrus pñsio ē esse filiū dei. In hoc ergo admi-
rādo est et dign' fact' tam pñsiois bonoz: qz que ad
mirat' est in fo: ma nra hunc credidit esse xpm patris: scz
homine scm verbū qd pñsio de patris substantia. **AM.**
Dñs aut iesus christus pñsio se primo noluit: ne vñs
strepit' nasceret. vñ sequit' At ille increpās eos pcepit ne
cui diceret. Multis ex causis iubet tacere discipulos: ut
fallat pñsio mundū: ut declinet iactantia: doceat humili-
tate: ergo xps noluit gloriari: et tu qui ignobilis natus es
gloriaris. Simul ne rudes et impfecti adhuc discipuli ma-
xime pñsiois molib' opprimant. Prohibentur ergo
euangelizare cū dei filiū: ut euangelizaret postea crucifixū
CHRY. Opportune etia dñs tūc vetuit nullū dicere qz

ipse esset xps quaten' sublati de medio scandal: et crui-
cis pñsio patibulo: habitualit' ipñmeret audientū mē-
ti pñsio de eo opinio. nam radicatu semel et postmo-
dū euulsum: vix vnquā denuo insitū retinebit. Qd autē
semei insitū pñsio erat immobile de facili pñsio. nam si pe-
trus ex solo audiu scandalizāt' est: qd pñsioes pñsioetur
cum audissent filiū dei esse: iuderēt aut crucifixū et pñsio-
tū. **CIR.** Opportebat ergo discipulos cum vbiqz terra-
ru pñsio: hoc eni erat opus electoz ab eo ad apostola-
tus officij. Sed ut sacra scriptura testat: tempus est vñ-
cuiqz rei. Decebat eni ut crux et resurrectio impleatur: et
sic sequeretur apostolo pñsio. vnde sequit' Dec dices
qz oportet filiū hois multa pati et reprobari a senio. et pñ-
cipib' sacerdotū et scribis: et occidi: et tertia die resurgere
AM. Fortasse qz sciebat dñs difficile passionis et resur-
rectionis mysterij etia discipulos credituros: ipse voluit
esse sue passionis et resurrectionis assertor.

Dicebat autem ad omnes: Siquis vult post
me venire: abneget semetipsum: et tollat crucem su-
am quodidie: et sequat me. Qui enim voluerit ani-
mā suā saluā facere perdet illam. Nam qui per-
diderit animā suā, ppter me saluā faciet illam.
Quid enim pñsio homo si lucretur vñuersū mū-
dum: se aut ipsum perdat et detrimentū sui faciat?
Nam qui me erubuerit: et meos sermones: hunc
filius hominis erubescet cum venerit in maiesta-
te sua et patris et sanctorum angeloz. Dico autē
vobis: vere sunt alij hic stantes: qui nō gustabūt
mortē donec videāt regnū dei.

CIRY. Cum magnanīmi strennuos in armis ad au-
dacia puocat: nō solū eis honores pollicēdo victorie:
sed etia ipm pati generosus esse fatētes. Tale qd videm'
docere dñm iesum christū: pñsioerat eni apostol' qz opo-
teret eum perpeti iudeoz calūnias occidi: et tertia die re-
surgere. Ne igit putaret xpm quidē passurū persecutioes
p vitā mundi: eis vō liceret lentā vitā ducere: ostēdit ne-
cessario qz p equa certamina gradi decet cupietes ei glo-
riā obtinere. vnde dī: Dicebat autē ad oēs. **BED.** Pul-
chre posuit ad oēs qui supiora que ad fide dñice natiui-
tatis vel passionis pñsio cum solis discipulis seoz sum-
egit. **CHRY.** Cum aut saluator sit pius et benign' nul-
lum inuitū aut coactū habere vult famulū: sed spontane-
os et grās agentes ei p famulatu. et ideo neminē cogendo
aut necessitate iponēdo: sed pñsio dēdo et beneficiēdo vñ-
uersos volentes attrahit dices: Siquis vult. **BASI.** Ci-
tā aut pñsio in formā optime pñsiois tradidit volen-
tib' ei obedire cum dicit: Post me venire. nō obsecutio:
nē corpālē insinuas: esset eni in oibus impossibilis domi-
no iam in celis existente: sed debita pñsiois pñsio
se imitationē. **BED.** Nisi aut quis a semetipso deficiat
ad eum qui supra ipm est nō appropinquat. vñ dī: Abne-
get semetipsum. **BASI.** Abnegatio quidē sui ipsius ē to-
talis pñsiois obliuio: et recessus a pñsiois voluntatib'

ORI. Abnegat etia aliquis seipm dñ vitā pñsio in ma-
litiā pñsio alteratioe debita cōmutat: puta qz dudū in la-
sciuiā vixerat: abneget semetipm lasciuū cū sit castus: et
similit' abstinentia cuiuslibet criminis sui ipsius abnegatio
est. **BAS.** Appetitus aut mortis tolerande p christo
et mortificatio membrorū que sunt sup terrā: et virilit' di-
sponi ad omne periculū sustinendū p christo et nō affici
quēqz ad vitā pñsio hoc est tollere crucē suā. vnde subdit:
Et tollat crucē suā quodidie. **THEO.** Crucē hic dicit
mortē exprobrabile inuēns qz liquis vult xpm sequi: nō
dī effugere ppter ipm etia exprobrabile mortē. **GRE.**
in home. Duob' etia modis crux tollit: dum aut p absti-
nentiā affligit corpus: aut p pñsiois afficitur animus.

Ciry. a. - Ciry. b.

Ciry. a.

Ciry. b.

Basilius b.

Ciry. a.

Basilius b.

Basilius b.

GRECVS. Recte autē cōiungit hec duo: abneget semet
ipm et tollat crucē suā. Sicut enī qui parat ēit ascendere
crucē sumit in mente sua mortis intentionē: sicq; vadit ut
nō estimās amplius hanc vitā picipare: ita qui seq; vult
dnm. pmo d; abnegare seipm: et sic tollere crucē: ut ei
voluntas sit pmpa ad oēm miseriā sustinēdā. **BASI.**
In hoc igit pstitutio pfectio ut impossibilē se habeat fm affe-
ctū etiā ad ipm viuere: et habeat in pmpu mortis respō-
sum ut nequaquā in seipso pfidat. Sumit autē exo: dū pfe-
ctio ab exteriori alienatiōe: puta possessionū vel inanis
glorie vel pēse affectiōis inuiliū rerū. **BED.** Predicta
igit crucē et quotidie tollere: et ea sumpta dn̄m sequi iube-
mur qui crucē ppriā baiulauit. vñ sequit: et sequat me.
ORI. Huius autē cām assignat sub dēno: Qui enī volue-
rit animā suā saluā facere pderit illam. i. q; vult fm vitā pñ-
tē viuere: et ppriā animā in sensibilib; pseruare: hic eam
pderit: nō ducēs eam ad terminos beatitudinis. Contra-
rio autē subdit: Nam qui pdiderit aīam suā ppter me sal-
uā faciet illā. i. qui negligit sensibilia inuitū veritatē: ex-
ponēs se mortē. h. tanq; aīam perdēs p christo eā potius
saluabit. Itaq; si aīam saluari beatū est: relatu ad eam q;
est in deo salutē: d; esse et quedā bona pditio aīe que fit i
tuitu christi. Videt etiā mibi p simile ei qd est abnegare
seipm fm pdicta dicere: pderere quālibet ppriā aīam pec-
catricē: ut sumat eā que p virtutē saluat. **CIRYL.** Qd
autē incōparabilē exercitiū pacis christi: lupet delicias et
piciosa mundi insinuat sub dēno: Quid pfit hoi si lucret
vniuersum mundū: seipm autē pdat et detrimentū sui faci-
at. q. d. Cum aliquis aspiciēs pñtē dulcedinē aut vtilita-
tē: enuit quidē pati: eligit autē splendide viuere si sit opu-
lentus: qd inde sibi cōmodū erit cū pdiderit aīaz. Transi-
t enī huius mūdi figura et amena velut vmbra discedūt.
Nō enī pderūt thesauri impietatis: eripit autē a morte iu-
sticia. **GRE.** in ho. Quia ergo scā ecclā h; aliud tps p-
secutiōis: atq; aliud pacis: dñs vtrāq; tpa designauit in
pceptis. nam psecutiōis tpe ponēda ē aīa: qd significauit
dicēs: Qui pdiderit animā. Pacis autē tpe ea que aplius
dn̄ari pñt frangēda sunt desideria terrena: qd significauit
dicēs: Quid pfit homini. Plerūq; autē labentia cūcta
despiciunt: sed tñ adhuc humane verecundie vsu ppe-
duntur: ut rectitudinē quā seruam in mente nōdū expi-
mere valeam in voce. Sed hūc quidē vulnere pgruū
dn̄s subiungit medicamentū dicēs: Nam qui me erubue-
rit et meos sermones: hunc filius hominis erubescet. **THEO.**
Erubescit christū qui dicit: Nunqd credā crucifixio. Et
et seniores eius erubescit: qui cu angelis ruditate ptemnit
q; aut hunc dn̄s erubescit in regno suo tale est: sicut si al-
quis paterfamilias hñs seruū ptauit: erubescat eum nō
minare. **CIR.** Incutit autē eis timorē dicēns se celitus
de censurā: nō in pñtina humilitate et mēsurā pporitiā-
bili nobis: sed in gloria patris ministrātib; angelis. Se-
quit enī: Cum venerit in maiestate sua et patris et sancto-
rū angeloz. Pessimū igit et damnosū notari inimicitia
et operis inertiā: qñ tantū iudex descenderit: agminib; cir-
cūstantib; angeloz. Hinc autē pcpias: q; carne sumpta et
sanguine filius nō min⁹ est deus q; se pollicet in maiesta-
te dei patris venturū: et q; ei tanq; iudici omnū ministra-
bit angel: qui facit est homo filius nobis. **AM.** Semp
autē dn̄s sicut exigit ad pñtia futura virtutē: atq; vtilē se-
culariū rerū doct esse ptemptū: ita etiā infirmitatē men-
tis humane pñtū remuneratiōe sustentat. Arduū quip-
pe est crucē tollere: et animā periculis: mortis corpus os-
ferre: negare qd sis: cum velis esse qd nō sis: raroq; quā
excellsa virtus futuris cōmūtar pñtia. ergo bon⁹ magister
ne qd desperatiōe frangat aut tedio: pñtū se videndū
fidelib; pollicet dicēns: Dico autē vobis vere: sunt aliqui
hic stantes qui nō gustabūt mortē: donec videāt regnum
dei. **THEO.** Id est gloria in qua iusti erunt. hoc autē di-
xit de transfiguratiōe que forma erat future glorie: ac si di-

ceret: sunt aliqui hic stantes. s. petr⁹ iacob⁹ et iohann⁹
nō attingēt mortē: donec in tpe transfiguratiōis videant
in qua gloria erūt qd me pñtēt. **GRE.** in ho. Et regis
dei hoc loco pñs ecclesia vocat. et quidā ex discipulis
vsq; adeo in corpore victuri erant ut ecclesia dei pñtū
pñtū: et pñtū mundi huius gloria erecta. **AM.**
Itaq; si et nōa volum⁹ mortē nō timere: sem⁹ vñ
stus est. sicut enī nō quēt gustare mortē: qui stare possunt
cū xpō: in quo h; ex verbis ipsius: qualitate perpendit
nec tenuē quidē sensum mortis habituros: qui xpi vñ
ant meruisse pñtia. Certe mors corpis liberādo quā
vita aīe possidēdo teneat. Nō enim hic mors corporis
sed anime dēnegatur.

FACTUM est autē post hec verba fere dies octo
et assumpsit petrū et iacobum et iohannē et ascende-
rit in montē ut oraret. Et facta est dñs oraret species
vultus eius altera: et vestitus eius albus: et resplē-
dit. Et ecce duo viri loquebantur eum illo. Erant autē
moyses et helias visi in maiestate et dicebāt exed-
sum eius quem completur⁹ erat in hierusalē.

DEVS. Cum dn̄s discipulis suis secū apparat⁹
pmulgauerit ingens mysteriū ne solis verbis credere vi-
derent: pcedit ad opa oīdēs eis oculata fide imaginē
regni sui. vñ d;: fñt est autē post hec verba fere dies octo
et ass. pe. et ia. et io. et ascendit in mon. ut ora. **DAMA.**
Matheus quidē et marcus sexto die post facta pñtia
nē discipulis: lucas autē post octauū dicit celebratā iustē
transfiguratiōē: nec est dissōnātia i oīctis: sed qui se
merauerūt cōmptis extremis: pmo dico et vñmo quo
pollicet⁹ est: et quo fecit: medios pputauerūt. Atqui oī
pnumerat: vtrūq; pdictoz pputauit. Sed cur nō oīs
h; aliq; vocati sunt ad hāc vñtiōē. Un⁹ quidē erat quō-
lus indign⁹ erat diuinitatis vñtiōē. i. iudas: fm illis: Et
lat imp⁹: ne videat gloriā dei. Si solus ergo cōmptus
tanq; indus ad maiore esset malitiā puocat⁹. Proinde
pñtia i. tollit pñtiōis occasiōē: cum dimittit inferi⁹ red-
quā aploz pgerit. Assumpsit autē tres: ut in duob⁹ vñti-
b⁹ stet oēs verbū. Petrū quidē assumpsit: volēs testimoniu
qd testat⁹ fuerat ei ostendere p pñs testimoniū pfirmat⁹
et quasi pñtiōē suā toti eccle. Et iacobū assumpsit tanq;
moituri p xpō aī oīs discipulos. iohannē vñ tanq;
oīgle purissimū organū: ut vñs gloria filij qd nō suat
tēpōzi resonet illud: In pñticipio erat verbū. **AM.** Uel
petr⁹ ascendit q; clauēs regni celoꝝ accepit: iohannē autē
mittit mī: iacob⁹ qui pñm⁹ solū sacerdotale cōmptū
THEO. Uel assumpsit hos tanq; hanc rem celare pñ-
tes et nullū aliq; reuelare. Ascendit autē in montē ut oraret:
docens nos solitarios et ascendentes orare ad mūdū
renoz declinātes. **DAMA.** Aliter in orantē seruāt
orabat dn̄s. nam serui orantē oīo est p intellectus ascen-
sum ad eū. sed sacer intellect⁹ xpī qui fm hypostasim oīo
vñt⁹ erat: manuducēs nos ad ascēdēz quo p orantē ad
dei ascendit: et docēs q; aduersari⁹ dei nō cūct⁹ tanq;
pñtiū venerat genitorē: qñtā allicies tyrannū expio: tan-
tē si de⁹ esset: qd miraculoꝝ vñt⁹ pñtiabāt quāst sub qua
dā esca hāmū ptegeret: ut q; spe deificatiōis hāmaret
hominē: corpus amictu decenter hāmaret. vñ sequit⁹: Et
scā est dum oraret spēs vñt⁹ eius altera. **CIR.** Nō tanq;
corpe humanā formā mutāre: sed quadā splendida glo-
ria supuentē. **DAMA.** Videns autē diabolus orantē
nib⁹ resplēntē: recordat⁹ est moysi cuius glorificatiō est
facies: sed moyses quidē glorificat extrinsecus aduē-
te gloria: dn̄s autē ex inato glorie diuine fulgore. Eū enī
fm hypostasis vñtiōē vna et eadē sit gloria verbū et car-
nis: transfiguratiō: nō quasi accipiens qd nō erat: sed qd erat
manifestas discipulis. vñ fm math cū d;: q; transfiguratiō
est corā eis: et q; facies eius resplēuit ut sol. qd enī est in sen-
sibilibus

subus sol: hic in intelligibilibus deus. Et sicut sol qd est lucis fons de facili videri non potest: lux autem eius ex eo qd ad terram puenit aspicitur: sic facies xpi intensius resulget ut sol vestimenta eius dealbant. vnde sequitur: Et vestimenta eius albus resulget. Illustrat. s. p. diuine lucis participationem. His autem ita se habent ut vnus ostenderet deus noui et vetis testamenti: et heretico 2 oia obtarent: et fides fiat resurrectionis: necnō qui transfigurabat viros et mortuorum deus crederet. **D.** ysaie et helias tanq̃ famuli assistunt dño in gloria vnde sequitur: Ecce duo viri loquebantur cum illo: erat autem moyses et helias visi in maiestate. Oportebat enim ut videntes pseruaret gloriam et fiducia mirarentur quidē pui dñi cum descensu: celaret vō eos qd p̃us laborauerat: visu et maiestate futuro p̃ bonorum: et magis fortificarent in laboribus: nam qui laborum nouerit emolumenta: labores facilius tolerabit. **CHRY.** Aliter quoq̃ qm̃ vulgus asserbat euz esse helia vel hieremiam: ut discerneret inter dñm et famulos: et ut pateat eū nō esse aduersariū dei et legis transgressorē: eos sibi assistentes monstrauit. Non enim legislator moyses: et qd p gloria diuina celaretur est helias assistens ei: s. ppter virtutes viros demonstrandas: nā veteris p mandatis diuini p̃plures se mori exposuerat. Volebat etiā discipulos eos imitari in regimine p̃p̃i: ut fierent imitantes sicut moyses: et gelantes sicut helias. Inducit et eos ut ostendat crucis gloriam: ad p̃solandū petri et alios passionē timentes. vnde sequitur: Et dicebat excessus eius quē cōp̃lecur erat in hierusalē. **CIR.** Unde. icet mysteriū dispēndi in carne: nō saluiter a passionē p̃p̃ietā in venerabili cruce. **AM.** Dicitur autē post verba p̃dicta trasfiguratio xpi ostendit: qm̃ is qui verba xpi audit et credit: resurrectionis glām videbit. octaua enī die facta est resurrectio. vnde et pleriq̃ psalmi p octaua scribunt: aut forte ut ostenderet nobis qd dixerat: qd is qui ppter dei verbum p̃didit animā iua saluā faciet eaz: qm̃ pmissa suā resurrectione restituit. **BED.** Nam sicut ipse post septimā fabulati quā i se pulchro quērat a mortuis resurrecti et nos post sex seculi etates et septimā: quēntis animarū quē uērim in alia vita gerit: quasi octaua etate resurgemus. **AM.** Sed mattheus et mare post dies sex assumptos hos esse cōmemorant: de quo possem dicere qd p sex milia annorum: mille enī anni in p̃specu dei tanq̃ dies vna sed plures qd sex milia p̃putant anni: et malum sex dies p̃ambulū intelligere qd sex diebus mudi opa sunt creata ut p̃p̃i opa: et p opa mundi intelligam. Et ideo mundi opus impletis: resurrectio futura monstrat. aut qd is qd supra mundū ascenderit: et huius post seculi momenta transcendit: velut in sublimi locatus: future resurrectionis expectabit in eternū. **BED.** Unde in monte oia carnis et trasfiguratur ascendit: ut ostendat eos qd fructus resurrectionis expectat: et regē in decore suo videre desiderante in excelsis habitare et p̃tinuis p̃cib⁹ debere incumbere. **AM.** Putare in trib⁹ qui ducunt ad montē myrice genus humanū p̃p̃bent: qd ex trib⁹ filiis noe gen⁹ ostenditur humanū: nisi electos cerneret. tres igit eligunt qui ascendunt in montē: qd nemo potest resurrectionis videre gloriam: nisi qui mysteriū trinitatis in corāpta fidei syncretitate seruauerit. **BED.** Transfiguratur autē saluator gloriā future vel sue vel nostre resurrectionis ostendit: qui qd hūc ap̃lis apparuit: post iudiciū cunctis appebit electis: Vestitus autē dñi scōrū illius corpus accipit: qui videret dñm in terris p̃sistēte de p̃spectu videbat: s. illo mōte p̃petente nouo cādo re resulget: qd nunc si iij dei sum⁹ et nō dñi apparuit quid erim⁹. Scim⁹ autē qm̃ cum apparuerit illis ei erim⁹. **AM.** Vel alit. p̃o tua possibilitate ubi verbum aut minuit aut crescit: ac nisi altioris prudētie cāme ascendas: nō tibi apparet q̃ta sit gloria in dei ṽbo. Vestimenta autē verbi sunt sermones scripturā: et qd iam intellet⁹ indumenta diuini. Et sicut vestit⁹ alb⁹ refulgentia in oculis tuemētis diuinarū lectionū sensus al

becit. Inde apparet moyses et helias: hoc est lex et p̃p̃ha in verbo: neq̃ enī lex potest esse sine verbo: nec p̃p̃ha nisi qd de dei filio p̃phetauit.

Petrus vero et qui cū illo erant: grauati erant somno. Et euigilantes viderunt maiestatem eius et duos viros qui stabant cum illo. Et factum est cum discederent ab illo: ait petrus ad iesum: Preceptor bonū est nos hic esse: et faciam⁹ tria tabernacula: vnū tibi: et vnum moysi: et vnum helie. Nesciens quid diceret. Nec autē illo loquente facta ē nubes et obumbravit eos: et timuerunt intrantibus illis in nubem. Et vox facta est de nube dicens: Hic est filius meus dilectus ip̃m audite. Et dum fieret vox inuentus est iesus solus: et ipsi tacuerunt et nemini dixerunt in illis diebus quicquā ex his que viderant.

THEO. Christo vacante orōni petrus somno deperit: infirm⁹ enī erat: et qd humanū erat impleuit. vñ dicit: Petrus vñ et qui cū illo erant grauati erant somno. Excitati autē gloriā eius cernunt: et duos viros cū eo. vnde sequitur: Et euigilā. vñ. maiest. eius: et duos viros qd stabat euz illo. **CHRY.** Vel somnū vocat ingestū eis nimis stuporem ex illa visione: neq̃ enī nocturnū t̃ps erat: sed lucis excellentia grauabat oculos debilitatē. **AM.** P̃mit enī incōprehensibilis splēdor: diuinitatis nr̃i corp̃is sensus nam si solis radiū e regione oculos p̃ueniūt corpa neq̃t acies p̃tinere: quō dei gloriā humanorū ferret corrupte la membris: et fortasse ideo grauati somno erant: ut resurrectionis videret sp̃m post quietē. Itaq̃ vigilantes viderūt maiestatem ei⁹: nemo enī nisi vigilas glām videt xpi. Delectat⁹ est petr⁹ et quē seculi huius illecebrosa nō caperet gloria resurrectionis illerit. vnde sequitur: Et facta ē euz discē. ab il. ait p̃e. ad iē p̃p̃e. bonū ē nos hic esse. **CIR.** Estimabat forsā dñm petrus iminere t̃ps regnī dei: et iō app̃obabat montis incolatū. **DAMA.** Nō est autē bonū petre tibi qd christus ibi morē: qm̃ si mansisset: nequa q̃ tibi facta pmissio psequeret effectū. neq̃ enī clauēs obtinisses regnī: nec mors tyranni abolita esset. Nō q̃ ras ante t̃ps felicitas: ut adam deificationē. Erat q̃ hunc aspectū indefinēt p̃cipias: et cohabitabis illi qui lux est et vita. **AM.** Petrus autē nō solū affectu sed etiā fecit deuotionē p̃stantior ad edificanda tabernacula tria ip̃iger operari: cōis obsequi ministeriū pollicet. Sequitur enim Et faciam⁹ tria tabernacula: vnū tibi: et vnum moysi: et vnum helie. **DAMA.** Nō autē te oīs tabernaculorū sed vñ uersalis ecclesie p̃structorē p̃stituit verba tua: tui discipuli: oues tue mandauerūt effectui: christo tabernaculum p̃struentes: necnō et seruīs eius. Hoc autē nō ex intentione petrus p̃ferebat: sed inspiratōe sp̃s reuelantis futura. vnde sequitur: Nesciens quid diceret. **CIR.** Nesciebat etiā quid diceret: neq̃ enī aderat t̃ps finis seculi: nec p̃cipiā de a sanctis p̃misse sp̃ei: et cum iam sumeret exordiu d̃i p̃latio quo pacto christū oportebat desistere a mundi dilectōe volentē pati p̃ eo. **DAMA.** Decebat etiam nō solū p̃stringere fructū incarnationis ad opus existentis in monte: sed diffundi ad oēs credēs qd per crucez et passionē erat p̃sumandū. **TYTVS.** Ignorabat etiam petrus qd dixerat: qd nō oportebat tribus tria tabernacula facere. Nō enim cōnumerant dñm famuli: nec cōp̃arāt creature creatori. **AMB.** Neq̃ caput humana cōditio in hoc corruptibili corp̃e facere tabernaculum deo siue in animo siue in corpore siue in quolibet alio loco. Et q̃nis nesciret quid diceret: tamen pollicebat officiu: cui nō inconflata petulātia: sed p̃matū deuotio fructus pietatis accumulāt. Nam quod ignorabat conditiōis suae: quod p̃mittebat deuotiois. **CHRY.** Vel aliter. Hu-

diebat q̄ oportebat ip̄m mori tertia die resurgere vide-
bat aut̄ multa distantia ⁊ solitudinē. vnde cōsiderauit q̄
plurimā haberet loca tuta ob hoc dixit: Bonū est nos
hic esse. Aderat q̄ moyses qui nubem intrauit: ⁊ helias
qui in monte ignē dederūt. Igit̄ euāgelista p̄fusionē mē-
tis eius ex qua nō p̄ferbat ostendens dixit: Nesciēs qd
diceret. **AVG.** de con. euan. Quod aut̄ hic lucas di-
xit de moysē ⁊ helia: Et sc̄m est dum discederent ab illo:
ait petrus ad iesum: Preceptor: bonū est nos hic eē. Nō
debet putari contrariū ei quod matheus ⁊ marcus ita cō-
iunxerunt petrum hec suggessisse: quasi adhuc moyses ⁊
helias cum domino loquerent̄. nō enim exp̄resserūt tūc
sed tacuerunt potius quod iste addidit illis discedētib⁹
hoc petrū domino suggessisse. **THE.** Petro aut̄ dicen-
te: faciam tria tabernacula. domū. tabernaculum non
manufactum fabricat: ⁊ in eum ingredit̄ cum p̄phetā. vnde
subditur: Hoc autem illo loquente facta est nubes et
obumbravit eos: ut ostenderet q̄ nō minor est pater. Si
enim in veteri testamento in nube habitare dominus
dicebatur: sic ⁊ nunc nubes suscepit dominū: nō caligino-
sa sed lucida. **BASI.** Nam obscuritas legis transferat:
sicut enim fuit ab igne: sic nubes a luce causata est. Cle-
rum quia nebula signū tranquillitatis ē: quies future mā-
sonis ostendit p̄ nobis operimentū. **AM.** Divini enī
sp̄ritus est obumbratio ista que nō caligat affectib⁹ ho-
minū: sed reuelat occulta. **ORI.** Hanc autem gloriā di-
scipuli sufferre nequētes: p̄cubuerūt humiliati sub po-
tenti dextra dei nūm̄ timentes: cum sc̄rēt q̄ dicitur fuit
moysi: Non videbit homo faciē meam ⁊ viuet. vnde se-
quitur: Et timue. Intran. il. in nubem. **AMB.** Cognosce
autem nubem istam nō coacti aeris caligine p̄ceca: ⁊ que
celū tenebrarū horrore subtegerat: sed lucidam nubes q̄
nos nō pluuialib⁹ aquis imadider: sed qua mentes homi-
ni in voce dei omnipotentis emissā fidei ros rigauit. se-
quit̄ enim: Et vox fa. est de nube di. hic est fili. me. dilect⁹.
Nō helias filius: nō moyses filius: sed: Hic est filiū quē
solū videtis. **CIR.** Qualiter ergo oportebat eum q̄ re-
uera filius est: sc̄m vel creatū existimare: deo patre desu-
per intonante: Hic est filius meus. q. d. nō vnus ex filiis:
sed qui vere ⁊ naturalit̄ filius: ad cuius exemplar aliī sūt
adoptiui. Illi ergo iussit obedire cum subdit: Ipsum au-
dite. Et magis q̄ moysen ⁊ helia: quia christus est finis
legis ⁊ p̄phetarū. vnde signanter euāgelista subdit: Et
dum fieret vox: inuenit̄ est iesus solus. **THE.** Ne. i.
putaret aliquis hoc de cōm: hic est filius meus dilect⁹: de
moysē vel helia fuisse placū. **AM.** Recesserūt ergo illi
vbi ceperat dñs designari: tres etiā in p̄ncipio videntur
vnus in fide: p̄fecte enim fidei vnū sunt. Ergo ⁊ illi quasi
recipiunt in christi corpore: quia ⁊ nos vnū erimus in xpo
iesu: aut fortasse q̄ lex ⁊ p̄phete ex verbo. **THEO.**
Que aut̄ ex verbo ceperūt: in verbo desinūt. p̄ hoc enī
innuit q̄ vsq̄ ad ip̄s aliqd lex ⁊ p̄phete apparerent: sic
hic moyses ⁊ helias. Postmodū aut̄ solus iesus illis re-
cedentib⁹: nam tunc euāgelistā manet transactis legali-
bus. **BED.** Et nota sicut domino in iordane baptizato
sic etiā in monte clarificato totius trinitatis mysteriū de-
clarari: quia gloriā illius quā in baptismo p̄stetur: in
resurrectōe videbimus. Nec frustra sp̄ssimē hic in lu-
cida nube: illi apparet in columba: quia qui nūc simpli-
ci corde fidem quā p̄cipit seruat: tunc luce apte visionis
que crediderat contemplantib⁹. **ORI.** Non vult aut̄ ie-
sus dici que ip̄s spectant ad gloriā ante suam passio-
nē. vnde sequit̄: Et ip̄s tacue. ⁊ ne. dix. in il. die. quicquā
ex his que viderant. Offensi. n. fuissent: ⁊ p̄cipue vulgus
si vidisset crucifigi eum qui sic fuerat glorificatus. **DA-**
MA. Hoc etiā p̄cepit dñs: sciens discipulos imperfectos
qui nondū sortiti erant plenā sp̄s p̄ticipationē: nec cor-
da aliorū qui nō viderāt subuerterent tristitia. Et ne p̄o-
dito incitaret ad inuidie rabiem.

Factū est autem in sequenti die descendenti-
bus illis de monte: occurrit illis turba multa. Et
ecce vir de turba exclamauit dicēs: magis obsecro
te: respice in filium meū: q̄ vni⁹ est mihi. Et ecce
sp̄s apprehendit eum: ⁊ subito clamat: ⁊ cecidit
⁊ dissipat eum cum spuma: ⁊ vir discedit dilani-
eum. Et rogauit discipulos tuos ut eijcerent illum
⁊ non potuerunt. Respondens aut̄ iesus dixit:
generatio infidelis ⁊ peruersa: vsq̄quo ero apud
vos ⁊ patiar vos? Adduc huc filiū tuum. Et cum
accederet: elisit illum demoniū ⁊ dissipauit. Et in-
crepauit Iesus sp̄ritus immundū ⁊ sanauit pue-
rum: ⁊ reddidit illum patri eius. Stupebāt autem
omnes in magnitudine dei.

BED. Loca reb⁹ p̄gruunt. In monte dñs erat trans-
format⁹: discipulis archana sue maiestatis ap̄uit: i. infero-
ra descendēs: turbe oecursu excipit. vnde dicit: Factum est
aut. in se. die descē. il. de. mon. oc. il. tur. multa. Sursum pa-
tris vocē p̄dit: deorum sp̄s malos expellit. vnde le-
gitur: Et ecce vir de tur. exclam. di. ma. obse. te. respice in filiū me-
um. **TYTVS.** Videlē mibi sapientis quidē hic est. nō
enī dixit saluatori: fac hoc vel illud: sed respice. hoc enī
sufficit ad salutē sicut p̄pheta dicebat: Respice in me ⁊ mi-
serere mei. Et dicit: In filiū meū: n. ut rōnabilem dōmō
stret. inuerecundiā: q̄ solus in multitudine clamat. Ad-
dit: Quia vnicus est mihi. q. d. nullus alius expectat san-
tus remediū senectutis. Consequent̄ explicat passionē
ut audientē moueat ad pietatē dicens: Et ecce sp̄s. appre-
hē. eū. ⁊ sub. cla. ⁊ eli. ⁊ di. cum cum spū. ⁊ vir. cecid. di-
la. eum. Deinde videt̄ criminari discipulos. Sed magis
respondit q̄ iussit verecundiā depoluerit dicens: Et roga-
ui discipulos tu. ut eū. il. ⁊ nō potuerūt. q. d. nō potes
leui ad te puenire: stupenda est dignitas magis: itam-
te molestauit ad discipulos tuos accessi p̄mō: nūc q̄ nos
curauerūt: cogor. p̄fici ad te. vnde ⁊ dñs nō ip̄m s̄g-
nus incredulū increpat. Sequit̄: Respon. au. le. O. gen-
ti. Insi. ⁊ puer. vsq̄quo ero ap̄d vos: ⁊ p̄a. vos? **CHRY.**
Sed hunc hominē multū infirmari in fide euāgelistā
scriptura ostendit ex pluribus: ex eo. i. q̄ dixit: Alimū in
credulitatē meā: ⁊ si potes. ⁊ ex eo q̄ christus dixit: Cre-
denti oīa possibilia sunt. **CIR.** Unde meliū puto incre-
dulū reputari demoniacū patrē q̄ ⁊ sacros ap̄los abor-
gauit dicens eos nō posse imperare demonib⁹: postea
tem erit honorādo deū ab eo petere grām: annuit enī re-
neratus. Qui autem dicit debilitati erga virtutē que est
sp̄s malignos: eos quia christi adepti sunt potestatem
eiciendi eos: grām magis calūniat q̄ fulgentes: ea in qui-
bus xps operat̄. vnde offendit christus accusans san-
ctib⁹ est cōmissus verbū p̄dicationū sacrarū: p̄ q̄ do-
minus increpat eum ⁊ corde et dicens: O generatio
fidel⁹ ⁊ puerfa. q. d. Cū tūc infidelitatis: grā effectū locu-
ta nō est. **CHRY.** Nō aut̄ dirigit sermonē ad eū
sed ad oēs iudeos: ne faciat eū hēstare: oportebat enim
scādaliq̄ri q̄ plures. **THEO.** q̄ ait dicit: Peruersa. de-
m̄rat q̄ nō a p̄ncipio neq̄ naturalit̄ inerat eis malicia: s̄
nā quidā erant recti semen abrahe exites: sed p̄r maliciā
erant pueri. **CIR.** Quasi nescientes p̄cedere rectis in-
cessibus. cum eis aut̄ qui sic sunt dispositi: christus com-
morari dēsignatur. vnde dicit: Vsq̄quo ero apud vos
⁊ patiar vos: ferens quasi moleste eorum conuersationē
p̄pter prauitatem ip̄orum. **CHRY.** Per hoc etiam
ostendit desideratū sibi esse suū recessū: ⁊ q̄ nō erat
grauē crucis patibulum: sed magis ip̄orum conuersatio
BED. Non q̄ redio superatus sit manifestus ⁊ minis-
sed in similitudine medici si egrotum videat contra sua
p̄cepta se

precepta se gerere dicat: vsq; quo accedam ad domum
meam: aliud iubente: te aliud faciente. In tantu aut nō
est iratus homini: sed vult vt statim intulerit. Adduc
huc filiū tuū. **TYTUS.** Poterat quidem solo iussu
eū liberare: sed propter suam passionē subiiciens infir
mitatē presens vitioni. Deinde demoniū postq; dominus
sensit: concutit puerū. vnde sequitur: Et cum acce. eli. illū
demo. et dissipauit. vt sic prius exprimeretur passio: dein
de adhiberetur remediū. **CHRISTUS.** Non tamen hoc do
minus ad ostentationem facit: sed causa p̄is: vt eū vide
rit demoniū conturbari propter solā vocationē: sic saltē
inducatur ad fidē futuri miraculi. de quo seq̄t. Et incre. te.
sus spiritū immū. et sanauit pue. et red. il. patri eius.

CIRYL. Antea aut nō erat patris sed demonis occu
panas. Subdit aut euāgelista stupere plebē in magnalij
dei dicēs: Stupebat aut oēs in magnitudine dei. qd̄ di
ci propter donū christi: qui sacris quoq; apostolis con
tulit potestātē agendi diuina miracula et imperandi de
monibus. **BE.** Mystice aut pro qualitate merito: um
quodidie alijs ascendit dominus dū perfectos quoq; co
uersatio in celis ē sublimius extollendo glorificat: et de
eternis instruit: et docet que a turbis audiri non valent.
Alijs aut descendit: dū terre nō et insipientes cōfortat
docet et castigat. Dū aut demoniaci: matheus lunati
cū: marcus surdū et mutū describit. Significat enī illos
qui vt luna mutatur per diuersa vitia crescentes et decre
scentes: qui muti sunt nō cōfessendo fidē. Sic surdū: nec
ip̄m fidē audiēdo sermonē. dū puer aut ad dñz accedit
elidit: qz pueri ad dñz plerūq; a demonio graui⁹ pullā
tur: vt vñ odiū vitis incutiat: vel expulsiois sue videtur
iniuriā: sicut ecclesie pmo: dñs tot grauiatima iulit certa
mia: quorū suo regno doluit subito illata dispendia. Nō
puer aut q. vñ patiebatur: sed demonē q. iheret ab icrepat
qz peccatē emendare desiderat: vñ arguēdo et odiendo
depellere: sed hoies debet amādo refovere donec sanati
spiritalibus ecclesie possit reddere patribus.

OMNIBUS mirantibus in oibus que facie
bat: dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cor
dibus vestris sermones istos. Filius enī hoīs su
turū est vt tradat in manus hoīum. At illi ignora
bant verbū istud: et erat velatū ante eos vt nō sen
tīret illud: et timebat eū interrogare de hoc vbo.

CI. Oia q̄cūq; opabat iesus admiratōe digna penes
oēs erāt. Irradiabat. n. quidā p̄cipuū et dñū i q̄libz opa
tiōe ip̄i f̄z illū: gloria et decorē suppones ei. Et si oēs q.
dē miraret i his q. faciebat: ip̄e tñ f̄z q. sequit̄: nō oib⁹ sed
discipulū retulit. vñ dñz: Oibusq; mirā. i oī. que facie. dixit
ad discipulos: Po. vos i cor. ve. fmo. istos. Oñderat in
mōte discipulis gl̄iam suā: et post hoc liberauerat quēdā
a spū nequā: sed oportebat eū sustinere passionē p nobis
Poterat aut discipuli conturbari dicētes: Nūquid deceptū
sum⁹ dū deū cē eū arbitramur. At ergo scit̄ qd̄ circa
ip̄m futurū erat velut quoddā depositū iubet eos i men
te hie passionis mysteriū dicēs. Ponit. vos in cor. vñs.
qd̄ dicit: Vos distinguat eos ab alijs. Neq. n. oportet
bar vulgares scire qm̄ passurus ē: f̄z erāt pot⁹ certifi
cādi: qm̄ mortuus resurgeret destrues mortē ne scādali
zaret. **TYTUS.** Cūctis igit admiratib⁹ signa: ip̄e p̄nu
ciat passionē: nō. n. signa saluat: f̄z crux bñficia p̄stat. vñ
subdit. fili. n. ho. futu. ē vt tradat. in ma. hoīum. **ORI.**
Nō aut exprimit manifeste a quo tradēdus sūt: alijs enī
dic̄ eū traditū a iuda: alijs a p̄plo. Paulus aut dic̄ q.
deus p̄i p nobis oib⁹ tradidit eū: f̄z iudas tanq̄ p pecu
nia tradēs eū hostiliter p̄didit: f̄z p̄ beneficiū cā. **THE.**
Eop̄ aut iūmitatē dñs p̄cedēs: et eos disciplinā qua
dā gubernās: qd̄ de cruce dictū ē intelligere nō p̄misit. vñ
seq̄t. At illi. igno. ver. istud: et erat vela. an. eos vt nō senti

illud. **BE.** Nec ignorātia discipulorū nō tā de tarditate q̄
de amore nascit̄: q̄ carnales adhuc et mysterij crucis igna
ri: quē deū vñ crediderūt: moritūz credē nequeūt. Et qz
p figurās cū sepe loquēte audire solebat: etiā q. de sua
traditōe loq̄bat: figuratiue eū illud significare putabāt
CI. Dicit aut alijs forsan: quātr igno.auerunt discipuli
crucis xpi mysteriū cū p vmbz legis i plurib⁹ locis tā
geret: f̄z vt paulus p̄memorat vsq; ad hodiernū diem
qū legim⁹ mo yles velamē adiacet cordi eorū. Expediit q̄ ac
cedētes ad xp̄z dicē: Detegē oculos meos et p̄p̄labo: mi
rabilia d̄ lege tua. **THE.** Uide ēt discipulorū reuerentiā in
hoc qd̄ seq̄t: Et tunc int. eū d̄ hoc v. Nā timor gradus ē
reuerentiē.

INTRAUIT at cogitatio i eos: qz eorū maior ē.
At iesus vidēs cogitatōes cordis illorū app̄hēdit
puerū et statuit illū sec⁹ se et ait illi: Quicūq; susce
pit puerū istū in noīe meo: me recipit et quicūq; me
recepit recipit eū q. me misit. Nā q. minor ē iter oēs
vos hic maior ē. Rñdēs aut iōānes dixit: Prece
ptor: vidimus quēdā in noīe tuo eijcientem de
monia et p̄hibuimus eū: qz nō sequitur te nobi
sciz. Et ait ad illos iesus: Nolite prohibere. Qui
enī non est aduersum vos: pro vobis est.

CIRYL. Insidiat diabol⁹ m̄tūmode diligētib⁹ optimā
vitā. et siqdē p carnales illecebras obsidē valet alicuius
mētē affect⁹ voluptatū exacuit: siqdē hos effugerit laq̄os
cupidinis: gl̄ie suscitāt passionē: q. qdē passio vane gl̄ie i
uasit quēdā eplorū suoz. vñ dñz. Intra. au. eo. i eos q̄s eo.
ē maior. hoc enī cogitare ē cupiēti ceteris supeffe. Im
probabile aut puto oēs discipulos hāc egritudine iur
risse: et iō ne crimē aliqd̄ p̄tra aliqdē discipulorū euāgelista
machari vidēt exprimit idēmiare dicēs: q. intrauit i cor
cogi. **THE.** Uidet aut hāc passionē ex hoc oīa fuisse
q. demoniacū curare nō valuerūt: eis de hoc altercan
tibus: vno dicente q. non ppter meā impotētiam sed al
terius curari nō voluit: vt ex hoc accensa contentio fue
rit quis eorum maior esset. **BED.** Vel quia viderant pe
trū iacobū et iōāne seorsum ductos in montē: et petro cla
ues regni celorum promissas fuisse irati sunt: vel ip̄os
tres ceteris: vel petrū oibus esse p̄latū: vel qz tribū so
lutione petrū ip̄i dñō parificatum viderant: ipsum p̄e
ceteris arbitrabantur preferendū. Sed diligens lector
hanc intra eos questionem propter vidrachma redditi
inueniet fuisse vlatā. Deniq; matheus hoc in capharna
um memorat esse gestum. dicit autem marcus: Et vene
runt capharnaum qui cum in domo essent interroga
bat eos: quid in via tractabatis. At illi tacebāt: Siqui
dē inter se in via disputauerūt qz illorū esset maior. **CI.**

RYL. Dominus autem qui nouit saluos facere videns
in mente discipulorum super hoc cogitationem exortat
velut quādam amaritudinis radicem prius q̄ augmen
tum susciperet: radicinus eam euellit. cum. n. ichoant pas
siones in nobis facile deuincuntur: sed aucte difficile sunt
mobiles. vñ seq̄t: At iesus vi. cog. cor. eo. appre. pu. sta.
eū pe. se. Discat q. nudū hoīem putat ē iesus se errasse.
quis enī vñ caro factū sūt: māsūt tñ deus nā solius dei
ē posse rimari corda et renes. q. aut puez assūpsit et po
nebat penes se: agebat cā ap̄loz vtilitatis et nre. Depa
scitur enim inanis glorie morbus vt plurimū: qui p̄mi
nent in hoibus alijs. Puer aut synceram gerit mentem
immaculatam cor: et manet in simplicitate cogitationis.
non ambit honores: nec nouit cuiusuis prerogatiue
modum: nec refugit videri non min⁹ se hie: multā ge
rit seueritatē i mētē et corde. Tales aut dñs amplexatur
et diligit: et prope se dignatur habere. q. qui elegerūt que
sua sunt sapere. Ait. n. Discite a me: qz mitis sum et humi

lis corde. vñ sequit. Et ait quicūq; suscepit istū in noie
meo: me recipit. q. d. quādo vñ q. r eadē ē merces bono-
rātibus sanctos: siue forsan minim? sūt: siue pclarus ho-
noze r gloria: quā in eo christus suscipitur: quo nōn va-
num est petere inuicem fungi prerogatiua. **BEDA.**
In hoc autē nō simpliciter paupes christi ab his qui ve-
lunt esse maiores: p eius docet honore suscipiēdos: vel
malicia puulos istos esse suadet. vnde cū diceret: Quicū
q; suscepit puer istū: addit in noie meo. vt. i. s. formā virtu-
tis quā natura dūce puer obseruat ipsi p noie xpi ratio-
nis industria sequat. Sed qz r se in puero suscipi docet
ipse puer natus ē nobis: ne putarē hoc ēē solū quod v-
debat subijūre. Et quicūq; me recipit: recipit illū q; misse
me. Talē se vtiq; actantū credi volēs: q̄lis r q̄tus ē p̄.
AM. Qui. n. imitator ē xpi recipit: xps recipit: qz imaginē
dī recipit o eū recipit. S3 qz imaginē dī nō poteram? vidē
facta ē nobis p incarnationē vbi p̄ns: vt recedētiaret: no-
bis q; sup: a nos ē diuinitas. **CI.** Adhuc autē magis insi-
nuat. pmissi verbi intentionē dices: Nā qui minor ē iter
vos oēs: hic maior ē. Qd de modesto dicitur: quātū nūllū de
se sublime putat. ppter honestatē. **THE.** Quia dñs dī
xerat: Qui minor ē inter vos oēs hic maior ē. ētimuit iō-
ānes ne foret malū aliqd fecerit: p p̄la potestate quēdā
hoiē. phibētes: nā phibitio nō minor ē phibētē ostē-
dit: sed maior aliqd sapiētē vnde subdit Rōndēs autē iō-
ānes dixit: Precepto vidim? quēdā i noie tuo egiētēm
demonia: r phibui? eū. Nō quidē iudicēs: s3 opatio
nē miraculoz d iudicātes. n. n. cū eis miraculoz p̄tates
accepit: neq; qd dominus misserat sicut illos neq; iesum
in omnibus sequebatur. vnde subdit: Qui nō sequitur
te nobiscū. **AM.** Iōānes enī plurimū diligēs: r iō re-
marus excludēdū putat beneficio: qd q̄l nō vtiatū ob-
sequio. **CI.** Sed oporebat magis pensare non hūc ip̄z
esse miraculozum auctozē: sed gratiā que est in eo qui in
virtute christi miracula pficit. Quid autē si nō enumerat
multe sunt differētie ip̄z donoz: sed qz tradidit saluatoz
p̄tates aplis vt spūs im̄dos egiētē: putauerūt nūllū ali-
oz q̄ sibi solis licere cōcessam gerere dignitatē: r iō acce-
dūt sciscitantes si liceat r alios hoc agere. **AM.** Nō re-
phendit autē iōānes qz amore faciebat: s3 docet vt noue-
rit infirmoz ēē firmo iūq; distātiā. Et iō dñs r si fortio-
res remunerat tamē nō excludit infirmos vnde sequit. Et
ait ad il. se. Noli. phi. Qui. n. nō ē aduer. nos: p no. est.
Bene dñs: r ioseph r nicodem? occultū discipulū ppe-
metū: ipe tñ suū ubi offm nō negauerūt. sed tñ qui alibi
dixisti: qui nō est mecū aduersum me est: r qui meuz nō
colligit dispergit: aperi nobis ne videat p̄tariū. r puto
qz siq; mētū p̄sideret scrutatoz: nō deat dubitare vnū
cuiusq; factū mētē discernit. **CHR.** Jllc. n. cū dixit:
Qui nō est mecū aduersum me est: ostendit diabolū r
iudeos sibi esse contrarios: hic autē ostendit eū q̄ i noie
christi demones egiēbat in pte cum eis existere. **CI.**
q. d. Pro vobis qui christum diligitis: sunt qui persequi
volunt que ad ipsius gloriā spectat: eiusdem gratia co-
ronati. **THE.** Mirare autē christi virtutē qualiter per
indignos r non discipulos eius gr̄a operaficant r per sa-
cerdotes sanctificant hoies: q̄uis sacerdotes sancti nō su-
erint. **AM.** Cur autē hoc eos qui possunt per manus
imp̄dēt inuidis iperare spiritibus in noie iesu neget ēē
phibēdos: sm mattheum dīc hīs: Non noui vos Sed
aduertere debem? nō esse sniāz discordiā s3 illud cen-
seri q̄ nō solū officij ē clericos: s3 etiā vniū opa regrāt iūq;
esse xpi nomē vt etiā parū sancti opituleat ad gr̄az vñ ne
mo purgati hois sibi gr̄az vdicet: i quo eterni nois vñ
opara sūt nō. n. merito suo diabolus: sed odio sui vicis
BEDA. Itaq; in hereticis r malis catholicis non sa-
cramenta communia in quibus nobiscum sunt: r aduersū
nos non sunt: sed diuisione pacī veritatiz contrariam
qua aduersum nos sunt r dominum nō sequuntur: no-

biscum deſtari ⁊ phibere debemus.

Factū est autē dñs cōplerēt dies assuptōis ei⁹
 ⁊ tpe faciē suā firmāuit vt irēt in hierusalē. Et mlti
 sūt nūcios ante cōspectū suū: ⁊ eūtes intrauerūt in ci-
 uitatē samaritanoꝝ vt parēt illi. Et n̄ receperūt eū
 quia faciēs ei⁹ erat eūtes hierusalē: Cū uidissent
 autē discipuli ei⁹ iacobus ⁊ iohannes dixerūt: Dñe
 vis dicim⁹ vt ignis dscēdat de celo ⁊ cōsumat illos
 et puerfus icrepauit illos dicēs: Nescitis cui⁹ spi-
 ritus estis. fili⁹ hoīs nō venit aīas p̄dere s; saluare
 Et abiērūt in aliud castellū.

CIRYL. Cum inuenerit tempus quo decebat dominum
peracta passione salubri: celum ascendere: decreuit alge-
dere hierosolymam. vnde dicitur: factum ē au. dum cō-
ple. di. aferum. eius ⁊ ipse faci. su. firma. vt irerit hierusa-
lem. **TYTVS.** Quia ibi oporerebatur verum agnum of-
ferri vbi figuralis agnus immolabatur. Dicit autem: fir-
mauit faciem suā. i. nō huc ⁊ illuc ibat: nec pambulat
vicos ⁊ municipia: sed tunc tenebat versus hierusalem.

BED A. Cessant ergo pagani quasi hominem videre crucifixum: quem et tempus fide crucifixionis constat quod deum preiudicis: et quasi sponte crucifixendus locum quo crucifixendus erat firmata facie idest obtinuit atque impetrata mente petisse. **CIRYL** Dissit autem nuntios paraturos ei et comitibus eius hospitium: qui cum uissent ad terram samaritanorum: non fuerant admissi: unde sequitur: Et mihi nunc fac ante conspe. suum. Et cum intrare in ciuita samaritana: et a peregrinis illum

AMBR. Dices quia recipi noluit ab his quos sciebat non simplici mente couersos: nam si uoluisset: ex in deuotis deuotos fecisset. sed deus quos dignatur vocat: quem uult religio facit. **Cur** autem non receperunt euangelista memorat dicens: Quia facies ei erat cuius in hierusalem. **THEO.** Sed si intelligamus quod illum non receperunt: quia ire hierusalem determinauerat: inueniunt hi excusati quod non receperunt eum. Sed dicendum est quod in hoc quod dicit euangelista: Et non receperunt illum. intelligitur illis quod neque in samariam uenit. deinde quasi aliquo interrogante: quare non receperunt ipsum: neque eos adiuit hic dicitur: non quia impotens esset: sed quod illuc ire nolebat: sed magis hierosolymam. **BEDA.** Uel hierusalem ire conspiciunt samaritanis: dominum non recipiunt. non enim contumtur iudei samaritanis: ut iohannes ostendit. **CIRYL.** Sed cum dominus qui omnia nouerat sciret quod eius nunc non essent a samaritanis recipiendi: ideo tamen precepit eis quod precederet: quod mos erat ei omnia fatigare erga profectus discipulorum. Ascendebat autem hierosolymam perpinquante tempore passionis. ut igitur quando patiens uiderent scandaligarentur: considerantes quod oppositum patientes esse cum contumelias inferunt aliqui: premittit quasi quoddam preludium samaritanorum repulsam. Profuit autem eis et aliter. futuri enim erant doctores orbis terrarum: ciuitates et villas percurrentes ad predicandum euangelicam doctrinam: quibus aliquando occurrerent aliqui minime recipientes sacramenta predicationem: quasi non concedentes secum commorari icsu. Docuit igitur eos quod diuinam annunciantes doctrinam pleni esse debebant patientia et mansuetudine. Non autem hostiles et iracundi: et in peccantes in eos atrociter insurgentes: sed adhuc in sumptales: imo zelo feruido commoti: uolebant ignem de celo super eos deducere. **Pequitur:** Cum ui. au. disci. eius iaco. et io. dixit. Domine scis dici. ut ig. descen. de ce. et confum. illos? **AMB.** Sciebat enim quod phineas reputatum ad iusticiam: quia sacrilegos interemerat: et ad preces helic ignem descendit.

diffe de celo: vt pphete vindicareſ inſuria. **BE.** Sācti enim viri qui optime ſcīrēt mortē ſūā que anima diſſoluit a corpore nō eſſe formidandā: ſz eoz in animuz qui illā timent: nōnulla peccata morte puniēt quo z viuētibus viliſ metuſ ieiuncteſ illis qui morte puniebant: nō ipſa mors noceret: ſed peccatū qd augeri poſſet ſi viuerēt. **AM.** Sz vindice: qui timent vindictā nō querit: q nō timent. ſimiliter oſtēdit nobis in apoſtoliſ fuiſſe merita pphetay: qñ eandē ſibi pātē qua ppheta meruit ipe tradidit: pſimū: q ad finonē ſuū ignis de celo deſcenderit: qñ filij ſunt tonitruū. **TYTVS.** Cēſet aut ab eis multo iu. tius eſſe ſamaritanos perire: dñm nō admittētes: qñ quaginta ſeruū excludere tēantes. **Dñs** aut in eos nō pmoct: vt oñderet qz nō hz vltionis ſtudiū pſe cta virtus nec vlla ſit iracūdia vbi plenitudo ē charitati: nā nec excludēda ē infirmitas: ſed iuāda. pcul a religioſis indignatio: pcul a magnanimitis cupiditas vltionis. vñ ſequit: **Et** puer. inere. il. z di. Neſcitis cu. ſpi. ctiſis? **BED.** Reprehēdit eis dñs nō exēplū pphete ſancit: ſed igno: ratiā vidiēdi que adhuc erat i rudibz: ai aduerſes eos nō amare correptionē: ſed odio deſiderare vidiēt. Itaqz poſtea qz eos docuit: quid eēt diligere. pſimū tanqz ſcipm: inſuſo z ſpū ſancto nō deſuerūt tales vidiēte qz multo rariuſ q in veteri teſto: qz ſicut ſequit: fili. ho. nō v. an. pde. ſed ſaluare. q. d. z vos ergo q ciuſ ſpū ſignati eſtis etiā acta eiū ſimulaminē: nūc pic cōſulentes: ſed in futuro iuſte iudicātes. **AM.** Nō enī ſemp in eos qui peccauerūt eſt vindicandū: quia nonnūqz ampli uſ pdei clementia tibi ad panētiam: lapſo: ad correptionē. Deniqz ſamaritani ciuſ crediderūt a quibus hoc loco ignis arceat.

Factum eſt aut ambulantiſ illis in via dixit quidam ad illū: **Se** quar te quocunqz ieris. **Dixit** illi: **Vulpes** foueas habent: z volucres celi nidus: filiū aut hois non hz vbi caput ſuum reclinet. **Aut** aut ad al. erū: **Se** quere me. **Ille** autem dixit: **Dñe** pmitte mibi pſimū ire: z ſepelire patrē meū. **Dixitqz** ei ieſus: **Sine** vt mortui ſepeliānt mortuos ſuos: tu aut vide z annūcia regnū dei. **Et** ait alter: **Se** quar te dñe: ſz pmitte mibi pſimū renūciare hiſ qui domi ſunt. **Aut** ad illū ieſus: **Nemo** mittens manum ſuam in aratrum z aſpiciens retro: aptus eſt regno dei.

CIRY. Et ſi manifeſtus ſit oium dñs: nō ſimpliciter z improuide ſingulis dat ſuperna z diuina dona: ſed illis q digni ſunt recipe: qui. ſ. aiam ſuā alienāt a maculis pſuitatū: z hoc nos docet euāgelicor vboz vñs cū dicit factū ē au. abu. il. in via: di. q. ad illū. **Se** quar te quocunqz ieris. **Primo** quidē plurima pñet in acceſſu inertia pñter oñdē qz plenus ſit impudētia nūmia. neqz. n. ſimiliter xpm ſequi petebat. ſicut alij plures de populo: ſed magis inſilicbat ad aplicas dignitates: cū paulus dicat. **Nō** aſſumat qſqz ſibi honore: ſz a dō vocat. **ATHA.** Aulus ē ſuit cōpare ſe incōprehēſibili ſaluato: z pñt dicens: **Se** quar te quocunqz ieris. eo qz ſequi ſaluatozem ſimplr ad eiū audiēdū doctrinā poſſibile ē humane nature ppietate qua fungit erga hoies: nō ē aut poſſibile ſecū cōcurrere vbi libet exiit: ipſe nāqz incōprehēſibilis eſt: z non circūſcribitur loco. **CIRY.** Alio quoqz mō non immerito reſuſcitabilē facit eu: dēcedat enī ipm crucē ſuā accipe ad ſequēdū dñm: z abrenūciare pñtis vite aſſectibus. z hoc dñs i eo reprehēdit: nō vīuperāſz cor rigēs. **Sequit:** **Et** ait ieſus: **Vulpes** foueas hñt: z volucres. n. ſil. aut ho. nō habz vbi ca. ſu. reclinet. **THEO.** Quia enī viderat dñm multū populū adducēte puteute q ab eis hñt precium: z q ſi ipſe dñs ſequereſ poſſet pe

cunā cōgregare. **BE.** Unde dñs ei: **Quid** me ppter oium tias z lucra hui? **Teculi** cupis ſequi: cū tāte ſz paupratas vt nec hoſpitiolū quidē habeā z non meo vtar tecto? **CHRY.** Aſpice qualiter paupratē quā dñs docuerat p opera demonſtrat. **Nō** erat ei meſa: nō cadelabū nō domus: nec quicqz aliud talū. **CI.** **Dyſtice** aut ſignificatio: vulpes z volatilia celi malignas z aſtutas poteſtates demonum vocat. q. d. quando vulpes z volatilia i te māſionē hñt: qualiter xps i te reſciet? **Quid** cōe ē luci z te nebris? **ATHA.** Uel i hoc dñs magnitudinē ſui muneris docet. q. d. **O** ia gener: bilia circūſcribi pñt: vñ vō dei incōprehēſibilis pñtis ē. **Et** iō ne dicas: **Se** quar te quocunqz ieris. **Cetey** ſi velis diſcipulus fieri: abdicēs irrōnabilia: eo qz impoſſibile eſt eum qui morat in irrōnabilitate: vbi diſcipulū fieri. **AM.** Uel vulpes hereticis pparat: fallax quippe aīal z inſidijs ſemp intēu z rapina fraudis exerceat. **Nihil** tutū: nihil ocioſuz: nihil paucū eſſe ſecurū: eo qz intra hoſpitiā hominum pſedam requirit. Ita ſunt heretici: qui domū ſibi parare non norunt: ſed circūſcriptionibus ſuis alios occipere conant: hoc aīal neqz maſteſcit vñqz. vñ apls ait: **Hereticū** poſt vñā correptionē deuita. volucres vō celi frequenter ad nequitie ſpiritualia ſimilitudinē deriuāt: z vcluti nidof quodā ſtruūt i pectoribz ipſoz. z ideo dñante verſa tia in affectibus ſinguloz: nulla pōt diuinitatis eſſe poſſeſſio. **Ubi** aut mentē pbauerit ino: rā: ſupra ipſum quodāmodo vim ſue maietatis reclinat: qz proſuſiore qdā gratia pectoribus inſerat. **Sic** igi non videt conuenire rōni vt ſimplicē fidelēqz ipſum arbitremur: qui domini dignatione reſpuit: cum inde eſſi famulatus obſequium ſpōdōdiſſet. **Sed** dñs nō obſequioz ſpeciem ſed puritatem querit affectus: nec obſequiū eiū admittit: cuius nō probatur officiū circūſpectū eteni fidei dñs ē hoſpitiūz nedū inſidelibus nre domus interna referam. i. alienaz pſidia ipſouida crudelitate labamur. Itaqz vt aduerſas deū nō cultū aſpernantez ſed eſſe fraudis: qui repudiant fraudulentū elegit inno: cētem. **Sequit:** **Aut** aut ad alterū **Se** quere me. **Sed** hoc dicit ei cuius pñem iam ſciebat mortuū. vñ ſequit: **Ille** aut dixit: **Dñe** pmitte mi. pſi. ire z ſepe. pa. meū. **BED.** Nō diſcipulū reſpuit: ſed expleta pſimum paterni funeris pietate: liberioz aſſequi deſiderat. **AM.** Sz dñs quos miſerat aduocat. vñ ſequit: **Dixitqz** ieſus: **Sine** vt mor. ſepe. mor. ſu. tu aut va. z annū. reg. dei. **Cū** religioſū humani corporis ſepeliēdi accēperim? oñm: quō pñi quozqz funeris ſepultura phibet niſi vt itelligas hūana poſt habēda diuinitis: bonū ſtudiū ſz mai? ipedimētū nā qui pñtur ſtudiū deriuat affectuz qui diuidit curam differt proſectum: ergo pñius ſunt obeūda q maxima: nā z apli ne occuparent ſtudio diſpē ſandi miniſtros paupibus ordinari. **CHRY.** **Quid** aut magis neceſſariū pñtis exēdiſ: qd facili? cū nō eēt multū pñs dādū: p hoc docemur qz minimū ipſa fruſtra ducere docet: z ſi mille cogētia ſunt: imo pſferre ſpiritualia cūctis admodū neceſſarijs. **Diabolus** n. inſiſtit attētijs volēs aliquē aditū iuēire: z ſi modicā ſumat negligētia magnā operat puſillanimitatē. **AM.** Nō ergo paterni funeris ſepultura phibetur: ſed neceſſitudinē generis diuine religionis pñtas anteſerit. **Illud** pſozibus relinqui tur: hoc mandatur electis. quō aut mortui ſepelire mortuos poſſunt: niſi geminā hic itelligas mortē: vñā nature: alterā culpe. **Eſt** etiā mors tertia: i qua peccato mortimur deo viuim. **CHRY.** **Cū** ergo dixiſſet mortuos ſuos: oñdit hūc nō ē mortuū ei? puto enī dñm iſide liū fuiſſe deſunctū. **AM.** **Aut** qz ſepulch: z patens eſt guttur ipioz: memoria eoz abolēda pſcribit: quoz ſiml cū corpe meriti occidit: nec reuocat ab officio. patris filius ſed fidelis a perfido cōmunione ſecernit: nō interdi cū ē muneris: ſz religionis myſterij cōmunione nobis cū gētibz mortuis nō futurā. **CIRY.** vel alit: **Erāt. n.**

pf senectute grauius. putat aut honestu aliqd agere du
 pponeret obseruare ei debita pietate: fm illud: Hono: a
 ptem tuu 7 mcm tuu. vñ vbi vocatus ead euagelicum
 mysteriu dicente dño: Sequere me. q̄rebat inducias q̄
 sufficere possent ad decrepiti p̄is sustentationem dicens:
 Permite mibi p̄mū ire 7 sepelire patrē meū. nō q̄ de-
 functu patrē sepelire rogaret: neq̄. n. ch̄stus hoc agere
 volens ipediuisset: sed dixit sepelire. i. sustentare i senectute
 vltimā ad mortē. Sed dñs ad eū dixit: Sine mortuos
 sepelire mortuos suos. erat. n. 7 alij curatores linea pa-
 rētele astricti: s; vt c̄stimo mortui eo q̄ nōdū ch̄stio cre-
 diderat. Hinc p̄cipe q̄ p̄ferenda sit pietas qua deo tene-
 mur amori parēti: quibus reuerētia exhibem⁹: q̄: p̄ eos
 geniti sum⁹. S; oīum deus cū nō essemus ad eēnos cō-
 duxit: parētes aut facti sūt ministri tiroitus ad eē. AV.
 de cō. euā. Hoc q̄ dicebat dñs illi cui dixerat: Sequere
 me. Alius vō discipulus misit se in medio: cui nemo ali-
 quid dixerat. vñ sequit⁹: Et alter ait. Sequar te dñe: sed
 p̄mū mitte mibi ire 7 renūciāre his q̄ domi sunt: ne for-
 te quo fieri solet querat me. CI. Imitata aut hui⁹ mōi
 p̄missio 7 oī laude plena: sed q̄rēte renūciare his q̄ do-
 mi sunt licentiano de ab eis: ondit q̄ vt cūq̄ dñs iussit
 a dño: vñ hoc pfecte adire pposuerit mēte. nā velle con-
 sulere p̄mos nō p̄ferimus: hui⁹ p̄posito indicat se vt
 cūq̄ labēti pp qd dñs hoc iprobabat. Sedq̄. Aut ad illū se
 sus: Ne mittes manū suā in aratru 7 respiciās retro apr⁹
 est regno dēi. Apposuit manū aratro: qui affectuosus ē
ad sequēdū: nñ respicit retro q̄ dilationē petit: occasione
redeundi ad dñz: 7 cū p̄pinqs p̄ferēdi. AV. de vbiis dñi
 q̄. o. ci. Vocat te oriens: 7 tu attēdis occidēte. BE. Ma-
 nū et cullib; i aratru mittere ē illi quoda p̄dictis istrō
 ligno 7 ferro dñice passionis duritiē sui cordis atterē at-
 q̄ ad serēdos bonoz opoz fructus aperire: qua siq̄ ex
 colere incipit cū vxore loth ad ea que reliq̄at respice
 re delectat: futuri ita regni munere p̄uas. GREGVS.
Arēbi nāq̄ intuit⁹ eoz q̄ deseruim⁹ ppter p̄suetudinē
trahūt ad retroacta: violētū. n. qd vsus ē ad retinēdū sibi
Nōne habuit⁹ ex vsu: ex habitu vō nā nascit⁹. Nām vero
amouere vt alterare difficile. Nā 7 si paulisper declinet
coacta: redit ad scip̄z velocit⁹. BE. Si aut secutur⁹ dñz
 discipulus quia vel domi renūciare velit arguit⁹: qd fiet
 illis: qui nulla vilitatis gratia sepe v̄sitant domos illo-
 rum quos in mundo reliquerunt. CA. X.

Ost hec aut designauit dñs ⁊ alios septuagintaduos ⁊ misit illos binos añ facie suã i oēs ciuitatē ⁊ locū quo erat ipse venturus. **Et** dicebat illis: **Desist** quidē multa: oparij aut pau ci. **Rogate** autem dominum messis vt mittat ope rarios in messē suam.

CIR. Certificauerat de p. pphas: q. euagelij p'dicato salutaria p'phensura erat no solu isrl' s; et gentiu greges. Et id a xpo post. xj. aplos ⁊ alij. lxxij. sut istituti. vñ d; post hec at designauit dñs ⁊ alios. lxxij. BE. Bñ. lxxij. mñus: q. totide mudi gentib; euagelij p'dicanduz erat: ut quo. xj. pmo pp. xj. trib' isrl' ita ⁊ hi pp extas gētes destinaret i' uēdas. AV. oc que. euā. Sic ē. xxiij. ho ris totus orbis pagit ar; lustrat: ita mysteriu illustrand; orbis p euageliu trinitatis. lxxij. discipulis i' uim: ter eni. xxiij. septuaginta duo faciūt. BE. Sicut at. xj. aplos foamam epōz p'mōltare nemo ē qui dubitet: sic ⁊ hos lxxij. figurā p'byteroz. i. secundū ordinis sacerdotū gēl' sisse. Sciēdū ē tñ ⁊ p'i p'mis ecclesie ip'ibus ut apostolica scriptura testis ē: utriq; p'byteri utriq; uocabant ⁊ epi quoq; vñ sapie maturitate: aliud industria cure pasto- ralis significat. CIR. Bui' etiā forma i' v'bis moysi figurabat: q. iubete deo. lxx. elegit qbus de' spm ifunde

bat. In numeris et scriptis e d filijs isrl q venerunt helij
qd iterptat asclous: 7 erat ibi .xij. fotes aquaz: 7 .lxx.
palme. Couolates eni ad augmenū spiritali reperimus
xij. fontes. f. sacros apostolos: qb' haurim' saluti sci
tia: sicut a fōtibz saluatoris: 7 .lxx. palmas: hos. f. d nūc
destinati sūt a xpo. Est. n. palma arboz bone medulle be
neradicata 7 fertilis: 7 p nascē. laquis: alta simul 7 frō
des porigēs furlum. Seqt: Et misit illos binos. GRE.
i home. Binos i p'dicatioē discipulos mittit: qz duo sum
pcepta charitatis: dei. f. amor 7 p'mi. Et min' q inter
duos charitas haberi nō pōt: qten' b nobis tacitus in
nuat: qz d charitate erga alterū nō hz: p'dicatiois officiū
suscipe nullaten' dz. OR. I. Sic etiā ex. xij. bini 7 bini
numerati fuerūt: vt i coz catholoz mattheus offendit
qz eni bini famularē dei vbo antiquū esse videtur. Edu
xit enim de' isrl' d egypto p man' moysi 7 aaron. Josue
quoqz 7 caleph pcorātes p cauerūt puocatū a. xij. ex
plozatoribz pplz. vñ oī: frater a frē adiut' vt ciuitas vi
lata. BA. Simul et p hoc idicatur q si aliq pares sunt in
spiritalibz donis: hoc n̄ sinet i eis pualeze p'prie opinio
nis passionē. GRE i home. Bñ aut subdit: Nū faciem
suā i oēs ciuitate 7 locū quo erat ipse vēturus. P'edicā
tores aut suos dñs seqt: qz p'dicatio puenit: 7 tūc ad mē
tis nre habitaculū dñs venit qñ vba exprobatioribz p'cur
runt: atqz p hoc vītas i mēte suscipit. Hic p'dicatoribus
iustias dicit: Parate viā dñi: rectas facite semitas dei nri.

THE. Designauerat aut om̃s discipulos pp multitudine
ne doctorib⁹ indigere. sic. n. agri spiciant multos meliores
desiderat. sic q³ credituri erat innumerales et̃nes. mul-
tis doctoib⁹ indigebant. vñ seq^r. Messis qdē multa.

CHR. *§3* qñ mēsses vocat: cū res ad pñs exordii sum-
mat: nodi tātolari: aut fuleis pductis de mēssib' tra-
cta: poterat cñd' discipuli vacillare: 7 secū meditari: 7
cercā qñter nos numerus brevis emēdare poterim' totū
mūdū: idiote sophilas: munitos nudū: oñantes sublece-
Te igit' pñdare tālū turbare: vocat cūageliū mēsses
q' d. patā sūt oīa: mītro vos ad patā collectiōē fructu-
eodē die: 7 ferē potestis 7 metē. **Siē** q' colon' exiens ad
mēsses letat: sic etiā vos mīto ampli' 7 alacri' necessarij
unū ē exire ī mūdū: nā hoc negociū mēssis ē: agros nobil-
exhibēs pparatos. **GRE.** i. ho. *§3* nō sine graui mēro-
re loq' possum' ad subqñ: q' d. p. v. pauci. q' 71 sunt qui

reloq ponim: qo inquit. Ep. v. pauci q. m.
bona audiat: dicit q. dicit. Ecce mudus sacerdotu ple
n. fz m i meste dei rarus valde rept: opao: q: offm
de sacerdotale fuscipim: fz opus officij nō ipem. BE.
Dicit autem meste multa ē ois turba credenti: ita opari
pauci sūt apli: z imitator: ref eoz q mittūt ad meste. CIR.
Dicit āgri fracioi mētozes mltos exigit: sic z mlti
do credituroz ppz: vñ subdit: Ro. au. do. mcl. vñ mlt. op
i mcl. suā. Illō at atēde q cū dixit fz: Rogate dñz meste
vñ mittat oparioi i meste suā: tpe postmoq hoc pēgit. Ipe
tristitūz: affert: qd mētoz mltos q oibz opari

CHR. 20 duplicatū atq; postmōdō eos: n addēs addnūc
33 ccedē vīrū. Insinuat atq; magnū donū ē opariōm
1 i melle dūmā: p hoc qd dīc: dñs melle sup hoc cēro:
gādū. **GRE:** Per hoc ēr educēdū sūt subdit: vt p sua pa
stoib: **RO:** vt digna eis opari valeāt: nec ab exhorta
tīe to: peat lingua. sepe. n. p sua neqñia p dīcantiū relin
gīt lingua. Sepe vō ex subiectō: culpa agitur: vt eis q
pessint predicationē ferro subrahatur.

Certece ego mitto vos sicut agnos iter lipos
Nolite portare sacculū neq3 perā neq3 calciame
ta: z neminem per viam salutaueritis.

CIRYL Narrat lucas consequenter lxx. discipulos vendicasse sibi a christo apostolicam eruditionem modestam: innoctat: equitate: nihilq. mundanorum sacrarum predicationibus pferre: aspirare aut adeo ad fortitudinem mentis vt nullum terribiliu formident: neq. ipsas moris

vn dicit: Ite. **CHRY.** Erat eni inter oia picula eorum solatia vtr? mutatis eos. r. io dicit: Ecce ego mitto vos q. d. hoc sufficit ad consolatione vestra: hoc sufficit ad sperandū r. nō timēdū supuenientia mala que significat subdēs: sicut agnos inter lupos. **ISID.** abbas: Denotat simplicitatē r. innocentia: nā debet accēdētes r. sua enormitate in iurias nature nō agnos appellat sed bedos. **AM.** Contraria autē sūt sibi ista: aialia vt alia ab alijs deuozent. Agni a lupis: sed bonus pastor lupos gregi suo timore nō nouit. Ideoqz isti discipuli nō i pceda sed ad grām dī rigūt: sollicitudo. n. pastoris bōi efficit vt lupi i agnos audere nihil possunt. Dicit ergo agnos iter lupos vt cōpleretur illud. Tūc lupi r. agni simul pascētur. **CHRY.** Hoc. n. sūt manifestū iudiciū pclarū tūpbi. vt circūdati essent discipuli chūsti ab hostib? : quasi agni inter lupos eos tamē cōuerteret. **BE.** Uel ipecialiter lupos vocat scribas r. phariseos qui sunt clerici iudeorū. **AM.** Uel lupis sunt heretici cōpandū. lupi. n. bestie sūt que illudant ouilib? r. circa pastores versant casus. Habitacula domozū intrare nō audēt. somnū canū: abnūta aut desidiaz pastorū expozit: ouis qut inuadūt: vt cito strāgulēt: ferit rapaces: natura corpis rigidiores: vt se facile nō possunt iſſectere: ipetu quodā suo ferūt: r. io sepe deludūt. Siquē piores hoīem viderit: vocē eius quādā nature vt ferūtur cripēt. si autē bō prius viderit: exagitat memorantur. Si heretici iſſidant ouilib? chūsti: fremunt circa caulas nocturo tpe. semp eni pfidīs nox ē: qui lucē chūsti in nebulis prauē interpretationis obducūt. stabula tamen xpī intrare nō audēt. r. ideo nō sanāt: sicut curat? ē ille in stabulo qui incidit in latrones. Explozāt pastoris absentia: q. pntibus pastozibus oues xpī iſſurare nō possunt. Quādā etiā mētis iſſidione duri ac rigidi nequaquā solēt a suo errore deslece: ere: quos scripture verus inter pā xpī illudit: vt i vanū suoz effūdāt imperis: r. nocere nō pnt: qui siquē vſuta disputatiōis sue circūscriptōe pueniunt: faciūt obmutescere. mutas ē. n. qui vbi dei nō cadē qua ē gloria pſitet. **Caue** igit ne tibi vocē tollat heretic? ne pōzē nō tpe deſpenderis. **serpēt.** n. oū latet ei? pfidīs si aut cōmēta iſſidant ei? agnoueris: iacturā pie vocis timere nō poteris. **Sunt** inuadūt: vitalibus vulnus affigūt oū aiām penit. Si etiā audies aliquē sacerdotē dīci r. rapinas ei? cognoscis: foris ouis: intus lopus ē qui hāne necis iſſaturabili crudelitate: rabiē suā deſiderat explere. **GRE.** In pastozali. **MULT.** n. cū regimīa iura suscipiūt: ad lacerādos subditos inardescūt: terrore pntis exhibēt. Et q. charitatis vſcera nō hnt. deum videre appetūt: ptes se esse minime recognoscūt: humili tatis locū i elatione dñationis inuāt. **Contra** que omnia pſiderādū nobis ē q. sicut agni inter lupos mittunt: vt sensum seruantes innocentie mozum malicie nō habeamus. **Qui.** n. locū pſicatiōis suscipit mala inferre nō debet: s. tolerare. **Quē** r. siquē zelus rectitudinis exigit: vt erga subiectos seuiat: intus paternā pietate diligat: quos foris quasi iſſequēdo castigat. **Qd** nūc rector bene exhibet: cū terrene cupiditatis bonozibus neqz mētis colla supponit. vnde subdit: **Nolite** portare sacculū neqz peram. **GRE.** nazāzenus. Quoz summa ē vt adeo viri tuoz exūtāt: q. nō min? ppter vite modū q. ppter eoz vbi euāgelii pſiciat. **GRE.** in ezechielē. **Tata** eni pſedicatoz o. z. ē i deo fiducia: vt pntis vite supitib? quis nō pvideat: tamē sibi hos nō deesse certissime sciat. **Ne** oū mēs ei? occupat ad tpalia: min? alijs pvideat eterna. **Cl.** Sic igit pcepat: nec de ipso subiecto curā habere cū dixerat: **Mitto** vos sicut agnos iter lupos. **Nec** etiā cōcessit sollicitos ēē erga extrinseca corpora: cū dixit: **Nolite** portare sacculū neqz perā. **Nec** etiā pcessit portare aliquid eoz q. nondū vnita sunt corpora. vnde subdit: **Nec** calciamēta. **Nō** āt sacculū r. perā portare phibuit sed nec aliquā studij dīſtractionē pmissit assumere: q. nec

ab obuiatū salutatioē dīſtrahi voluit. vnde subdit: **Et** ne minē p viā salutaueritis. **Qd** r. vndū ab heliseo dictum fuit. q. d. recto tramite ad opus pcedite: nō alinates benedictiōibus benedictiōes. **Damnū.** n. ē expēdere tēpus pſicatiōib? ppetēs. **AM.** Nō ergo hīc dñs phibuit q. beniuolētie displiceret offm: s. q. psequēde deuotōis intentio plus placeret. **GRE.** nazāzenus: **Mīdauit** etiā hoc eis dñs ad vbi glām. ne videt i eis magis vigere blāditiā: voluit etiā eos nō esse sollicitos i vbi alienis. **GRE.** in home. **Hec** autē vba siqz etiā p allegoriā velut intelligit: pecunia clausa in sacculo ē sapia occulta. **Qui** igit sapie vbi hz: r. hoc erogare primo negligit: quasi pecuniā i sacculo ligatā tenet. **Per** perā vō onera seculi p calciamēta mozum opoz exempla significāt. **Qui** ergo offm pſicatiōis suscipit: oīgnū non ē vt opus seculariū negociorū portet. **Nedū** hoc eius colla depūmit ad pſdicanda celestia nō assurgat: nec debet stultoz opozū exēpla pſpicere: ne sua opa quasi ex mortuis pellibus credat munire: ne. s. q. alios talia fecisse pſiderat: se etiā facere licenter putet. **AM.** Nihil etiā dñs i nobis mortale vult esse. **Mortale.** n. atqz terrenū calciamētuū mozes iubent solvere cū mitteret ad pplz liberandū: qd si quē mouet: qua rōe in egypto calcia iubenē edere agnū apli aut sine calciamēto ad pſdicandū euāgelii dīrigūt. **Is** pſiderare debet qui in egypto positus debz adhuc morsus cauere serpentis: multa enim venena in egypto. **Et** q. typo pascha celebrat patere pōt vulneri. q. aut minī ster est veritatis: venena nō trepidat. **GRE.** in ho. **Ois** aut qui saluat in viā ex occasione saluat inneris: nō ex studio optade salutis. **Qui** igit non amore eterne patrie sed premiozum ambitu salutem audientibus pſdicat: qua si in itinere saluat quia ex occasione: r. non ex intentioē salutem audientibus exorat.

In quācūqz domum intraueritis primū dīcite: pax huic domui. r. si ibi fuerit filius pacis: requiescat sup illum pax vestra: sin autē ad vos reuertet. **In** eadē autē domo manete: edētes r. bibētes que apud illos sunt. **Dignus** enī ē oparius mercede sua: **Nolite** trāsire de domo in domū. **Et** in quācūqz ciuitatē intraueritis r. susceperint vos: manducate: q. apponunt vobis: r. curate infirmos q. i illa sunt: r. dīcite illis: **Appropinquit** in vos regnū dei. **In** quācūqz autē ciuitatē intraueritis r. nō susceperint vos: exētes in plateas ei? dīcite: **Enā** puluere q. adhesit nobis d. ciuitate vestra extergi m? in vos. **Tū** hoc scitote q. appropinquabit regnū dei. **Dico** vobis: q. sodo mis in die illa re missus erit qz illi ciuitati.

CHRY. Bonorum omnium mater pax est sine qua cetera inania sunt. propter quod dominus discipulis in tranibus domos: illico pacem iussu proferre tanq. bonorum indicium dicens: **In** quācūqz domum intraueritis primū dīcite: pax huic domi. **AMBRO.** Ut. s. pacis perferamus nuncium: ipse primas ingressus pacis benedictione celebretur. **CHRY.** Unde pontifex ecclesie tradit eam dicens. **Pax** vobis. **Implozant** autē pacem sancti: non solum eam que versatur inter homines adinuicem: sed r. eā que pertinet ad nos ipsos. nam sepius in pectore bellum gerimus: r. nullo moleſtate turbamur: nec non praua desideria contra nos crebro insurgunt. **TYTUS.** dicitur autem: **Pax** huic domui scilicet habitantibus domum: omnes alloquatur: maior res pariter r. minores: neqz cum indignis vīa salutatio dīriget. vñ subdit: **Et** si ibi fuerit filius pacis: requiescat sup illū pax vestra. q. d. vos qdā pferetis vbi: res aut

pacis applicabit meo iudicio ubique dignum esse videbit. Siquis autem non sit dignus: non estis delusi: nec vobis vobis gratia pergit: imo recipiat ad vos. Et hoc est quod subdit. Si autem ad vos reuerteret. **GRE.** Pax enim que ab ore predicatoris offertur: requiritur in domo: si ea fuerit: quod si predestinatus ad vitam: et celestem urbem sequitur quod audit. aut si nullus audire voluerit: ipse predicator sine fructu non erit: quod ad eam pacem reuertitur: dum ei a domino pro labore sui operis merces recompensatur. Si autem pax vestra recipitur: dignum est ut ab eis terrena stipendia persequamur quibus patrie celestis premia offeruntur. vnde sequitur. In eadem autem domo manete edentes et bibentes que apud illos sunt. Ecce quod peram et sacculi portari prohibuit: sumptus et alimenta ex eadem predicatione procedunt. **CHRY.** Sed ne aliquis diceret: cum sumo res proprias parado aduenis mensam: illud primo intrare facit tibi pacis donum offerre: cui nihil est equale: ut scias te maiora quam des suscipere. **TYTUS.** Vel aliter continua: Quia non estis constituti iudices eorum: qui sunt digni vel indigni: edatis et bibatis quod vobis offerunt ab eis. Dimitte autem mihi eorum: quod vos recipitis: examine mihi vobis quod sit notum non esse tibi filium pacis: tunc enim fortassis retrocedere debetis. **THE.** Uide igitur qualiter discipulos mendicare instituit: et pro precio eos nutrimentum habere voluit. nam subdit. Dignum est enim operari mercede sua. **GRE.** Sunt enim iam de mercede operarii ipsa alimenta sustentant omnia: ut hic merces de labore predicationis inchoet: que illis de veritatis visione perficitur. Qua in re considerandum est: quod vni nostrum operi due mercedes debentur: vna in via que nos in labore sustentat: alia in patria que nos in resurrectione remunerat. Merces itaque que in presenti recipitur hoc in nobis debet agere: ut ad sequentem mercedem robustius tendat. Verum quod quisque predicator non debet predicare debet: ut in hoc tempore mercedem accipiat: sed et mercedem recipere: ut predicare valeat. Quisquis namque id predicat: ut laudis vel muneris mercedem recipiat: eterna mercede se priuat. **AMB.** Subditur vnde: alia: ne de domo ad domum quis vaga facilitate demigret. Sequitur enim: Nolite transire de domo in domum. vnde. si amore hospitali fuem? constat: neque aliquis amicitie necessitudine facile effluam? **BE.** Descriptio autem diuersarum domus hospitio: quod iam in ciuitatibus agere debet docet: prius scilicet in omnibus edificare: ab impiorum vero per omnia societate fecerunt. vnde sequitur. Et in quacunque ciuitate intraveritis: et susceperint vos: madicare que apponunt vobis. **THE.** Quamvis modica existat: et vix nulla amplius inquirentes: denunciat etiam eis ut operantes miracula homines ad suas predicationes attraheret. vnde subdit. Et curate infirmos: qui in illa sunt. Et dicite illis: appropinquabit in vos regnum dei. Si enim prius curaueritis deinde docueritis: prosperabit finis: et homines credent regnum dei appropinquare. non enim curarent: nisi hoc aliqua virtus diuina perficeret. Sed etiam cum finis curatur: appropinquat in eos regnum dei: quod longe est ab eo cui dominat peccatum. **CHR.** Uide autem dignitatem apostolorum: nihil sensibile mouent: perferre: qualia circa moysen et prophetas. scilicet bona terrena: sed quedam noua et mirabilia. scilicet regnum dei. **MAXI.** Dicit autem appropinquauit. non ut ostendat ipsa breuitatem: neque enim regnum dei venit cum obseruatione: sed ostendit dispositionem hominum ad regnum dei: quod quidem potentia est in omnibus creditibus: actu vero in his qui respuunt corporalem vitam: et solam eligunt spiritalem: qui dicere possunt. Vltimo autem ego: scilicet vixit in me christus. **AM.** Deinde docet excutendum de pedibus pulueris: si quis recipiens domus hospitio non putauerit dicere: In quacunque ciuitate intrare. et non rece. vos: exeuntes in pla. dicite et puluerem pedum qui adhesit nobis de ciuitate vestra extergite in vos. **BE.** Vel ad contestationem terreni laboris: quem per illis inaniter susceperunt: vel ut ostendat vobis adeo se ab ipsis nihil terrenum querere: ut etiam puluerem de terra eorum non sibi patiantur adherere. Vel per pedes ipsum opus et incessus predicationis significat: puluis vero

quo aspergunt: terrene leuitas est cogitatio: a qua summi doctores imunes esse nequeunt. Qui ergo spreuerit doctrinam: labores et pericula doctrinam: ad testimonium sue damnationis inflectit. **ORI.** Extergendo ergo puluerem pedum istos quo dammodo dicit: puluis peccatorum vobis merito venit super vos. Et attende quod quicunque ciuitates non suscipiunt apostolos sanctorum doctrinam habent plateas: iuxta illud: Lata est via quod ducit ad perditionem. **THE.** Et sicut recipientibus apostolos appropinquare regnum dei dicitur in beneficium: sic non recipientibus in iudicium. vnde subdit. Tamen hoc scitote: quod appropinquabit regnum dei. Sicut aduentus regis est quibusdam ad penam: quibusdam vero ad honorem. vnde de eorum pena subdit. Dico autem vobis: quod sodo. i. illa die remittetur: quod illi ciuitati. **EVSE.** Nam in ciuitate sodomitarum non caruerunt: angeli hospitio: sed loth inuentus est dignus eos hospitari. Si ergo ad accessum discipulorum: nec vnus inuenitur in ciuitate qui eos recipiat: quomodo non peior erit ciuitas sodomorum? Hic sermo docebat eos audacter aggredi regulam paupertatis. non enim posset consistere ciuitas et villa nec vicus sine aliquo incolamotuo. nam nec sodoa subsisteret: non reperto loth: quo recedente tota repente pergit. **BED.** Sodomite quoque ipsi et si inhospitales fuerint inter cetera carnis animumque flagitia: nulli tamen apud eos tales hospites quales apostoli reperiuntur. loth quidem aspectum et auditum iustus erat: non tamen ibi aliquid docuisse aut signa fecisse probet. **Ue tibi corozaim. ue tibi bethsaida quia si in tyro et sydone facite fuissent virtutes que facite sunt in vobis. olim in cillio et cinere sedentes peniterent. Veruntamen tyro et sydoni remissius erit in iudicio quam vobis. Et tu capharnaum usque ad celum exaltata: usque ad infernum demerges. Qui vos audit me audit: et qui vos spernit me spernit. Qui autem me spernit: spernit eum qui misit me.** **AM.** Docet dominus grauiori pene obnoxio fore quod ciuitas non sequendum qui legem iudicauerit esse soluenda dilectio. **Ue tibi corozaim. ue tibi bethsaida. BEDA.** Corozaim bethsaida: et capharnaum: tyberias quoque quas iohannes nominat: ciuitates sunt galilee sue in litore lacus genezareth: que ab euangelistis mare galilee vel tyberiadis appellatur. plagit ergo dominus has ciuitates: que post tanta miracula atque virtutes non peniterunt: peioresque sunt gentilibus: naturale tantum ius dissipantibus: quia post descripte legis contemptum: filium quoque dei et gloriam eius spernere non timuerunt. vnde sequitur. Quia si in tyro et sidon. facite fuisset virtus que in vobis facite sunt: olim in cillio et cinere sedentes peniterent. In cillio quod de pilis caprarum conuertitur: asperam peccati pungentis memoriam significat. In cinere autem mortis considerationem: per quam in puluerem redigimur demonstrat. Porro in sessione humilitatem proprie conscientie significat. Impletum autem videmus hodie dictum scilicet saluatoris: quia corozaim et bethsaida presente domino credere noluerunt. Tyros autem et sidon et quondam dauid ac salomoni amici fuerunt: et post euangelicantibus christi credere discipulis. **CHRY.** Deplozatur autem dominus has ciuitates ad nostrum exemplum: eo quod effusio lachrymarum et gemitus amarus super patientes insensibilitate doloris: non modicum antidotum est: et ad correctionem patientium: et ad remedium ingemiscientium super eos. Non solus autem deplozatione inducit eos ad bonum: sed et per terrorem. vnde sequitur. Veruntamen tyro et sidon remissius erit quam vobis in iudicio. Hoc et nos audire debemus: non enim solis illis: sed etiam nobis peius iudicium statuit: nisi recepimus intrantes ad nos hospites quorum puluerem percipit excutere. Quia autem plurima signa fecisset dominus in

capitulum: et ea scola habuisti: videbas super altas civitates exaltata: sed propter incredulitatem cecidit in ruinam: unde sequitur: **Et tu capbar.** vsq; in celum exalt. vsq; ad infernum demergeris. **BE.** Duplex autem ista sententia: **Uel** id ad infernum demergeris: q; propter peccationem meam superbi sum restituitur: **vt. f.** intelligat celum exaltata pro superbia. **Uel** id: q; es exaltata vsq; ad celum meo hospitio et meis signis: maioribus plesteris supplis: q; his quos credere noluit. **Et** ne quis putaret hanc interpretationem vel in modum civitatis vel personam pervenire q; dñs in carne videtes sperneret: et non omnibus q; hodie quos euangelij vba despiciunt. **Consequent** adiunxit oīes. **Qui** vos audit: me audit. **CL.** Per quod docet q; dñs p seos aplos dñs acceptat: et q; dñs illos audit: christus audit. Inevitabilis ergo pena hereticis imminet: q; aplos negligunt vba. **Sed** enī: Et q; vos spernit me spernit. **BE.** **Uel** f. in audiendo q; q; vel spernando euangelij predicationem: nō viles q; psonas s; dñs saluatores: imo ipse p se spernare se vel audire discedit. **Qui** autem me spernit spernit eū q; misit me: q; i discipulo inquit audit: et filio pē honorat. **AV.** De vobis oīes: Si autem fmo dei ad vos quos querit: et eo loco vos ostendit: videte ne spernat nos ne ad illū perveniat: q; nobis feceritis. **BE.** Pōt et ita intelligi: **Qui** vos spernit me spernit. i. qui nō facit mīas vni dñs fratribus meis mīis: nec mihi facit. **Qui** autem me spernit. nō lē credere filiū dei: spernit eū q; me misit: ego et pī vnus sum. **TITVS.** Simul autem i hoc discipulos consolatur. q. d. **Nō** dicatis: cur unus passuri cōmunitas et accommodata reliqua: ego p beo gratia i me vestra redundat pumelia.

Reuerſi sunt autē septuaginta duo cū gaudio dicētes: **Bēne** etiā demonia subiiciūt nobis i noīe tuo et ait illis: **Videbā** sathanā sicut fulgur d celo cadētes. **Ecce** dedi vobis pātes calcādi supra serpētes et scorpiones et sup oēs virtutē inimici: et nīhil vobis nocebit. **Uerū** i in hoc nolite gaudere q; spūs vobis subiiciūt. **Gaudete** autem q; nō mīna vestra scripta sunt in celis.

CIRY. Supra dictū ē q; dñs misit discipulos gra spūritū: scilicet i signis: et scilicet p dicationis ministri pātes sup imundos spūs acceperūt: nūc autē reuerſi p sicut honorat eos potētia. vñ dñs: **Reuerſi sunt autē.** lxxij. cū gaudio dicētes: **Bēne** etiā demonia subiiciūt nobis i noīe tuo. **Videbant** qdē gaudere magis q; scilicet i miraculo: auctores: q; q; facti erāt p dicationis ministri. **Erat** autē melius eos gaudere i illis quos ceperāt: sic vocat p ipm dñs paulus: **Gaudiū** meū et corona mea. **GRE.** xxiij. moralij: **Mi** re autē dñs vt i discipulo: cordib; elationē pmeret: idcirco um ruine retulit: qd ipse mgr elationis accepit: vt in auctore supbie dñs dñs qd dñs dñs vitiū formidat. **Unde** seqt: **Videbā** sathanā sic fulgur d celo cadētes. **BE.** **Di** cū sathanas: eo q; aduersat bono: hoc enī significat nō mēbeuatiū s; diabolus dñs eo q; coopat nobis i malo: et accusator sit. **Natura** ei ē i corpore: loc⁹ aere. **BE.** **Nō** autē dñs: **Nō** video: s; pū videbā: qñ corruit. **Qd** autē ait: **Sic** fulgur: vel p cūp: de supernis ad ima lapsus significat vsq; dñs: adhuc trāfigurat se i agelū lucij. **TV.** **Se** autē dñs vidisse tanq; iudicē q; nōuit i corpore: passiones. **Uel** dñs: **Sic** fulgur: q; nā fulgidus erat vt fulgur. s; scūs ē tenebrosus p pfectu: q; qd deus fecit bonum: hoc ipse se alterauit i malū. **BA.** **Supne** enī vntes nō sūt nālter sancte s; s; analogia diuini amoris mēsurā scilicet: catōis fontis. **Et** sic ferrū positū i igne nō desinit ēē ferrū vebemēt i flāme vnione tā effectū q; aspectu i igne: ptransit: sic et alme vntes ex pcepto ēē: qd ē nālū factū: illū hnt sctificationē: neq; enī cecidisset sathanas: si natura fuisset insusceptibilis mali. **CL.** **Uel** aliter: **Uidebā** sathanā sic fulgur d celo cadentē. i. ab vltima vnta

te in extremam fragilitatem. **Nam** ante salutis aduentum subegerat sibi orbem et ab omnibus colebatur: sed cum vnigenitum vbum dei de celo descendit: corruit tāq; fulgur: quia conculcatur ab adorantibus christum. **Unde** sequitur: **Et ecce** dedi vo. potes. calcan. supra serpētes. et scorpia. **TYTVS.** Serpētes quidem aliquādo figuratiter in deserto mordebant iudeos: et necabat eos eo q; infideles erant. venit autem qui serpentes illos perimeret: eneus serpens crucifixus: vt si quis credens i eū psererit: liberet a morib; et saluet. **CHRY.** Deinde ne putaremus hoc dici de bestiis subiunxit: **Et supra** omnem virtutem inimici. **BEDA.** hoc ē omne genus imūdoz spūritū de obsessis corporibus eijcēdi: et quātum ad ipsos subdit: **Et nīhil** vobis nocebit. **Quāuis** et ad literā possit accipi. **Paulus** enī a vipera inuassus nīhil mali patitur: et iohannes hausto veneno non leditur. **Hoc** autem inter serpentes qui dñt: et scorpiones qui cauda nocent: distare arbitror: q; serpentes aperte seutētes: scorpiones clanculo insidiantes vel homines vel demones significant. vel serpentes qui inchoandis virtutibus venena prauae persuasionis obijciunt: scorpiones q; consummatas virtutes ad finē vitare intendūt. **THE.** **Uel** serpentes sunt qui visibilibus nocent: veluti fornicationis et homicidij demon: qui vero invisibilibus nocēt scorpiones vocantur: sicut in vitijs spūritalibus. **GRE.** nifenus. **Voluptas** etiā serpens dicit i scriptura: cuius natura ē: q; si caput eius muri stricturā attingit: totū se: quē corpus ad se trahit: sic natura necessariū pcessit hōi domiciliū. **S; p** hanc necessitatē aggrediēs voluptas animum ad immoderatum quendam ornatu puerit: ad hoc subsequente auaritiā trahit: quā ipudicitia sequit. i. vltimū mēbrū et cauda bestialitatis. **Sed** quēadmodū non est p caudā serpentē retrahi: sic nō est incipiendū ab vltimis ad euellendū voluptates: nisi quis ptozē aditum obtulerit malitiē. **ATHA.** Deludunt autem nunc per christi virtutē pueri voluptatem: qui quondā seducebat grandeuos: et virgines pseuerant cōculcantes serpentine voluptatis fallacias. **S; et** quidā ipsum aculeū scorpionis. i. diaboli conculcates. i. morte: nō timuerunt interitum: verbis gratia: martyres facti. pleriq; vo postpositis terrenis libero gressu conuersant in celis: pūcepez aeris nō timentes. **TYTVS.** **Sed** q; leticia qua eos letos videbat: inanem gloriā sapiebat. gaudebat enī q; quā si sublimes effecti: terribiles hoibus et demonibus erāt. ideo dñs subiungit: **Uerū** i in hoc nolite gaudere q; spūs subiiciuntur vobis. **BEDA.** De subiectiōe spūrituum cum caro sint gaudere prohibentur: q; spūritus eijcere sicut et virtutes alias facere interdum non est eius meriti qui opatur: s; inuocatio nominis christi: hoc agit ad condemnationem eoz qui inuocant: vel ad vtilitātē eoz qui vident et audiunt. **CL.** **Sed** cur dñs non finis letari in honoribus a te collatis cum scriptum sit: **In** no minetuo exultabunt tota die: **S; dñs** eos ad mai⁹ gaudiū erigit. **Unde** subdit: **Gaudete** autē q; nōia vestra scripta sunt in celis. **BEDA.** q. d. **Non** oportet vos de demonium humilitatione sed de vestra sublimatione gaudere. **Salubriter** autem intelligendum est: q; siue celestia siue terrestria quis opera gesserit per hoc quasi litteris an notatus apud dei memoriam sit eternaliter affixus. **THEO.** Scripta sunt enī nōia sancto: um in libro vite non incausto: sed memoria dei et gratia. **Et** diabolus quidem desuper cadit: homines vero inferi existentes superius ascribuntur in celis. **BA.** **Quidam** autē sunt qui scribunt quidē nō i vitā: s; s; hieremiā i terra: vt s; hoc intelligat duplex qdā descriptio: hōz qdē ad vitā: illo rū ad pfectionē. **Quod** autē dicit: **Dele** inf de libro vite: nūtiū. intelligitur de his qui digni putabā: in libro dei pferri bi. **Et** fin hoc fieri dñs scripture mutatio: qñ a virtute delabimur in peccatum vel econtra.

In ipsa hora exultauit in spū scō et dixit: Cōfitebor tibi dñe pater celi et terre: q̄ abscondisti hec a sapientibus et prudētibz et reuelasti ea paruulīs. Etia pater qm̄ sic placuit ante te. Omia mibi tradita sunt a patre meo. Et nemo scit quis sit filius nisi pater: et quis sit pater nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare.

THEO. Sicut benignus p̄r vidēs filios suos dirigi gaudet: sic et xps exultat: q̄ apli tātis bonis facti sūt di gnī. vñ dī: In ipsa autē hora exultauit spū scō. **CI.** Inspe xit qdē p spū opationē quā aplis tradidit plurimū acqui sitionē. vñ i spū scō letat. dñ. i. in effectibz q̄ p spm̄ scī p uenit. q̄ si enī amato: hoībz: gaudij reputabat materia puerfione erranti de quo gr̄as agit. vñ seqt: Cōfitebor tibi pater dñe celi et terre. **BE.** Cōfessio nō sp̄ p̄nīaz s̄z gr̄a rī actionē significat: vt i psalmis sepissime legim. **CI.** Ecce autē inquit illi quoz corda puerfa sunt: gr̄as refert filius p̄r tanq̄ minor. **Sz** qd ipedit p̄substātiālē filiū lau dare p̄p̄tū genitorē mūdū saluātē p eū: q̄ si cētes p̄fessi onis ea hūc cē minoz: aspice q̄ uocat eū p̄ez suū et dñz celi et terre. **TYTVS.** Alia enī p xpm̄ ex nō entibus p̄ducta sunt. s̄z solus ipse i cōsp̄hensibiliter a p̄e ē genit. s̄z enī vnigenitū tāq̄ veri filij p̄is p̄ ē. vñ solus p̄r dīc Cōfitebor tibi p̄r. hoc ē glōrifico te. Nec mireri si p̄ez filius glōrificat: tota enī hypostasis vnigenitū genitoris ē gl̄ia: nā q̄ facta sūt et celū et agelī gl̄ia sunt creatoris. verū q̄ hec nimis ifume sita sunt: respectu dignitatis ipius: so lus filij cū de p̄fecte sit filius genitori: p̄fecte glōrificat pa trē. **ATHA.** Nouim. etia sepi saluatore hūana pro ferre: h̄z enī adiūctam hūanitatē diuinitas: nec tñ p̄pter co: p̄is regimē deū ignozes. **Sz** qd rīdēt i hoc q̄ uolunt subsistētis cē mali: formāt vō sibi deū aliū a vō p̄e chū stī. Et hūc dīcūt cē vnigenitū mali creatorē: et neq̄ne prin cipē: nec nō mūdialis machine p̄dītoz. At autē dñs ap probās vba moysi: Cōfitebor tibi p̄r dñe celi et tre. **ELI PHA.** Edm̄ aut a martione euāgelij h̄z: Regrazoz n̄ bi dñe celi: tacēs qd dī: Et terre. et qd dī: Dñ. ne intelligat q̄ uocat xps p̄ez creatorē celi et tre. **AM.** Postremo aperit celeste mysteriū: quo placuit deo v̄parauit ma gis q̄ prudētibz hui. mūdī suā gr̄az reuelaret. vñ seqt. q̄ abscondisti hec a sapientibz et prudētibz: et reuelasti ea paruulīs. **THEO.** P̄r sic dīstīguī vt dicat a sapien tibus. i. a phariseis et scribis legē iūterp̄rantibus. Et pru dētibz. i. ab his q̄ a scribis fuerāt docti. sapīēs enī ē qui docet: prudēs vō q̄ docet. Paruulos vō uocat dñs su os discipulos: quos nō legis doctores: s̄z d̄ turba et p̄i scatores elegit: q̄ sunt vocati nō mālīuolī q̄si paruuli. **AM.** Uel paruulū hic accipiam? qui se exaltare nō no uerit: et phaleratis smonibus artē sue iactare prudētie qd pharisei pleriq̄ faciūt. **BED.** Gr̄as igit agit q̄ aplis q̄si paruulis aduēt. sui aperuit sacra: q̄ i grauerūt scribe et pharisei: q̄ sibi sapiētes vidēt: et i p̄spectu suo prudētes **THE.** Abscondita igit sunt mysteria ab his q̄ putāt se cē sapiētes: et nō sunt. nā si cēnt: eis reuelata fuissent. **BED.** Un sapiētibz et prudētibz n̄ ispiētes et hebetes: s̄z par uulos. i. humiles opposuit: vt p̄baret se timore dñi anasse nō acūmē. **ORI.** Sēsus. n. defectus p̄paratio sit super uenitūs p̄fectōis. Qui. n. nō sentit q̄ caret vō bono: p̄ pter bonū p̄nā qd sibi iēse v̄e: vō bono p̄uaf. **CHR.** Nō aut letat et gr̄as agit: qd deī mysteria latebat scribas et phariseos. hoc enī non erat materia alacritatis: s̄z ge mitus. sed de hoc gr̄atias agit: qd qd sapiētes non noue rant: h̄i nouerūt. Gr̄as aut sup hoc agit p̄r cū quo ipse si mul hoc facit: ondes nimīa dīlectionē q̄ dīligit nos. **Qñ** dīc aut p̄nter q̄ hūl. rei prima volūtas sua sit: et p̄is qui p̄p̄ia volūtatē hoc agebat. vñ seqt: etia p̄r q̄ sic pla. ate te. **GRE.** His v̄bis exēpla humilitatis accipim. ne te:

mere dīscutē supna p̄silia de alioz vocatōe alioz: sue re pulsione p̄sumam. iustū. n. cē si p̄r: qd placuit iustū. in cūcū q̄ q̄ exterius dīspōnūt: apta cā rōnis ē occulte iustī cia volūtatis. **CHR.** Cū vō dīxisset: Cōfitebor tibi q̄ reuelasti ea paruulis. ne putares q̄ ipse xps hac v̄rute p̄uatus n̄ posset hoc facere: subiungit: Oia tradita sunt mibi a p̄re meo. **ATHA.** Hoc nō recte intelligēt ar rī sequaces delīrāt in dñm dīcētes: Si data sūt ei oia. i. dñmz creature: sūt ips quō ea n̄ habuit: et sic nō ē d̄ sba patris: nā si cēnt: nō cēnt opus recipe. sed ex hoc magis demētia eoz carpe. Si enī p̄s q̄ recepisset vacabat cre atura a v̄bo: qualiter saluabit illud. Oia i eo p̄sūt: et te p̄ si simul postq̄ facta ē creatura: tota sūt tradita ei nō erat opus tradere: p̄ ipm̄ nāq̄ facta sunt oia. Nō q̄ v̄i p̄i putāt: significat h̄ creature dñm. imo significatiū ē hoc v̄bum facte dīspōnatiōis in carne. postq̄ enī homo pec cauit: p̄turbata sunt oia. vñ v̄bū caro: factū ē: vt oia re stauraret. Data sūt ergo ei oia. nō q̄ p̄tate careret: s̄z vt saluatoz emēder vnīuersa: v̄sicut p̄ v̄bū oia i p̄cipio in troducta sunt i cē: ita cū v̄bū caro fē m̄ ē i ipō oia restau renē. **BE.** Uel dīcīt: Oia sibi tradita: nō mūdī elemēta s̄z h̄i q̄bus paruulis spū sacra filij p̄r reuelauit: et d̄ quom saluē cū hec loqueret: exultauit. **AM.** Uel cū oia legi oipotentē agnoscat: nō degenerē p̄is cū tradita legis fili um p̄teritis. Cui p̄ nāz oia vñ? substantie iura sunt p̄p̄a nō dono collata p̄ gram. Cū autē dīxisset oia sibi fore a p̄re tradita: ascēdit ad p̄p̄iā glōriā et excellētis ondes i nullo se supari a p̄re sub dīt: Nemo nouit q̄ sit fili? nisi p̄r: et qui sit p̄r nisi fili? Nō valet enī creature intentio cō p̄bēdcre modū diuine substantiē q̄ oēs supat intellectu: et decoz et? q̄libet p̄siderationē trāscēdit: s̄z a seipsa qd sit natura diuina cognoscit. itaq̄ p̄r id qd ē nouit filiū: et liū p̄r id qd ē nouit p̄ez: nō iteruēntē aliq̄ dīa q̄m ad diuinitatis nām. q̄ enī sit deus: credim. Quid autēz nā liter sit i cōsp̄hensibile ē. Sic ergo creatus ē filius: quō so lus sciret p̄ez: aut quō a solo p̄re sciret. Scire nāq̄ nām diuina ipossibile ē cuiuslibet creature. scire aut quod dīcōz eoz q̄ creata sunt qd sit: nō trāscēdit quēlibet intellectu: q̄nis super n̄fuz sensum. **ATHA.** Hoc autē dñs dīcēte cōstat arrānos ei obfistēre dñ dīcūt n̄ videri p̄ez a filio **Sz** eoz ondes ifamia si seipz nō nouit v̄bū: qd oibz pa tris et sui p̄stāt noticiā. Seqt enī: Et cui uoluerit filius re uelare. **TYTVS.** Est aut reuelatio traditio noticiā iux ta p̄p̄ositionē nature et v̄tutū vnīus cuiusq̄: et v̄bi dīcēt nā p̄lī a: h̄i ē cognitio sine doctrina: h̄i aut est p̄ructio nē dīsciplīna. **ORI.** Uult aut reuelare vt v̄bū n̄ irrat onabilē et tanq̄ iusticia q̄ nouit digne et tpa reuelādi et mensuras reuelationis. Reuelat aut remouens opposi tū cordi velamen: necnō tenebras quas posuit i sui latibulū. s̄z qm̄ ex hoc putāt q̄ alteri? sunt opionis: p̄struere nefariū suum dogma: q̄. i. ignotus erat p̄r iēlu scis ante quis. Dicendū ē eis: qm̄ qd dī cūcūq̄ vult filius reuela re: nō solū reto: quē ad tps futuz: ex quo saluator: hoc p̄ tulit: sed etia ad tps p̄teritū: q̄ si uelint hoc v̄bū reuelare p̄ peccato sumere: dicendū est eis: q̄ nō ē idem cognosce re et credere. Alij dat p̄ spm̄ fmo scie: aliq̄ fides i eodem spū. Erāt ergo primo quidam credentes: nō aut cognoscentes. **AM.** Ut scias aut q̄ sicut filius patrem q̄bus uult reuelare: etia pater reuelat q̄bus uult filiū. Audi o minū dicentem: Beatus es simon bariona: q̄ caro et fā quis nō reuelauit tibi: s̄z pater meus qui in celis est.

Et p̄uersus ad discipulos suos dixit: Bñi oia li q̄ vidēt q̄ vos vidētis. Dico enī vobis: q̄ multi p̄phete et reges uoluerūt uidere q̄ vos vidētis et nō viderūt: et audire q̄ audītis: et nō audierūt.

THE. Quia superius dīxerat: Nemo nouit quid sit pa ter nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare: verificat dī scipulos quibus pater per eum reuelabat. vñ dīcīt: Et cōuersus

pueris ad discipulos suos dixit. **BE.** oculi qui videt q
vos videtis. **CIRY.** Cōuertit quidē ad eos q: repellē
iudeos furdos ⁊ ceca mētē gerētes nec vidē vōitēs: to
tis se pbebat diligētib⁹ eū: ⁊ beatos aliter oculos vidē
tes q prius alijs ipsi videbāt. Illud tñ scire puenit: q: vi
dere nō significat actū oculorū s; mētis recreationē: p
stis beneficijs: puta si quis dicat: Ita vidit bona tpa. i.
gauius ē in bonis ipibus: s; illud: Videas bona hieru
salē. Multi enī iudeorū viderūt xpm dū tñne operāre: cor
porali. s. intuitu: nec tñ oibus bñficatō puenit. nō enī cre
diderūt: s; neq; viderūt gliaz dei oculis mētis. Bñficatū
sunt q oculi nri i hoc: q: fide vidēt. vbi p nobis boiem
scm ipmēs nobis decore sui numinis. vt nos sibi pfor
mes faciat p scificationē atq; iusticiā. **THEO.** Bñficat
autē eos ⁊ oēs simplr q eū fide respiciūt ex hoc q antiq
pphetē reges dēū in carne vidē ⁊ audire optauerunt.
vñ seqt. Dico enī vo. q mlti pphē. ⁊ re. vo. vidē q vos
vide. ⁊ n. de. ⁊ audi. q vos audi. ⁊ n. au. **BE.** Mathe
apost. pphas ⁊ iustos appellat: ipsi enī sūt reges magni
q: rērationū suarū motibus nō sentiēdo succubere s; re
gēdo pēse nouerūt. **CHRY.** Et hoc autē dicto plures
eximiat pphetas caruisse xpm noticiā. s; si op auerunt
vidē q vidēt apli: nouerūt illū vñq; ad hoies: ⁊ dispē
latū q dispēlat. nullus enī h; hōz appetitū q mente
nō pcepit: nouerūt q fuit dei vñ non simplr dic. **Volue**
rūt vidē me: s; q vos videtis nec audire me s; q vos au
ditis. **Uidera** enī ipz: nō tñ tā icarnatū: nec sic cū hoib⁹
pursat nec tāta maiestate eis loquē. **BE.** Illi enim q
bōge spiciēs p speculū ⁊ i enigmate viderūt. Apli autē
i pntiā hñtes dñz q: uq; voluissent iterrogādo discen
tes: nequa q p angelos aut alias visionū spēs opus ha
bebat doceri. **ORI.** S; quare dicit pleriq; pphetas
optasse nō aut oēs: q: d abiaā dē q vidit diē xpi ⁊ letat
equā visionē nō plures imo p. uci pgerūt. fuerūt autē
aliq pphē ⁊ iustī nō cauit: vt visionē abraē ⁊ putā aplozū
amigerent. Et hos dicit nō vidisse sed optasse.

Et ecce qdā legispi surrexit tētas illū ⁊ dices
Magister qd faciendo vitā eternā possidebo. At
ille dixit ad eū. In lege qd scriptū ē? Quō legis?
Ille rīdens dixit. Diliges dñm deū tuum ex toto
corde tuo ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex oibus virib⁹
tuis: ⁊ ex oī mēte tua: ⁊ proximū tuū sicut teipm.

Et dixit illi: Recte respondisti. Hoc fac ⁊ viues.
BE. Dixerat supra dñs q noīa eorū scripta sunt i celis
vñ puto occasione tentandi dñm legisperitus assum
ptū. vñ dī: Et ecce q. legispi. surrexit tentans illū. **CI.**
Erāt enī quidē vbofi circūcūcti: totā regionē iudeorū
incusantes xpm ⁊ dicentes q pceptum moysi iutile dice
re: ipē at quāsdā nouas doctrīnas pmerit: volens glē
sūperit seducere xpm vt aliqd cōtra moysen loqueret.
adēt tentans ipm magistrū vocās: doceri nō patēs. Et
q: dñs solitus erat his q veniebant ad eū loqui de vitā
eterna: vñ legisperitus ei? eloquīs. Et qd tentabat astu
te nihil aliud audit nisi que p moysen edita sunt. Sequit
enī. At ille dixit ad eū: In lege qd scriptū ē? quō legis?

AM. Erāt enī ex his qui sibi legisperitū vidēt qui vba
legis tenēt. vñ legis ignorāt ⁊ ex ipso legis capitulo do
cet esse legis ignoros. pbas q i principio itanz lex piez
⁊ filiū pdicauit: iticarnationis dñice amūciauerit sacm
Sequit enī. Ille rīdens dixit. Dili. dñm de. tu. ex to. cor.
tuo: ⁊ ex tota aia tua: ⁊ ex om. viri. tuis: ⁊ ex tota mente
tua. **BA.** Qd dī: Tota mētē tua: in cetera nō recipit se
mone: na qdācūq; dilectionē i infirmis expēderis: hoc
tibi necessario a toto deficit. Sicut enī i vase aliquo ple
no liquore iquātū emanat foras: tñ necesse ē plenitudinē
derogari: sic ⁊ aia iquātū emanat ab ipsius dile
ctione ad iusticiā: tantū minui necessariū ē amorē ad de

um. **GRE.** nīsenus: In tria autē quedā aie vis discernit
hec enī ē augmētatiua solū ⁊ nutritiua: que etiā i plāis
reptis. Alia ē que sensualiter disponit: que saluabat i natu
ra irrationaliū aialū. Perfecta autē vis aie ē rōnalis: que
i natura hūana spiciē. Dicēdo q cor: substantiā corporeā
significauit. s. nutritiua. dicēdo vo aiam: mediocrē. i. sen
sitiua. dicēdo vo mētē: altiorē nām. i. intellectuā ⁊ p
deratiua potētiā. **THEO.** Hic igit intelligēdū est q o
nos oēm virtutem aie amorū diuino subiicere: ⁊ hoc vi
litter ⁊ nō remisse. vñ addit. Et ex oibus viribus tuis.

MAXI. Cū hac igit itentōe trinā ad deū dilectionē lex
pirat: vt auellat nos a trinā mūdi habitudine: qua re
spicit ad possessiones: ad glām: ⁊ ad voluptates: i qbus
etiā tentatus christus. **BA.** Sids autē querat quo pacto
diuina dilectio poterit obūneri: dicem⁹ indocibiles ē di
uina dilectio: na nec lucis gaudere pntia: nec vitā ample
cti ab alio didicim⁹: vel amare parentes aut alūnos: ⁊
multo magis diuine dilectionis doctrīna. S; seminalis
quedā rō nobis iusta ē. i. rīsecus: hñs cās vt hō deo adhe
reat quā rōz accipies doctrīa diuinozū pceptozū colē
diligēter: caueq; fouere ⁊ ad pfectionē diue grē pducere
pueit. nāliter enī bonū amam⁹: amam⁹ etiā pprium ⁊
cognatū: nec non ⁊ benefactoribus sponte affectionē to
tā pfundū. Sic igit bonus ē deus: oia vero bonū de
siderat qd volūtarie pficiat: nā nobis iest: quē rī p bōi
tate mīne nouissem⁹: ex hoc ipso tñ q ab ipso pcessim⁹ re
nemur ipz vltra mōz amare: tanq; s. nobis cognatū. **Ma**
ior ē tñ bñfacto ⁊ oib⁹ q nāliter diligēt. Est igit primū
⁊ pcpitū mādātū diuine dilectōis: s; aut pmi ppletū
⁊ ab eo ppletū quo monemur diligē. pxiū. vñ seqt. Et
pximū tuū sic teipz. **Soritur** autē a dō potētiā ad hui⁹
executionē mādātū. Quis autē nō nouit qm mādātū ⁊ cōl
catū aiat ē hō: nō aut solitariū ⁊ siluestre. Nihil enī tā p
xiū ē nre nature: sicut adinūcē cōicare: ⁊ mūuo idige
re: ⁊ cognatū diligē. Quorū q pueniēs dñs nobis tradit
semina: hōzū pnter fruct⁹ requirit. **CHR.** Tu tñ atten
de qualiter fecit cū eodē excessu postulat vtrūq; pceptū
de deo enī ait: Toto corde tuo. de. pximo: Sic teipm.
Qd si diligēter pseruaretur: nec seruus eēt nec liber nec
victor nec victus: nec diues nec paup⁹: nec nor⁹ vñq; eēt
diabolus. Potius enim palee ignis sustinerēt imūtionē
q feruorē charitatis diabolus: a deo cūcta supat dilecti
onis pitātia. **GRE.** xxix. mo. Cū autē dicat: Diliges p
ximū tuū sicut teipm. quō alteri miserādo pius ē: q ad
huc iniuste viuēdo sit ipius sibi mēipm. **CHRY.** Cū autē
legisperitus rīdisset que ptebāt i lege: Christus cui no
ta sunt oia: scidit fallacie ei⁹ rhetia. Sequit enī: Dixitq;
illū recte rīditi hoc fac ⁊ viues. **ORI.** Ex his idubitan
ter colligit q vitā que pdicafim mūdi creato: ē deum ⁊
antiquas scripturas ab eo traditas: vitā ppetua ē. Atte
stat enī dñs sumēt: ex deuteronomio qdē illud: Diliges
dominum deum tuū: Ex leuitico vo illud: Diliges pxi
mū tuum sicut teipsum. Hec autē dicta sunt ptra sequacē
valentini basiliadis ⁊ martionis. Quid enī aliud voluit
nos facere ad querendum vitā eternā: nisi que conti
nent lex ⁊ prophete.

Ille autē volēs iustificare seipsum dixit ad iesū
Et qd ē meus pximus? Suspicies autē iesus dixit
Hō quidā descēdebat ab hierusalē i hierico ⁊ i
cidit i latrōes: q ēt dispoliauerūt eū: ⁊ plagis im
positis adierūt seminiuo relicto. Accidit aut vt sa
cerdos qdam descēderet eadē via: ⁊ viso illo pre
teruuit. Similiter ⁊ leuita: cū eēt secus locū ⁊ vide
ret eū piransit. Samaritanus autē qdā iter faciēs
venit iecus eū ⁊ vidēs eū: misericordia motus ē.
Et appropriās alligauit vulnera eius: infundens

oleū & vinum: & iponēs illū i iumentū suū duxit in stabulum: & curam eius egit. Et altera die promisit duos denarios: & dedit stabulario & ait. Curam illius habe: & quodcumq; super erogaueris: ego cū rediero reddā tibi. Quis horū triū videt tibi p̄mū fuisse illi qui incidit in latrones? At ille dixit. Qui fecit misericordiā illū. Et ait illi iesus. Vade & tu fac similiter.

Cl. Laudatus legisperit a saluatore q̄ recte rēdit: i subia. prupit: nullū sibi p̄mū putās ē: quasi nullus eēt ei i iusticia p̄p̄a: adus. vñ dī. Ille aut volēs iustificare se ipm: dixit ad iēsū: Et q̄ est meus p̄mū? Circūueniūt enī eū quodāmo alternatiz vītia & fallacia quāstētādo q̄ suerat: ad arrogātiā lapsus. In hoc aut q̄ querit: Quis ē meus p̄mū: vacuus a dilectione p̄mū oñdū: cū nō estimet aliquem sibi p̄mū ē: & p̄mū a dilectione nō diuina: qm̄ cū fratrē nō diligit quē videt: nō pōt deū diligere quē nō videt. **AMB.** Rēdit etiā q̄ nesciret p̄mū suū: q̄ nō crederet i x̄p̄o: & qui x̄p̄o nescit: nescit legē. Cū enī vītātē ignoret: quō pōt scire legē: quē annūciat vērītātē. **THEO.** Saluator aut nō actibus aut dignitatē sibi natura dēterminat p̄mū. q. d. nō putes q̄ p̄mū iustus sis: nullus tibi sit p̄mū. Oēs naq; qui eādē naturam cōicant: p̄mū tui sunt: fias igitur & tu eorū p̄mū: nō loco sed effectu: & circa eos cura: & ad hoc samaritanum i exemplū dūcti. vñ sequitur: Suspicies aut iesus dixit. Hō quidā descē. ab hīe. in hīerī. **GRECVS.** Bene ē generis appellatio. nō enī ait: Descēdit quidā: s; hō quidā. nam sermo sit de tota hūanitate. **AV.** de quē. eū. Hō enī iste ipse adam intelligit in genere hūano. Hīe rusalē ciuitas pacis: illa celestis: a cuius bñmīe lapsus ē. hīerico interpretat luna & significat mortalitatē nostrā: ppter hoc q̄ nascit: crescit: senescit: & occidit. **AV.** p̄tra pelagiū: Uel hierusalē que interpretat vīsiō pacis: paradīsus dicim̄. An enī q̄ peccaret hō i vīsiōe pacis erat: hoc ē i paradīso: vbi quicquid videbat pax erat & leticia. Inde descēdit quasi humiliatus & miser factus p̄ peccatum hīerico. i. i mūdū: in quo oīa orta occidūt sicut luna.

THE. Nō aut dicit Descēdit: sed descēdebat: semp. n. hūana natura ad inferiōra tendebat: & non in pte s; in toto vīte antēdebat passibili. **BA.** Cōuenit etiā hoc siquis loca p̄speret. hīerico enī tenet loca pualia palestine hīerusalē vñ in cacumine sita ē occupās apicē montis venit igitur hō ab altis ad infima: vt a latronibus caperet: q̄ incolebāt dēfētū vñ sequitur: Et incidit i latrones. **CHRY.** P̄mū istī hōis miserandus ē casus: qui iermis ac dñstū i latrones iciderit: quicq; improuidū i cautus ē vīa elegerit: qua euadere p̄donū manus nequiterit. nō. n. posset iermis armatos: improuidus pessimos i cautus nocuios effugere. Quippe cū malicia semp arma sit oōlis: crudelitate septa: munita fallacia: & ad nocēdū sentitiā p̄parata. **AM.** Qui sūt aut istī latrones nisi angeli nocti atq; tenebrarū: i quos nō icidisset: nisi eis mādātī celestis deuius se fecisset obnoxium. **CHRY.** In exordio igit mūdī nocēdi fallaciā diabolu ē opēratu i hōiem: i quē fallādī vītus exercuit: & malicie nocētiā dēdicauit. **AV.** p̄tra pelagiū: Incidit i latrones. i. i diabolu & angelos ei: q̄ p̄ inobedientiā p̄mū hōis hūmanū gen' despoliauerūt mox. f. o. namētis & vulnera uerūt bono. f. possibilitatē: liberi arbitriū p̄dito. vñ seq̄t. Qui etiā despoliauerūt eū & plagis ipōsiis abierūt. In illo. n. peccāte plagā fecit: i nos vñ plagas: cū p̄ vñū peccatū qd̄ p̄trahim' supaddim' multa peccata. **AV.** de quē. eū. Uel spoliauerūt hōiem imortalitate: & plagis i positiōe p̄ctā suadēdo reliq̄rūt seminiū: q̄ ex pte q̄ pōt i telligere & cognoscē deū viuus ē hō: ex pte aut qua peccatis p̄abescit & p̄mī: mortuus ē. & hoc ē qd̄ subdit: se-

miniū relicto. **AV.** p̄tra pelagiū: Semiū enī habet vītālē mortū. i. liberum arbitriū vñ neratū & ad eternā vītā quā pdiderat redire non sufficiebat: ideo lacebat vīres ei p̄p̄ie ad surgēdū nō sufficiebat: vt ad se sanā dū medicū. i. oē requireret. **THE.** Aut semiū dī hō post peccatū: q̄ aīa imortalis ē: corpus vñ mortale ita vt medietas hōis mortū succēbat: aut q̄ humana natura i x̄p̄o sperabat p̄sequi salutē: ita vt nō oīo mortū succēberet: s; i q̄m̄ adā peccauerat: mors i mūdū intrauit i x̄p̄i vñ i iustificatione mors erat destrūda. **AM.** Uel spoliāt q̄ accepimus idumēta gratie spiritalis: & sic vulnera inferre p̄sueuerūt. nā si iūtemata quē sumimus dūmēta seruem'?: plagas latronū sentire nō possumus. **BA.** Uel pōt intelligi q̄ expoliauerūt eū plagis p̄s in positiōe peccatū enī vulnera nuditatē: vt icelligas q̄ peccatū gratie p̄cedat carentiā. **BED.** Dicunt aut plagas peccata q̄ hīs nature humane iūgritas violat. Abierūt aut nō ab iūdḡs cessando: s; insidiarū fraudes occultando. **CHRY.** Hīc itaq; hō. i. adā lacebat desitutus salutis auxilio: p̄fossus vulneribus delictorū: cui nec sacerdos aaron transiens sacrificio potuit p̄fuisse. Sequit enī: Accidit aut vt sacer. qd̄ descē. eadē vīa: & vīso eo p̄uenit. Nec etiā eius frater moyses leuita: p̄ legē potuit subuenire. vñ sequitur: Simil' & leuita cū est i secus loci & videt eū p̄rāsiq̄. **AV.** cōtra pelagiū: Uel i sacerdote & leuita duo tpa intelligunt: legis. f. & p̄p̄az: in sacerdote lex p̄ quā sacerdotiū & sacrificia instituta sunt. in leuita vñ ciniū p̄phetarū: quorū t̄pibus hūmanū gen' sanari non potuit: q̄ p̄ legē p̄ditio peccatū nō aboleuit. **THE.** dicit aut p̄terit: q̄ lex venit & stetit vīq; ad tēpus p̄p̄az: vñ deinde nō valens curare abijt. vide etiā q̄ lex non ad hoc data est p̄cogitatuē vt hōiem curaret: nō enim poterat hō a principio suscipere ch̄isti mysterium & iō dicit: Accidit vt sacerdos quidā. qd̄ p̄fueim' dicere in hīs quē nō p̄meditatuē fuit. **AV.** de v̄bis dñi: Uel: q̄ hō descēdēs a hierusalē i hīerico israelita fuisse icelligit: qd̄ intelligi pōt q̄ transiens sacerdos vītis genere p̄mū p̄terit iacentem. transit leuita & hīc genere p̄mū: iacentem & ipse cōtempnit. **THEO.** p̄terit in quā illi fouere eum cōgitaueunt: postmodū vñ nācitate deuicti abierūt retro: sum. hoc enī dēsignat qd̄ dicit: p̄terit. **AV.** de v̄bis dñi: Trāsiq̄ samaritanus genere longinquus: misericordia p̄mū: fecit qd̄ sequitur: Samaritanus aut qd̄ iter faciēs venit secus eū. In quo samaritano se voluit icelligi dñs noster iesus x̄p̄s. samaritanus enī custos interpretat: & de ipso dī: Nō dormitabit neq; dormiet q̄ custodit israel: q̄ resurgēs a mortuis iā nō morit. Deniq; cū dicit est illi: Quia samaritanus es & demoniū hīs: negauit se hīc demoniū q̄ le nouerat demonū expulsozē: nō se negauit infirmi cultorē. **GRECVS.** Vocat aut hīc x̄p̄s se samaritanū oportune: cū enī alloqueret legisperitū supbiētē in lege voluit exprimere qm̄ nec sacerdos nec leuita & qui p̄uerbiant i lege: legis p̄positū implebat: sed ipse venit p̄sumaturus legis p̄positū. **AM.** hīc aut samaritan' etiā erat descēdens. Quis enī qui descēdit de celo: nisi q̄ ascēdit i celū fili' hōis q̄ ē in celo. **THE.** dicit aut iter faciēs. quasi ex p̄posito hoc statues: vt nos curaret. **AV.** p̄tra pelagiū: Venit aut in similitudine carnis peccati: ideo secus eū quasi in similitudine. **GRECVS.** Uel secus vīa venit: fuit enim vere vlato: nō deuato: grā nostri dēfēdēs ad terrā. **AM.** Veniēs aut factus ē p̄passionis nostre susceptione finitū & misericordie collatione vñus. vñ sequit: Et vidēs eū misericordia mor' ē. **AV.** p̄tra pelagiū: Vidēs quidē eū iacētē: nō valentē: non currentē & ideo misericordia motus est: q̄ in eo nullum meritū iuenit quo curari dignus eēt: sed ipse de peccato dānauit peccatū i carne. vñ seq̄t: Et appropiās alligauit vulnera ei' i iūdḡs oleū & vinū. **AV.** de v̄bis dñi: Quia

enī tā longinquū. quid tā remotum? q̄ deus ab hoībūs: immortalis a mortalibūs: iustus a peccatoribūs: nō loco lōge sed dissimilitudine. Cū ergo haberet i se duo bona s. iusticiā et immortalitatem: et nos duo mala. s. iniquitatem et mortalitatem si utrūq; malū nostrū suscepisset: par noster fuisset et liberatore nobiscū opus haberet. ut esset nō hoc qd nos sed ppe nos: nō ē ille peccator ut tu: sed factus ē mortalis qd tu suscipiēdo penā: et nō suscipiēdo culpam: delevit et penā. **AV.** de que. eua. Alligatio vulnez: ē cohibitiō peccatoz: oleū p̄solatio sp̄i bone apud indulgētiā datā ad reconciliatiōē pacis: vinū exhortatio ad operandū seruētissime in sp̄i. **AM.** Uel p̄stringit vulnera nra austeriore p̄cepto. licet oleo fons: remissio peccati sic vino p̄pungit denūciatiōe iudicij. **GRE.** xx. moza. Uel in vino mortisū districtiōis adhibet: in oleo molitū pietatis: per vinū vnguāt putrida: p̄ oleū sanāda forueant. Disceda ē ergo lenitas cū seueritate: et faciendū ē quoddā ex utroq; temperamētū: ut neq; mīta asperitas te exulcerentur sub diu: neq; nimia benignitate soluiatur. **THEO.** Uel aliter: Que fm hoiez ē p̄uersio oleuz est: que vō fm deū vinū ē: qd diuinitatem significat: quā nemo potuisset sustinere: nisi oleū haberet. l. p̄uersio humana. vñ quedā operat? ē hūane: quedā diuinitus. In fudit q̄ oleū et vinū qz nos hūanitate et diuinitate saluauit. **CHRY.** Uel vinū infudit. i. sanguinē passionis et oleū charitatis sc̄ificatiō p̄fert p̄ charitatem vñctionē a celesti medico cōscissa loca ligant: et intra semetipsa retinētia medicinā operante medicamine: p̄tine sanitati reddunt. Inūso q̄ vino et oleo ip̄soluit eū sup iumentum. vñ seq̄t. Et iponēs illū i iū. su. duxit i stabulū: et curā ei egit. **AV.** de que. eua. Iumentum ei? ē caro: q̄ ad nos venire dignus ē. Imponi iumento: ē i ipsam incarnationē xp̄i credere. **AM.** Uel iumento iponit dū peccata nra ponat: et p nobis dōlet: hō enī iumento similis factus ē: et iō supra iumentū suū nos ip̄soluit: ne nos elemus sicut equus et mulus: ut p nri co:poris assumptiōē infirmitatē nostre carnis aboleret. **THE.** Uel ip̄soluit i suū iumentum. i. i corpus suū. mēbzanaq; sua nos fecit: et p̄cipue corporis eius: et lex quidē nō oēs suscipiebat. **MO.** abūc iquit et amonit nō intrabunt i ecclesiā dei. nūc vō in oī gente q̄ timet dñm: ab eo suscipit volens credere et pars eccle si fieri: ppter hoc dicit: q̄ duxit eū i stabulū. **CHRY.** Est enī stabulū ecclesiā que in itinere mundi lassatos: et facinoris delictoz defatigatos suscipit venientes: ubi depōsit onere peccatoz: p̄vatoz lassos reficit: et refectus salubri pascua reparat. Et hoc ē qd dī: Et curāz illius egit: Totū enīz q̄cquid p̄vatiū nocēs et malū ē fons est: qz intra stabulū requies omnis salubritasq; inclusa ē. **BED.** Et bene iumento impositum duxit i stabulū: qe nemo nisi p baptisimū co:pori xp̄i adunatus: ecclesiā intrabit. **AM.** S3 qz nō vacabat: samaritano huic dū i terris degere redeundum erat vñ descēderat. vñ seq̄t. Et a tera die prulit duos denarios et dedit stabulario: et ait. Curā illi? habe. Quis ē iste alter dīes: nisi forte ille dīes resurrectionis: de quo dictū ē: Dec ē dīes quā fecit dñs: Duo autē denarij sunt duo testamenta que imā ginez i se hñt eterni regis exp̄ssaz: quoz p̄cio vulnera nostra curat. **AV.** de que. eua. Uel duo denarij sūt duo p̄cepta charitatis: quā p sp̄m cñm acceperūt apli ad euāgelizandū ceteris: vñ pmissio vite p̄ntis et future. **ORI.** Uel duo denarij vñ mibi cēscia sacri: quō p̄ in filio et filius i p̄e sit: q̄ velut mercede donat eccle angelus: ut diligētius curet hoiez sibi cōmēdatū: quē p angustia t̄pis etiā ipse curauerat. Et pmittit ei qd qd de suo i medela seminatū expēderet: illico esse reddēdū. vñ seq̄t. Et quod cūq; superogaueris ego cū rediero reddā tibi. **AV.** de que. eua. Stabulari? fuit apls q̄ superogauit aut illō p̄siliū qd ait: De v̄ginit? aut p̄ceptū dñi nō hēo: p̄siliū autē do. aut q̄ etiā manū? suis opatus ē: ne infirmoz ali

quēi nouitate euāgelij grauaret: cū ei liceret ex euāgelio pasci. Multū etiā superogauerūt apli. s3 et p̄pe doctores qui vetus et nouū testm̄ exposuerunt: superogauerunt p qbus retributionē accipiēt. **AM.** Beat? ille stabularius qui alteri? vulnera curare pot. Būis ille cui dicit iesus: Qd cūq; superogaueris: reuertes reddā tibi. Sed qñ reuertes dñe nisi iudicij die: Nā licet vbiq; sis sep̄ et stans i medio nrm nō cerneris a nobis: erit tñ t̄ps quo vniuersa caro te respiciet reuertentē. Reddes qd debes bñs: quibus es debitor. Unā nos sumus idonei debitores: ut qd accepimus possimus exoluere. **CIRYL.** Bñs q̄ pmissis: oportune iam dñs legisperitū interrogat subdēs: Quis horū triū tibi vñ p̄rimus fuisse illi qui sc̄i dī i latrones: At ille dīxit qui fecit misericordiā i illum. Neq; enī sacerdos neq; leuita factus fuit: p̄rimus patiē tis: s3 ille q̄ ē eius misertus. Inutilis est enī sacerdos q̄ dignitas et legis scia: nisi p bona opa p̄firmetur. vñ seq̄t. Et ait illi iesus: vade tu et fac similiter. **CHR.** q. d. Si quem vides oppressum nō dicas: vtiq; neq; ē. s3 siue gētilis sit siue iudeus et opē idigeat: nō cauilleris auxiliari q̄cūq; mala fuerit passus. **AV.** de doctrina xp̄iana: Ex hoc intelligimus eū esse p̄rimū: cui vel exhibendū ē offm̄ misericordiē si indiget: et exhibēdū eē si idigeret. Et quo tam p̄ns ē: ut etiā ille a quo nobis vicissim exhibēdū est p̄rimus noster sit: p̄rimū. n. nomē ad aliqd ē: nec quisq; esse p̄rimus: nisi p̄tino pōt. Nullū autē exceptū esse cū misericordiē de neget offm̄: qd nō videat: dicēte dño: Be nefacite his q̄ vos oderūt. vñ manifestum ē hoc p̄cepto quo iubemur diligere p̄rimū: etiam sc̄os angelos contineri: a quibus tanta nobis misericordiē impendūt offm̄: cū: et quo et ipse dñs p̄rimū nřz se dīci voluit: significā se op̄ulatū esse semiuuo iacente in via. **AM.** Non enīz cogitatio facit p̄ximū sed misericordiā: qz misericordiā secundum naturam. nihil enī tam fm naturāz q̄ iuuare consortem nature.

U factum ē aut dū irēt: et ipse intrauit i quoddā castellū: et mulier quedā martha noīe excepit illū i domū suā et huic erat soror noīe maria. Que et sedēs secus pedes domini audiebat verbum illi? martha aut satagebat circa frequēs ministerium. Que stetit et ait: Dñe: nō ē tibi cure q̄ soror mea reliquit me solā ministrare? Sic ergo illi ut me ad iuuat. Et rīdens dixit illi dñs: Martha martha sollicita es: et turbaris erga plurima. Porro vñū est necessarium: Maria optimam partem elegit: que non auferetur ab ea.

BED. Dilectio dei et p̄rimi q̄ superius v̄bis et parabolis continebatur: hīc ip̄sis rebus et varietate designatur. Dicit enī: factū ē aut dū irēt: et ipse intrauit i quoddā castellū. **ORI.** Cuius quidē nomen lucas hīc tacet sed iohannes exp̄m̄it vocans ipsum bethaniam. **AV.** de verbis domini: S3 dñs qui in sua pp̄ria venit: et sui eū nō receperūt: susceptus ē tanq̄ hospes. Sequit enī: Et mulier qdā martha noīe exce. il. i. do. suā sic solē suscipi egrini: s3 tñ susceptū famlā dñz: egra saluatore creatura creatorē. Ne qd aut dicat: O beati q̄ xp̄z suscipe i domū pp̄riā meruerūt: noli dolere cū iquit: Qd enī vñ ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Accepta aut forma seruū: in illa pasci a seruis voluit dignatione: nō p̄ditione. Habebat carnē i qua quidē esuriret et sitiret: s3 i heremo esurienti ageli ministrabat: q̄ quo pasci voluit: pascēti p̄stitit: Martha igit dñz pascere disponēs: et p̄parās circa ministeriū occupabāt: Maria vō soror ei? pasci magis elegit a dño. Sequit enī: Et huic soror noīe maria: que etiam sedēs secus pedes dñi audiebat verbum illius.

CHRY. Non simpliciter dicitur de maria q̄ sedes

ppe Iesum: s; secus pedes illius: vt ostendat diligētia assu-
duitate: s; solertia erga auditiōem: et multā reuerentiā quā
habebat ad dñm. **AV.** de vrbis dñi: Quāto autē humili-
us ad pedes sedebat: tanto amplius capiebat. pñuit enim
aqua ad humilitatē puallie: denatā de tumoribus collis.
BA. Ois autē operatio et vbi saluatoris regula ē pietas:
et vntus: ob hoc enī iduit corpus nostrū: vt nos con-
uersationē illi imitemur p posse. **CHRY.** Exemplo
igif suo docet discipulos qualiter se gerere debeāt in do-
mibus eoz qui eos suscipiūt: vt s. applicātes ad domū
nō resupini dēscāt sed poti⁹ replēat suscipiētes sacris et
diuinis doctrinis. bi vō q domū parāt: creant obuiam
bilariter et seruēter duab⁹ de cāis: pmo qdē edificabūt i
doctrinis eoz: quos suscipiūt: deinde et recipiēt charita-
tis mercedē. vñ et hic sequit⁹: **Martha autē satagebat cir-
ca frequēs ministeriū.** **AV.** de vrbis dñi. Bene martha
circa corporalē dñi necessitatē vel voluntatē ministrabat
quali mortali: s; qui erat in carne mortali: in principio
erat vbi. Ecce qd maria audiebat: Verbi caro scñ est.
Ecce cui martha ministrabat: laborabat ista: vacabat il-
la. verūm martha laboras: multū i illa occupatōe et ne-
gocio ministrādū iterpellauit dñm: et de sorore pqueita ē
Sequit⁹ enī. Et ait dñs: nō ē tū. q. q. sor. mea. reli. me so. mi.
Erat enī maria itenta dulcedini: vbi dñi a martha puiui
um dñi pabāt in cui⁹ puiui nō iucūdabāt. Cū s; suau-
ter audiret vbi dulcissimū et corde intensissimū no. pascere
tur: iterpellato dñi a sorore sua: quō putam⁹ eā timuissē
se ne diceret ei dñs: Surge et adiuua sorore tuam: Mira
enī suauitate tenebat: q. pfecto maior ē mētis q. ventris:
s; eāz suā tāq. oculos iudicij maluit pmittere. nec i rīden-
do voluit laborare. si n. pararet rīdēdi finem remittēt
auditiōem intentionē. Rīdit s; dñs q in vbo nō laborabat
q. vbi erat. Sequit⁹ enī: Et rīdens dixit illis dñs: Mar-
tha mar. sol. es. et turbas erga plurima. Repetitio nois
idicij ē dilectionis: aut forte mouēde intentionis: vt audi-
at attēti⁹. Bis vocata audit: Turbari erga plurima. i. cir-
ca multa es occupata: vult enī hō occurrere qñ mīstrat
et aliqñ nō pot. qñt qd oest: parat qd adest: ostendit autē
mus. nā si martha sufficeret: adiutoiū sororis nō posce-
ret. multa sunt: diuersa sunt: q. carnalia sunt: q. ipalia s;
Preponit autē vñ multis: nō enī a multis vñ: s; multa
ab vno. vñ sequit⁹: Porro vñ ē necessariū. Circa vñm
se voluit occupari s; illud: Mibi adherere deo bonū ē
vñ sunt p et filius et spūscs: ad hoc vñ nō nos pduē
nisi multa habeamus cor vñ. **CL.** Vel aliter cū susce-
perint aliq. frēs deū nō solliciti erga multum offm: nec
poscāt quē p manibus nō sūt: et op. exuperāt: grauat. n.
passim i qua ibi re qd supfluit: generat enī volētib⁹ cō-
ferre tediū: et vñ q. fuit aliq. cā laboris. **BA.** Absurdū
etiā ē cibos ad sustentationē corpis sumere: ac p eos itez
officere corpori et impedire ipm erga mandato p diuinorū
offm. Si s; adueniat aliq. pauper: sumat formā et exem-
plar modestie ciborū: nec eā viuere volētū i delitijs mē-
sā. ppiā pparem. vñsōmīs enī ē xpiani vita. ad vñā
itendēs intentionē. s. ad gloriā dei. Multisōmīs vero et
varia vita eoz que d foris sūt: p libito variata eoz. Tu
vō cur dū copia ciborū et cā dilectionis fratri pparas
mēsam criminariis cū voluptatib⁹: et diffundis i cū gulo-
ritatis obprobria: arguēs delitias ei⁹ in eo qd pparas:
Nō cōmēdauit dñs marthā occupatā circa frequēs mi-
nisteriū. **AV.** d v. dñi: Quid s; putam⁹ repēdit⁹ eē mi-
nisteriū marthe: quā cura hospitalitatis occupauerat: q
tāto hospite letabat⁹: hoc si vez ē dimittat hoies q. mi-
nistrat egētib⁹: vacēs vbo: occupent circa sciam salutare
nihil sit cura eis q. pegrin⁹ i vico sit: q. egeat panē: vacēt
opa mie: vñ sitet scie. **THEO.** Nō s; dñs hospitalitatē
phibet: s; plurimorū turbationē scilicet abstractiōē et tu-
multū: et vide pñit dñi: q. prius dñs nihil dixerat: mar-
thae: s; postq. illa sorore ab auditu studet ac euellere: tūc

dñs occasione bita itrepauit eā vsq. enī adeo honorat
hospitalitas: donec ad necessariora nos atarabit. Cū vō
scipit ab vñloz: ipedire: manifestū ē q. bonozabilior ē
diuinorū audit⁹. **AV.** de v. dñi. Nō s; dñs opus repēdit
dit: s; mun⁹ ostendit. Sequitur enī: Maria opimā pte ele-
git q. n. auferet ab ea: Nō tu malā: s; illa melior ē: vñ meli-
or ē q. ab ea nō auferet: a te auferet aliqñ on⁹ necessitatē
Nō enī cū veneris ad illā patriā iuenies pegrinū quē su-
scipias hospitio: sed bono tuo auferet: vt qd melius est
de: auferet: a te labor: vt requies des. Tu nauigas: illa in
portu ē. eterna enī ē dulcedo veritatis: in hac tñ vita: au-
get: in illa pfectit: nunq. auferet. **AM.** Agat s; testē ma-
riā desiderū sapie: hoc enī maius: hoc pfectius op⁹: ne
ministerij cura cognitionē vbi celestis auertat. Nec argu-
as eos et oculos iudices: quos videat sapie studē. **AV.**
de que. eūā. **MY.** itice autē q. martha exceptit illū in domū
sua: significat ecclesiam que nūc exceptit dñm i cor. suum
Maria soror ei⁹ que sedebat ad pedes dñi et audiebat
vbum ei⁹: significat eādē ecclesiaz: s; i futuro seculo: vbi
cessans ab ope ministerioq. indulgētie: sola sapia pñit
Qd autē pquerit: q. soror eius cā nō adiuuet occasio da-
tur sine dñi: quā ostendit istā ecclesiā sollicitā eē et turbat⁹ er-
ga plurima: cū sit vñ necessariū: ad qd p ministerij hui⁹
merita puenit. Maria vō dñe optimā pte elegit: q. per
hāc ad illā tēdit: et nō auferet. **GRE.** vi. moza. Vel p ma-
riā q. vba dñi residēs audiebat: pteplatiua vita exprimit
p marthā exteriorib⁹ obsequijs occupatā: actiua vita i
gnificat: s; marthe cura nō reprehendit: marie vō laudat
q. magna sunt actiue vite merita: sed pteplatiue poti⁹
ora. vñ nec auferit vñq. marie pars dicitur: q. actiue vi-
te opera corpore transcunt: contemplatiue autem gau-
dis melius ē sine pualēscit.

CA. XI.
Et factū ē cū esset i quodā loco oras
et cessauit: dixit vñ ex discipulis ei⁹
ad eū: Dñe doce nos orare sicut do-
cuit iohannes discipulos suos. Et ait il-
lis: Cū oratis dicite: Pater scilicet
nomē tuū adueniat regnū tuū: panē nostrū quoti-
dianū da nobis hodie et dimitte nobis pctā nrā
siquidē et nos dimittimus debēti nobis: et ne nos
inducas in tērationem.

BE. Post hystoriā sororū que duas ecclesie vitas. signifi-
cauerūt. nō frustra dñs et ipse orasse et discipulos orare
docuisse scribit: q. et oio quā docuit: vñsq. i se vñe pñ
net mysteriū: et ipse pfectio vitarū: nñs nō virtū ē ob-
tinēda s; pñtib⁹. vñ dñs: Et scñ ē cū cēt i quodā loco oras
CIR. Cū autē hēat ois boni plenitudinem: cur oratiō
plenus ē et i nullo penitus eger: Ad hoc dicim⁹ q. cope-
tite ex mō dispētatōis i carne: cū voluerit humana pñe
qui tpe ad hoc pueniēt. Si n. comedit et bibit: nō icon-
grue vtebat orōne: vt doceat nos nō esse erga hoc repti-
dos: sed attēti⁹ iistere orationibus. **TYTVS.** Cum
autē nouā puerfationē vidissent discipuli: nouā formā
orationis postulauerunt cum plures orationes contine-
rentur in veteri testō. vñ sequitur: Ut cessauit: dixit vñs
ex discipulis eius ad eū: Dñe doce nos orare. ne. i. cōra
deū peccemus: aliqua qrentes p aliq. vel dō assilietes
i orōne nō eo mō quo expedit. **OR.** Et vt orōnis do-
ctrinā pferat inferi: Sic et iōā. dō. dñi. suos. de quo. i.
nos docuisti: q. inter natos muliez nullus eo maior sur-
rerit. et q. pcepisti nobis petere eterna et grādū: vñ erit
nos ad hōz puenire noticiā: nñs a te deo et saluatore no-
stro. **GRE.** nisenus: Orationis ergo doctrinā explicit
discipulis qui solerter noticiā orōnis exposulāt: ostē-
dēs qualiter implorari oporteat diuinū auditum. **BA.**
duo autē sūt modi orōnis. Unus quidem laudis cū ho-
militate: secūsus vō pētionis remissior. Quotiens ergo

oras nō pōs ad petēdū pūpas. Sin aut tuū crīminaris affectū q̄ necessitate coactus supplices deo. Sed cū incipis orare: quālibet defere creaturā visibīlē tū inuisibīlē. Sumas aut exordīū a laude illi: qui cuncta creauit. vñ subdit: Et ait illis: Cū oraueritis dicite: p̄. AV. de v. oñi: Primus fmo q̄te gr̄e: faciē tuā nō audebas ad celū leuare: et subito accepisti gr̄a xpi. Ex malo suo factus bonus filius: iō p̄sume nō de tua opatione sed de xpi gratia. Nō ergo hic arrogātia ē: sed fides. predicare qd acciperis: nō ē supbia: sed deuotio. Ergo attolle oculos ad p̄ez q̄ te p lauacriū genuit: q̄ p filiū te redemit: p̄ez oī cas quasi filius. Sed noli tibi aliqd spāliter vēdicare. solus christi specialis ē: p̄ nobis ē p̄ oībus i cōi: q̄ illum soli genuit: nos aut creauit. Et iō fm math. dī: p̄i n̄. et addit: qui es i celis. In illis. f. celis de q̄b dicitur ē. Celi enarrat gl̄iam dei. Celi ē vbi culpa cessauit. vbi nullum mortis ē vulnus. THE. Nō aut dicit: Qui es i celis tanq̄ tibi circūscribat: sed vt ad celos erigat auditores: et abstrahat a terrenis. GRE. nisenus. Vide aut quāte p̄e parationis opus ē: vt audacter possis deo dicere p̄i: qz si ad res mūdanas intūitū dīrigis: aut humanā glōriam ambis: aut sordes passibilis appetitus: et hāc oīz enūcies. Audire mibi video: deū dicentē: Cū corrupte fueris vite si patrē vocas: i corruptibilitatis genitorē: feda voce iniquas incorruptibile nomē. nam qui p̄em mādauit vocare: p̄ferre mēdaciū nō p̄cessit. Oīam vō bo/ nōz exordīū ē glōrificare nomē dei i vita n̄a. vñ subdit Scificet nomē tuū: Quis enī ē adeo bestialis q̄ vidēs in credētibz vitā purā nō gl̄ificet nomē inuocātū i tali vitā. Igit̄ dicit i oīz oīz scificet in me inuocātū nomē tuum: hoc orat nois tui cūcurrente subsidio: iustus abstīnēs ē a quolibet malo. CHR. Scificet enī cū quis celi pulchritudīnē aspiciat dicit: glōria tibi de. scificet cū aspiciat aliquid vītutis: qz hoīs virtus mul: omagis q̄ celū gl̄ificat deū. AV. de ver. dō. Uel dī: Scificet nomē tuū i nobis: vt ad nos possit eius scificatio puenire. TYTVS. Uel dī: Scificet nomē tuū. i. nota sit tua scitas totū mundo: et laudet te decenter. Rectos aut decet collaudatio. Iussit igit̄ orare p mēdatione mūdi totius. Cl. Qm̄ peneas eos ad quos nondū puenit fides: p̄emnit adhuc nomē dei. f. vbi iubar veritatis sup eos illuxit: eū faciebuntur sōi scōz. TY. Et qz i noīe iesu ē glōria dei p̄is tūc nomē p̄is scificabit: qm̄ christus crī notus. ORI. Uel qz nomē dei ab erratibz attribuitur culturis: t creaturis nō dū ē sanctificatū: vt sit sepatū a quibus debuit separi. Decet igit̄ nos orare vt nomē dei adaptes soli vō deo: cui adaptat qd subditur: Adueniat regnū tuū. vt. f. euacuet p̄ncipatus et p̄as et virtus et regnū mundi: q̄netiā p̄em qd regnat in mortalibus n̄ris corporibus. GRE. nisen. Implozamus etiā a dño liberari a corruptione: eximī a morte. Uel f. quosdā: Adueniat regnū tuū. i. veniat sup nos spūscūs tuus vt purificet nos. AV. de ver. dōmī Tūc enī venit regnū dei qm̄ eius sum gram p̄secuti. Ipe enī ait: Regnū dei itra vos ē. CRYL. Uel q hoc dī: cū vidēs optare rursuz refugientē i mūdo oīum saluatore. Mādauit aut i oīz oīz peccare illud tps reuera terribile vt sciat q̄ viuere decet eos nō lēte vel remissē vt illō tps nō parat eis flāmā et vindictā: f. magis honeste f. volūtatē ipsius vt eis tps illud nectat coronas. vñ fm. math. seq̄: fiat volūtas tua sicut in celo et in terra. CHR. q. d. p̄ta nobis dñe p̄uocationē imitari celestē: quatenus q̄cūqz tu vis: nos etiā velim. GRE. nisen. Qm̄ enī vitā humanā post resurrectionē silem dicit eē venturā vite angelice: p̄sequēs ē vitā mūdānā ad vitā que postmodū sperat disponi: vt i carne viuētes carnaliter nō viuamus. Per hoc aut ver. medic. aīe soluit morbi nām: vt quos occupauit infirmitas p hoc q̄ a volūtatē diuina recesserāt a morbo deuo liberet copulatio ad volūtatē diuinā. Et enī sanitas aīe executio debita voluntatis diuine.

AV. In encheridion: Apud euāgelistā igit̄ mattheum septē petitiones p̄nere vñ oīca oīo. euāgelista vō lucas i oīz oīca petitiones n̄ septē f. q̄nqz p̄plex est: nec ab illo vñqz discrepauit. S. quō illa septē sūt itelligēdā: ipe sub breuitate cōmonuit. Nomē quippe dei scificat i spū: dei aut regnū in resurrectione futurā ē. Qndēs igit̄ lucas triā petitionē duarū superiorū esse quodāmodō repetitionē: magis eā p̄mittēdo voluit itelligi. Deinde tres alias adiūxit: Et p̄mo de pane quotidiano dīcēs: Panē nō. quoti. d. a. nō. hō. AV. de v. oñi: In greco dī epiusson. hoc est supsubstantialē: n̄ iste ē panis q̄ vadit i corp: f. ille panis vite etne q̄ aīe n̄re subaz fulc. Latin. aut hūc quotidianū panē dīc: quē greci dīcūt aduenientē. Si quotidianū ille ē panis: cur p̄ anū illū sumas: quē admōz greci i oriente facere p̄sueuerūt: Accipe quotidie qd̄ quotidie tibi p̄sit: sic viue q̄ quotidie merearis accipere. Dōis dñi significatur: et remissio peccatorum. qui vulnus habet medicīnam querit: vulnus est quia sub peccato sumus. medicīna ē celestis et venerabile sacm. Si quotidie accipis: quotidie tibi ē hodie. Xps tibi quotidie resurgit: hodie enī ē qm̄ xps resurgit. TY. Uel panis aīaz diuina ē vt afferēs futurā vitā p̄hēnē: sic panis ex tra. p̄dēs vitā tpa lē p̄uat. Cū aut quotidianū dīxisset: diuinū q̄ aduenit i futurū ē significat: quē nobis hodie p̄stari regim: poscētes quoddā ei p̄ncipiū atqz gustū: qm̄ spūs i nobis libatitas vītutē opat: q̄ supat oīz vītutē hūanā: puta castitatē hūilitatē. Cl. Putat at forsan aliqd indecēs eē scōs a deo q̄rere corporalia. et ob hāc cām applicat qd̄ dī: Ad spiritalē p̄fessionē. Ego aut p̄cedaz q̄ oportet scōs p̄cipue satagē ad obtinēda spiritalia dona. Illud tū decet ip̄icē qd̄ irrep̄hēnsibilis petūt dño p̄cipite panē cōz. ex eo q̄ panē iussit q̄rere. i. quotidianū alimētū: vt q̄ nihil p̄cedat eos hīe: f. magis honestā colē paupertatē. nō. n. ē hūitū panē petē: f. opp̄ressorū penuria. BA. q. d. panē quotidianū q̄ n̄re substantie p̄petit ad vitā diuinā: nō tibi ipsi p̄mēdes: f. ad deū cā ei. refugias: exponēs ei necessitatē nature. CHR. Postulāda igit̄ sūt diuinū: necia vite: non ciboz diuersitates. et vīna odorifera et cetera q̄ delectat guttur: onerāt aut vētrē: et mētē p̄turbāt: f. panis q̄ pōt subaz corporis sustitare: et illū q̄ nobis hodie mūdo sufficit: vt de crastino nō cogitem: vñ solā petitionē sensibīlem q̄rimus: vt p̄ntibus nō affigamur. GRE. nisenus. Postq̄ aut p bona opa fiducia sumē docuit: p̄sequēter remissionē reatuū docet implorare. Sequit. n. Et dimitte nobis peccata n̄ra. TY. Hoc aut additū ē necessario: p eo q̄ null sine p̄cto repit: ne impediamur a sacra p̄cipatōe p̄pter humana p̄cta. Cū enī teneamur exhibere xpo oī modā scitatē q̄ ip̄m scm̄ habitare facit i nobis: redarguēdi sum: si n̄ obseruem: et tēplū mūdū. Huic aut defectui subuenit per dei bonitatem indulgentē hūane fragilitati peccatorū punitionē. Hoc aut ipsum iuste fit a iusto deo qm̄ nos quasi debitoribus relaxamus: his. f. q̄ nobis no cuerūt: et debita nō exhibuerūt. vñ subdit: Siquidē et ipsi dūmit. om. de. nobis. Cl. Vult enī vt ita loquar: patientie quā hoīes colunt imitatorē fieri deū: vt qualē ipsi exhibuerūt p̄seruis bonitatē: talem pari lance recipe petat a deo qui iusta repensat: et nouit oīum misereri. Hec igit̄ aduertentes grates agēde sunt debitoribus n̄ris: sicut. n. nobis si sapim: cā indulgentē maxime: et pauca exhibētes plurima recipimus. nā et nos multa debem: et magna debita dño: quoz si minimā p̄ez a nobis vellet exigere: tā perissem. AV. de v. dō. Debui aut qd̄ est nisi p̄ctm: Ergo si nō accepisses alieni fenoris pecuniā nō deberes et iō p̄ctm tibi iputaf. habuisti enī pecuniā cū qua diuea nasceris ad imaginē et similitudinē facti dei. sed p̄didisti qd̄ habebas: sic arrogātia desiderans vēdicare: perdidisti humilitatis pecuniā: accepisti a diabolo debitū qd̄ non erat necessariū. cautionē tuā tenebat inimicus: sed eam dñs crucifixi: et suo cruore deleuit. Potēs ē aut dñs q̄

abstulit petm: et debita nra donauit: custodire nos ad
uersus diaboli insidias q̄ culpā generare p̄uicit, vnde
seq̄: Et ne nos inducas i tentationē: quā. s. ferre nō possumus.
S; quasi athleta talē vult retinēre: quā ferre possit
humana p̄dino. T. V. A diabolo enī tēteri ē impossibi
le: sed ne a dco relinquamur ad tentatōes hec deprecamur.
Qd aut̄ ex p̄missione diuina p̄tingit illud de? q̄z
facere dī i scriptura: s; hoc nisi p̄bebeat t. tatiōis in
ualescētia q̄e supra nos ē. tūc nos i tentationē iducit.

MAXI. Mel maior oñs vt petam? **Ne** nos inducas i tentationē. i. nō pmitas voluptuosas: 7 spōneareū tentationū nos experientia pati. **Jacob** aut docet. p. vitate certare nō remitti tentationibus inuolūtarijs 7 causarijs laborū dicēs: **Omne** gaudiū exultatiue fratres mei cū i tentationes varias incidertis. **BA.** Nō tñ decet nos orādo petere afflictiones co:porales. vniuersaliter. n. p cepit orare: nō subire tentationē. s3 postq aliquis subyit expetit a dño petere vntē pferēdi vt psumetur i nobis illud: **Qui** sustinet vsq ad finē saluus erit. **AV.** in exheridion: **At** vō q matheus in vltimo posuit: **S3** libera nos a malo. tñ nō posuit: vt intelligamus ad illud su per qd de tēratione dictū ē p̄tinere. **Ideo** qppe ait: **S3** libera nō ait: **Et** libera. tanq vñā petitionē de nōstrā noli hoc i3 hoc i3 fecit vniūsqsq in eo se liberari a malo: q nō i fert i tentationē. **AV.** de v. dñi. **Unus** quisq. n. petit vt a malo: hoc ē ab inimico 7 peccato liberet. sed qui deo se committit: diabolo non timet: **Si** enim de? pro nobis: quis contra nos?

Et ait ad illos: Quis vñ hēbit alicū et ibit ad illū media nocte: et dicet illi: Amice cōmoda mihi tres panes: qm̄ amic⁹ me⁹ venit de via ad me: et non habeo qd̄ ponā aī illum. et ille deīn⁹ rīdēs dicat: noli mihi molestus esse: iā ostiū clausū ē: et pueri mei mecum sūt i cubili: non possūz surgere et dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsans: dico vobis: et si nō dabit illi surgēs eo qd̄ amic⁹ eius sit p̄pt̄ improbitatē tñ eius surget et dabit illi quot quot hz necēs.

CIRYL Docuerat supra saluato: ad petitionē aploz
quasi oportet orare: poterit aut ptingere eos qd hoc salu
tare documētū recepat: effundere quidē pces iuxta tra
ditā formā: sed negligēt rēmissē hoc facere: deide iū
nō exaudirēt p primā vel sās orōnēs pcessitē ab orōn
ibus. Itaqz nō hoc pateremur: p modū parabole manife
stā: qd pusillanimitas i orationibz dānosa ē. **Uti** iūmū
vō ē i eis patiētiā hīc vñ dī: Et ait ad illos: **Quis** vestz
habebit amicū: **THEO.** Amicus iūe deus ē qd omēs
amar: oēs saluos vult fieri. **AM.** Quis etiā ē nobis
amicitioz: qd p nobis corpus iū tradidit: **DA.** aut no
bis hīc alius pcepti modus: vt omnibus momentis: nō
solū dieb: s; etiā noctibz ozo deferat. **Seqz** enī: Et ibit
ad illū media nocte. **Sicut** vētīt d audī qñ dixit: Media
nocte surgebā ad pstitendū tibi. **Nec** enī tūmūt excitare
dormientē quē scit semp eē vigilantē. nā si ille tā scūs: r q
regni erat necessitatibus occupatus septies in die laude
dño dicebat: qd nos facere debem: qd eo ampli rogare
debem: quo frequētius carnis ac mētis fragilitate dīq
m: q diligēdo dñm oēm tuū nō solū tibi: s; et alijs po
teris emereri. **Sequit** enī: Et dīcet illi: Amice cōmoda
mibi tres pa. qm amī. me vō ve. ad me de via: non ha
qō po. an illū. **AV.** de vō. **Qui** aut sunt isti tres pa
nes: nisi mysteri celestis alimētū: fieri enī pōt vt aliquis
passus fuerit amicū aliqd iterrogāt: q ridere possit: r
tūc se iuenit nō habere: qñ coactus ē dare. **Venit** q tibi
amicus de via. i. de vita huius seculi: quā oēs velut pe
regri nī trāseūt: nec vllus quasi possessor manet: s; omni

hoi dicit: Transfusa vultu loci: aut forte dicit via mala: hoc
 ē de vita in ala fatigatus. nescio qd amicus tuus nō inue
 nias veritate: qua audita et precepta beatus fiat. **Venit ad**
 te tanq̃ ad xpianū et dicit: Redde mihi rōnem. Et interro
 gat qd forte tu simpliciterque fidei nescias: et non est
 vnde reficias elarictem: et cōpelleris querere in om̃ia: i
 bris fortassis enī qd ille interrogavit: in libro posuit et
 sed obscurū ipsū paulum aut petrū aut aliq̃ p̃pbi
 interrogare nō sinitis. Itā enī requiescit familia illa cum
 dñō suo et seculi huius ignoſcētia valida ē: hoc ē cor
 media: et vrgit amicus elarictis: cui simplex fides nō su
 ficit: Nūquid desiderandū ē qd ad ipm dñm: quo fami
 lia requiescit. pulsa orādo: qd subdit: Et ille dicit. nō
 dicat. Noli mihi molestus esse. qd offert dare: vult vt am
 plius desideres dilaui: ne vilesat cito donū. Bā. For
 sitan etiā ob hoc offert quā ingenuitas tui allicitū: i
 tē: et frequēti erga se: et vt agnoscas quid donū dei sit: et
 i timore donata custodias. Quicq̃ enī aliq̃ multo la
 bore acquirat: nūquid curio dire ne cū illud p̃deriderit la
 bore amittat. **GLO.** Nō q̃ auct̃ imp̃dierit licentiam
 s̃z vehementius accedit desiderii orādo: om̃ia difficultate
 sequēdi. **Sequit̃ enī:** Itā ostiū clausum ē. **BED.** Hoc est
 ostiū qd ap̃rebit sibi et paulus exposcit nō solum illi: s̃ et
 p̃p̃li orōnibus obsecrās se iuvare: vt aperiat sibi ostiū
 ad loquēdū mysteriū xpi. Et fortasse illd ē ostiū qd ap̃u
 vidit iōānes. cui dictū ē: Accede huc et ostēda tibi qd opo
 ter fieri. **AV.** de que. eua. **Significat** ergo p̃p̃i fami
 vbi: cū itelligētia claudis: et illi qui apostolicā sapiam iū
 q̃ panē erogantes p̃ hoc terre p̃dicauit cruciam sunt in se
 creta dei: cū dñō: Et hoc ē qd subdit: Et pueri mei me
 cū sūt in cubili. **GRE.** nisen. **Oppor**etne eos qd p̃ ar
 me iusticie imp̃p̃abilitate vendicauerit sibi pueros ap
 pellat: docēs qd bonū qd p̃studia i nobis acquirat ad iū
 tio fuerat in n̄itura repositū. nā qñ aliquis abscondens
 carni p̃ rōne n̄ exercitio vite virtuosē passionē p̃stauit:
 tūc quasi puer insensibiliter se h̄z erga passionē. **Cubi**
 li aut̃ requiēt itelligimus saluatoŕe. **GLO.** Et p̃pter p̃e
 missa subdit: Nō possum fūgere et dare tibi. qd ē ad v̄i
 scularit̃ impetradi referēdū. **AV.** de que. eua. **Nā ali**
ter amic: ad quē venit media nocte: vt accōmodet tres
 panes: vñq̃ ad sustinēdū pontē s̃z quā qd rogat deo iū
 dia tribulatioē p̃stituit: vt ei tribuat itelligētia trinitas: q̃
 p̃p̃is vite p̃solet labores. Ipsa enī angustia media nox ē
 qd cogit vehementer instare. In tribus aut̃ panib̄ enī illd
 significat vñus substantiū ēē trinitatē. amicus aut̃ veniens
 de via itelligit hois appetitus: qui d̄z rōnē fūire. seruit
 bar aut̃ p̃seruituti tp̃alici: quā via vocat p̃pter oīa tran
 untia. **Quēsero aut̃ hoie ad docem:** etiam ille appetitus a
 p̃suetudine reuocat. **BED.** si nō p̃lolet interius gaudij
 doctrina spiritali: qua creatoris trinitas p̃dicat: magne
 angustie sūt i hoie que p̃mit trīna mortalitas: cum ab his
 qd foris delectat p̃cipitur abstinentia: et itus nō erectio de
 lectica doctrinē spiritalis: nī orādo efficit vt accipiat dei
 sideriū intellectū a dñō: etiā si hō deit p̃ quē sapia p̃o
 sur. **Sequit̃ enī:** Et ille si p̃seuerauerit pulsas: dicit. **Vobis**
Et si nō dabit illi fūrges: eo q̃ amicus ei ē: vñq̃ p̃pter ipso
 bitatē nī ei fūrgit: et dabit illi quotquo: h̄z necessarios
Cōparat ē a minori: si enī amic⁹ hō fūrgit de lecto et dat
 nō amicitia s̃z tedio p̃pulsus: quātomagis deus dat: qd
 sine tedio largissime donat qd petis. **AV.** de v. o. o. **Cū**
aut̃ p̃ueris ad tres panes: hoc ē ad cibū et itelligētiā
 trinitatis: habes et vñde vias: et vñde pascas. Ne time
 as: ne fines: nō enī panis ille finiet: inde indigentia tuam
 finiet. discet et doce: viue et pascet. **THE.** **Nel** aliter: **De**
dia nox finis ē vite: in quo multi ad deū adueniūt. **Ami**
cus aut̃ ē angelus qui accipit aīam. **Nel** media nox ē p̃
 fundū tentationum in quo p̃stituta petit a deo tres pa
 nes necessitates. i. corporis aīe et sp̃us: p̃ qd i tentationib̄
 nō periclitamur. **Amicus aut̃ qui de via venit** ipse dicit
 est qui

et qui in tentationibus nos perbat: cui non hz qd apponat
qui in tentatione infirmat. Qd aut dicit: Et clausa e ianua
intelligendū est qd docet nos ante tentationes pparatos
esse: postq vo tentationi incidimus: pparatis ianua
clauduntur: et iparati iuenti: nisi deus adiuet periclitamur.

**Et dico ego vobis: Petite et dabit vobis: que
rite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis.** Dis
eni qui petit accipit: et qui qrit inuenit: et pulsanti
aperiet. Quis aut ex vobis patre petit panē: nun
quid lapidē dabit illi? Aut piscē: nunqd p pisce
serpēte dabit illi? Aut si perierit ouis: nunqd por
riget illi scorpionē? Si ergo vos cū sitis mali no
stis bona data dare filiis vestris: quantomagis
pater vester celestis de celo dabit spiritum bonū
petentibus se.

AV. de v. do. Posita similitudine adiūxit exhortationē
oīs: et oīno stimulat nos q̄rere: petere: pulsare: donec
accipiam qd petim. vñ dicit: Et ego dico vobis petite
et dabit vobis. **CL. Qd dicit Dico vobis: vñ hz iura
mētis: deus n. nō mētur.** Qñqz aut inuit audientib
aliqd cū iuramento oñdit inexcusabile nre fidei: paruita
tē. **CHR. Per petitionē aut oīonē oñdit: p inquisiti
onē vo studiū et sollicitudinē cū subdit: Querite et inuenie
tis. que enī querunt plurima cura indigēt: qd maxime ē
in deo. Plura nāqz sunt que sensus nřz impediūt: sicut g
aux p dñi querim: sic d cū sollicitē p q̄ram.** Oñdit et
p q̄uis nō aperiat illico ianua: imo: adūm ē. vñ subdit:
Pulsate et aperiet vobis. qz si q̄rens imo: ab eis: vñqz re
cipies: ob hoc reclusum ē ostiū vt faciat te pulsare: iō nō
mox annat vt expositas. **GREGVS. Uel p hoc qd di
cit: Pulsate: forsitan insinuat petē cū effectu. pulsat enī ali
qis manu. Boni aut opīs signū ē man: vt hec tria pnt
aliter distingui. vñtis. n. inūti ē petere notā fieri viā ve
ritatis. Scōus vo gradus est querere q̄lter oporteat trā
sire p viā. Terti gradus est vt cū vñtis attigerit pulset
ad ostiū vt itret spatiofam cognitionēz que omnia orant
do aliqd acqrit. Uel petere quidez est orare: querere vo
p bona opa agere oīoni p dīgna. Pulsare aut ē oīoni i
morari nec desistere. **AV. de v. do.** Nō aut nos tantū
hortaret: vt peterem nūi dare vellet. Erubescat huma
na pīgritia: plus vult tē dare q̄ nos accipere. **AM.
Qui aut pmittit aliqd: spem d3 afferre pmissi: vt mome
tis obediētia offerat: pmissis fides. et iō subdit: Oīs enī
q petit acci. et qui qrit inuenit. et pul. aperiet. ORI. Que
ret aut aliqd q̄r quidā orātes nō exaudiant: Ad quod
dicendū: qd cūqz recto tramite ad q̄rendūz accedit: nil
omittens ex his que conferunt ad petitoz obtentū: acci
piet reuera quod p̄catus est dari sibi. Siquis aut diuer
tes a pposito vere petitionis: cū nō petat: vt decet: nō pe
tit: Quo fit vt cū n recipiat: qd hic dicit: nōi falsificet. Nā
et magistro dicit: Quicūqz veniet ad me: assequet disci
plina: peritiā adire m̄gřz realiter accipim. hoc est vt
feruētē et diligētē vacet documētis ipsius. vñ et iacob
dicit: Petitis et nō accipietis: eo qd male petitis. scā vo
lapratā vanāz. Sz dicit aliqd imo cū aliqui rogāt p di
uina noticiā obtinēda: et recuperationē vñtis nō obtinent:
cui dicendū: qd nō ppter se bona petiuerūt accipe: sz vt
comendēt p ea. **BA. Siquis etiā ob torporē exhibeat
se desiderij et traditor sui fiat in manus hostiū: hūc deus
nec adiuvat: nec exaudiret: eo qd p peccatū alienū se fecit a
deo. decet g offerre quidē quicqd interest sua clamare at
ad deū vt adiuet eū. Est aut diuinū subsidij imple rādū
non remisse ac mente hūc illucqz vagante: eo qd talis nō
solū nō imperabit qd petit: sed magis dñm irritabit. nā
si aliquis corā p̄cipie stans fixum hz et intrinsecum et ex
trinsecum oculū: ne forsitan puniat: quātomagis coram******

deo attentū ac tremebundum oportet assistere. Si vero
debilitatus a pctō fixē nequis orare quātūcūqz potes te
ipsum cohibeas: vt stādo corā deo ad cū dirigas intelle
ctū: et deus ignoscit: eo qd nō ex negligentia sed ex fragilita
te nō potes vt oportet assistere corā deo. Si sic g teipsum
p̄pellis ne discedas donec accipias. Ideo g qñqz petis
et nō accipis: qd pperā postulas: vel infideliter vel leui
ter: vel nō pferentia tibi: vel destitisti. **Seplus aut qdaz
obuiat dicentes: Quare oram? an ignorat deus quib
opus est nobis? Nouit quippe: et oīa spūalia vberi? dar
nobis et anteq postulemus: sed opera vñtis et regnum
celoz oportet prius optare: optatē vo querere: ingerē
tē p fidē et patientiā quicquid interest sua: in nullo delicto
redargum a p̄pzia p̄cia. **AMB. Ergo p̄ceptū locus
frequēter oradi spes ē impetradi: rō aut p̄suadendi p̄uul
fuit i p̄cepto: postea fit in exēplo: qd oñdit sub dēs: Quis
aut ex vob patre petit panē: nūqd lapidē dabit illi? **CL.
In quo instruit nos saluator: quiddā necessariū. frequēter
eni inconsulto voluptatū ip̄eū irrumpimus ad p̄nitiōia de
sideria. Cū igit aliquid iāliū a deo petim: nequaqz impe
trabim: ad qd oñdendū vñtis patēt exēplo ex his qd pe
nes nos sunt. cū enī filius tuus petit panē: gratatē propi
nas: qz cibū petit opportunū. Qñ vo sensus penuria la
pidē poscit vt comedat nō affers ei: sz potius phibes eū
a notiuo desiderio: vt sit sensus: Quis aut ex vo. pa. pe.
panē. quē. f. pater dat. Nūquid lapidē dabit illi: scūz si
perierit. Eadem quoqz rō ē i serpente et pisce de quo sub
dit. Aut piscē: nūquid p pisce serpētem dabit illi? Et simi
liter in ouo et scorpionē. de quo subdit: Aut si perierit ouis
nūquid porriget illi scorpionē? **ORI. Tu tñ attēde: si
panis qd ē anime cibus i cognitione: line quo nō p̄tin
git saluari: puta p̄cipat rō vite debite. piscis aut ē amor
discipline: puta mundi p̄stitutionē agnoscere: elemēto:ū
effectū: et quēcūqz p̄sequenter dīsserit sapia. Itaqz nec vi
ce panis deus p̄pinat lapidē: quem volebat diabo
lus a xpo māducari: nec vice piscis serpētem quē come
dūt ethiopes: indigni pisces comedere. nec simpliciter
dat vite nutritiue et vtilis nō comestibilia et nociua: quod
refertur ad scorpionē et ouis. **AV. de que. eūā. Uel po
tius intelligit charitas ppter maiore appetitū tam neces
sariū vt sine illa cetera nihil sunt: sicut sine pane mēsa in
ops: cui p̄traria ē cordis duritia quā lapidi p̄pauit. Pi
scis aut intelligit fides inuisibilia vel ppter aquā baptis
mi: vel qd de inuisibilibz locis capis. Qd etiā fides hui
mūdi fructibz circūactata nō frangit: recte pisci p̄parat
Cui p̄traria posuit serpētem ppter venena fallacie: qd etiā
p̄mo hoi male suadēdo p̄seminauit. In ouo intelligit sp̄i
ous enī nōdū est ferus p̄fectus: sed vouendo speratur.
Cui p̄trariū posuit scorpionē: cuius aculeus venenatus
retro timēdus ē: sicut p̄trariū sp̄i ē retrospicere: cū sp̄es
futuroz in illa q̄ an sunt se extendat. **AV. de v. domini
Quāra tibi loquit mūdus: q̄ta post doctum strepit vt re
tro respiciat? O mūde imūde qd str̄pis: qd auertere vo
naris. tenere vis periens qd faceres si maneres. quē nō
deciperes dulcis: si amarus alimēta mētis. **CL. Ex
p̄missio aut exēplo pcludit: Si ergo vos cūz sitis mali. i.
cū mētēz susceptiua p̄auitatis geratis: nō aut vñtis mē
et fixā in bono sicut deus. **BED. Uel malos vocat secu
li amatores: qd dāt illa q̄ fm sensum suū indicāt bona que
etiā in sua natura sunt bona et ad vsum infirme vite p̄ti
nent: vñ subdit: Nostis bona data dare filiis vñtis. Apli
etiā qui merito electionis bonitatē humani generis ex
cesserāt: sup̄ne bonitatis respectu mali esse dicunt: qz nū
hil p semetipsum bonū nisi deitas sola. Qd vo subditur
Quātomagis p̄ vester de celo dabit sp̄m bonū petentib
bus se: Pro quo matheus posuit: Dabit bona cōpetētib
bus se. oñdit sp̄m scm plenitudinē bonozum dei: qz oīs
vñtates que ex dono:um dei gratia suscipiunt: ex isto
fonte emanant. **ATHA. Tūc aut sp̄s scūs esset de sub******************

stantia vel qui solus est bonus: nequaquam hic appellaret bonus: quoniam dominus renuit dici bonus in eo quod homo factus est.

AV. de ver. do. Ergo autare quid queris: aut si aliud petas: quid tibi sufficit: cui deus non sufficit?

Et erat iesus eiciens demonium: et illud erat mutum: et cum cieisset demonium locum: et mutus et admirare sunt turbe. Quidam autem ex eis dixerunt: In beelzebub principe demoniorum eiecit demonia.

Et alij tentantes: signum de celo querebant ab eo.

GLO. Promiserat dominus quod spiritus bonus daret orationibus: cuius quidem beneficii subsequenti miraculo demoni stravit. unde dicitur. Et erat iesus eiciens demonium et illud erat mutum. **THE.** Dicit autem mutus: ut pluribus qui non loquuntur. Dicit etiam quod non audit: sed magis proprie qui nec audit nec loquitur. Qui autem a natiuitate non audit: ex necessitate non loquitur. Ea enim loquimur quod per auditum loqui doceamur. Siquis tamen ex aliquo passione supruentente auditum amiserit: hunc nihil prohibet loqui. Qui autem domino ob aus fuit et mutus erat lingua: et surdus auditu. **TYTVS.** Mutus autem vel surdus dicitur demonium: quod habet ingerit passionem quod non auditur diuini verbum. Nam demones auferentes aptitudinem humani affectus: obtundunt animum nostre auditum: scilicet vocem ebullit ut eiecit demonium: et auditum veritatis. unde enim sanauit ut vniuersale per stationem faciat humane salutis. unde sequitur. Et cum cieisset demonium: locutus est mutus. **RE.** Demoniacus autem iste apud mattheum non solum mutus: sed et cecus fuisse narratur.

Tria igitur signa sunt in vno homine perpetrata sunt. Cecus videtur: mutus loquitur: possessus a demone liberatur. quod quoti die prepletur in professione creditum: ut expulso primo demone: fidei lumen aspiciatur: deinde ad laudes dei tacentia prius ora laxentur. **CI. Hoc autem miraculo pacto extollebatur eum multitudo percontans: et gloria que deum decet. unde sequitur. Et admi. sunt turbe. **BED.** Turbis autem que minus crudite videbantur: omni semper facta mirantibus: scribe et pharisei vel negare vel sinistra interpretatione puertere laborabant: quasi non diuinitatis: sed imundi spiritus opera fuissent. unde sequitur. Quidam autem ex eis dicebant in beelzebub. **CI.** demon. eiecit demonia. Beelzebub. deus erat acharon. nam beel. quidam ipse baal: gebub autem musca vocatur. Dicit autem beelzebub quasi vir muscarum: ex cuius spurcissimo ritu principem demoniorum cognominabat. **CI.** Alii vero paribus stimulat liuoris aculeis: petebant ab eo celeste videre portentum. unde sequitur. Alii tentantes signum de celo querebant ab eo. Quasi dicerent: quis ab homine demonium cieceris: non tamen hoc est diuine operationis argumentum: non dum enim ridimus aliquid prioribus fuisse miraculis. Moyses enim transduxit populum per medium maris: ioseph vero successore ei soli retardauit igabao: in vero nihil horum ostendisti. Querere enim prodigia de celo innuit: quod huiusmodi cogitationibus tunc temporis afficiebantur erga christum.**

Ipse autem ut vidit cogitationes eorum dixit eis: Quid signum in se diuisum: desolabitur: et domus supra domum caderet. Si autem et sathanas in seipsum diuisus est: quomodo stabit regnum eius: quod dicitur in beelzebub me eiecere demonia. Si autem ego in beelzebub eicio demonia: filij vestri in quo eiciuntur? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Porro si in digito dei eicio demonia: preceio puenit in vos regnum dei.

CHRY. Cum phariseorum suspitio irrationabilis esset: metu multitudinis non audebat ea diuulgare: sed in alio suo eam videbat. unde dicit. Ipse autem ut vi. cogi. eorum dixit eis: Omne reg. in se diuisum. de se. et de. supra de. caderet. **BED.** Non ad dicta: sed ad cogitata respondit: ut vel sic pellerent credere potentie eius quod cordis videbat occulta. **CI.** Non autem

ridebat ex scripturis: quod non attendebat falso eas interpretantes: sed ex his videt quod contra accidit. **DOMUS.** n. et ciuitas si fuerit diuisa velociter dissipatur: et ciuitas regnum quod nihil est validius. firmat enim regna et domos subdiuina concordia. Si ergo inquit ego per demonem demonia eicio: dissensio inter eos est: et perit vtriusque: unde subdit. Si autem et sathanas in seipsum diuisus est: quomodo sta. reg. ipsius: quod dicitur me in beel. eiecit demonia: Non enim sathanas sibiipsum repugnat: nec suis satellitibus nocet: sed potius sit et in regnum suum. Restat ergo quod diuina virtute contra sathanam. **AMB.** In hoc etiam ostendit regnum suum diuinitatem esse atque propriam: et id quod non in christo spiritus sanctus in principem demoniorum eiecit demones opinantur: eos regni negat et preceptum quod sperat etiam ad populum iudeorum. Quod enim potest regnum iudeorum preceptum: quoniam a legis populo iesus negat quod ex lege debetur: et pro testate se fides iudaice plebis impugnatur: tempus gloria diuinitatis: diuisio dissoluta. et id regnum ecclesie manebit eternum: idiuina fides corpus est vniuersum. **BE.** Regnum etiam patris et filij et spiritus sancti non est diuisum: quod eterna stabilitate manet. Desistat igitur arrisani ignotoz patre filius: filio vero spiritum dicere: quod quoz vniuersum est regnum: horum est et vna maiestas.

CHRY. Hec est prima solutio. Secunda vero quod de dei pulchritudine: quia ponit subdedit. Si autem ego in beel. eicio demonia: filij vestri in quo eiciuntur? Non dicit discipuli incertum: sed vult eis volens eorum pmulcere furorem. **CIRYL.** Iudei namque et a iudeis fidei carne exorti sunt christi discipuli: quod patres in spiritus imundos adepti erant a christo: ut opprobrios ab eis in nomine christi liberabatur. Cum ergo filij vestri sathanam in nomine meo percutit: quomodo non habet multa amara: dicere me a beelzebub vniuersum habere dominum: igitur ex fide natoz vroz. unde subditur: Ideo ipsi iudices vestri erunt. **CHRY.** Omni enim ex vobis emanantes mihi obediunt: liquet quod preceio operantes oraria. **BE.** Vel alii filios iudeorum exortit: quod tunc illi significat quod ad inuocationem dei eiecit ab demonibus. **CI.** Si expulsio demonum in filijs vestris deo non demonibus deputatur: quare in me idem opus non eandem beatam causam? Ergo ipsi vestri iudices erunt: non patres sed opatores: non illi expulsores demonum deo assignat: vos beelzebub principem demoniorum. **CIRYL.** Postquam ergo dicitis calomnie notam habet manifestum et quod in spiritu dei eicio demonia: unde subditur: Porro si in digito dei eicio demonia: preceio puenit in vos regnum dei. **AV.** de confen. euan. Quod lucas digitum dei dicit: ubi mattheus dixit spiritum: ab eadem sententia non recedit quod ponit et aliquid docet: et nouerim quod admodum intelligam? ubi scriptura legimus: digitum dei.

AV. de que. euan. Si autem spiritus sanctus digitus dei propter participationem donorum que in eo donantur vnicuique: propterea boium sue angelorum. in nullis enim membris nostris magis apparet participatio quam in digitis. **CI.** Vel spiritus sanctus digitus dei. filius enim manus et brachium patris dicitur: et operatur enim pater cuncta per eum. Sic igitur digitus non est alienus a manu: sed ei naturaliter insitus: sic spiritus sanctus consubstantialiter connexus est filio: et cum oia filius operatur. **AM.** Nec tamen tibi membrorum copacitudo nostrorum portio quedam videatur facienda virtutis: in diuinitate enim rei non potest esse diuisio: et ideo ad formam vnitatis: non ad distinctionem potestatis referenda digitus nuncupatio est. **ATHA.** Ad presens autem non renuit dominus gratia sue humanitatis dicere se minoris spiritus sancto: dicens se in eo demones eiecere: quasi non sufficere humana natura ad demonum expulsionem: nisi virtute spiritus sancti. **CIRYL.** Et ideo conuenienter dicitur peruenit in vos regnum dei. si ego homo existens in spiritu diuino eicio demones: diuinitas est humana natura in me: et aduenit regnum dei. **CHRY.** Dicit autem. Supra vos: ut eos attraheret. quod si vobis aduenit prospera: cur vestra bona fastiditis? **AM.** Simul ostendit etiam imperiale quod ad esse spiritus sancti patet: in quo regnum est dei: nos quoque in quibus habitat spiritus esse regale domus.

TYTVS Uel dicit: Peruenit in vobis regnum dei ut inuigilat: puenit vobis. nō p vobis: hō. e. dūs enī est p fide chisti secundus adueniū.

Cum fortis armatus custodit atrium suū in pace sunt ea quę possidet. Si aut fortior eo supueniens vicerit eum: vniuersa arma eius auferet in quibus confidebat: et spolia eius distribuet. Qui nō est mecum contra me est: et qui non colligit mecum dispergit.

CIR. Quia necessarium erat p multas p̄sideratōes de trahentū retrahere fmonē: vñ nūc exemplo manifestis sumo: qd̄ dēnīat volētibz inuerti: q̄ p̄ncipē h' seculi vñ te libi insite viciat dīcēs: Cū for. ar. custo. atrii suū: pace sunt ea q̄ possidet. **CHRY.** forte vocat diabolum: non quia nātū h' sit: s̄z inuēns antiquā ei' tyrannidē: quā pusillanimitas nra causauit. **CI.** Erat enī ante saluatorē aduentū violētia multa: rapies alienos greges. s. dēt: et quā si ad p̄p̄iū ducēs outle. **THE.** Arma aut ei' sūt oēs spēs p̄p̄i: in q̄b' p̄fidens inualuit p̄ hoīes. **BED.** Atriū vñ illius mūdū vocat: q̄ in maligno posuit: est in quo vsq̄ ad saluatoris aduentū p̄onebat īperio: q̄ in cordibus infidelitū: sine vlla p̄dictōe q̄secebat: sed fortiori potētia xps victor: oēs hoīes liberado ipm̄ eiecit. vñ subdit: Si aut fortior illo supueniet et vicerit eū: vniuersa arma eius auferet: in quibus p̄fidebat: et spolia ei' distribuet.

CIR. Postq̄ enī dīcī sūmī verbū totius fortitudinis dātor: et oēs virtutū scē est hō inuasit illū: et arma ei' abstulit. **BED.** Sūt ergo arma ei' astutie: doliq̄ nequie spiritalis: spolia vñ ei' ipsi hoīes sunt ab eo decepti. **CI.** Nā q̄ dūdū irrecitū fuerat ab eo iudei in diuinā ignorantiā et errore: euocati sunt p̄ scōs aplos ad noticiā veritatis: et oblati sūt deo patri p̄ fidē adhibita filio. **BASI.** Distribuit ei' spolia: exhibēs fideles custodie angē oēs ad hōmīnū salutē. **BED.** Uicior: etiāz xps spolia distribuit: qd̄ est in signū triumphantis: q̄ cap. iuā ducēs captiuitatē dedit dona hoīb': quosdā qd̄ p̄pos: alios euageliū: alios p̄phetas: illos pastores ordinās et doctores.

CHRY. Deinde ponit quarta solo cū subdit: Qui nō est mecum: aduersus me est. q. d. ego volo hoīes offerre deo sathanas aut p̄trariū. qualis ergo q̄ mihi non coopat: sed dissipat que mea sunt: mibi p̄sentane' fuerit: aut vna me cū egeret demones. Sequit: Et qui nō colligit mecum: dispergit. **CIR.** Quasi. d. ego veni ut filios dei ab eo dispergos p̄grege: at ipse sathanas cū mecum nō sit: q̄ collegi et saluauit: erat dissipare. Qualis ergo q̄ meis dispēlatōib' refragat: virtutē mibi mīstrat. **CHRY.** Ac si quis nō cooperat aduersari' est: multo magis q̄ obstat. vñ mibi et iudeos ad p̄ns sub enigmate tangere: ordinās eos cum diabolo nam ipsi agebant p̄ eum: et dispergebāt quos congregabat.

Cum immundus spūs exierit de homine ambulat per loca inaquosa: querēs requiē et nō inueniens dicit: Reuertar in domum meā vnde exiui. Et cū venerit inuenit eā scopis mundatā. Et tunc vadit et assumit septem alios spūs secum nequiores sē: ingressi habitāt ibi et fiunt nouissima hominis illius peiora priorib'.

CIR. Post p̄missa ondīt dñs: vñ p̄git p̄p̄lo iudeorū: ut ad bī opiones laberēt d̄ xps dīcēs: Cū immundus spūs exierit ab hoīe ambulat p̄ loca inaquosa: q̄rens requiē. Qd̄ enī hoc exemplū ad iudeos spectet manib' exp̄sit dīcēs: Sic erit et generatōi huic pessime. Quādiu enī erāt in egypto viuētes ritu egyptio: in habitabat in eis spūs malignus: et expulsus est ab eis: qm̄ mactauerūt agnū in figura chisti: et liniti sunt ei' sanguine: sic euitauerūt de iuratore. **AM.** Itaq̄ in vno hoīe totius p̄p̄i iudaici p̄p̄atio est:

a quo p̄ legē spūs imūdus exierat. S̄z q̄ in gentib' quorū corda pus arida erāt: s̄z postmodū p̄ baptisima rore spūs humefcebat: p̄pter fidē xpi requiē diabolus inuenire nō potuit. immundus. n. sp. inb' xps incediū est: iō re gressus est ad plebē iudeorū. vñ sequit: Et nō iuc. dīc: Reuertar in dom. me. vñ exiui. **ORI.** i. ad eos q̄ sūt ex iis: quos vidit nūbil diuinū in se p̄tētes: s̄z desertos et vacantes habitātōi ei'. vñ seqt: Et cū ve. inue. sco. mundatam.

AM. Forē enī et p̄fecto: spe cōpta aio manet inter ore polluto. Neq̄ enī sacri fontis irriguo aut abiebat aut restring: bat ardorē meritoq̄ ad cū spūs redibat imūdus: adducēs secū septē spūs nequiores. vñ sequit: Et tunc va. et assu. secū septē alii. sp. neq̄. sē: et ingressi ba. ibi. qm̄ s. in hebdomada legis et octauē mysteriū p̄misit. Itaq̄ ut nobis multiplicat septiformis spūs grātia illis imūdo: rū spūz oīs cumulat iurā. Vniuersitas enī hoc nūero aliquoties p̄phendit. **CHRY.** Incolūt aut aīas iudeorū demonica peiores priorib' inā tūc tps in p̄phas scui ebāt: nūc vñ ipsi dño p̄phaz inuiriāt: atq̄ iō a vespasiano et tito peiora passi fuerūt: q̄ in egypto et in babylonē. vñ sequit: Et sūt nō. ho. illius p̄i. priorib'. Tunc etiā aderat eis diuina p̄uio: et grā spūscī. nunc vñ etiāz hac cura puant: p̄pter qd̄ virtutis maior penuria nūc: et trūna inuentio: et demonū exactio seuior. **CIR.** Sūt etiāz nouissima peiora priorib': s̄m illud aplicū: Meli' erit eis veritas vñ nō cognoscere q̄ post agnitā retroire. **BED.** Pōt ēt hoc accipi de heretico quolibet vel scismatice vñ etiā malo catholico: de quo tpe baptisimatis spūs exierat imūdus: locaq̄ in aquosa pagrat. i. corda fideliz: que a moline fluxe cogitatōis expurgata sunt: callidus insidia tor: explorat: siquos ibi nequie sue gressus figē possit. **Dīc** aut: Reuert. in dom. meā vñ exiui. In quo amēdū est ne culpa quā in nobis exictā credebam: p̄ incuriā nos vacantes opprimat. Inuenit aut eā scopis mūdātā: hoc ē grā baptisimatis a p̄tōz labe castigatā: s̄z nulla boni operis industria cumulatā. Per septem autem malos spūs quos assūmit: vñ iurā vitia designat. Nequiores autem dīcitur: quia nō solum habebit illa septem vitia: que septem spiritualibus sunt contraria virtutibus: sed etiāz per hypocrisim ipsas se virtutes habere simulabit. **CHRY.**

Non solum autem illis: sed et nobis fore dicta accipiamus que sequuntur. Et erunt nouissima hominis illius peiora prioribus: quia si illustrat: et a pristinis malis remoti: denuo redimus ad eandem nequitiam: grauior deinceps erit pena sequentiū peccatorum. **BED.** Posset etiam simpliciter intelligi dominū hec ad distinctionē suorum et sathane operum adiunxisse: q̄ scilicet ipse semper polluta mundare: sathanas vero mundata grauioribus sordibus contaminare festinet.

Factum est aut cum hec diceret: extollēs vocem quedā mulier de turba dixit illi: Beatus venter qui te portauit: et vbera que suxisti. At ille dixit: Quinimmo: beati qui audiunt verbis dei: et custodiunt illud.

BED. Scribis et phariseis dominū tētanū: simul et blasphemantib': incarnationē eius magna fiducia q̄daz mulier confitē. vñ sequitur: factum est autem eūz hec diceret extol. vo. quedam mulier de tur. vi. illi: Beat' venter qui te por. et vbera que suxisti. vbi et presentū calumniam: et futurozū confundit hereticozū perfidiam. nam si cut tunc iudei sanctis p̄s opera blasphemando verū deī filium negabant: sic heretici poītea negando mariāz semper virginem: spiritū sanctū cooperante virtute: nascitū: ro vñigenito deo carnis sue materiam ministrasse: verū consubstantialēq̄ patri: filium hominis sateri non debere dixerunt. Sed si caro verbi dei s̄m carnem nascentis a carne virginis matris pronuntiatur extranea: sine eā venter q̄ cū portasset: et vbera q̄ lactassent: beatificanē.

Quia vero consequentia eius lacte credatur nutrit: ex cuius semine negatur conceptus: cum ex vniuerso et eiusdem fontis origine in physicos viresq; vigo: manare perhibet. Non autem in modo eam que verbum dei corporaliter generare meruerat: sed et omnes qui idem verbum spiritualiter auditu fidei concipere: et boni operis custodia vel in suo vel in proximorum corde parere: et quasi alere studuerint: asserit esse beatos. Sequitur enim: At ille dixit: Quinimo: beati qui audiunt verbum dei: et custodiunt illud. **CHRY.** Non fuit hoc responsus repudians matrem: sed ostendens quod nihil ei pariter priuisset: nisi valde bona et fidelis fuisset. Ceterum si matrem non prederat sine virtutibus aie christum ab ea ortum traxisse: multo magis nobis siue patrem siue fratrem siue filium: virtuosum habeamus. nos autem obfiscamus ab illius virtute: nequaquam hoc potest valedere. **BED.** Eadem autem dei genitrix: et inde quidem beata: quia verbi incarnandi ministra est facta temporalis. sed inde multo beatio: quia eiusdem semper amandi custos manebat eternam. Quae etiam sententia sapientes iudeorum percutit quod verbum dei non audire et custodire: sed negare et blasphemare querebant.

Turbis autem concurrentibus cepit dicere: Generatio hec generatio nequam est: signum querit: et signum non dabitur ei nisi signum iohanne propheta. Nam sicut fuit ionas signum niniuitis: ita erit et filius hominis generationi isti. Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius et condemnabit illos: quia venit a finibus terre audire sapientiam salomonis. Et ecce plusquam salomon hic. Vri niniuite surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam: quia penitentiam egerunt in predicatione iohanne. Et ecce plusquam iona hic.

BED. Duplici deus fuerat questione pulsatus. Quidam enim calumniabant eum in beelzebub eiecisse demonia: quibus haec responsum: et alij tetantes signum de celo querebant ab eo: quibus abhinc respondere incipit. unde sequitur: Turbis autem concurrentibus cepit dicere: generatio hec generatio nequam est. **AM.** Vnde et in synagoga populus de seorsum: ubi ecclesie beatitudo laudatur. sicut autem fuit ionas signum niniuitis: ita erit et filius hominis iudeis. unde subditur: Signum querit: et signum non dabitur ei nisi iohanne propheta. **BAS.** Signum est res in propatulo posita alienum occultum: continens in se declarationem: sicut iohanne signum descensus ad inferos: ac iterum ascensum christi resurrectionem a mortuis repitit. unde subdit: Nam sicut ionas fuit signum niniuitis: ita et filius hominis generationi isti. **BED.** Signum eis tribuit: non de celo: quia indigni erant videre sed de profundo inferni signum. scilicet incarnationis non diuinitatis passionis non glorificationis. **AM.** Ut autem iohanne typus signum dominice passionis est: ita etiam grauius que inde commiserunt testimonio peccato: est simul aduertere licet et maiestatis oraculum et pietatis iudicium. namque niniuitarum exemplo: et denunciat supplicium: et remedium demonstratur. unde etiam debent iudei non desperare indulgentiam si velint agere penitentiam. **THE.** Sed ionas post exitum suum a ventre ceti sui predicatione niniuitas conuertit: christo vero resurgenti iudeorum generatio non credidit. unde per iudicium fuit eis: de quo per iudicium subditur duplex exemplum cum dicitur: Regina austri surget in iudicio cum viris generationis huius: et condemna illos. **BED.** Non vltimo potestate iudicij: sed compatitione facti melioris. unde sequitur: Quia venit a finibus terre. au. sapi. salo. et ecce plusquam salomon hic. Hic in isto loco non pronome est: sed aduersus locum: et significat. i. i. presentiarum inter vos perlat: qui in comparatione est salomone presentior. **CIR.** Non autem dixit: Quia: salomone ego sum: ut persuadeat nobis humiliter

et si secundi sumus spiritualium gratiarum. q. d. festinauit ad audiendum salomonem mulier barbara: per tam longum iter auditora scientiam visibilibus animantium: et vires barbarum: vos autem cum assuetis et auditis de inuisibilibus et celestibus: ipsam sapientiam vos instruente: et verba signis et operibus comprobante: alienamini contra verbum et miracula insensibiliter periclitis. **BED.** Si autem regina austri que electa esse non dubitat: surget in iudicio cum reprobis: ostendit vna cunctis: bonorum. scilicet. malo rumque resurrectio mortalium: et hoc non iuxta fabulas iudeorum mille annis ante iudicium: sed in ipso esse futura iudicio.

AM. In hoc quoque iudeorum plebem damnas: ecclesie mysterium vehementer exprimit: que in regina austri per studium percipiende sapientie de totius orbis finibus congregatur: ut pacifici salomonis verba cognoscat regina planis: cuius regnum est indissolubile: de diuersis et distantibus populis in vnum corpus assurgens. **GRE.** nisen? Sicut autem illa regina erat ethiopia: et longe distans: sic in principio nigra erat ecclesia gentium: et multum distabat a veritate notitia. At ubi pacificus christus emicuit: tunc cecitibus iudeis accedunt gentiles offerunt christo pietatis aromata: et aurum diuine noticie et gemas: obediencia. scilicet. preceptorum. **THE.** Vel quia auster laudatur in scriptura: sicut calidus et viuificans. Anima igitur regnans in austro. i. in spiritali conuersione: venit audire sapientiam salomonis regis pacifici domini dei nostri. i. in contemplatione erigitur: ad quam nullus peruenit: nisi regnet in bona vita. Ponit autem consequenter exemplum de niniuitis dicens: Vri niniuite surgent in iudicio cum generatione hac et condemnabunt illam. **CHRY.** Condemnationis iudicium ex similibus vel dissimilibus fit. ex similibus quidem sicut in parabola de decem virginibus. ex dissimilibus autem sicut cum niniuite condemnant eos qui erant tempore christi: ut sic fiat condemnatio clario. Nam illi quidem barbari: hi vero iudei: hi refecti prophetis documentis: illi nunquam acceperant auditum diuinum: illuc iuxta seruum: huc dominus. ille euersione predicabat: iste regnum celorum annunciat. notum est ergo cuiuslibet: quod iudeos docebat potius credere: accidit autem pirarium. unde subditur: Quia penitentiam egerunt in predicatione iohanne: et ecce plusquam ionas hic. **AM.** Scdm mysterium autem: ex quibus constat ecclesia: aut autem peccare nesciat: quod pertinet ad austeri reginam. aut peccare desinat: quod pertinet ad niniuitas penitentiam agentes. Penitentia enim delictum aboluit: sapientia cauet. **AVG.** de con. euan. Hoc autem lucas narrat eo loco quidem quo mattheus: sed aliquando dispari ordine. Quis autem non videat superfluum quod illa ordine dominus dixerit: cum hoc discere debemus: per euangelistarum excellentissimam auctoritatem non esse mendacium. Sed quisque non hoc ordine cuiusque sermonis nihil intersit ad rem: siue ita sit siue ita.

Nemo lucernam accendit et in abscondito ponit: neque sub modio sed super candelabrum: ut qui ingrediuntur lumen videant. Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si autem nequam fuerit etiam corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre sint. Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit non habens aliquam partem tenebrarum: erit lucidum totum. Et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.

CHRY. Dicebant iudei dominum exercere miracula: non propter fidem: sed propter applausus videntium. Reprobatur igitur presentem calumniam: inducens exemplum lucerne cuius dicit: Nemo lucernam accendit: et in abscondito ponit:

nitens sub modio: sed supra candelabrum: ut qui ingre-
diatur lumen videant. **BEDA.** De seipso dominus
hic loquitur: ostendens ut supra dixerit nullam generationem ne-
que nisi signum dandi: nequaquam tamen lucis sue claritatem
fidelibus occultandam. Ipse quidem lucerna accendit: quod testis
humane nature flamma sue divinitatis implevit: quam perfectio
lucerna nec credentibus abscondere: nec modio supponere:
hoc est sub mensura legis includere: vel intra unius iudee ge-
nis terminos voluit continere. Sed supra candelabrum po-
nitur. ecclesia: quod in nostris fratribus fidei sue incarnationis
afficitur: quod ecclesiam fidelium ingredi voluerint: lumen verita-
tis palam quaeat intueri. Denique precipit ne opam in modo: sed
in cogitatione: et ipsas etiam cordis intentiones mundare: et ca-
stigare meminerint. nam sequitur: Lucerna corporis tui. **AM.**
Uel lucerna fides est: iuxta quod scriptum est: Lucerna pedu-
bus meis verbum tuum domine. verbum enim dei fides nostra est. lu-
cerna autem lucere non potest nisi aliunde lumen accepit. unde
et virtus nostre mentis et sensus accenditur: ut inna que perierat
possit repirari. Nemo ergo fidei sub lege constituitur: lex enim in-
tra mensuram est: ultra mensuram gratia: lex obumbrat: gratia cla-
rificat. **THE.** Uel aliter: quod iudei videntes miracula ac-
cusabant ex eorum mentis malicia: propter hoc dicit dominus: quod
accipientes lucernam a deo: intellectionem. scilicet ex emulacione obse-
rati miracula et beneficia non cognoscebant: sed ad hoc intel-
lectionem a deo suscepimus: ut supra candelabrum ponerem: ut
etiam alij qui ingrediuntur lumen videant. Sapiens quidem iam in-
gressus est: quod addiscit: adhuc ambulat: quasi phariseus
dicat: Oportet vos unum intellectum ad miraculorum noticiam
et alij declarare: quoniam que videtis sunt opera non beelzebub
sed filij dei. unde secundum hunc intellectum subdit: Lucerna corporis
tui est oculus tuus. **ORI.** Oculum quippe appellat prope in-
tellectionem nostram: tota autem animam qualem non corporis: hic tropo-
logice vocat corpus: illustrat enim ab intellectu anima tota.
THE. Sicut autem corporis oculus si lucidus fuerit: cor-
pus lucidum erit: si vero tenebrosus: et corpus similiter tenebro-
sum: sic prope intellectus ad animam. unde subdit: Si oculus tuus
fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam totum
corpus tuum tenebrosum erit. **ORI.** Intellectus enim a suo
principio in solo simplicitatis studio est: nulla continens
duplicitatem et dolus et divisionem in se. **CHR.** Si ergo
intellectionem corrumperimus: quod potest solvere passiones: totam lesi-
mus animam: patimurque diram caliginem: per se ipse excecatur in-
tellectus. unde subdit: Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre
fiant. Non sensibiles dicit tenebras: sed intrinsecas habentes
originem: et quas nobiscum passim deferimus: extincto nobis
oculo aie: de cuius luminis virtute subdit dicens: Si ergo
corpus tuum totum lucidum fuerit: non habes aliquam partem
tenebrarum: erit lucidum totum: et sicut lucerna fulgoris illumi-
nabit te. **ORI.** Id est si corpus tuum sensibile factum est
luminosum illustrato corpore a lucerna: adeo ut non amplius
in te sit membrum tenebrosum: multo magis te non peccare: in-
tantum fiet lucidum totum tuum corpus spiritale: ut comparent
splendores eius illustrati lucerne: non lux que erat in corpo-
re: que consueverat esse caligo: dirigitur quocumque prece-
perit intellectus. **GRE.** nam. Uel aliter: Ecclesie lucer-
na et oculus est prelatus: necesse est ergo ut sicut oculo pu-
ro se habente corpus dirigitur: impuro vero existente de-
viat: sic et in prelato qualitercumque se habet: oportet pariter
navis agium parti ecclesiae vel saluari. **GREG.** xviii.
moral. Uel aliter appellatione corporis vnaqueque actio
intelligitur: que intentione suam quasi intuitum oculum
sequitur. Unde dicitur: Lucerna itaque corporis est ocu-
lus: quia per bone intentionis radii: merita illustrantur
actionis. Si ergo oculus tuus simplex fuerit: totum cor-
pus tuum lucidum erit. Quia si recte intendimus per sim-
plicitatem cogitationis: bonum opus efficitur: etiam si mi-
nus bonum esse videatur. Et si oculus tuus nequam fuerit
totum corpus tuum tenebrosum erit. Quia cum peruer-
sa intentione quid vel recte agitur: si splendore coram ho-

minibus cernitur: tamen apud examinem interni iudicis ob-
scuratur. unde et recte subditur: Vide ergo ne lumen quod
in te est: tenebre fiant. Quia si hoc quod bene nos agere cre-
dimus: ex mala intentione fuscamus: quanta ipsa mala sunt
que mala esse: et cum agimus non ignoramus. **BED.**
Cum autem subdit: Si ergo corpus tuum lucidum fuerit
Totum corpus nostrum omnia opera nostra dicit. Si igitur
bonum bona intentione patraueris: non habes in tua
conscientia aliquam partem tenebrosae cogitationis. et sic
tulerit aliquem pro rationis tua bona actione nocerit: ta-
men pro tuo simplici corde: et hic gratia et in futuro lucis
gloria donaberis. Quod significat subdens: Et sicut lu-
cerna fulgoris illuminabit te. Nec contra hypocritarum pha-
riseorum sub dolo signa querentium spiritualiter dicta sunt.

ET cum loqueretur rogavit illum quidam phari-
seus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit
Phariseus autem cepit intra se reputans dicere: qua-
re non baptizatus esset ante prandium. Et ait domi-
nus ad illum: Nunc vos pharisei quod de foris est cali-
cis et catini mundatis: quod autem intus est vestrum: ple-
num est rapina et iniquitate. Stulti: nonne qui fecit quod
de foris est: etiam id quod de intus est fecit. Veritatem
quod superest date elemosynam: et ecce omnia munda sunt
vobis. Sed et vobis phariseis qui decimatis me-
tam et rutam et omne olus: et preteritis iudicium et cha-
ritatem dei. Nec autem oportuit facere et illa si omittere
Ne vobis phariseis: qui diligitis primas cathe-
dras in synagogis et salutaciones in foro. Ne vobis
qui estis ut monumenta que non apparere et homines
ambulantes supra nesciunt.

CIRYL Phariseus quavis tenax esset sui propositi
domini tamen in propriam domum vocat. unde dicitur:
Et cum loqueretur. rogavit. id quidam phari. ut pranderet apud
se. **BEDA.** Consulte lucas non ait: Et cum hoc loque-
retur: sed Cum loqueretur: ut ostendat cum non statim fi-
nitur quod proposuerat verbis: sed aliquot interpositis apud
phariseum pranderet rogatum. **AVG.** de con. euang.
Ut enim hoc lucas narraret: digressus est a mattheo cir-
ca illum locum ubi ambo commemoraverant: quod dicitur
est a domino de significatione: et de regia austri: et de ninivi-
tis: et de spiritu mundo. post quem sermonem dicit matthe-
us: Adhuc eo loquente ad turbas: Ecce mater eius et fra-
tres stabant foris querentes ei loqui. lucas autem in eo ser-
mone domini commemoratis: etiam quibusdam que mat-
theus dixisse dominum pretermisit ab ordine quem cum
mattheo tenuerat: ingreditur. **BEDA.** Itaque postquam
nuntiatis sibi foris matre et fratribus ait: Qui enim fece-
rit voluntatem domini: hic frater meus et soror mea et ma-
ter est: datur intelligi: rogatus pharisei intrasse convivi-
um.

CIRYL. Sed ipse christus qui eorum phariseorum
nequitiam noverat: dispensatione descendit: satagens co-
movere eos ad similitudinem optimorum medicorum: qui
gravius infirmantibus afferunt remedia sue industrie. vn-
de sequitur: Et ingressus recubuit. Dedit autem occasione
verbis christi in docilis phariseus scandalizatus: quia cum
opinaretur cum iustum et prophetam: non conformaba-
tur irrationabili eorum consuetudini. unde subditur: Pha-
riseus autem cepit intra se reputans dicere: quare non ba-
ptizatus esset ante prandium. **AVGVSTI.** de ver-
bis do. Omnis enim die pharisei antequam pranderet ab-
luebant se aqua: quasi quotidiana lavatio possit cordis
esse mundatio. Apud seipsum autem phariseus cogitavit:
voce non sonuit. Ille tamen audiuit quod interiora cernebat
unde sequitur: Et ait dominus ad illum: Nunc vos pharisei
quod de foris est calicis et catini mundatis: quod autem intus est vnum

plenu est rapina et iniquitate. CIR. Poterat autem do-
minus et alijs vni verbis: commouens phariseu in sanus: ca-
piat in ipso: et ex his que erant pre manibus pterit docu-
mentu. Porro namq; mente et pabuli: sunt pro exemplo
calice et catinu: ostendens q; mudos et lotos decet esse syn-
cere mstrates deo: non solu a spurcicia corpali: imo ab
ea q; latet intrinsec: penes mente: sic aliq; valoru qd; fuit
in mesa: bonu est et extrinsecis et intrinsecis carere cotagis.
AM. Vide aut corpa nra terrenoru: et fragiliu expulsi-
one significari: que breui lapsu precipitata frangunt: et facile
ea que mens voluit interne p sensus et gesta corpis pdit
sicut illa q; calix interi; pntet: foris lucet. vñ in posteri-
orib; no dubiu est vocabulo calicis passionē corpis de-
clarari. Cernis igit q; nos no exteriora h; calicis et cati-
ni: s; interiora ptam inat: q; dixit: Qd int est vñ: plenu ē
rapina et iniquitate. AVG. de ver. do. Sed quō nō pep-
cit hōi a quo fuerat iurat? Magis quidē obiurgādo pe-
ccit: ut correctio i iudicio pceret. Deinde ostendit nobis: q;
et baptisma qd; sel adhibet pfidē mūdāt: fides at int; est:
nō foris. fide aut pntēbat pharisei: et qd; foris erat laua-
bāt: int; inq; natiuitati manebant: qd; dñs ip; obāt dicens:
Stult: nōne qui fecit qd; de foris est: etiā id qd; int; est fecit?
BED. q. d. Qui vtrāq; hōis naturā fecit: vtrāq; mū-
dat desiderat hoc est s; manicheos: q; aiaz nñ a deo: car-
nē vō putat a diabolo creatā. Hoc etiā est s; illos q; cor-
palia pctā: fornicationē. l. et furtū et cetera: talia pctā qua-
si grauissima de: estant. spiritualia vō que nō min; dñat
apls ut leuia ptemnūt. AM. Dñs aut quasi bon; ptece-
ptor docuit quō nri corpis mūdare et agnū debeam; di-
cēs: Verūtamē qd; supest oate elemosynā: et ecce oia mun-
da sunt vobis. Vidēs q; ta remedia: Mūdāt nos miseri-
cordia: mūdāt nos dei sermo. Iuxta qd; scriptu; est: Jam
vos mūdi estis ppter sermonē quē locutus sum vobis.
AVG. de elemosynā: Misericordia monet misericor-
diā fieri: et q; seruare qrit quos magno redemit pccio: p;
grām baptisimi fordidatos: docet de nouo posse seruari.
CHRY. Dicit aut: Date elemosynā: nō iusticiā. ē enī
elemosynā que caret iusticiā qlibet: hec oia facit munda
et ieiunio est pstantior: qd; quis sit laboriosus? illa nñ est lu-
crofior. Illustrat aiaz: ipinguat: bonā efficit et decoram.
Qui cog; tat miseri rogāt: citius a pctis desistit. Sicut
enī medic; qui crebro vulner; tis medet: frangit de facili
in erūnis alioru: sic et nos si vacauerim; egenoru auxilij
de facili pntem; pntia: et in celū leuabimur. Nō paruū
est igit elemosyne cataplasma: cum valeat oib; apponi
vulnerib;. BED. Dicit aut: Qd supest. l. necessario vi-
ctui et vestimēto. Neq; n. ita faciēda iubet elemosynā: ut
teipm psumas inopia: sed ut tui cura corpis expleta: ino-
pē qrit vales sustētes. Vel ita intelligendū: Qd supest. l.
qd; tam multo scelere poccupatis solū remediū restat: Da-
te elemosynā: qui fmo ad oia que vtili miseriandē fuit: va-
let. nō enī solū qui dat esuriētī cibū et ceta hī: verū etiā
qd; dat ventā pccanti: atq; dat p eo: et q; corripit: et aliq; emē-
datoria pena plectit: elemosynā dat. THE. Vel dicit:
Qd supest. nam facultates pntē cupido cordi. AM.
Tot; itaq; pulcherrim; abhinc dirigit locus: ut qm nos
ad studiū simplicitatis iuitat: superflua iudeoru et terre-
na pccmnet. Et tñ ipis pctōrū abolitio pmitit: si miseri-
cordiā psequant. AVG. de ver. do. Si aut mūdari nō
pnt nisi credētes in eū: qui fide mūdāt cor: qd; est qd; dicit
Date elemosynā: et ecce oia munda sunt vobis: Attēda-
mus forte et ipse exponit. Illi enī de oibus suis fructib;
decimā partē detrahebāt: et elemosynas dabāt: qd; nō fa-
cite aliquis facit christian;. Irriuerūt ergo illū eis hoc di-
centē: quasi hoibus qui elemosynas nō facerēt. Hoc de?
sciens subiungit: Sed vobis phariseis q; decimatis
mentā et rutā et oē olus: et pteritis iudiciū: et charitatē dei
Nō ergo est hoc facere elemosynā: facere enī elemosynā
ē facere misericordiā. Si intelligis: a te icipē. Quō enī es

miserico: alteri: si crudelis es tibi: Audi scripturā dicit:
re: miserece aie tue: placēs deo. Redi ad psciam tuā: qui
cūq; male aut infidelit vñis: et tibi iuenia medicatē aiam
tuā: vel forte egestate obmutescēt. In iudicio et charita-
te fac elemosynā cū aia tua. Quid ē iudiciū: displice tibi
Quid est charitas: Dilige deū: dilige pximū. Hec elemo-
synā si permittis qritus ames: nihū facis qñ tecū nō fa-
cis. CI. Vel hoc dicit in phariseo et repbēione: q; illa
sola pcepta attētiū obfuar iubeat a pplis subiectis q;
cā erat illis reddituū secundo: vñ nec mima olerū possi-
ponerēt: op; aut ingerēde dilectōis ad deū: et iudiciū iustit-
censurā negligebāt. THE. Quia enī deū pntēbat in-
different sacra tractātes: pccipit eis dilectionē dei habere
Per iudiciū vō dilectionē innit pximi: naz q; aliquis in-
ste iudicet pximo ex eius dilectōe puerit. AM. Vel
iudiciū ideo: q; nō oia q; agūt i iudiciū referūt. charitates
iō q; nō ex affectu diligat deū. S; ne rursus fidei studiu
fos nō faciat operū negligētē: pfectionē fidel; vñ bre-
ui sermone pcludit: ut et fide et opib; approbet dilectō: hec
aut opo: tuit facere: et illa nō omittere. CHRY. Ubi d;
de sermo iudaice mūdātōis agebat totalit pntem: s; q;
decima elemosynā qdā ē: et nōdū erat ipa expulsi interi-
medi legalia: ppter hoc dicit: Hec opo: tuit facē. AM.
Arrogantiā q; iactantiū iudeoru redarguit: oū pnam
appetit. Sequit enī: Ueb vobis phariseis q; diligūt pxi-
mas cathedras in synagogis: et salutarōes in foro. CI.
Per ea quib; illos repbēdit: nos facit meliores. Ueb
et enī nos ambitōe carere: et nō pl; venari apparētā q; ve-
ri exntiā: qd; iūc pharisei agebāt. Salutar enī ab aliq;
et pfidere eis: nō vere nos idoneos cē ostēdit: plib; enim
hec ptingūt cū boni nō sint. vñ subdit: Ueb vobis q; dñs
ut monumēta que nō apparēt. Nolētes enī ab hoib; salu-
tari: et eis pfidere ut magni essēt: ab oculis sepulchraliū
nō differūt: que nitēt quidē extrinsec; ornāmētis: sunt at
plena oī spurcicia. AM. Et quasi sepulchra que nō ap-
parent specie fallūt: vñ uob; decipiūt transientes. vñ scilicet
Et hoies ambulātes supra nesciunt. ita. l. ut cū foris spe-
ciosā pmittāt: plena intus fetoris includāt. CHRY.
Sed q; tales exuerint pha: isci nō est mirabile. Si autē
nos digni reputati fieri templa dei: siamur repente sepul-
chra solum fetore cōtineant: hoc est extreme miserie.
CI. Ait aut hic apostata iulian; vitāda cē sepulchra:
que xps ipse ait eē imūda: sed ignorauit vim verborum
saluatoris. nō enī iussit a monumētis discedere: s; eis cō-
parauit phariseoru ficticiū populū.
Respondens autem quidam ex legisperitis
ait illi: Magister: hec dicens etiam contumelias
nobis facis. At ille ait: Et vobis legisperitis vob;
quia oneratis homines oneribus: que portare nō
possunt: et ipsi vno digito vestro non tangitis sar-
cinas. Ue vobis qui edificatis monumenta pro-
phetarum: patres autem vestri occiderunt illos.
Profecto testificamini q; consentitis operib; pa-
trum vestrorum: quoniam quidem ipsi eos occi-
derūt: vos autem edificatis eorum sepulchra. Pro-
pterea et sapientia dei dixit: Mutas ad illos pro-
phetas et apostolos: et ex illis occident et psequē-
tur ut inquiratur sanguis omnium prophetarū
qui effusus est a constitutione mundi a generatio-
ne ista: a sanguine Abel vsq; ad sanguinem iacha-
rie: qui perijt inter altare et edem. Ita dico vobis
requiretur ab hac generatōe. Ueb vobis legispe-
ritis qui tulistis clau m scientie: ipsi non intro-
istis: et eos qui introibant pbibuitis. Cum autē

hec ad illos diceret: ceperunt pharisei et legisperi-
ti grauitius insistere: et os eius opprimere de multis
insidiatis ei et querentes aliquid capere de ore
eius ut accusarent eum.

CIR. Redargutio que mansuetos trasset in melius su-
perbis hominibus cōter intolerabilis esse solet. vñ cum sal-
uato: reprehenderet phariseos tanq̃ deuīates a recto cal-
le: peccabāt ex hoc legisperitoꝝ caterua. vñ dī: Rīdēns
aut quidā ex legisperitis ait illi: Magister hec dīcēs etiā
nobis ptumeliā facis. **BED.** q̃ misera p̃scia que audi-
to dei verbo oī sibi ptumelia fieri putat: et p̃memorata p̃ea
phidoꝝ se semp intelligit esse damnādā. **THE.** Erat aut
aliq̃ legisperiti a phariseis: nā pharisei oīuī ab alijs qua-
si religiosi videbāt. legis aut periti scribe erāt doctores q̃
q̃ōnes legis soluētes. **CI.** Christus aut legisperitis iue-
nit: et ingredit̃: et dep̃mit vānū eoz sup̃ciliū. vnde sequit̃:
Et ille ait: Et vobis legisperitis veb: q̃ hoīes oneratis
oneribus que portare nō p̃nt: et ipsi vno digito nō tangi-
tis sarcinas. Exemplo patenti vñ ad eos dirigendum.
Erat lex onerosa iudeis: ut fatent christi discipuli: ipsi vō
falces ip̃ostabiles legis colligātes: et subditis supponē-
tes: ipsi nullaten⁹ opari curabāt. **THE.** Quoties etiā
doctoz facit que docet: alluciat falsce: tradēs ad exemplū
sēpm. Quā vō nil agit eoz que docet: tunc graues falces
vident eis qui doctrinā suscipiūt: utpote qui nec a docto
re p̃nt postari. **BED.** Recte aut audiūt q̃ sarcinas legi-
vno digito nō tangēt: hoc est nec in minimis quidē eaz
p̃ficēt: q̃ se p̃tra mōꝝ patrū sine fide et grā christi suare
et seruandā tradere p̃sumebāt. **GRE.** Tales q̃ mō plu-
res sunt iudices scueri peccantiū: et debiles agoniste iuo-
lerabiles legisatores: et debiles portatores: nec appropi-
q̃re volentes: nec palpare vīte honestatē: quā īremedia
biliter exigunt a subiectis. **CIR.** Postq̃ igit̃ reproba-
uit onerosam legisperitoꝝ officinā: inducīt cōem inuēctū
uā in cunctos p̃ncipes iudeoz dīcēs: Ueb vobis qui
edificatis monumēta p̃phetarū: et patres vestri occiderūt
illos. **AM.** Bonus est hic locus aduersus p̃phetarū
nē vanitūm iudeoz: q̃ edificando sepulchra p̃phetaz
patrū suoz facta damnabāt: emulando aut paterna sce-
lra in seip̃os sīniam retoꝝquebāt. nō enī edificatio: sed
emulatio loco criminis estimat. vnde subdit: P̃fecto
testificamī q̃ p̃sentis opibus patrū vestroz: quonīā q̃
dom ipsi eos occiderūt: vos aut edificastis eoz sepulchra.
BED. Simulabāt quidē se ob sanōz vulgi captandū:
patrū suoz horzere p̃fidiam: memorias p̃phetarū: qui
ab eis occisi sunt: magnifice ornando: sed ipso ope testifi-
cant: quantū paterne nequicie p̃sentiant: iniurijs agendo
dñm a p̃phetis p̃nunciātū. vnde subdit: P̃opterea et sa-
pientia dei dixit: Mittam ad illos p̃phetas et apostolos
et ex illis occident et p̃sequēt. **AM.** Dei sapia christ⁹
est. Deniq̃ in mattheo habes: Ecce ego mitto ad vos p̃-
phetas et sapientes. **BED.** Si aut eadē sapia dei p̃phe-
tas apostolosq̃ misit: cessent heretici christo ex ṽgine p̃n-
cipiū dare: omittāt aliū legis et p̃phetarū: aliū noui testa-
mēti dei p̃dicare: quīs sepe etiā apostolica scriptura p̃-
phetas nō eos solū qui futurā christi incarnationē: sed
eos q̃ futura celestis regnī gaudia p̃dicet appellet. S̃ ne
quāq̃ hos crediderim aplīs in catalogi ordine p̃ferēdos.
ATHA. Siue aut occidant: mors occisoz altius cō-
tra eos clamabit: siue p̃sequant: memoria sue iniquita-
tis emittunt. fuga enī p̃secutionē passoz in magnū redū-
dat p̃sequentiū crīmen. nemo enī pius et mansuetus fugit:
sed potius austerū et morib⁹ imbutū inīq̃s. Et iō sequit̃:
Et inquirat sanguis oīz p̃phetarū: q̃ effusus est a p̃litu-
tione mūdi a generatōe ista. **BED.** Querit quō sanguis
oīz p̃phetarū atq̃ iustoz ab vna iudeoz generatōe re-
quirat: cum multi sanctorū siue an incarnationē siue p̃ ab
alio nātōib⁹ sint intempti. Sed moꝝ est scripturarū ou-

as sepe generatōes homīz bonoz et malozq̃ computare
CI. Et si ergo dicat dēnatiue a generatōe ista: nō ex-
p̃mit solū tunc astantes et audītes: sed quēlibet homi-
cidā: astruit enim simili sile. **CHRY.** Ceterū si dicat iu-
deos grauiora passuros: hoc nō īmerito fit: eo q̃ et p̃eto-
ra oib⁹ aūt sunt: et nullo p̃terito: et castigati fuerūt: s̃ euz
vidissent alios peccasse et punitos fuisse: nō fuerūt meli-
oris effecti: sed sīlia cōmiserūt: nō aut ita q̃ p̃ cōmissis
alioz aliq̃ luāt penā. **THE.** Oñdit aut dñs iudeos eē
heredes malicie cayn: ex eo q̃ subdit: A sanguine abel:
vsq̃ ad sanguinē s̃acharie q̃ pergit inter altare et edem.
Abel siquidē a cayn occisus est. S̃acharia aut quē occide-
rūt inter altare et edem q̃dā dīcūt esse antiquū s̃achariaz
filiū ioiade sacerdoti. **BED.** Quare igit̃ a sanguine abel
q̃ p̃m⁹ martyriū passus est: mūrū nō est: s̃ quare vsq̃ ad
sanguinē s̃acharie: querendū est: cū et multi p̃ eū vsq̃ ad
natiuitatē xp̃i: et ipso moꝝ nato īnocētes pempti sint: nisi
forte q̃ abel pastor ouīū: s̃acharias sacerdos fuit: et hic
in cāpo: ille in atrio templi necat⁹ est: vtriusq̃ grad⁹ mar-
tyres et laici. s̃ altaris officio m̃cipiat: sub eoz īmā-
tur vocabulo. **GRE.** nisen⁹. Quidā aut dīcūt q̃ s̃acha-
rias p̃ iōānis spū p̃phete cōficiēs mysteriū ṽginitatis
itacte dei genitricis nequaq̃ sequestrauit illā a loco tēpli
ṽginitib⁹ deputato: volēs oñdere q̃ ī p̃tate p̃ditoꝝ om-
niū erat nouū oñū ostendere: q̃ enīx̃e vigore celibat⁹ nō
auferret. Erat aut hic locus medius int̃ altare et edem: in
qua erat altare enēi sūtū: vbi p̃pter hoc eū occiderūt. Aūt
et cū audirēt regē mundi ṽtū: oī p̃fatiue metu subier-
etiōis aggrediunt eum q̃ attestabat oñū ipsi mactātes
sacerdotē in templo. **GRECVS.** Alij aut aliā causam
dīcūt esse interit⁹ s̃acharie: cū enī occiderent infantes: ma-
gnus iōānes cū coetaneis suis occidēdus erat: sed elīa/
berb eripēs filiū de medio cedīs: petijt heremū. vñ cū
satellites herodis elīabēth: et puerū nō inuenirēt: puer-
tunt iram in s̃acharia: occidentes ip̃m ministrantē in tem-
plo. Sequit̃ enī: Ueb vobis legisperitis qui tulistis cla-
uem scie. **BASI.** hec vox veb: q̃ ītolerabilib⁹ p̃fertur
dolorib⁹: eis p̃uēit q̃ paulo p̃ detrudēdī erat ī graue sup-
plicii. **CI.** Clauē aut scie ipsaz dicim⁹ eē legē. Erat. n. lex
ymbza et figura iusticie xp̃i. Decebat q̃ legisperitos q̃si ida-
gātes legē moysi et dicta p̃phetarū referare quodāmo p̃-
pulo iudeoz īnuas noticie xp̃i. Hoc aut nō fecerūt: s̃
ecōtra derogabāt diuīis miracul⁹: et p̃tra ei⁹ dogmata cla-
mabāt. Quid eū audirēt: sic igit̃ tulerūt. t. ab tulerūt clauē
scie. vñ seq̃t: Ip̃i nō ītroistis: et eos q̃ ītroibāt: phibuitis.
S̃ et fides ē clauis scie: fit enī p̃fidē veritatis cognitio:
fm̃ illud Isaiē: Nisi credideritis: nō ītelligētis. Sustulēt
ergo legisperiti clauē scie: nō p̃mittētes hoīes credē in xp̃m
AVG. de q̃. eū. Sed et clauis scie ē hūilitas xp̃i quā
nec ip̃i ītelligē: nec ab alijs ītelligi volebāt. **AM.** Ar-
guunt et adhuc sub noīe iudeoz: et futuro supplicio sta-
tunt obnoxij: q̃ cū doctrinā sibi diuīe cognitōis vsur-
pēt: et alios ipediāt: nec ip̃i q̃ p̃ficient agnoscat. **AVG.**
de cō. eū. Dec at oīa matthe⁹ narrat et dicta postq̃ dñs
ī hierlez venerat. Lucas at hic narrat cū adhuc dñs īter
ageret in hierlez: vñ mibi sīles vident eē smones quoz
ille alterū: ite alterū narrauit. **BED.** Quātū at vā perfī-
die sīlatōis et īpictatis sue crīa audierūt pharisei: et legis-
periti ip̃i testant: q̃ nō respicē: s̃ doctozē vītāt īfidijs mo-
liunt aggredi. sequit̃. n. Cū at hoc ad illos diceret: cepe-
rūt pharisei et legisperiti grauitius insistere. **CI.** Sumit at īnfū-
stere p̃ instare vel iudicare vel scire. Lepert at īfrumpē
smone ei⁹ ī plib⁹. vñ seq̃t: Et os ei⁹ opprimē de multis.
THE. Cū enī p̃les īntrogat vñ de diuersis materijs cū
neq̃at sit ex oib⁹ rīdē: vñ īp̃iētib⁹ q̃ dubitet. hoc igit̃ īge-
niabāt et illi nefarij p̃ ip̃s. s̃ et alij q̃rebāt os ei⁹ opprimē
s. ut puocarēt eū ad aliqd dīcēdū: vñ possz dñari. vñ se
q̃t: Insidiātes ei et q̃rētes aliqd cape de ore ei⁹: ut accu-
saret eum. Qd p̃mo dixerat: Opprimē nūc dīcit. Capere

vel rape aliqd ex ore eius. Interrogabat eū nūc quidem de lege: ut arguat eū q̄si blasphemū obloquēte de moyse nūc vō de cesare ut accusant eū tanq̄ insidiosūz et hostez maiestatis cesaree.

CA. XII.

Multis aut turbis cōcurrentib⁹ ita ut se in vicem cōculcarēt cepit dicere ad discipulos suos: Attendite a sermōe phariseo: rū: qd est hypocrisis. Nihil enī opertū est qd nō reuelet: neqz absconditū qd nō sciat. Qm̄ que i te nebris dixisti: in lumie dicent: et qd in aure locuti estis in cubiculis p̄dicabit i tectis.

THEO. Pharisei qdē conabant iesuz cape i simone: ut p̄pos ab eo abducerēt: hoc at in p̄trariū vertit. Magis enī adibat p̄p̄l p̄ millenarios p̄gregati a deo cupientes herere xpo: ut se inuicē p̄p̄merēt tā validū qd ē vitas: et dolus ibecill⁹ vbiqz. vñ dī: Multis at turbis circūstāt: ita ut se inuicē p̄culcarēt. ce. dī. ad dī su. autē. a fer. pha. qd ē hypocrisis. Cl. Quia enī cauillatores erant: ob hoc xps ab eis sibi cauere admonebat discipulos.

GRE. nagan. Est aut qm̄ sermō iudae tanq̄ efficiēs p̄ne vitale. Est at qm̄ vitupat: significās venustā et acidā maliciā. **THE.** Vocat igitur sermōem hypocrisis tanq̄ alterantē et corrumpētē intēores hoīuz qd se igefferit. Nihil enī sic alterat mores ut hypocrisis. **BED.** Nā sicut modicū fermentū totā farine massam corrumpit: sic simulatio animū: tota virtutū sinceritate et veritate fraudabit.

AM. Pulcherrimū aut locū tenēde simplicitatis emulande fide saluator interruit: ne iudaice more p̄fidia alia p̄namus in affectu: alia voce simulem⁹. cum vltimo tpe occulta cogitationū accusantū: aut etiā defendētū secre tū nostre mētis apertura videant. vñ subdit: Nihil aut op tū est: qd nō reuelet: neqz absconditū: qd nō sciat. **ORI.** Aut ergo de illo tpe hoc dicit: qm̄ iudicabit deus occulta hoīuz. aut id dicit: qz q̄tūcūqz conet aliqd occultat bo na alioz infamjz: bonū naturalit latē nō pōt. **CHRY.** q. d. discipulis: qm̄ nūc quidā vocēt vos seductores et magos: detege oia tps: et arguet eoz calūniā: et vestram declarabit vitū. vñ quēcūqz vobis in puo angulo palestine locut⁹ sum: hec audacter et fronte detecta et qualibz sublatā formidine toti orbi p̄dicatē. Et iō subdit: Qm̄ q̄ in tenebris dixisti: in lumie dicent: et qd in aure locuti estis: et i cubiculis p̄dicabit i tectis. **BED.** Vel hoc dicit: qd que in tenebras quondā p̄suraru carcerūqz vmbas locuti vel passi sunt apli: nūc clarificata p̄orbē in ecclia lectis eoz acub⁹ publice p̄dicant. Sane qd dicit: P̄dicabit i tectis: iuxta morē puincie palestine loquit: vbi solēt in tectis residere. nō enī tecta nro more culminib⁹ sublimata: sed plano scemate faciūt equalia. ergo dicit: P̄dicabit i tectis. i. cūctis auditib⁹ patā dicet. **THE.** Vel hoc pponit phariseis. q. d. O pharisei q̄ in tenebris i. qd in opacis cordib⁹ vris tētare me conamini in lumie dicet: Ego enī sum lux: et in me luce notū fiet: qd qd vestra machinat caligo: et qd in aure locuti estis: et in cubiculis. i. qd qd mutuis susurris vestris aurib⁹ instillastis: p̄dicabit i tectis. i. ita mihi fuit audibile: ac si in tectis p̄dicatū fuisset. Dic ē intelligere potes qz lux sit euāgeliz: re eta vō alte aploz aie. Quotquot vō p̄cliatī sūt pharisei: diuulgata sunt postmodū et audita in euāgelio luce: stāte magno p̄cone spūscō sup aploz animas.

Dico autē vobis amicis meis ne terreami ab his qui occidit corpus: et post hoc non habent amplius quid faciāt. Ostendā aut vobis quez timeatis: Timeate enī qui postqz occiderit: hz p̄tātez mittere in gehennā. Ita dico vobis: hunc timeate. Nōne qnqz passeres veniūt dipondio: et vnus ex illis nō est in obliuione corāz deo? Sed et capilli

capitū vestri oēs numerati sunt. Nolite ergo time re: multis passerib⁹ pluris estis vos.

CIR. Qm̄ gemina est cā p̄fidie: que aut ex inolita malicia aut ex acciden metu nascit: ne qis metu terrū docum quē corde cognoscit negare cogat. pulchre addit: Dico at vobis amicis meis: ne terreami ab his q occidit corp⁹: sed his qui deū ex tota diligūt mente: quib⁹ puenit dicere: Quis nos sepabit a charitate ch̄risti: qui aut nō tales sunt: labiles sunt: et ad p̄siliendū parati porro dñs dicit: Maiezem hanc dilectionē nemo habet qz et animā suāz ponat quis p̄o amicis suis. Quomodo aut nō est in conuenientissimū ch̄risto nō rependere: quod ab eo recepimus. **AM.** Morē etiā docet nō esse terribilē p̄ loca pletiore fenore sit immozualitas redemptura. **CIR.** Est ergo aduertēdū qz laboribus parantur corone: et bo mines quibus mortales vsqz ad tempus suaz tram exiunt: sitqz illis nostre persecutionis finis co:poralis qz teritus. vñ subdit: Et post hoc nō habent amplius qd faciant. **BED.** Ergo sup̄uacua fiunt infania: qui mortua martyru membra feris auib⁹qz discependa p̄gunt: cum nequaqz omnipotentē dei: quin ea relictando viuificet resurtere possint. **CHRY.** Considera quāter o omnis discipulus omib⁹ sup̄iores conuenit: p̄ia mortem cunctis terribilē horāz p̄tenere. Simul autē et documenta immortalitatis anime ostendit eis eoz subdit: Ostendā autem vobis: quem timeatis: timeate cum q post q occiderit: habet potestātē mittere in gehennā. **AM.** Dors enī nature finis nō pene est: et ideo morte sup̄p̄ cū corp⁹ p̄lisse defectū: penā vō aie esse perpetuā de qz solū esse metuendū: cuius p̄tā nō natura p̄scribit: ea de in natura subiacet. p̄cludit: Ita dico vobis: hunc timeate. **THE.** Hinc nota qz peccatorib⁹ quidem mors ad suppliciu fertur: et hic cruciatis ipsis per interitum: et consequenter in gehennā detrussis: sed si sermōe disculsiens quid nam aliud intelliges: nō enim dicit: Qui mittit in gehennā: sed qui p̄tātē habet mittere. Non enī quicūqz cū peccato moriunt: statim detruunt in penā: sed sunt qz remissio oblationū et orationū eā que p̄ defunctis p̄ant.

AM. Inspiraerat ergo dominus simplicitatē affectū virtutem mentis exegerat: fides sola nutabat. Bene et de rebus vilioribus roborauit: subdens: Nōne quinqz passeres veniūt dipondio: et vnus ex illis non est in obliuione corāz deo? q. d. si deus obliuionē passerū nō hz: bo minū quō habere potest? **BED.** Dipondius gen⁹ ei p̄o deris leuissim⁹ ex duob⁹ assibus composit⁹. **GLOS.** Qd aut in numeris est vnū: hoc in ponderibus alius: qd duo hoc dipondius. **AM.** Fortasse aut dicat aliquis quō apostolus dixit: Nōne de bobus cura est deo: cum bos passere p̄ciosior sit: sed aliud est cura: aliud scientia. **CORI.** Ad istam igitur acumen diuine p̄uisionis que p̄cedit vsqz ad minū p̄ hoc significat. Mystice autem quinqz passeres spiritales sensus iuste significant: qui ex celsa et sup̄a homines sentiunt: deum intuentes: vocē audientes diuinā: gustantes penam vite: olfacientes odorē vnguentozū ch̄risti: palpantes viuū verbum. Qui dipondio vencunt: i. vilipensi ab eis: qui ea que sūt spūs stulticia iudicāt: non dant in obliuione coram deo. Dicit autē deus aliquoz imemor fieri p̄pter eozum facinora.

THE. Vel hi quinqz sensus duobus assibus vendit nouo. i. et veteri testamento: et ideo nō dant obliuioni a deo quo: enī sensus tradunt verbo vite: ut sint apn ad spiritale pabulū: bozū semper memor est dñs. **AMB.** Vel alit⁹: Passer bon⁹ est cui volandi natura sup̄p̄duat. volandi enī nobis grātā natura oedit: voluptas ablu: lic: que malozum messis grauat animam: atqz in naturā corporee molis inclinat. Quinqz igitur corporeis sensus si terrenarū sordū cibū querāt: ad iupiorū op̄tū fructū

reuelare nō pōt. Et ergo malus passer q̄ volādi vsqz terrene vicio labis abolerit: quales sunt isti passeres: qui dipōdio veneit luxurie. s. p̄cio secularis. aduersari⁹ enī tanq̄ captiua mācipia villosis p̄cio estimatiōis adijcit. Atōs tanq̄ speciosa feruitia: que ad imaginē sui fecit: idoncos sui op̄is estimat: et magno p̄cio nos redemit.

CIR. Est igit̄ sibi cure diligenti nosse scōp̄ vitā. vñ subdit: Sed et capilli capitis vñ oēs numerati sunt. Per qd̄ significat q̄ oīa q̄ ad eos spectat: diligētissime nouit: diligentiā enī cure adhibite nūmeratio māifestat. **AMB.** De nūqz numer⁹ capilloz nō in actu p̄putatiōis: s. in facultate cognitiōis accipit: bñ tñ nūmerati dicunt: qz ea que volumus fuare numeram⁹. **CI.** Mystice aut̄ caput quidem boīs est intellect⁹: capilli vō cogitatiōes que patent deo.

THE. Vel caput vniuersusqz fidelitū intelligit aptaz chūstō p̄curatiōis: crines aut̄ eius mouificatiō corpis op̄a: q̄ numerant a deo: et digna sunt p̄uisione diuina.

AM. S̄ igit̄ tāta deiecit maiestas: ut vñ ex passeribus aut nroqz nūc⁹ capilloz p̄ter sciam dei nō sit q̄ indignū est estimare q̄ fidelitū corda dñs aut ignoret: aut sp̄nat q̄ villosa cognofcat. vñ puenient pcludit: Nolite ergo time re: multis passerib⁹ plures estis vos. **BED.** Nō p̄les estis legendū est q̄ ad p̄pationē numeri p̄tinet: sed plures estis: hoc est apud deū maioris dignitatis. **ATHA.** Quero aut̄ ab arriantibus si q̄si dedignaret de⁹ alia faceret: solū filiū fecit: cetera vō filio subrogauit: quō p̄uisione vñ p̄usqz ad tā modica: capillū et passerē. Quorū enī p̄uioe fungit: horū creator est suo verbo.

Dico aut̄ vobis: omnis q̄cunqz p̄fessus fuerit me coram hominib⁹: et filius hominis confitebitur illum coram angelis dei. Qui autem negauerit me coram hominibus negabit coram angelis dei. Et omnis qui dicit verbū in filiū hominis remittet illi: ei aut̄ qui in sp̄m sanctū blasphemauerit nō remittetur. Cum aut̄ inducent vos in synagogas: et ad magistratus et potestates nolite solliciti esse: qualis aut̄ quid respondeatis: aut quid dicatis. Sp̄rit⁹ enī sanctus docebit vos in ipsa hora: quid oporteat vos dicere.

BED. Supra deū est opa q̄libet et verba abscondita esse reuelata. Nūc aut̄ pcludit hāc reuelationē nō in vili quolibet p̄clitabulo: s. in p̄spectu sup̄ne ciuitatis: cui⁹ regis ac iudicis agenda dicēs: Dico aut̄ vobis: oīs q̄cunqz p̄fessus fuerit me coram hoib⁹: et filius hoīs p̄stabit illuz corā angelis dei. **AM.** Preclare etiā fidē acuēdo iterum et fidei ip̄i virtutū fundamēta subiecit: Nā ut fortitudinis incētū ē fides: ita fidei fūdamētū ē fortitudo. **CHRY.** Nō est ergo dñs p̄tens⁹ intrinseca fide: s. exteriorē p̄fessio nē expostulat: vrgēs nos ad fiduciā et maiorē affectum. Et qz hoc oibus vtile est cōiter loquit̄ dicēs: Oīs q̄cunqz p̄fessus fuerit me. **CI.** At aut̄ paulus: S̄ p̄stearis ore tuo dñm iesum: et credas in corde tuo: q̄ deus cū a mortuis suscitauit: salu⁹ eris. Totū chūsti mysteriū in his inieciat: decet enī p̄us oīū a deo patre verbū. i. vñ genitū ex ip̄i substantia fateri dñm oīūz nō tanq̄ ab extrinseco: et furiū fortitū dñm: sed exnēte reuera et nāliter dñm: sicut et p̄. Cōsequēt⁹ oīz fateri: q̄ deus hūc a mortuis suscitauit: ip̄m. s. sc̄m hoīem et passum in carne p nobis: sic enī resurrexit a mortuis. Quisqz ergo sic cōfitebit⁹ xpm corā hoib⁹ videt⁹ deū: et dñm: xps cum p̄stebit⁹ coram angel⁹ dei: tūc ip̄is cū de⁹ cēdet cū sanctis angel⁹ in gl̄a patris fut in seculi p̄fumatōe. **EVS.** Quid aut̄ erit gl̄ioz sua q̄ ip̄m vñ genitū dei verbū attestari p nobis i diuino iudicio: ac ip̄o effectu remissionē testionij p̄mere i dñm i aīaz: ei⁹ cui testionij p̄hibet⁹: nō enī manēs extra eū cui testimonij reddet⁹: s. hūc in eo et ip̄s cū lumie suo

testionij dabit. Cū aut̄ corā hoib⁹ asseter eos spe bona p̄tata p̄missa iterū eos iducit tribulatiōib⁹ minis dicēs. Qui aut̄ negauerit me corā hoib⁹: denegabitur corā angel⁹ dei.

CHRY. Et i dñatōe mai⁹ supplicij: et i bonis maiorē recōp̄satio p̄mit. q. d. Tu hic p̄stiteris: aut negas: ego aut̄ illic. Bonoz enī maiorisqz retributiō cū augmēto i futuro seculo te p̄stolat. **EVS.** Opportune at̄ hāc p̄mīnatio nē pōit: ne p̄fessione ip̄i p̄tēneret pp̄ penā q̄ est negari a filio dei: qd̄ est a sapia denegari: et a vita deficē: et lumie p̄stuari: et oib⁹ destitui bonis. S. et hec cūcta pati corā p̄e q̄ ē in cel⁹ et angel⁹ dei. **CI.** Negātes at̄ p̄ p̄io qd̄ ē i minere p̄secutiōe fidē p̄stposuerūt: abnegāt et heresū doctores et discipuli. **CHRY.** Sūt et alij abnegatiōis modū: quos paul⁹ describit dicēs: Cōstent se nosse deū: faciāt negāt. Et iterū: S̄ q̄s suorū et maxie domesticorū curā nō hz: fidē negauit: et infidelis ē deterior. Itē auariciā fugite: q̄ ē idolatria: postq̄ q̄ totū sūt modi negatiōis: palā q̄ totū dē sūt p̄fessiois: quos q̄cunqz suauerit: audiet illā beatissimā vocē q̄ xps laudauit oēs q̄ p̄fessi fuerit eū. Attēde at̄ vboz cautela. In greco enī dicit q̄d̄s p̄stebit i me ostēdēs q̄ nō p̄p̄is virib⁹: s. adiut⁹ sup̄na grā xpm aliq̄s cōfitebit⁹. De negatē vō nō dicit: i me: sed me. nā destitutus grā denegat: redarguit tñ: qz destitutio pp̄ eū q̄ deserit sit.

BED. Ne at̄ ex eo q̄ ait eos q̄ se negauerit eē denegat⁹ dos: vna cūctōis hoc ē corū q̄ studio: et corū q̄ infirmitate vel ignoratiā negāt p̄dñio putaret: p̄tinuo subiecit. Et oīs q̄ dicit verbū in filiū hoīs: remittet illi: ei at̄ q̄ in sp̄m sanctū blasphemauerit nō remittet. **CI.** Sed si hoc vult inuēsaluator: q̄ si qd̄ iniuriōsuz verbū dicat a nobis i hoīem cōez: obtinebim⁹ si peniteam⁹ veniā. Nulla difficultas ē in f̄mone: qz cū naturalit̄ bon⁹ sit: et emēdat volētes penitere. verū si ad ip̄m xpm retor̄queat f̄mo: q̄lū incōdēnabilē ē q̄ dicit verbū i eū. **AM.** Utqz filiū hoīs xpm i telligim⁹: q̄ de sp̄sco generat⁹ ex v̄gine ē: eo q̄ parēs ei⁹ in terris sola sit v̄go. Nūqd̄ ergo maior sp̄s sc̄s xpo: ut in xpm peccātes veniā p̄sequant⁹: in sp̄m sanctū deliquētes remissionē nō mereant adipisci: S. vbi vnitas p̄tatis ē: nulla p̄patis ē q̄d̄. **ATHA.** Vñ quidē annqz studio sus origenes: et miradus theognost⁹ hāc p̄scribit eē sp̄s sc̄i blasphemā: qñ q̄ digni reputati sunt dono sp̄s sancti p baptismū regrediunt ad peccādū. ob hoc enī aut̄ illos nec veniā obtinere: put paulus dicit: Impossibile ē eos q̄ sc̄i sūt p̄cipes sp̄s sc̄i: et p̄lapi sunt reuocari rursuz ad p̄nias. Addit aut̄ vterqz intētiōē. p̄p̄ia: nā origenes cāz h⁹ sic explicat: De⁹ quidē p̄ oīa p̄currit: et singula p̄tinet. vñ at̄ filij ad sola rōnalia extēdit: sp̄s vō sc̄s solus iest p̄cipitūb⁹: cū in dono baptismatis. Quē ergo cathēcūm peccāt et gēlles: peccāt in filiū q̄ in eis manet: p̄t tñ veniā obtinere: cū digni sunt dono regeneratiōis: qñ vō baptizati delinquūt: dicit hoc nephas attingere sp̄m: ad quē cum puenissent: peccauerūt. et ideo irruocabilez fore damnationē. Theognost⁹ vō ait: q̄ qui primū et sc̄m excessit lūmē: minorē penā meret⁹: sed q̄ tertij q̄ p̄transit: nō apli⁹ accipiet veniā. Primū qd̄ et sc̄m lūmē vocauit doctrinā p̄is et filij. tertij vō in p̄cipatōe sp̄s sc̄i: f̄m il lud: Cū venerit sp̄s veritatis: docebit vos oēm vitatē: nō tanq̄ doctrinā sp̄s dogma filij super: s. qz fili⁹ p̄defēdit ip̄fectis: sp̄s vō signaculū ē corū: q̄ p̄ficiunt. Sic igit̄ nō qz super sp̄s filij: expers est venie blasphemia sp̄s sed qd̄m qz impfectozū est remissio: p̄fectis vō nulla restat excusatio: sed cum filius sit in patre: est in illis in quib⁹ est pater: nec abest sp̄s. Indivisiibilis est enī sc̄a trinitas. Ad hec si oīa p̄ filij sc̄a sūt: et oīa i ip̄so p̄stut⁹: erit ip̄e nimirū in oib⁹: ut necessariū sit peccātē i filiū: in patrem: et in sp̄m sanctū peccare. sacri aut̄ baptisma in noīe patris et filij et sp̄s sancti datur: et sic peccantes post baptismū in sanctā trinitatē exercēt blasphemā. Ceterz si pharisei baptisimuz non susceperant: qualiter redarguebat eos: ac si blasphemassent in sp̄m sanctum: cuius nondū erant facti

principes: pferit cū nō de peccatis simplr: s; de blasphemia eos increpabat. Differū: aut qm q peccat: trasgredit legē. q vō blasphemar: in ipsaz offendit deitatē. **S; aliter** Si eis q delinquit post baptisma nō indulget vindicta reatuū: qualis apls penitēti in coribz pdonat: Retrogrē: s; vō galathas parit: quousq; xps denuo formet eis. Cur aut: nō uatū arguim? iterumē pniaz p dōz: **S; ne putaret** fm ritū legīs pnie cā multa fore: et quotidiana baptisimata: ob hoc penitē quidē monet: vnica autē fore in sinuat p baptisma: enouationē. Tālī vō plderās recur: ro ad dispensationē q fit in xpo: q de? exis hō fact? est: tanq; de? luscitat mo: tuos: sicut carne vestit? sitiebat: la borabat et patiebat. Qm igit aliqui spectates hūana vidēt dñm sūentē et patietē: et obloquunt in saluatore: ve: lut in hoiez: peccat qdē: pnt in cito cū penituerit acciper veniā pcedētes. p cā fragilitatē co: pis. Qm vō rursū aspiciētes aliq opa deitatis dubitāt de natura co: pis: ipsi q; nūmū peccat. **BED** et his penitētib? cito pōt ignosci: eo q; et ipsi excusationē hnt ab ope: magnitudie. Qm vō diuinitatis opa rete: quēt ad diabolu: merito irruocabi: ferūt sniam: qm arbitriati sunt diabolu: fore deū: et ve rū deū nihil plusq; demones in opib? putauerūt hē. Ad hanc ergo phidia pharisei puenerāt. saluatore: eni ondere pns opa: mortuos luscitās: cecos illuminās: et sūta faci ens: hi opa dicebāt esse beelzebub. q; eni dicere potant vidētes mudi ordinē: et erga eū puisionē: q; mūdus ad be elzebub est creat? Quādiu igit ad hūana spectates: mēte claudicabāt dicētes: Nōne hic est carpētarij fili? et quō l'as q; nō didicit: nouit? Sustinebat eos tanq; in filiu ho mis peccātes: sed ut magis insaniūt dicētes: opa dei esse beelzebub nō ampli? eos sustinuit. Sic eni et tādū patres eo: sustinebat: q; diu cā panis et aq; murmurabāt: s; post q; vniū pñates in eū collata sibi diuit? bñficia referunt: puniti sūt. pmo quidē nō paucis eo: occisio: postmodū dixit: Ego aut in die vltiōis visitabo hoc pecm eo: . **Ta** lē ergo et nūc pharisei audiūt sniam: ut in snia diabolo pata: ppetuo corrodant cū eo. Nō igit faciēdo collatoz inf blasphemā dicit in ipm: et spmcm hēc dixit tāq; ma to: sit spūs: sed vtraz blasphemā in ipz plata: hāc mō rē illā validiorē ondit. ipm eni vidētes hoiez vitupabāt: et ei? opa beelzebub esse dicebāt. **AM** Sic igit vī qbus dā: ut eundē et filiu et spmcm intelligam? : salua distictiōe psonarū et vnitatē substantie: q; vñ? et de? et hō xps est ipi rit? : sicut scri: ptū est: Spūs . n. facit vestra xps dñs: Idē spūsanct? : q; et p scūs: et filius scūs: et spūscūs. **Si** ergo vtrūq; xps est: q; est diuersitas nisi xpi: ut sciam? q; diuitatē xpi nobis negare nō liceat. **BEDA** Uel alit Qui opa spūsancti dicit esse beelzebub illi nō dimittetur neq; in pñi seculo neq; in futuro: nō q; negem? ei si pniaz agere possit: posse dimitti a deo: s; q; credam? eum blas phemū exigētib? meritis: sicut nūq; ad remissionē: ita nec ad ipsos digne pnie fruct? esse puenturū: fm illud: **Exce** cauit oculos eo: nē puerant: et sanē illos. **CIR** Nō si creatura esset spūscūs: nō aut de diuina substantia pñs et filij: qualis acta in eū pumelia tāta fert pena q; ta p mul gat ptra blasphemātes in deū. **BED** Neq; in q; cūq; spmcm nō esse: aut deū nō esse: sed patre filioq; minozē pñent: hoc irremissibilis blasphemie crimie tenetur: q; hūana ignorātia ducti faciūt: nō inuidētia diabolica: sic pñices iudeoz. **AVG** de ver. do. Uel alit: Si hic oi ceret q; blasphemauerit quācūq; blasphemā in spmcm oēm intelligere deberem? . **Sed** q; dcm est: Qui blasphemauerit in spmcm ille intelligat q; nō oi mō: s; eo modo blasphemauerit ut ei nūq; possit ignosci: sic eni dcm est: **De** neminē tētat. f. nō oi: sed quodā tentatōis mō. Quis aut sit iste modus blasphemādi ptra spmcm dicamus. Primū quidē credentū bñficiū est in pñcō remissio pec catoz. ptra hoc donū grauitū loquit cor impenitēs: ipa

ergo ipenitētia est spūs blasphemā: que nō remittit neq; i hoc seculo neq; i futuro: q; penitētia ipetrat remissioez in hoc seculo: que valeat in futuro. **CIR** Cum autē m metū incusserit dñs discedētib? a recta pñessione: peccat de cetero nō curare de responso: eo q; fidelit dispoluta pñituit verba pgrua spūs tanq; doctor inhabitās. vnde sequit: Cum aut inducēt vos in synagogas et ad magis: et potestates: nolite solliciti esse: qualis aut quid rideatis: aut quid dicatis. **GLOSA** Dicit aut: Qualis qm ad modū pferendi. Quid: quā tū ad modū inueniendi. **Respondeatis** interrogantib?. Aut quid dicatis: discere volentibus. **BED** Cum eni ppter christū ducimur ad iudices: voluntate in nostrā p xpo debem? offerre. **Ceterū** in ridendo spūsancti grā mīstrabit. vnde subditur: Spūs enim scūs docebit vos in ipsa hora: que oportet vos docere. **CHRY** Alibi vō dī: Estote parati cunctis ad ridendū: quicūq; qserint a vobis rōnē spci que so uet vos. Qm nanq; oīur inter amicos agon: pēpit nos meditari. qm vō terribile est ptoziū: et pauoz circūquaz dat ppiū monimētū ut audendū sit et loquendū: nō obitupescendū. **THEO** Qm igit duplex est nra infir mitas: et aut pene rō: nūc mīstratū fugim? : aut q; rō des sumus et nescim? reddere rōnē fidei: vtrūq; excludit. metū quidē penarū: in eo q; dixit: Ne timeatis occidēd corpus: timorē vō inscie in hoc q; dixit: Nolite solliciti d se qualiter aut qd respondeatis.

Aut autem ei quidā de turba: Magister dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem. At il le dixit ei: Homo: quis me cōstituit iudicem aut diu: lozem supra vos? Dixitq; ad illos: Videte et caute ab omni auaricia: quia nō in abundantia ciuiliūq; vita eius est ex his que possidet.

AM Totus supior locus ad subeundā p pñessione dñi passionē aut ptemptū mortis aut spe pñg aut mīa ri dēnūciatōe supplicij: cui nūq; venia laxet instruat. Et qm au. ricia pterūq; solet tentare virtutē: hāc abo lende rei pceptū subijci: et exemplū cū dī: Aut aut ei qdā de turba: Magister dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem. **THE** Di duo fratres q; de hereditate patna diuidēda pñendebāt: psequēs erat ut alter alterū franda re intenderet. Hīs aut docēs nos q; nō o; ad terrena se ent: repellit vocantē eum ad hereditatis diuisionē. vnde sequit: At ille dixit ei: Homo quis me pñituit iudicē aut diu: lozē. i. facultati super vos. **BED** Qui magis sup ne pacis gaudia cōmēdat: terrene diuisionis vult ingerere molestia: merito homo vocat fm illud: Cū sit inter vos gelus et pñentio: nōne hoies estis? **CIR** Fuit aut oī fili us qui fact? est filius nobis: pñitutus a deo patre in regem et pñcipē sup: yon montē scm eius annūciās mandamz diuini. **AM** Bene ergo terrena declinat: q; ppter di uina dēscēderat: nec iudex dignat esse litū et arbit facul tati vnoz hīs mortuozūq; iudiciū: arbitriūq; merito rū. Nō ergo quid petas: sed a quo postules intendū est: nec maiorib? intēto aio putes minorib? obstrepēdū. vñ nō imērito refutat hic frater: qui dispñatoz celestij ge stiebat corruptibilib? occupare: cum inter fratres pñimo niū: nō iudex medius: s; pietas debeat sequestra diuide re: quāq; immortalitatis pñimōniū nō pecunie sit hoīus expectandū. **BED** Occasione aut h? stulti petitoz ad uersus auaritie pēlle: et turbas etiā discipulos pceptis pa riter et exēplis munire satagit. vnde sequit: Dixitq; ad il los: Videte et caute ab oi auaricia. Dicit aut: Ab oī dā nō nulla simplr geri vident: sed internus arbiter quā tē tiōe fiat diuudicat. **CL** Uō dī: Ab oi auaricia. i. magna et pua. Et n. iutil auaricia dicēte dño: domos gelatai cōi ficabit? et nō habitabit in eis. et alibi: Decē iugera vinearum faciet lagūculā vñā. et xxx. modij semētis faciet modios tres. **S; et** f; aliū modū ē inuul: quē ondit sub dēo: q; nō in abūdātia

in abundantia cuiusq[ue] vita eius est ex his que possidet. **THEO.** Hoc dicit dñs refellēs auaroz[um] intēdēs que vident coaceruare diuitias q[ua]si diu victuri. Sed nunq[ua]m te opulētia longeuū efficiet: Quid igit[ur] manifeste sustines mala: certe causa quietis. nam dubiū est an debeas attingere senium: cuius gratia thesaurigas.

Dixit aut[em] similitudinē ad illos dicens: **HOIS** cuiusdā diuitis yberes fructus ager attulit et cogitabat intra se dicens: **Quid faciā q[uo]d nō hēo quo cōgregē fructus meos:** **Et dixit:** **Hoc faciāz.** **De-**struā horrea mea: et maiora faciā: et illuc cōgregabo oīa que nata sunt mihi et bona mea: et dicāz aīe mee: **Animā habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce: comede: bibe: epulare.** **Dixit aut[em] illi deus:** **Stulte hac nocte aīam tuā re-**petet a te. **Que aut[em] paraasti cuius erūt:** **Hic est qui sibi thesaurizat: et non est in deum diues.**

THEO. Dicto q[uo]d ex affluentia opū nō p[re]ndat vita humana: ad h[oc] fidē pabolā subdit dicens: **Dixit aut[em] sibi.** ad illū. **Ho. cuius. diui. vbe. fru. ager attulit.** **BASI.** Non faciuri quidē ex ybertate fructuū aliqd boni ut magis diuina lōganimitas pateat: que vsq[ue] ad malos suā bonitā tē extendit: plūes sup[er] istos et iustos. **Que vō sunt que bō bñfactori reccōpēnat:** **Nō meminit cōis nature:** nec arbitrat[ur] est oportere q[uo]d sup[er]fluit: disp[er]sari egēubus: et horrea quidē crepabāt p[ro] copia p[er]ditōz: auar[um] tñ animus nequaq[ue] implebat[ur]: nolēs veterib[us] cedere p[ro] auariciaz: nō uā nō ualēs suscipe. p[ro]pter multitudinē: p[ro]p[ter] q[uo]d ipsecta ei[us] p[er]illa et steriles cure. vñ sequit[ur]. **Et cogit. in. se. di. Quid fa-**ciā nō hā. quo cō. fru. meos: **Conq[ue]rit eā paupib[us]:** an nō quē p[er]mit inopia dicit: q[uo]d faciā. vñde vici[us]: vñ calciamēta. **Italia et locuples p[er]fert:** **Urgent enī ipsius aīaz diuitie a p[er]p[et]uarijs emanates:** ne forte cū exiuerint p[er]sunt egenib[us]: a sibi guloso[rum] q[uo]d mallent edacitate crepare q[uo]d indigētib[us] de reliquijs igit[ur]. **GRE. xv. moza. O angustia ex** facietate nata. dīcēs enī q[uo]d faciā: p[er]fecto indicat: quia vō totū suoz effectib[us] p[er]sunt sub quodā rerū fāce laborabat. **BASI.** Erat quidē in p[er]p[et]uo dicere: **Aperiaz horrea:** p[ro]uocabo egenos: sed cogitat nō ut distribuat: sed ut p[er]greget. **Sequit[ur] enī:** **Et dixit:** **hoc faciā:** **Destruaz horrea mea.** **Bene faciēs:** nā digna destruciōe neq[ue]c p[er]p[et]uaria dissolue horrea ex q[uo]b[us] nullā p[er]solationē accepit subdit: **Et maiora faciā.** At si et hoc impleueris: nunq[ua]m destrues iterū: quid stultius q[uo]d in infinitū laborare. **Horrea sunt tibi si vis pauperū dom[us].** **Sed dices:** **Cui iniuriā facio p[ro]pterea retinēdo:** **Nam et sequit[ur]:** **Et illuc p[er]gregabo oīa que nata sunt mihi: et bona mea.** **Hic mihi q[uo]d tua:** vñ ea sumēs in vitā tulisti: sicut qui p[er]ueniēs spectacula p[er]hiberet adueniētes approp[ri]ādo sibi: q[uo]d ad vsum cōm ordinat. **Si-**miles sunt diuites q[uo]d cōia que p[ro]cupauerūt estimāt sua esse. **Si enī q[ui]bet sue necessitatis sufficientiam recipiēs:** relinq[ue]ret sup[er]flūū indigentib[us]: nō esset diues nec pauper.

CIR. Attende et alit[er] esse frivolu[m] ei[us] verbū cū dicit: **Cō-**om. q[ua] nā. sunt mihi. q[ua]si nō putaret ea diuinū obtinē: s[ed] fruct[us] esse laborū suoz. **BASI.** Ceterū si fateris ea tibi diuinū p[er]uenisse: an iniustus est de[us] inegalit[er] res nobis distribuens. **Cur tu abundas:** ille vō mendicat: nisi ut tu bone dispensationis merita p[er]sequaris: ille vō patientie b[ea]tū decorē. **At tu nōne spoliator es:** q[uo]d disp[er]sāda suscepisti p[ro]pterea reputādo: **Est panis famelicū quē tu tenes nudū tunica:** quā in p[er]clauū p[er]seruas: discalcari calce[us] qui penes te marcescit: indigentis argentū q[uo]d possides inhumatū: quo circa tot iuriari: quot dare ualēs. **CHRY.** Sed et in hoc errat: q[uo]d bona putat que sunt indifferētia. rerū enī quedā sunt bone: quedā male: quedā medic. Bona quidē sunt castitas et hūilitas et h[ic]: que cum hō eligit fit

bon[um]. his autē opposita sunt mala. que hō dum eligit fit malus. **Media vero sunt ut diuitie:** que q[ua]nq[ua]m quidē ordi nant in bonū. s[ed] ad elemosynā. q[ua]nq[ua]m ad malū. s[ed] ad auariciā. et s[ed] inopia q[ua]nq[ua]m ad blasphe[m]iā: q[ua]nq[ua]m ad sapiā[m] fm affectū vtiētiū. **CIR.** Diues igit[ur] nō parat p[er]manen tia horrea sed caduca: et q[uo]d stultius est: vita longitudinez sibi taxat. **Sequit[ur] enī:** **Et dicā aīe mee.** **Nā habes multa bona posita in annos plurimos.** **Sed o diues fruct[us] qui dem habes in horreis:** s[ed] annos plūmos vñde potēs ob tinere. **ATHA.** Siquis aut[em] sic viuat: quasi quotidie moriatur: eo q[uo]d incerta est naturalit[er] vita nostra nō pecca bit. semp enī maior timor plūmū voluptatib[us] dissoluit. **Sz** ecōtrario diues lōgeuitatē sibi rep[ro]mittēs ad volupta tes aspirat. **Sequit[ur] enī:** **Requiesce. s[ed] a labore.** **Comede:** bibe: epulare: magno. s[ed] apparatu. **BASI.** Tam ip[er]uici dus es erga bona aīe: ut eas corporeas aīe ascribas: siquidē virtutē bz: si secūda est opationū bonarū si deo adhe[re]at: bona plūma possidet: et bono gaudio gaudet. **Ue** rū q[ua] tot[us] carnalis es passioib[us] subiectus a ventre nō ab aīa clamas. **CHRY.** Nō aut[em] decet vacare delitijs et i pingulare corp[us]: et attenuare aīam: fāscēq[ue] ei grauare: et te nebras obducere: spissūq[ue] yelamē eo q[uo]d in delitijs dñā tuū aīe seruit: seruile vō corp[us] dñā. Alimento[rum] aut[em] idē get corp[us] nō delitiarū ut nutriet: nō ut scindat et fluat. **Neq[ue] enī aīe solt:** sed et ip[s]i corp[us] sunt noctue delitie: eo q[uo]d ex forti fit debile: ex sano egrotatiūz: ex agili graue: ex formoso deforme: ex iuvene veterosus. **BASI.** Permissus aut[em] est deliberare in oib[us] et manifestare p[ro]positū p[ro] priū: ut p[er] dignā mereat sui affect[us] s[er]uiciū. **Sed dū in abdi** to loquit[ur]: eloquia ei[us] examinant in celo. **Unde sibi respō** sa p[er]ueniūt. **Sequit[ur] enī:** **Dixit aut[em] illi deus:** **Stulte hac** nocte aīam tuā repetet a te. **Audi p[er]ueniens tibi stulticie no** mē: q[uo]d tibi nullus iposult hoīz: s[ed] ip[s]e deus. **GRE. xv. moza.** **Eadē nocte sublat[us] est:** q[uo]d multa ip[s]a fuerat p[er] solat[us]: ut. s[ed] qui in longū sibi subsidia colligēdo p[er]p[et]erat: subsequētē diē vel vñū mīne videret. **CHRY.** Di cit aut[em] repetit a te. **Exposcebāt enī eaz forsan terribiles** quedā virtutes ad hoc misse: q[ua]si si de ciuitate in ciuitatē transeuntes egem[us] ductore: multo magis aīa absoluta a corp[or]e: et ad futurā vitā trāsmigrās indigebit ducatu. **Ob** hoc multoties recusat aīa: et regredit in p[er]fundū: cū debz exire a corp[or]e. semp enī stimulat nos p[er]cia p[er]cōiū: s[ed] p[er]cipue cū debem[us] trahi ad terribile iudiciū. **Tunc enī to** ta p[er]geries criminū innouat: et p[er] oculis posita mētē p[er]cel lit. et sicut carcerati semp quidē dolorosi sunt: tūc aut[em] p[re] cipue cū debent iudici p[re]ntari: sic et aīa maxime in ip[s]o tē pore de p[er]cō cruciat[ur] et dolet. **Multo aut[em] magis cum fue** rit euulsa. **GRE. xv. moza.** **In nocte aut[em] ablata ē aīa** que in obscuritate cordis est emissā. **In nocte ablata est:** que p[er]sideratōis lucē habere noluit: ut q[uo]d pati potat p[er]i deret. **Subdit aut[em]:** **Que aut[em] paraasti: cui erunt.** **CHRY.** **Hic enī ea deseres:** nō solū nullū inde p[er]cipiens cōmodū sed et sarcinā peccatorū portās sup[er] hūeros p[er]p[et]uos. **Et q[uo]d** quidē a te p[er]gesta sunt: plerūq[ue] i man[us] inimicōz p[er]ueniēt: a te vō sup[er] his rō requiret. **Sequit[ur]:** **Hic est qui sibi the** sau. et nō est in deū diues. **BED.** **Hic enī stult[us] est:** et i no cte rapiend[us]. **Ergo qui vult esse in deū diues:** nō sibi the saurizet: s[ed] pauperib[us] possessa distribuāt. **AM.** frustra enī p[er]greget opes q[uo]d se his nescit vsurū. neq[ue] enī n[ost]ra sunt quē nō possum[us] auferre nobiscū: sola virtus comes ē de functorū: se la nos sequit[ur] misericordia: que tabernacula defunctis acquirūt eterna.

Dixitq[ue] ad discipulos suos: **Ideo dico vo** bis: **Nolite solliciti esse aīe vestre quid māducetis** neq[ue] corp[or]i vestro quid induamini. **Nā plus ē q[uo]d esca:** et corpus plūq[ue] vestimentū.

THEO. Paulatim dñs p[re]buit ad p[er]fectioz doctrinā **Docuit enim supra cauendū esse ab auaricia: subdiditq[ue]**

parabolā diuitiū insinuat per eam q̄ stultus est qui sup
sua cupit. Deinde pcedēte sermone neq̄ de necessarijs
sunt nos sollicitudinē gerere: auaricie radicē euellēs. vn
de dicit: Ideo di. vobis. q. d. Postq̄ stultus est q̄ sibi maio
rē vite mensurā attribuit: exinde magis efficit cupidus.
Nolite solliciti esse aut. ve. quid māducetis. Nō q̄ intelli
gibilis aīa comedat: sed q̄ nō videt aliter aīam posse cō
iuncta manere corp̄: nisi dū nutrimur. vel q̄ aīa corp̄is
est nutrimentū suscipit: p̄grue aīe nutriri attribuit. nā z vir
tus nutritiua dī aīa: ut sic intelligat. Ne solliciti sitis nutri
tione parti aīe qd edatis: pōt aut etiā corpus mortuū ve
stiri. vñ subdit: Neq̄ cor. ve. quid induam. **CHRY.**
Qd aut dī: nolite solliciti esse: nō idē est qd nolite opari: s̄
nolite reb̄ mundanis mēte affigi. Cōtingit enī aliquē ope
rantē nihil sollicitū esse. **CIR.** Preminet aut aīa cibo: et
corpus vestitu. vnde subdit: Aīa plus est q̄ esca: z corp̄
plus q̄ vestimentū. q. d. Deus q̄ qd maius est exhibuit:
quō nō dabit qd minus est. Nō ergo multū nra intentio
modicis insitit: nec intellectus noster seruiat ad vestitū z
victū querendū. magis aut cogitet quēcūq̄ saluat aīam
z subleuant ad regnū celoz. **AM.** Nihil aut moralit̄
ad faciendā fidē oīa credēb̄ a deo posse p̄ferri: q̄ p̄ ac
reus ille spūs vitale collegiū aīe corp̄is q̄ gubernio fede
ratū nō deficiat: nisi cū venerit oīes sup̄ma moriendi. Cū
igit aīa indumento corp̄is vestiat: z vigore aīe corpus
animet: absurdū est ut victus nobis copīa defutura p̄te
mus: qui viuendi iugē substantiā consequamur.

Cōsiderate coruōs: quia nō semināt neq̄ me
tunt quibus nō est cellariū neq̄ horreū: z de^o pa
scit illos. Quanto magis vos pluris estis illis.
Quis aut vestrū cogitando potest adijcere ad sta
turam suam cubitū vñi. Si ergo neq̄ quod mi
nīmū est potestis: quid de ceteris solliciti estis.

CIR. Sicut supra erigēdo nos ad spiritale audaciā
p̄ aues induxit dicens: Multis passerib̄ pluris estis vos
sic z nūc ex volatilib̄ firmā z indubitabile fiduciam no
bis adducit dicens: Considerate coruōs: q̄ nō semināt
neq̄ metūt. f. ad acq̄rēdū cibū: quib̄ nō est cellariū neq̄
horreū. f. ad p̄seruandū. Et de^o pascit illos: q̄to magis
vos pluris estis illis. **BED.** i. carius vos valetis: q̄ rō
nale aīal sicut homo: sublimi^o ordinatū est in rez natura
q̄ irrōnabilia: sicut sunt aues. **AM.** Magnū aut quod
fide sequamur exemplū: nā volatilib̄ celi quib̄ nullum
exercitiū cultōis: nullus demessū secunditate puenit^o ē
indifferentē. puidētia diuina largit alimonīā. Verū ē igit
cām inopie nostre auariciā videri etenī illis iccirco sine
labore pabuli vsus exuberat: quo fruct^o ad escam cōm
datos: spālī quodā nesciūt vendicare dñatū. Nos cōia
amissim^o: dū pp̄ia vendicam^o. nam nec pp̄iū quicquāz
vbi ppetuū nihil: nec certa copīa vbi incert^o euentus.

CHRY. Cum aut posset dñs exemplū ab hoīb̄ sumē
q̄ mīme terrena curauerūt heliā dico: moysen: z iōannez
z ceteros hī cōmēmo: aut volatilia: sequēs vetus testm̄:
qd ad apē transmittit z formicā z alia hī: quib̄ natura
les quosdā mores inseruit p̄dicoz. **THEODORI**
CYS. Is aut omīssa mentōe alioz volatiliū: coruōrum
mentōne facit: q̄ pullos coruoz spālī puidētia deus nu
trit. nā corui parit quidē: nō aut nutrit: s̄ negligūt pul
los suos: quib̄ miro mō ab aere pabulū quadā aura de
latū ad os puenit qd hiāres suscipiūt: z sic nutriunt. for
san etiā z talia p̄ synodo chē dicta sunt: toto significato p
ptē. vñ in mattheo dñs remittit ad volatilia celi: hic vero
spālī ad coruōs tanq̄ gulosiores z rapaciores. **EVS.**
In coruīs etiā aliqd plus significat. aut^o enī colligētib̄
legumia. p̄mpti^o est alimentū: vescētib̄ vō carnib̄: sic cor
uis difficult^o est ad habendū: nec nī hī aues defectuz pa
buli patiunt^o ppter puidētiā dei diffusaz vbiq̄. Utitur

aut ad idē z tertio sylogismo dicens: Quis aut. ve. ed
gi. po. adij. ad sta. su. cubi. vñi. **CHRY.** Nota q̄ aīam
qdē semel dedit de^o z eadē p̄secrat: sed corpus quodē
sumit incrementū. p̄transiēs igit aīam q̄ nō recipientem
augmētū: e solo corp̄e facit mentionē: vās intelligit^o q̄
nō auge^o p solū alimentū: s̄ p̄uiseō diuina p hoc q̄ mu
lus nutrimentū accipiēdo aliqd ad suā statūrā adijcē pōt.
vnde pcludit: Si ergo neq̄ qd minū est po. qd de ce. so
ll. estis. **EVS.** q. d. Si nullus sua cura corp̄eā ingē
at^o est sibi statūrā. Sed neq̄ imino ip̄s vite pōt aliqd vñ
breuissimū tps hore ex cogitādo adijcere: cur opozis
p̄stue de necessarijs vite cogitare. **BED.** Illi ergo cogi
di corp̄is curā relinquit: cui videntis curā sem esse ut i
te stature corpus habeatis. **AVG.** de que. enā. Lū au
tem de augēda corp̄is statūrā loqueret^o dicit q̄ minimū
est hoc. f. deo corp̄eā operari.

Cōsiderate lilia agri quomodo crescūt. Nō
laborant neq̄ nent. Dico aut vobis: quia nec la
loron in omni gloria sua vestiebat: sicut vñi ex
istis. Si aut senū quod hodie est in agro: z cras
clibanū mittitur deus sic vestit: quāto magis vos
pusille fidei. Et vos nolite querere quid māduce
tis: aut quid bibatis: z nolite in sublime tolli. Hec
aut omnia gentes mundi querunt. Pater autem
vester scit quonīā his indigetis. Verūamen que
rite p̄mū regnū dei z iusticiā eius: z hec omnia
adijciuntur vobis.

CHRY. Sicut sup̄ius dñs de alimentis monēbat
z nūc monet de vestitu dicens: Considerate lilia agri: quō
crescūt: nō laborāt neq̄ nent: ut. f. sibi faciāt indumenta.
Sicut aut supra cū dñs dixit: Nō semināt volatilia. nō
rep̄obauit semētē sed sup̄flūā curam: sic cū dixit: Non
laborāt neq̄ nent. nō op^o infem̄it: s̄ cogitatōes. **EVS.**
Siquis aut mortalitū vult decorari p̄ciofo vestitu: vide
at oculatē q̄ de^o etiā vsq̄ ad flores q̄ ex terra oriunt^o mul
tiplicem sui sapientiā p̄pagans: ornauit hos diuersis co
lorib̄ tenuib̄ mēbzans: flozū murice z auro longe me
liores tincturas accōmodās: adeo q̄ nec penes aliquē
regē deliciofū: nec etiā ip̄m salomōnē qui apud antiquos
tam in diuitijs z in delitijs celebrat fuit: tam p̄ciosus op^o
fuerit inuentū. vnde sequit^o. Dico aut vobis: q̄ nec salo
mon in omni glo. sua vestie. sicut vñi ex istis. **CHRY.**
Nō vñi hic volatiliū exemplo: cignū cōmēmo: as aut pa
uonē sed lilia. Vult enī vtriq̄ declarare hyp̄bolē. f. ab in
firmitate rerū: que nū sunt fortite decorē z ap̄cio decori:
qui p̄cessus est lilij. vnde postmodū nō vocat ea lilia s̄
senū cū subdit: Si aut senū qd in agro est hodie. nec dicit
Cras nō entia. sed subdit: Sed cras in clibanū mittetur.
neq̄ dicit simplr: Deus vestit. sed dicit: De^o sic vestit: qd
multa h̄z exp̄sionē. z subdit: Quāto magis vos: qd ex
p̄mētis p̄ciositatē z prudentiā humani generis. Deniq̄
cū increpare deceret: vñi z hic moderatā non infidelit̄
tis: sed paucitatis fidei: arguēs cum subdit: Pusille fidei
ut p hoc magis excitet nos ad dictoz p̄suasione: ut nō so
lū nō cogitem^o de vestib̄: sed nec affectem^o vestimētōz
decorē. **CIR.** Sufficit enī prudentib̄ solius cā necessi
tatis aptū habere vestitū: z cibo z modestiā nō excedit:
qd satis est. Sufficiūt etiā sanctis que sunt in christo sp̄i
tales delitie z subsequens glā. **AM.** Non ociosus aut
videt^o q̄ flos vel hōi p̄fert: vel certe plus pene q̄ hoīb̄
in salomone p̄fert ut p̄e claritate coloris angeloz cele
stis gloriā putem^o exp̄ressam: qui vere mūdī isti flores
sunt q̄ corū claritatib̄ mūdus ornaf^o: z bonū odorē san
ctificatōis aspirāt: qui nulla sollicitudine p̄p̄cdin: nullo
vñ laboris exercitiū diuine in se liberalitatis grām: z cele
stis seruāt dona nature. vnde bene z hic vestit^o gloria sua

salomō: 7 alibi cooptus ostendit q̄ infirmitatē corporee nature velut virtutē quadā mentis ad opertā opēz gloriā vellebat. Angeli vō quozū natura diuiniō: expers manet inuicē corpore recte l3 maximo viro pferunt. nec tñ in nobis misericordiā dēi desperare debem: quibus p̄furrectionis grām dñs silem angelozū spēm pollicet CIR. Absōnū aut erat discipulos debētes nomīa 7 exēplār p̄furrectionis honeste alijs tradere: in ea incidere: a quibz discedēdū esse oportebat eos p̄sulare. Et iō domīnus subdit: Et vos nolite q̄rere qd manducetis: aut quid bibatis. In hoc etiā dñs p̄sultū nō modicū studio sacra rā p̄dicationis: monēs discipulos sēlicitudinē humanaz abicere. BED. Notandū tñ est q̄ nō ait: Nolite quere re aut solliciti esse dē cibo aut potu aut indumento: sed qd māducetis aut bibatis: vbi mihi vidēt argui qui p̄reto viciū vel vestitiū: cōi lauro: a sibi vel austeriora p̄ his cū quibz vitā ducūt alimēta vel indumēta requirūt. GRE. nisen. Sed dicit: aliq̄ obtinuerūt dñia: honores: 7 diuicias cū d̄rassent: qui alit̄ ergo p̄hibes nos talia d̄rādo q̄rere. Et quidē q̄ oīa hec ad diuinū p̄sultū p̄neat oībus p̄z hec tñ a deo p̄ferunt p̄teritū: ut discēntes dēi nos exaudire in minoribz p̄cutiōibz: eleuēmur ad altiorē affectum sicut i pueris videm: q̄ mox nati maternis adherēt vberibz: si vō puberit pual: spernit mām alit̄: q̄rit aut montile aut aliqd taliū: q̄bus oculis delectat: postq̄ aut mēa euz corpe creuerit: cedēs cunctis puerilibz desiderijs: q̄rit a parētibz que pueniūt vitē pfecte. AVG. de que. euan. Prohibita aut sollicitudinē de alimētis: p̄ter ne extollātur admonuit dicens: Nolite in sublimē tolli. P̄mo enīz hoc ad necessit̄ tē p̄plendā hō q̄rit: cū aut his abūdāque: n̄tincipit de talibz sup̄bire. Tale est hoc: ac si se vulnera tū aliqd faceret: q̄ habet multa cūplāstra in domo: euz hoc illi bonū esset ut vulnera nō hēret: 7 ne vno quidē indigeret cūplastro. THE. vel eleuationē nihil aliud vō est q̄ vagū mētis motus: aliud meditatio: 7 ex hoc sac lētis ad aliud 7 sublimia cogitantis. BAS. Et ut itel ligas bi: eleuationē: mēmeto vanitatis p̄pue iuuentutis si q̄ manens solus cogitasti de vitā 7 p̄motiōibz: discursus a p̄ncipatu in p̄ncipatū: amplexus diuitias: edificafā palatia: amicis bene fecisti: vlt̄ es inimicos. ē at p̄p̄catū talis abstractio: intentā enī circa sup̄flua delectatio a veritate seduct. vñ pueniēti subdit: hec enīz om. gen. mī. q̄rit. f. voluptatē: diuitias: 7 bi. GRE. nisen. Ad bibere enī sollicitudinē rebz apparentibz p̄pū est eozuz qui nullā supponūt spēm futuri seculi: neqz metuz iudicij BAS. Sed de necessarijs vitē subdit: Pater autē ve. scit qm his indigetis. CHRY. Nō dicit: Deus l3 p̄i ipsos ad maiore p̄moueret fiducia. Quis enīz est p̄at q̄ patat necessaria filijs nō mīstrare: sed 7 aliud adq̄cit: Nō enī poteris dicere: q̄ pater quidē est: ignorat tñ his nos indigere. nā qui naturā creauit: ei indigentia nouit AM. Ostendit aut p̄sequēt nec ad p̄ns: nec in reliquū fidelibz grām defuturā: si mō qui diuina dēsiderāt: trena nō q̄rant. Indecorū quippe est hoīes curare de cibo: qui militāt p̄ regno. Nouit rex quēadmodū familiā suāz pascat: alar: 7 vestiat. vnde sequit̄: Verūtamen q̄rite p̄mū regnuz dei: 7 hec oīa adq̄cient vobis. CHRY. Nō re gnū: sed etiā opes xps pollicet cū eo. Si enī nos a curis eos eripim: q̄ p̄termittēs sua nostroz diligētiāz hñt: multo magis deus. BED. Indicāt enī aliud esse qd p̄ncipatū dāt: aliud qd sup̄addit: quia nobis intentōe cerni tas: in vsu vō sp̄alitas esse debet.

Nolite timere pusillus grex: quia complacuit patri vestro dare vobis regnū. Uēdite que possidetis 7 date elemosynā: facite vobis sacculos q̄ non veterascunt: thesaurū non deficiente in celis. Quo fur nō appropriat: neqz tinea corrūpit. Ubi

enī thesaurus vester est: ibi 7 cor vestruz erit.

GLO. Postq̄ dñs sp̄aliū curā a cordibz discipulozū remouit: hic excludit ab eis timorē: ex quo sup̄flua cura p̄cedit dicens: Nolite ti. pusil. grex. THE. Pusillū gre gē dñs vocat volētes discipulos ei fieri. vel q̄ in hoc se culo sancti pui vidēt cā voluntarie paup̄tatis: vel quia supant a multitudinē angelo: qui incōpabilis p̄cellūt q̄ nra sunt. BED. Pusillū etiā dñs gregē electo:z nomiat vel ad p̄pationē maioris numeri reprobo:z: vel potius ob humilitatis deuotionē. CIR. Quare aut timere nō debēt oīdit subdēs: Quia p̄p̄ia. p̄a. ve. da. vo. regnuz. q. d. Eum qui tam p̄ciosa largit̄: quali p̄gebit erga vos ele mentia exercere: Quāuis enī hic grex pius sit 7 natura 7 numero 7 glā: bonitas tñ patris p̄cessit 7 huic pusillo gregi celestiu sp̄uuz fortē. f. regnū celo:z: ergo ut posside atis regnū celo:z: opes terrenas p̄tēntē. vnde subditur: Uēdite que possi. 7 da. elemosynā. BED. q. d. Nolite timere ne p̄pter regnū dei militatibz h̄ vitē necessaria defint: q̄n etiā possētia p̄pter elemosynā vendite: qd tūc digne fit: q̄n qui semel p̄ dño suo oībus p̄teritis: nihilomi nus post hoc labore manuū operat̄ vnde 7 victū transi gere: 7 elemosynā dare queat. CHRY. Nō est enī pec catū q̄ elemosynā nequeat abolere: antidozū est cuiuslibz pueniēs vulneri. sed 7 elemosynā nō solū in pecunijs fit: sed 7 in rebz: dū aliqd aliū p̄git: dū medicū medet: dū sapiens p̄sult. GRE. naga. Uereoz aut ne putes p̄teta tis tibi necessitate nō ē sed arbitriū opinabar 7 ipse hoc sed terrē me hēdi ad sinistra statuti: nō q̄ rapuerūt: l3 q̄ xpm in egentibz nō placarūt. CHRY. Nam sine ele mosynā impossibile est regnū videre. Sicut enī fons si aq̄s in se p̄tinuerit vitat̄: sic 7 diuites cū oīa penes se teneāt. BAS. Sed q̄rit aliqd qd p̄siderantē oīz vendere q̄ pos sident: nūqd tanq̄ eis naturalit̄ noxijs vel p̄pter tētati onē accidentē aiabz ab eis: Ad hoc dicens: est: p̄mo q̄ dē q̄ singulū eozū q̄ sunt si p̄ seipm malū existeret nō ēet creatura dei: oīs enī creatura dei bona. p̄ter aut q̄ mār datū dñicū nō docuit abūcere tanq̄ mala que possiden tur l3 disp̄sare. dicens: Et date elemosynā. CIR. Mo lestū aut forte est hoc mādatū diuitibus: sana tñ mentez hñtibus nō est inutile. thesaurigant enī sibi regnū celeste vnde sequit̄: fa. vo. fac. qui nō veterascūt. BED. Elemo synas videlz operādo: quarū merces in cernū maneat: vbi nō hoc p̄ceptū esse putandū est: ut nil pecunie refu tur a sanctis vel suis vel pauperū vsibz: cū 7 ipse dñs cui angelī mīstrabāt oculos habuisse legat a fidelibz oblata p̄suas: sed ne deo p̄pter ista seruati: 7 ob inopie timorē iusticia dēserat. GRE. nisen. P̄cipit aut sensibiles 7 terrenas opes sursum p̄dere: quo virt̄ corrūptua non attingit. vnde subdit: Hec nō defit in ce. quo fur n̄ appo. neqz tinea corrūpit. THE. q. d. Hic tinea demolit̄: nō aut in celis. deinde q̄ tinea qdā nō demolit̄ addidit d̄ fu re: Aurū enī nō demolit̄ tinea: sed fur tollit. BED. Si ue igit̄ hoc simpli accipiendū est q̄ pecunia fuata defici at: data aut p̄ximo pennē fructū p̄ferat in celis: seu ita q̄ thesaur̄ boni opis si cōmodi terrestis occasiōe p̄datur facile corrūpt̄ intereat: at si celesti solū intentiōe p̄gerat: nō exteriūz hoīuz fauore: quasi a fure qui de foris rapit nō int̄ inani glā q̄si a tinea que interiū scindit valet macu lari. GLO. Uel fures sunt heretici 7 demones qui ad hoc intenti sunt ut spiritalibz non spoliēt: tinea que vestes latenter rodit inuidia est q̄ studiū bonū lacerat: 7 p̄passio nē vnitatis dissipat. THE. Porro q̄ nō oīa furto tol lunt addit ponorē rōnē 7 nullā p̄sus patientē instantiā dicens: Ubi enī ē the. ve. ibi 7 cor ve. erit. q. d. Esto q̄ nec tinea demoliat: nec fur tollat. hoc ipm qd est habere cor affixū thesauro sepulto 7 diuinū opus. f. aiām t̄re imer gere q̄rit est dignū supplicio. EVSE. Nam qlibet hō naturalit̄ dēpēdet ab eo erga qd studet: tūc totū animūz applicat: vbi totū cōmodū possidere putauit. Uñ si quis

In rebus pñtis vite bz totā mentē et intentionē quas cor
no iauit: in terrenis versat. Si vō mentē applicuerit ad ce
lestia ibi mentē habebit ut videat solo co:pe cū hoibus
puerlari: aio vō iam sit aggressus māstōes celestes. **BE**
DA. Hoc aut nō solū de pecunia: sed de cunctis passio
bus sentiendū est. luxuriosi epule sunt thesauri: lasciuu lu
dicra amatoz libido.

Sunt lumbi vestri pñcti: et lucerne arden
tes in manibus vestris: et vos similes hominibus
expectantibus dominū suū quando reuertatur a
nuptijs: ut cum venerit et pulsauerit pñctum aperi
ent ei. **Beati** serui illi: quos cum venerit dominus
inuenierit vigilantes. **Amen** dico vobis qd pñcti
get se et faciet illos discumbere: et transiens misra
bit illis. **Et** si venerit in secūda vigilia: et si in tertia
vigilia venerit: et ita inuenierit: beati sunt serui illi.
Hoc autem scitote: quoniam si sciret paterfamilias
qua hora sur veniret: vigilaret vtiqz: et nō sineret
perfordi domū suam. **Et** vos estote parati: qz qua
hora non putatis: filius hois veniet.

THE. Postq suū discipulū modestū statuit dñs: spo
lias cū qualibet vite cura et eleuatiōe: iam nunc ad mini
strandū inducit dicens: **Sunt** lumbi vestri pñcti. i. semp
pñctus ad exequendū quedā opa domini nostri. **Et** lu
cerne ardentes. i. nō ducatis vitā in tenebris: sed assit vo
bis lux rōnis oñdens vobis agenda et fugiēda. **Est** enim
hic mundus nō r: cū vō lumbos sunt qui pñcti cre
quunt. naz talis est ministrantiū habitus quibz oportet ad
esse et lucernas ardētes. i. discretiōis donū: ut valeat di
noscere practicus nō solū qd oportet agere: sed et quō
alioqn in pñctio supbie hoies ruunt. **Notandū** autē qd
pñmo iubet lumbos pñcti: secūdo lucernas ardere. nā
pñmo quidē est opatio. deinde speculatio que est illustra
tio mentis. **Ideo** studeamz exercere virtutes ut duas lu
cernas habeamz ardētes. i. conceptū mentis lugit in aīa
emicantē: quo nos illustramur: et doctrinā qua ceteros il
luminamz. **MAXI.** Vel lucernas accēdas docet hīc
p oñone et pñtationē et spiritalē dilectionē. **CI.** Vel
subcigi significat agilitatē et pñtitudinem ad sustinenda
mala inuita diuini amoris. **Lucerne** at accensio significat
ut non patiamur aliquos in tenebris ignorātie viuere.

GRE. in home. Vel aliter lūbos pñcti: euz carnis
luxuria pñtentiā coartamz. virtus enī luxuria in lūbis
est: seminis in vmbilico. a pñcipali igit sexu lūboz noie
luxuria designat. **Sed** qz min est mala nō agere: nisi etiā
quisqz studeat bonis opibz infudare addit. **Et** lucerne ar
dētes in manibz vestris. **Lucernas** quippe ardētes i ma
nibz tenemz: cum p bona opa pñmis nostris lucis exem
pla monstremz. **AVG.** de que. enā. Vel docet et lūbos
pñgere ppter pñtentiā ab amore rerū secularium: et lu
cernas ardentes hīc ut hocipm vero sine et recta intēōe
fiat. **GRE.** in ho. **Sed** si vtrūqz ho agat: restat ut quis
quis ille est totā spem suā in redemptoris sui aduentū cō
stituat. vnde subdit: **Et** vos simi. homi. expe. do. su. qñ re
uer. a nuptijs. **Ad** nuptias qppe dñs abqz: qz ascendens
in celū: supernā sibi multitudinē angeloz nouz hō copu
lauit. **THE.** Quotidie etiā in celis desponsat sancto
rū animas: quas ei paulus vel alius similis offert virgi
nē castā. **Redit** aut a nuptijs celebratis in celis: forsan qd
dem vniuersalit in consummatiōe totius: quando vñet
de celo in gloriā patris: forsan etiā singulis hoīs astans
inopinate pñculari vniuersaliqz pñsummatiōi. **CI.** Con
sidera etiā qd a nuptijs quasi a solennitate venit: in q sem
per exiit diuinitas: nihil enī pñt inco:ruptibili nature i
ferre triticiā. **GRE.** nīsenus. Vel aliter cōsummatiō nu

pñs: et desponsata sibi ecclesia: et admissa ea in thalamū
secretorū pñolabant angeli reditū regis ad naturālē va
ritudinē: quibus similes fieri dect nostram vitam: ut i
cut illi sine malicia cōuersantes parati fuerint dominū
regressum recipere: et nos vigilantes ad obediētiā pñ
ptos nos faciamz cum aduenit pulsans. **Sequitur** enim:
Et cum vene. et pulsa. confe. aperi. illi. **GRE.** in bon.
Venit quippe cum ad iudiciū pperat: pulsat vō cum iag
p egritudinis molestiā esse moriē vicinā designat: cui cō
festim aperimus: si hunc cū amore suscipimus. **Aperit**
enī iudiciū pulsanti nō vult: qd exire de co:pe trepidat: et cū
quē pñtē fuisse se meminit: videre iudicē formidat. **Qui** in
de sua spe et opatiōe secur est: pulsanti pñtē aperit:
cum tps pñque mortis agnouerit: de gloriā retrōm
nis hilarē scit. vnde subdit: **Beati** serui illi: quos cū vene
rit do. inue. vigilantes. **Vigilat** qui ad aspectū veritū
nis mētis oculos apertos tenet: qui seruat opando qd
dit qui a se to:porū et negligētie tenebras repellit. **GRE.**
nīsenus. **Propter** hanc igit vigiliā obseruandā supra do
minus monuit: ut sint lumbi pñcti: et lucerne ardētes. la
men enī oppositū oculis pellit somnolentiā oculorū. **Lūbi**
etiā cingulo pñcti reddūt corpus insusceptibile somni
nam qd pñctus est castitate: et pura pñcia illustrat pñtē
uerat in somnis. **CI.** Cum igit dñs veniens suos in som
nes inuenierit et pñctos: cor illuminatū hñtes: tunc eos
pñmulgabit beatos. **Sequitur** enī: **Amen** dico vobis quia
pñctet se. **Ex quo** pñctimz qd similia nobis retribuet: vā
succinctis se pñctet. **ORI.** Erit enī pñctus iusticia cir
ca lumbos suos fm **Yalam.** **GRE.** Per quā pñctet
i. ad retributiōnē se pparat. **THE.** Vel pñctet se i eo
q nō totā vbertatē bonoz largit: sed hanc cohibet fm
certā mensurā. **Quis** enī deū capere pñt quantz et vñ
raphin mibi velari dicunt ppter excellētiā diuini splen
doris. **Sequitur**: **Et** faciet illos discubere. i. oīno requie
re. **Sicut** enī discumbēs totū corpus facit paulatim in
futuro aduentu sancti totalitē reqiescent. hic enī nō bātue
runt requie co:piis: illic vō simul cū aīabus spiritalia co
pora inco:ruptionē foritā: plena gaudebunt quiete.

CI. faciet igit illos discubere: quasi fessos retocillans
appōnēs spiritalēs delicias: et statūēs dñs pñtē bonoz
suorū mensam. **DION.** in eplā ad tyru: **Discubite**
enī opinamur quietē a multis laboribz: et vitā sine lesiōe
et pñtationē diuinā in lumine et regione viuētiū vñ
uictorio sancto affecto adimplētā: et copiosaz donationem
omniū bonoz fm quā leticia adimplēt. hoc est enī q
sus faciet eos recumbere oīans eis pñtā quietem: et vi
struēns eis bonoz multitudinē. vnde sequitur: **Et** nā
ens mini. illis. **THE.** Quasi vicē equalē eā reddēt
sicut ipsi ministrauerūt ei: ita et ipse eis ministrēt. **GRE.**
in home. **Transiēs** vō dñm est cum de iudicio ad regnū
redit: vel dñs nobis post iudiciū transit: qui ab humani
tatis forma in diuinitatis sue cōtemplationē nos eleuat.

CI. Nonit aut dñs lubricū fragilitatis humane ad pñ
candū: sed qñ bon est despare nō finit: sed magis mīl
ret et dat nobis pñiam in salutis antidotū. i. ideo subdit
Est venerit in secū. vigi. qñ in ter. vig. vene. et ita inue. de
an sunt serui illi. **Diuidūt** enī excubantes in mensa cui
tati et hostiū seruantes aggressus: noctē in tres aut quatu
or vigilias. **GRE.** in home. **Prima** ergo vigilia pñtē
uñ tempus est vite nostre. i. pueritia: secūda adolescentia
vel iuuentus. tertia aut senect accipit. **Qui** ergo vigilat
in pma vigilia noluit: custodiat in secūda. **Et** qui in secū
da noluit: tertie vigilie remediā nō amittat: ut qui cōuert
in pueritia neglexit saltem in tēpe iuuentutis vel in sen
ctute respiscat. **CIR.** de prima tñ vigilia mentionē nō
facit: qz pueritia nō pñt a deo sed veniā meret. **Secū**
da vō et tertia etas dō obediētiā deo: et vitaz bonestam
ducere ad voluntatē ipsius. **GRECVS.** Vel ad pma
vigiliā pñtē diligētiū viuētes quasi pñmū gradū for
tū. ad

tit. ad secundā vō medie puerfatiōis mensurā tenentes
ad tertiā vō qui sunt infra hos: et idē de quarta putādūz
est: si ptingat de qnta. Diuerse enī sunt puerfatiōnū men-
surę: et bonus remunerator metit vnicuiq; qd dignūz est.

THE. Uel q: vigilie sunt hore noctis. puocātes sopō
rem hoibus: intelligas etiā in vita nra esse quasdā horas
que faciūt nos beatos si insonnes repti fuerim. **Rapuit**
tibi aliquis facultates: defuncti sunt tibi filij: accusat es
sed si in his tēpibus nō feceris pira dei mandata quicquā
vigilantē te inueniet in secūda et tertia vigilia. i. in tpe ma-
lo pncipiosum somnū animab' lentis inferentē. **GRE.** in
hōme. Ad excutiendā vō nostre mentis desidiaz etiam
exteriora damna p similitudinē ad mediū deducunt. naz
subdit: hoc aut scito: qm si sci. paterfa. qua hora fur ve-
rigit. vti. et nō sine. pfo. domū suam. **THE.** Quidā hūc
furē intelligūt esse diabolu: domū animā: patrē familias
hominē: nō tñ vī hec acceptio cōsonare sequentibus. ad-
uentus enī dñi comparat hic fur tanq; ex inopinato pro-
ueniens fin illud apli: Dies domini sicut fur: ita in nocte
veniet. vnde et hic subdit: Et vos esto. para. quia q ho. n.
pu. si. ho. veniet. **GRE.** in hōme. Uel aliter: Nesciente
patrē familias fur domū pfo dir: quia dum a sui custodia
spūs dormit: improuisa mors veniens carnis nre habi-
taciū irrumpt: fur aut resisteret si vigilaret: quia adue-
tus iudicis qui occulte aiam caput: pcauens ei penitēdo
occurreret: ne impetens periret. **Hōzā** vō vltimā do-
minus iccirco nobis voluit esse incognitā: ut dum illam
puidere nō possum: ad illā sine infmissiōe pparemur.

Alit aut ei petrus: Domine ad nos dicis hāc
parabolā. an et ad omnes? Dixit autem dominus
Quisputas est fidelis dispensator? et prudens quē
constituit dominus super familiā suam ut det illi
in tempore tritici mensuram? Beatus ille seruus
quem cum venerit dominus: inuenerit ita facientēz
Vere dico vobis. quoniā super omnia que possi-
der: constituet illum. **Qd** si dixerit seruus ille i cor-
de suo. moram facit dominus meus venire et cepe-
rit percutere pueros et ancillas. et edere et bibere et
inebriari et veniet dominus seruus illius i die qua nō
sperat. et hora qua nescit. et diuidet eum. partēq;
eius cum infidelibus ponet.

THE. Petrus cui iam cōmissa ecclia fuerat quasi om-
niū curā gerēs: inquit vtrū ad oēs dñs parabolaz ptu-
lisset. vnde dicit. Alit autem ei petrus: Dñe ad nos dicis pa-
rabolā hanc: an ad oēs? **BED.** Duo dominus in pmi-
sa parabola mouerat: et le videlicet subito venturū: et illū
eos paratos expectare debere. Sed de quo hōzū: an de
viroq; petrus interrogauerit: quosue sibi socijsq; suis cō-
parauerit cum ait: Ad nos dicis: an ad omnes? Nō faci-
le p3. Et quidē in eo q; ait: Nos: et Omnes. non alios q;
apostolos apostolorūq; similes et ceteros fideles vlt xpi
anos: et infideles: vel eos qui viritim. i. sigillatim morien-
tes: sui iudicis aduentū nolentes volentesq; suscipiunt: et
eos qui in vniuersali iudicio viui sunt in carne reperiēdi
significare putandus est. Mirū est aut si petrus dubita-
uit: vel omnib' sobrie et pie et iuste viuendū expectantib'
beatam spem: vel inopinatū singulorū et omniū futurum
esse iudiciū. vnde restat intelligi his. s. duob' tam bene co-
gnitis ea que nescire poterat quesisse: videlz si sublimia il-
la vite celestis instituta: quib' possessa vendere sacculos
qui nō veterascerēt facere: lumbis pinctis: lucernisq; ar-
dentib' vigilare pceperat: ad aplos solum similesq; eo3
aut ad omnes qui saluadi sunt pincēat. **CIR.** Validaz
aut mentē habentib' pueniant ardua: et excellentia mada
to3 sancto3. his vō qui nō dum ad hanc virtutem atti-
gerunt: pueniunt ea a quib' omnis facultas excluditur.

vnde dñs exemplo manifestissimo vritur: ostendēs man-
datū pmissum puenire his qui admissi sunt in graduz di-
scipulorū. Sequit enī: Dixit aut dominus: Quisputas ē
fidelis dispensator? **AM.** Uel aliter: Supioris quide3
in omnes pcepti forma est generalis: verū series sequen-
tis exempli dispensatorib': hoc est sacerdotibus videtur
esse pposita. vnde sequitur: Dixit autem dñs: Quispu-
tas est fidelis dispensator? et prudens quē constituit domi-
nus super familiā suā: ut det illi in tempore tritici mensu-
rā. **THE.** q. d. Predicta parabola cōter omnes fide-
les attingit. sed quid vobis apostolis et doctozib' cōue-
niat audiat. Quero enī quis dispensator inueniat in se
habens fidelitātē et prudentiā. sicut enī in dispensatorib'
facultatū: siue aliquis incautus sit fidelis dñō existens:
siue etiā prudēs sit et infidelis: disperit res domini: sic et
in reb' diuinis opus est fidelitate et prudentia. noui enī
multos dei colentes et fideles: quia vō non poterāt pru-
denter ecclesiastica tractare negocia: nō solū possessiones
sed etiam animas destruebat: videntes in peccatores indi-
secta virtute: per inoderata penitente mandata: vlt im-
peritūā mansuetudinē. **CHRY.** Querit aut hic dñs
non quasi fidelem et prudentē dispensatorē ignorans: sed
volens innuere raritātē rei: et huiusmodi pfulatus magni-
tudinem. **THE.** Quisquis ergo fidelis fuerit inueniens
et prudens: pvideat familiē domini: ut singulis tēpōib'
det tritici mensuram vel sermonē doctrine quo pascitur
anime: vel operū exemplū quo vita infozmetur. **AVG.**
de que. cūā. Mensurā aut dicit ppter modū capacitātē
quo rucunq; audientiū. **ISIDO.** Additū est etiā in tem-
pore q; beneficiū nō suo tpe dātū reddit castum: et nō
beneficiū perdit. Idem est parīs esurienti quidē appetibi-
lis: satiatio aut nō multū. De hui' aut serui dispensatoris
pmiō subdit dicens: Beatus ille seruus: quē cum vene-
rit dominus: inuenerit ita facientē. **BAS.** Nō dicit agē-
tem a casu: sed sic facientē. nō enī vincere solūz conuenit:
sed etiā certare legitime. hoc aut est sic lingula exequi: sic
recipimus in mandatis. **CIR.** Sic ergo fidelis. seru' et
prudēs: opportuno tpe distribuens prudenter cibaria fa-
mulis: hoc est spirituales escas beat' erit: iuxta dñm salua-
to3: in hoc. i. q; obtinebit adhuc maiora: et merebit pē-
niā familiarib' debita. vnde sequitur: Vere dico vobis
quia super omnia que possidet constituet illum. **BED.**
Quanta enī inter bonos auditores et bonos doctozes
est meritōū distantia: tanta est etiā pmiōrū. hos enī ad-
ueniens cum vigilātes inuenerit faciet discumbere: illos
aut cum fideliter et prudenterq; dispēsantes inuenerit: sup
omnia que possidet constituet. i. super omnia celestis re-
gni gaudia: nō vtiq; ut hōzū soli dominū teneant: sed ut
eozū abundantius ceteris sanctis cetera possessiōe fruan-
tur. **THE.** Uel super omnia bona sua constituet eum:
nō solum super suā familiā: sed ut tam terrena q; celestia
ei obediant: qualis fuit iesus naue et helias: alter soli: al-
nubib' mandans: et omnes sancti quasi dei amici rebus
dei vtunt. Quicunq; etiam vitam virtuose pagit: et ser-
uos suos. i. iram et concupiscentiā recte disposuit: exhi-
bens temporibus singulis mensurā frumentū: ite quide3
ut afficiat in habētes odio eum. concupiscentie vō ut ne-
cessario vtatur carnis pūione: ordinat eam in deū. Ta-
lis inquā constituet sup omnia que possidet dominus: of-
gnus omnia per speculatiū intellectū intueri. **CHRY.**
Dominus aut nō solum ex honore bonis reseruato: sed
ex minis pene in malos corrigit auditore. vnde sequitur
Quod si dixerit seruus ille in corde suo: morā facit dñs
meus venire. **BED.** Nota inter vicia serui mali ascri-
ptum: q; tardum domini sui reditum putauit. Non au-
tem inter boni virtutes annueratū: q; hunc citū spera-
uerit: s3 tñ fideliter ministrauerit. Nil ergo melius est: q;
ut patienter sustineam' ignorare quod sciri nō potest: sed
tñ laboremus ut idonei inueniamur. **THE.** Ex eo at

q̄ nō considerat hora finis multa peccata eueniunt: nāz si cogitarem? dñm venire: et presto esse terminū vite nō streminis vtiq; peccarem? vnde sequit̄: Et ceperit percutere pueros: et ancillas: et edere: et bibere: et inebriari.

BED. In hoc seruo cuncto: ū p̄suluz malozū narratur damnatio: qui neglecto domini timore: nō modo ipsi luxurie vacant: sed etiam subditos iniurijs stimulant: q̄uis et typice possit intelligi pueros et ancillas percutere: corda infirmo: ū p̄auo exemplo vitare. **Edere aut̄: bibere: et inebriari** facinoribus et seculi illecebris que hominē demētant occupari: de eius aut̄ pena subdit̄: Veniet dominus serui illius die qua non sperat. i. iudicij vel mortis. Et di uidet eum. **BAS.** Non quidem diuidet corpus ut hoc quidem exponat tormentis: illud vero dimittatur. nam fabulosum est hoc neq; iusti iudicij cum deliquerit totuz diuidiū pati penam. nec anima secas tota criminosa: cōscientiam possident. et cum corpore mala cooperans: s; diuisio eius est perpetua alienatio aie a spū. Nunc enim q̄si non sit gratia spūs indignis: videt tamen vt cūq; ad esse conuersionē eozū expectans ad salutem: tunc vō totaliter amputabit ab anima. Spūs ergo: sanctus et b̄z: niaz est iustozū: et prima condemnatio peccatozū: q̄si cū indigni amittent. **BED.** Vel diuidet eum a fidelibz cōsortio segregando: et eis qui nunq; ad fidem pertinuerant sociando. vnde sequit̄: Partemq; eius cum infidelibz ponet. quia quisq; ūz et domesticorum curam nō habet: fidē negauit: et est infideli deterior ut ait ap̄ls. **THE** Recte etiam infidelis dispensator: cū infidelibus parte accipiet quia vera caruit fide.

Ulle aut̄ seruus qui cognouit voluntates domini sui: et non se preparauit: et nō fecit scdm volūtatē eius plagis vapulabit multis: qui autē nō cognouit et fecit digna plagis vapulabit paucis. **Omni autem cui multum datum est: multuz que retur ab eo: et cui commendauerunt multuz: plus petent ab eo.**

THE. hic nobis dñs maius aliquid et terribilius ostēdit. nō enim solū dispensator infidelis accepta puabitur gratia ut nihil eum iuuat ad vitandū supplicia: sed magis fiet ei damnatiois causa dignitatis inenitas. vnde dicit̄ Ille aut̄ seruus qui cognouit voluntatē domini sui: et nō fecit fm volūtatē ei plagis vapulabit multis. **CHRY.** Nō enim s̄lr in oibus omnia iudicant: s; maior cognitio fit maioris pene materia. vnde sacerdos eadem peccas cum populo: multa grauiora patiet̄. **CIR.** homo enīz perspicax qui turpiozibz suam voluntatem inclinauit: in excusabile pctm cōmisit: quasi ppter maliciam recedens a domini voluntate: sed homo rusticus rōnabilius implorabit vntam vindicanū. vnde subditur: Qui au. nō eo. et se. dig. pla. vapu. paucis. **THE.** hic obijciūt aliq̄ merito punit qui sciens voluntatē domini nō psequitur. Sed cur punitur ignorans: quia cum ipse scire potuiss; noluit: sed pigritans ipse fuit ignorat̄e sue cā. **BAS.** Sed dices: si hic quidē multa sustinet verbera: hic autēz pauca: qualiter dicunt quidā q̄ nō imponit finem suppli cjs: Sed sciendū est q̄ hoc qd hic dī: non numerū penarum: sed differentia indicat. potest enim aliquis eē digni inextinguibili flāma: vel remissioz vel intensioz: et inficiente verine: vel mitius torquente vel fortius. **THE.** Ostendit autem psequens quare doctoibus et scientibus intensioz pena debeatur cum dī: **Omni au. cui mul. da. ē mul. que. ab eo: et cui cōmen. mul. plus pe. ab eo.** Dat q̄dem doctoibz grā faciendi miracula: sed cōmendat eis sermonis et doctrine gratia: sed in dato quidem nō dicit aliquid plus petendū: sed in cōmedato siue deposito: nā gratia verbi incremento eget: et a doctore requirit̄ ampli us. nō enim decet eum torpere: sed augere verbi talentū.

BED. Vel aliter: Multū sepe datur etiam quibzdam priuatis quibus etiam cognitio dñice voluntatis et exequendi que cognoscunt facultas impendit. Multum aut̄ commendat illi: cui cum sua salute domini quoq; gregis pascendi cura cōmittitur: maior ergo gratia donatos si deliquerit: maior vindicta sequet̄. **Quissima autēz omniū pena** erit eozū qui p̄ter pctm quod originalit̄ traxerunt nullū insuper addiderūt: et in ceteris qui addiderūt tanto q̄libet ibi tolerabiliore habebit damnationē: q̄to hic minorem habuit iniquitatem.

Ignem veni mittere in terras: et quid volo nisi ut accendatur. **Baptismo autem habeo baptizari: et quomodo coartoz vsq; dum perficiatur.** **Putatis quia pacem veni mittere in terras?** **Nō dico vobis: sed separationē.** Erunt enim ex hoc quinq; in domo vna diuisi: tres in duos: et duo i tres diuidentur: pater in filium: et filium in patrem suum: mater in filiā: et filiā in matrē: socrum in nurum suam et nurus in socrum suam.

AM. Dispensatoribz. i. sacerdotibz p̄missa videntur esse p̄posita: q̄ sciant sibi graue in futuram penam esse subeundā: si familiam domini gubernare neglexerint. s; quia exiguus est p̄fectus metu supplicij ab errore reuocari: deo dominus ad querendā cupiditatē diuinitatis i flammam dicens: Ignem veni mittere in terram. Non vtiq; illum p̄sumptore bonozū: sed bone voluntatis auctore: q̄ antea dominice domus vasa meliorat: senū vō cōsumit et stipulam. **C.** Mos est aut̄ sacre scripture ignē q̄lis dicere sacros et diuinos sermones. Sicut enim qui aurum et argentū purgare nouerūt: per ignem p̄sumit eozūz loz dicim: sic saluato: p euangelica documēta in vntē spūs abstergit intellectū eozū qui credunt in eum. Hic est igitur ignis salubris et vtilis: quo habitatores terre frigidū quodāmodo et extinctū ppter pctm incalēscunt ad pietatē vitam. **CHRY.** Terram enim ad p̄sens vocat: non eā quā pedibus terim: sed plasmata manibus eius. **hominē: cui dominus ignē ingerit ad consumptionē peccatozū et inuolutionē animarū.** **TYTVS.** Est aut̄ intelligendū eum de celo venisse: non enīz si de terra venisset in terram diceret: Ignem veni mittere in terram. **CIR.** huius aut̄ ignis dominus accelerabat incendij. vnde sequitur: Et quid volo: nisi ut accendatur. Credebant enim quidā ex israhel: quozū exordij fuerant venerandi vili puli. sed ignis semel in iudea accensus totū orbem occupare debebat: consummata tamen passionis eius dispensatione. vnde sequitur: **Baptisma autē habeo baptizari.** Nam ante venerabilē crucē: et eius resurrectionē a mortuis: in sola iudea fiebat mentio p̄dicationis et miraculozū ipsius. postq̄ aut̄ principem vite infantentes occiderunt apostoli p̄cepit dicens: Euntes docete oēs gentes. **GRE.** super ezechielē. Vel aliter: ignis in terrā mittitur: cū per ardore sancti spūs afflata: terrena mens a carnalibus suis desiderijs crematur: succensa autem spiritali amore malum quod fecit plangit: et sic terra ardet: quādo accusante se conscientia cor peccatoz in dolore penitentis crematur. **BED.** Addit autem: **Baptismo habeo baptizari.** i. sanguinis proprii tinctione prius habeo perfundi: et sic corda credentiu igne inflāmarī. **AM.** Tanta autem est domini dignatio: ut infundende nobis deuotionis et cōsummande perfectionis in nobis: et maturande pro nobis passionis studium sibi inesse testetur. vnde sequitur: Et quō coartoz vsq; dum pficiatur. Quādam codices habent: Et coagor. i. contritor. Cum enim in se nihil habet quod dolere: nostris tamen angebat erumnis: et tempore mortis mesticiā pretendebat: quam nō ex metu mortis sue sed ex mora nostre redēptionis assumpserat. Qui enī vsq; ad perfectionē angit de p̄fectioe secut̄.

securus est: q. est p. dicitio corporalis affectus non formido mortis offendit: nam qui corpus suscepit: oia debuit subire que corporis sunt: ut esuriret: sitiret: augeret: et putrescere. diuinitas aut p. hos affectus nescit comitari. Simul etiam offendit: q. in certamine passionis mors corporis: ab solutio anxietudinis: nō coaceruatiua sit doloris. **BE DA.** Quō aut post baptismā sue passionis post ignis spiritus aduentū terra sit arsurā declarat subdens: Puta tis quia pacē veni dare in terram: nō dico vobis: s. separatiōe. **CIR.** Quid dicis domine: Non venisti pacē daturus: qui facit es nobis pax: pacificans per crucē celestia et terrestria: qui dixisti: Pacem meā do vobis. Sed manifestū est q. vultis quidem est pax: quā autē damno sa: et separans ab amore diuino: per quā. l. p. sentitur his qui a deo dissident: et ob hoc federa terrena docuit vitā fideles. vnde sequit. Erunt enim quinq. et hoc in domo vna diuisi: tres in duos: et duo in tres diuisi: pater in filiū. **AM.** Cum ex personarū videat facta subiectio patris et filij: matris et filie: socrus et nurus: quinq. in sūt: q. eadem mater que socrus accipit pōt: que enī est mater filij: socrus eius vxoris est. **CHRY.** Per hoc aut futurū euentū p. uult. Cōtingebat enim in eadē domo aliquē eē fidei: cuius pater vellet eum ad infidelitātē p. trahere: s. intantū p. uult virtus doctrinē christi: ut filij patres di mitterent: matresq. filie: et liberos parentes. Libuit enim fideles christi non solum contemnere p. p. sed et cūcta simul pati dūmodo cultu fidei nō careant. Si autem purus homo esset: vnde suppetere ei hoc posse meditari: q. a patribus plus amaret q. filij: et a filiis plusq. patres: et a viris plusq. pueros: et hoc non in vna domo aut centū sed vbiq. terrarū. et nō solum hoc p. dicit: sed etiam opere cōsummāuit. **AM.** Mystica aut interpretatiōe domus vna: homo vnus est. duos aut legimus frequenter: aīam et corpus. q. si duobus p. uenerit: efficit vtrāq. vnū. aliud est q. fecit: aliud cui subiecit. Tres aut anime affectus sūt: vna rōnabilis: alia concupiscibilis: tertia imperibilis. Duo ergo in tres: et tres in duo diuisi. Et enim per aduentū christi homo qui erat rōnabilis: rōnabilis factus est. Eramus carnales terreni: misit deus spm suū in cor da nostra: facti sumus filij spūales. Possumus etiā dice re q. in hac domo sunt alij quinq. i. odor: tactus: gustus: visus: et auditus. Si ergo fin ea que audim⁹ aut legimus sensu visus atq. audit⁹ excludamus superfluas voluptates corporis: que gustu tactusq. et odore percipiunt: duo in tres diuisi: eo q. mentis habitus vitiorum non capiat: illecebris: aut si q. sensus acceperim⁹: corpora les: vitia iam corporis et peccata se separant. Possunt et caro videri atq. anima ab odore tactu gustusq. luxurie se parata: fortior enim rōnis sexus velut viriles fertur affectus: hec molliorē studet tenere rōnem. Ex his itaq. di uersarū cupiditātū motus inoleuit: sed vbi in se anima re dit de genere abluat heredes. Caro quippe cupiditati bus suis quas sibi ipsa generauit: tanq. sentit⁹ mūdī do luit esse p. fixā. Sed velut corporis quedā atq. aīe nurus voluptas motui p. aue cupiditatis irubuit. Ergo quādiu manit in vna domo p. spirantibus vitij indiuidua p. sen sio nulla videbat esse diuisio. vbi vō christus ignem quo delicta cordis exureret: vel gladiū quo secreta p. nctran tur misit: in terras: tunc caro atq. aīa regeneratiōis: inno uata mysterijs: copulam posteritatis: eliminat: ut diuidā tur p. etes in filios: dum intemperas motus intemperā tiā abdicat: et aīa declinat in consortiū culpe. filij quoq. in parentes diuisi: dum renouati hoīes vitia vetusta declinant: voluptasq. adolescentio: seriose domus refu git disciplina. **BED.** Vel aliter: Per tres significant qui fidem trinitatis habent: p. duo infideles qui a fidei vnita te dissentiūt. Pater aut diabolus est cuius filiū imitando eram⁹: sed postq. venit ignis ille celestis: nos ab inuicez separauit: et ostendit alterū patrē qui est in celis. Mater sy

nagoga: filia est ecclesia p. mitina: que et eam de qua gen⁹ dicit synagoga fidei persecutricem sustinuit: et ipsa ei dem synagoga fidei veritate p. tradidit. Socrus synagoga: nurus ecclesia de gentibus: quia sponsus ecclesie christus filius est synagoge fin carnē. Synagoga ergo in nurū et i filia est diuisa: que credēs de viroq. p. plo p. sequit. sed et ille in socrū et in matrem sunt diuisi: quia volunt carnalē circumcisiōem suscipere.

Dicebat aut ad turbas: Cum videritis nubē orientem ab occasu statim dicitis: Nimb⁹ venit: et ita fit. et cum austrum flantem dicitis: quia estus erit: et ita fit. Hypocrite faciem celi et terre nostis probare. hoc autem tempus quomodo non probatis? Quia autem et a vobis ipsis non iudicatis quod iustus est.

THE. Cum de p. dicatione disceptasset: et eam noiaisset gladiū: poterant audientes turbari nescientes quid diceret. et ideo dñs subdit: q. sicut aereas dispositiōes p. que dam signa cognoscūt sic deberent eius aduentū cognoscere. et hoc est quod dicit. Cum videritis nubem orientem ab occasu: statim dicitis: Nimb⁹ venit: et ita fit. et cū austrū flantē dicitis: quia estus erit: et ita fit. quasi. o. Verba mea et opa mea me indicant p. rari⁹ vobis. potestis igit cōiectare q. nō veni pacem dare sed imbrē et turbam. Ego enim sum nubes et venio ab occasu. i. ab humana natura p. idem multa induta peccatorū caligine. Veni etiam ponere ignē. i. estum incitare. Sum enim auster v. tus calidus et oppositus boreali frigiditati. **BED.** Vel qui ex elementorū imutatio estatum aurarū quia voluerunt: facili⁹ p. noscere potuerunt. Possent etiā si vellent tempus aduentus domini ex dictis intelligere p. p. rari⁹.

CIR. Prophete enī multipharie p. nciauerūt christi mysterij. Dicebat ergo si prudentes essent ad futura prospectum intendere: nec ignorare futuras tempestates post vīā p. nte valerent. erit enī ventus et pluuia: et supplē cium futurū per ignem: et hoc significat cum dicit. Nimb⁹ venit. decebat etiā salutis ipsi nō ignorare: scz aduentū saluatoris: per quē p. fecta pietas intrauit mundū. Et hoc significat cum dicitur: Dicitis quia estus erit. vnde in eorum reprehensionē subdit: Hypocrite: faciem celi et terre nostis probare. hoc aut ipsi quō nō p. batis? **BASI.** Est aut notandū q. necessarie sunt humane vite siderū cōiecture dum mō q. vīa mensurā nō p. quirit eorū indicia. Est. n. nōnulla de pluuiis futuris p. cipere. plura quoq. de estibus et ipetū ventorū vel p. ticularib⁹ vel vniuersalib⁹ vel violentis vel leuib⁹. Quāta vō cōmoditas ex eorū cōiectura vite p. stet quis nescit. Interest enī naute p. noscari p. cellarū p. icula: viatorū mutationē aeris: colono fructū copiam. **BED.** Sed ne aliqui de turba se p. p. etice lectio nis ignaros temporū cursus p. bare nō posse causarēt vigilanter adiungit. Quid aut et a vobis ipsis non iudicatis q. iustum est. Ostendēs eos et si lras nesciant: naturali in ingento posse dinoscere cum qui opera fecit q. nullus alius fecisset supra hominē et deum esse. vnde p. hu ius seculi iniusticias: iustū creatoris iudiciū esse venturū.

ORI. Nisi autē esset nobis natura insitum id quod iustum est iudicare: nunquā saluator hoc diceret.

Cum autem vadis cū aduersario tuo ad p. n cipem in via da operam liberari ab illo ne forte te trahat te apud iudicem. et iudex tradat te exactorū. et exactor mittat te in carceres. Dico tibi nō exies inde donec etiam nouissimū minutū reddas.

THE. Postq. ostendit dñs laudabilē discordiam: ex hīc docet laudabile pacem cum dicit. Cum aut vā. cū aduer sario ad p. n. in via da ope. li. ab illo. q. d. cum trahit te ad uersarius ad iudiciū da operam. i. oibus modis excogi

tes ut absoluaris ab illo. Vel o a opera. i. si nihil habeas: mutuū accipe: ut absoluaris ab illo: ne te coram iudice cōueniat. vnde sequitur: Ne forte trahat te apud iudicē: et iudex tradet te exactori: et exactor mittat te in carcerē. **CIR.** In quo angustias patieris donec etiam nouissimū assem exigent. Et hoc est qd subdit: Dico tibi: non eris inde donec et nouissimū minutū reddas. **CHRY.** Vides mihi de pñtib' iudicib' dicere: et de istinere ad pñt iudiciū et de carcere huius mūdi. p hec enī que apparēt et in pñptu sunt irōnabiles hoies se corrigere p̄sueuerit frequenter enī nō solum ex futuris bonis vel malis comonet: sed etiā ex pñtib' ppter grossiores auditores. **AM.** Vel aduersarius noster diabolus est qui scriit illecebras delictorū: ut habeat in supplicio p̄cipites: quos habuit in errore p̄ortes. Aduersari' etiā nobis est ois vitiorū vsus. Deniq' aduersaria est nobis mala p̄scia: q nos et hic afficit: et in futurū accusabit et p̄det. Dem' igit' operā ut oū in hoc sum' vite curriculo p̄stetur: rāq' a malo aduersario: ita ab ipso bo liberemur actu: ne oū unus cum aduersario ad magistratū in via nostrū p̄dēner errorem. Quis aut' est magistratus: nisi penes quē ois p̄as ē. Hic aut' magistratus tradit reū iudici: ei. f. cui viuoz: et mortuoz tribuit p̄tāte. f. iesu christo per quēz occulta redarguunt: et impii ob operis pena mandāt. Ipse exactoriz tradit: et in carcerē mittit. dicit enī: Tollite et mittite illū in tenebras exteriores: et exactores suos monstrat eē angelos: de quib' dicit: eribunt angeli et separabūt malos de medio iustoz: et mittent eos in caminū ignis. Sed subditur: Dico tibi: nō eris donec etiam nouissimū minutum reddas. Si enim qui pecuniā soluūt non prius euacuant fenorū nomen q' totius sors vsq' ad minimū quo cunq' solutiōis genere quātitas vniuersa soluatur: sic cōpensatiōe charitatis actiūq' reliquozū v' satisfactiōe q' cunq' peccati pena dissoluitur. **ORI.** Vel aliter: Quat tuoz personas hic ponit: aduersari' p̄ncipis: exactoris: et iudicis. apud mattheū vero persona p̄termissa est p̄ncipis: et p exactore minister incertus. Discrepant etiā q' ille quadrantē isteminutū posuit: vterq' autem dixit nouissimū. Cunctis autem hominibus duos āgelos adesse legimus: malū qui aduersa exhortat: bonū qui optima p̄suadet. Ille aut' aduersari' noster quotienscūq' peccam' exultat: sciens qm̄ habet potestatem apud p̄ncipem' seculi huius: qui se miserat exultandi et gloriandi. Cum articulo aut' in greco cum posuit: ut ex pluribus vñū monstraret: quia vnusquisq' sub sue gentis est p̄ncipe. Da ergo operā ut libereris ab aduersario tuo: siue a p̄ncipe ad quē te aduersarius trahit: habendo sapientiā iusticiā: fortitudinē: et temperantiā. Si aut' dederis operā esto in eo qui dicit: Ego sum via: alioq' trahet te aduersarius ad iudicem. Dicit autem: Trahit. ut ondat nolentes ad condēnationē compelli. Iudicem autem alium nescio nisi dñm nrm iesum christum: qui tradit exactori. Singuli exactores p̄prios habemus: dominantur exactores si debuerimus aliquid. si omnib' vniuersa reddidero: nemo exactor est: et intrepida mente respondeo: Nihil tibi debeo. Quod si debitor fuero: mittet me exactor in carcerem: nec patietur exire nisi debiti omnii persoluerō. nō enīz habet exactor potestatem: ut mihi saltem quadrantē cōcedat: qui donauit debitori quingentos denarios: et alij quinquaginta oīs erat. iste qui exactor est dominus nō est: sed a domino ad exigenda debita p̄positus. Nouissimū aut' minutū dicit gracile et tenue: peccata enim nostra aut p̄nguis sunt aut tenuia. beatus igit' est qui non peccat. Secundo aut' si tenue peccatūz habeat: inter ipsa q' tenuia diuersitas est: alioquin non diceret: donec nouissimū redderet minutū. Si enīz parū debet: nō egrediet nisi soluat minimū quadrantē. qui autem magno debito fuit obnoxius: infinita ei ad reddendum secula numerabuntur. **BEDA.** Vel aliter. Aduersarius noster in via: est

sermo dei contrarius nostris carnalibus desideriis in p̄senti vita: a quo liberatur qui p̄ceptis eius subditur. alioquin tradetur iudici: quia sermone domini concipio peccata: reus tenebitur in examine iudicis: quē iudex exactori tradet. i. maligno spiritui ad vltionem qui mittit in carcerem. i. in infernū. vbi quia semper soluere penas patiendo sed nunq' p̄soluendo: veniā p̄sequi non poterit: nunq' exinde eribit: sed cū terribilissimo serpente diabolo perpetuas penas luet.

ICA. XIII.

Aderant aut quidam ipso in tempore nūciantes illi de galileis: quozū sanguines pilatus miscuit cum sacrificijs eozū. Et respondens dixit illis: Putatis q' hi galilei p̄ omnibus galileis peccatores fuerint: q' talia passi sunt. Non dico vobis: s' nisi penitentiā habuerint omnes similiter peribitis sicut illi decēz et octo supra quos cecidit turris in syloa et occidit eos. Putatis quia et ipsi debitores fuerint: p̄ter omnes homines habitantes in hierusalem. Non dico vobis sed si non penitentiam egeritis: omnes similiter peribitis.

GLO. Quia de penis peccantiū fecerat mentionē: oportune nūciat quozū peccantiū pena: ex cuius exemplo etiam alijs peccatozib' p̄nā cōminatur. vnde dicitur: Aderant quidam ipso in tempore nūciantes illi galileis: quozū sanguine miscuit pilatus cum sacrificijs eozū. **CIR.** Erant enim sequaces dogmatū iude galilei: cuius mentionē lucas in actib' p̄lozū fecit: qui dicebat: nō oportet quēq' vocari dominū. vnde q' plures eorum: q' cesarē nō fatebant dñm a pilato puniti sunt. Dicebat etiam nō oportere alias a statutis victimis in legemoy si offerre deo. vnde phibebat statutas a p̄lo victimas p salute imperatoris: et ppli romani offerre. pilatus ergo indignatus in galileos iussit inter ipsas victimas q' ritu legis se offerre putabāt occidi: ita q' sanguis offerentiū oblati victimis misceretur. Credente aut' vulgo: iustissime p̄dictos talia passos esse quasi scandala feminantes in p̄lo: incitantes p̄ncipes in odiū subditorum: narrauerūt hec saluatori: volentes percipere quid ei sup hoc videret. Ipse aut' peccatores hos esse ponit: non in hic affert talia passos esse: tanq' peiores nō patientibus. vnde sequitur: Et respondens dixit illis: putatis q' hi galilei p̄ oibus galileis p̄ctores fuerint: q' talia passi sunt: nō dico vobis. **CHRY.** Punit enī deus quosdā peccatozū amputans eozū nequitia: et penā illi statuens leuiores: p̄ ne semouens eos ab alijs et viuentes in malitia cōsuegent per horū damnationē. Rursus alios hic nō punit ut si ubi cagerint penitētes: p̄ntem penā effugiant et futurū supplicii. Si vō p̄seuerauerint: maius patiant tormentum.

TYTVS. Manifestat et hic quia quēq' ex iudicijs accidunt in reozū supplicia: nō solum iudicantiū p̄tāte: s' et nutu dei p̄tingūt. vñ siue iusta p̄scia punit iudex siue aliud intendēs p̄demner: cōmēdādū est negociū diuine cōsue. **CIR.** Remouēs ergo populares ab intestinis in iudis occasiōe religionis cōcitaris subiungit: Sed nisi penitentiā habueritis: et nisi cessaueritis p̄spirare p̄ra p̄ncipis: q' nutu diuino nō agitis. Omnes simul ve similiter peribitis: et vester sanguis vestris victimis coniungetur. **CHRY.** In hoc autem ostendit q' illos permittit talia pati: ut viuentes alienis periculis territi fierent regni heredes. Quid igitur dices ut melior ego fiam: ille punitur: non ideo: sed punit quidem ppter propria crimina. fit vero ex hoc videntibus saluti materia. **BED.** Et quia p̄niam non habuerūt. xl. dñice passionis anno venientes romani: quos designabat pilatus ad eozū gentes p̄ntes: et

princeps: et incipietes a galilea. vñ dñica pñdicatione cepit: radicatus impiā gentē de eleuerūt: et nō solū atria templi quo sacrificia deferri pñueuerāt: sed interiora domus: humano sanguine fedarūt. **CHR.** Iterū autē aliq̄ decet et octo obruti fuerāt a quadā turre: de quibus eadē subdit dicens: Sicut illi. xvij. sup̄ quos cecidit turris in Siloa et occidit eos: putatis q̄ et ipsi debitorēs fuerūt p̄ter oēs hoīes habitātes in hierusalem: nō dico vobis. Non. n. hic oēs punit oēs alijs inducias penitēdi. nec tñ cūctos future punitiōis reseruat ne plures. pudentiā abnegaret. **TYTVS.** Una autē turris cōparat toti ciuitati vt pars tota p̄treat. vñ subdit: **S.** Si nō pñiam egeritis: oēs sūp̄ peribitis. q. d. Tota ciuitas paulo post occupabit si p̄seuerauerit indigēte in infidelitate. **AM.** Myrice autē illis quoq̄ sanguine pilatus miscuit cū sacrificijs eorū: figura quedā vñ: eos tangēs: q̄ coacti diabolo nō pure offerunt sacrificiū: quoq̄ oratio ē in peccatū sicut de iuda scriptū ē q̄ pñdicationē sanguis dñici iter sacrificia possit nos cogitabat. **BE.** Pilatus. n. q̄ interpretat os malleatoris: diabolus significat: semp̄ cedere pati. sanguis peccatū: sacrificia bonas actiones exprimunt: pilatus q̄ sanguine galileorū cū sacrificijs eorū miscet: qñ diabolus eleuā pñā nō cetera bona fidelitū vel caritatis electione vñ humane laudis ambitione vel qualibet alia peste cōmāculat. illi etiā hierosolymite a ruina turris oppressi significat iudeos q̄ penitere noluerūt cū menibus suis esse pñuros ne frustra. xvij. q̄ numerus ap̄o grecos. xii. hoc ē eisdē lris q̄bus nomē iesu incipit exprimi. Significat autē iudeos hic maxie pñuros q̄ nomē saluatoris recipere noluerūt: illa turris significat illū q̄ ē turris fortitudinis que merito ē in siloa que interpretat missus: significat enim cū q̄ missus a patre venit in mūdū qui omnes sup̄ quos cecidit conteret.

D. Dicebat at̄ hāc similitudine. Arborē fici bebāt qdā plātata in vinea sua: et venit querēs fructū in illa: et nō inuenit. Dixit autē ad cultorē vinee. Ecce āni tres sūt ex quo venio querēs fructū si ficulnea hac: et nō inuenio Succide ergo illā. Ut qd ē terraz occupat. At illerūdē dicit illi. Dñe dimitte illā et hoc anno vsq̄ dñi fodiā circa illā et mittā stercora. Et si quidē fecerit fructū: sināt i futurū succides eam.

TYTVS. Factat bāt se iudei ex eo q̄. xvij. p̄tāt ipsi vo oēs remāserūt illi. vñ p̄ponit eis fici pabolā. Dicit enī. Dicebat autē hāc similitudinē: arborē fici bebāt qdā plātata i vinea sua. **AM.** Vineā dñi sabaoth erat: quā dedit i rapinā gētū. Aptā autē synagoga arboris istius cōparatio ē: q̄ sicut ista arbor reducat folijs fluētibus: spēs possessorib⁹ suis cassā speratorū. puentū expectatione destituit: ita etiā i synagoga dñi doctores ei⁹ operibus ifecti: vñb⁹ tñ velut folijs reducatibus gloriā: in anis vmbra legis exuberat. **BE.** Et sola arbor ab initio germinat poma p floribus et poma decidunt. vt poma succedat: manēt tñ aliqua pōz pata nec decidunt. Etenī pñū synagoge ppls velut inutilis decidit fruct⁹: vt de p̄guedine religionis antique nouus ecclesie ppls emergeat: pñū tñ ex israel grossi maturefcētis exēplo pulcher rinoz grā fructū ceteris pñtiterūt: q̄bus dñi: Sedebitis sup̄ r̄j. thronos. Nonnulli tñ fici istā nō synagoge s̄z matlie et ip̄robitatis figurā putāt: hi tñ in nullo dñtāt: nisi q̄ p specie genus eligūt. **BE.** Ip̄s autē dñs synagoga p moysen iustituit. in carne nat⁹ apparuit: et crebrius i synagoga docēs fructū fidei q̄sunt: sed i phariseorū mēte nō inuenit. vñ sequit⁹: Et venit fructū querēs i illa: et nō inuenit. **AM.** Querēbat autē dñs: non q̄ fructū ficulneae deesse nō cūret: s̄z vt oñderet i figura: q̄ fructū synagoga iā habere deberet. Deniq̄ ex sequētibus docet non se an ip̄s

venisse: q̄ p̄triennū venit. Sic. n. habes. Dixit autē ad cultorē vinee. Ecce āni tres sūt ex quo venio querēs fructū i ficulnea hac: et nō inuenio. Venit ad abazā: venit ad moysen: venit ad mariā. hoc ē venit in signaculo: venit i lege: venit i corpore. aduētus eius ex beneficijs recogsci m⁹. Alibi purificatio: alibi sanctificatio: alibi iustificatio ē. Circūcisio purificauit: lex sanctificauit: grā iustificauit ergo ppls iudeorū: neq̄ purificari potuit: q̄ circūcisionē corporis nō animi hūit: neq̄ sanctificari: q̄ vtute legis ignozās: carnalia magis q̄ spiritalia sequebat. neq̄ iustificari: q̄ delictorū suorū pñiaz nō gerēs: grāz nesciebat. Merito gñillus fruct⁹ i synagoga inuentus ē: et ideo iubeat excidi. Sequit⁹. n. succi. q̄ illā: vt qd etiā terrā occupat. Bon⁹ autē cultor: et fortassis ille i quo ecclesie fundamētū ē p̄lagiēs: alterū ad gētes: s̄c autē ad eos q̄ ex circūcisionē s̄c ē mittēdū. religiose ne excidat iteruenit: fretus vocatio ne sua: et ppls iudeorū p ecclesiā posse saluari. vñ sequit⁹. At ille rūdēs dixit illi. Dñe dimitte illā et hoc anno. Cito duritiā sup̄biāq̄ iudeorū cās esse sterilitatis agnouit. Itaq̄ venit ex colere: q̄ nouit vitia rep̄hēdere. vñ subdit. Usq̄ dñi fodiā circa illā. Pollice dura corda eorū aplūcis ligonib⁹ ēē fodiēda: ne radice sapie: terraz acruus obruat et abscondat. Subdit autē et mittā stercora. i. humilitatis affectū p quē in euāgeliū xp̄i et iudeus fore existimat fructuosus. vñ subdit. Et si quidē fecerit fructū. bñ. f. erit. Sināt i futurū succides illā. **BE.** Qd quidē p roma nos factū ē a quibus gēs iudea succisa et a terra pmissio nis expulsa ē. **AV.** de ver. do. Vel aliter: Totū arbor: si ficulnea gen⁹ humanū ē. pñm enī hō q̄ peccauit folijs ficulneae pudēda velauit: hoc ē membra vñ nati sumus.

THEO. S̄z et quisq̄ nostrū ficus ē i vinea dei: hoc ē i ecclesia vel i hoc mūdo plātata. **GRE.** in ho. Tertio at̄ oēs ad ficulneā venit: q̄ natura generis hūani ante legē sub lege: sub grā: expectādo: admonēdo: visitādo requirit. S̄z tñ i trib⁹ anis fructū se nō inuenisse queritur: q̄ quozdā p̄auoz mētes nec ispirata lex nalis corrigat: nec p̄cepta erudiūt: nec incarnationis ei⁹ miracula puerit. **THE.** Tertio autē natura nra fructū petita nō tribuit: semel qdē cū i padiso p̄uaricati sum⁹ p̄ceptū: scōd cū i lege vitulū p̄lauērūt: tertio cū saluatore rēnuerunt: Sed in triennū itelligēdū ē p trib⁹ etatib⁹. puerili: virili et senili. **GRE.** i ho. S̄z cū magno timore audiēdū ē qd dñi: Succide ergo illā. vt qd etiā terrā occupat. Unusq̄sq̄. n. iuxta modū suū inq̄tū locū vite pñtis tenet: si fructū bo: ne opationis nō exibat: velut ifructuosa arbor: terrā occupat: q̄ i eo loco i quo ip̄s ē: et alijs opandi occasionez negat. **BA.** Propriū enī ē diuine p̄piciationis nō silenter penas ifligere: s̄z p̄mittere minas reuocādo ad pñiaz fici nūciū fecit et nūc cultorē dicit: Succide eā: puo: cās quidē ip̄m ad curam ei⁹: suscitās vo sterile aiām ad pducēdos debitos fructus. **GRE.** nagan. Igit nec nos seriam⁹ subito: s̄z p̄ualeam⁹ mifico: dia: ne secem⁹ fici potentē adhuc fructū facere: quā fossis curabit pñi custodis studium. vnde et hic subdit: Et ille rūdēs dixit illi: dimitte illam hoc anno vsq̄ dñi fodiam circa illā. **GRE.** i ho. Per cultorē vinee p̄posito: ordo exprimit qui pñt ecclesie: dñice vinee curā gerunt. **THE.** Vel paterfamilias deus pñ ē: cultor: vo xp̄s qui ficum amputari vt sterilem nō pñmittit: quasi ad p̄cēz diceret: Si p le: gē et p̄phetas fructū pñie nō dederūt: mēis eos irrigabo passionibus et doctrinis: et fortitan dabunt obedientie fructum. **AV.** de ver. dñi: Vel colonus qui intercedit est omnis sanctus qui intra ecclesiā orat. p eis qui sunt extra ecclesiā dicēs: Dñe: dimitte illā hoc anno. i. tpe isto sub grā vsq̄ dñi fodiā circa illā: Circūfodere ē humilitatem et patientiam docere. Fossa enim est humilis terra stercus aut in bono itelligē: sordes sunt s̄z fructum oāt: sordes cultoris dolo: est peccatoris. Qui aut agunt penitentiaz: in sordibus agant et veraciter agāt. **GRE.** i ho.

Uel peccata carnis sterco: a vocat: ex stercore igit ad fru-
ctu reuincit arbor: q: de p: sideratione peccati ad bona
se opa refuscitat animus. **S:** sunt pleriq: q: icrepatioes
audiunt: tñ ad pñiam redire cōtēnunt. ppter qd subdit:
Et si quidem fecerit fructu. **AVG.** de ver. do. **Bñ.** s. erit
Sina aut i futu: succides ea. qñ. i. i iudicio venies iudica-
re viuos t m: tuos: interim mō parat. **GRE.** in ho.
Qui aut nūc nō vult a: fecūditate pguetere: p icrepati-
onē illie cadit: vñ iā resurgere p pñiam nō valet.

Erat aut docēs in synagoga eorū sabbatis.
**Et ecce mulier q: habebat spm infirmitatis annis
decē t octo: t erat inclinata: nec oīno poterat sur-
suz respicere. Quā cū videret iesus vocauit eā ad
se: t ait illi: Mulier: dimissa es ab infirmitate tua
Et iposuit illi manus: t cōfestim erecta ē: t glori-
cabat deū. Rñdēs aut archisynagogus indignās
q: sabbatis curasset iesus: dicebat turbe. **S:** di-
es sunt in quibus o: opari. In his ergo venite t
curamini: t nō in die sabbati. Rñdīt aut ad illuz
dñs t dixit. Hypocrite vnusquisq: vestrum sab-
bato nō soluit bouē suū aut asinū a psepio t
cit adquare. Hāc aut filiā abraē quāz alligauit
sathanas ecce decē t octo ānis: nō oportuit solui
a viculo isto die sabbati. Et cū hec diceret crube-
scebāt oēs aduersarij eius: t oēs ppl̄s gaudebat
in vniuersis que gloriose fiebant ab eo.**

AM. Cito qd de synagoga dixerat indicauit: ad ipsaz
vitiq: arborē venisse se mōstrat: q: in eadē predicabat. vñ
dñ: **Erat aut docēs i synagoga eorū sabbatis.** **CHRY.**
Docet quidez nō seorsum: s: i synagoga secure in nul-
o dubitās: nec aliqd ptra legē moysi statuēs. sabbato autē
q: tūc iudei legi vacabāt. **CIRYL.** Ad expugnationem
aut corruptionis t mortis t iudicē diaboli ptra nos: p: o-
dgr i carnatione vbi. t hic apparet ex ipsis euētibz. **S:**
quit. n. Et ecce mulier q: hēbat spm infirmitatis ānis. xviij
Dicit aut spm infirmitatis q: mulier hec patiebat atrocē
ta e diaboli: derelicta a deo pp p: p: a crimina vñ pp trās-
gressionē ade: ob quā hūana corpora infirmitatē t mortē
incurrūt. Dat aut sup hoc deus diabolo p: tēz: vñ ho-
mine mole aduersitatis depreffi: velūt ad meliora trāsire
Genus aut infirmitatis ondit dñs: Et erat inclinata: nec
oīo poterat sursum respicere. **BA.** Brutoz siquidē caput
humī deflexū ē: terrā cernit. Caput hoīs erectū ē in celuz
oculi supna spiciūt. puenit enī ei q: rere supna: transcen-
dere trena itutu. **CL.** Onidens aut dñs aduentū suuz i
hūc mūdū dissolutionis ē hūanaz passionū: mulierē sa-
nauit vñ sequit. Quā cū vidisset iesus vocauit ad se t ait
illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua. **Uox** aptissima
deo plena maiestate supna. fugat enī moribz i perato: io
motu: q: etiā man? illi iponit. Sequit. n. Imposuit illi ma-
nus t p: festiz erecta ē t gloriificabat deū i quo oportet p-
pēdere sacra carnē induisse vñtē diuinā. Erat enī ipsius
dei caro: nō aut alicui? alteri? quasi separatim exiitē filio
hoīs a filio dei: sicut falso aliquib? vñsum ē. **S:** ingrate
synagoge pful: postq: vidit feminā humi repētē solo ta-
ctu erectā: t diuinā referentē magnalia ardens dñi gloria
irretitur inuidia arguitq: miraculū quasi videret solici-
tari p sabbato. vñ sequit. Rñdēs aut archisynagogus i-
dignās q: sabbato curasset hoīm iesus dicebat turbe:
S: dies sunt in qb? o: opari: in his venite t curami-
ni t nō in die sabbati. **Doctas** ceteris dieb? dispōs t p-
p: ijs vacātes opibus nō sabbato videre t mirari p: odi-
gia dñi. sed dic: lex phibuit ab ope manuali die sabbati
abstinere: nunquid ab eo q: vbo t ore fit. **Cesset** ergo co-
medere t potare ac loqui t pfallere in sabbato. Et si nec

legē legis: cur tibi sabbati? **Ceterz** si manuale opus lex
phibuit: quō manuale opus i feminā vbo pōterit?

AM. Deniq: t deus ab opibus mūdū gēuit: nō ab ope-
rib? quib? sempiterna t iugis opatio ē: sic filius ait: pñ
meus vsq: mō operat: t ego opero: vt ad similitudinē
dei secularia nra opa nō religiosa cessarēt. vñ dñs speci-
alitē ei rñdit. Sequit enī: Rñdīt aut ad illum dñs t dixit
Hypocrite vnusquisq: vñm i sabbato nō soluit bouē suū
aut asinū a psepio: t ducit adquare? **BA.** Hypocrite ē
qui i theatro assumit alienā psonā: sic t i vita pñt quidā
alia gerūt in corde: t alia supicialiter ondit hoībuz.

CHRY. Bñ igit dñs hypocritā pncipē synagoge: q:
facie hēbat legis cultoris. **Mēs** vō ei? erat vñtū t iudi-
cā. n. turbat pp sabbatū q: violat: s: pp p: p: q: glori-
ficat. Tu tñ atēde q: vbi quidē opus fieri iussit: sicut cū pñ-
tico iussit grabatū tollere trāstulit finonē ad mat? pñ-
cēs eos p dignitatē pñs cū dñ: pñ me? vsq: mō opat t
ego opero: hic aut vbi totū faciēs vbo: nūl alud adq:
ex his q: ipsi faciebāt: calūniā soluit. **CL.** Arguit aut
archisynagogus vt hypocrita: oū bruta quidā adquare
i sabbato. mulierē vō nō magis genere q: fide filiā abraē
nō dignā putat solui ab egritudine vinculo. vñ subdit:
Hāc aut filiā abraē quā alligauit sathanas: ecce. xvij. an-
nis nō oportuit solui a viculo isto die sabbati. **Dalleb:**
siquidē mulierē tanq: quadrupedia cernere terram: quā
hoīnz staturā recipe: dñmō xps nō magnificaret. Non
aut erat eis quid rñderet: sed ipsi sibi ipsi erāt irrefraga-
bilis rephēio. vñ sequit. Et cū hec diceret crubescēbāt
oēs aduersarij eius. s: ppl̄s quasi cōmoda ex miraculis
pñs letabāt de signis. vñ sequit. Et oīs ppl̄s gaudebat in
vniuersis q: gloriose fiebāt ab eo. Nā claritas opēz oēs
q: nēz soluebat apud eos: q: nō q: rebāt mentib? pñis
GRE. i ho. **Mytice** aut hoc significat ficulnea iurmo-
sa: q: mulier inclinata. humana enī nā ad peccatū ex vo-
lūtate corruēs: q: fructū obedientie ferre noluit: itaq: re-
ctitudinis amittit. t hoc significat ficulnea refuata: quod
mulier erecta. **AM.** Uel ficus synagoga figurat. Dñt
q: i muliere i firma q: ecclesie figura succedit: q: cū mē-
rā legis t resurrectionis impleuerit: illa q: p: p: t i sub-
lime erecta fastigium inclinationēz nostre infirmitatē sen-
tire non potuit. nec aliter curari potuisset hec mulier: mī-
qua legem iplēuit t grām: nam in decem verbis legis p-
fectio ē in octauo numero resurrectionis plenitudo.

GRE. in home. Uel aliter. Sexto die hō factus est: atq:
eodē sexto die opa cuncta dñi perfecta sunt. **Senari?** at
numerus i trigonū ductus. xvij. facit. q: q: bō qui sexto
die factus ē: perfecta opa hēc noluit: s: ante legem: suble-
getatq: i exordio inchoantis gfe infirm? extitit. xvij. an-
nis mulier curua fuit. **AV.** de ver. dñmō. Quod ergo
significauit triēnium in arborē: hoc. xvij. anni i illa mu-
liere: q: ter sent. xvij. faciūt. Curua aut erat sursum aspi-
cere non poterat: q: sursum corda sine causa audiebat.

GRE. in ho. Oīs enim peccato: terrena cogitans: cele-
stia non requirens: sursum respicere non valet: q: oū de
sferia interiora sequit: a mentis sue rectitudine curuat:
t hoc semp videt t sine intermissione cogitat. Vocauit
eam dñs: t crexit: q: illuminauit t audiuit. Vocat enim
qñq: sed nō erigit: q: plerūq: videmus q: agenda sunt: s:
opera nō implemus. visitata enī culpa obligat mentem: vt
nequaq: surgere possit ad rectitudinē. Conatur t labitur
quia vbi diu sponte perstitit: ibi cum noluerit cadit.

AM. Opus aut sabbati signuz futuri ē: q: vnusquisq:
pñcens lege t grā: p misericordia dei corpore fragilita-
tis molestijs exuatur. Cur autem aliud animal indica-
uit: nisi vt ostenderet futurum: vt iudaicus t gentilis po-
pulus: sicut corporis estusq: mūdū but? oñici sōtis vber-
tate deponat: t sic p euocationē duorum populozum ec-
clesiam saluam futuram. **BEDA.** filia autem abraē ē
anima quēcūq: fidelis: vel ecclesia o: viroz populo ad

fidei unitate collecta. Idem ergo mystice ē boues vel asinum solum a p̄cepto potum duci: qđ ē filiaz abrae a vinculo nostre inclinationis erigi.

Dicebat ergo: cui simile ē regnū dei: et cui simile estimabo illud. Simile ē grano synapis: qđ acceptū hō misit i hortū suū et creuit: et faciū est i arborē magnā et volucres celi requieuerūt in ramis eius. Et iterū dixit: cui simile estimabo regnū dei. Simile est fermento quod acceptum mulier abscondit in farine sata tria: donec fermentaretur totum.

GLO. Erubescētibz aduersarijs et populo gaudēte d̄ his que gloriose fiebat a xpo: p̄fectum euangelijs p̄sequēter sub quibzdam similitudinibz manifestat. vñ dicit dicebat ergo: Cui simile ē regnū dei: et cui simile estimabo illud: simile ē grano synapis. **AM.** Alio loco granū synapis legit vbi p̄fertur. ergo si regnū celoz sicut granū synapis ē: et fides sicut granū synapis: fides ē vtiqz regnū celoz: qđ intra nos ē. Granū quidē synapis res ē vilis et simplex: si teri ceperit. vim suā fundit. Et fides simplex primo v̄sēd si atterat aduersis: grām sue virtutis effūdit. Grana synapis martyres sunt. habebāt odorē fidei: sed latebāt. Venit p̄secutio: p̄riti sunt gladio: p̄ totū mūdi t̄minos grana sui sparsere martyri. Ipe etiā dñs granū ē synapis. Teri voluit: vt diceremus christi bonus odor sumus: seminari voluit velut granum synapis: qđ acceptū homo misit i hortū suū. In hortu enī xps caput et sepulcrū ē. vbi etiā resurrexit et factus est arbor. vñ sequit̄. Et factū ē i arborē magnā. Dñs. n. noster granū ē cū sepelī i terrā: arbor cū eleuat in celū. Est etiā arbor mundi obumbrās. vñ sequit̄. Et requieuerūt volucres i ramis eius. P̄tates celoz et quicūqz spiritalibus factis euolare meruerūt. Ramus ē petrus. Ram⁹ ē paulus: in quoz synus et quosdā disputatōnū recessus: qui erant lōge assumptis virtutū remigis aduolam. ḡ lemina i hortu tuo xpm: hortus vtiqz loc⁹ ē plenus florum i quo grā tui opis effloreat: et multiplex odor varie virtutis exaleat. Ibi ergo xps: vbi fructus ē seminis. **CIRY.** Uel aliter: Regnū dei ē euāgelīū qđ acquirimus postē regnare cū xpo. Sicut igit̄ synapis semē superat: quidez quātitate a seminibus olerū alioz. Crescit aut̄ adeo vt pluriū fiat vmbra culū auiū: sic et saluatoris doctrina p̄nes paucos erat i p̄cipio. sed postea recepit augmentū.

BE. Hō aut̄ christus ē: hortus ē ecclesia: eius discipulū nīl colenda. qui bene dicitur granum accepisse: qđ dona qđ nobis cū patre tribuit ex diuinitate: nobiscum accipit ex hūanitate. Creuit aut̄ euāgelij p̄dicatio cunctū diffeminata p̄ orbem. Crescit et in mente cuiusqz credentis: qz nemo rep̄ere fit p̄fectus. Crescendo aut̄ nō herbaz que velociter arescūt: s; arborū instar exurgit. Rami huius arboris dogmatū sunt diuersitates: in quibus aie caste virtutū p̄nis ad sup̄na tendentes nidificāt et requiescūt. **THE.** Uel homo gl̄bet granū synapis. i. euāgelicū sermōne accipiens. et i hortu aie sue ferēt arborē magnā facit vt et ramos producat: et celi volatilia. i. qui terrenis sup̄eminant in ramis predicationis. i. in expansis cōsiderationibz requiescūt. Paulus. n. quasi granum modicum accepit ananie rudimentum: sed plantans illud in vīda rio suo: produxit multas et bonas doctrinas in quibus habitant qui sunt intellectus excellēti: puta dionysius hierotheus et alij q̄ plures. Deinde simile dicit fermento regnū dei. Sequit̄ enī. Et iterū dixit: Cui simile estimabo illud simile ē fermento. **AM.** Pleriqz fermentū christum putant: quia fermentum ex farina vite nō specie generi suo p̄stat: sic et xps ex patribz equalis corpore sed dignitate incomparabilis p̄eminēbat. igitur sancta ecclesia typum mulieris figurat. de qua subditur: Qđ acceptū mu-

lier abscondit in farine sata tria donec fermentaretur totum. **BEDA.** Satum est genus mensure iuxta morem prouincie palestine: vñum et dimidium modium capiēs.

AM. Farina huius mulieris nos sumus: que dominū Iesum in interioribus nostre mentis abscondit donec nostra secreta penetralia calor sapiētie celestis obducatur. Et qz i tribus mēsuris absconditum dicit̄ esse fermentū: cōgrue visum est vt dei filium crederemus absconditum in lege: ac opertum in prophetis: euāgelicis predicationibus adimpletum: metamen sequi iuuat quod ipse dñs docuit: fermentum esse spiritalem doctrinam ecclesie. Ecclesia autem renatum hominem in corpore et anima et spiritu fermento spiritali sanctificat. cum tria hec pari quadam cupiditatem lance consentiunt: et equalis aspirat concordia voluptatum. Itaqz si in hac vita tres mensure i eodem manserint: donec fermententur et fiant vñū: erit in futurum diligētibz christum incozrupta cōmunio. **THEO.** Uel p̄o femina intelligas animam: tria vero sata trinam partem eius: rationabilem: irascibilem et concupiscibilem. Si igitur aliquis i hac trina parte cōdiderit verbum dei: faciet hoc totum spiritale: vt nec rationale peccet in documentis: nec ira aut concupiscētia enouuer ferantur: sed conformentur verbo dei. **AV.** de ver. 20. Uel tria sata farine: genus humanum est: qđ de tribus noe filijs est reparatus. Mulier que abscondit fermentum: dei sapientia est. **EVSE.** Uel aliter: fermentum dominus nominat spiritum sanctum: quasi virtutes procedentem ex semine. i. verbo dei. Tria autem sata farine: significant notitias patris et filij et spiritus sancti: quā mulier. i. diuina sapientia et spiritus sanctus largitur.

BEDA. Uel fermentum dilectionem dicit: que feruere facit et excitat mentem. Abscondit ergo mulier. i. ecclesia fermentum dilectionis in sata tria: quia precepit vt diligamus deū ex toto corde: ex tota anima et ex tota virtute. Et hoc donec fermentetur totum id est donec charitas totas mentes in sui perfectione commutet quod hic inchoatur: sed in futurum perficietur.

Et ibat p̄ ciuitates et castella docēs et iter faciens i hierusalē. Aut at illi qdā: Dñe si pauci sūt q saluentur. Ipse aut̄ dixit ad illos: Cōtendite intrare p̄ angustā portā: qz multi dico vobis querēt intrare et nō poterūt. Cū aut̄ intrauerit paterfamilias et clausit ostiū incipientis foris stare: et pulsare ad ostiū dicētes. Dñe aperi nobis: et rñdēs dicit vobis: Nescio vos vnde sitis. Tūc incipientis dicere māduca uim⁹ corā te et bibim⁹ et in plateis nostris docuisti. Et dicit vobis. Nescio vos vnde sitis. Discedite a me oēs operarij iniquitatis. Ibi erit flet⁹ et stridor dentū. cū videritis abraā isaac et iacob: et omēs p̄phetas i regno dei vos aut̄ expelli foras. Et veniet ab oriente et occidēt et a glione et austro et accubent i regno dei: Et ecce sunt nouissimi q erant primi: et sunt primi qui erant nouissimi.

GLO. Premissis similitudinibz de multiplicatione euāgelice doctrine: eius diffusioni vbiqz predicando i tēdit. vnde dicitur: Et ibat per ciuitates et cast. 20. et iter faciens in hieru. **THEO.** Non enim sola parua loca visitabat: sicut faciunt qui simplices salire volunt. neqz solas ciuitates vt ostentatores faciunt: et gloriā querentes: sed sicut communis dominus et p̄ omnibus puidēs omnia circuibat. Nō aut̄ visitabat municipia: vitās hierusalē: ac si timeret legis peritorum reb̄siones aut mortem que poterat inde contingere. vñ subdit: Et iter faciens in hierusalem. Nam vbi plures erant egroti: ibi se medi⁹ eius magis ingerebat. Sequit̄: Aut atez quidā illi: dñe si

pauci sunt qui saluant. **GLO.** Que quidē q̄stio ad hoc
pr̄nere v̄ de quo supra agebat. nā i p̄milla similitudine
dixerat: q̄ requeuerūt volucres celi i ramis ei: p̄ qd̄ itel/
ligi pōt multos eē qui salutis requiē p̄sequerent. Et q̄: il/
le vn̄ p̄ oib̄? querierat: dñs nō singulariter ei r̄idet. vñ
sequit. Ipe aut̄ dixit ad illos: Cōtēdite itra. p̄ angu. pōr.
BA. Sicut. n. i via trena exiit arcu multā latitudine
bz: sic q̄ egredit a tramite ducēte ad regnū celoz: i multa
latitudine erroris repitur. Rectū aut̄ iter ē angustū q̄libz
declinatōe p̄culosa exite: siue dextrosuz siue sinistroz
sum: sic i pōte a quo v̄rinqz diuerrens flumini imergit.
CIRYL. Angusta etiā porta crumnam ⁊ patientia san
ctoꝝ significat. Sicut enī pugnarū victoria attestatur mi
litis strenuitatē: sic p̄clarū efficiet valida p̄pensio labo
rū ⁊ tentationum. **CHRY.** Quid ē qd̄ dñs alibi dīc
Iugū meū suauē ē: ⁊ onus meū leue. Nō quidē p̄radici/
tur sed hoc dīcūt ē p̄pter tentationū naturā: illud vō p̄
affectū transcuntū. Est enī molestū aliqd̄ nature facillere
putari qm̄ id affectanter amplectimur. Si etiam via salu
tis angusta erit i roitu: tñ p̄ eaz p̄cutit ad latitudinē: ecō
trario vō lata deducit ad interiū. **GRE. xi. mo.** Dictu
rus aut̄ anguste porte introiit p̄milit: contendit qz nīsi
mentis p̄tentio scrueat: vnda mundi nō vincit: p̄ quā aīa
semp̄ ad una reuocat. **CIRYL.** Nō vñ aut̄ dñs satisfac
ere querēt vtrū pauci sūt qui saluēt: dñz declarat viāz
per quā quisqz pōt fieri iustus. S̄z dīcēdū: q̄ mos erat
saluatoris nō r̄idere interrogantibus fm̄ q̄ eis videbat
quotiēs iustitia querebat: sed respiciēdo qd̄ vtile audien
tibus foret. Quid aut̄ cōmodi pueniret audientibus: scī
re an multi sūt qui saluēt: an pauci? Necessarium autē
magis erat scire modū quo aliquis peruenit ad salutem
Dispensatiue ergo ad questionis vaniloquiū nībil dīcit:
s̄z transfert suū fmonē ad rē magis necessariam. **AV.**
de v. do. Uel aliter: Confirmat dñs qd̄ audiuit. i. q̄
pauci sunt qui saluant. qz per angustā pōr: am pauci in
trāt. Alio aut̄ loco hoc idē ipse ait: Arta ē via que ducit
ad vitā: ⁊ pauci sunt qui ingrediūt per illā. vnde subdit
Quia mul. dī. vo. querūt itrare. **BED.** Salutis amor
puocati. Et nō poterunt: itinēris asperitate deterrit.
BA. Vacillat enī aīa: quādo quidē cōsiderat eterna eligē
do vitā: qm̄ p̄ntia r̄spicit: p̄ferēdo illecebras. h̄ itet oīa
carnis: illic subiectionē ipsi. h̄ ebrietatez illic sobrietatē
hic dissolutos risus: illic copīa lachrymaz. hic coress:
illic oīones. hic fistulas: illic fletus. hic luxuria: illic casti
monia. **AV.** de ver. do. Nō aut̄ p̄trarius sibi ē domi
nus q̄ dixit q̄ pauci sunt q̄ intrant p̄ angustā pōrā: Et
alibi dicit: Multi ab oīete ⁊ occidēte veniēt. pauci sūt i
cōparatione p̄ditoz: multi in societate angeloꝝ. Uix vi
dent grana qm̄ area triturat: sed tanta massa p̄cessura est
de area hac: vt impleat horreum celi. **CI.** Qd̄ aut̄ detesta
biles sūt: qui itrare nō possunt p̄ euidēs exēplū decla
rauit sub dēs: Cū aut̄ intra. paterfa. ⁊ clau. ostiū: icipietis
fo. sta. ⁊ pulsare ostiū dīcētēs: Dñe aperi nobis. Sicut si
p̄familias qui multos ad puīuū vocauit ingresso cū cō
uiuis: ⁊ ostiū recluso postmodū pulsantes adueniant.
BEDA. Est aut̄ paterfamilias xp̄s: qui cum vbiqz ex
diuinitate sit: illis tā intus eē dīcit: quos in celo p̄ns sua
visione lenificat: sed quasi foris ē his quos i hac p̄grina
tione cer̄ ātes occultus adiuvat. Intrabit vero cū totaz
ecclesiā ad sui p̄templationē p̄ducer. Claudet ostiū: cum
reprobis locū penitentie tollit: qui foris stantes pulsabāt
i. a iustis segregati: misericordiā quā contēpserūt frustra i/
plozabūt. vñ seq̄t. Et respōdēs dīcet vobis: nescio vos
vñ sitis. **GRE. g. mo.** Nescire dī ip̄obare ē: sicut ⁊ ne/
scire mentiri. Cū verax dīcīt q̄ labi p̄mendaciuz dedit/
gnat: non q̄ si mentiri velit nesciat: sed qd̄ falsa loquit
veritatis amore contēnat. Veritatis igitur lumen tenebras
quas reprobat ignorat. Sequit. Tunc incipietis dicere
manducauimus coram te: ⁊ bibimus: ⁊ in plateis nostris

docuisti. **CI.** Hoc israelitis puenit q̄ fm̄ ritū legis offe
rētes deo victimas edebāt ⁊ gaudebāt. Audiebant quo
q̄ i synagogis libros moysi: qui in suis scriptis nō que
sua sunt: q̄ dei: dei tradebat. **THE.** Uel simpliciter ad
israelitas dī: eo q̄ ex eis christus fm̄ carnē natus ē: ⁊ cū
eo comedebāt ⁊ bibeabāt: ⁊ cū predicantem audiebant.
Sed ⁊ christianis hec p̄gruet. nos enī comedim⁹ corpus
christi: ⁊ bibimus sanguinē eius quotidie: ad mensā my
sticā accedētes: docetqz i plateis aīaz nostrarū. **BE.** Uel
mystice manducat coram dño ⁊ bibit q̄ vbi p̄abūm aut̄
de suscipit. vñ quasi exponēdo subdit: In plateis nostris
docuisti. **Scriptura.** n. in obscurioribus cibis ēqz qua
si exponēdo frāgit: ⁊ māducando gloriā. potus ē i apor
ribus: vbi ita forbes sicut iuenit. Nō aut̄ festiuitatē epula
tio iuuat: quē fidei pietas nō cōmedat: nī scientia scriptu
raz notū deo facit: quē opeꝝ iniquitas idignū ondat. vñ
subdit: Et dīcet vobis: nescio vos vñ sitis. Dilcedite a
me operarqz iniquitatis. **BA.** Illis forsitan loquit quos
describit ap̄ls in p̄p̄ia p̄sona dīcēs: Si linguis homīz lo
quar ⁊ angeloꝝ ⁊ hēam oēm sciām: ⁊ dīstribuero o. s. fa
cultates meas in cibos paup̄ez: charitatem aut̄ nō h̄
buero nībil mibi p̄dest. Quod enī non sit diuini amoris
intuitus: sed ad acquirendā ab hominibus: audēnon in
uenit laudem apud deū. **THEO.** Antēdē etiā q̄ dete
stables sūt illi: in quoz plateis dñs docet. vñ si docen
tem cū audierimus: nō in plateis s̄z in angustis ⁊ humil
bus cordibus. non erimus detestabiles. **BE.** Duplex
autem ostenditur gehenne pena. i. frigiditas ⁊ feruor. va
de sequitur: Vbi erit frigus ⁊ t̄ridor dēi. Frigus. n. d̄ r
dore: t̄ridor: dentū de frigore iolet excitari. Uel t̄ridor
dentū p̄dit indignantis affectum: q̄ qui sero penitētes
ro sibi irascitur. **GLO.** Uel t̄ridor dēntes qui hic
de edacitate gaudebāt: flebunt oculi qui hic per concu
piscencias vagabantur. Per vtrūqz aut̄ veram impio
rū resurrectionē designat. **THE.** Pertinet etiam hoc
ad israelitas cū quibus loquebat: qui ex hoc maxie p̄ed
lunt q̄ gētilēs cū patribus regebat: ip̄i vō excludūt: vñ
addidit: Cum videritis abraam isaac ⁊ iacob ⁊ oēs p̄o
phetas in regno dei: vos autem expelli foras. ⁊ veniet
ab oriente ⁊ occidente ⁊ ab aquilone ⁊ austro ⁊ accu
bent in regno dei. **EVSE.** Predicti enim patres ap̄
legis: fm̄ euangelicā dōmā errorem multozum docu
derelinquētes: assūperūt sublimis dei notitiā: quib̄ pa
res facti sunt mu. u. gētiliū: ob similem vitam. filij aut̄
rū alienationē sūt passi ab euāgelica disciplina. vñ seq̄t.
Et ecce sūt nouissimi qui erant p̄imi: ⁊ sūt p̄imi q̄ erāt
nouissimi. **CIR.** Iudeis enim qui p̄imu m locum te
nebant p̄elate sūt gentes. **THE.** Nos autem vt vide
tur p̄imi sumus: q̄ ab ipsis cunabulis rudimēta accep
imus: ⁊ forsitan erimus nouissimi respectu gentiū: qui
circa finē vite crediderūt. **BE.** Multi etiā prius seruēti
postea torpēt: multi prius frigidi subito inardescunt: m
ti in seculo despecti in futuro sūt gloriificandi. Alij ap̄
homines gloriosi in ine sūt amandandi.

CI. In ip̄a die accesserūt qdā phariseo ⁊ dīcētēs
illi. Eri ⁊ vade hic q̄a herodes vult te occidere. Et
ait ill. Ite ⁊ dīcite v̄s̄p̄i illi. Ecce eīscio dñm oīa ⁊ la
nitates p̄ficio hodie et cras. ⁊ tertia die cōsumor
Verūm oīz me hodie ⁊ cras ⁊ sequēti die ambula
re. qz nī capit. p̄phetā p̄ire extra hierusalē. Dīct̄
hierusalem q̄ occidis p̄phetas ⁊ lapidas eos q̄
mittūt ad te. Quotiēs volui p̄gregare filios mol
quēadmodū quis nidū suū sub p̄enis: ⁊ nolui
sti. Ecce relinquet vobis domus vestra deserta.
Dico aut̄ vobis: qz nī videbitis me donec veniat
cum dīcētis: benedictus qui venit i noīe dñi.

CIRY. Predicta dñi vba: phariseorū aios puocauit ad irā. videbāt. n. pphs iā pñitos fidē ei⁹ arripere itaqz quasi pñtes offm populis pñdendi: et deficientes i lucro simulātes se cū diligere: suadēt illi vt inde discederēt. vñ dñi: In ipā die accēs. qui. pha. di. illi. Et i va. b. q: hero. vult occi. te. Xps autē q: renes et corda scrutatur eis lenit et figuratiter rñdet. vñ seqt: Et ait illis: Ite et dicit vultu illi. **BE.** Propter dolos et insidias herodē vulpē appellat: qd pleni fraudis ē aial: fouea pp insidias latēs: odoze fetēs: nūq rectis itineribus incedēs: que oia heretici pueniūt quoz typū herodes teneret: qd xps. i. hu militatē christiane fidei et credētib⁹ conantē extinguere.

CI. Vel aliter vñ hic fmo mutatus ē et nō spectare ad pñon herodis: vt aliqui putauerūt: sed magis ad phariseas fitiones pñe. n. ipm phariseū ondit pñc manē edom dicit: Ite et dicit vultu illi: sicut in greco hētur vñ hoc pñcepit dñi cū qd poterat vrgere phariseorū turbā. Ecce inquit eicio demonia: et sanitates pficio hodie et cras: et tertia die plūmōz. Hoc se pñmittit operaturum qd iudeis displicebat. f. qd imundis imparet spiriūb⁹: et eriperet a morbis infirmatēs: vsqz dñi pñtia sponte sustineat crucis patibulū. Quia vñ pharisei credebat qd manū repidaret herodis: qd onis erat virtutis: hoc excludit dñi: Vultu oporet me hodie et cras et sequenti die ambulare. Qd dicit: Oportet nequaquā sibi necessitate ingruentē ondit: sed magis arbitrio pñtie voluntatis pergere quo volebat: quousqz finē veneratē crucis subiret: cui⁹ iā xps iminē tps ondit: cū dixit: Hodie et cras. **THE.** Ac si dicat: Quid ē morte mea cogitatis: ecce fiet post modicū. Qd autē dñi: Hodie et cras. hoc multos oies significat. sicut et nos in communi sermone soliti sum⁹ dñi: cē. Hodie et cras fit hoc qd fiat i tanta distātia tps. Et vt euāgelicū fmonē euidentis exponamus: nō intelligas qd oporet me hodie et cras abulare: sed sistas hodie et cras deinde sic iungas: et sequenti die ambulare: sicut et plures numerādo pñcūm dñi dñi: et secūda feria et tertia egrediar. q. pputado duas: vt tñtia denotet: sic et ois qua si computado dicit: Oportet me hodie et cras: et postea tertio die ire hierusalē. **AV.** de q. euā. Vel mystice ab illo hec dicta intelligūt. vt referant ad corpus ei⁹ qd ē ecclesia. Expellunt enī demonia cū relictis illis supstitutionibus credūt i cū gētes et pficiūt sanitates cū fz pñcepta ei⁹ posteaqz fuerit diabolo et huic seculo renūciatū vsqz i finē resurrectionis: qua tāqz tertia pñsumabit: hoc ē ad plenitudinē angelicā p corporis etiā imortalitātē pficiet ecclesia. **THE.** Sed qd illi dicebat ei⁹: Excās hinc: qd herodes te querit occidere: i galilea loquētes vbi regnabat herodes: ondit qd nō in galilea: fz i hierusalē pordinatū fuerat ei pati vñ sequit: Quia nō capit pphetā pñre extra hierusalē. Cū audis. Nō capit. i. nō decet extra hierusalē pphetā iterem: nō putas viāz coactiū iudeis iductā fz quātū ad eoz affectū sanguinis audis pñcūter hoc dicit: velut si qd pñdonē atrocissimū videt dñi. Nō oporet hāc viā i qua pñdo insidiat viatoribus imūne esse a tā guine: sic et nō oportebat alibi qd vbi morabant pñdones pñre dñi. pphetaz: nā assueti pphetaz sanguinib⁹ occidit dñi. vñ sequit: Hierusalē hierusalē que occidis pphetas et lapidas eos qd mittuntur ad te. **BE.** Hierusalē nō saxa et edificia ciuitatis. sed habitatores vocat: quaz patris plangit affectu. **CHRY.** Seminatio enī vbi miserantis ē aut nūmū diligētis: nā tāqz ad amica negligenter amatores et ideo puniendā dñs loquitur. **GRECVS.** Sed et nōis geminatio vehemētē reprehensione ondit. nā que nouit dñi: quō dei ministros pñcūtur. **CIRY.** Qd autē cent inemores diuinorū bonorū ondit subdes. Quoties voluit pgregare filios tuos: quēadmodū auis nidū suū sub pñis et noluisti. Manudixit eos per sapiētissimū moysen: monuit pphetas. voluit sub aliis. i. sub regimine sue vñtis illos habere: at illi caruerūt tam

desiderabilibus bonis ingrati existentes. **AV.** in enchi. Dicit autē: Ego volui et tu noluisti. q. d. Illud aggregaui mea voluntate semp efficace: te nolente feci: qd ingrata sp fuisti. **BEDA.** Pulchre autē qd herodē de sua nece tractatē vulpem vocauit: sēpm autē pparat: qd vulpes fraudulenter semp ausibus insidias intendit. **BA.** filios etiā hierusalē pullis in nido pparauit: ac si dicat aues que i altū pñueuerūt volare excepte sūt a nocumētis idisidian tū: tu mī eris vt pullus egēs alieno suffragio. **Matre** igitur auolāte aufereris a nido: quasi ipotēs ad tutelā: et de billis ad fugā vñ sequit: Ecce relin. do. ve. deserta. **BE.** Ipam ciuitatem quam nidum vocauerat etiā nūc domū iudeorū appellat. Occiso enī dñi venerūt romani: et qsi nidū vacuū diripiētes: tulerūt eoz locū gēte et regnū.

THE. Vel dom⁹ vñ. i. templū: ac si dicat: qd diu virtut erat i vob: templum erat meū: fz postq fecistis ipz spelū cā latronū: nō ē dñi dom⁹ mea fz vñ. Vel domū dñi totā gēte iudeorū: iuxta illud: Dom⁹ iacob bñdicite dñi. p qd ondit qd ipse erat qd gubernabat eos et eripiebat ab hostiū manib⁹. Seqt: dico autē vobis: qd non videbitis me donec veniat: cū dicitis: Bñdict⁹ qd ve. in nō. do. **AV.** de cō. euā. Huic narrationi luce nō vñ aduersari qd turbe dixerūt: Veniēte dñi i hierusalē: bñdict⁹ qd venit i noie dñi: qd nō dñi illuc venerat: et nō cū dñi erat. **CI.** Discesserat enī dñs a hierosolymis tanq indignos exntes sup pñtia deserēs: deinde multis miraculis factis: rursum hierosolymā redit: vbi ei turba occurrit dicēs: Osāna filio dauid. Benedict⁹ qd venit i noie dñi. **AV.** de cō. euā. Sz qd nō dicit lucas quo inde tūc accessit dñs: vt nō veniret nisi eo tēpore quo iā illud diceret: Perseuerat quippe in itinere suo donec veniat hierusalē. De illo suo aduentu quo in claritate venturus ē hoc significat. **THE.** Tūc enī et inuiti pñtebunt cū saluatore et dñi: qm nullus erit eis inde pfectus. Dicēs autē: Nō videbitis me donec veniat et. non significat illā horā: sed tēpus crucis. q. d. postq crucifixi eritis mei: nō amplius videbitis me: donec iterum veniā. **AV.** de cō. euā. Intelligēdus est qd lucas velle poccupasse anteq ei⁹ narratio dñi pduceret hierusalē aut eidē ciuitati iā appropinquatē talia rñdisse monētib⁹ vt caueret herodē: qualia matthe⁹ dñi eē locutus ē iā pñuissēt hierusalē. **BE.** Vel dñi: non me videbitis. q. d. nisi pñiam egeritis et confessi fueritis me filij omnipotentis patris: in secundo aduentu faciem meam non videbitis.

CA. XIII.

FACTū ē cū intraret iesus in domū cuiusdā pñcipis phariseorū sabbato māducare panē: et ipi obseruabāt eū Et ecce hō quidā hydropicus erat ante illū. Et rñdens iesus dixit ad le gisperitos et phariseos: Si licet sabbato curare. At illi tacuerūt. Ipse vero apprehēsū sanauit eū ac dimisit. Et rñdēs ad illos dixit: Cuius vñz asinus aut bos i puteū cadet: et nō cōtinuo extra bet illum die sabbati. Et non poterant ad hec respondere illi.

CIRYL. Quāuis dñs maliciā phariseorū cognosceret: tñ corum fiebat conuīua vt pñdeset pñtib⁹ p verba et miracula. vñ subdit: Et fa. est cū intra. in do. eu. pñci. pha. sab. mā. pa. et ipi obser. eū. si. f. reuerentiā legis contēneret. et an quicqz phibitozum faceret in die sabbati. Ita qd hydropico veniente in mediū: interrogatōe repñdit insolentiam phariseorum: eū arguere volētū. vñ dicit. Et ecce homo quidē hydropicus erat ante illum. Et respondēs iesus dixit ad legisperitos et phariseos: si licet sabbato curare. **BE.** Quod dicitur respondisse iesus: ad hoc respicit qd pñmissū ē: Et ipi obser. eū. Dñs. n. nouit

cogitationes hominum. **THE.** In sua autem interrogatio de-
 ridet eos sicut amicos: deo. n. bndicere sabbatum: ipi phi-
 bet opari bona i co. dices aut q bonoz opera no admit-
 tit: maledicta e. **BE.** Sz merito interrogati tacet: qz ptra
 se dicit qd dixerit videri. Na si sabbato curare: qre
 saluatore an curret obseruat: si no sabbato curare: qre
 peccata curat. vn sequit: At illi tacerunt. **CL.** Neglectis
 igit iudeoz infidys: liberat a morbo hydropicu: q me-
 tu phariseoz remedia n postulabat ppter sabbatu: sz so-
 lu astatat vt ex aspectu misert? et saluaret eu. Qd dñs
 cognoscēs no postulat ab eo si veller salu? fieri: sz pñ?
 eu sanauit. vn sequit: Ipe vo app. sana. cum ac dimisit.
THE. In quo no hoc pspexit dñs: ne scadaligaret pha-
 riseos: sz vt bñficiat egeu remedijs: docet. n. nos cu ma-
 gna resulat vilitas no curare si multi scadaligent. **CL.**
 Sz qz pharisei inepre tacerunt: soluit chñstus inflexibi-
 le eoz ipudētia p considerationib? serjs ad hoc vtes. vnde
 sequit: Et n. ad il. dicit: Cu. ve. aut hos i pu. ca. z no
 co. ex. il. die sabbati. **THEO.** q. d. Si. phibuit lex mise-
 reri in sabbato: ne cura habeas n q tui periclitatis i sab-
 bato: sz qd dico filij qñ nec boue pteris si periclitatē vi-
 deris? **BE.** In quo sic obsecutores suos phariseos con-
 uicit: vt eodē et auaritie pdēnt: q i liberatōe aialis sue
 auaricie psubebat. Quāto g magis xps hoiez qui multo
 melior e peccato debuit liberare. **AV.** de co. euā. Cōgru-
 enter aut hydropicu aialē qd cecidit i puteum ppauit: bu-
 more. n. laborabat: sic illa mulierē quā alligata dixerat
 z ipse soluebat z parauit iumento qd soluit vt ad aquam
 ducat. **BE.** Cōpētē g exemplo soluit qdē: vt ostendat
 eos violare sabbatū in opere cupiditatis qui eū violare
 arguerūt in ope charitatis. vn sequit: Et no po. ad hoc n.
 illi. Mystice at hydropic? ppas ei quē flux? carnalitū vo-
 luptatum exuberās aggrauat hydropicus. n. morb? ab
 aquoso hūore vocabulū trahit. **AV.** de q. euā. Uel hy-
 dropicuz recte ppam? diuini aiaio sic. n. ille qtomagis
 abūdat humore inordinato: tāto ampl? sinit: sic z iste q
 to ē copiosior diuinitis qbus n bene vtit: tanto ardent?
 talia pcupiscit. **GREGO.** xij. mo. Recte ergo hydro-
 picus ante phariseum curatur: quia per alterius egritudi-
 nem corporis in altero exp.imitur languor seu egritu-
 do cordis z mētis. **BED.** Bene autem i exēplo bouem
 z asinū notat: vt vel sapientes z hebetes: vl vtrūqz pplm
 significet. f. iudeū iugo legis psum: z gentilē nulla rōne
 domitum: omnes. n. a puteo pcupiscētie demersos: do-
 minus extrahit
 Dicebat aut z ad inuitatos parabolā: intendens
 quō primos accubitus eligerēt: dicens ad illos:
 Cū inuitatus fueris ad nuptias nō discubas i pri-
 mo loco: ne forte honorati? te sit inuitatus ab il-
 lo: z venies is q te z illū vocauit dicat tibi: Da huic
 locū: z tūc icipias cū rubore nouissimū locū tene-
 re. Sz cū vocat? fueris: vade recūbe i nouissimo
 loco. vt cū venerit qui te inuitauit dicat tibi. Ami-
 ce ascēde supius. Tūc erit tibi gloria corā simul
 discubentibus. qz oīs qui se exaltat humiliabit: z
 qui se humiliat exaltabitur.
AM. Prius curatus ē hydropicus in quo flux? car-
 nis exuberās aie grauat officia: spūs extinguebat ar-
 dorem. Deinde docet humilitas: dū in conuiuio nuptia-
 li appetētia loci supioris arcef. vn dī. Di. aut ad iui. pa-
 intē. quō pri. accu. el. dī. ad il. Cū inuit. fu. ad nup. nō ois.
 i pri. loco. **CL.** Profilire enī p mpte ad honores q no-
 bis nō pueniūt: idicāt nos temerarios eē: z nra facta: vi-
 tuperio replet. vn sequit: Ne forte hono. te sit iui. ab eo.
 z ve. is q te z il. iui. dī. ti. Da huic lo. z tūc incl. cū ru. nō.
 lo. tenere. **CHRY.** Et sic qd pcupiscit: nequa? obtinuit

ambitiosus honoris sz passus ē repulsaz z saragēs qua-
 liter abūdat honoribus nō honorat. z q: nūbil ē equipol-
 lēs modestie: auditore ad oppositū ducit. Nō solū phi-
 bet ambire pmatū: sz venari vltima. vn sequit: Sz cum
 vo. fu. va. re. in no. loco. **GREGO.** Si enī alijs nō vlti-
 plo cart: nāciscit hoc ex dina inia. vn seqt: Et cū ve. q te
 inui. ol. ti. Amice ascē. supius. Dec dices nō grauit ob-
 iurgat: sz leniter iūgit. sufficit. n. monitio apud discretos
 z sic p humilitate alijs coronat honore. vn sequit: Tūc
 erit tū. glia co. si discubentibus. **BA.** Occupare igit locū
 vltimū i puiijs iuxta mādātū dñicū pueniēs ē sz rursus
 i hūc ptenitose irruere reprobū tanq interemptoriū o-
 dīnt z causatiū tumultus z o co mota ptenio cōpara-
 bit vos litigātib? de primatu. Quapp sicut hic dñs dī-
 expedit puiiū faciēti pmittere accubitus ordinē: sic z i
 patientia nos mutuo sustinebim? honeste z fm ordinē
 oia psequentes: nō ad apparētia pluriū nec videbimur
 humilitatē ptractare pvehementē ptraditionē: magis
 aut p humilitatē patiētiā obtinebimus. **Matus.** en. ex
 repugnātia supbie idicū q ex primo accubitu qñ cū
 impio obtinemus. **THEO.** Nemo aut putet p mltaz
 xpi doctrinā modica esse z idignā culminis dei vbi. nō
 enī piū dices eē medicū pollicitiū sanare podagrā: item
 vo dīgit vl oētis dolo re nolētē curare. Porro quō pua
 passio vane glie: q vbatat primos pquiritētes accubit. De-
 cebat igit hūilitatē mgtz oēs ramū puate radicis āpta
 res: z illud p sidera: qz pto cena z passione pmatūs co-
 rā saluatore vexatē miseros oportunitatē hēbat moni-
 tio. **CL.** Otenio igitur tam modico exemplo ambitio-
 soz pceptū: z nō ab itioz exaltationē: adqē magnū puo-
 gnālē sniaz pfer: s cū subdit: Quia oīs q se exal. bu. z q
 se hu. exal. qd dī fm dīutū iudiciū: nō sz humanā pue-
 tudinē: fm quā plures concupiscentes honorem psequi-
 tur: alij vero se humiliantes ingloriū remanent. **THE.**
 Porro nō finalr nec oibus hominibus ē reuerendus: q
 se honoribus ingerit: sed dū a quibusdaz honoratur: alij
 detrahūt ei: z quandoqz etiā ipsi honozates. **BEDA.**
 Sed quoniam hāc admonitionem euangelista pabolam
 vocat: breuiter intueudū qd mystice significet: quisquis
 nuptias chñsti z ecclesie inuitatus adierit: membris ec-
 clesie p fidem coniunctus nō se extollat. q. sublimior ce-
 teris de meritis gloriādo. **Dabit.** n. locum honoratiōi
 po sit inuitato cum illorū qui se in chñsto secuti sunt agi-
 litate pfer: z cum rubore nouissimū locū tener quādo
 de alijs meliora cognoscēs quicquid de sua opione cel-
 sum sentiebat humiliat. Sed recubit aliquis i nouissimo
 loco fm illud: Quanto magnus es: humilia te i omnib?
 Veniēs aut dñs quem humilem inuenerit: amicitie nomie
 beatificans ascendere supius pcepit. Quicūqz. n. humi-
 liauerit se sic puius: h ē maior in regno celoz: pulchre
 aut dī: Tūc erit tibi glia: ne nūc qre re icipias qd nbi ser-
 uat in fine. **Pōt.** ē z hoc in hac vita intelligi: qz quoti-
 die dñs suas nuptias intrat: supbos despiciēs: z humil-
 bus sepe tāta sui spūs onera pñtās: vt discubentū. i. fide-
 liū cetus eos admirādo glorificet. Ex pclusionē vo gnā-
 li que subdit manifeste elaret pcedentē dñi fmonē typice
 itelligēdū. Neqz. n. oīs q se corā hoibz exaltat humilia-
 tur: aut qui se in ppectu hoium humiliat: exaltat ab eis
 sz qui se de meritis eleuat humiliabit a dño: z qui se de
 beneficijs humiliat: exaltabitur ab eo.
 Dicebat aut z ei qui se inuitauerat. Cum facis
 pradiū aut cenā noli vocare amicos tuos neqz
 fratres tuos. neqz cognatos. neqz vicinos. neqz
 diuites. ne forte z ipsi te reuiniet. z fiat tibi retribu-
 tio. Sz cū facis puiiū. voca paupes obiles clau-
 dos z cecos. z beatus eris. qz nō hñt retribuere
 tibi. Retribuet enī tibi i resurrectione iustoz.

THE. Ex duabus pibus cena cōposita. scilicet ex vocanti-
bus et vocatis: parte vocatoꝝ ad humilitatem iaz mo-
nuerat: cōsequēter vocantem monendo remunerat: retri-
bū cum ne gratia hoīum cōsiliaret. vñ dicit. Dicebat autē
ei qui se inuitauerat. Cū facis pādū aut cenā: noli voca-
re amicos: neqꝫ fra. neqꝫ cognā. neqꝫ vicinos diuites.
CHRY. Multe cause sunt quibꝫ amicitie sedus cōtra-
bitur: et illicitas quidē pretermittimꝫ. Proponemꝫ autē
naturales et morales. naturales quidē puta pās ad filiū
fratris ad frēz: et alioꝝ huiusmodi. qđ significat dicens.
Neqꝫ fratres neqꝫ cognatos: morales autē sūt puta pūua
faci. Eaut pūcin. ē: et qđ ad hos dicit. Neqꝫ vicinos.
BED. fratres igit et amicos et diuites alterutū cōsiliū
celebrare nō quasi scelus interdicat: sꝫ sicut cetera neces-
sitatis humane cōmmercia: ad pmerenda vite celestis pre-
mia: nō valere oñdit. vñ subdit. Ne forte et ipsi te reinui-
tent: et fiet tibi retributio. **Nō** ait: Et fiet tibi peccatum.
Cū simile ē id qđ alibi dicit. Et si bene feceritis his qui
vobis bene faciūt que vobis ē gratia: Sūt tñ quedā mu-
tua fratru vicinorūqꝫ pūua que nō solū i pñā retributi-
onē sed et dānationē picipiūt in futuro: que aut collatiōe
omnium celebrā: aut vicibus solnet a contubernaliū
exhiberi in quibus ad hoc puenit vt feda gerant copia
vini: et incitē libidinis diuersa voluptas. **CHRY.** Non
igit hac specie alijs dñicia pferam: vt nobis retribuāt
Dec enī frigida ē intentio: vnde talis amicitia celerē eua-
nescit. Si vo pauperē vocaueris: deū nūqꝫ obliuiscētem
habetis: de debito ē. vñ sedit. Sꝫ cū facis pūuū: voca pau-
peres: debiles claudos: et cecos. Quāto enī minor ē fra-
ter: tāto magis p eū xps accedit et visitat. Nā qui magnū
suscipit sepe pp vanā glāz facit: sꝫ vtilitas pluries queri-
tur vt pmoncat p illū. Possem quidē ples pponere ab
hoc celeberrimos sanctorū colētes: vt illis mediantibus
amplioꝝ gāz obrineat picipiū. Nō igit illos queramus
qui nobis retribuere pñt. Sequit enī. Et beat. **CRIS.** qđ nō
hnt retribuē tibi. Nō g turbemur: cū n recipimꝫ dñiciū re-
cōpensationē: sꝫ cū recepimꝫ qm si recepimꝫ nō ampliꝫ re-
cipiemꝫ illuc: sed si minime retribuāt homo: tūc tibi deus
retribuēt. vnde sequit. Retribuet enī i resurrecti. iustoz.
BE. Est oēs resurrectio: iustoz tñ resurrectio dicitur: qđ i hac
resurrectione beatos se eē nō dubitat. Ergo qui paupes
ad pūuū vocat: i futuro pñtia recipiet. Qui aut amicos
fratres et diuites vocat: recepit mercedē suā. Sꝫ si hoc
pppter deū facit in exēplū filioꝝ iob: sicut cetera fraterne
dilectionis officia ipse qui iussit remunerat. **CHRY.**
Sꝫ dicit imundus ē pauper et sordidus: laus eū: et fac-
tū in mensa sedere. Si vestes sordidas hz: mūcū idu-
mentū exibeas. xps accedit p eū: et tu frivola loqueris.
GRE. nisenus. Nō g negligas iacētes qñ nullo sint dñ-
gñi: cogita qđ sint: et pñtate eoz iuenies. Saluatoris
induerūt imaginē: futuroꝝ bonoz heredes regni clau-
geri accusatores et excusatores idonei: loquētes sꝫ ipse
etiā iudice. **CHRY.** Decet g eos sursum in solario su-
scipere: si nō placet saltē deorsum vbi sunt subiugalia et
famuli xpm suscipias: fiat saltem paup editū. vbi. n. est
elemosyna: nō audeat irare diabolus. et si nō secū cōfede-
as: mitte saltē eis de mensa fercula. **ORI.** Mystice vo
qui vanā gloriā vitat: vocat ad spiritale pūuū paupe-
reg. i. imprecitos: vt dicet debiles hoc ē lesam pñciaz ha-
bētes: vt sanat claudos. i. dedinantes a rōne: vt rectas se
mitas faciāt. Cecos. i. qđ carēt pñtatione vitatis: vt ve-
rā lucem videāt. qđ aut dicit. Nō possunt retribuere tibi. i.
nō nouerunt responsum pferre.

THE. cū audisset quidā de simul discubētibꝫ
dixit illi. Beat qui manducabit panes in regno
dei. At ipse dixit ei. Nō qđā fecit cenā magnā et
vocauit multos. Et misit seruū suū hora cene dicere
inuitatis vt veniret qz iaz pata sūt oia. Et ceperūt

simul oēs excusare. **Primꝫ** dixit ei. Villā emi: et ne-
cesse habeo exire et videre illā. Rogo te habere me
excusatum. **Et alter** dixit. Iuga boum emi quinqꝫ
et eo pbarē illā. Rogo te habere me excusatum. **Et**
aliꝫ dixit. Uxorē duxi: et iō nō possūz venire. **Et re-**
uersus seruus nūciauit hec dñō suo. Tūc iratꝫ p
familias dixit seruo: suo. Exi cito i plateas et vicos
ciuitatis: et paupes ac debiles et cecos et claudos
introduc huc. **Et ait** seruꝫ. Dñe factū ē vt impasti
et adhuc locꝫ ē. **Et ait** dñs seruo: Exi i vias et sepes
et cōpelle intrare: vt impleat domꝫ mea. Dico aut
vobis: q nemo viroz illoꝝ qui vocati sunt gusta-
bit cenā meā.

EVSE. Docuerat supā dñs pparare conuiuiū repē-
dere nequeuntibus: cum sit recompensandum in resur-
rectione iustozum: et ideo quidā intelligens vnum et idē
esse resurrectionem iustoz et regnū dei: recompensatio-
nem predictā commendat. Sequit enī. Hec cum au-
disset qui de simul discū. dixit illi. Bea. qui mandu. pa-
nem in regno dei. **CIRYL.** Homo iste animalis erat
nō diligenter percipiens ea que christus pronulerat: pu-
tauit enim co:pozeas esse remunerationes sanctorum.

AVG. de ver. do. Vel quia in longinqua iste suspira-
bat: et panis iste quem desiderabat: ante illum discumbe-
bat. Quis enim est panis regni dei: nisi qui dicit. Ego
sum panis viuus qui de celo descendī: nolite parare fau-
ces sed cor. **BEDA.** Sed quia nonnulli hunc panem
fide tenus quasi adorando percipiunt: dulcedinem ve-
ro eius attingere veraciter gustando fastidiūt. Subiecta
parabola dominus talium torporem celestibus epulis
dignum non esse redarguit. Sequitur enī. At ille dixit
ei. Homo quidam fecit cenam magnam: et voca. multos.

CIRYL. Homo iste deus p est: fm q imagines ad
similitudinē veritatis figurantur. **CHRY.** Quotiēs
enī punitiūam suam virtutem indicare vult deus: vñ
pardus: leo: et huiusmodi nuncupat: quando vero mise-
ricordiam exprimere vult dicitur homo. **CIRYL.** hic
ergo cōdūtor omnium atqꝫ glorie pater parauit cenam
magnam in christo peractam. In nouissimis enī tempori-
bus et quasi in occasu nostri seculi illuxit nobis dei fili-
us: et mortem pro nobis sustinens: dedit nobis propriū
corpus comedere: vnde et agnus in vespere immolaba-
tur iuxta legem mosaica: merito igit cena dictum est pa-
ratum in christo conuiuiū. **GRE.** in ho. Vel facit cenā
magnā: quia facietatem nobis dulcedinis eterne prepa-
rauit. qui vocauit multos: sed pauci veniunt: quia non
nunqꝫ ipsi q ei per fidem subiecti sunt: eterno eius conui-
uio viuendo contradicunt. Hoc aut distare inter delici-
as corporis et cordis solet: q corporales delitie cū non
habent: graue in se desiderū accendūt: cum vero habite
edunt: comedentē prius in fastidiū per facietatem ver-
tunt. At contra: spirituales delitie cū nō habentur in fasti-
dio sunt: cū vero habentur: in desiderio. Sed superna
pietas cōtemptas illas delicias ad memorie nostre oculo
reuocat: atqꝫ vt fastidiū nostrū repellere obeamꝫ in-
uitat. vnde sequitur. Et misit seruū suū hora cene
dicere inuitatis vt venirent. **CIRYL.** Iste seruus qui
missus est ipse christus est: qui cum esset naturaliter de-
us et verus dei filius: exinanīuit seipsum formam serui ac-
cipiens. Missus est autem hora cene: non enim a pñcipio
verbum patris nostram naturā suscepit: sed in nouissi-
mo tempore. Subdit aut. Quia parata sunt omnia. Pa-
rauit enim pater in christo bona collata mundo p ipsū
peccatoꝝ amotionem: spiritus sancti participationē
adoptionis splēdore: ad hoc vocauit christus per euan-
gelica documenta. **AV.** de ver. do. Vel aliter: homo

intermediator est dei et hominis Christus Iesus. Misit ut veniret invitati. i. per missos vocati. prophetas: qui olim invitabant ad cenam Christi: sepe missi sunt ad populum Israel: sepe vocaverunt ut ad horam cene venirent. Illi invitantes acceperunt: cenam repudiaverunt: prophetas legerunt et Christi stum occiderunt: et tunc nobis cenam nescientes paraverunt. Parata iam cena. i. immolato Christo missi sunt apostoli ad quos missi fuerant ante prophetas. GRE. i. home. Per hunc ergo servum qui a patrefamilias ad invitandum mittitur: predicatorum ordo significatur: sepe autem solet euenire: ut persona potens famulum habeat despectum eumque per eum dominus aliquid mandat: non despicitur persona loquentis servus quia servatur in corde mittentis reverentia domini. Offert ergo deus quod rogari debuit: non rogare. dare vult quod vix sperari poterat: et tamen simul omnes excusant. Sequitur enim: Et cepe. om. si. excusare. Ecce homo dives invitati: et pauperes occurrere festinant ad dei invitatum consulunt: et nos excusamus. AV. de ver. do. Tres autem fuerunt excusationes de quibus subditur: Primus dixit ei. Uil. emi. et ne. ha. exi. et vide. illa ro. te. ha. me. excusatum. In villa empti donatio notatur ergo superbia castigatur vitium primum primum enim homo donari voluit: qui donum habere noluit. GRE. in ho. Uel per villam terrena substantia designatur: Exit ergo videre illa: qui sola exteriora cogitat propter substantiam. AM. Sic igitur emerit militie viro contemnendarum stipendium prescribit facultatem: quod neque ille qui studijs intentus inferioribus. possessiones sibi terrenas coemit: regni celi possit adipisci: cum dominus dicat: Uide oia tua et sequere me. Sequitur: Et alter dixit: Iuga bouum emi quinqz: et eo. pbare illa. AV. de ver. domini: Qui quia iuga bouum sensus carnis huius quinqz numerantur. In oculis visus est: in auribus auditus: in naribus odoratus: in faucibus gustus: in oibus membris tactus. Sed quia iuga sunt in tribus prioribus sensibus facili apparet. Duo sunt oculi: due aures: gemine nares. Ecce tria iuga: et faucibus. i. sensu gustandi geminatio quedam inuenit. quia nihil gustando sapit nisi lingua: et palato tangatur: voluptas carnis que ad tactum pertinet occulte geminat: et forinsecus et intrinsecus. Dicunt autem iuga bouum: quia per sensus istos carnis terrena requiruntur. Boves enim terram versant: homines autem remota a fide terrenis de diti: nolunt credere aliquid nisi ad quod sensu corporis perueniunt quinqz partito. Non inquit ergo credo: nisi quod video. Si talia cogitarem quinqz illis iugis bouum a cena impediretur ut noneritis aut istos quinqz sensuum non delectationem que muleet: et ingerit voluptatem: sed curiositate quandam notatam fuisse. Non ait: quinqz iuga bouum emi: eo pascere illa: sed eo. pbare illa. GRE. i. ho. Corporales etiam sensus quia eterna comprehendere nequeunt: sed sola exteriora agnoscunt: recte per eos curiositas designatur: que dum alienam querit vitam discutere semper sua intima nesciens studet exteriora cogitare. Sed notandum quod is qui propter villam et is qui propter pbanda iuga bouum a cena sui invitatoris se excusat: humilitatis verba promiscet. dum enim dicit: Rogo et venire premit humilitas sonat in voce: supbia in actione. Sequitur: Alius dixit: Uxorem duxi: et ideo non possum venire. AV. de ver. do. Ista est voluptas carnis que multos impedit utinam fortis et non itus. Qui enim dicit: Uxorē duxi: carnem amplectatur: carnis voluptatibus iocundatur: a cena excusatur: obseruet ne fame eterna moriatur. BA. Dicit autem Non possum venire. eo quod intellectus humanus vergens ad mundanas illecebras debilis est ad agendum. GRE. in home. Quauis autem bonum sit coniugium: atque ad propagandam sobolem diuina prouidentia constitutum: nonnulli tamen per hoc non fecunditate prolis: sed desideria expetunt voluptatis. Et ideo per rem iustam significari potest: non incongrue res iusta. AM. Uel coniugium non reprehendit: sed ad maiorem

re honorē vocat integritas: quoniam mulier inupta cogitat que sunt domini. ut sit sancta corporis et spiritus: que aut nupta ē: cogitat que sunt mundi. AV. de v. do. Ioannes autem dicit: Omne quod est in mundo concupiscencia carnis et concupiscencia oculorum et ambitio seculi inde cepit ubi ena: concupiscencia oculorum et quinqz iuga bouum emi. Ambitio seculi: villam emi. Aperte autem in totum memorati sunt quinqz sensus per solos oculos: quoniam in quinqz sensibus principatus: propterea cum propter ad oculos pertineat visus: ipsum videre per oculos quinqz sensus solem appellare. Qui autem intelligit? fuisse eos qui reuerentur prophetarum causa venire: nisi prides iudeorum: quos per tota sacra paginam de his redargutos esse videmus. ORI. vel aliter: diuinitas villam emerit et refutatur cenā: sunt qui reuerentur aia dogmata diuinitatis: nec experti sunt verbum quod possidebat. Iste autem qui quinqz paria bouum emi. ē qui naturā intellectualem contemnit: et sensibilia sequitur. unde in corpore naturā comprehendere non potest. Qui autem uxorem duxit: ē qui continentis ē carni: voluptatibus magis amator quod dei. AMB. Uel tria genera hominum a floribus istius cene etiam excludit: gentiliū: iudeorum: et hereticorum: iudei corporali sterio iuga sibi legis imponunt. Quinqz autem iuga sunt verborum decem: vel quinqz libri veteris legis. At vero heredes veritatis a femineo rigore fidei tentat affectum. Et apostolus dicit: auaricia esse fugienda: ne impedit morie gentili ad regnum christi peruenire nequeam: ergo et ille qui villam emi alienus aregno est: et ille qui iugum potius legis quam gratie munus elegit: et ille qui se propter ducendam excusat uxorem: Sequitur: Et re. lerna. haec domini suo. AV. quanto super gentes. ad istam: Non propter inferiorum sciam deus nuncius idcirco quod eos facit scilicet: sed nouit oia stabiliter atque incommutabiliter. habet autem nuncios propter nos et propter ipsos: quia illo modo docet perire et assistere: ut eum de inferioribus consolentur: cuiusque superius iussis obtemperet bonum ē eis in ordine propter nature. Iudeorum autem primatibus vocatione renouentibus scilicet ipsi dicebant: Numquid aliis principum credidit: et indignatus ē patrefamilias: quasi eis dignis indignatione et ira vni sequitur: Tunc ira. patrefamilias. BA. Non quod ire passio diuine substantie accidat: sed talis operatio quod nobis ab ira sit diuina et indignatio dei. CL. Sic et indignat? de patrefamilias principes iudeorum: et vocati sunt loco eorum qui erat de multitudine iudeorum fragile et impotentem metes heredes. Loquitur enim petro: primo quidem tria milia: deinde quinqz milia crediderunt: et postmodum plerumque populus. vni de dixit ser. suo: Exi. ei. i. pla. et vi. ciui. et pau. ac debi. ce. et clau. intro. huc. AM. Invitat autem pauperes: debiles: et cecos: ut ostendat quod nulli debilitas corporis excludit a regno rariorum de linguat: cui desit illecebra peccandi: vel quod infirmitas peccatorum per misericordiam domini remittat. vni mittit ad plateas: ut delectatio vitis ad angustiam veniat via. GRE. i. ho. Quia quod venire superbi reuocant pauperes eligunt: dicit enim debiles et quod iudicio suo apud semetipsos infirmi sunt. nam pauperes et quasi fortes sunt: quod positi in paupertate superbi: ceciderunt: nulli ingenij lumē habent: claudi sunt quod rectos gressus in operatione non habent. Sed de horum vitia in membris debilitate significat sic illi peccatores fuerunt: quod vocati venire noluerunt: ita hi quoque qui iustant et veniunt. sed peccatores superbi reuocant: humiles eligunt. Hos itaque elegit deus quos despectus mundus: quod plerumque ipsa despectio hominem renouat ad semetipsum. Et ratio celeris vocis dei aliquid audiunt: quod in hoc mundo non habent vni delectat. Cum ergo de vicis et plateis ad terram quosdam domini vocat: illi plerumque designat quod tenere legis verbanam perorationem nouerat. Sed multitudo quod ex israel populo credidit: locum superni coniugij non impleuit. vni sedet: et autem scri. Domine fac. et vni ipe. et adhuc lo. ē. Intrauit enim in frequentiam iudeorum: sed adhuc locus vacat in regno ubi suscipi debet at numerositas gentium. vni subdit: Et ait deo. ser. Eri i. vi. et se. et cō. itra. ut imple. deo. mea. Cum coniugium suum colligit ex vni et septibus

et sepibus pcepit: agere ppter. i. gentile querit. **AMBR.**
 Uel mittit ad vias et circa sepibus: qz hi apti sunt in regno
 celoz: q nullis pñis cupiditatibz occupati: ad futura se
 stitit: quodā bono voluntatis tramite pñituti: et q modo
 sepis q ab incultis culta seccant: et icursus arceat: belia
 rā norit bona malaqz distinguere: et aduersus iētamenta
 nequicie spiritualis fidei munimē pñdere. **AV.** de ver.
 20. Uenerūt de plateis et vicis gētes: veniūt de sepibus
 heretici. Nam sepes q pñituti diuisiones querūt: abstra
 hāt a sepibus: euellant a spinis: sed cogi nolūt: voluntate
 inquit nostra intremus. Nō hoc dñs imperauit: co
 gē inquit irare: foris inueniat necessitas: nascit inde volun
 tas. **GRE.** in ho. Qui g huius mundi aduersitatibus fra
 cti a dei amore redeūt. pñellunt intrare. S3 valde tremē
 da ē huius que subinfertur. Dico aut vobis q nemo viro
 rū illoz qui vocati sunt gustabit cenā meam. Nemo er
 go continens nēdum vocatus excusatiū voluntatem ha
 buerit intrare non valeat.

Ibant aut turbe multe cū eo et conuersus di
 xit ad illos: Siquis venit ad me: et nō odit patres
 suum et matrē et vxorē et filios et fratres et sorores
 adhic autē et animam suā: non potest meus esse
 discipulus. Et qui non baiulat crucez suā et venit
 post me non pōt meus esse discipulus.

GRE. in ho. Ad audita celestia pñia inardescit ani
 m: itaqz illū cupit afflūere: vbi se sperat sine fine gaude
 re: sed ad magnā pñia pueniri nō pōt nūqz magnos la
 bores. vñ dī: Bāt aut tur. mul. cū eo: et puer. dixit ad il
 los: Si quis ve. ad me: et nō odit pa. suū et ma. et vxor. et
 fr. et fra. et sor. adhuc autē et ani. su. nō pō. esse me? disci
 pulus. **THE.** Quia enī multi comitantū ipm non ex
 toto affectu sed tepide sequebāt: oñdit quāle deceat esse
 suū discipulū. **GRE.** in ho. S3 pñituti libet quōd paren
 tes et carnaliter pñitutos pñimur odisse: q iubemur
 et inimicos diligē. Sed si vñ pñituti pñimur: vñqz
 agē p discretione valem: vt eos q nob carnis cognatōe
 pñituti sunt: et quos pños nouim? diligam: et quos ad
 uersarios i via oī patimur: odiendo et fugiēdo nesciam?
 Quasi enī p oditū diligit q carnaliter sapiēs: dum pñia
 nobis ingerit: nō auditur. **AM.** Etenī si ppter te dñs
 sue renūciat matrē dicēs: Que ē matrē mea: et q fratres
 mei: cur tu dñs tuo cupias anteferrē? Sed neqz ignorare
 nām neqz seire dñs iubet: sed ita indulgere naturē: vt ve
 nerit auctore: nec a deo parētis amore distas. **GRE.**
 in ho. Ut aut dñs dēmonstraret hoc erga pñimos odiū
 nō de affectōe pcedē: s3 de charitate: addidit dicēs: Ad
 huc aut et aiam suā. Cōstat qz amando dñs odisse pñi
 mum q sic eū odit sicut seipm. tūc. n. bñ aiam nām odi
 m: cū eius carnal. b? desiderijs nō acquiescunt: cū ei ap
 petitū fragimur: eius voluntatibus reluctamur. **Que** er
 go pñituti ad melius ducit: quasi p odiū amat. **CL.** Nō
 ē aut fugiēda vita: q in corpore viuūt. sed suada sic et pau
 lus suauit: vt xp̄s adhuc viuēs i corpore pñituti. S3 vbi
 oportebat vitā pñituti vt cursum pñituti: nec aiaz p
 ciosa sibi ēē fatef. **GRE.** in ho. Hoc aut aie odiū qualr
 exhiberi debeat manifestat subdēs: Qui nō baiulat cru
 cē suā et vñt post me: nō pōt me? ēē discipulus. **CHR.**
 Nō aut hoc dicit vt trabē sup humeros apponam: sed
 vt semp mortē p oculis nris hēamus: sicut et paulus mo
 riebat quotidie: et mortē pñituti. **BA.** Crucē etiam
 tollēs mortē dñi annūciabat dicēs: Mōdus cruci
 fixus est: et ego mūdus. qd etiā nos in ipso baptisate an
 ticipamus: vbi ver? hō noster crucifixus ē: vt destruat
 corpus pcti. **GRE.** in ho. Uel qz cruci a cruciatu dñi
 duobus modis crucē dñi baiulam: cū aut p abstinen
 tiā carnē affligim? aut p compassionē pñituti necessitatē
 illius nām putam? S3 qz nōnulli carnis abstinentia nō

p deo: s3 p inani glia exhibēt: et p passionē nō spiritalit
 it carnalr ipendūt: recte addit: et venit post me. Baiulare
 enī crucē et post dñs ire: ē vt carnis abstinentia: vt p passio
 nē pñituti. p studio eterne intētationis exhibere.

Quis. n. ex vobis volens turrim edificare: nō
 ne prius sedēs cōputat sumpt? qui necessarij sunt
 si habeat ad pficiendū: ne posteaqz posuerit fūda
 mentū: et nō potuerit pficere: omnes q vidēt inci
 piāt illudere ei dicētes. Quia hō cepit edificare
 et nō potuit pñituti. Aut qz rex iturus cōmitte
 re bellū aduersus aliū regē: nōne sedēs pñs cogi
 tat si possit cū dē milib? occurrere ei q cū viginti
 milib? venit ad se. Alioqn adhuc illo lōge agēte:
 legationē mittens rogat ea q pacis sūt. Sic ergo
 omnis ex vobis q nō renūciat omnibus q possi
 det: nō potest meus esse discipulus.

GRE. in ho. Quia sublimitas pcepta data sunt: pñituti
 pñituti edificatē sublimitatis adiūgit cū dī: Quis enim
 ex vobis vo. tur. edifi. nōne pñs sedēs cō. sum. qui neces
 sarij sunt: si habe. ad pficiendū. Omne enī qd agim? pñituti
 studij pñituti tonis debem? Si igit humilitatis turrij
 pñituti cupim? pñituti nos pñituti ad aduersa hui? se
 culi debem? **BA.** Uel turris ē alta speculatio ad custo
 diā ciuitatis et pñituti hostiliū occursum apta: ad hui?
 instar nobis datus ē intellectus pñituti bonoz pñe
 ditatiū pñituti. ad hui? edificatiōē pñituti dñs sedēs
 tes ponere calculi: si suppetat facultas ad finē. **GRE.**
 nīcenus: Insulendū est enī vt cuiuslibet ardui pñituti ter
 minus attingat varijs augmētis mādatoz dei pñituti
 do opus diuini: nā neqz lapis vnus ē iora turris fabri
 ca: neqz vñituti mādātū ducit ad aie pñituti. S3 funda
 mētum oportet subsistere: et fm aplm insuper apparatus
 est auri et argenti et pñituti lapidū apponēdus. vnde
 subditur: Ne posteaqz posuerit fundamentū et nō potue
 rit pficere: omnes qui viderint incipiāt illudere ei dicen
 tes: quia hic homo cepit edificare: et nō potuit consumma
 re. **THE.** Non enim debemus ponere fundamentum
 idē sequi xp̄i initium: et finem nō iponere: sicut illi d qui
 bus iōānes dicit q multi ex discipulis eius abierunt re
 trorsum. Uel fundamētum ielligē doctinalē finonē: pu
 ta de abstinentia. Opus ē igit pñituti fundamētum opatio
 nis edificatū: vt pficiat nobis turris fortitudinis a facie in
 mīci. Alioquin deridet homo a videntibus eum tā hoī
 bus q demonibus. **GRE.** in ho. In bonis enim ope
 rationibus intenti nūi contra malignos spiritus solliciti
 vigilemus: ipsos irrisores patimur quos ad malū pñituti
 sores habemus. S3 ex minori ad malus similitudo sub
 dit: vt ex rebus minimis matoria pensent. Nam sequitur:
 Aut quis rex iturus committere bellum aduersus alium
 regē: nōne prius sedēs cogitat si possit cū dē milib? oc
 currere ei q cū viginti milibus venit ad se. **CL.** Incubit
 n. nobis pñituti contra spiritualia nequicie i celestibus.
 Urget aut nos et alioz hostiū multitudo: carnale flagi
 tium lex sentens in membris nostris: et varie passionēs
 hoc ē oīra hostiū multitudo. **AV.** de que. eua. Uel de
 cem milia pñituti cū rege qui habet viginti milia si
 gnificant simplicitatē xp̄iani hoīs dñituti cū dupli
 citate diaboli. **THEO.** Est aut rex pcti regnās i no
 stro mortali corpore: s3 et noster intellectus creatus ē rex
 g si repugnare velit peccato: toto aīo cogitet secū. Nam
 demones sunt peccati satellites qui videntur viginti mī
 lium numero pñituti decem milia nostrum: qz cum in
 corpore sint nobis cōparati corporeis multo maiorez
 fortitudinem habere censentur. **AV.** de que. eua. Sic
 aut de turri non perfecta per obprobrium deterruit di
 centium: quia hic homo cepit edificare: et nō potuit cō
 3

summare: sic in rege cum quo dimicandum est ipsam pacem accusavit cum subdit: Alioquin adhuc illo longe agente legationem mittens rogat ea que pacis sunt. Significans etiam minas ininectum tenentem a diabolo non sustinere eos qui renunciant omnibus que possident: et pacem cum eo facere sentiendo illi ad committendum peccata. **GRE.** vel aliter: In illo tremendo examine cum rege nostro ex quo ad iudicium non venimus: decem milia quippe ad viginti milia simpli ad dupli sunt. Cum duplo exercitu et simpli venit: quod nos vix in solo opere peratos sumus ope et cogitatione discutit. Dum ergo adhuc longe est: quod adhuc prius per iudicium non videtur. mittamus ad eum legationem lachrymarum nostras: misericordie opera: hostias placationis: bec est nostra legatio: que regem venientes placat. **AV.** ad lectum. Quomodo autem princeps iste similitudines ipsa occasione satis aperit dicens: Sic ergo omnis ex vobis qui renunciat omnibus que possidet: si potest meus esse discipulus. Itaque sumptus ad turrin edificanda: et valentia decem milium aduersus regem qui viginti milia habet nihil aliud est quam ut renunciet unusquisque omnibus que sunt eius. Prelocutio autem superior: cum extrema locutione concordat: eo enim quod adhuc renunciat omnibus que sunt eius etiam illud continet: ut oderit patrem suum aut matrem et uxorem et filios et fratres et sorores: adhuc et animam suam. Omnia enim hec propria alicuius sunt que plerumque implicant et impediunt ad obtinenda non ista: propria temporaliter transitura sed in eternum mansura communia. **BA.** Est autem intentio domini per exempla predicta: non vix perbere potestatem eius discipulus fieri vel non fieri sicut licet: vel non ichthia re fundamentum vel tractare pacem: sed ostendere impossibilitatem diuini beneplaciti obseruandi inter distrabentiam animam inter que piclitas facta venalis ab astutijs demonis. **BE.** Distat autem inter renunciare omnibus: et relinquere omnia: paucorum enim perfectorum est relinquere omnia hoc est curas mundi postponere: cunctorum autem fidelium est renunciare omnibus. hoc est sic tenere que mundi sunt: ut tamen per ea non teneantur in mundo.

Bonum est sal. Si autem sal euauerit: in quo codicet. Neque in terra: neque in sterquilinum utile est: sed foras mittet. Qui habet aures audiendi audiat.

BEDA. Dixerat superius turrin virtutum non solum summamanda: sed etiam inchoanda: ad quod pertinet quod dicitur Bonum est sal. Bonum est sale sapientie spiritualis cordis archana perire: imo cum apostolis sal terre fieri. **EUSE.** Sal enim in substantia quidem ex aqua stat et spiritu medicum quid terrestritatis participans. desiccatur autem fluida nam corruptorum corruptorum: ut mortua corpora perferuer. Verito igitur discipulos suos perat sal: eo quod ipsi regenerantur per aquam et spiritum. Cumque totum spiritualiter viuerent et non per carnem ad modum salis corrupta vita hominum in terra degentium peruerterent: et vniuosa vita suos sequentes oblectando perdebant. **THE.** Non solum autem eos qui donati sunt magistrali gratia: sed etiam idiotas exposcit ad modum salis fieri utiles proximis. Si vero qui futurus est utilis alijs fiat reprobus: iuuari non poterit. unde sequitur: Si autem sal euauerit: in quo codicet. **BE.** q. d. Si quis semel perditum vitatis illuminatus ad apostasiam redierit quo alio doctore corrigetur qui. scilicet quam ipse gustauit sapientie dulcedinem: vel aduersus seculi perititum: vel illecebras illectus abiecit. unde sequitur: Neque in terra: neque in sterquilinum utile est: sed foras mittet. Sal enim cum ad codicendos cibos carnesque siccandas valere desierit: nulli iam vsui aptum erit. Neque enim in terram utile est: cuius insectis germinare prohibetur: neque in sterquilinum agriculturę pfuturum: sic qui post agnitionem veritatis retrocedit neque ipse fructus boni operis ferre nec alios excolere valet: sed foras mittendus est: hoc est ab ecclesie vniuersitate secerendus. **THE.** Verum quod fimo parabolicus et obscurus erat: ex quo dno auditores ne qualitercunque

acciperet quod dictum est de sale subdit: Qui habet aures audiendi audiat. hoc est si cui sapia inest intelligat. Aures enim bene cognoscuntiam vim anime et aptitudinem intelligendi accipere debemus. **BE.** Audiat etiam non contemnendo: sed obediendo et faciendo que dicitur.

C. XV.

Stant autem appropinquantes ei publicani et peccatores ut audirent illum. Et murmurabat pharisei et scribe dicebant: Quia hic peccatores recipit et manducat cum illis. Et ait ad illos parabola ista dicens. Quis ex vobis homo qui habet tui oues: et si perdidit unam ex illis nonne dimittit nonagitanouem in deserto: et vadit ad illam que perierat donec inueniat eam? Et cum inuenerit eam: imponit in humeros suos gaudens et veniens domum conuocat amicos et vicinos dicens illis: Cogratulamini mihi: quia inveni ouem meam que perierat. Pico vobis quod ita gaudius erit in celo super uno peccatore penitentem agente: quam supra nonagitanouem iustis qui non indigent penitentia.

AM. Didicerat in superioribus secularibus occupationibus non teneri: caduca non perferre perpetuis. Sed quia fragilitas humana firmum nequit in tanto seculi lubrico tenere vestigijs: etiam aduersus errorem remedia tibi bonus medicus demonstrauit: spem venie iudex misericors non negauit. unde subdit: Erant autem appropinquantes ei publici et peccatores. unde dicitur: Glo. i. qui pulica exiguam vectigalia vel condunt: et qui lucra seculi per negocia sectantur. **THE.** Docemur exequerebatur cuius carne suscepit: admittens peccatores: sicut medicus egrotantes. Sed pharisei vere criminosi hunc pietatis murmurare perpenabant. unde sequitur: Et murmurabant pharisei et scribe. dicitur hic peccatores et man. cum illis.

GRE. in homine ex qua re colligitur quod vera iusticia compassionem cum habet falsa designatione quibus et iusti soleant recte peccatoribus indignari. sed aliud est quod agitur typo supbi: aliud quod zelo discipline: quod iusti et si foris increpationes per disciplinam exaggerant: intus tamen dulcedinem per charitatem suam. Preponunt sibi in animo ipsos plerumque quos corrigunt quod agentes per disciplinam subditos et per humilitatem custodiant semetipsos. At contra hi qui de falsa iusticia supbi re solent: ceteros quoque despiciunt: nulla infirmitate misericordiam condescendunt. Ex quo se peccatores esse non credunt: eo deterius peccatores sunt: de quorum numero pharisei erant: qui diiudicantes dominum per peccatores suscipere ardebat corde ipsius fonte misericordie replete habebat. Sed quod egri erant ita ut egros se esse nesciret: quibus quod erant agnoscerent: celestis medicus blandis eos fomentis curat. Sequitur enim: Et ait ad illos parabola istam dicens: Quis ex vobis homo: similitudinem dedit: quam in se homo recognosceret: et tamen ad auctores hominum pertineret. quod enim centenarius perfectus est numerus: ipse centum oues habuit cum sancto rum angelorum et hominum naturam possedit. unde subdit: Qui habet centum oues. **CIR.** Hinc percipe latitudinem regni saluatoris nostri. Dicit enim oues esse centum: referens numerum subiectarum sibi rationalium naturarum ad integram multitudinem. Est enim centenarius numerus perfectus ex decem decadibus constitutus. Sed ex his vna oberrauit. genus humanum quod terram colit. **AM.** Diues pastor: cuius nos omnes centesima portio sumus unde sequitur: Et si perdidit unam ex illis. **GRE.** Una ouis tunc perit: quando peccando homo paucula vite relinquit. In deserto autem nonagitanouem remanserant: quod rationalis creature numerus: angelorum videlicet et hominum qui ad videndum deum condita fuerat: percunt hominem erat

erat imminutus. unde sequitur: **N**ōne dimittit non agnoscit in deserto. quia. s. angelorum choros reliquit in celo. **T**ūc autē homo celū deseruit: cum peccauit. **E**rit pfecta summa ouium integraret in celo: homo pditus querebat in terra. unde sequitur: **E**t vadit ad illas que perierat donec inueniat illam. **C**IRYL. Nunquid autē sciens in reliquis motus ē pietate vni? neq; **S**unt enim in toto circūspēcte illas potentissima dextera: s; magis oportebat misereri perieratis: ne imperfecta videret residua multitudo. **U**na enī reducta foris cēnari? ppriam speciem. **A**V. de que. euan. **U**el illas non agnoscit? dixit quas reliquit in deserto supbos significans tanq; solitudine gerentes in aīo dū solo se videri volunt: quib; ad pfectionē vnitas deest. cū enī quib; a vtra vnitate diuellitur: supbe diuellitur: sue quippe potestatis esse cupiens: non sequitur vni quod ē deus. vni autē deputat oēs p pnam recōciliatos que humilitate obtinet. **G**RE. in hō. **T**ūc autē pastor inuenisset ouē nō pnuīit. **N**on dūxit ad gregē vrgēdo: sed superponēs humero et portans clonētr annuerauit gregi. vñ sequitur: **E**t cum inuenit ouē imponit in humeros suos gaudens. **G**RE. in hō. **Q**uē humeris suis spoliuit: quia hūanā naturā suscipiēs peccata nostra ipse portauit. **I**nuenta autē oue ad domum redit: quia pastor nō reparato homine ad regnum celeste rediit. unde sequitur: **E**t veniens domū puocat amicos et vicinos dicens illis: **C**ongratulamini mihi q; inueni ouem meam q; perierat. **A**micos et vicinos vocat angelorū choros q; aīci ei? s; q; voluntate ei? pnuīe i sua stabilitate custodiunt. **V**icini quoq; eius sunt: q; claritate visionis illius sua assidue perfruuntur. **T**HE. **S**upne igitur virtutes oues dicuntur in eo q; omnis natura creata aspectu dei bestialis est. **I**n eo vero q; rationalis ē: amici et vicini dicuntur. **G**RE. in hō. **E**t notādū q; non dicit: **C**ongratulamini inuente oue: sed **M**ibi: quia videlicet eius ē gaudium vita nostra: et cū nos ad celū reducimur: solentatem leticie illius implemus. **A**M. **A**ngeli autē qm sunt rationabiles: si imerito hominū redēptione letantur. unde sequitur. **D**ico vobis q; ita gaudium erit in celo sup vno peccatore penitentia agente q; supra non agnoscit nouem iustis qui non indigent penitentia. **H**oc proficiat ad incentiua probitatis: si vnusquisq; conuersionem suam gratam fore credat ceteris angelorum: aut quorū affectare patrociniū aut vereri debet offensā. **G**RE. in hō. **P**lus autē de conuersi peccatoribus q; de stantibus iustis in celo gaudium esse fatetur: quia plerunq; hi qui nullis se opprēssos peccatorum molibus sciūt stant quidem in via iusticie: sed tamen ad celestes patrias anxie non anhelant: p plerunq; pigri remanent ad exercenda bona pcepta: q; securi sibi sunt q; nulla cōmiserit mala grauioza. **A**t contra nōnunq; hi qui se aliqua illicita egisse meminerūt: ex ipso suo dolore cōpūcti ad amorē dei inardescunt. **E**t q; errasse se a deo pconsiderant dāna pcedentia lucris sequentibus recompeniant. **M**aius ergo gaudium sit in celo q; tūc in pcelo plus eū militem diligunt: qui post fugam reuersus hostē fortiter premit: q; eū q; nūq; tga pbit et nūq; aliqd foris fecit. **S**ic agricola illas amplius terraz amat: que post spinas vberes fructus profert: q; eam que nūq; spinas habuit: et nūq; fertilem messes producit. **S**ed inter hec sciendū ē: quia sūt pleriq; iusti in quorū vita tantū est gaudium: vt eis qū bet peccatorū penitentia pponi nullatenus possit: hinc ergo colligendū quantū deo gaudium faciat quādo humiliter plāgit iustus. sibi facit in celo gaudium: qm hoc qd male gessit per penitentia dānat iniustus.

Aut que mulier hīs drachmas decet: si pdiderit drachmā vnā: nōne accēdit lucernā et euerit domū et querit diligēter: donec inueniat eaz. **E**t cum inuenit: conuocat amicas et vicinas dicens

Congratulamini mihi: quia inueni drachmā quā pdideram. **I**ta dico vobis: gaudium erit angelis dei sup vno peccatore penitentia agente

CIRYL. **P**er precedentē parabolā in qua genus humanū dicebat ouis erratica: docebamur nos fore creatura sublimis dei q; fecit nos et non ipsi nos cui? pascue oues sum? subiūgit secūda parabola: qua gen? humanū cōparat drachmā q; perijt. **P**er quā ostendit nos ad similitudinē et imaginē regiaz factos esse. s. sūmū dei. **N**az drachma nūm? ē ipse regiaz habens regiaz figuram. vñ dicit: **A**ut que mulier habēs decē drachmas. **G**RE. in hō. **Q**ui significat p pastorem: ipse per mulierē: p enī de? ipse et dei sapientia. **A**ngeloz aut et hominū naturaz ad cognoscendū se dñs condidit: et ad similitudinē suā creauit. **D**ecē ergo drachmas habuit: quia nouem sūt chori angelorū: sed vt cōpleret electorū numerus: homo decim? est creat? **A**V. de que. eua. **U**el in nouē drachmīs sic et in non agnoscit nouē ouibus ponit eoz significationē q; de se psumentes: peccatoribus ad salutē redeuntibus se pponūt. vñ enī deest a nouē vt de cē sint: et a non agnoscit nouē vt centum sint: cui vñ deputat oēs per penitentia recōciliatos. **G**RE. in hō. **E**t q; imago exprimit in drachma: mulier drachmā pdiderat: quā dō homo qui pditus ad imaginē dei fuerat: peccando a similitudine sui conditoris recessit. **E**t hoc ē qd subditur: **S**i perdidit drachmā vnā nonne accēdit lucernā? **A**ccēdit mulier lucernā q; dei sapia apparuit in humanitate. **L**ucerna quippe lumē i testa ē: lumē vero i testa ē diuinitas in carne. accensa aut lucerna. **S**equitur: **E**t euerit domū. q; s. mor vt ei? diuinitas p carnē claruit: omni se nostra pscienā cōcussit: q; euerisionis sermo non discrepat in eo q; in alijs codicibus legitur emūdat: q; praua mens si nō prius pte timore euerit: ab asuetis vitijs nō mundat. euerit aut domo: inuenit drachmā. **S**ed enī et qrit diligēter donec inueniat. q; s. cū turbat pscientia hoīs: repat in hoīe similitudo pditoris. **G**RE. nā genus: inuenta aut drachma: celestes virtutes facit picipes gaudij: q; ministras dispensationis fecit. vñ seq; **E**t cū inuenit: conuocat amicas et vicinas dicens: **C**ongratulamini mihi q; inueni drachmā quā pdideram. **G**RE. in hō. **S**upne enī virtutes tanto diuine sapie iuxta sūt: qto ei p gratia pnuīe visionis appropiquant. **T**HE. **U**el amice sūt vt exequētes voluntatē ipi? vicine vero vt in corpore vel forte amice ipsius sūt oēs superne virtutes: vicine vero sunt propinquoze. s. throni cherubin et seraphin. **G**RE. nūm? **U**el aliter hoc reor dominū nobis pponere in inquisitione perditę drachmę q; nulla nobis a ceteris virtutibus vilitas puenit quas drachmas vocat: q; quis presto sint omnes vna sola deficiente anime viduate: qua. s. diuine similitudinis nitore fortitur. ppter qd primo qdem iubet lucernam accendere. s. vcrbum diuinū qd abscondita patefacit. **U**el forsan penitentia lampadē: sed in domo ppria. i. in seipso et i sua pscienā oportet pquirere drachmam perditam. i. regis imaginem: que non penitus deperijt: sed est tecta sub fumo q; significat carnis contagia: quibus studiose absteris. i. dilutis per solertiam vite elucescit qd querit unde oportet ipsaz que venit gratulari. necnon ad partiā cipla gaudij vocare vicinas. i. contubernales virtutes. i. rationabilem et concupiscibilem et innatum iracundie affectum. **E**t si que sint tales vires circa animam considerate: quas docet gaudere in domino: deinde concludēs parabolam subdit: **I**ta dico vobis: gaudium erit angelis super vno peccatore penitentia agente. **G**RE. in hō. **P**enitentia agere est pterita mala plāgere: et plāgenda non perpetrare. nam qui sic alia deplozat: vt tamē alia cōmittat: adhuc pniaz agere aut ignorat aut dissimulat. **C**ogitandum est etiam vt per hoc conditori suo satul

faciat: ut qui pmissit, prohibita sibi: abscondere debeat etiam concessa: et se reprehendat in minimis: qui se meminit in maximis deliquisse.

Aut autem: Homo quidam habuit duos filios et dixit adolescentior ex illis patri: Pater da mihi portionem substantie que me ptingit. Et diuisit illi substantiam. Et non post multos dies: congregatis omnibus adolescentior filii peger, pfectus est in regione longinqua: et ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Et postquam omnia consumasset: facta est famis valida in regione illa: et ipse cepit egere. Et abiit et adhesit uni ciuium regionis illius: et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis que porci manducabant: et nemo illi dabat.

AM. Tres ex ordine lucas parabolas posuit: Quis que perierat et inuenta est: zacharia perierat et inuenta est filius qui erat mortuus: et reuixit: ut triplici remedio puo cari vulnera nostra curemus. Christus ut pastor te suo cor porce reuertit. querit ut mater ecclesia: recipit deus pater pma misericordia: scda suffragatio: tertia reconciliatio.

CHR. Et iter parabolis supradictas rō distinctiois fm psonas vel mētes peccatū: ut pater filium recipiat penitentem qui arbitrij sui libertate vitatur ut cognoscat vñ ceciderit. Pastor vero ouē errantē et nō sapiētes reuertē requirat: et humeris suis referat: irrationabili aiali ipm dēte hōiez comparā: qui alieno dolo circūuentus errauit sicut ouis. Presens ergo parabola pponit euz dicit: Aut autem homo quidam habuit duos filios. Sūt qui dīcant de duob filijs istis seniore angelos esse: iuniorē vñ hōiez ponit q in longinquā peregrinationē abierit: qñ in terrā de celis et paradiso cecidit: et aptat psequētia respiciētes ad cām vel statū ade. sed hic sensus pius qui dē vñ: nescio tñ si verus sit: q iunior filius ad penitentia venit sua spōie recordatus pterite abūdantie patris sui dñs autem veniēs ad pñiam vocauit humanū genus dñ spōie sua regredi vñ ceciderat nō cogitaret. deinde senior filius i reditu et salute fratris sui tristat: cū dñs dicat leticia eē apud angelos sup vno peccatore pñiam agente

CIRY. Quidā vñ p senio: ē filius dīcūt significari israel fm carnē: p aliu vñ qui discessit a patre: describit multitudinem gentium. **A**V. de que. eua. hic q hō hñs. duos filios: deus hñs duos populos intelligit: et tanq duas stirpes generis humani: vnā eoz qui pmanerūt in vñus dī cultu: alterā eoz q vsq ad colendū idola deseruerūt de um. Ab ipso ergo exordio creature mortalium: maior filius ad cultū vñus dei pñet: minor autē pcut ut sibi p substantie que cū tangeret daret a pte. vñ sequit: Et dixit adolescentior ex illis patri: Pater da mihi portionē substantie q me cōtingit. tanq aia prāte sua delectata: id qd illi ē viuere itelligere meminisse vel lēgeni alacri excellere peti q diuina sunt munerā. hec autē i prāte sua accepit p liberū arbitriū. vñ sequit: Et diuisit illi substantia. **T**HE. Hōis substantia rationalitas ē: quā comitat libertas arbitrij: et similiter quēcūq dñs dedit nobis p substantia nostra putab: ut celū tra et vñuersa creatura: lex et prophete. **A**M. Vides atq diuinū patrimonij petēbus datur: nec putes culpā patris q adolescentiori dedit nulla dei regno infirma etas: nec fides grauaf annis. Ipse certe se iudicauit idoneū q poposcit: atq vñā nō receffisset a patre ipedimētū nescisset etatis. Sequitur enī: Et nō post multos dies pgregatis oibus adolescentior filii peger. pfectus ē i regionē lōgiquā. **C**HR. Vñō filii i regionē lōgiquā pfecti est nō localr a deo decedēs q vbi qd ē sed affectu fugit enī deum peccator: ut a longinquo fier. **A**V. de ver. do. Quisquis enim ita vult esse similis

deo ut forti udinē suam ad illam custodiat: nō ab illo recedat ei coherendo ut custodiat similitudinē et imaginē ad quam factus ē. Porro non puerse vult imitari eum ut quomodo deus non habet a quo regatur: sic ipse velit sua potestate vñ: ut nullo regente viuat quid relinquit: si ut recedens ab eius calore torpescat: recedēs a veritate vānescat. **A**V. de que. euan. Quod aut nō post multos dies dicit factum: ut congregatis oibus peger pñet in regione longinquā: que ē obliuio dei: hoc est q non multo post institutionem humani generis placuit aie p liberū arbitrium ferre secum velut quandā potentia nature sue: et deserere eū a quo condita ē fides de viribus suis: quas vires tanto consumit citius: quanto eum deseruit a quo date sunt. vñde sequitur: Et ibi dissipauit substantiam suā viuendo luxuriose. Luxuriosas vñ vel pdigam vitam vocat amantem fundere atq spaciari pōis exterioribus intus inanescēte: cum ea quicq sequitur: que ad alia pcedūt: et reliquit eum qui sibi ē interior. vñde sequit: Et postq cōsumasset oia: facta ē famis magna in regione illa. James ē idigētia vñ vitas. Sequitur: Et ipse cepit egere. **A**M. Merito egere cepit: q thesauros sapie et scie dei: diuinarūq celestium altitudinē dereliquit. Sequit: Et abiit et adhesit uni ciuiū regionis illius. **A**V. de que. eua. Unus ciuiū regionis illius alius quis aereus princeps ē ad militiā diaboli pñens: cuius villa est modus pñis ipsius. de qua sequit: Et misit illum i villā suā ut pasceret porcos. Porci sunt imundi spūs qui sub ipso erant. **B**E. Porcos aut pascere: est ea quibus imundi spūs gaudent: opari. Sequit: Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis quas porci manducabant. **A**M. Siliqua genus leguminis est: intus inanis foris mollis. quo corpus non reficit: sed implet: ut sit magis oneri q vñi. **A**V. de que. eua. Siliqua ergo quā porcos pascebat: seculares doctrine sunt: iternales: vñtate psonantes: de quibus laudes idolorū fabularūq ad deos gentiū pñitū vario fñone atq carminibus percant quibus demonia delectantur. vñ cū iste factiari cupiebat: aliquid solidū et rectū qd ad beatā vitā pñeret inuenire volebat i talib: et nō poterat. vñ sequit: Et nemo illi dabat. **C**IRY. Sed cū iudei multipliciter arguamur i scriptura de multis criminibus: quō populi illi conuenient verba maioris filij dicentis: Ecce tot annis seruiuo tibi: et nunq mandati tui pterui. Et ergo hic senior parabole: Arguēbus cum phariseis et scribis q recipe ret peccatores: pponit pñtem parabolam: in qua hōiez vocat eum: q pater ē duorū fratrum: iustorū. s. et peccatorū: quo p prim gradus ē iustorū: ab initio iusticiā sequentia. scōus gradus ē hōiū p penitentiam ad iusticiā reductorū. **B**A. facit etiā ad antiquorū pñentia magis aius senilis et grauitas q canicies capilloz: nec qz etatē ē iuuenis i crepat: sed iuuenis morib: qz passioes viuūt. **T**YTVS. Abiit ergo adolescentior: nondū adultū mete: petiit a patre id qd ei de hereditate pñgit: ut. s. n. ex necessitate seruati sum: n. aialia rationalia liberū arbitriū habentia. **C**HR. Dicit autē scriptura diuidere patrē ex equo filijs duob: subām suā. i. scientia boni et mali: que vere et ppetue sunt opes aie bene vñent. Que enī ex deo ē in prima natiuitate hōibus substantia rationalis equaliter cunctis nascētib: vñ. s. de subseqenti aut cōuersatione vnusquisq plus aut min hui substantie possidere inuenit: dum vnus ea que sumpserit patris cōcedens: quasi paterna custodit: alius sicut proprie possessionis licētia dissipādis abutit. Oñditur aut libertas arbitrij: qz pater q neq discedere volētes retinuit: ne liberū arbitrij auferat potestate: neq manere cupientē cogit abscedere. Abiit aut longe non loco: trāslatione: sed mentis declinatōe. vñ sequit: Peregre pfectus ē in regionē longinquā. **A**M. Quid enī longinquus est qz a se recedere: nec regionibus sed moribus separari: etenū qui se

a christo separetur exul ē patrie: et ciuis mudi. **Verito** ergo pedit patrimonium qui recessit ab ecclesia. **TY.** Unde et deuotus ē peditus dissipans substantiam suā. Intellectu rectu: castimoniam: documenta veritatis noticiā genitoris: memoriam creationis: sensum. **AM.** facta ē aut in reg: one illa fames nō epulari sed bonorū ope: atq; virtutū q̄ sunt misabilliora ieiunia: et enī q̄ recedit a vbo dei esurit: q̄ nō i solo pane viuūt hō s; i oī vbo dī q̄ recedit a thesauro eget. **Egere** igitur cepit et fame pati: q̄ nō bil peditus ē est volūtati. abijt itaq; et adhibuit vni ciuiū. **Qui** enī heret i laqueo ē et vī ciuis iste princeps ēē istius mudi. **Deniq;** ad villā ei? mittit quā emittit: q̄ se excusat a regno. **BE.** In villam enī mitti ē substantie mudiālis cupiditate subiugari. **AM.** Pascat aut porcos illos i quos petit diabolus? introire: forasq; ac fetore viuētes. **THE.** Hos igitur pascat: q̄ alios pedit i vito: vt sit lenones archipones: archipublicani: q̄ alijs sunt doctores operacionis male. **CHR.** Uel spiritalib? desinitur? operib? quasi puditia et intellectu porcos pasceret dī hoc ē foras das et mūdās i aīa sua cogitāōes nutrire: et dedit eis alitrationabiles prauas pueritacionis: dulces quidē egent bonorū: q̄ suauē pueris vī omne opus carnee voluptatis: que vires aīe penit? enervat et perimū hui? modi ci bos q̄s porcos et male dulces. i. carnaliū delectationū illecebras: siliquāz noīe scriptura designat. **AM.** Cupiebat aut siliq; vētrē implere suū: nec enī alia ē cura luxuriosū nisi vt vētrē suū implcat. **THE.** Quib? nullus dat saturitatē malorū: oītat enī a deo q̄ talib? vescit. De mones aut ad hoc itudent: ne vtiq; saturitas malorū pueniat. **GLO.** Uel nemo illi dabit: q̄ cū diabolus aliquid suū facit: vltia ei abundantiam non procurat sciens cum esse mortuū.

In se autem reuersus dixit: Quanti mercēna rī in domo patris mei abundant pānibus: ego autem hic fame pereō. **Surgam** et ibo ad patrem meum et dicam ei: Pater peccauī in celum et coram te: iāz non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut vnus de mercenarijs tuis. **Et surgens** venit ad patrem suum. **Cum** autem adhuc lōge eēt vidit illum pater ipsius: et misericordia motus ē: et accurrens cecidit super collum eius: et osculatus eum. **Dixitq;** ei filius: Pater peccauī in celum et coram te: iāz non sum dignus vocari filius tuus. **Dixit** autem pater ad seruos suos. **Cito** pferet stolam primam: et induite illum: et date annulū in manu ei: et calciamenta in pedes ei: et adducite vitulum saginatum et occidite: et manducemus et epulemur: quia hic filius meus mortuus erat: et reuixit: perierat: et inuentus est. **Et ceperunt** epulari.

GRE. nifenus: Contēpserat patrem in primo recessu adolecētiō: filius: et opes paternas profuderat. At vbi lapsu temporis ē attritus laboribus: dum mercenarius fieret: et eodē cū porcis pabulo pasceret: redijt i domum paternā castigatus. vñ dī: In se aut reuer. dixit: Quanti mercē i do. pa. mei ab un. pa. ego aut hic fame pereō. **AM.** Bene in se reuertit: q̄ a se recessit: et enī q̄ ad eum regreditur se sibi reddidit: et q̄ recedit a xpo se sibi abdicat. **AV.** de que. eua. In se aut reuersus ē ab eis q̄ forinsecus frustra illicunt et seducūt: in pscientie sue interiora suaz intentionē reduxit. **BA.** Est aut fin tres differētiās obediētie differētiō. aut enī meruētes supplicia declinamus a malo: et sumus in dispositione seruili. aut mercedis lucra vnanimes epequimur que mandantur mercenarijs

assimilati aut ipsius grā boni et dilectionis ad eum qui dedit legem suam: et sic dispositionē redolem? filiorū. **AM.** fili? enī q̄ habet sanctū spūs pign? i corde: seculari mercedis lucra nō qrit: sed ius suat heredis. **Sūt** etiam mercenarij boni q̄ pducūt ad vineā. **Isti** nō filii quī: sed panib? abundant **AV.** de que. euan. **Qui** aut hoc scire poterat i quo tāta erat obliuio dei: sic i oībus idolatris fuit nisi q̄ ista recogitatio respiciētis ē: cū euangelij pēdica: retiam poterat talis aīa aduertere multos pēdicare veritatē: iter quos quidā essent nō ipsius amore veritati: outi: s; cupiditate pparandorū seculariū cōmodo: qui tamē non aliud annuntiat: sicut heretici: vñ mercenarij recte appellant. **In** ea dē quippe domo eundē panē vbi tractantes: non tamē in hereditatē eternā vocati: s; tpali mercede cōducti. **CHR.** Signatē aut subdit: **Ego** aut hic fame pere. quasi diceret: **Ego** nō alienus: sed fili? boni patris: et frater filij obsequens. ego liber et generosus factus sum misērio: mercenarius: a summa celsitudine prime nobilitatis ad infimam humilitatem delapsus.

GREGOR. nifenus: Non pū autem redijt ad primā felicitatē q̄ se rediens sentiret: opprimētis erumne pscitā et meditaretur penitentie vba que subdunt: **Surgam.** **AV.** de que. eua. **Quia** iacebat. **Et** ibo. q̄ longe aberat. ad patrem meū: q̄ sub principe porcorum erat. **Cetera** vō sūt pñiaz meditātis i cōfessione peccati: nō dū tñ agētis. nō enī iā dicit pū s; dictū se esse. pmitit cū venierit. **Intelligas** igit hoc nūc accipiēdū esse venire ad patrem i ecclesia pstituti per fidē: vbi peccatorū legitima et fructuosa iā possit ēē pscitio. dicit ergo dictū se esse patri pater. **AM.** Quā misericors q̄ offensus nec paternum nomē dedignat audire: Peccauī. hec est prima cōfessio apud auctore nature: pfulē mīe: arbitriū culpe. **Sed** xpi deus nouit oīa: vocē tñ tue pscitiois expectat. **Ore** enī pscitio fit ad salutē: q̄ alleuiat pōdus erroris: quisquis ipse se onerat: et accusationis excludit inuidiā: qui accusatorem preuenit confitendo frustra velis occultare: quē nihil fallit: et sine periculo prodas qd scias cē iā cognitū cōfiteremagī vt iterueniat. p te xps rogat p te ecclesia: il lachrymet ppls: nec verearis ne nō ipetres. **Ad** uocatus pōdet veniā: patron? pmitit. recōciliationē tibi patne pie atis: pollicetur assertor. **Subdit** aut: **In** celū et corā te. **CHR.** Dicēs corā te: oīdit hūc patrē deū debere itelligi: de enī solus pscitor est omnīū: a quo nec i cor de meditata peccata abscondi pnt. **AV.** de que. euan. **Utrū** aut hoc est peccatum in celū qd est coram te vt celū appellauerit ipsam sumitatem patris. an potius peccauī i celū corā sanctis animab?: coram te aut i ipso pnerali pscientie. **CHR.** Uel celum hoc loco intelligatur: qui enī in celum peccat: quod xpi supernum tamen visibile elementum est: ipse est qui peccat in hominem quem suscepit filius dei pro salute nostra. **AM.** Uel peccato anime celestia significantur dona spūs imminuta. vel q̄ ab illi? gremio matris hierusalem que est i celo non oportuit deuiri. delectus aut se exaltare nō debet. vnde subdit iam non sum dignus vocari filius tuus. **Et** vt merito: sue humilitatis possit attol i subdit: fac me sicut vnus de mercenarijs tuis. **BE.** Ad filij affectum qui omnia que patris sunt sua esse nō ambigit aspirare nequa? presumit: sed mercenarij statum iāz pro mercede seruicurus desiderat: verum nec hunc quidem nisi paterna dignatione se mereri posse testatur. **GRE** nifenus: Hunc autem filium pēdum spūs sanctus nobis descripsit vt instruat nos qualiter debeamus cordis deplozare peccamina. **CHR.** Qui postq; dixit. **Ibo** ad patrem meum q̄ ei cuncta attulit bona non mansit s; totum iter transiit. **Sequitur** enim: **Et** surgens venit ad patrem suum sic et nos faciamus nec pigeat nos longitudo vīe q̄ si voluerimus fiet regressus celer et facilis quomodo oseramus peccatum quod nos a domo pa

terna eduxit, est autem et pater redeuntibus clemens: nam subdit: Cui autem adhuc longe esset vidit illum pater suus. **AV.** de que. ena. Ante enim quod intelligeret deum longe exisset cum pie quereretur vidit ille pater ipsius. Impios enim et superbos pueri non videre debent ante oculos non habere. An oculos enim haberi non nisi quod diligunt dici solent. **CHR.** Sedit autem pater prius: non expectavit ut cipe confessionis verba sed pueri petitione misericorditer agens. unde subdit: Et misericordia motus est. **GRE.** nisen? Confessionis meditatio placavit ei patrem ut obuia iret ei et oscula collo conferret. Sequitur enim: Et occurrens cecidit super collum eius? et osculatus est eum. Quod significat rationale iugum hominis os ipsius per eum gelicaz traditione que abiecit observantia legis. **CHR.** Quid enim est aliud quod occurrere nisi quod nos peccatis impedimentibus nostra virtute ad deum pervenire non poteramus? Ipse autem potes ad iudicium pervenire descendit. osculatus autem os per quod emissus de corde confessio penitentis exierat: quam pater letus excepit. **AM.** Occurrit igitur tibi quod audit te iura mentis secreta tractat. Et cum adhuc longe sis: occurrit ne quis impediat: proplectis quoque occurrit enim conscientia est: complexu clementia: et quasi quodam patris amoris affectu supra col lum cadit: ut lacrimam erigat: et oneratum peccatis atque in terra deflexum: reflectat ad celum. malo ergo fili? esse quod ovis. Quis enim a pastore reperit: a patre filius honorat. **AV.** de que. ena. Vel occurrens cecidit super collum eius. non enim pater vni genitum filium deseruit: in quo usque in fratrem longin quam pegrinatione cucurrerit: quod deus erat in christo mundum reconcilians sibi. Cadere autem super collum eius est humiliari in amplexu eius? brachium suum: quod est deus iesus christus. Conso lant autem verbo gratia dei ad spem indulgentie peccatorum: hoc est post longa trincea remeantem mereri a patre osculū chari tatis. Incipit autem ista constitutio in ecclesia peccata pueri: nec dicit oia quod dictum se esse promiserat. Sequitur enim: Dixit quod filius eius: pater peccavi tibi et coram te: et iam non sum dignus vocari filius. hoc enim vult fieri per gratiam: quo se idi gnus per merita fateat. Non addit quod illa meditatione dixerat fac me sicut unum de mercenariis tuis. Cui enim panem non ha beret: vel mercenari? esse cupiebat: quod est osculū patris generosissime iam dedignabatur. **CHR.** Sed autem ad filium sermonem non dirigit: sed ministris loquitur: quod quod peniter orat sed in sum verbo vere non accipit: misericordia vero efficaciter in effectu intuet. Sequitur enim: Dixit autem pater ad suos suos: Cito perferite stolam primam et induite illum. **THEO.** Servos vel angelos intelligas administratores spiritus: vel sacerdotes qui baptismo et verbo doctrine animam vestiunt ipso christo. Quotquot enim in christo baptizati sumus christum induimus. **AV.** et que. euange. Vel stola prima est dignitas qua possidet. da. Servi quod eam proferunt sunt recedentiationis predicatorum. **AM.** Vel stola est amicus sapientie: quo nuda corporis apostoli tegunt. accepit autem sapiam primam. et n. et alia que mysterium nescit. Annulus autem est synecere fidei signaculum: et expressio veritatis: de quo sequitur: Et date ei annulum in manu eius. **BE.** Id est in operatione: ut per opera fides clarescat: et per fide opera confirmet. **AV.** de que. euange. Vel annulus in manu pignus est ipsius sancti: propter gratie participationem que digito bene significat. **CHR.** Subbet annulus dari siue signaculi salutaris symbolum: seu magis desponsationis insigne et nuptiarum pignus: quibus christus ecclesiam sponsat: cui anima respiciens per annulum fidei iungit. **AV.** de que. ena. Calciamta autem pedes preparatio est euangelii ad non tagenda trena: quod quod sequitur: Et calciamta in pedes. **CHR.** Almadat calciamta pedibus imponi: aut per cooperanda vestigia: ut per lubricum mundi istius fixus cecidat: aut propter mortificationem membrorum: vite enim nostre cursus in scripturis pes appellat: et mortificationis species calciamtis imponit: quod de alium mortuorum pelibus conficitur. Addit et vitulum illi saginatum iugulandum in convivio exhibitione. Sequitur enim: Et adducite vitulum saginatum id est omnem iesum christum: quem vitulum nominat propter

hostiam corporis immaculatam. Saginatum autem dicitur quod pi guis et optimum? intantum est: ut per totius mundi salutem sufficiat. Non autem ipse per vitulum imolavit: sed alij imolandum tradidit per mittente enim patre consentiens filius ab hominibus crucifixus est. **AV.** de que. ena. Vel vitulus saginatus est ipse deus secundum carnem satius obprobrium. Quod autem imperat ut adducat eum: quid aliud est nisi ut per dicitur eum: et annun ciando faciant venire in exhausta fame viscera filij elati entis: Nam etiam ut occidant eum iubet: hoc est ut mortem eius insinuent. tunc enim cuius occidit: eum credit occi sum. Sequitur: Et manducemus. **AM.** Bene carnem vituli quod sacerdotalis est victima que pro peccatis sicut epulantem autem inducit: cum dicit epulemur: ut ostendet quoniam paternus est cibis salus nostra: et patris est gaudium nostrorum redemptionis peccatorum. **CHR.** Ipse enim pater gaudet in reditu filij: et conuivatur in vitulo: quia misericordie sue fructum in imolando ne filij sui gaudens creator in acquisitione populi credentis epulatur. unde sequitur: Quia hic filius meus mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. **AM.** Ille perijt qui fuit: itaque gentes non sunt: christianus est. Perijt autem hic vna species accipi generis humani: fuit autem in illo sumus omnes. perijt adas: et in illo oia perierunt. Homo igitur in illo homine qui perierat reformatur: potest et de agente penitentiam dictum videri: quia non mori nisi qui aliquando vixerit. Et gentes quidem cum crediderint: per gratiam vivificantur: qui vero lapsus fuerit per penitentiam reuiviscit. **THE.** Quam ergo ad vinum conditionem mortuus fuerat desperatus. Sed quantum ad humanam naturam que mutabilis est: per totum vinum ad virtutem conuerti deperditus dicitur: nam minus est perire quam mori. Quilibet autem reuocatus et mundatus a crimine saginati vituli princeps causa lencie fit patri et famulo eius: id est angelis et sacerdotibus. unde sequitur: Et ceperunt omnes epulari. **AV.** Iste epule atque festiuitas nunc celebrantur per orbem terrarum ecclesia dilatata atque diffusa vitulus. n. ille in corpore et sanguine dominico et offeratur patri: et pascit totam domum. **E**rat autem filius eius senior in agro. Et cum veniret et appropinquaret domui audiuit symphoniam et chorum: et vocavit unum de servis: et interrogavit quid hec essent. Isque dixit illi: Frater tuus venit: et occidit patrem tuum vitulum saginatum: quia saluum illum recepit. Indignatus est autem et nolebat introire. Pater ergo illi egressus cepit rogare illum. At ille respondens dixit patri suo: Ecce tot annis serui tibi et nunquam mandatum tuum preterui: et nunquam dedisti mihi hedum ut cum amicis meis epularer. Sed postquam filius tuus hic quod deuorauit substantiam suam cum meretricibus: venit: occidisti illi vitulum saginatum. At ipse dixit illi: Fili tu semper mecum et omnia mea tua sunt. Epulari autem et gaudere oportebat: quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit: perierat et inuentus est. **BE.** Murmurantibus de peccatorum susceptione scribis et pharisaeis: tres per ordines parabolas saluatores posuit. Quibus primis quantum ipse cum angelis de penitentium salute gaudeat insinuat. In hac vero tertia non suum tantummodo suorumque gaudium demonstrat: sed et inuidentium murmur reprehendit. Dicit enim: Erat autem filius eius senior in agro. **AV.** de que. euange. Maior filij gionem: sed tamen in domo non est. In agro autem est: et ipsa hereditaria opulencia legis: et prophetarum terrena potius operatur. Veniens autem de agro domum appropinquare

propinquare cepit. i. labore seruili operis improbatore
ex eadem scripturis ecclesie libertatem considerauit. vñ
sequitur: Et cū veni. et appropio. et audi. simpbo. et choz
id est spū sancto plenos vocibus psonis euangelii predi
care. Sequitur: Et vocauit vnum de seruis: et interroga
uit quid hoc esset id est sumit ad legendum aliquem pro
phetarum: et in eo querens quodammodo interrogat.
vnde ista festa in ecclesia celebrantur in qua se esse non
videt. Respondeat ei seruis pā tris prophetas. Sequi
tur enim. Ite dixit illi: frater tuus venit: et occidit pa
ter tuus vitulum saginatum: quia saluum illum recepit
q. d. In extremis terre fuit frater tuus: sed inde maior ex
ultatio cantantiū dñō canticū nouū: qz laus eius ab ex
tremis terre: et ppter eum qui abfens erat occisus ē vir
sciens ferre imbecillitate. qz quibus non ē narratū de eo
viderūt. AM. Adolefcentio u aut filio. i. ppo et gēib?
israel tanq maior frater bñficiū paternē benedictionis
inuidit: qz faciebāt iudei: qz christus cū gēibus epulare
tur. vnde sequit: Indignatus ē aut et nolebat introire.
AV. de que. eua. Indignat etiā et nūc: et adhuc non vult
introire. Cū ergo plenitudo gentium introierit: egrediet
oppotuno tpe pater eius: vt etiā oīs israel saluus fiat.
vñ sequitur: Pater ergo illius egressus cepit rogare euz
erat eni quandoqz aperta vocatō iudeoz: i salutē euan
gelij: quā manifestatōne vocationis tanq egressus pñs
appellat ad rogandū maiorē filiū. Deinde querēdū ma
ior filius: qñtiones duas hñt. Sequit eni: A. ille rñdens
dixit patri suo: ecce tot annis fuis tibi: et nunq mādātū
tū ppterui. De mādato nō ptergresso facile illud oc
currit: non de omni mādato dicit: sed vno maxime ne
cessario: qz nullū aliū deū pter vñū creatōrē oīum cole
re visus ē. Neqz iste filius in oibus israelitis: sed in his i
teligit psonā habere qui nūq ab vno deo ad simulacra
pūrit. Quāq eni terrena dēideraret: ab vno tñ deo
iste dēiderabat bona: qñs cōmūia euz peccatoribus
vñ et in psalmo dī: Ut iumentū factus fuis apud te et ego
semp tecū. Sed quis ē hedus quē nunq accepit ad epu
landū. Sequit eni: Et nunq dedit mibi hedū vt cū ami
cis meis epularet. Peccator hedū noie significari valet.
AM. Jude hedū requirit: christian? agnū. vñ deo illis
barrabas soluitur: nobis agnus imolaf. Querit etiā in
hedo vñ qz iudei ritū veteris sacrificij pēderūt. vel qui
hedū querūt: expectāt antichristū. AV. de que. eua. Sz
nō inuenio exitū huius sententie. Multū. n. absurdū est
eū cui post dī: Tu mecū es semp: hoc a patre optasse: vt
antichristo crederet. Neqz omnino aliquē iudeoz: q an
tichristū creditur: itū filiū fas ē intelligi. Quō autē
epularet ex illo hedo si ipse ē antichristus q ei nō crede
ret: Ac si hoc ē epulari ex hedū dēcisione: qō ē d antichri
sti pditione letari: quō dicit filius quē recepit pater: hoc
sibi nō fuisse pcessū: cū omnes filij de eius pditione leta
tur sunt. Ipsum igit sibi dñm negatum ad epulandū con
querit: oūm eum peccatorem putat. cum enim hedus est
illi genti. i. cum eam sabbati violatorem et pphanatorem
etmet: iucundari epulis illius non meruit. GRE. Qd
aut dicit: Cū amicis meis. aut ex psona pñcipi cū ple
be intelligit: aut ex psona populi hierosolymitani cū. cere
ris populis iuda. HIE. Vel dicit. Nunq dedit mibi
hedum. i. nullus sanguis pphete vel sacerdotis a roma
no imperio nos liberauit. AM. Impudēs autem fili
us similis est publicano iustificanti se. qz legem seruabat
in littera. impie accusat ab fratribz: q cū meretricibus pa
ternam substantiam prodēgisset. Sequitur eni: Sz post
q filius tuus hic qui ducor aut subāz: (nō cū meretricibz
venit: occidisti illi vitulum saginatum. AV. Meretri
ces autē sunt supstitiones gentium: euz quib? substan
tiam dissipat: qui relicto vero coniugio veri dei: euz de
mone feda cupiditate fornicat. HIE. In hoc aut q dī
cit: Occidisti illi vitulum saginatum: confitetur venisse

xpm: sed inuidia non vult saluari. AV. Non aut pater
eū. q. mentientem redarguit: sed secum pteuerantiam ei
approbans ad pfectionem portiois atqz iucidioris ex
ultationis inuitat. vnde sequitur: At ipse dixit illi: fili tu
semp mecū es. HIE. Vel quod dixerat: iactantia est
non veritas cui pater non consentit: sed alia cōpescitra
tione dicens: Decū es: lege qua stringeris: non qz nō pec
cauerit: sed qz deus eum semp castigando retraxit. Nec
mirum si patri mentis q fratri inuidet. AMBRO.
Sed bonus pater etiam hunc saluare cupiebat dicens:
Tu mecū semper es. vel quasi iudeus in lege vel qua
si iustus in cōmunionē. AV. Quid aut sibi vult q ad
didit: Et oīa mea tua sūt. quasi non sint et fratris sed sic a
pfectis et immortalibus filijs habent oīa: vt sint et oīum
singula: et omnia singulorum: vt enim cupiditas nihil si
ne angustia: ita nihil cum angustia charitas tenet. Sed
quō oīa: nonne et angelos deus in possessione tali filio
subiecisse putandus ē: si possessionem sic accipias vt eius
possessor: ipse sit dñs: non vt qz oīa. Non enim dñi erim?
sed consortes potius angelorum. Si vero possessio sic
intelligitur: quō recte dicimus possidere aīas: veritatem
nō inuenio cur non vere ac ppe id possumus accipere
Non eni illud loquimur: vt dominas veritatis dicamus
aīas. Aut si nomine possessionis ab hoc sēu impedimur
illud quoqz auferatur. nō enim ait pater: Oīa possides
sz oīa mea tua sunt: nec tamē vt ipsius dñi. Quod enim
est in nostra pecunia: pōt familie nostre vel alimentū esse
vel ornamentū vel aliud huiusmodi. Et certe cum ipsū
piem recte ille possit suū dicere: nō video quomodo q
ipsius recte vocari possit: diuersis dñtaxat mōis. Cum
eni bñtudinē illam obtinuerimus: nostra erunt ad viden
dum superiora ad conuoluendum equalia: ad dominādū
inferiora. Congaudeat igitur securissimus maior frater.
AM. Si enim dēinat inuidere: oīa sua sūt: vel iudeus sa
cramenta veteris testamēt: vel baptizatus noua etiā pos
sides. THE. Vel aliter: Totū psona filij: que vñ mur
murare: sumit p oibus quicunq scandalizantur subdi
tis: sic dauid iroducit psonam passam scandalū i pec
catōz pace. TY. Maior igit filij? sicut agricola iuste
bat agricultur: nō terrestre sz aīe agrū fodies: et salutis
arbores inserens. f. vñtutes. THE. Vel erat i agro hoc
ē i mūdo colēs ppiā carne: vt repleat panibus: et semē
nans i lachrymis vt in gaudio metat. sz cognitis gestis
nolebat intrare ad cōe gaudiū. CHR. Querit aut si
afficit passione liuoris: dolens in pperis alioz. Dicu
dū ē aut q nullus sanctorū dolet in talibus: immo bona
alioz sua existimat: nō aut oportet oīa quecunq para
bola continet ad litteram ptractare: sed sensum elicien
tes cui? cā componit nihil aliud pferuari. Nec q para
bola ad hoc ē composita vt peccatores nō dissidat reuertit
sciētes q magna psequēt. vñ iroducit alios turbatos in
eoz bonis: vt indicet eos liuore tabescētes: sz tāto deco
re honoratos redeūtes: vt etiā inuidiosi possint alijs fie
ri. THE. Vel phariseoz intentionē corripit dñs per
pñtē pabolam quos ex hypostasi notat iustos. q. d. Esto
vos vere iustos esse: nec transgressos aliquod mādato
rum: nūq igitur ppter hoc non oportet admittere a fla
gitijs redeūtes. HIE. vel aliter. Omnis iusticia i cō
patione dei est iniusticia. vnde paulus: Quis me libera
bit de corpore mortis huius. vnde apostoli indignati sūt
p petitione matris filiorum gebedei. Cl. Quod et nos
ipsi qñq patimur: viuunt enim qdam pstantissimam et
optimam vitam: alius autem in ipso sentio multoties ad
deum conuertitur: vel forsitan extremū diē claudere de
bens hac diluit reatus dñō miserante. Hoc quidem ali
quando respuunt ex importuna pusillanimitate: non at
tendentes mentem saluatoris qui de salute penitum
gaudet. THE. Dicit ergo filius patri: Gratis duxi i do
loribus vitam a peccatoribus molestatus. et nūq causa

mei decreuisti mactandum esse hedom. i. persequentem me peccatores: ut paululum recrearet: qualis hedus fuit ahab helie. Qui dicebat dñe pphetas tuos occiderunt AM. Vel aliter notatur hic frater vsqz adeo: ut de villa venire dicatur: hoc est terrenis operibz occupat: ignorans q sunt spūs dei: ut deniqz nūqz p se vel hedū gratur occisum: nō enī p inuidia: sed p venia mundi agnus ē imolar. Iuidus hedū querit: innocens agnus p se desiderat imolari. Ideo 7 sentio dñe: eo q cito qd p inuidiam p̄sencat: iō 7 foris stat: eo q malivolentia euz excludat iō choz 7 symphonā audire n̄ pōt: hoc ē i nullatheatralis incentiua lasciuie. sed plebis 7 cordia p̄sentis q de peccato: e saluato dulcē leticie suauitate 7 resulat. q enīz sibi iusti videntur indignant qn̄ alicui peccatū fatent venia laxat. Quis tu es q dñō p̄radicas: ne videlicet culpā relaxaret: cū tu cui volueris ignoscas: sz remittēdis post penitentiā debem fauere peccatis ne oū venie alterius inuidem ipsi eā nō mereamur a dñō nō inuideam? de longinqua regione remeantibus: qz 7 nos fuimus in regione longinqua.

CA. XVI.

Dicebat at 7 ad discipulos suos. Hō quidā erat diues qui habebat villicū 7 hic diffamatus ē apud illū: quasi dissipasset bona illi. Et vocauit illū 7 ait illi. Quid hoc audio: de te: red de rationē villicationis tue. Jā enī nō poteris villicare. Ait autē villicus intra se. Quid faciā: quia domus meus aufert a me villicationē. Fodere nō valeo: medicare erubescō. Scio quid faciā: ut cū amotus fuero a villicatione: recipiant me in domos suas. Conuocatis itaqz singulis debitoribz domini sui: dicebat primo. Quantum debes domino meo: At ille dixit. Centū cados olei. Dixitqz illi. Accipe cautionē tuā: 7 sede cito 7 scribe quinquaginta. Deinde alio dixit. Tu vero quantum debes? Qui ait centū choros tritici. At illi. Accipe lras tuas: 7 scribe. lxxx.

BED. Postq̄ murmurantes de penitentius receptio ne tribus parabolis saluator redarguit: quartam mox quinqz de elemosyna danda 7 p̄sentia sequenda subiungit: quia 7 ordo p̄dicandi ap̄sumus est: ut post penitentiam elemosyna subiungatur. vnde dicitur: Dicebat autē ad discipulos suos: Homo quidā erat diues q habebat villicū. **CHR.** Opinio quedā erronea aggrauata mortalibus auget crimina: minuit bona. Ea vero est opinari: q ea quecuqz possidemus i vsu vite possideamus ut domini: 7 ideo etiam opportune ea apprehendim? tanqz bona p̄cipua. Sed contrariū est: non enī nos ut domini in vita p̄senti collocati sumus in p̄p̄ia domo: sed tanqz hospites 7 aduene quo nolumus ducimur: 7 quo tempore non putamus qui nūc locuples est in breui sit mendicus. Ergo quicunqz sis: noveris te esse dispensatōrē alienoz: 7 transitorij vsus 7 breuis tibi iura concessa sunt. Abiecto ergo ab aīa domini fastu: sumas humilitatem 7 modestiā villici. **BED.** Villicus quippe ville gubernator est. vnde 7 a villa nomen accepit. Jconomus autem tam pecunie q frugum 7 omniūz que habet dominus dispensator est. **AM.** Et hoc ergo discimus nō ipsos esse dños: sed potius villicos alienaz facultati. **THE.** Deinde q cum non exercemus dispensationem opū ad libitū dñi: sed ad proprias illecebras: pmissis abutimur: criminosi villici sumus. vnde sequitur: Et hic diffamatus est apud illū: quasi dissipasset bona illius. **CHR.** Interea euulsus a villicatione

cripit. Sequit enim: Et vocauit illum: 7 ait ei: Quid hoc audio de te: Redde rationem villicationis tue. Jā enī nō poteris villicare. Quotidie talia nobis per officium exclamat dominus: ostendens nobis fruentem inmerito sospitate: priusqz vesperscat exanimum: 7 alii inmerito dia expirantem: 7 diuersimode ab hac villicatione solutū. Sed fidelis dispensator: qui de propria villicatione satisfactione confidit: desiderat cum paulo dissolui: esse autē christo. Is autem cuius sunt vota terrena: anxiatur i cū tu. vnde de hoc villico subditur: Ait autem villicus intra se. Quid faciā: quia domus meus. au. a me villicationē fodere nō valeo: medicare erubescō. Impotentē esse in opere crimen ē vite inertiis. Nō enim timeret si consuetudine affectare labores: q si fm allegoriam accipiamus parabolaz post transmigrationem hic factaz non est tempus operandi. Vita p̄fens habet exercitiūz mandatorū: iura vero solatiū. Si nihil operatus es hic frustra futurum curas: sed nec medicando p̄ficio: Huius indicium sunt virgines fatue: que imprudenter a prudentibus mendicauerunt: sed reuerse sunt vacue. quilibet enīz sui p̄uersione ut tunicam induit: non ē autē eā exuere nec eā bire cum alio. Sed debitorum remissionem ingratulatus est nequitie villicus: statūes sibi malozū remediū in consensu. Sequit enim: Scio qd faciā: ut cū amotus fuero a villicatione: recipiēt me i domos suas. Quoties enī quis exira suū p̄cipiēs: leuat beneficio sarcinā peccatoz: vel relaxando dēbita dēbitoz: vel tribuēs in opibus copiam: ea que sunt dñi largiens: multos amicos peliat p̄bituro sibi coram iudice testimonium v̄ritatis non vocāus: sed bonoz operum ostensione: qm̄ etiam paratos p̄ testimonij refrigerij māsione. Nihil at est mirum sed oīa sunt vitionis dñi. vñ sequit: p̄uocatis itaqz singulis debitoribus dñi sui: dicebat primo: Quantum debes domino meo: At ille dixit. Centum cados olei.

BE. Cados grece est amphora continens vñas tres. Sequitur: Dixitqz illi: Accipe cautionem tuam 7 sede: 7 cito scribe quinquaginta. dimidiam ei partem dimittens. Sequitur: Deinde alio dixit: Tu qm̄ dñes autē cū choros tritici. Chorus modiqz. xxx. p̄pletur. Sed ait illi: Accipe litteras tuas: 7 scribe. lxxx. Quātem partem ei dimittens. Simpliciter ergo sic potest accipi. Quisquis indigentiam pauperis vel ex dimidia vel ex quinta alleviat parte: misericordie sue mercede donandus ē. **AV.** de que euange. Vel q de centum cados olei quinquaginta fecit scribi a debitorē: 7 de centis choris tritici octoginta: ad hoc valeat arbitror: ut ea que in saeculodotes atqz leuitas iudeus quisqz operatur in ecclesia christi abundant: ut cum illi decimas darent: isti dimidias dēnt: sicut de bonis suis fecit sarcheus aut certe duas decimas dando. i. vñam quintam superent imposita iudeozum.

Et laudauit dominus villicum iniquitatis: quia prudenter fecisset: qz filij huius seculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. Et ego vobis dico: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut cū defeceritis: recipiant vos in eterna tabernacula. Qui fidelis ē i minimo: 7 i maiori fidelis ē: 7 q i modico iniquus ē: 7 i maiori iniquus ē. Si ergo i iniquo mammona fideles n̄ fuistis: qd verum est quis credet vobis? Et si in alieno fideles non fuistis: quod restum ē quis dabit vobis? Nemo seruus pōt duobus dñis seruire. Aut enī vñū odio habebit: 7 alteruz diliget: aut vñū adbe rebit: 7 alteruz contemnet. Non potestis deo seruire 7 mammoni.

AVG. de q. euā. **U**illicū quē dñs cūciebat a villicatu laudauit dñs: eo q̄ in futurū sibi p̄p̄erit. vñ dicit: **Et lau.** do. vil. inq. q. p. u. egisset. Nō in oia debem⁹ ad imitan-
dū sumere: nō enī dñs nro faciēda ē in aliquo fraus: ut dō ipsa fraude elemosynas faciam⁹. **ORI.** Uerū q. gēti-
les dicūt p̄udentiā ē virtutē: et diffinīti eā peritiā bono-
rū maloꝝ: et neutroꝝ: vel cognitiōne agēdoꝝ: et nō agēdo
rū. p̄siderādū est utrū hec dictio p̄la aut vnū significet. dī
enī q. de⁹ pauit celos p̄udentiā: p̄stat bonā ēē p̄udentiā q̄
dñs celos pauit. **Di.** Et in genesi fm. lxx. q. serpēs p̄uden-
tissim⁹ erat: vbi p̄udentiā nō virtutē dicit: s. astutiā ad ma-
la inclinātiōne hñtē: et fm hoc dicit q. dñs laudauit villicū
q. p̄udenti egisset: hoc ē callide et p̄perā. **Et** for: istan qd dī-
xit: Laudauit: nō fm verā p̄meditationē: sed abusiue dēm
est: ut cū dicitur: alique p̄medari in mediocritate: et differe-
tib⁹ reb⁹: et quodāmo mirādos ēē cursus et acūmē qd
vigor: mētis elicit. **AVG.** de que. euā. **C**ōtrario dicitur
iste filius: ut intelligam⁹ si laudari potuit ille a do-
mino: q. fraudē faciebat: q. to apli placeat deo q. fm eius
p̄ceptū opa illa faciūt. **ORI.** filij d. h. seculi nō sapien-
tiores s. p̄udentiores dicunt lucis filij. et hoc nō absolu-
te et simplr: s. in gener suo. Sequit⁹: Quia filij h. seculi p̄u-
dentiores filij lucis in gnātiōe sua sūt. **BED.** filij lucis
et filij h. seculi vocant⁹: quō filij regni et filij p̄ditiōis: cuius
enī vnusq. agit opa ei⁹: cognoscat et fili⁹. **THE.** filios
ergo h. seculi vocat cognoscentes q. sibi cōmoda sūt iterra
filios vō lucis spirituales opes tractantes intuitu diuini
amoris. Inuenimur autē hūanis qdē administratiōib⁹ p̄u-
dent oia disponētes: et sūmopere satagentes: ut si desierit
m. ab administratiōe habeam⁹ vite refugiu: cū vō dispēsa-
re debem⁹ diuitias: nō p̄meditamur q. nobis postmodū sūt
p̄futura. **GRE.** xvij. mo. **U**t ergo in sua manu hoies
post mortē qd inueniāt: an mortē diuitias suas in pau-
perū mīb⁹ ponāt. vñ sequit⁹: **Et** ego vobis dico: facite vo-
bis amicos de māmōna iniquitatis. **AVG.** de v. d. d.
qd beati vocāt māmōna: latine diuitie vocant⁹: ac si di-
ceret: facite vobis amicos de diuitijs iniquitatis. **Hoc** autē
qdā male intelligēdo rapit aliena et inde aliqd paupib⁹
largiunt⁹: et putāt se facere qd p̄ceptū est. Intellect⁹ iste cor-
rigendus est. De iustis laborib⁹ elemosynas facite: nō enī
corrupturi estis iudicē christū: si de p̄da iopis dātes ali-
qd iudicet: ut p. te iudicaret: si iudex ille p. te iudicabit: tā-
ta vis est iusticie: ut et tibi displiceat. **Noli** tibi pingere tā-
le deū: fons iusticie est. **Noli** ergo elemosynas facere de se-
nore et ysuris fidelib⁹ dico: qd. cor. p. xpi erogam⁹. sed si
pecūias tales hētis de malo est qd habetis. **Jam** nolite
malum facere. **Jaceus** dixit: diuitiū rerū mearum do
pauperibus. **Ece** quōd currit qui currit facere amicos de
māmōna iniquitatis: et ne reus aliunde teneat. **Si** cui ali-
quid tui: quādruplū reddam. **Est** et ali⁹ intellectus: Mā-
mone iniquitatis diuitie seculi sunt omnes vnde cūq. sūt
Si enim veras diuitias queris: alie sunt quibus iob nu-
dus abundabat: quando in deum cor plenum habebat.
Ite autem ab iniquitate appellat⁹ diuitie: quia vere nō
sunt: paup̄tate enim plene sunt: et semper obnoxie casib⁹.
Si enim vere diuitie essent: securitate tibi daret. **AVG.**
de que. euā. **U**el diuitie iniquitatis dicunt⁹: q. nō sūt iuste
diuitie nisi in iqd: et q. in eis p̄stituit⁹ spez atq. copiam sue
bīditiōis. **A**i iustis vero cū possident: est qdē ista pecūia
s. nō sūt illis diuitie nisi celestes et spirituales. **AM.** **U**el
iniquū māmōna dicit⁹: q. varijs diuitiarū illecebris no-
stras auaricias tēpat affect⁹: ut velim⁹ fūire diuitijs. **BA.**
Si. **U**el si successeris p̄monio ab iniustis cōgregata ce-
pisti. in p̄lib⁹ enī p̄decessorib⁹ necesse ē alique repiri q. ius-
te vsurpauerit aliena. **Ponā** autē ut nec pater exegerit: s. a-
urū vnde hēs. **Si** quidē dicit⁹ a me: ignar⁹ dei es: n. ha-
bēs noticiā creatori. si vō a deo: dicit nobis rōne pp quā
eas accepisti: an n. dei est tra et plenitudo ei⁹: ergo si cōis
dñi nra sunt: erūt et p̄seruoz nroꝝ. **THE.** Ille gōicū

opes neq. cie quascūq. dñs dedit ad ipēdā necessitatē fra-
trū ac p̄seruoz nroꝝ: nos vō tenem⁹ nobis. Dicebat igr
a p̄ncipio oia paupib⁹ tradi. verū q. iniquitatis fūim⁹ vil-
lici: nequī retinētes qd deputatū ē ad alioꝝ op⁹: non est
oio manēdū in hac crudelitāte: s. ipartiedū est paupib⁹:
ut recipiamur ab eis in celestib⁹ tabernacul⁹. **Sequit⁹** enī
Ut cū defeceritis recipiat⁹ vos ietna tabernacula. **GR.**
xij. mo. **Si** autē eoz amicitijs eterna tabernacula acq-
rim⁹ dātes p̄sare debem⁹: q. patronis pot⁹ mūera offe-
rim⁹ q. egenis dona largimur. **AVG.** de ver. d. d. **Q**ui
sunt enī q. habebūt tabernacula etna: nisi sci dei? **Et** q. sūt
qui ab ipsis accipiēdi sūt in tabernacula etna: nisi q. eoz
indigētē seruiūt: et qd eis op⁹ est hilarit⁹ submīstrant. **Ite**
sunt mīmī xpi: q. oia sua dimiserūt: et secuti sūt eū. et qd d
habuerūt: paupib⁹ distribuerūt: ut deo sine seculari cōpe
de expeditū seruiēt: et ab onerib⁹ mūdi liberatos velut pē-
natos fursū hūeros tollerēt. **AVG.** de q. euā. **N**ō ergo
eos a quib⁹ recipi volum⁹ in tabernacula eterna tanquā
debitores dei fas est intelligi: cū iusti et sci significēt hōc
loco q. eos introducāt: q. necessitatib⁹ suis terrena bōa cōi-
cauerūt. **AM.** **U**el alit⁹: facite vo. am. de iūquo māmō-
na. ut largiēdo paupib⁹: angeloz ceterozq. scōz grāz
ppem⁹. **CHR.** **A**ntēde ē q. nō dixit: ut suscipiat⁹ vos
in suis māmōib⁹: nō enī ipsi sunt q. suscipiūt. vñ cū dixit: s.
facite vo. am. addidit de mam. inq. oñdes q. n. simplr
eoz amicitia nobis patrocinabit⁹: nisi bōa opa nos comi-
tent⁹: nisi euacuem⁹ iuste diuitias p̄gestas iuste. **Ars** igr
artū p̄tissima ē elemosyna. nō enī nobis domos fabri-
cat luteas: s. vitā pennē ipēdit. **Singularū** artū alia alte-
rius admiculo indiget. cū autē miser erit o. nulli alteri⁹
s. soli volūtatis ē op⁹. **CI.** **S**ic igr docebat xps affluē-
tes diuitijs sūmope diligere amicitia pauperū: et thesau-
rizare in celis. **N**ouerat autē hūane mētis ocsidā: quō am-
bientes diuitias nullū charitatū op⁹ ipēdūt egēb⁹. q.
igr talibus nullus spiritaliū donoz fructus proueniat:
manifestis exemplis ostendit subdens: **Qui** fide. ē in mī-
nimo: et in malo. fide. est. et q. in modi. iniquus est: et in ma-
lo. iniquus est. **A**perit autē nobis dominus oculum cor-
dis exponens quod dixerat: cum subdit: **Si** ergo in ini-
quo mam. fide. non fui. quod verum est quis cre. vobis:
Et igr mīmū iniquis māmōna. i. terrene diuitie: q. super
na sapientib⁹ nihil esse videntur. **Arbitro:** ergo aliquem
esse in modico fidele: cum de his mīmīs oppressis erūm
na subsidii impit. **Itaqz** si in modico fuerim⁹ p̄fidi: quo
pacto ab eo obtinebim⁹ verū. i. diuinorū charismatū no-
bis donū: anime humane imprimēs diuinā spēs. **Quod**
autē ad hoc tendat intentio verbo: ū domini: per sequētia
pater. **Dicit** enī: **Et** si in alieno nō fuistis fideles: qd vrm
est: quis dabit vobis? **AM.** **A**liene nobis diuitie sunt:
q. p̄ter naturā sūt: neq. nobiscū nascūt⁹: neq. nobiscū trās-
cunt. xps autē n. est: q. hoīz vita est. deniq. i. ppia vīt
THE. **S**ic igr hucusq. docuit nos q. fidelit⁹ deceat di-
sp̄sare diuitias. s. q. op⁹ disp̄satio fm deū nō alit ob-
tinet⁹: q. p̄p̄abilitatē at ad diuitias nō affectū subiungit
Nemo ser. pot. duo. d. d. ser. **AM.** **N**ō q. duo: sed vnus
est dñs. nā et si sunt q. māmōne seruiat⁹: nō ille nonit aliq
iura dñatus: sed ipsi sibi iugū seruitutis iponūt. **U**n⁹ est
dñs: q. vn⁹ est deus. vñ p. p̄s et filij vnū esse dñatū. **Et**
h. rōnez assignat subdēs: **Aut** enī vnū odio habebit et al-
te. dñi. aut vnū adhibebit: et alte cōtem. **AVG.** de que.
euā. **D**ec autem non passim aut quasi temere dicta sunt.
nemo enim interrogatus utrū diligat diabolum: respon-
det se diligere: sed potius odisse: deū autē se diligere oēs
fere p̄clamat⁹: ergo aut vnū odier. f. diabolum: alteruz dili-
git. f. deū. aut alteri adhibebit. f. diabolo: cū q̄si ei⁹ p̄mia
temporalia sectat⁹: et alterū contemnet. f. deū: sicut solent
minas eius postponere cupiditatib⁹ suis q. de bonitate
eius ad ipunitatē sibi blandiunt. **CIR.** **C**onclusio autē
est totius sermonis quod sequitur: **N**on pot. deo ser. et

mam. Totū igit studiū transferam ad alterū diuitijs ab renūciātes. **BED.** Audiat ergo hoc auar: nō posse si mul diuitijs christoq; seruire: tñ nō dixit: Qui hz diuitias sed Qui seruit diuitijs. Qui enī diuitiarū seru: est: diuitias custodit ut seruis: q autē seruutis excussit iugū distribuit eas ut dñs. sed q fuit māmonē illi vtiq; seruit qui rebus istis terrenis merito sue pueritatis ppositus ē princeps huius seculi nominatur.

Audiebant autem omnia hec pharisei q erāt auari: et deridebant illum. Et ait illis: Vos estis qui iustificatis vos corā hoibus: deus autē nouit corda vestra. Quia quod hoibus altū est: abominatio est apud deū. Lex et pphete vsq; ad iohannē et eo regnū dei euangelizat: et omnis in illud vim facit. Facilius est autē celū et terrā pterire: q; de lege vnum apicē cadere. Omnis qui dimittit vxorem suā et alterā ducit: mechaf: et qui dimissam a viro ducit mechatur.

BED. Monuerat christus scribas et phariseos d sua iusticia nō psumere: sed pctōres penitētes recipere. et elemosynis sua pctā redimere: s; illi pceptoē misericordie humilitatis et psumonie deridebāt. vñ dī. Audie. autē oia hec pha. q erant aua. et deridebāt eum. Duas ob cās: q; vel min⁹ vtilia imparet: vel a se iam facta supfluis ingere ret. **THE.** At ois detegens in eis occulta malicia: oñ dicit eos simulare iusticiā. vñ subdit: Et ait illis: Vos estis qui iustificatis vos corā homi. Iustificauit se coram hominib⁹ q pctōres tanq; infirmos desperatosq; ptemnūt se autē ipsos tanq; pfectos elemosynarū remedio op⁹ non habere credūt: sed noxijs tumoris altitudo: q; sit iuste dā nāda videt ille q illuminabit abscondita tenebrarū. vñ sequit: Deus autē no. cor. ve. **THE.** Et is abominabiles ei estis ob arrogantia et ambitu humani fauori. vnde subdit: Quia qd hoibus altum est: abominatio est apud deū.

BED. Disputante autē ptra auaricia saluatorē: pharisei deridebāt: quasi ptra legē pphetisq; pceptis: vbi multi diuissimū deo placuisse legunt. sed et ipse moyses pplm quē regebat: si legē sequeret: omnib⁹ terrenis bonis abū daturū pdixit: quibus dñs occurrens oñdit inter legem et euangelij: sicut pmissiō ita et pcepto nō minūz esse differentia. vnde subdit: Lex et pphete vsq; ad iohannē.

AM. Non quia lex defecit: sed q; incept euangelij pdicatio. vident enī minora ppleri: cum potiora succedant. **CHRY.** Per hoc autē reddit eos celeres ad sui fidez q; si vsq; ad ipso iohannis psumata sunt oia: ego sum q; venio. Nō enī destitissent pphete: nisi venissem ego. S; dices: Qualis pphete vsq; ad iohannē: cum multo ples pphete in nouo q; in veteri testō fuerint: sed de illis pphete dicit qui pnuiciauerūt christi aduentū.

EVSE. No uerūt autē piores pphete pdicationē regni celozū: s; nullus eozū expresse annūciauerat poplo iudcozū: eo q; pu erilem menre iudei habentes imbecilles erant circa pdicationis inensitatē. Prīm⁹ autē iohannes manifeste pdicauit appropinquasse regnū celozū: necnō et peccatozū remissionē per lauacriū regenerandiōis. vnde sequitur: Et eo regnū dei euangelizat: et omnis in illō vim facit. **AM.** Lex enī multa fm naturā tradidit: ut naturalib⁹ indulgentioz; desiderijs ad iusticie studiū nos vocaret. christ⁹ naturā incidit: q; naturales quoq; amputat voluptates: s; ideo vim facimus nature: ut nō ad terrena demergat: sed ad supna se erigat. **EVSE.** Magna enī pugna incūbit mortalib⁹ in ascensu celozū: q; enim hoies carne mortali vestiti subfugent voluptatē: et omne illicitū appetitū imitari volentes vitā angelicā: quō nō fit violenti. Quis autem vidēs diuino insudātes cultui: et pene suā carnem mortificātes: nō reuera fatebit illos vim iſerre regno celozū.

lozū: s; et si quis indagauerit mirandū ppositū venerādū nū martyriū: fatebit eos vim irrogare in regnū celozū.

AVG. de que. eua. Cum etiā faciūt in regnū celozū: vñ nō solū tpalia ista ptemnāt: sed etiā linguas deridentē se talia ptemnētes. Hoc enī subūxit euāgelista cū dixisset: Derisus fuisse iesuz: cū de ptemnēdis terrenis diuitijs loqueret. **BED.** Ne autē putarēt in eo q; dixit: Lex et pphete vsq; ad iohannē: legis vel pphetarū ab eo destructioes pdicari: hoc excludit sub dēs: Facilius autē est celū et terrā pterire: q; de lege vnum apicē cadere. Pterit enī figura b⁹ mudi: de lege autē nec vni⁹ quidē littere sūmitas. nec minima: q; a sacris spiritalib⁹ vacāt: et in lex et pphete vsq; ad iohannē: q; nō potuit vltra venturū pphetizari qd iohannis pconio iā vñisse clarebat. qd at de lege i ppetuū nō violādo pdixerat: vno exēpli gra d illo supio pfirmate stionio dices: Ois q; dimittit vxorē suā et ducit alterā mechaf: et q; dimittit a viro ducit mechaf. vt ex hoc vno disce ret et i celis cū nō ad soluēda: s; i plecta decreta legis vñisse.

THE. Qd enī cū impfectū lex impfecte loqret: ex hoc p; q; duris pcorādis iudeoz; ait: Si vir odio habuerit coniugē: dimittit eā: q; cū homicide cēt et gaudent in sanguine: nec astricto sibi miserebant adeo ut filios et filias mactaret demonib⁹: nunc vō pfectiois doctrine op⁹ est. Ob hoc igit dico: q; si quis repudiat coniugē: nō incumbit eā fornicatiōis mechaf: et qui aliā duxerit mechatur.

AM. Prius autē dicendū arbitror de lege coniugij: ut postea de phibendo diuortio disputem. Quidā putant de coniugij a deo esse: quia scriptū est: Quos deus coniunxit homo non separet. Quō ergo apostolus dixit: Si infidelis discedit discedat. In quo ostendit non a deo esse omne coniugij: neq; enim christiani gentilibus dei iudicio coniunguntur. Noli ergo vxorem dimittere: ne deus tue copule diffitearis auctorem. Et enim si alienos multo magis vxorios debet tolerare et emendare mores: que cū puulis feta dimittit. Durum si excludas parentes: pignora teneas: ut ad cōmuniā parentis addas etiam pietatē iniuriarū: duri⁹ si ppter matrē etiam filios simul pellas pateris ne liberos tuos viuente te esse sub virico: ac iolum matrē esse sub nouerca: Quā periculosus si fragilis adoleſcentie etatem errozi offeras: q; impium si eius detritas senectutem cui⁹ desolaueris iuuentutem. Pone si repudata non nubat: et hoc tibi debuit displicere cui adultero fidem seruat. Pone si nubat: necessitas illius tuū crimen est: et quod coniugium putas adulterium est. Hoc moraliter tamen: quia supra ppoposuerat regnū dei euangelizari: tū dixisset de lege vnum apicem nō posse cadē sub iecit: Omnis qui dimittit vxorem suā et ducit alterā mechaf: et q; dimittit a viro ducit mechaf. vñ ex hoc vno disce ret et i celis cū nō ad soluēda: s; i plecta decreta legis vñisse.

Homo quidā erat diues qui induebatur purpura et bysso: et epulabatur quondie splendide. Et erat quidā medicus nomine lazarus qui iacebat ad ianuā eius vlcenibus plenus cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: et nemo illi dabat. Sed et canes veniebant: et lingeabant vlcera eius.

BED. Admonerat supra domin⁹ facere amicos de mamona iniquitatis: quod audientes pharisei deridebāt deinde illa que preposuerat: exemplis astruit dices: Dominus quidam erat diues. **CHRY.** Erat: non Est. quia pterit quasi vmbra fugiens. Non autē ois sancta paupers aut diuitie criminose: sed ut luxuria infamat diuitias: ita paupertatem cōmendat sanctitas. Sequit: Et indu. purpura et bysso. **AM.** Purpura color regū habet: et cōcis

marinis ferro circūcisissimis emissis: byssus vō gen^o lint can didi & molliissimi. **GRE.** in ho. Si autē subtilius p̄ciōsa rūq; vestū cultus culpa nō esset: nequaq; sermo dei hoc taz vigilāte expiūmeret. Nemo quippe vestimēta p̄ciōsa nisi ad inanē gloriā querit: ut honoratioz ceteris esse vide atur. nemo enī vult ibi p̄ciōsis vestib⁹ induit: vbi ab alijs nō possit videri.

CHRY. Cinerē & puluerē & terrā pur purā & serico p̄tegebat fm vestimēta eius: ita & epule. et nos quales epule: talia & vestimenta. vñ sequit^r. Et epula bas quotidie splendide. **GRE.** p̄mo moral. Ubi solerē intueūdū est: qz celebrari sine culpa p̄uinita vix p̄nt: pene semper epulas p̄comitat voluptas. Nam cū corp⁹ in re sectiois delectatioē resoluit: cor ad inanē gaudiū relaxa tur. Sequit^r. Et erat quidā mendic⁹ noīe lazar⁹.

AM. Narratio magis q̄ parabola videt qn etiā nomen expi mī. **CHRY.** Parabola vō illa est: vbi exemplū poni tur: & tacitē noīa. Interpretat autē lazar⁹ qui adiut^r est: pau per enī erat: & illum dñs adiuuabat. **CL.** Uel aliter. Pñf sermo de diuitē & lazarō siliūdinariē scrip^t est in pabola ut innot^e cat qz qui terrenis affluū opib⁹: nisi velint opi tulari necessitatib⁹ pauperū: grauē incurrēt sniaz. Refert autē traditio iudeoz lazarū quendā fuisse tunc tps i hie rosolymis extrema p̄ssum inopia & infirmitate: cui me minit dñs introducēs eū in exēplū ad maiore sermonis manifestationē.

GRE. n ho. Notandū etiā est: qz in po pulo plus solent nota & iūti q̄ pauperū scri. Pñs autēz nomen pauperis dicit^r: & nomē diuitis nō dicit^r: qz deus humiles nouit atq; approbat: sup̄bos ignoat: ut autem amplius. p̄baref pauper: simul hunc & pauptas & egritū do tabescit. Sequit^r enī. Qui iacebat ad ianuam eius vl ceribus plenus. **CHRY.** Ideo iacebat ad ianuā ne ol ues diceret: Nō vidit: nemo mibi nūciat. videbat enī exi ens: & reuertens. Ideo vlcerib⁹ plenus ut crudelitātē diuiti sūo corpore demonstraret. morte corpis tui vides ia cere ante ianuā: & nō misereris. si dei p̄cepta nō cōside ras: saltem p̄ditiois tue miserere: & time ne ipse talis effi ciaris. egrotatio autē habet aliquod solaciū: si opes hē. Quanta ergo in isto pena est: in quo inē tanta vulnera nō meminit dolores plagarū: s; famē: Sequit^r enī. Cupiēs saturari de micis que cadebāt de mensa diuitis. q. d. Qd p̄cis de mensa hoc p̄be in elemo synā: fac o amna lucrū.

AM. Insolentia autē & tumor diuitū in diuitijs p̄peten tius subinfert. Sequit^r enī. Et nemo illi dabat. Ita enī sunt p̄ditiois humane inmemores: ut tanq; sup̄a natu rā sit: de miserijs pauperū incontinua quoz capiāt volu ptatū: videant in opē: insulēt egenti: & quoz misereri de ceat: his auferant. **AVG.** de ver. do. Inexplicabilis enī auaricia diuitū: nec timet deū: nec hoīem veret. non par cit patri: amico fidē nō seruat: viduam opprimit: rem pu illi inuadit. **GRB.** in ho. Insuper pauper videbat p̄ cedentem diuitem ab obsequentiū circūfultiri: se in iſt mitate & inopia a nullo visitari. nam quia nemo ei ad vi sitandū aderat: testant canes qui licenter vulnera eius li gebant. Sequit^r enī. Sed & ca. venie. & linge. vlce. eius.

CHRY. Ulcera que nullus hominū lauare dignabāt & tractare: fere mites lambunt. **GRE.** in hom. Ex vna ergo re omnipotens deus duo iudicia exhibuit: duz la zarū pauperē ante ianuā diuitis iacere p̄misit: ut & diues impius damnatiois sibi augetet vltionē: & tentatus pau per crederet ad remunerationē: qz p̄spiciebat ille quoti die cui miserere: videbat iste de quo p̄baretur.

CHRY. Ulcera que nullus hominū lauare dignabāt & tractare: fere mites lambunt. **GRE.** in hom. Ex vna ergo re omnipotens deus duo iudicia exhibuit: duz la zarū pauperē ante ianuā diuitis iacere p̄misit: ut & diues impius damnatiois sibi augetet vltionē: & tentatus pau per crederet ad remunerationē: qz p̄spiciebat ille quoti die cui miserere: videbat iste de quo p̄baretur.

CHRY. Ulcera que nullus hominū lauare dignabāt & tractare: fere mites lambunt. **GRE.** in hom. Ex vna ergo re omnipotens deus duo iudicia exhibuit: duz la zarū pauperē ante ianuā diuitis iacere p̄misit: ut & diues impius damnatiois sibi augetet vltionē: & tentatus pau per crederet ad remunerationē: qz p̄spiciebat ille quoti die cui miserere: videbat iste de quo p̄baretur.

CHRY. Ulcera que nullus hominū lauare dignabāt & tractare: fere mites lambunt. **GRE.** in hom. Ex vna ergo re omnipotens deus duo iudicia exhibuit: duz la zarū pauperē ante ianuā diuitis iacere p̄misit: ut & diues impius damnatiois sibi augetet vltionē: & tentatus pau per crederet ad remunerationē: qz p̄spiciebat ille quoti die cui miserere: videbat iste de quo p̄baretur.

ut intingat extremū digiti sui in aquam: ut refrige ret linguā meaz: quia crucior in hac flamma. Et dixit illi abraam: Sili recordare quia recepiſti bo na in vita tua: & lazarus similiter mala. Pñc autēz hic consolatur: tu vero cruciaris. Et in his omni bus inter nos & vos chaos magnū firmatus ē: ut bi qui volūt hinc transire ad vos nō possint: neq; inde huc transire.

CHRY. Audiuim⁹ qd vtriq; i ira passi sūt: videam⁹ qd vtriq; patiant^r apud inferos. Qd ipale fuit p̄terit: qd sequit^r eternū est. Uterq; mortu⁹ est. illū angeli: hunc pene susceperūt. Di enī: factū est aut ut morte. medi. & porta. in sinu abrae. Tante pene repente delectio cōmutant. Porta tur post tantos labores: qz deſecerat: ne saltē ambulans laboraret: & portabat ab angelis. Nō suffecerat ad por tandū pauperē vnus angelus: s; p̄pterea plēs veniūt ut chorū leticie faciāt. gaudet vnusq; angelus tantū onus tāgere: libent^r talib⁹ onerib⁹ p̄grauant ut ducant homies ad regna celoū. Portat^r est autē i sinu abrae: ut illū palpa ret & refocillaret. Sinus abrae padisus est. Ideo aut an gelī mīstrātes iuleſt pauperē: & locauerūt eū i sinu abrae qz i3 deſpect^r iaceret: nō in desperauit: nec blasphemauit dicēs: hic diues in neq;cia viuens gaudet: & tribulationē nō patit^r: ego vō nec obtinere valeo necessariam escam.

AVG. de origine aīe. Qd autē abrae sinū exiſtimas eē corporeū: vereor: ne in re tanta iocularit nō serio agē cre dāris. Neq; enīz vsq; adeo deciperis: ut arbitreris cor poreū sinū hoīs vnus ferre tot aīas: imo ut fm te loquar tot corpa quot illuc angeli: sicut lazar⁹ p̄ferunt: nisi opine ris fortasse illā vnā aīam solā ad eundē sinū puenire me ruisse. si errare pueriliter nō vis: sinū abrae intelligere re motā sedē quietis atq; secretā: vbi est abraam: & iō abrae dictā nō qz ipsius iū sit: sed qz ipse multarū gentiū pater sit: qui ad imitandū fidei p̄ncipatuz p̄posuit^r est. **GRE.** in home. Cum autem duo essent inferius corda: paupis s. & diuitis vnus deſuper erat inspector: qui & pauperem tēdando exercebat ad gloriā. & diuitē tolerando expecta bat ad penaz. vnde sequit^r. Mortuus est autē & diues.

CHRY. Mortuus quidem est tunc corpore: sed erat illi ante animā mortua: nihil enī agebat ex operib⁹ anī me. nam totus seruo^r eius qui puenit ex dilectione pio ximi expirauit: & erat corpore defuncto defunctioz. Nul lus autem est qui sepeliendo diuiti ministrasse dicatur ut lazarō. eo nanq; qz in lato itinere delectatus multos ha buit obsequētes adulatores: ut peruenit ad finē priuat^r est omnibus. Simplicit^r enī sequit^r. Et sepultus est in inferno. Sed etiā anima eius dum viueret sepeliebatur ob ruta corpore quasi sepulchro. **AVG.** de que. euāg. Se pultura autē inferni penarū p̄funditas est: que superbos & imiticoz des post hanc vitam vorat. **BASJ.** Est aut infern⁹ quidā locus cōis in intimo terre obumbat^r vn diq; & opacus: cuius est quoddā orificiū in p̄fundū ten dens: per qd patet deſcensus aiabus ad mala damnatis.

CHRY. Uel sic ut regū carceres extra manent: sic & extra mundū foris alicubi est infern⁹. vnde & exterior: res tenebre dicte sunt. **THE.** Quidā vō dicūt infernū eē transitū ab apparenti ad dispārens & deſormitatem anī me. Quamdiu enī anima peccatoz is in corpore est ap pareret per proprias operationes: ut autem euolat de cor pore sit deſormis. **CHRY.** Sicut autem pauperi dū viueret grauiozem penam reddebat iacere ante ianuam diuitis: & aliena bona p̄spicere: sic diuiti mortuo au gebat exitium accubitus in gecenna: & p̄spectus delecta tionis lazarī: ne solum to:mento:rum natura: sed & colla tioē honoris illi⁹ itolerabili⁹ sentiret supplicii. vñ sedē: Eleuās autē oculos. su. cū esset in toz. vi. abra. a longe. Eleuā uit quidē oculos: ut illū inspiceret non ut deſpiceret. laza

rus enī sursum erat ille de co: suz. illū plures angeli porta-
bant: istūz infinita tormēta possidebat. videnō dicit. Cū
esset in tormēto: sed in tormētis. torus enī in tormētē erit
oculos solos liberos habebat: ut alter? leticia possit as-
picere: ut magis torqueat: qz nō hz qd ali? hz. aliozū di-
uitie eozū q in paupate sunt: tormēta sūt. **GRE.** Si aut
abzāā adhuc in imis nō ē: hūc diues in tormētis posuit?
nō videret. Eos enīz q celestis patrie vias secuti sunt: p
egressus carnis inferni claustra tenuerūt: nō ut pena qua
si peccatores plecteret: sz ut illos in locis remotioribz rege-
scētes: qz necdū infessio mediatoris aduenerat: ab igres-
su regni reat? p me culpe retineret. **CHRY.** Multi aut
erant paupes iusti: sed qui lacuit ad limina ei? aspectui oc-
currit ad ei? utilitā. **Sequit.** Et laza. in si. eius. Hinc ino-
tescit qz oēs q a nobis offendunt: obgiciunt nro pfectui.
Diues aut lazarū nō penes aliū iustū: sz in sinu abzāe vi-
det. erat enī abzāā charitātū? hic aut crudelitātis arguit.
Ile sedēs ante fores venabat transeuntes: z in domū pa-
triā ingerebat: hic vō z manētes int? auertebat. **GRE.** In
ho. Qui nimirū diues cū cuius in hac vita misereri nō vo-
luit: in suo iā supplicio posuit? patronū querit. **THE.**
Nō tū dirigit sermonē ad lazarū sz ad abzāam: qz forsan
erubescēbat z putabat lazarū remissi malozū ex ppijs iu-
dicās de illo. vñ sequit. Et ipse cla. dixit. **CHRY.** Ma-
gne enī pene: magna vocē reddebat. Pater abzāaz. q. d.
Pater te voco nā: quō fili? q pdidit suā substantiā: sz meo
vicio te patrē pdiderim. Miserere mei. frustra agis peni-
tentia vbi nō est pnie loc? Tormēta te cogit: nō mēns af-
fectus. Quicūqz in regno celozū est: nescio an eius q i in-
ferno est valeat misereri. Creator creature miseretur sue.
Un? venit medicus q sanaret morbos: alij sanare nō po-
terāt. Mitte lazarū: erras miser. Abzāā mittere nō pōt: sz
suscipe pōt: ut intigat extremū digiti sui in aquā. Lazaru
videre nō dignabari: z nūc digiti ei? desideras. Hoc qd
petis: tu ei debebas facere cum adhuc viueret. Aquā de
sideras: q delicatos cibos ante fastidiebas. Uide pscia z
pccōris: nō totū audet poscere digitū. Instruimur aut q
lit: vtile in diuitijs nō pndere: ecce diues indiget paupere
q qnqz esuriēbat. Mutant res z notificat oib? qd esset di-
ues: qd esset paup. sicut enī in theatris cū aduersa scit:
z astates recedūt: exeuntes z amictū deponētes: q reges
z ptores vñ fuerāt: oib? vlcētibz pleni videntur tūc sic
z adueniēte morte: z soluto spectaculo: vñuersi laruis ege-
statis z diuitiaz depositis: ex solis opibus diiudicant q
nā vere sint diuites: qui paupes: q gloriofi: que inglorij.
GRE. in ho. Diues enī iste q vlcērato paupī mēse suc-
vel minutū dare noluit: in inferno posuit? vsqz ad mima q
renda puenit. nā gūta aque petiuit: qui mēcas panis nez
gaut. **BASI.** Cōdignū āt pmiū reddidit diuiti: illi ignis
z infernalis pena: lingua arefacta: vice lire sonātis gemi-
tus: vice pot? desiderij stille: vice speculatozū enoimū
caligo pfunda: vice ambit? incessantis puigil ymes. vñ se-
quitur. Ut refrigeret lin. me. qz crucior in hac flamma.
CHRY. Nō aut q diues fuerat torqbat: sed qz miser-
tus nō fuit. **GRE.** in ho. Hinc colligēdū ē qua pēa mul-
ctandus sit q aliena diripit: si inferni damnatiōe pcutitur
qui ppiā nō largit. **AM.** Cruciat etiā. qz luxurioso ca-
rere delitjs pena est: aq aut est refectio aie in doloribus
pstitute. **GRE.** in ho. Quid aut est q in tormētis pos-
tus lingua sua refrigerari postulat: nisi qz qz puiādo o-
loqcitāte peccauerat: p retributōis iusticiā in lingua atro-
cius ardebat. Abundare enī in puiāis loqcitā soler.
CHRY. Multa enī lingua eius supba locuta est vbi
pēam: ibi z pena. z qz psumū lingua peccauit: ampli? torq-
tur. **AVG.** de q. euā. Vel q lingua suāz vult refrigerari
cū in flama tor? arderet: significat qd scriptū ē: Dors et
vita in mātibz lingue. z qz oze pfessio fit ad salutē: quod p
supbiā ille nō fecit. Extremū aut digitū: vel mīmā opatio-
nē significat q p spm scm subuenit. **AVG.** de origine aie

dictis at mēbra hic aie describunt: z via p oculū totū ei
put itelligit: qz dicit? ē leuare oculos suos: p lingua fauces
p digitū manū. Quid aut cause est: ut noia ista mēbrozū
in oco tibi corp? nō faciāt: in aia faciāt? An vō qz de cre-
atura dicunt? pprie accipiēda sunt: qn aut de creatori tro-
pice atqz trāsate. Pēnas itaqz corpēas datur? es nobis
qn nō creator sed creatura. i. homo dicit. Si assuipera
pēnas meas diluculo. Porro si. ppterea linguāz habuit
diues ille corporeā qm dixit: Refrigeret lingua meā. ino-
bis qz adhuc in carne viuētibz man? hz ipsa lingua. cor-
poreā: qz scriptū est: Dors z vita in mātibz lingue. **GRE.**
niscit. Sicut āt pstantissima speculor: tales repñat: nec
erū imagines: qles z ipse obiecte facies extāt: letas qdes
letantū: tristitū vō tristes: sic z iustū dei iudiciū sile sit vñ
spōtibz nris. vñ qz diues nō fuit miser? paupis iacens
ad ianuā: cū mīa egeat nō exaudis. **Sequit.** Enim. Et di. d.
abzā. si. recoz. qz re. bo. in vi. tua. **CHRY.** Aspice pū-
arche bonitātē vocat illū filiū: qd maluerat dñe ei? pōt
pūmēre: nullū tñ pber auxiliū ei qui se remedio pūmē-
rat. vñ dicit: Recordare. i. adiuuata pccā: ne obliuiscā-
ris q fueris oblectat? diuitijs: receptū bona in vita tua
i. illa q vera bona esse putabas: nō potes z in ira regna-
re z hic regnare. diuitie nō pñt esse vere z in terra z in in-
feris. **Sequit.** Et laza. filij mala. Nō q lazar? ea mala pu-
tauerit: sed ex cēlura diuitis hoc dicebat: q inopiaz z la-
mē z durā egritudinē estimabat mala. Qn igit infirmitatē
z egrotatiōis magnitudo pñit lazarū cogitē? z letanter
accipiam? mala in vita nra. **AVG.** de q. euā. Hoc igit
ei dicunt: qz felicitatē dilexit secuti: nec aliā vitā pñt illā
in q supb? tūmēbat ad amantū. Lazaru āt dicit mala rece-
pisse: qz intellexit h? seculi mortalitatē: labores: z dolores
z crūas: penā esse pccā: qz oēs in adā morimur: qz fact?
est trāsgressiōe mortis. **CHRY.** Dicit ē: Receptū bo-
na in vita tua: qst debita. q. d. Siquē boni fecisti vñ pñt
dēret: oia receptū i illo mūdo: epulās: dñat? oblectat?
succesibz pspis. hic āt siqz mali pñit vñuicrā receptū
paupertatis: fame: z extremis oppssus miserijs: z vñqz vñ
huc nud? accessit. hic qdē a pccis pō qd z pñtationē for-
tit: vñ vñ a iusticia pō qd imitigabile pñtēs penā. vñ scēp.
Nūc āt h? pñt. tu vñ cruciaris. **GRE.** in ho. Quicūqz
in hoc seculo bñ hēus: cū vñs bōa egisse recolitis: vñlo-
de ipsis pñtēscite: ne pccā vobis pñtās. eozūdes re-
mūcratio sit bonoz: z cū quoslibet paupes nōnulla rēp-
hēsbilia ppetrare cōspicitis: qz fortasse quos supbiitas
tenuissime pñtūitatis cōingnat: camin? paupras purgat
CHRY. Sed dices: Nō ē aliqz qz hic z illic venia
pñtūat? Hoc qdē difficile ē: z de nūero impossibilit. nā vñ
paupras nō vñgeat: vñget tñ ābitio. Si egritudo nō stimu-
let: ira inflamat. si tētatiōe nō ipetūt: emergūt sepi? cogi-
tatiōes iniq. Nō ē āt pu? labor: iracūdiā refrenare: ppetē
illicita desideria: ostēdatōes sedare: despatōes remittere
vitā asperā ducē. Talia vñ nō agēt: impossibilit ē saluari.
GRE. in ho. Rñderi ē pōt qz mali i hac vita bōa recipiūt
qz oēs suū gaudiū felicitatē trāsitoria putāt. Iusti āt hē h
qdē pñt bona: nec tñ in recōpēsatōe recipi: qz dñ melio-
ra. i. cēna appetūt: eozū iudicio qlibet bōa affuerit: bona
mīme vident. **CHRY.** Post mīam āt dei i. ppias su-
dijs sperādū ē de salute: nō nūcrādo pñes aut pños vel
amicos. frat enī nō liberat. z iō subdit: Et i his oib? ma-
cha. firma. ē int nos z vos. **THE.** Chaos magnū si
gnificat iustoz a pccōtibz distātia. nā sicut affect? eozū
varij fuerāt: sic ēt māsōdes nō modicū differēt. **CHRY.**
Qd firmatū dē: qz nō pōt dissolui: agitari: vel concuti.
AM. Int diuitē igit z paupē chaos magnū ē: qz p
more nequeūt merita mutari: vñ scēp. Ut hi q volūt hic
ad nos trāsire si possint: neqz idē huc trāsmeat. **CHRY.**
q. d. Uidē possum? trāsire nō possum? z nos videm? qd su-
gerim? z vos vidētis qd pdideritis: z nra gaudia cumu-
lāt vñ to. mēta: z vñ tormēta cumulant nostra gaudia

GRE. in ho. Sicut enim transire reprobi ad electos cupiunt. et supplicio suo: et afflictione migrare: ita ad afflictos atque in tormentis positos transire iustorum est: et mere ire misericordiam: eosque velle liberare: sed iustorum autem quibus in sue nature bonitate misericordiam habeant: iam in auctoris sui iusticie piunt: tanta rectitudine stringunt: ut nulla ad reprobos passioe moueant: nec iusti ergo ad beatos: sicut transire: quod damnatio perpetua stringunt. nec iusti ad reprobos transire possunt: quod erecti iam per iusticia iudicij: eis nullo modo ex aliquo passioe misereant. **THE.** hic elicias argumentum origenis sequaces quod dicitur: Tu finis sit iponendus supplicij: erit ipse quo aggregabuntur peccatores iusti et deo. **AVG.** de que. euā. Ostendit enim per incommutabilitatem diuine inie nullam auxilium misericordie posse perire peccatoribus a iustis: etiam si velint perire: quo ad monet ut in hac vita homines subueniant quibus peccata si possent etiam optime recepti fuerint: eis quos diligunt opulari non valeant. Illud enim quod scriptum est: ut ipsi recipiant vos in eterna tabernacula: non de supbiis et inuicem: sed de his quod sibi eos amicos de opibus misericordie fecerunt: quos iusti non velut propria potestate quasi gratificando recipiunt: sed permissione diuina.

ET ait: Rogo te pater ut mittas eum in domum patris mei. Habeo enim quinque fratres: ut testetur illis: ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. Et ait illi abraham: Habet moysen et prophetas audire aut illos. At ille dixit: Non pater abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos: penitentiam agent. Ait autem illi: Si moysen et prophetas non audiuit: neque si quis ex mortuis resurrexerit credent.

GRE. in ho. Postquam ardentis diuini de se spes tollit: eius animus ad persequendos quos reliquerat incurrat. unde dicitur: Et ait: Ro. te pa. ut mit. eum in do. par. mei. **AVG.** de que. euā. Lazarus petit mitti quia sensit se indignum qui testimonium perhibeat veritati. Et quia in impetrauerat paululum refrigerari: multo minus credit se relaxari posse ab inferis ad predicationem veritatis. **CHRY.** Uide autem per ueritatem: nec ipsius penis continetur veritatem. Si pater est abraham: quod dicitur: Mitte eum in domum patris mei: sed non es oblitus patris tui: quia ille te perdidit. **GRE.** in ho. Reprobos autem mentem pena sua quod inuoluit erudit ad charitatem: ut iam tunc etiam suos spualiter diligant: qui hic dum peccata diligenter nec se amabant. unde sequitur: Habebat enim quinque fratres. ut testetur illis: ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. **AM.** Serius autem diues iste magis esse incipit: cum iam nec discendi tempus habeat vel docendi. **GRE.** in hom. Qua in re notandum est ardentis diuini quia supplicia cumulant: ad penas namque suas et cognitio seruatur et memoria. cognouit enim lazarum quem desperxit: et fratrum suorum meminit: quos reliquit. ut enim peccatores in supplicio amplius puniantur: et eorum vident gloriam quos contempserunt: et de illorum pena torquentur: quos inuoluit amant. Perent autem diuini ut lazarum mitteret ad abraham: per totum respondet. unde sequitur: Et ait illi abraham: Ha. mo. et pph. audi. illos. **CHRY.** q. d. Non sint tibi magis cure fratres tui quam deo qui eos creauit: statuitque eis doctores qui eos comoneret et sollicitaret. Vocat autem hic moysen et prophetas scripta mosaica et prophetica. **AM.** Quo loco euidentissime declarat dominus vetus testam esse fidei firmamentum: reuolvens perfidia iudeorum: et excludens nequitiam hereticorum. **GRE.** in ho. Sed qui dei verba desperat: hoc audire non posse suos sequaces estimabat. unde sequitur: At ille dixit: Non pater abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad illos penitentiam agent. **CHRY.** Quia enim audiendo scripturas contemnebat et fabulas esse putabat ex his que passus fuerat: ipse quoque diiudicabat de fratribus. **GRE.** in sen. Sed et aliud quoddam dogma

docetur: quod lazarum quidem anima non est erga penitentiam sollicita: nec retorquet se ad aliquod relictorum: at diues quasi quodam visco etiam post mortem a vita detinet carnali. nam si quis oio carnalis finem mentem fiat: nec postquam corpus exuerit: remouet a passionibus eius. **GRE.** in home. Sed mox diuini veraci inia ridet. Sequitur enim: Ait autem illi: Si moysen et prophetas non audiuit: neque si quis ex mortuis resurrexerit credet ei. Quia quod verba legis despiciunt: redemptoris precepta qui ex mortuis resurrexit: quanto subtiliora sunt tanto hic difficilius ipse bunt. **CHRY.** Quod autem verum sit quod qui non auscultat scripturis: nec mortuis rediitibus auscultat: ostenderunt iudei qui nunc quidem volebant occidere lazarum: nunc vero inuadebant apostolos: cum tamen a mortuis non nulli resurrexerint hora crucis. Sed et illud considera quod quod mortuus seruus est. quicquid vero dicitur scripture: dicit dominus: unde et si resurgat mortuus: et si celitus descenderit angelus: oibus magis sunt digne fide scripture. nam angelorum dominus viuorum et mortuorum eas insinuat. Si autem sciret hoc deus quod mortui resurgentes perdescent uiuentibus non hoc omisisset: qui per uilitatem nostram singula quicquid tractat sed et si crebro resurgerent mortui: hoc iterum tempore committeret: sed et diabolus facile introduceret peruersa dogmata. Id quoque per organa sua fingens: non quidem suscitans vere defunctos: sed quibusdam fallacis spectantibus frustras intuitum: vel ingemas quosdam mortem simulare.

AVG. de curis per mortuo habendis. Diceret autem aliquis si nulla est mortuis cura de uiuis: quomodo diues rogauit abraham ut mitteret lazarum ad quinque fratres suos: Sed nunc quod quia hoc diues ille dixit: ideo quod fratres agerent: vel quid paterent in illo tempore sciuit: ita illi cura fuit de uiuis: quibus quid agerent oio nescirent: sicut nobis est cura de mortuis: quibus quid agant oio nesciamus. Sed rursus occurrit quod: quod hic abraham esse sciebat moysen et prophetas. et liberos eorum: ubi etiam nouerat diuites illi in delictis: lazarum vero in doloribus uixisse. Uerum non cur hec agerent in uiuis: sed eis mortuis potuit lazarum indicare cognoscere: ne falsum sit quod ait: propheta: Abraham nesciuit nos. Prout et ab angelis quod rebus quod agunt hic puto sunt audire aliquid mortui. possunt etiam aliqua que necessarii eos nosse: non solum preterita: uerum etiam futura spiritu dei reuelate cognoscere. **AVG.** de que. euā. Per allegoriam autem hec sic accipi possunt: ut in diuine intelligent supbi iudeorum ignorantia dei iusticia: et sua uolentes constituere. Purpura et byssus dignitas regni est: et auferet inquit a uobis regnum dei. epulatio splendida: iactantia legis est in qua gloriabantur. plus ad pompam clarioris abutentes ea: quam ad necessitatem salutis utentes. Mendicus autem noster lazarus qui in terstibus adiutus: significat indigentem: ueluti gentilem aliquem aut publicanum: qui tanto magis adiutus: quanto minus de sua arum copia facultatum presumit. **GRE.** in home. Lazarus igitur uulneribus plenus gentilem populum figuraliter exprimit: qui dum ad deum conuersus peccata sua confiteri non erubuit: huic uulnus in cute fuit. Quid enim est peccatorum confessio: nisi quedam uulnerum ruptio. sed lazarus uulneratus cupiebat saturari de micis que cadebant de mensa diuitis: et nemo illi dabat: quia gentilem quicquid ad cognitionem legis admittere: superbius ille populus despicebat. et quia ea uerba defluebant de scia quasi mices cadebant de mensa. **AV.** de que. euā. Canes autem qui uulnera pauperum lingeant: nequissimi homines sunt amantes peccata: qui lata lingua etiam laudare non cessant opera mala: que in se alius gemens et pfitens detestatur. **GRE.** in home. Nonnunquam etiam solent in sacro eloquio per canes perdicatores intelligi: fin illud: Lingua canum tuorum ex inimicis ab ipso. Canum etenim lingua uulnus dum lingit curat: quia doctores sancti dum in confessione peccati nostri nos instruunt: quasi uulnus mentis per linguam tangunt. Diues autem sepultus est in inferno: in sinu uero abrahe lazarus ab angelis ductus est. et in secretis requiem. de qua

veritas dicit: Multi venient ab oriente et occidente: et recumbent cum abraam et iacob in regno celorum: filij autem regni eicientur in tenebras exteriores. De longinquo autem ad videndum lazarum oculos diues leuauit: quia dum per dominationis sue supplicia infideles in imo sunt: fideles quosque ante diem extremi iudicii super se in requie attendunt: quorum post gaudia contemplari nullatenus possunt. Longe vero est quod conspiciunt: quia illuc per meritum non attingunt. In lingua autem amplius ardere ostendit: quia infidelis populus verba legis in ore tenuit: que opere seruare contempsit. ibi ergo amplius ardebit: ubi se amplius ostendit scire quod facere noluit. Abraam autem filium eum vocat: quia tamen a tormento non liberat: quoniam huius infidelis populi patres: quia multos a sua fide deuasse considerant: eos nulla compassio a tormentis eripuit: quos tamen per carnes filios recognoscunt. **AVG.** de que. euan. Quinque autem fratres quos habere dicit in domo patris sui: iudeos significauit: qui appellati sunt quinque: quia sub lege detinebatur que per moysen data est: qui quinque libros conscripsit.

CHRY. Uel habuit quinque fratres. id est quinque sensus quibus ante scriuerat: et ideo lazarum amare non poterat: quia illi fratres non amant paupertatem. Illi te fratres in hec tormenta miserunt: saluari non possunt nisi moriantur: alioquin necesse est ut fratres habitent cum fratre suo. Sed quid queris ut mittam lazarum: habent moysen et prophetas. Moyses lazarum pauper fuit: maiores diuitias esse arbitrat: paupertatem christi quam diuitias pharaonis. Hieremias in lacrimis suis pane tribulationis vescitur: et omnes prophetas istos fratres docent: sed isti fratres saluari non possunt nisi aliquis ab inferis resurrexerit. Ite enim fratres: antequam christus resurgeret: me ducebant in mortem. ille mortuus est: sed isti fratres resurrexerunt. nunc oculus meus christum videt: auris eum audit: tactus amplectitur. Ex hoc autem quod diximus: locum determinamus martioni et manicheo qui destruunt veteris testamentum. Uide ergo quid dicat abraam: si moysen et prophetas non auduit. quod dicit. Bene facis cum qui resurrexerunt est expectando: sed in illis christus loquitur: si illos audies et illum audieris es. **GRE.** in home. Iudaeus autem populus quia moysi verba spiritaliter intelligere contempsit: ad eum de quo moyses locutus fuerat non peruenit. **AM.**

Uel aliter: Lazarus est pauper in seculo: sed diues neque enim omnis sancta paupertas aut diuitie criminose: sed sicut luxuria infamat diuitias: ita paupertas commendat sanctitatem. Siue apostolicus aliquis pauper in verbo: locuplet in fide: qui veram teneat fidem: verborum infusus non requirit. Cui similem illum puto: qui cesus sepius a iudeis: vel cera sui corporis lambenda quibusdam velut canibus offerrebat. Beati canes in quos vicerunt talium distillat humor: ut impleat cor: quo custodire domum: seruare grege: cauere assuescant lupos. et quia panis verbum est: fides autem verbi est: mices velut quedam dogmata fidei sunt mysteria. id est scripturarum. Arriani autem qui societate potentie regalis affectant: ut impugnent ecclesie veritate nonne tibi vident in quadam purpura et bysso lacere: qui cum per veris fucata defundant: diuitibus abundant sermonibus. Diues heresis euangelium multa composuit: et pauper fides hoc solum euangelium tenuit quod accepit. Diues philosophia plures sibi deos fecit: pauper ecclesia unum deum nouit: nonne ille vident egere diuitie: et redundare paupertas. **AVG.** de que. euan. Aliter etiam intelligi potest illa narratio: ut lazarum dominum significare accipiamus: iacentem ad ianuam illi diuitis: quia se ad aures superbissimas iudeorum: incarnationis humilitate deiecit: cupiens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis. id est querebant ab eis vel mima opera iusticie que sue mensae. id est sue potestati per superbiam non usurparent: que opera quibus mima et sine disciplina per seuerantem vite bone: saltem interdum vel casu facerent: sicut mices de mensa cadere solent. Ulcera passionis sunt diuitis. Canes qui ea lingebant: gentes sunt quos immundos

iudei dicebant: et tamen passionis domini in sacramentis corporis et sanguinis eius per totum iam orbem suauitate deuotissima lambunt. **SIN.** abraam intelligit secretum patris quod post passionem resurgens assumptus est deus: quo curis potantur ab angelis: ideo deum puto: quia ipsam receptionem qua in secretum patris accessit: angeli annuauerunt: discipulis. Cetera superius expositione accipi possunt: quia se cretum patris bene intelligit: ubi etiam ante resurrectionem iulorum anime viuunt cum deo. **CA. XVII.**

S ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala. Ne autem illum quem veniunt. Anulus est illi si lapis molaris imponatur circa collum eius: et projiciatur in mare: quod ut scandalizet unum de pusillis istis.

THE. Quia pharisaei exstiterunt avari conuivialium christo de paupertate predicanti: induxit parabola iulianis et lazarum. Deinde cum discipulis confert de pharisaeis indicans eos scismaticos et diuine vite impedimentores esse. unde dicit: Et ad discipulos suos ait: Impossibile est ut non veniant scandala. id est impedimenta bone et deo placite conuersationis. **CHRY.** Sunt autem duplicia scandala: quorum hoc quidem diuine glorie refragant: hec vero perducunt solum ad irrogandum fratribus impedimentum. nam excoitationes heresum et quicunque contra veritatem sit sermo: diuine glorie refragant. Non tamen ad persequendum innotari vident huiusmodi scandala: sed magis ea que contingunt inter amicos et fratres: sicut iurgia: detractioes: et huiusmodi. unde postea subdit: Si peccauerit in te frater tuus. **THE.** Uel dicit: quod necesse est emergere multa predicationes et veritates obacula: sicut pharisaei impediebant christi predicationes. Querit autem aliquis: Si necesse est ut veniant scandala: cur dominus arguit scandalorum auctores? Sequitur enim: Uel aut illi per quem veniunt. Quicquid enim parit necessitas veniale est. Sed attende quod necessitas ista ex libero arbitrio hominis originem vident enim dominus qualiter homines innotant malo: nec pernotant aliquid boni: dixit quod quod est ex persequenda corpe quod videtur necesse est perungere scandala: sicut si medicus videret quoniam mala dicta videntur dicat: necesse est hunc egrotare: et non idcirco scandala re dicit: et pena ei cominat dicens: **CLAU.** et illi si lapis molaris imponatur circa collum eius: et projiciatur in mare: quod ut scandalizet unum de pusillis istis. **BED.** Scimus mortem provincie palestine loquitur: cum maiorum criminum apud veteres iudeos fuerit pena: ut in profundum ligato saxo de mergent. et reuera valius est innotum pena quam apud sima spali vita finire corporis: quod fratri nocentem mortem aie mereri perpetua. Recte autem qui scandalizari potest pusillus appellatur: qui enim magnus est: quodcumque viderit: quodcumque passus fuerit: non declinat a fide. Inquantum ergo sine peccate possumus cuitare perimorum scandalum debemus. Si autem de veritate scandalum sumus: vitium permittit scandalum quod veritas relinquit. **CHRY.** Per scandalizantis autem penam brauius saluantis addisce. nisi enim vnus aie salus est sibi nimium cure: non cominaret scandalizantibus tantam penam.

Attendite vobis. Si peccauerit in te frater tuus: increpa illum: et si penitentiam egerit: dimitte illi. Et si septies in die peccauerit in te: et septies in die conuersus fuerit ad te dicens: **P**enitet me: dimitte illi.

AM. Post diuitie quod cruciat in penis: subiaceat preceptum venie largiende his qui se ab errore peruertunt: ne que de speratio non reuocet a culpa. unde dicit: Attendite vobis.

THE. quod dicit. Necesse est scandala perungere: non tamen necessaria est vos perire si peccaueritis: sicut non est necesse oves perire lupo veniente: si vigilet pastor. Et quoniam multa sunt scandalizantium differetie: quidam enim sunt insanabiles: quidam sanabiles. Et ideo subiungit: Si peccauerit in te frater

aus increpa illum: si penitentiam egerit dimitte illi.

AMBRO. Ut neq; difficultas venia nec remissa sit in diligentia: neq; austeria percellat inuictio: vel conuincenda: non inuit ad culpam. vnde et alibi dicitur: Corripe ipm in te et ipm solū. pl^m enī pficit amica correctio q̄ ac cusatio tribulenta. Illa pudore incutit: hec indignationem mouet: seruetur potius qd̄ p̄di metuat q̄ mouet. Bonuz quippe est ut amicu magis te qui corripit credat: q̄ iūmī cū. Facilius enī p̄silijs acquiescit: q̄ iniurie succumbitur. Infirmitas custos diuturnitatis est timor: pudor aut̄ bonus magis officij. q̄ enī metuit rep̄nit. nō emēdat. Pulchre aut̄ posuit: Si peccauerit in te. Nō enim est equa p̄ditio in oīu hominib; peccare. **BED.** Intuendū est aut̄ qz nō passim peccātū dimittere iubet: sed penitentia agentū. hoc enim ordine scandala declinari possum: si nullū ledam: si peccantē celo iusticie corripim: si penitenti misericordia: die vscera p̄adim. **THE.** Sed quereret aliq;: Si cū pluries indulserim fratri: iterū sit nocuius qd̄ agendū est secū. Ideo qd̄ni huiusmodi subdit: Et si septies in die peccā. in te: et septi. i. die puer. sue. ad te dicēs: peni. me: dimitte illi. **BED.** Septenario numero nō vnicie dānde imi nus ponit: sed vel oīa p̄cā dimitte: vel semp penitenti dimitte d̄ p̄cipi. Solet enī sepe per septē cuiusq; rei aut t̄p̄is vniuersitas indicari. **AM.** Vel quia septima die requiescūt de^o ab opib; suis post hebdomada istū mūdū re q̄es nobis diuturna p̄mittit: ut quēadmodū mala istius mūdī opa cessabūt: ita et vindicte seueritas p̄quiescat.

Et dixerūt apostoli dño: adauge nobis fides. **Dixit aut̄ dñs: Si habueritis fidem sicut granuz synapis dicetis huic arbori moro eradicare: et trāsp̄lantare in mare: et obediet vobis.**

THE. Audiētes discipuli dñm de q̄busdā arduis dis serentē putā de paup̄tate et scandalis ciuitatis petunt sibi fidem augeri: p̄ quā possent paup̄tates seq̄. nihil enī adeo cultū suggerit paup̄tatis: sicut credere et sperare in dño: et ut p̄ fidē scandalis valeāt resistere. vñ dicit: **Et dixit. apol.** do. ad au. no. fidē. **GRB. xxij.** moza. Utq; iam accepta p̄initū fuerat: quasi p̄ augmentū graduū ad p̄fectionē ve niret. **AVG.** de que. euan. Pōt qd̄d intelligi hāc fidē si: bi augeri posuissē q̄ credunt: ea que nō vident: s; tñ dī etiā fides rez: qñ nō verbis s; ipsi reb; p̄ntib; creditur qd̄ futurū est: cū iam p̄ spēm manifestā se p̄tendū p̄be bit scia ip̄a dei sapia: p̄ quā facta sunt oīa. **THE.** Dñs aut̄ ostēdit eis q̄ bene peterēt: et q̄ credere deberēt p̄stant onides eis q̄ fides multa pōt. vñ sequit: Dixit aut̄ dñs. Si ba. si. si. gra. sy. di. huic ar. mo. era. et trāsp̄lā. i. ma. et obe. vobis. Duo magna p̄currūt in idē: trāsp̄ositio radicata in terra: et plātatio in mari. qd̄ enī in vñdū plantat: p̄ q̄ duo virtutē fidei manifestat. **CHRY.** Mentionē aut̄ facit synapis: qz eius granū: nō sit p̄uū ḡtitate: est tñ p̄tate vir tuosius oib;. Insinuat igit q̄ minū sue fidei magna pōt. Si aut̄ morū nō trāsp̄oluerūt apli: nō calūnieris. nō enīz dicit Trāfferetis: s; Trāfferre poteritis s; noluerunt: qz op^m nō erat cuz maiorā fecerint. Queret aut̄ aliq;: Quōd ch̄istus dicit minā p̄tē esse fidei q̄ morū vel montē pōt trāsp̄onere cū paulus dicat: hāc esse oēm fidē q̄ montes trāfert. Dicendū igit est q̄ apls attribuit toti fidei montē trāsp̄onere nō tanq̄ tota fides solū hoc possit: s; qz hoc carnalib; magnū videbat. p̄pter emētia corpis. **BED.** Vel fidē p̄fectā dñs hic grano synapis p̄parat: eo q̄ sit in fa cie humilis: et in pectore seruens. Myrtice aut̄ p̄ morum cui colore sanguineo fructus et virgulta rubet euāgelium crucis exprimit q̄ p̄ fidē aplozū de gente iudeozū in qua velut in stirpe generis tenebat: verbis p̄dicatōis radica ta et in mare gentiū plātata est. **AM.** Vel hoc dī quādo fides spm̄ excludit immundū. nam fructus mori primo albet in flore: qui inde iam formatus eruitur: maturitate nigrescit: diabolus quoq; ex albeti angelice flore natu

re et potestate rutilanti p̄uaricatione deiectus: retro in: horruit odore peccati. **CHRY.** Morum etiāz diabo lo aptabis. nam sicut mori frondibus vermes alunt: sic diabolus per cogitatōes exortas ab eo: alit nobis vñē perpetuum: sed hanc morum potest fides ab animabus nostris euellere: et in abyssum demerere.

Quis autem vestrum habens seruum aran: tem aut pascentem boues qui regresso de agro di cat illi statim transi: et recumbe: et non dicit: para q̄ cenem: et p̄cinge te: et ministra mihi: donec man ducem et bibam: et post hec tu manducabis et bi bes: Nunquid gratiaz habet seruo illi: quia fecit que ei imperauerat: Non puto. Sic et vos cuz se ceritis omnia que p̄cepta sunt vobis dicite serui v: utiles sum. Quod debuimus facere fecimus.

THEO. Quia fides p̄p̄riū possessore facit diuino rum mandatorū obseruatore: viuificans eum ex om̄nās operibus: exinde videbatur hominēz incurrere posse su perbie vitijz. vnde p̄monuit dominus apostolos ne su perbianz in virtutibus suis per exemplum cōueniens di cens: Quis autem ve. habens seruum aran. aut bo. pasce. qui regres. de agro di. illi. sta. tran. et recumbe.

AVG. de que. euan. Vel aliter. Hanc ergo fidem p̄sentissimē veritatis pleriq; non intelligētib; videri potest domi nus: discipulis suis non ad id quod petierant respondit se. Difficile autem mihi apparet nisi intelligamus ex fide in fidem. i. ex fide ista qua ministratur deo: in eam fidem significasse transferri vbi fruuntur deo. Augebitur enim fides cum p̄io verbis p̄dicatib; deinde reb; apparen tibus creditur: sed illa contemplatio summā quietēz ha bet: que in eterno dei regno retribuitur. Sūma vero qui es illa p̄miū est iusto rum laborum qui ecclesie admini stratione peraguntur. et ideo quāuis in agro aret seruus aut pascat: hoc est in vita seculari: vel terrena verset ne gicia: vel stultis hominibus tanquāz pecoribus seruiat opus est ut post illos labores domi veniat: hoc est eccle sie societur. **BED.** Vel seruus de agro egreditur: cum intermisso ad tempus opere p̄dicandi ad conscientiaz docto recurrit: sua secum acta vel dicta retractās: cui nō statim dominus dicit: Transi de hac vita mortali. Recū be. i. i. eterna sede beate vite fouere. **AMBRO.** Intel ligitur enim quia nullus recumbit nisi ante transierit. de: nioz et moyses ante transiuit ut magnū visum videret. Si cut ergo tu non solum dicis seruo tuo Recumbe: sed eri gis ab eo aliud ministerium: ita nec in te patitur domi nus vsum esse operis et laboris: quia dum viuim; de: bemus semper operari. vnde sequitur. Et nō dicat ei: pa ra q̄ cenem: et p̄cinge te: et ministra mihi donec manu cem. et bibam: **BED.** Iubet parari q̄ cenet: hoc est post laborem aperte locutionis humilitatem quoq; conside rationis p̄p̄rie exhibere: tali cena dominus pasci desi derat. p̄cingi autem est mentem humiliatāz ab omnib; fluctuantib; cogitationū finibus quibus operuz gressus impediri solet constringere. nam qui vestimēta p̄cingit hoc agit ne incedens inuoluatur ad lapsum. Ministrare vero deo: est absq; gratie eius auxilio nihil virtūz habē ti p̄fiteri. **AVG.** de que. euan. Ministrantibus etiāz hoc est euāgelicantib; seruis suis māducatur et bibit dñs confessionem et fidem gentiūz. Sequitur: Et p̄ hec tu mā ducabis et bibes. **BED.** Quasi dicat: Postquā tue p̄e: dicationis opere delectatus: tueq; compunctionis epu lis fuero refectus: tunc demum transies et eternis mee sa pientie dapibus in eternum reficieris. **CIRYL.** P̄oc: autem dñs q̄ ius potestatis dñice: quasi debita subiectio nē req̄rit a famul: cū subdit: Nunqd̄ grām hz fuo illi: qz fecit q̄ sibi impauerat: Nō puto. p̄ hoc morū sup̄bie tolli tur. Quid sup̄bis ignoras q̄ si nō p̄soluis debiti: piculū

imminet. Si vero perfoluas: nullam gratiam facio: secū
dum illud pauli: Si euangelizauero non est mihi gloria:
necessitas enī mihi est: vbi mihi si nō euangelizauero. Ad
sidera ergo q̄ qui apud nos dominant: nō referūt grās:
cū aliqui subditorū statuta sibi psequunt obsequia: s; ex
beniuolentiā scriptis suorū puocates affectū: maiorē eis ap
petitū seruīdī aggenerāt. Sic 7 de penit quidez a nobis
famulatū iure scruiuit. verū q; clemēs 7 bon; ē: bonozes
labozātib; pellicet: 7 supeminet sudozib; subiectozū be
niuolētie magnitudo. **AM.** Nō ergo te tactes si bñ ser
uist: qd facere debuisti. Obsequit sol: obtepat luna: serui
unt angelī: 7 nos ergo nō a nobis laudē exigam. vñ cō
cludens subdit: Sic 7 vos cum oīa benefeceritis: dicite:
Quia serui inutiles sum: q; qd debuim; facere fecimus
BED. Serui quidē q; p̄cio empti inutiles: q; dñs bono
ru nrozū nō indiget: vel q; nō sūt p̄digne passiōes h; t̄pis
ad futurā gloriā. Nec igit est i hoib; fidei p̄fectio: si oib;
q; sunt p̄cepta ipletis: ip̄fectos cē se nouerint.

Et factum est: dum iret iesus in hierusalē trāsi
bat per mediā samariā 7 galileā. Et cum ingrede
rēt quoddā castellū occurrerūt ei decē viri lepro
si. Qui steterūt a longe 7 leuauerūt vocē dicentes
Jesu p̄ceptor: miserere nostri. Quos ut vidit dixit
Ite ostendite vos sacerdotib;: Et factū est dum
irent: mundati sunt. Un; aut ex illis ut vidit q; mū
datus est: regressus est cum magna voce magnifi
cans deū. Et cecidit in faciē ante pedes eius grās
agens. Et hic erat samaritan;. Rīdens aut iesus
dixit: Nōne decē mundati sunt: Et nouē vbi sūt.
Non est inuentus qui rediret: 7 daret gloriā deo
nisi hic alienigena. Et ait illi: Surge vade: quia si
deus tua te saluum fecit.

AM. Post p̄dictā parabolā resp̄hendit ingrati. dicit
enī: Et scī est dum iret iesus in hieru. trāsiat p̄ mediā sa
mariā 7 galileā. **TYTVS.** Ut ostendat q; samaritan; q
dē beniuolē: indei vō p̄dictis bñficiis sunt ingrati: erat. n.
discordia int̄ samaritanos 7 iudeos: quā ipse q̄i pacifi
cans int̄ vtrosq; transiit: ut vtrosq; p̄pingat in vñū nomē
hois. **CI.** Deinde suā gloriā saluator manifestat: attra
bens ad fidē israel. vnde sequit: Et cū ingrederet qdāz
castellū: occurrerūt ei decē viri leprosi: ab vrbib; 7 oppi
dis expulsi 7 q̄i imundi ritu legis moſaice. **TYTVS.**
Cōuersabant aut ad inuicē: q; fecerat eos vñanimes col
tas passiōis 7 p̄stolabant transiū iesu. Solliciti donec
aduenientē christū viderent. vñ sequit: Qui steterūt a lō
ge: eo q; lex iudeozū leprā immūda iudicat. lex aut euan
gelica nō externā: sed internā asserit esse imūda. **THE.**
A longe ergo stant quasi verecūdātes de imundicia que
eis iputabat: putabant enī q; xps nō fastidiret ad modū
allozū. sic ergo abstiterūt loco: sed facti sunt p̄rimi de p̄re
cando. ppe enī est dñs oībus inuocātib; cū in veritate.
vnde sequit: Et leuauerūt vocē dicentes: Jesu p̄ceptor: mi
serere nostri. **TYTVS.** Dicūt nomē iesu 7 lucrificiūt
rem. nam iesus int̄pretat saluator. Dicunt miserere nobis
ppter exp̄ientiā virtutis eius: neq; argentū petētes: neq;
aurū: sed ut aspectū corpis sanū obtineāt. **THE.** Nec
simplr obsecrāt eū: nec rogāt eū ut mortālē vocat enī eū
p̄ceptorē. i. oīm quo pene vident hūc opinari deum. At
ipse iubet illis ut oñderent se sacerdotib;. vñ sequit: Qd
ut vidit dixit: Ite oñdite vos sacerdotib;. Ipsi enī exp̄ie
bant si mūdātī forēt a lepra vel nō. **CI.** Lex etiā mūda
tos lepra iubeat offerre sacrificiū causa purgatiōis.

THE. Iubere ergo eis ut irent ad sacerdotes: nihil ali
u; innuebat nisi q; debebāt curari. vnde sequit: Et scī ē
dū irent: mūdātī sunt. **CI.** In quo iudeoz; pontifices
emuli gloriē eius cognoscere poterant: q; inopinate 7 mi

serice sanati sunt: concedente christo eis salutem. **THE.**
Cum autem decem essent: nouem qui israelitē erant: gra
ti fuerūt: sed alienigena samaritan; reuersus: voces emit
tebat benignas. vnde sequit: Unus autē ex illis ut vidit:
quia mundatus est: regressus est cum magna voce magni
fici. decem. **TYTVS.** Dedit autē ei appropinquandi si
duciam suscepta purgatio. vnde sequitur: Et cecidit in fa
ciem suam ante pedes eius gratias agens. Et p̄cib; e
supplicatione: fidem suam simul cū beniuolentiā p̄dō
sequit: Et hic erat samaritan;. **THE.** Vinc poterit
quis conſicere: q; nihil impedit quequāz placere deoz;
de genere. pphano p̄cesserit: dūmodo bonū gerat ppo
situm. Nullus etiam natus ex sanctis superbiat: nouē enī
qui israelite erant: ingrati fuerunt. vnde sequit: Respōdēs
autem iesus dixit: nōne decem mundati sunt: 7 nouē vbi
sunt: Non est inuentus qui rediret: 7 daret gloriā deo: nisi
hic alienigena. **TYTVS.** Per hōc ostendit q; prom
ptiores ad fidem erant alienigenę: lentus enī erat ad fidē
israel. vnde subditur: Et ait illi: surge: vade: quia fides tua
te saluū fecit. **AVG.** de que. euan. **MYSTICE** autē lepro
si intelligi possunt: qui sciam vere fidei nō habentes va
rias doctrinas p̄stiterunt erroris. Non enim abscondunt
imperitiā suam: sed p̄ summa p̄ritiā p̄ferunt in lucem: 7
sacramentum sermonis ostendunt: coloris quippe vitius le
pra est. vera ergo falsis inordinate p̄mixta in vna dispu
tatiōe vel narratiōe hois tanq; in vñus corporis coloris
apparentia: significant lepram tanq; veris falsiq; color
locis: humana cor: p̄p̄ta variantē atq; maculantē. bi autē
tam vitandi sunt ecclesie: ut si fieri potest: longius remo
ti magno clamore christum interpellent. q; autem p̄ce
ptō ē eum inuocauerūt satis puto vere leprā falsā esse
doctrinā: quā bon; p̄ceptor: abstergat. Nullū autē eorum
qd; hēc corporalia bñficia dñs p̄stiterit: inuocātib; misisse ad la
cerdotes nisi leproſos. sacerdotiū enī iudeoz; figura fuit
sacerdotiū qd; ē i ecclesia. Cetera aut vitia p̄scipm̄ inter;
in p̄scia dñs sanat 7 corrigit. Doctrina vō vel imbuedi p
sacramenta vel cathedricandi per sermonē potestas eccle
tributa ē. Qui dum irent mundati sunt: quia gentiles ad
quos venerat petrus nondum accepto baptisimā sacra
mento: per quod spiritalit̄ ad sacerdotes peruenit: inuolū
one ipsius sancti mundati declarant. Quisquis ergo in ec
clesie societate doctrinā itegrā verāq; assequat: eo q; ma
nifestetur varietate mendaciōzū tanq; lepra carnis: hic
tamen ingratus deo mundator x̄i suo gratiā agendūz
p̄ia humilitate non p̄sternitur: similis est illis de quibus
dicit apls: q; cum deū cognouissent: nō ut deūz magnifi
cauerūt aut grās egerūt: ideo tales in nouenariō nūero
tanq; imperfecti remanebunt. Nouem enī indigēt vno vi
quādā vnitate forma coagulēt ut. x. sint. Ille autem q
grās egit: vnice ecclesie significatiōe approbatus est. Et
q; illi erāt iudei: amississe p̄supbiam declarati sunt: regnū
celozū vbi maxime vnitas custodit. Ite vero qui erat sa
maritanus qd; interpretat custos: illi a quo accepit tribus
quod accepit fm̄ illud: fortitudinem meam ad te custodi
am: vnitatem regni humili deuotione seruauit. **BED.**
Cecidit autem in faciem: quia ex malis que se p̄ceptat
se meminit erubescit: qui surgere 7 ire precipitur: quia q; i
firmitatem suam cognoscens humiliter tacet: per oīum
verbi p̄solationē ad fortia opera p̄ficere iubetur. si autē
fides saluū fecit eum qui se ad agendas gratias inclinauit
ergo p̄fidia perdit eos: qui s; acceptis beneficiis deo da
re gloriā neglexerūt: quā p̄pter fidē p̄ humilitatē au
geri debere: sicut i parabola superiori docemur: ita hic
ipsis rebus ostenditur.

**Interrogatus autem a pharisæis quando ve
nit regnum dei: Respondens eis dixit: Non veni
et regnum dei cum observatione: neq; dicit: ecce
hic aut ecce illud. Ecce enī regnū dei intra vos est.**
CIR. Cum

CIRYL. Cum saluator in sermonibus quos ad alios dirigebat: frequenter regnū dei meminisset: ob hoc pharisei cui deridebāt. vñ dñ: Interrogatus autē a phariseis: qñ venit regnū dei qñ iūriso: dñ: diceret: anteq̃ veniat de quo loqueris: moris crucis te occupabit: dñs autē patiā ostēdens: increpat: nō increpat: q̃ potē malos exētes suo nō designat iūriso. Sequit̃. n. Rñdit eis q̃ dixit: Nō venit regnū dei cū obseruatōe. q. d. nō queratis de tēpo: ubi q̃b̃ itēz instabit tps regni celoz. **BE.** Illud. n. tps neq̃ ab hoibz neq̃ ab angelis pōt obseruari: sicut tps incar nationis pphetaz: vaticinijs et angeloz ē manifestatū pze conjs. vñ subdit: Neq̃ dicit: Ecce hic: aut ecce illic. **Uel aliter:** Interrogat de tpe regni dei q̃ sicut intra dñ: Existi mabāt q̃ veniēte hierosolymā dñō cōfessz regnū dei manifestaretur. vñ dñs rñdet: q̃ regnū dei nō venit cū obseruatōe. **CIRYL.** Soluz autē ad vilitatē cuiuslibet hois ē fateri illud q̃ subdit: Ecce. n. regnū dei intra vos ē. i. in vestris affectibus: in pte vestra id capere. pōt. n. q̃libz bō iustificatus p fide xpi: et vñtibus ornatus regnū obtinere celoz. **GRE. naqan.** Uel forsitan regnū nobis insitū dicit inditā atab nostris leticiā p spūm sc̃m: ea enī ē vñtū imago et arra perennis leticie: qua i futuro seculo sanctorū aie gaudet. **BE.** Uel regnū dei seipsz dicit intra illos pōtū hoc ē in cordibus eoz per fidem regnantem.

Et ait ad discipulos suos: Veniēt dies qñ desideretis videre vnū diē filij hois et nō videbitis. Et dicit vobis: ecce hic et ecce illic: Nolite ire: neq̃ se cremini. Nā sicut fulgur coruscans de sub celo: in ea que sub celo sunt fulget: ita erit filius hois in diē sua. Primum autem oportet illum multa pati: et reprobari a generatione hac.

CIRYL. Quia dñs dixerat: Regnū dei intra vos ē: vñtū discipulos ē paratos ad patiā: p effectū strēui in trare valeāt regnū dei. predictū ergo eis: q̃ anteq̃ de celo veniat: in fine seculi psecutio irruet sup eos. vñ dñ: Et ait ad discipulos suos. Veniēt dies qñ desideretis videre vnū diē filij hois: et nō videbitis: significās q̃ tanta erit persecutio: q̃ vñtū diē eius videre cupiāt: illius. s. tps: quo ad huc puerfabant cū xpo: sane iudei xpm multis angustiauerūt: ipso pēijs et iniurijs: sed in pparatōe malo et maio rī minora eligenda vident. **THEO.** Tūc. n. abq̃ solici tudine viuēbāt: xpo eos pcurate et pēgie: s. futuz erat qñ xpo absēte traderent periculis: ad reges et principes dūcti: et tūc tps pmi cuperēt qñ trāquillū. **BE.** Uel diez xpi dicit regnū dei qd speramus futuz: et nō dicit vñm diē: q̃ in illa beatitudinis gloria teneb̃z interruptio nulla ē. bonū ē diē xpi desiderare: nec tñ magnitudine desiderij nobis sōtia fingere debem: qñ istet dies dñi: vñ seq̃. Et dicit vobis: Ecce hic: ecce illic: nolite ire: neq̃ se cremini. **EVSE. q. d.** Si adueniētē antichristo fama de eo vñtū: qñ apparuerit xps: nō egrediamini: neq̃ sequamini: nā impossibile ē cū q̃ semel i terra visus ē itēz i angulis terre puerfari. Erat igit̃ hic de quo dñ nō ver: xps: manifestū n. signū secūdi aduentus saluatoris nostri: hoc ē q̃ subito totū orbē claritas ei⁹ aduent⁹ replebit. vñ seq̃: Nā sic fulgur coruscans de celo: in ea q̃ sub celo sūt fulget: ita erit filius hois i diē sua. Nō. n. apparebit sup terrā ambulās: sicut quidez homo cois: sed vñuersaliter irradiabit: ostēdens cunctis subar pproprie deitatis. **BE.** Et pulchre ait. Coruscās de sub celo: q̃ iudiciū sub celo: hoc ē in aeris medio geret: scōm illud apli: Simul rapiemur cū illis in nubibus obitā xpo in aera. Si autē dñs in iudicio sicut fulgur apparebit: nullus tunc in sua mente latere pmitit: q̃ ipso iudicio fulgore penetratur. pōt autē hec dñi responsio et de illo eius aduentu quo quotidie venit in ecclesia accipi. Intā. vñ. n. sepe heretici turbauerūt ecclesiam: dicendo in suo dogmate fides xpi manere: vt fideles illoz tēpuz deside-

rarent dñm vel vno diē si fieri posset redire ad terras: vt seipm quo se hē: i fidei veritas intimaret: Et nō videbitis inquit: q̃ non ē opus corporalī visione dñm redibere: q̃ semel p vñuersū mūdū euāgelij vigorē exhibuit.

CIRYL. Opinabant autē discipuli q̃ vadēs hierosolymā statim dñderet regnū dei. Hāc igit̃ opinione refecās: nō tū facit eis: q̃ primo decebat eū salubre passionē sufferre: deinde ad patrē ascendere: et desup fulgere: vt orbē terrarū in iusticia iudicet. vñ subdit: Primum autē oīz illuz multa pati: et repro. a gene. hac. **BE.** Generationē nō imūdeo-ruz: vñ ē oīum reproboz appellat: a quibus ē nūc filius hois in corpore suo: hoc ē in ecclesia multa pati et reprobat. Inferit autē de sua passione loquens de gloria sui aduent⁹ vt doloze passionis spe pmissē clarificatiōis mitigaret: sumulq̃ seipsos pararent: si gloriā regni diligenter mortis non horrere periculum.

Et sicut factus ē in diebus noe: ita erit et in diebus filij hois. Edebāt et bibebāt: vxores ducebant: et dabant ad nuptias vsq̃ in diē qua intrauit noe in archā: et venit diluuiū et pdidit oēs. Similiter sicut factus ē in diebus loth. Edebāt et bibebant: emebant et vendebāt: plātabāt et edificabant. qua die autem exiit loth a sodomis: pluit igne et sulphur de celo et omnes perdidit. Secundū hoc erit qua die filius hominis reuelabitur.

BEDA. Aduentū dñi quē fulguri cōtransuolātū pparauerat: nūc pparat diebus noe et loth: qñ repētīnus mortibus supuenit interitus. vñ dicit: Et si. fa. ē i diebus noe ita erit in diē filij hois. **CHRY.** Quia. n. tūc nō crediderūt pminatorijs verbis: passi sūt repēte reale iudiciū. eoz autē incredulitas ex aia lēta pcedebat. nā quēcūq̃ vult aliquis et intendit: ea ē expectat. vñ sequit̃: edebāt et bibebant: vxores ducebāt et dab. ad nuptias vsq̃ in diē qua i trauiit noe i archā: et venit diluuiū: et perdidit oēs. **AM.** Bene cām diluuij de nostris asserit processisse peccatis q̃ deus malū nō creauit: s. nostra sibi merita reperierūt nō q̃ pūgia dāentur: neq̃. n. alimenta dāant: cū i istis successiōis: in illis nāe subsidia sint: sed in omnibus modis queritur. quicquid enim abundantius ē: a malo est.

BE. Mystice autē noe arcā edificat: cū dñs ecclesiaz de xpi fidelibus quasi lignis leuigatis adunādo struit. quā pfecte psummatā ingredit: cū hāc i diē iudicij pñtia sue visionis etern⁹ habitatoz illustrat: sed cū arca edificatur: iniqui luxuriāt: cū vero intrat intereūt: q̃ qui sanctis hic certantibus insultāt: eis illic coronatis eterna damnatōe plectēt. **EVSE.** Quia vero vsus ē dñs exemplo diluuij ne putaret aliquis futuz diluuiū ex aqua: vñtū secūdo exemplo loth dōcēs modū pditiōis ipioz: q̃ igne dñm i so celitus supueniet ipijs ira dei. vñ subdit. Similiter sic factus ē in diebus loth. edebāt et bibebāt: emebāt et vendebant: plantabāt et edificabāt. **BE.** Ptermissio illo infando sodomoz scelere: sola ea que leuia vñ nulla putari poterant delicta pmemorat. vt intelligas illicita quali pena feriant: si licita imoderatius acta igne et sulphure puniunt. **Sequit̃. n.** Qua die autē exiit loth a sodo. pluit igne et ful. de celo et oēs perdidit. **EVSE.** Nō prius dixit igne celitus decurrisse sup ipios sodomoz q̃ loth exisset ab eis: sic et diluuiū nō prius terre incolās perdidit q̃ noe arcaz intrasset: q̃ q̃ diu noe vel loth puerfabant cū ipijs: de? nō irrogabat irā: ne vna cū peccatoribus deperirēt. volens autē eos pdere subtrahit iustum: sic et in psummatione seculi nō prius erit finis q̃ oēs iusti sint semoti ab ipijs. vñ sequitur: Scōm hoc erit: qua die filius ho. reuelabit. **BE.** Quia qui interz non apparens oīa videt: tūc apparens oīa iudicabit apparebit autē iudicaturus eo maxime tpe quo cunctos iudiciū eius oblitos: huic seculo cōspere ritē mācipatos. **THEO.** Postq̃. n. venerit antichrist⁹

ri. **Amē dico vobis** descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur.

AVG. de ver. do. Quia fides non est superborum sed humilium: promissis subiecit parabolā de humilitate: et supbia. vñ dicit. Dixit autē ad quos. qm se cōfidebāt tāq in fide et aspernabant cetera. para. istā. **THEO.** Quia. n. superbia plus q̄ alie passioes verat hominū mētes: tō crebrius de hac monet. Est autē supbia dei p̄ptus: quoniam. n. alii quis nō deo: s; sibi ascribit bona q̄ facit: qd ē aliud q̄ dei negatio: cā igit p̄sidentū in seipis nō aut totū attribuētūz deo: s; ob hoc et ceteros p̄tēntiū: parabolā pponit: on dēs q̄ iusticia q̄uis hoiez appropiet deo: si tñ assumat supbia ad infimū delectis hominē. vñ seq̄t. Duo. ho. ascē. in tēp. vt oia. vnus phariseus et alter publicanus. **GRE.** Diligentia quidē oionis docuit nos p̄ vidua et uidicē: hic autē p̄ phariseū et publicanū docet nos: quō sint ei. dirigēda peccamina: ne sit instructuolū oionis negociū. Cōdenatus ē aut phariseus cū incaute oraret. nā seq̄tur. Phariseus autē stas hec apud se orabat. **THEO.** Per hoc q̄ dicit. Stans: elatus eius animū notat: ipso. n. habitu supbissimus videbat. **BASI.** Dicit autē. Apud se orabat q̄ nō apud deū: q; ad seipm redibat p̄ peccatūz supbie: Seq̄tur. n. Deus grās ago tibi. **AVG.** de v. do. Nō resp̄ hēdit: q; deo grās agebat: s; q; nō sibi addit cupiebat. Ergo iāz plenus es: iā abundas. nō ē q̄re dicas. Dimitte nobis debita nra. Quis ē igit qui imple obpugnat grām si reprehēdit qui supbe agit grās: Audiāt q̄ dicunt. Deus me hoiez fecit: ego me iustū facio. O peior et oetēstabilior phariseo q̄ supbe iustū se dicebat: s; tñ inde grās deo agebat. **THEO.** Attēde autē sermō oionis pharisei. P̄mo nāq; dixit q̄i abierāt: deinde subiungit q̄ hēbat. Seq̄uit. n. Quia nō suz sicut ceteri hoiez: raptiores: iniusti: adulteri. **AVG.** de v. do. Diceret saltē sicut multi hoies. Quid ē ceteri hoies: nisi oēs p̄ter ipm. Ego inquit iustus sum ceteri peccatores. **GRE.** xxiij. mo. Quattuor quippe sē species q̄bus ois timor arrogantiū demonstrat: cū bonū aut a semetipis hīc se estimāt: aut si sibi datū dūp credūz p̄ suis se hoc accepisse meritis putāt: aut certe cū iactant se hīc qd nō hnt: aut despectis ceteris singulariter videri appetunt habere qd hnt. vñ et phariseus hīc bonoz sibi ope merita singulariter tribuit. **AVG.** de ver. do. Ecce autē ex vicino publicano maioris erat e. timoris occasio. Seq̄tur. n. Vel vt ē hic publi. q. o. Ego solus suz. Itē de ceteris est. **CHRY.** Nō. n. faciauerat contentū eius tota humana natura: s; et publicanū aggressus ē. moderatius aut peccasset si publicanū excepisset. Nūc aut vno verbo et absentes inuadit: et vulnera p̄ntis lacessit. Nō ē aut gratia actio iuectiua alioz. Si regatariis deo ipse tibi tñ sufficias: nec te ad hoies trāsferas: nec p̄ximū p̄dimes. **BASI.** Discrepat autē elatus a conuiciatore sola habitudine. Is. n. in alios vitur cōiūz: hīc aut se mētis temeritate extollit. **CHRY.** Qui at alijs p̄ntat: sibi et alijs multa mala facit. p̄mo. n. audiētem reddit peiorē: q; si sit peccator: sit letio: criminis inuēto collega: si sit iustus extollit: p̄ aliena crimina inductus de se magna putare. Secūdo cōiūz ecclesie ledit nō. n. oēs audiētes vituperant eū solū q̄ peccauit: sed ritu christiano p̄melias innectūt. Tercio dei gloriaz blasphemare facit: sicut. n. recte agentibus nomē dei glorificat: sic nobis peccatūz blasphematur. Quarto eū qui audiuit obprobria p̄fundit ipudenti orē eū et aduersariū faciēs. Quinto statuit se pene obnoxius: rebus platis q̄ sibi nō cōueniūt. **THE.** Expedit at nō solū declinare a malo: sed et agere bonū. Et iō cū dixisset. Nō suz sicut adulteri: subiungit p̄ oppositū. Ieiunabis in sabbato: Sabbatū hī dicebat hebdomadaz ad vltimā diē q̄tis. Ieiunabāt. n. pharisei secūda et quinta feria sic igit ieiunia obiecti p̄ passionē adulterij. nō ex volupta

te et lasciuia. Rapacibus vero et iustis opposuit decimarū solutionē. Seq̄uit. n. Decimas de oīum q̄ possideo. d. Adeo rapinas et neq̄cias refugio: vt et mea contribum. **GRE.** xij. mo. Ecce ciuitatē cordis sui insidiābus hostibus p̄ elationē aperuit: quā frustra p̄ciunium et oīon clausit: Incautus munita sūt cetera: cū locus vnus de quo hosti patet adiūto munitus nō est. **AVG.** de ver. do. Quere autē in verbis eius: nihil inuenies qd deū rogauerit. ascendit quidem orare: noluit deū rogare: sed se laudare: et rogātū insultare. publicanū autē cordis conscientia remouebat: sed pietas applicabat. vñ seq̄tur. Et publicanus a lōge stans nolē. nec oculos ad celū leuare. **THE.** Quāuis aut publicanus stetit sic: vñ tñ ab ipso phariseo tā verbis q̄ habitu: necnō et corde p̄tito. nāz vñ batur oculos leuare in celū: celsus et indignos visionis superne eos qui maluerūt bona terrena spectare et querere: necnō et pectus tundeat. vñ seq̄it. S; p̄ciebat p̄cul suū: cor quodāmodo pungens cā cogitationū p̄tatur: necnō et excitās vt doimitans. vñ nō aliud q̄ dei p̄tationez p̄tebat. Seq̄uit. n. Dices: Deus p̄cipuus eiō mihi peccator. **CHRY.** Audiuī q; nō suz velut hic publicanus: nec indignus. Eud p̄punctus: et ceteri ille volens querit hic medicinā. Nemo igit illud frigidū p̄ferat. vñ. Nō audeo: p̄do: osus sum nō possūz apire os. Tālis reuerentia est diabolica. Vult. n. diabolus obstruere bī fores accessus ad deum. **AVG.** de ver. do. Quid igit miraris si deus ignoret: qm ipse agnoscit: de lōginoq̄ stabat: deo tñ appropinquabat: et eū dñs de ppe amidebat. **Excelsus.** n. dñs et humilia respicit: nec oculos ad celū leuabat vt respiceret: tremebat cōscientia spem subleuante percutiebat pectus suū: penas de seipso erigebat: p̄p̄tēra: oīs p̄tentiū p̄tebat. Audisti superbiū acusatō: et audiisti humilē reum. audi nunc iudicē dicentē: Amē dico vobis: descendit hic iustificatus in domum suā ab illo. **CHRY.** Seminos aurigas et duas bigas in stadio positas terno p̄fense. pponit in altera quidē iusticiā cū supbia: altera peccatū et humilitatē. et vides bigā peccati superare iusticiā: nō p̄p̄tēra v̄tutibus: sed humilitatis p̄uente. Tā vero deuicit nō fragilitate iusticie sed mole et timore superbie. nā sicut humilitas p̄ sui cōminemias peccatū p̄dēt superat: et saliens attingit deū: sic superbia ob sui molē de facili iusticiā deprimat. si ergo plura facta strenue geras: putas autē te posse p̄sumere tota caruiti o. aitionē. si vero mille feras in cōscientia fasses reatuū: et hoc solū de te credas q̄ es infimus oīum: multa obinebis in cōfiduciam. Et iō sue snie cām assignans subdit: q; ois qui se exaltat humili et qui se humili. exalta. Humilitas nō est multiplex ē. Est. n. quedā virtus humilitas: iuxta illū. Cōtritiū et humiliatum deus nō despicias. Est et humilitas ab criminis: iuxta illud: humiliavit in terra vīā meā. Est et humilitas a peccatis et supbia et insatiabilitate et iactantia. Quid. n. humilior his qui se submitūt in diuitijs et potentatu et hec reputant magna. **BASI.** Similiter et exaltari laudabiliter contingit: qm. n. non humilia cogitas sed mens tua est per magnanimitatem et virtute creata. Tālis aut ai celsitudo ē eminentia in tristitia: terrenoz temporis: conuersatio in celis: et videtur huiusmodi mētis sublimitas eandem habere differentiam ad elationē quam arrogātia parit: quāz h; cōpulentia corpore hūi dispositi ad inflationē carnis cum ex hydropositi tument. **CHRY.** Hec igitur fastus inflatio ab ipis celis p̄p̄tēra deprimere nō cauētem: humilitas vero et ab ipa abysso reatuū hominē sublimare. hec enīz p̄re phariseo publicanū saluauit. latrone ante apostolos duxit. illa vero in corpoream ingressa ē potestatem. Ceterum si iuxta de licia humilitas tam facile currit vt superbiā iusticie transeat. si iusticie coniunxeris eā: quo nō ibit iusticia. Rursum si factus cōiunctus iusticie eā deprimere poterit: si

inuentus sit peccato: in quantam gehennam detrudet: hoc dico nō vī negligamus iusticiā: sed vī fastum videmus.

THE. Sz forſitan mirabitur aliquis: quō phariſeus cū pauca verba ſue laudis ptulerit cōdēnat. Job vero cū pluria fuderit coronat: **EO.** i. q. phariſe talia dicebat cū minādo alios: nulla rōne cogente: iob vero vrgētibz eū amicis 7 pceſſuris premētibus coactus ē. prius virtutes referre ad dei gloriā: ne hoies deſiſſerēt a pſpectu vniūſ BE. Typice autē phariſeus ē populus iudeoz q. ex iuſtifi canonibz ſuis extollit merita ſua: publicanus vero gentilis ēq. longe a deo poſitus pſitet peccata ſua: quoz vnus ſuperbiendo reſeſſit humiliatus: alter lamentādo appro punquare meruit exaltatus.

Aſſerebant autē ad illuz infantes: vī eos tāgeret. Qd cū viderēt diſcipuli increpabāt illos. Jeſus at conuocās illos dixit: Sinite puulos venire ad me 7 nolite vetare eos. Taliū ē. n. regnum dei. Amen dico vobis quicunqz non acceperit regnum dei ſi cut puer: non intrabit in illud.

THEO. Poſt pſedictaz humilitatē dñs docet p ea q. fecit: nō repellēs: ſz gratatē puulos admittēs vñ dī: Aſſerebāt at ad illū infantes vī eos tāgeret. **AVG.** d. v. do. Cui aſſerunt tangendi niſi ſaluatoz: ſed ſi ſaluatoz ē: ſaluadi offerunt illi qui veniſſalutē facere qd perierat: vbi iſti perierat: quantū ad ipſos pſinet innocēs. Sed ſm apoſto lum p vñ hoiez intrauit peccatū in orbem terraz. Veni antē g. puuli vī l. inguidi ad medicū: perdit ad redēptozē **AM.** Dup. autē aliquibus videri pōt: q. diſcipuli dñm in ſantuloſ adire prohibebāt. Sequit. n. Qd cū vide. diſci. increpabāt illos. Ubi vel myſteriu intelligas vel affectū. **THEO.** n. hoc inuidie aut in pueros mentis aſperitate faci eant: ſed ſedule ſeruitutis obſequia dño deſerebant: ne pſumeret a turbis. Reſpūda quippe ē vilitas noſtra vbi diuinitatis iniuria ē. In myſterio autē q. prius ſaluari populu iudeoz ex quo ſm carnem natū fuerat geſtiebāt. Sicbāt qd dem myſteriu q. vñſqz populiſ vocatio debe retur. Na 7 pro chanaan muliere ſupplicatū ſz fortaſſe adhuc ordinē nesciebāt. vñ ſequit. Jeſus autē conuo. eos di. Sint. par. v. ent. ad me: 7 nolite vetare eos: Taliūz eſt em. re. dei. Nō etas pſerēt etati: alioqn ob eſſet adoleſce re. Cur g. pueros dicit aplos eē regno celoꝝ: fortaſſe quia maliciā nesciāt: fraudare nō nouerunt: referre nō audeant ſeruari ignoſcēt opes: bono ē: ambitionē nō appetāt: ſz nō ignorare iſta virtus ē: ſed cōtēnere. Nō. n. virtus eſt nō poſſe peccare ſed nolle. Nō igit puericia ſed emula pu eris ſimplicitatis bonitas designat. **BE.** Un ſignanter dixit Taliū: nō iſtoꝝ: vī oñdret nō etatē regnare ſz mo res: 7 bis qui ſimilē haberēt innocētā 7 ſimplicitatē pre mia reſpromitti. **AM.** Deniqz hoc ſaluatoz expreſſit di cēs. Amē di. vo. q. cūqz nō acceperit re. dei ſicut puer: nō intrabit in il. Quis puer imitandus eſt apoſtoliſ xpī: niſi de quo yſaias dicit: Puer natus ē nobis: q. cū maledi ceret: nō maledixit. Itaqz in puericia ē queda venerabi lis moꝝ ſenectus 7 in ſenectute innocēs puericia. **BASI.** Suſcipiemus autē regnū dei vī puer: ſi diſpoſiti fuerim. erga doctrinā dñi: vī puer in diſciplina nequa q. d. dicēs: nec diſputās cū magiſtris: ſed credibiliter 7 obediēter i bibens documēta. **THE.** Sentiliū ergo ſapiētes queren tes ſapiam in myſterio qd ē regnū dei: nec volentes hoc abſqz fide ſylogiſtice probationis admittere: merito ex cluiſi ſunt ab hoc regno.

Et interrogauit eū qdā princeps dicēs. Mg. bo ne: qd faciedo vitā eternā poſſidebo? Dixit at ei ie ſus: Quid me dicis bonū? Nemo bonū niſi ſolus de. Bādata noſti: Nō occides: nō mechaberis nō furtū facies: nō falſū testimoniū dices: bonoꝝ

patrem tuū 7 matrē tuā. Qui ait: **Dec. oia cuſto diui a iuuetute mea. Quo audito ieſus: ait ei. Ad buc vñ tibi deſt. Oia quecunqz habes vende 7 da pauperibus: 7 habebis theſaurū in celo: 7 ve ni ſequere me. His ille auditis contriſtatus ē: qz diues erat valde.**

BEDA. Audierat princeps quidā a dño tm eos q. pu eroꝝ vellent eē ſimiles: regnū dei intraturos: atqz iō po ſcit ſibi nō p parabolā: ſed palā qbus opez meritis vitā eternā pſequat exponi. vñ dicit: Et inter. cū qui. p. in. di. Mg. bo. qd faci. vī. eter. poſſidebo. **AM.** Tentatoꝝ p. in ceptis iſte magiſtrū bonū dixit q. deū bonum dicere debu iſſet. Na ſz in diuinitate bonitas ſit 7 i bonitate diuinitas tñ addendo Magiſter bone: in portione bonū dixit: nō i vniuerſitate. nā de. in vniuerſitate bonuſ: homo ex pte.

CIRY. Putauit autē ſe xpm capere duꝝ vituperaret mo ſaicū pceptū: iroduceret vero ſua ſtatuta: accedit ergo ad magiſtrū 7 bonū eū nuncupans: dicit ſe velle doceri qz g. tētatue qrebat q. apprehendit ſapiētes in aſtutia ſua puenienter ei ridet. nā ſequit: Dixit autē ei ieſus: qd me di cis bonū: nemo bonus niſi ſolus deus. **AM.** Nō bonū ſe negat: ſed deū designat: bonus quidē nō ē: niſi plenus bonitatis: q. ſi quē moueat: q. nemo bonū: moueat 7 illū niſi de. q. ſi a deo filiū non excipit: vñqz nec a bono xps excipit. nā quō nō bonus ex bono natus: arbor. n. bona fructū bonos facit. Quō nō bonū cū bonitatē ſua ſubſtātia ex pte aſſumpta nō degnauit i filio q. nō degnauit i ſpū: Spi ritus tuus inq. bonus deducet me in terrā rectā. q. ſi bo nus ſpiritus q. excepti a filio: bonus vñqz 7 ille qui tradit dit. Itaqz q. legis peritus eſt iſte qui tētat: ſicut i libro alio demonſtrat. Et bene dixit. Nemo bonus niſi vnus deus vī admoneret q. ſcriptū ē. Nō tentabis dñm deū tuū: ſz magis conſiteretur dño qm bonus. **CHRY.** Vel aliter Auarū quidē dicere hūc picipē nō verebor: nā hoc chū ſtus ei impropert: tentatoꝝ autē mime. **TY.** Ergo cū dicit: magiſter bone qd faciedo 7c. q. d. Bonus es digna re me reſponſo in eo q. quero doctus ſum vetus teſtamē tum: te tñ ſtantiōzē video nō. pmitteſſe terrā ſed predi cantē regnū celoꝝ. Dic g. mihi qd faciedo vitāz eternā potero poſſidere: Intentionē igitur atēdēns ſaluatoz: ſz fides ē via ad opera: cū dixiſſet ille Quid faciā: hac que ſtione omiſſa in notitiā fidei eum ducit. velut ſiquis in terrogaret medicū qd comedā: ille oñderet q. deberet ci bñ precedere: 7 iō eū ad patreꝝ remittit dicēns. Quid me dicis bonū: nō q. ipſe bonus non eēt: erat. n. bonū ex bo no patre germen: bonus boni filius. **AVG.** de con. euā. Pot autē videri diſtare aliquid q. ſm mattheum dicitur. quid me interrogas de bono: quod ad illud magis refer ri pōt: quod ait ille querēs. Quid boni faciā? Ibi. n. 7 bonū nō iauit: 7 iterrogatio ē. commo diſſime intelligitur vtrunqz dictū qd me dicis bonū: 7 quid me interrogas de bono: qd ad illud magis referri pōt. **TY.** Deniqz poſt q. docuit cognitionē dei ſubiungit: Mandata noſti. q. d. qm prius deū noueris: tūc optime qres qd faciē. **CHR.**

Expectante autē principe audire xpm dicente. Recedas a mandatis moſaicis 7 meis attende: ad moſaica eū mittit vñ ſequit. Nō occides: non mechaberis. **THE.** Primo quidem lex ea corrigat ad que facilius labimur: vī mecha ri: cuius incentiuū ē inuſiſecum 7 naturale: 7 occidere: qz immanis belua furoꝝ. Sed furtū 7 falſi testimoniū culpaz raro contingit incurrē: ſed 7 grauioꝝ illa exiſtunt. 7 ideo ſecūdario furtum 7 falſus testimoniū ponit: vī rariuſ fal ſentia 7 leuiorā. Sequit. n. Non furtū facies. non falſum testimoniū dices. **BASI.** Nō ē autē intelligendū fures eē ſolum burſaz inſiſtoꝝ: vel latrocinātes in balneis. Sz 7 ſi qui duces legionū ſtatuti vel commiſſo ſibi regimī ne ciuitatū aut gentium: hoc quidē furtim tollunt: hoc vō

ut ac publice exigunt. **TY.** Sed videas in non agendo precepta cōsistere: qm̄ si mechatas nō fueris: castus es. si nō fueris: benivolus. si falso nō testis: veridicus. Atq̄ de virtutē tam facile p bonitatem statuentis. Nā mali fugam ingerit: nō boni excreuit: quilibet aut quies quolibet ē faciliō opere. **THEO.** Sed qz in parēs pmitte: requāq̄ magnū sit crīmē raro tñ accidit. Post oia poi: t. Donoza patē tui: et matrē. **AM.** Est aut hono: nō solū bono:ificē: sed et largitatis. Dono: n. ē de ferre p meritis. pascē patrē tuū: pascē matrē: et si pauperis: adhuc nō reddidisti dolores et cruciatus quos p te mater passa ē. Illi debes qd habes: cui debes qd es: quātū iudiciū si pascat ecclesia quos tu pascere nolis. Sed dices: Quod crā parentibus collaturus: ecclesie mallē conferre. Non querit deus donū de fame parentū: sed ut pascendos scriptura dicit parentes: ita pp deū relinquendos: si impediunt deuote mentis affectum. Sequitur. Qui ait: Hec omia custo. a iuuentu. mea. **HIE.** Mentis adolescens. Si. n. qd postpositū ē in mandatis: Diliges primum tuum sicut te ipsū: opere cōplectet: quō postea audiens: Uade et vade oia que habes: et da pauperibus tristes abscessit: **BE.** nō ē putandus eē mētus: sed simplicitate ut vixerit. i. ex terius eē confessus: alioquin nequāq̄ marcus diceret: qz iesus intuitus eū dilexit eum. **TY.** Odit aut consequenter dñs qz si aliquis vult testamētū pegerit: pfectus nō est: sed deest ei sequi xpm̄. vñ subditur. Quo audito iesus ait ei: adhuc vñ tibi deest: oia quecūq̄ habes vade et da pauperibus: et habebis thesaurū i celo. q. d. Queris quō sit possidenda vita eterna: sparge facultates pauperibus et obtinebis illā. Parua sunt q impendis: magna que recipis. **ATHANA.** Nō. n. mundū despicientes putem? grandia qdem abdicasse: qz tota terra ē in pparatione celī breuissima: quāq̄ si totū terre dñaret: ei abrenunciātes: nihil dignū esset in pparatione regni celozum. **BE.** Quicūq̄ ergo pfectus eē voluerit: oportet vendere que habet: nō ex pte sicut ananias fecit et saphira: sed totum. **THEO.** vñ dicens: Oia que habes. summa: paupertatē suadet. Siquē. n. restituerit: illius seruus ē. **BASI.** Nō tñ docet facultates vendere: eo q nāliter sint pane: alioqui creatura dei nō eēt. vñ eas non tāq̄ malas abdicere: sed disponere monuit. et p dēnnatū: aliquis: nō qz eas possidet: sed qz eis abusus ē: quo sit ut facultatē fm mandata dei dispensatio: et crimina delectat regnum cōferat. vñ subdit: Et da pauperibus. **CHRY.** Poterat quidē deus alere pauperes: et sine hoc q nos miseremur corpi: vult oia tes dilectione astringi accipientibus. **BASI.** Dicite aut dñō. Da pauperibus: puto non expedire cuiq̄ negligent gerere: sed oia diligenter disponere: pcpue p seipm̄: si ex parte se hēat: sin autē p eos de quibus cōstat q fideliter et prudenter disponāt: maledictus. n. qui negligent perficiat opera dñi. **CHRY.** Sed illud querit quō erogare cū crā pauperibus perfectionis eē videt: paulus aut absqz dilectione hoc asserit esse imperfectū: sed valde consonat qd subiunxit. Et veni sequere me. quod ostendit ex dilectione esse. In hoc. n. cognoscet oēs q mei eritis discipuli si dilectionē habueritis adinuicē. **THE.** Cum paupertate. n. ceteras quoqz virtutes homin habere oportet. ob hoc ait: Et veni sequere me. i. in ceteris esto meus discipulus: iugiter me sequaris. **CIRY.** Princeps aut ille vñ recentis capax non fuit: vetus vter existeret: sed tristitia ruptus ē. vñ sequitur: Disille auditis cōtristatus ē: quia diues erat valde. **BASI.** Mercator non tristatur in nundinis paciscendo q possidet: acquirēdo sibi oportuna. Tu vero tristaris pulchre dñs: ut acquiras vitam beatam. **Videns aut iesus illum triste factū dixit. Quod difficile qui pecunias hnt in regnū dei intrabunt. Facilius ē enim camelum p foramen acus transire: qz diuitē intrare i regnū dei. Et dixerunt qui**

audiebāt: Et quis pōt saluus fieri? At illis. Que impossibilia sūt apd hoies: possibilia sūt apd deū. At at peti. Ecce nos diuitem oia et secuti sumus te. Qui dixit eis: Amē dico vobis: nemo ēq reliquit domū aut penes: aut fratres aut vxorē aut filios aut agros pp regnū dei: et nō recipiat multa plura i hoc tpe: et i seculo futuro vitā eternā.

THE. Quoniā diues audita opum abiectione tribulatus fuit: dñs admiranter locutus ē. Dicitur. n. Vides mte. ill. tri. fa. dixit. Quam difficile qd pecu. hnt in re. dñs tra. Nō dicit impossibile ē eos intrare: sed difficile. pnt enim per diuitias adipisci superna: sed difficile ēqz vicio siores sūt visco diuitū: et vix euellitur animus occupat ab eis: sed subsequenter ut impossibile hoc indicat cum dicit. facilius ē. n. camelū per foramen acus transire: vñ ut intrare i regnū dei. Tōmē qd in greco ponitur equi uocuz ē ad animal qd camelus dicitur: et ad rudem quocūqz ergo modo intelligas impossibile est. Quid igit dicendum ē. primo quidē q reuera ita se habet. Aliud. n. ē diues: aliud economus. nam diues est qui sibi refert diuitias. Economus vero sine dispensato: qui ad opus alioz has tenet. **CHRY.** Ab: a quidē possidebim opera pauperibus: et qui iuste eas possident. quasi suscipientes a deo dispensant in diuitis mandatis. qui vero contra deum acquisierunt: et in expendendo faciunt illud idē meretricibz et parasitis dantes: vel humi abscondentes: et nō vñ ipendentes. Nō ergo phibet diuitis opibus famulari. vult vt necessarijs vtamur eis: nō vt cultis diuitibus: nam famuli ē custodire: sed domini dispensare: si conseruari eas vellent: non tradidisset eas hominibus: sed sineret in terra iacere. **THEO.** Porro attendas illud q diuitē quidem impossibile dicit saluari: possidentē vñ diuitias difficile: quasi dicat: diues qui caput ē a diuitis et famulari eis non saluabitur: habens vero illas. i. qui eis dominatur vix saluabitur cā humane fragilitatis. Co natur. n. nos o labol supplāre: quoadusqz possidem diuitias et difficile ē auferre decipulas eius. iōqz bonis ē paupertas et quasi tēratione carens. **CHRY.** Nulla enī ē diuitiaz pmoditas aia patiente penuria: nec leio paupertatis: aia diuitijs affluente. Si aut diuitis indiciū ē nullus egere: et paupertatis indigere palaz ē q magis ē pauperē facit magis ditescere. facili ē. n. qz quis i paupertate qz in diuitijs opes contēneret. n. talis ē ambitus vt per magis habere sedet. Sed per hoc psumma gis accendi: sicut ignis qm̄ maiorē suscipit cūcā q aut mala vident eē iopie cōia sūt: qz vero diuitiaz ppta sit cap. **AVG.** de que. euan. Diuitē q hic appellat cupidū rerū temporalium: et de talibus superbiē his diuitibus contrarij sūt pauperes spiritu quoz ē regnū celoz. **Orpheus** aut facilius ē xpm̄ pati p dilectoibus seculi: q dilectores seculi ad xpm̄ posse conuerti. Cameli. n. nomine se intelligi voluit qz sponte humiliatus infirmitatis nre onera sustulit: p actū aut punctiones significat: per punctiones dolores in passione susceptos: foramē aut acus dicit angustiam passionis. **CHRY.** hic aut sermo quasi grauius transcendebat discipuloz virtutē. vñ sequitur. Et dixerunt qui hec audiebāt: Et qz pōt saluus fieri: hoc dixerunt discipuli nō de se sed de toto mundo timentes. **AVG.** de que. euan. Cū at incōparabiliter maior sit turba pauperū que diuitibus perditis pōt saluari: intellexerunt oēs q diuitias amāt: eē si adipisci nequeāt in diuitis numero occupari. Sequit. At illis: que impossibilia sunt apud hoies: possibilia sunt apud deum. Quod non ita intelligendum est quasi diues cū cupiditate et superbia in regnū dei sit intraturus. sed possibile ē deo vt a cupiditate et superbia ad charitatē et humilitatē conuertatur. **THEOPH.** Apud hoies ergo quoz serpit intentio ad terrena: impossibilia sūt

bilis est salus ut dicitur: et apud deum vero possibilis est. Cum enim homo consiliarium habet deus: iustificatio nec vocinas paupertatis imberit: necno eius auxiliu inuocet hoc fiet possibile. **CIRY.** Cōgrue aut dices cū multa prępserit: recōpensatione expectabit: qui vero parua possides ea abdicauit quid ei sperandū ē: q̄rere docebat. vñ sequitur: **Ait aut petrus:** ecce dimisimus oīa matheus addit: quid ergo erit nobis. **BEDA.** q. v. fecimus qd iussisti: qd igitur dabis nobis p̄mī. Et q̄ non sufficit dimittere oīa iungit qd perfectus ē dices: Et secuti sumus te. **CIRYL.** Illud aut necesse ē dicere: q̄ paucis abrenunciantes q̄tus spectat ad p̄positū dei et obedientiā pari lance cū opulenti pendunt: paribns vtētes affectibus: oī reꝝ quas possidet abieciōz vltro inferūt. vñ se quitur: **Amē dico vobis.** Nemo ē q̄ reli. dō. aut parē. aut fra. aut vxō. aut si. aut agros p̄p regnū dei et non recipiat mul. plu. in hoc tpe et in secu. futu. vitaz eternam. Eleuat ad acceptissimā sp̄e oēs audietes iuretur ad o. p̄mītes: oī apponit sermōi amē. **Doctrina. n. diuina mundū vocat:** ad fidē xp̄i: forsitan aliqui respicientes parentes infideles noluerūt eos turbare veniendo ad fidē. et similis ē ratio alioꝝ germanoꝝ. **Deserūt aut quidā patrē et matres:** et totius parentele amōz despiciūt p̄p amorem xp̄i. **BE.** Sensus igitur iste: qui p̄p regnū dei inquirēdū oēs affectus contempserit: oēs seculi diuitias delicias risusq̄ calcauerit: multo plura in p̄mī recipiet. cuius finis occasione quidā iudaica mille annoꝝ fabulā post resurrectionē iustoz edificat: qm̄ oīa q̄ p̄p dei dimittim⁹ multiplici nobis sint fenore reddēda et insuper vita eterna donāda. Nec videt in experti q̄ si ceteris digna sit reꝝp̄missio: in vxozibus vñ iuxta alios euangelistas centenis: appareat turpi tūdo: p̄sertim cū dñs in resurrectione non cē nubendum testet. Et iuxta marcum ea que dimissa fuerint: in hoc tpe cū persecutionibus accipiēda confirmet: quasi illis mille annis abesse dogmatizant. **CIRY.** hoc ergo dicimus q̄ omīssis tp̄alib⁹ et carnalibus multo maiora sibi aliq̄s vendicabit: qm̄ et apostoli euz pauca dimiserunt: obtinuerunt multiplicia dona charismatum: et celebres reputati sunt vbiq̄: **Erūmus** ergo similes illis: si domam quis dimittat: recipiet mansiones supnas: si patrē: patrē hēbit celestem. Si a germanis recesserit in fratrem hunc recipiat xp̄s. Cū dimiserit plūgē: inueniet diuinā sapiāz aq̄ p̄creabit spiritalis fructus: inueniet hierusalem celestē q̄ ē mater nra. A fratrib⁹ et a sorozib⁹ sui p̄positū glorio spirituali colligatis multo i hac vita gratiosiorē recipiet charitatē. **Assumpsit aut iesus duodeci et ait illis:** Ecce ascēdimus hierosolimā: et cōsumabunt oīa q̄ scripta sūt p̄ p̄phas de filio hoīs. **Tradet. n. gētib⁹ et il ludetur:** et flagellabitur et conspuetur. et postq̄ flagellauerint occidēt eū: et die tertia resurget. Et ipi nihil hoz itellerūt. **Et erat verbū istud abscondituz ab eis: et nō intelligebant que dicebantur:**

THE. p̄uidens saluator ex passione sua discipuloꝝ aīos turbandos: eis longe ante et passiois sue penā: et resurrectionis sue gloriā p̄dicit vñ dicitur: **Assumpsit aut iesus. xj. et ait illis.** Ecce ascē. hiero. et consum. omnia q̄ scrip. sunt per p̄rophe. de filio hoīs. **BE.** p̄uidēs enim quosdam hereticos futuros qui xp̄m dicerēt legi p̄phetisq̄ docuisse p̄traria: oñdit q̄ per p̄phetaz p̄claga sue passiois et posterioris gloriē sit celebrata p̄fectio. **CHR.** Solum aut de passione cū discipulis confert. Non enīz oportebat hūc sermonē pluribus diuulgari: ne turbarentur. Ob hoc aut p̄dicebat discipulis: vt exercitati p̄ expectationē facilius sustinerēt. **CIRY.** Et vt sciant: quoniaz passionem p̄ueniūt: et spontaneus ad eā accessit: ne dicerent: qualiter in manus hostiū incidit: qui nos p̄mittebat saluare. vñ seriatim ordinē passiois enarrat sub dēs

Tradetur. n. gentibus: et illudetur et flagellabit et conspuet. **CHRY.** Doc isaias p̄dixerat dices: **Obuli scapulas meas ad verbera: genas meas ad alapas: et faciē meā nō diuertī a sputoꝝ dedecore.** **Sz et crucis patibulū p̄dixit propheta cū ait:** Tradidit in mortem aīam suā: et cū sceleratis reputatus ē. vñ de hic subditur. **Et postq̄ flagella uerint occidēt eū.** Sed et resurrectionem eius dauid p̄dixit dicens. **Non derelinques aīaz meaz in inferno.** vñ hic subditur: **Et tertia die resurget.** **ISIDO.** Admīro aut dementiam querentium cur xp̄stus ante tridūz resurrexit. si enim resurgeret tardius q̄ p̄dixerat: impotētie esset: celerius vero ē summe virtutis iudiciū. Si quē enim cum spoponderit suo creatori post triduum p̄soluerē debitu: eadem die satisfaciētem viderimus non fallacem sed potius vt veridicū eum mirabimur. Dicā etiā q̄ non dixit se post tres dies resurrectu: sed die tertia. Habes parasceuen: habes sabbatum vsq̄ ad solis occasum: et post sabbatum resurrexit. **CIRY.** Discipuli autē nondum nouerant exquisitē qd prophete p̄dixerant: sed postq̄ resurrexit aperuit eis sensum: vt intelligerent scripturas. vñ sequitur: **Et ipi nihil hozum itellerunt.**

BE. Quia enim discipuli eius vitā maxie cōsiderabāt eius mortem audire non poterant. Et quoniam non solum hominem innocētem: sed et deum verū sciebāt: hūc nulloatenus mori posse putabant. Et quia parabolas eū sepe loquentem audire consueuerant quoniam aliquid de sua passione dicebat: ad aliud allegorice referendum eē credebant. vñ sequitur: **Erat autem verbum istud absconditum ab eis: et non intelligebant que dicebantur.** **Iudei** vero quia in eius necē conspirauerāt: q̄ de passione sua loqueretur dicens in iohanne: **Oportet exaltari filium hominis intelligebant.** vñ dixerunt: **Nos audiuius ex lege quia xp̄stus manet in eternuz: et quomodo tu dīcis.** **Oportet exaltari filium hominis.**

Factū ē aut cū appropinquaret hierico: cec⁹ qdā sedebat secus viā medicās. Et cū audiret turbā p̄terēntē: interrogabat quid hoc esset. **Dixerunt aut ei:** q̄ iesus naçarenus transiret. **Et clamauit dīcēs.** Iesu fili dauid miserere mei. **Et q̄ p̄iebāt icrepabant euz vt taceret.** Ipse vero multo magis clamabat: fili dauid miserere mei. **Stās aut iesus iussit illum adduci ad se.** Et cū appropinquasset: interrogauit illum dicens: **Quid tibi vis faciā?** **At ille dixit:** Dñe vt videā. **Et iesus dixit ei:** **Respice.** fides tua te saluum fecit. et confessi vidit: et seq̄batur illū: magnificans deuz. **Et omnis p̄iebs vt vidit dedit laudem deo.**

GRE. in hom. Quia carnales adhuc discipuli non valent capere verba mystēꝝ: venit ad miraculum ante eozum oculos cecus lumē recipit: vt eos ad fidē celestia facta solidaret. vñ dicit: **fa. ē aut. cū app̄o. hic. ce. qui. se. vi. medicās.** **THE.** Et ne incessus dñi eēt inutilis: in via fecit ceci miraculū: hoc documentum discipulis suis dāns: vt in oībus simus p̄ficui: et nihil sit i nobis ociosuz. **AVG.** de que. euā. Possemus de appropinquatib⁹ hiericho sic intelligere: vt tam inde egressi: p̄pe tñ adhuc eēt ad eā ciuitatē: qd quidē minus v̄itate dī. Sed tñ videri posset hoc dictum: qm̄ matheus egredientibus eis ab hiericho dicit illuminatos duos cecos qui iuxta viā sedebāt. De numero quidē nulla eēt qd si alter euangelistarum de vno tacuisset vnus reminiscens. nā et marcus vnū commemorat: cū et egredietib⁹ eis ab hiericho dicit illuminatū: cuius et nomē dixit et patreꝝ vt intelligamus euz fuisse potissimū: alteꝝ ignotum: vt merito ille notus etiā solus decēter commemoraretur. **Sed qm̄ que sequuntur**

in euangelio fm lucam: apertissime ostendunt illud qd ipse narrat adhuc venientibus ipsis hiericho factus ee: nihil aliud restat intelligere: n si bis ee factu hoc miraculu semel in vno ceco: cu adhuc veniret in illam ciuitate: itez i duo bus cu inde egredieretur: vt illud vnum lucas: atez mat theus enarrat. **CHRY.** Multus aut erat populus circa ebristum et cecus cu quide non nouerat. sentiebat aut esse eu: et rapiebat p affectum: qd no haust aspectus. vn sub ditur. Et cu au. tur. pte. inter. qd hoc eer. Et oculi qdem fm opinionem loquebant. Sequit. Dixit. aut ei. q. ie. naga. transiret. Cecus vero vera clamabat: alia docef: et alia p dicat. Na sequit. Et cla. di. ie. fi. da. mi. mei. Ouis te docu it hec o ho: nu plegisti liberos ptiatus luminibus. Unde igit nosti luminare mundi: vere dominus illuminat cecos. **CIRY.** In iudaismo aut nutritus non ignorauit: qd p genie dauid deus fm carnez nasceretur: et io ei vt deo lo quitur dicens. Miserere mei: hunc imitent qui in duo di uidunt xpm: hic. n. xpm tanq deu adit: et filium dauid cu nominat. **Dirent** autez instantia confessionis eius. **Qui** dam. n. eu confitentem fide compescebant. Sequit. Et q pret. increpa. cu vt tace. Sed p inhibitiones huiusmodi non impediebatur eius audacia. **Nouit** n. fides oibus re pugnare: et in oia triumphare. vnde. n. e pro cultu diuino pudore deponere: na si ea pecunie sunt impudentes: non nulli pro ale salute no decet bonam induere impudentia vnde sequitur. Ipse vero multo ma. cla. fi. da. mi. mei. Si sit aut xpm vox inuocatus in fide: et inuocatus in fide re spicit. et ideo merito vocat cecum et accedere iussit. vn seqt. Stans aut iesus iussit illu adduci ad se. vt. i. q. pti. fide eum tetigerat: appropinquaret et corpore. **Appropinqua** tez cecum dñs interrogat. Na sequit. Et cu app. inter. il. oi. Quid tibi vis facia: Dispensatiue interrogat: no qñ igno ras: sed vt sciret astantes q no perebat pecunia: sz oitua efficacia: vt a deo. vn seqt. At il. oi. do. vt vide. **CHR.** Vel qz calumniatores veritatis iudei possent dicere: vt i ceco nato: no e hic sed similis eius: v oluit vt cecus prius ostenderet defectu nae: et tuc cognoscat gratie maiestatem at vbi peritionis modum cecus explicuit: tuc cum summa maiestate precepit ei vt videret. vn sequit. Et dixit il. ie. Respice: qd redudabat in crimen pfidie iudeoz: quis. n. pphetaz talia dixit. Aspice in quid assumat medic? ab eo cui collata e sanitas. Sequit. n. fides tua te salu fecit pro fide. n. veniunt beneficia: diffunditur. n. gratia qua suscepit fides. Et sicut ab aliquo fonte hi qdes puis vasis modicu aque hauriunt: hi vero maioribus multu fonte non distinguere mensuras: et fm fenestras que aperiuntur magis vel minus splendor solis infunditur: ita fm capa citate intentionis haurit gra: veritur aut vox xpi in luce languentis: erat. n. verbu vere lucis. vnde sequit. Et pñti vidit. At cecus et ante beneficiu fide oñdit feruidu: et post beneficiu beniuolentia obseruauit. Sequit. Et seque. il. ma gnifi. deu. **CIRY.** Ex quo patet q a duplici cecitate libe rabat: co: pñti. i. et intellectu. neq. n. glorificasset vt deu nisi vere vidisset: sed et alga factus e occasio glorifica di deu. **Seqt.** Et ois plebs vt vi. de. lau. deo. **BE.** Na so lum pro ipetrato munere lucis: sz et merito fidei impetra tis. **CHRY.** Hic aut necesse e querere cur xps demoni acum quide curati sequi volente prohibet: cecum aut illu minari sequete no phibet: sed neutru irrationale puto: il luz. n. munit preconie: vt ex sua pñtencia bñfactorie pñdicer erat. n. excellens miraculu videre furiosum sane metis esse eu. Cecu vero pñtuit sequi: qñ hierosolyma ascēdebat p crucem pfecturus altuz mysteriu: vt recetē hñtes mira culi metione: no exstimarēt eu infirmitate potius q mia pati. **AM.** In hoc aut ceco typus populi gentilis e q sa cramento dñico recepit amissi luminis claritatē. Nihil at interest: vt in vno ceco medicina: an in duobus accipi at: qñ ex chaz et iaphet noe filijs origine ducēs i duob cecis duos generis sui pñtebat auctores. **GRE.** i ho.

Uel cecū ē genus humanū: qd sparente primo claritate superne lucis ignorans: dāmanōis sue tenebras pati. Hiericho aut interpretat luna: que dum mēstruis monē tis decescit: defectu nre mortalitatis designat. Dū igit conditor noster appropinquat hiericho: cecus ad lumen redit: qz dñi diuinitas defectu nre carnis suscepit: hu manus venus lumen qd amiserat recepit. Qui ergo cecus ne lucis claritate nescit cecus ē. Si aut iam redemptorem credidit q dixit: Ego sum via: iuxta viam sedet. Si vero credidit: et exorat vt eternū lumen recipiat: iuxta viam sedet et mendicat. Illi aut qui iesu venietez pcedunt: desi gnāt carnaliū desiderio p turbas: tumultusq vitioz: qui pñt q iesus ad cor nostrū pueniat: dissipat cogitationes nram: et in ipsa nos nra oñe cōturbāt. Ipse vero magis clamabat: qz quāto grauior tumultu cogitationū premu mur: tāto oñi insistere arduus debem. Cū aut adbe turbas phantasmātū in oratione patimur: iesum aliqui tenus trāseuntem sentimus. Cū vero orationi vehemēt insistimus: deus in corde figitur: et lux amissa reparatur: vel transire humanitatis ē stare diuinitatis. Cecu igit cla mātē oīs trāsies auduit: stās illuminauit: qz p humani tē suā vocib nre cecitatis pñtēdo misertus ē: sed lumen nobis grē p diuinitatis potētā infudit. Ad hoc aut redi rit qd velut vt cor ad oñes exeret: peti. n. hoc vult qz nos petere et se pcedere pñtēcit. **AM.** Uel interrogat cecū vt crederemus: nisi pñtēdō no posse saluari. **GRE.** in ho. Cecus aut a dño no auz: sed lucē querit. Et nos no falsas diuitias: sz lucē queramus: quā videre cū solis ar gelis possumus: ad quāz lucē via fides ē. vn ecce ceco ei Respice: fides tua te salu fecit. Qui videt et sequit: ho nū qd intelligit operat. **AVG.** de que. euan. Si aut hieri cho luna et ob hoc mortalitatem interpretamur: mori p pinquans dominus iudeis solis lumē euangeliū iussit predicari: quos significauit ille vnus cecus quē lucas co memorat: a morte aut resurgens atqz descēdes et iudeos et gentibus quos duos populos significare videtur vno ceci commemorati a mattheo. **CAXIX.**

Etingessius pambulabat hiericho. Et ecce vir noie zachee: et hic prin cept erat publicano: et ipse diues. Et querebat videre iesu: quis esset: et no poterat pre turba: qz statura pusillus erat. Et pcurres ascendit i arbores sicomoz: vt vidret eu: qz ide erat transiurus. et cū venisset ad locū: suspiciens iesus vidit illum: et dixit ad cum zachee festinans descendere: qz hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit: et ecce pñt illi gaudens. et cum videret oīs murmurabāt dicentes: q ad hoīem peccatore diuertisset. Et as aut zachee dixit ad iesum. ecce dimidiuz bonoz meoz do pauperibus: et siquid aliquis defrauda ui reddo quadrupli. At iesus ad euz. Quia ho die salus domui tue facta ē: eo q et ipse filius sit abrae. Venit enim filius hominis querere et salu iacere quod perierat.

AM. zachee in sicomoro: cecus in vis: quo: rum alie rum dominus miseratus expectat: alteri sue mansionis claritate nobilitat. de quo dicitur: Et ingressus iesus per amba. hic. et cc. vir noie zache. et hic erat prin. publica. et ipse diues. Et bene princeps inducit publicanoz. Ois enim de se desperet qñ iste peruenit ad gratiam: cui cecus ex fraude: et ipse qdē diues: vt scias oēs diuites auaros. **CIRY.** Sed zachee in his moram non traxit: sed fa ctus est dignus propitiatione dei: qui cecos illuminat: et longinquos

longinquos vocat. **TY.** Pullulauerat aut in eodem sa-
lute: quia cupiebat in eis videre. vñ seq̃: Et querebat vidē
iesu q̃s eēt. **U**poteq̃ nūq̃ eū viderat: q̃si vidisset: dudū
iā recessisset a neq̃cia publicana. **S**iq̃. n. iesuz videret: nō
pōt nequicijs imitari. Duo aut erant impedimenta huic
visioni: nā retardabat eum populus: non tam virozū q̃
peccatorū: erat aut paruus statura. vñ sequit̃: Et non po-
terat pre turba: quia sta. pusillus erat. **AM.** Quid sibi
vult q̃ nulli alteri staturā quaz huius expressit vide ne
forte malicia pusillus: aut adhuc pusillus fide. nōdū enī
pionus erat cū ascenderet: nōdū viderat christum. **TY.**
Sed ille bonū adinuenit ingenū: nā precurrens i arborē
sicomorū ascendit: et transeuntē iesuz consideratum vide-
bat. vñ sequitur: Et precurrens ascendit in arborē sico-
morū vt videret illū q̃ i inde erat transiturus. **D**ic ergo so-
lā visionē desiderauit: s̃ qui nouit plus facere q̃ queri-
mus: vedit ei supra id quod expectabat. vñ sequitur. **E**t
cū venisset ad locū suspiciēs iesus vidit illum. **CIRYL.**
Uidit quidē hoīs aīaz. p̃m̃p̃sime nitentē ad sancte viuē-
dū: cū ad pietatē conuerit. **AM.** Capit eū se inuitat
inuitat. vñ sequit̃: **E**t dixit ad eū: Zachee festinans descē-
de: q̃ hodie in domo mea oportet me manere. **S**ciebat. n.
vb̃erē hospitis sui eēmercedē: s̃ tñ nō vocē: inuitantē
audierat affectum. **BEDA.** Ecce aut camelus deposita
ibi sarcina per forā meā transiit: hoc ē diues et publi-
canus relicto amore diuitiarū: concepto sensu fraudū: be-
nedictionē dñice susceptiōis accepit. **S**equitur: **E**t festinans
descēdit: et accepit illū gaudēs. **AM.** Quisq̃ diuites non
in facultatib⁹ crimē herē: sed in his qui vñ nesciūt facul-
tatib⁹. Nā diuitie sicut impedimēta sunt: p̃ nobis: ita bonis
sunt adiūmēta virtutis. **CHRY.** Sed considera nimitā
saluatoris bonitatē. **I**nsens cū sonib⁹ cōuersat. fons iu-
sticie cū auaricia q̃ ē materia prauitatis ingressus domum
publicani nullā ex auaricie nebula iniuriā patit̃: sed fulgo-
re iusticie auariciam delet. sed mozdaces et crimināos
amatores inuehi tentat in his q̃ ab eo fiebat. **S**equitur enī
Et cū vide. om. murmu. dicent. q̃ ad ho. pec. diuertisset.
Ipse vō iuscat⁹ vt epulo et publicanorū amic⁹ spernebat
hec: vt cōsummarer. p̃posui: q̃ et medic⁹ nisi patiat̃ san-
tē: egrotorū: nō liberat a morbo: qd̃ et tūc cōtigit: qm̃ cōuer-
sus ē publicanus et factus est melior. **S**equitur: **S**tās aut
zache⁹ dixit ad iesuz: Ecce dimi. bo. meo. dñe do. pau. et
siqd̃ ali. defrauda. red. q̃druplū. Audi mirabile: Nōdū
vidit: et obedir. Et sicut sol p̃ radios infusus in domum
nō illustrat verbo sed operita saluator: radijs iusticie neq̃
cie fugauit caliginē: nā lux in tenebris lucet. Quodlibet aut
vniū ē validū: diuisus aut debilis: et iō bipartit substantiā
Est aut diligēt⁹ attendēdū: q̃ opes zachei nō solū crāt iniu-
ste: s̃ et ex partimonio fuerūt cōgregatē alioq̃n quō pote-
rat extorta iniq̃ restituerē i quadruplū. **S**ciebat. n. legē iu-
stie restituerē i quadruplū: male ablata: vt si lex non ter-
reat: oāna minigēt. nō q̃ expectat zacheus legis censuram
ipse sibi iudex effect⁹. **THEO.** S̃ si subtil⁹ indagare
velim⁹ nihil de p̃p̃o: q̃s restabat facultatib⁹. **D**ata. n. me-
diate bonorū paupib⁹ ex residuo reddebat lesis in qua-
druplo: nec solū hoc p̃mittēbat: sed faciebat. **N**ō enim
ait: **D**abo medietatē et restitua quadruplū: s̃ do et reddo
At christus illi salutē annūciat. **S**equit̃: **A**ut ic. ad eū. quia
bo. sa. huic do. facta ē. ipsuz zachei significans affectus
fuisse salutē: per domū habitatorē significans. **S**equitur: **E**o
q̃ et ipse fili⁹ sit abrahe. **N**ō enī vocasset abrahe filius inani
matā fabricā. **BEDA.** fili⁹ aut abrahe zache⁹ dñs: nō quia
de ei⁹ stirpe genti⁹: s̃ q̃ ei⁹ ē fidē imitator⁹: vt sicut ille ter-
rā domūq̃ paternā deseruit: ita iste bona sua partiendo
paupib⁹ relinqueret. **P**alchre aut dicit: **E**t ipse. vt nō solū
eos q̃ iuste vixerāt: s̃ et eos q̃ ab iniusticia respiscerāt: ad fi-
lios p̃missionis pertinere declarēt. **THEO.** **N**ō autē
ait q̃ fili⁹ erat abrahe: s̃ qm̃ nūc ē. nā p̃us qm̃ erat publica-
norū p̃nceps nullā similitudinē habēs ad abraā iustū: non

erat abrahe fili⁹. **S**z q̃ murmurabāt quidā eo q̃ mo: aret
cū viro peccatore: ad compescendos illos subdit: **V**enit
enī filius hominis querere et saluū facere quod perierat
CHRY. q. d. **Q**uid me. crimināmini si rectifico peccato-
res: ita enī p̃ ocul est a me odiū peccatorū: q̃ eorū cā ad-
uenerim. nam medicus venit: non iudex: ob hoc conuiua
fio languentiū: patiorq̃ fetorem: vt p̃stē remedia. **Q**ue-
ret aut aliquis: quomodo paulus iuberet: si quis frater fue-
rit procar⁹ aut auarus: cum huiusmodi nec cibū eē sument
dum. **C**hristus aut erat publicanorum conuiua: sed nōdū
puetti erāt isti vt fierēt ires: s̃ et tūc vitare p̃cepit paulus
ires cū p̃stāt i malo: hī vō erāt mutati. **BEDA.** **M**ysti-
ce aut zache⁹ q̃ interpretat iustificat⁹: credere ex gentib⁹ p̃p̃m
significat: q̃ p̃ occupationē tpaliū deplūsus erat et minim⁹
s̃ a deo scificat⁹: q̃ intrātē hierico saluatorē videre volu-
it: dū fidē quā mūdo attulit: p̃cipare q̃sinit. **CIRYL.**
Turba aut ē iperte cōfusio multitudinis: q̃ vñce nequit vi-
dere sapiētē. s̃ zache⁹ q̃ diu i turba ē: nō vidit xp̃s: s̃ p̃-
beis trasgressus iusticiā: meruit quē desiderabat aspicere.
BEDA. **U**el turba. i. v. toz cōsuetudo q̃ cecū clamātem
crepabat⁹: et hūc suscipiētē tardat: s̃ sicut apli⁹ clamādo
cecus turbā viciat: ita pusillus terrena relinquēdo et arborē
crucis ascendēdo: turbā obstatē trascedit. **S**icomorus
nāq̃ q̃ ē arbor solijs moro silis: s̃ altitudine p̃stās: vñ
et latius celsa nūcupat. sic fatua dñs: et eadem dñica crux
credētes alit vt sic: ab incredulis irridet vt fatua. **Q**uam
arborē pusillus statura zache⁹ vt cōexaltari possit ascen-
dit: cū q̃libet hūil⁹ p̃p̃ie cōfī ifirmittatis clamat: **M**ibi
absit gloriari: nisi i cruce dñi nri iesu christi. **AM.** **P**ul-
chre aut addidit: q̃ illa p̃te erat trasit⁹ dñs: vt vbi sico-
morus vñ vbi creditur⁹ vt mysteriū fuaret: et grāz semia
ret. sic. n. venerat: vt p̃ iudeos veniret ad gētes. **U**idit ita-
q̃ zacheū sursum: iā. n. sublimitas fidei inter fructus bono-
rū opūz iter fecit: de altitudine arboris eminebat zache⁹
aut supra arborē ē: q̃ ē supra legē. **BEDA.** **P**erabulans
aut dñs venit ad locū vbi zacheus sicomorū ascenderat:
q̃ missis p̃ mūdū p̃dicatozibus in quib⁹ ipse loquebat⁹ et
ibat. **V**enit ad pplz nationū q̃ passiois ei⁹ fide iā sublimis
erat: quē suspiciens vidit: q̃ per grā iam elegit. **M**anebat
autē aliquando dñs in domo principis phariseorū: s̃ cū
opa digna deo facientē lingua venenata carpebat vñ co-
rū perosus facinora discessit dicēs: **R**elinquet domus ve-
stra deserta. **H**odie aut in domo pusilli zachei oportet il-
lū manere. i. noue legis gratia cōsumante i humilū natio-
nū corde q̃escere. **Q**d aut descēde de sicomoro et sic mā-
sionē i domo pare iubet: hoc ē qd̃ ait apls: **E**st cognoui-
mus fin carnē xp̃m: s̃ iā nūc nō nouim⁹. **E**t si. n. mortu⁹ ē
ex ifirmittate: sed viuī ex virtute dei. **M**anifestu⁹ ē aut iu-
deos gētū semp̃ odisse salutē: s̃ salus q̃ oliz iudeorū do-
mos implebat: hodie pplm̃ nationū illuxit: eo q̃ et ipse po-
pulus fili⁹ sit abrahe credēdo in deū. **THEO.** **S**z et faci-
le ē hoc ad moralē vtilitatē retorquere. **Q**uīquis. n. i ma-
licia pluribus p̃st: p̃uus ē statura sp̃ritali: et nō pōt vide-
re iesuz pre turba. **N**ā p̃plexus a passionibus et seculari-
bus rebus: nō aspiciet iesuz abulātē. i. i nob opātē: nullum
opus ei⁹ cognoscēs. **A**scēdit aut sup sicomorū. i. voluptatū
dulcedinē: quē significat p̃ ficuz: d̃ ep̃imēs cam: et sic subli-
mior fact⁹: videt et vñ a xpo. **GRE.** xxvij. mor. **U**el q̃ si
comor⁹ ficus fatua dñs: pusillus zache⁹ sicomorū subijt et
dñz vidit: q̃ q̃ mūdī stulticiā hūilē eligunt: ipsi de his sa-
pientiā subtiliter cōtēplant. **Q**uid. n. in hoc mūdō stulti⁹
q̃ amissa non querere: possessa rapientibus relaxare: nul-
lam pro acceptis iniurgis iniuriā reddere. **P**er hanc autē
sapientem stulticiam: nōdū solide vt ē: ita tamē per cō-
templationis lumen dei sapientiā videtur. **THEO.**
Dic aut ei dñs: festinans descēde. hoc ē: **A**scēdisti p̃ p̃nāz
ad altiorē locū: descēde per humilitatē: ne te supplantet
elatio: oportet. n. me in humilis domo manere. **S**eminis
aut bonis i nobis xp̃ianibus: corpālib⁹. et sp̃ualib⁹: cū-

eta corporalia derelinquit iustus pauperibus: sed spiritalia non deserit bona: sed siquid erexit ab aliquo reddit q̄ druplum: significans per hoc q̄ siquis per penitentiam pergit in contrario tramite p̄isce p̄auitatis: per multiplices virtutes sanat omnia pristina delicta: ac sic promeretur salutē: vocaturq̄ filius abrahe: eo q̄ a propria cognatiōe exierit. s. ab antiqua nequicia.

Hec illis audiētibz adijciēs dixit parabolā eo q̄ eēt ppe hierusalem: q̄ existimaret q̄ cōfestiz regnū dei manifestaretur. Dixit ergo: Hō qdam nobilis abiit i regionē lōgiquā accipe sibi regnūz z reuertī. Vocans autē decē fuis suis: dedit eis decem mnas z ait ad illos: Negociamini dū venio. Cives autē ei oderant eum: z miserunt legationē post illum dicentes: Nolumus hunc regnare sup nos. Et factum ē vt rediret accepto regno: z iussit vt cū seruos quibus dedit pecuniaz vt sciret quā tū quisqz negociatus eēt. Venit autē primus dicēs Domine mna tua decē mnas acquisiuit. Et ait illi Euge bone serue: quia in modico fuisti fidelis eris potestate habēs supra decē ciuitates. Et alter venit dicēs Domine mna tua fecit qnqz mnas. Et huic ait. Et tu esto super qnqz ciuitates. Et tertius venit dicēs Domine ecce mna tua quā habui repositam in sudario. Timui enim te quia homo austerus es: tollis quod non posuisti: z metis quod nō seminasti. Dixit ei. De ore tuo te iudico serue neqz sciebas enim q̄ ego homo austerus sum: tollēs quod non posui z metens quod non seminavi. Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam z ego veniens cum vsuris vtiqz eregissēm illud. Et astantibus dixit. Auferte ab illo mnam z date illi qui decem mnas habet. z dixerūt ei: Domine habet decem mnas. Dico autem vobis quia omni habenti dabitur z abundabit. ab eo autēz qui nō habet z quod habet auferetur ab eo. Veritatem inimicos meos illos qui noluerunt me regnare super se adducite huc z interficite ante me.

EVSE. Estimabant quidā in primo saluatoris aduentu regnū eius venire: z hoc putabāt mox tūc fieri cū ascēsurus erat hierosolimam: adeo obstupescerant eos miracula diuina q̄ fecerat. Et ideo instruit eos non prius se recipere regnū a patre: q̄ ab hominibz iret ad patrē. Et iō dicit: Hec illis audiētibz adijciēs dixit parabolam: eo q̄ eēt ppe hierusalē: q̄ estimarent q̄ cōfestim regnūz dei manifestaret. **THEO.** Sed dñs ostēdit eis q̄ vana quēdā estimaret: nō enim est sensibile regnū dei. Ostēdit etiā q̄ quasi de nouit cogitationes eozū pponens eis subsequētē parabolā. vñ sequitur: Dixit ergo: Homo quidāz nobilis abiit i regionē longinquā accipere sibi regnū z reuertī. **CIRYL.** Describit autē sensus huius parabolē mysteria christi a primo vsqz ad vltimū. Homo enim factus est deus verbū existens: z quāuis seruus factus sit est tamen nobilis fm ineffabilem ortum a patre. **BAS.** Necnon solum fm deitate dominus nobilis ē: s̄ etiā fm genus humanū ex semine dauid fm carnē exoritur. Abijt autē i regionem longinquā: nō tā locali distantia separata q̄ rerū conditione. Ipse enim deus prope est vnicuiqz nostrū: cū nostra bona opera nos ei astringūt: z distat quotiens nos herendo perditioni elongamur ab eo. Ad hanc igitur terrenā regionē accessit longinquaz a deo: vt

gentiū regnū acciperet fm illud: Postula a me z dabo tibi gentes hereditatē tuā. **AVG.** de que. cūā. Vel regio longinqua ecclesiā gentiū ē: vsqz ad finē terre. abijt enī vt plenitudo gentiū intraret: reuertetur vt ois israel saluus fiat. **EVSE.** Vel per hoc q̄ profectus ē ad regionē longinquā: ascensuz propriū a terra in celos designat. Cum vero subdit: Accipere sibi regnū z redire: secundā sui apparitionē gloriosā z regiam ostēdit. Et primo quidē hominē se vocat ppter natiuitatē in carne: de eide nobilē: nōdū autē se regē appellat: q̄ nōdū i p̄ma apparitione regē fugebat maiestate. S̄z z bñ dñi obtinere sibi regnū: naz dātē sibi p̄e illud obtinuit fm illud daniel: Ecce fili hominis veniebat i nubibz z datus ē ei regnū. **CIRYL.** Alcedēs. n. ad celos sedet ad dexterā maiestatis i excelsis: ascēdēs autē dñs pensauit credētibz i cū diuinis: charismatū diuiaz sicut fuis cōmittit dñice facultates: vt aliqd lucrātes famulari sui ferāt p̄conia. vñ de sequit: Voca. autē decē ser. su. de. il. de. mnas. Cōuenit sacra scriptura i signū p̄fectionis vñ numero denario: quē siqz numerando excedere velit ab vnitatē iterū inchoabit: q̄ denario pducto ad metā: z iō i dispensatione talēz cū q̄ metū attingit diuini officij: decēz ait mnas recepisse. **AVG.** de q. cūā. **U. p. r.** mnas legē significat p̄p decalogi: decē autē suos hos q̄ sub illa positus grā p̄dicata ē. Sic. n. intelligēdū ē eis dātās mnas ad vsū cū intellexerūt legē remoto velamē ad euāgeliū p̄tinere. **BEDA.** Mna naz quā greci minā vocāt: centum dragmīs appēdit. Et ois scripture fmo q̄ vite celestis p̄fectionē suggerit: q̄si nūeri cētenarij pōdere fulgeat. **EVSE.** Significat q̄ p eos q̄ mnas recipiūt suos discipulos q̄b mnas exhibēs singulas parē cūctis dispensationē cōmittēt negociari iussit. Sequitur: Et ait ad il. nego. dū venio Nullū autē aliud negociū erat nisi dogma regni sui vntatis mortalibz p̄dicatū p suos discipulos. Idē autē ē cūm dō cumētū: radēqz fides: vnūz baptisma z ob hoc mna vna singulis dāt. **CIRYL.** Mna autē ē hōz dñi ad illos q̄ iusticiati sunt regnū dei. De q̄b subdit: Cives autē ei oderūt. z mīse. lega. p̄ illū dñi. No. hūc reg. sup nos. hoc ē q̄ ip̄s propagauit iudeis dicēs: Nūc vō viderūt z oderunt me z p̄iez. rēnuerūt autē regnū ei dīcētē pilato: Nō bēm regē nisi cesarē. **EVSE.** p hoc. n. q̄ dicit: Cives ei. iudeos significat oīos ex eadē p̄genie fm carnē: z q̄mritū legis cū illis piter vtebat. **AVG.** de q. cūā. **Miserit autē legationē p̄ eū: q̄z eēt p̄ resurrectionē ei imiserūt perfectiores ap̄lis: z predicationē euāgeliū respuerunt. EVSE.** Postq̄ autē saluator: hec docuit p̄tinetia ad primū ei aduentū: cōsequētē gloriosuz z regis ei reditū ostēdit dīcēs Et fa. ē vt redi. acce. re. z iussit vocari suos: q̄b dicit p̄. vt sciret q̄nū q̄sqz negociat eēt. **CHRY.** Duo regna dei nouit sacra scriptura: alterū q̄dē ex creatiōe: fm q̄ est reuolūz creationis iure: alterū autē ex approbatiōe: s̄z q̄ iusticiā: p̄p̄ia sp̄ite eis subiectis: z hoc regnū hōi accepisse. **AVG.** de q. cūā. Redi ē accepto regno: q̄ in manifestissima claritate vētur ē qui eis hūilis apparuit cū dīcē: Regnū meū nō ē de hoc mūdo. **CIRYL.** Rediente autem christo sup̄to regno marebūt p̄conia: z delectabuntur vbi ministri i sup̄nis hono: ibz q̄ multiplicauerūt talē tū pluribz accēditis. vñ subdit: Venit autē p̄m dīcēs. Domine mna tua decē mnas acq̄siuit. **BEDA.** Primū fuis ordo docto: z ē i circūcisiōe missio: q̄ vna mna negociatur: accipit: q̄ vna fide p̄dicare iussus ē. S̄z hec mna. r. mnas acq̄siuit: q̄ p̄p̄m sub lege p̄stitutū subimet dō cōdō sociant. Sequit: Et ai. illi. Euge ser. bo. q̄z i mo. fuis. fi. eris p̄tā. hñs sup. r. ciuitates. In modico fuis ē fidelis: q̄ nō adulterat verbū dei. Quicqd. n. in p̄nti percipim: dōnorum: in cōparatione futuroz paucum est. **GREGVS.** Sed q̄z mercedē proprio: z bono: accipit: decē dīcitur ciuitatibus p̄cesse. de his promissis quidā infime contentantes existimāt se p̄turi z p̄fecturi donari i terrena hierusalē reparata lapidibz p̄ciosis: si bone in

christo fuerit cōuersati: ambū potestatis et p:elationis ab anima minime deponentes. **AM.** Sed ciuitates decem sunt anime: quib' iure pponitur: q: pecuniam dñi et eloquia casta probata sicut argentū mentib' hominū fenerauerit: nā sicut iherusalem dicit edificata ut ciuitas: ita sunt anime pacifice. Et sicut angeli p:esunt: ita hi qui vitā meruerūt angelo. **Sequitur:** Et al. ve. di. Dñe mna tua se. qngz mnas. **BEDA.** Seruus ille cet' est eoz qui p:putio euangelizare missi sunt: cui' mna. i. euangelica fides qngz mnas fecit: q: gentes corporis sensib' antea manē paratas ad fidei euangelice gratiā cōuerit. **Sequit' et huic ait:** Et tu esto supra quinqz ciuitates. hoc ē ex earuz quas ibueras aiaz fide et cōuersatiōe sublimis fulgeas. **AM.** Vel aliter fortasse: Iste q qngz mnas acquisiuit: moralia hz: q qngz sunt corporis sensus. Ille qui decē duplicia. i. mystica legis: et moralia probitatis. Possumus et hic decem mnas decē verba intelligere. i. legis doctrinā: quinqz mnas in agisteria discipline: sed legisperitū in oibus volo ēē perfectū. Bene aut q: de iudeis dicit: Duo soli multiplicat pecuniā deferunt: nō vtqz eris sed dīspūationis vltis. **CHRY.** Alia ē n. pecunia fenoz: alia doctrinē celestis vltura. In terrenis enī opib' non euenit vnū fieri diuitē: nisi alter de pauperē: sed in spiritalib' nō euenit quicq' dari nisi faciat et aliū locupletē. In corporis enī participatio minuit: sed in spiritalib' auget. **AVG.** de que. euan. Vel aliter q vnus eoz qui bene vlti sūt. x. acq: fuit: et alter. v. significat eos ēē acq: fitos in grege dñi a q: bus iā lex p gratiā intellecta ē: siue pp. x. legis pcepta. siue q ille per quē lex lata ē: qngz libros p:cipit: ad hoc pertinet. x. v. ciuitates quib' eos pponit: multiplicatio nē. i. intelligēte in ipsa veritate que de vnoquoqz pcepto vel de vno quolibet libro pullulat: et ad vnū reducta quasi ciuitatē facit viuētū rationū eternarū. Est. n. ciuitas nō quozūlibet aiantū: sed rōnaliū multitudo: legis vnus so cietate deuincta. q: ergo sui reddētes rōez ex eo qd acceperat: laudat q lucratū sūt: significat eos bonā reddere rationē q bene vlti sūt: qd acceperūt ad augendās diuitias dñi p eos q credūt in eū. Qd q facere nolūt: in illo signati sunt q mna suā in sudario seruauit. De quo sequitur: Et terti' venit dicens: Dñe ecce mna tua quā hā. repo. in sudario. Sunt enī hoies hac sibi pueritate blādiētes vt dicāt: Sufficit vt de se vnusquisqz rōnē reddat qd opus ē alijs p:dicare et ministrare: vt et rōnē de ipsis quisqz reddere cogat. cū apud dñz etiā illi sūt inexcusabiles: quib' lex data nō ē: neqz q d auditō euangelio nō obediuerūt: qd p creaturā poterāt cognoscere creatore. vnde sequitur: Tū enī tū q: qd ho. au eo tol. qd nō po. et me. qd nō seminaui. Hoc est enī qsi metere vbi nō seminauit. i. eos in pietate reos tenere: qbus verbū legis aut euangelij ministratū nō ē. Hoc aut veluti iudicij periculū deuittantes pigro labore a verbū ministratiōe cōquiescūt: et hoc ē quasi in sudario ligare qd acceperunt. **THEO.** Sudario enī mor tuoz facies velat. merito ergo hic piger dicit mna in sudario inuoluisse: q: eā mortificās et ociosam dimittes: nō tractauit nec auxit. **BEDA.** Vel pecuniā in sudario ligare: ē pcepta dona sub ocio lenti corporis abscondere. Qd aut putauerat se p excusatiōē dixisse: in culpā propriam verti. vñ seq: Dicit ei: De ore tuo te ius. ser. nequam. Seruus neq' vocat qsi piger ad exercitiū negociū: et superbus ad accusandū dñi iudiciū. Sciebas q ego auster' hō suz tollēs quod nō posuit: et metēs qd nō seminauit: et qre nō dediti pecuniā meā ad mēfaz: q. o. Si durū me ē noueras et aliena sectari: qre nō tibi hec cogitatio icussit timore: vt scires me mea diligenti' qsiurū. Pecunia autē vel argentū p:dicatio euagelij ē et sermo diuin': q: eloq: dñi casta: argētū igne examinātū: q sermo dñi dari debuit ad mēfaz: hoc ē pmpis paratū: q cordib' intimari. **AVG.** de q. eua. Vel mēfa ad quā dāda erat pecunia p:essione: ipsaz religionis accipimus: q tanq' publice pponitur ad

vsuz necessariū saluti. **CHRY.** In sensibilib' aut diuitijs debitorēs solius obseruationis obnoxij sunt: quantū enī recipiūt tantū eos reddere necesse est: et nihil plus ab eis qrit. In diuinis aut eloqis nō solū ad custodiā obligamur: s: et multiplicare monemur. vñ seq: Et ego veni. cū vsu. vñqz exegissem illā. **BEDA.** Qui enīz verbi pecuniā a doctore p:cipit credendo: necesse ē cū vltis soluat opando vel vt ex eo qd audiuit etiā alia studeat intelligere: q necdū ex p:dicatois ore didicit. **CIRYL.** Doctoz enī ē inferere auditorib' salutarem et p:ficiū sermonē: opus aut diuine virtutis ē attrahere obediētes ad audiētiā: et ferilē eozū reddere intellectū. Non est aut hic seruus laudat: neqz honore p:meruit: sed potius tanq' iners ē cōdēnat'. vñ sequit: Et astanti. dixit: Ausfer. ab eo mna: et da il. qui. x. mnas hz. **AVG.** de q. eua. Per qd si significat illū posse amittere mun' dñi q hns non hz. i. eo nō vti: et eo augeri q hns hz. i. bene vti. **BEDA.** Dicit aut hoc vt reor indicat intrāte plenitudine genū oēz isrl' saluū futurū et tūc abūdantiā gratie spiritalis quam mō nos tepide exercem': illi' ppli doctozibus ēē cōferendā. **CHRY.** Ideo aut dicit astanti'. Ausfer ei mna: q: nō ē p:cedū animi punire: sed alio quodā. s. ministro eget ad puniēdū officio iudicis: nā et de' nō ipsemet penas irrogat s: mediātib' angelis. **AM.** De alijs suis sileat: quī qsi. pdigi debitorēs q acceperant p:didērūt. In duobus seruis illis q lucrati sunt: pauci signati sunt: q p duas vices ad cultores vinee sūt destinati: in reliquis oēs iudei. **Sequit:** Et dixit. il. Dñe hz. x. mnas. Et ne hoc iniustū videret subdit: Di. aut vo. q: om. ha. dabitur. **THEO.** Quia cū decē auxerit decuplādo: palā ē q et plura decuplās plurius lucri fiet occasio dñi. A deside vo et ocioso q nō fatagit augere qd acceperat: ip:uz quoqz qd possidet aufere. vñ seq: Ab eo aut q nō hz et qd hz aufe. ab eo. Ne vacet sensus dñic': cū possit dari alijs et multiplicari. Dec aut nō soli: ad fimonē et doctrinā referēda sunt: s: et ad morales vtutes: qm et in his par nobis de' sua charis mata: hūc dotās teumio: illū orōne: aliū māsuetudine vel hūilitate: qd' si inuigilauerim' multiplicam' ea: si vō tepemus extingui. Deinde de aduersarijs subdit: Uertū inl. me. il. q no. me regna. su. se: adhuc et iterū. an me. **AVG.** de q. eua. Per qd designat impietate iudeoz: q: ad eum nō luerūt cōueri. **THEO.** Quos tradidit mori mittens eos in ignem exteriorē: sed et in hoc mūdo mactati sunt flebiliter ab exercitu romanorū. **CHRY.** Dec et martōnitas cōpetūt. nā et xps dicit: Adducite hostes meos et occidite corā me: cū in illi bonū dicant christū: deū vō veteris testamēti malū. Patet aut q pat' et fili' eadē facit: nam pater ad vineā destinat exercitū: fili' aut hostes coram se trucidari facit. Dec aut que in luca scribit parabola: alia ē ab ea que in mattheo narrat de talentis. nā h quidez ex vno capitali accepto: varij fuere prouent': q: ex vna mna accepta hic qngz talēta: ille obtulit decē. Sed apud matheū cōtrariū: nā qui duo accepit: duo superaddidit: et q qngz tantūdem: vnde et premijs donantur iparibus.

Et his dictis precedebat ascendens hierosolymā. Et factum ē cū appropinquasset ad bethphage et bethaniā ad mōtes qui vocatur oliueti: misit duos discipulos suos dicens: Ite in castellū quod cōtra vos ē. In quod introeūtes: inuenietis pullūz asine alligatū cui nemo vnqz boium sedit: soluēte illū: et adducite. Et si quis vos interrogauerit quare soluētis: sic dicetis ei: Quia dominus operam eius desiderat. Abierūt aut qui missi erant: et inuenerunt sicut dixit illis stantem pullum. Soluentibus autem illis pullum dixerunt domini eius ad illos: Quid soluētis pullum. At illi dixerunt:

Quia dominus eum necessarium habet. Et dixit illi ad iesum. Et iacentes vestimenta sua supra pulli: imposuerunt iesum. Exeunte autem illo substernebant vestimenta sua in via.

TYTVS. Quia dñs dixerat: Appropinquauit regnũ dei: uidentes illũ in hierusalẽ ascendentez: putabant ideo ascendere vt regnũ dei inchoaret. Consumata ergo parabola in qua erũt p̃dictũ: coizepit. Et ostenso q̃ nondũ insidiantẽ sibi mortẽ deũcerat: p̃cedebat ad passionẽ ascendens hierosolymã. vñ dicit: Et his dictis p̃ce. afcẽ. hic. BEDA. Ostendit enaz de eiusdẽ clauis euentu parabola fuisse p̃emissaz: q̃ t̃ ipsuz erat occisus t̃ hosti li clade piura. Sequitur: Et fã. et cũ app. ad bet. ⁊ betha. ad mon. q̃ vo. oli. mi. ou. uici. suos. Bethpaze erat loc⁹ sacerdotũ in monte oliueti: Bethania quoq̃ ciuitas ius villula ex latere motis eiusdẽ q̃si stadgũ. xv. a hierusalẽ. CHRY. Et quidẽ in exordijs indifferenter fẽ dñs ingerebat iudeis: sed vbi sufficere edidit sue potestatis expi mentũ: auctoritate multa singula queq̃ pertractat. Multa igit̃ fũt miracula: p̃dictũ qm̃ inuenientis pullus indo mitũ. ⁊ hoc est quod subditur dicens. Ite in ca. qđ cõtra vos ẽ in quod intro. inue. pul. as. ali. cuine. vnq̃ ho. se dit. P̃dictũ enã q̃ nemo phibebit: sed euz audierint file bunt. vñ sequit̃. Soluite illũ ⁊ adducite. Siquis vo ẽ. r. rogauerit: Quare soluitis: sic dicitur cũ: Quia dominus op̃ra eius desiderat. TYTVS. In hoc autẽ diuinam fore uocationẽ patuit: nõ enim potest aliq̃ resistere deo que sua sunt euocanti. Discipuli autem iussu ducere pullũ non refutauerunt hoc officũ vt paruũ: sed abierunt vt adducerent eũ. vnde sequitur: Abi. aut̃ qui iussu erant: ⁊ in uene. sicur dixit pullus stantẽ. BASI. Sic quoq̃ docet nos ⁊ infirma op̃ra plurimo cũ affectu ⁊ studio aggredit̃: scientes q̃ quicquid inuitũ dei sit: nõ ẽ paruũ: sed dignũ in regno celozum. TYTVS. Q̃b̃murecunt autem ob excellentiã fortis virtutis nequeunt resistere soluentis eloquijs qui ligauerũt asinũ. Sequitur enim: Soluentib⁹ aut̃ illis dixerunt dñi ei⁹ ad illos: Quid soluitis pullũ: At illi dixerunt: q̃ dñs ei⁹ necessariũ habet. Maiestatium enĩ nomẽ ẽ dñs: Rex enim erat venturus in conspectu multitudinis. AVG. de cõ. euã. Nec moueat q̃ matthe⁹ asinũ ⁊ pullũ dicit: ceteri autẽ de asina tacet. vbi enim vtrũq̃ factũ p̃t̃ intelligi: nulla repugnantia ẽ: nec si alius alia cõmẽmaret: quã min⁹ vbi alius vñi: zali⁹ vtrũq̃. GLO. Nec solum discipuli obsecuti sũt christo in pullo alieno: sed etiam in proprijs vestimentis: que partim asino ipso lucit: partim sternerant in via. vnde sequitur: Et duxerunt illuz ad iesũ: ⁊ facientes vestimenta sua supra pullũ ipso lucit iefum. Creuit aut̃ illo substernebant vestimenta sua in via. BEDA. Iuxta alios euangelistas: non discipuli m̃: s̃ et pluri de turba vestimenta sternerant in via. AM. Mystice aut̃ dñs venit ad mōtẽ oliueti: vt nouellas oleas in sublimi virtute plantaret: ⁊ totasse ipse mons christ⁹ equis. n. alius tales fructus ferret olearum sp̃sco secundarũ. ORI. Pulebre aut̃ h. uitates possũt in mōte oliueti referunt̃: hoc ẽ in ipso domo: qui vñctionẽ spiritualiũ charismatũ ⁊ scientie pietatisq̃ lucere vocat. BEDA. Bethania aut̃ interpretatur domus obediẽtis: Bethpaze vero dom⁹ maxillarũ: sacerdotalis qđd loc⁹. maxille. n. sacerdotib⁹ dabatur: ficut in lege p̃cipit. Illuc vero vbi obediẽtia ibi loc⁹ sacerdotibus m̃cipiat: mittit saluator discipulos suos vt soluãt asina pullũ. AM. In castello n. erat: ⁊ erat ligat⁹ pullus cũ asina: nec poterat solui nisi iussu dñi. Soluit cũ man⁹ apostolica: talis est: talis vitæ talis gratia. Esto talis vt ligat⁹ possis soluere: in asina quidẽ matthe⁹ euã quasi mat̃ figurat aut̃ errotis: hic aut̃ in pullo generalitatẽ populi gentiliũ exp̃ssit. Et bene: In quo nemo sedit: q̃ nullus inteq̃ christ⁹ nationũ populos vocauit ad ecclesiã. Al

ligat' aut perdidit vinculis tenebat: in que adducit dñs
erroris famularum: sed dominatū vēdicare sibi nō poterat
quē dñm fecerat non natura: s; culpa. Et iō cū dñs dicit:
vn' agnoscat. **Differa seruū:** cui vagū ius ē. plures enim
habet dominos: q̄ vnū nō habet. Alieni alligant vt possi
deant: iste soluit vt teneat: vebemētiōrā enīz dona nouit
se q̄ vincula. **OR.** **Mli** ergo erat dñi bñ: pulli ante
saluatorē q̄ habere necessariū. postq̄ vero ille cepit eci
dñs plures ēē dñi cessauerunt: nemo enīz pōt dñm serui
re t māmone. Quādo malicie seruim': multis sum' passi
onib' vitijq; subiecti. **Necessariū** aut h; dñs pulla: quia
cupit nō solui vinculis peccatorē. **OR.** **sup** iohāē. **Exo**
aut opino: nō frustra castellū ēē hūc locū: vbi stabat asi
na ligata: 7 pullus: q̄si castellū. n. respectu ton' orbis cele
stis tota terra despiciē absq; adiectione alteri' nōis nū
cupatū. **AM.** Nec illud ē ociosuz: q̄ duo discipuli diri
guntur: **Petrus** ad corneliū: **Paulus** ad reliquos. 7 iō nō
personas destinauit: s; nūmez diffiniuit. nū siq; ē q̄ po
nas exigit pot̄ estimare de philippo qd̄ spūs sc̄s mīsi
gazā qñ cādaciē regine baptizauit cunuchū. **THEO.**
Uel duo missi hoc innuūt: q̄ ad introductionē gentilis
populi 7 subiectionē eius ad christū: duos faciūt gradū
prophete 7 apostoli. Ducūt aut cū a quodā castello vt in
notat nobis q̄ hic populus rusticanus erat 7 indotus.
AM. **Mli** ergo directi cū soluerant pullū: nō suis verbis
sunt vti: sed dixerunt sicut dixerat illis iesus: vt agnoscas
q̄ nō suo sermone sed verbo dei: nec proprio sed christi
noīe fidē populis infundere gentilib' atq; aduersarie pote
states q̄ sibi nationū obsequia vendicabāt: mandato cōfite
re diuino. **OR.** Deinde mittunt discipuli vestes suas su
per asinū: 7 sedere faciūt: saluatorē dñū afflūmū sermonē
dei: 7 imponūt cū super animas audientū. **Uel** b' exiūt
7 subieciūt eas in via: q̄ vestimenta apostolorū: mox opera
eōrum bona sunt: 7 reuera solutus a discipulis asinus: 7
portās iesum incedit super vestimenta apostolorū: quā
do doctrinā eorū imitant 7 vitā. Quis nostrū ita beatū
ē vt sedeat super illū iesus. **AM.** Nō enim mundi domi
nū getari super dōzum asine delectauit: sed vt latēte my
sterio in secretis animarum interio: cō sensu: mythicus
rector: insidens regēs mēis vestigia: lasciuia; carnis ure
nans: ermo ei' habens: est stimulus est.

Et qui appropinquaret iam ad descensum montis oliueti: cepit oēs turbe descēdētū discipulorū gaudētes laudare deū voce magna sup oibz qual viderāt virtutibus dicētes: **B**enedictus qui venit rex in noīe dñi: par in celo: ⁊ glōria in excelsis. **E**t quidā phariseorū de turbis dixerūt ad illos: **P**ergister incipe discipulos tuos. **Q**uībꝰ ipse ait: **D**ico vobis: q: si hī tacerit lapides clamabūt.

ORI. Quāvis in monte fuit dominus cum solis apo-
stolis morabatur. quando autem vicinus cepit esse deſce-
dit: tunc occurrit ei turba a populozum. vnde dicitur. Et cō-
stitit appropinqua. ad descen- mon. oli. cepe. om. tur. de-
scende. disci. gau. lau. de. voce magna. **THEO.** Disci-
pulos vocat non solum. xij. aut. lxx. sed omnes qui ebi-
stunt sequebantur seu causa miraculorum seu ad aliquam
delectionem docerint: quibus ingeri pueri potuerunt: vt
narrant alij euāgeliste. vnde sequitur. Super oī. q̄s vde.
virtutibus. **BEDA.** Multas q̄dam virtutes domini
viderant: sed maxime lazarī resurrectionē stupeant. naz-
ariō iohannes ait: propterea obuiam venit ei turba: quia au-
dierunt cum fuisse hoc signum. Notandum enim est non
tunc primū saluatorē hierusalē adfuisse: multo tēp̄s an-
tea sicut iohannes cōmēmorat. **AM.** Turba igitur agno-
scēs dēum regem appellat: prophetaū repetit: expectans
quosq̄ fm carnem dauid filium venisse declarat. vnde se-
quitur. Dīcentes: Benedictus qui venit rex ī nomine dñi.

BEDA. In nomine dei patris: quibus possit intelligi: et in nomine suo: quia et ipse dominus est: sed melius vba ei? nostrum dirigit intellectum. quibus ait: Ego veni in nomine patris mei: humilitatis enim magister est christus. Non autem rex christus dicitur ad exigendum tributum: vel ferro exercitum armandum: hostesque visibiliter debellandos: sed quod mentes regat: et in regnum celorum credentes perducatur. quod enim rex esse voluit israel: miserationis indicium est: non potestatis augmentum. verum quod christus in carne totius mundi propitius natio illuxit: pulchre sibi inuicem in laude eius celestia sunt et terrena concinunt. Et enim nascente celestium agmina catar: eodem autem celis se reddidit mortales vicem laudis respondent. unde sequitur: Pax in celo. **THEO.** hoc est bellum antiquum quo deo aduersabamur cunavit. Et gloria in excelsis: laudantibus. scilicet angelis deum ita reconciliatis. nam hoc ipsum quod deus visibiliter ambulat in territorio inimicorum suorum significat ipsum nobiscum habere concordiam. Sed pharisei hoc audientes murmurabant: eo quod turba cum regem vocabat et laudabat ut deus: referentes nomen regis ad seditionem: nomen vero domini ad blasphemiam: unde sequitur: Et quidam phariseorum de turba dixerunt ad illum: Magister increpa discipulos tuos. **BEDA.** Mira iudorum dementia: quem magistrum appellandum non dubitant: quod vera docere nouerant: huius discipulos quasi melius edocti redarguendos estimant. **CIRYL.** Sed dominus non contempsit laudantes eum ut deum: sed magis reprehensoris contempsit: attestat sibi super gloria deitatis. unde sequitur: Quibus ipse ait: Dico vobis: quia si hi tacerint lapides clamabunt. **THEO.** quod. Non sine causa ut homines mentaliter laudat: sed commoniti virtutibus quas vident. **BEDA.** Crucifixus etiam domino notis eius tacentibus per timorem lapides et saxa canebant: dum postquam emisit spiritum terra mota est: et petre scisse sunt: et monumenta aperta sunt. **AM.** Nec etiam mirum est si laudes domini contra naturam sua saxa respondeant: quod scopulis duriores predicant peremptores. si turba post crucifixum crucifixura deus negas affectibus: quem vocibus confiteatur. Aut fortasse quia obmutescerent iudeis post domini passionem viui erant in petru lapides clamaturi. **ORI.** Quando etiam nos taceamus. i. refrigeret charitas multorum: lapides clamant: poterit deus suscitare de lapidibus filios abrahe. Pulchre autem turbas laudantes deum ad descensionem montis occurrere legimus: ut operato rem mysteriorum spiritualis significarent: sibi venisse de celo. **BEDA.** Descendente etiam domino de monte oliuarii turbe descendunt: quod humiliato misericordie auctore necesse est eos qui misericordia indigent eius vestigia imitari.

¶ Et ut appropinquauit: videns ciuitatem: fleuit super illam dicens: Quia si cognouisses et tu. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te: et circundabunt te inimici tui vallo: et circundabunt te: et coangustabunt te undique et ad terram prosternent te. et filios tuos qui in te sunt et non relinquent in te lapidem super lapidem eo quod non cognoueris tempus visitationis tue.

¶ ORI. Omnes beatitudines quas locutus est iesus in euangelio suo firmat exemplo: sicut quod dixerat: Beati mites. probat dicens: Discite a me: quia mitis sum. Et quod dixerat: Beati fientes. ipse quoque fleuit ciuitatem. unde dicitur: Et cum appropinquauit: videns ciuitatem fleuit super illam. **CIRYL.** Miserebatur enim eorum christus? qui omnes homines vult saluare: quod nobis non paruisset: nisi per aliquod humanum fieret eius deus. Effuse enim lachryme sunt signa tristitie. **GRE.** in hoc fleuit igitur pius redeptor: ruina perfide ciuitatis qua ipsa ciuitas sibi non cognoscebat esse venturam. unde subditur: Dicens. Quia si cognouisses et tu. subaudi feres: quod mo-

do quia nescis quod imminet exultas. unde subdit. Et quidem in hac die tua: que ad pacem tibi. Cum enim carnis se voluptatibus daret in die sua que ad pacem ei esse poterat habebat. Cur vero bona premita ad pacem habuerit: manifestatur cum subdit: Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Si enim a cordis eius oculis mala que imminerent: abscondita non essent: leta in precibus prosperis non fuisset. unde mox eius pena que imminet ad ciuitatem est: cum sequitur Quia venient dies in te. **CIRYL.** Vel aliter: Quia si cognouisses et tu. Non enim erat dignum percipere diuinitatem inspiratas scripturas que narrant christi mysterium: quotiens enim legitur moyses velamine obnubilat cor eorum. Et quia non sunt intuitu veritate indignos se fecerunt salute que manabat a christo. unde sequitur. Et quidem in hac die tua que ad pacem tibi. **EVSE.** Ubi notat suum aduentum ad pacem totius mundi factum fuisse. venit enim ad hoc: ut pacem predicaret propinquis et longinquis: sed quia annunciatam si bene pacem recipere noluerunt: hoc eos latebat. unde subdit Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. Et ideo obsidione que in breui erat ei superuentura expressissime preuenit: et subdit: Quia veni. di. in te: et circunda te ini. tui vallo. **GRE.** Ubi romani principes denunciantur. Illa enim hierosolymorum subuersio describitur: que a yespasiano et tyto romanis principibus facta est. unde subditur: Et circundabunt te: et coangustabunt te undique. et ad terram prosternent te: et filios tuos qui in te sunt. **EVSE.** Quomodo autem hec completa sint ex his que tradita sunt a iosepho colligere possumus? qui cum esset indigus: singula quoque gesta narrauit consone his que sunt a christo predicta. **GRE.** Hoc quoque quod additur: Et non relinquent in te lapidem super lapidem. Et ipsa itaque eiusdem ciuitatis transmigrationis testatur: quia dum nunc in eo loco constructa est: ubi extra portam domus fuerat crucifixus: prius illa ut dicitur hierusalem funditus est euerfa. Cui ex qua culpa euerfionis pena fuerit illata subiungitur: Eo quod non cognoueris. visitati. tue. **THEO.** i. mei aduentus. venit enim visiturus et saluatur te. Quod si cognoueris: et in me crederes: esses pacata romanis: et ex omnibus exempta periculis: sicut omnes qui crediderunt in christum euaserunt. **ORI.** Non nego igitur et illam hierusalem propter habitatorum scelera fuisse destructam: sed quocumque forte ad hanc hierusalem fletus iste pertineat. Si enim post mysteria veritatis aliquis peccauerit planget. Nemo enim gentilis fletur: sed ille qui fuit de hierusalem: et esse cessauit. **GRE.** Redemptor enim noster per electos suos plangere non cessat: cum quosdam ex bona vita ad mores reprobos peruenisse considerat: quod si donationem suam quod eis imminet agnouissent: semetipsos cum lachrymis electorum plangebant. Suam autem diem hic habet anima puerfa: quod transitorio gaudet in tempore: Cui ea que assunt: ad pacem sunt: dum ex rebus temporalibus letatur. hec puidere futura refugit: quod presentem letitiam peruenit. unde dicit. Nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. **ORI.** Flet autem et nra hierusalem quod post peccata circundat ea inimici ei. i. spiritus nequam: et imitatur in circuitu ei vallum: et obsideat eam. et lapidem super lapidem non relinquit: maxime si post multam continentiam: si post aliquot annos castitatis victus quis fuerit et blandimentis carnis illectus: patiaz pudicitiazque amiserit: si fuerit fornicator: lapidem super lapidem non relinquit in eo: sed illud: Non recordabor primarum iustitiarum eius. **GRE.** Vel aliter. Maligni spiritus animam a corpore excutit obsidit: quam in carnis amore positam deceptoris delectationibus fouet. quod vallo circundat: quod ante mentis ei oculos reductis iniquitatibus quas perpetravit: hanc societate sue damnationis coartat: ut in ipsa extremitate vite deprehensa: a quibus hostibus circundata sit videat: et tamen euadendi adiutorem non possit: quod operari iam non licet bona: quod cum licuit agere contempsit. vnde etiam aiaz coangustatur: quod ei non solum opus verum etiam locutionis atque cogitationis iniquitates replicat ut que prius se per multa dilatauit in scelere: in extremum de omnibus angustetur in retributione. Tunc autem anima per conditionem

reatus sui ad terram conseruatur: caro quā vitā suam credidit: redire ad puluerem vigetur. Tunc in morte filij illius cadit: cū cogitationes illicite quē mō ex illa prodeūt in extrema vite vitione dissipantur: quē etiā cogitationes per lapides significari valent. Peruersa enim mens cū peruerse cogitationi peruersionem adiūcit: quasi lapides supra lapidem ponit. sed cū ad vitionem suā anima ducitur: oīs cogitationū constructio dissipatur. Prāuam autē animā deus assidue vſitat p̄cepto: aliquando flagello aliquando autē miraculo: vt vera quē nesciebat audiat: et ea cōtēnens a dolore cōpuncta redeat: aut beneficijs de uicta malū quod fecit erubescat. Sed qz visitationis sue tēpus nō cognoscit in extremo vite tradit suis inimicis.

¶ Et ingressus i tēplū cepit eicere vendentes i illo et emētes: dicēs illis: Scriptū ē: qz dom⁹ mea domus oratiōis ē. Vos autē fecistis eam spelūcā latronū. Et erat docens quotidie in tēplo. Prīncipes autē sacerdotum et scribe et principes plebis querebant illum perdere: et nō inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum.

¶ GRE. in ho. Qui narrauerat mala vētura p̄tinus tēplū ingressus ē: vt de illo vedētes et emētes eicere: oīs dens qz ruina populi maxime ex culpa sacerdotū fuit. vñ dicitur: Et ingres. in tem. cepit eicere ven. in illo et emētes. **AM.** Deus enim tēplū suū nō mercatoris vult esse diuſoriū: sed domiciliū sanctitatis nec vendibili religionis officio: sed obsequio gratuito vsum ministerij sacerdotalis informat. **CIRYL.** Erat autē in tēplo multitudo mercatorū qui vendebant animalia ritu legis marcanda in hostijs: sed iā aderat tēpus definendi vimbram resurgendi vero christi veritatē. ob hoc christus qui cum patre simul colebatur in templo: iussu ritus corrigi legis: fieri vero tēplum orationis domū. vñ subditur: Dicens illis: Scriptū ē: qz domus mea domus orationis ē: vos autē fecistis eam spelūcam latronum. **GRE.** Qui enīz ad accipienda munera in tēplo residebant: qz quibusdāz non dantibus lesiones exquirent: dubium non erat.

THEO. hoc etiam dominus fecit in principio predicationis sue: vt narrat iōānes: et nunc iterū illud fecit: qz ad maias crimē iudeorū redundat: qui nō fuerunt ex pōri admonitione castigati. **AVG.** de que. euan. Mystice autē tēplum ipsum hominem christum intelligas: vel etiā adiuncto corpore eius qz ē ecclesia. scdm autē id quod ē caput ecclesie dictum ē: Soluite tēplū hoc: et triduo suscitabo illud. scdm id vero qz est adiuncta ecclesia intelligitur tēplū de quo videtur dixisse: Auserte ista hinc. si gnificauit enim futuros in ecclesia: qui sua negocia pot⁹ agerent: vel receptacula ibi haberent ad occultanda scelera sua: qz vt charitatē christi sequerentur: et peccatorū confessione accepta venia corrigerentur. **GRE. in hom.** Redemptor vero noster predicationis verba nec idignis nec ingratia subtrahit. vnde postqz rigorem discipline eiciendo peruersos tenuit. donum his gratie ostendit. nam subditur: Et erat docens quotidie in templo. **CIRYL.** Decebat autem ex his quē christus dixerat et fecerat: cū a lozare vt deum. sed ipsi nequāqz hoc facientes: querebunt eum occidere. Sequit enim: Principes autē sacer. et scribe et principes plebis quere. illū pdere. **BEDA.** Vñ qz quotidie docebat in tēplo: vel quia latrones eiecerat de templo: vel quia veniens illuc qsi rex et domin⁹ a credentiū turba laudem hymni celestis acceperat. **CIRYL.** Sed populus grauiore estimatiōe accepit de christo qz scribe et pharisei et principes iudeorū: qz fidē christi nō acceptantes alios increpabant. vnde sequit. Et nō inueniebant: qd facerent illi. Omnis enī populus suspensus erat audiens illum. **BEDA.** Quod duobus modis intelligi

pōt: qz vel timētes populū tumultum: et non inueniebant quid facerent de iesu quē perdere dispoſuerant. vel ideo iesum perdere querebant: qz suo magisterio neglecto plures ad eum audiendum confluere cernebant. **GRE. in ho.** Mystice autem sicut tēplum dei in ciuitate ē: ita in plebe fidei vita religiosorū. Et sepe nōnulli religionis habitū sumunt: et oīs sacrorū ordinum locū percipiunt: sancte religionis officiū i cōmerciū terrene negociandi trahunt. Videntes quippe in tēplo sunt qui hoc quod quibusdam iure compent: ad p̄miū largiuntur. Iusticiam enim vendere est hāc pro p̄mij acceptiōe seruare. Emētes vero in templo sunt qui dūz hoc perſoluere proximo quod iustū est nolunt: dūqz rem iure debitam facere contemnit: dato patronis p̄mio emunt peccatum. **ORL.** Siquis ergo vendit eicetur: et p̄cipue si vendit columbas. Si enim ea quē mibi a spiritu sancto sunt reuelata et credita: aut in vulgus p̄cio vendidero: aut absqz mercede non docuero: qd aliud facio nisi colūbā. i. spiritū sanctum vendo? **AM.** Generaliter itaqz dominus docet seculares a dei templo abesse debere contractus. Spiritu autē nūmularios repulit: qui de pecunia domini. scriptura diuina lucroz querunt: nec bona malaqz discernunt. **GRE. in ho.** Qui de munus dei spelūcam latronū faciunt: quia dūm peruersi homines locum religionis tenent: ibi malicie sue gladijs occidunt vbi viuificare p̄mos oratiōis sue intercessionē debeuerunt. Tēplū quoqz est ipsa mens fidelium: quē si in lesione proximū puerſas cogitationes profert: quasi in spelunca latrones resident. Cum autē mentem fidelium ad cauēda mala subtiliter erudit: quotidie veritas i tēplo docet. **CAXX.**

¶ Factum ē in vna dierum docentē illo populū i tēplo et euangelizante cōtulerunt principes sacerdotū et scribe cum senioribus: et aiunt dicēs ad illū. Dic nobis in qua p̄tate hec facis. Aut quis ē qui dedit tibi hanc p̄tate? Respondens autē iesus dixit ad illos: Interrogabo vos et ego vnum verbum. Respondete mibi: Baptis⁹ iōānis de celo erat an ex hominibus? At illi cogitabant intra se dicēs. Quia si dixerimus de celo dicit Quare ergo nō credidistis illi? Si autē dixerimus ex hominibus: plebs vniuersa lapidabit nos. Et tūc enim sunt iōānes propheta ēē: Et responderunt se nescire vnde eēt. Et iesus ait illis. Neqz ego dico vobis i qua potestate hec facio.

AVG. de eon. euan. Cum memorasset lucas electos de templo emētes et vendētes: p̄termisit quod exibat in bethaniam: et regrediebatur in ciuitatem: et quid deſculnea factus est: et qz mirantib⁹ discipulis de fidei vñue responsū est. Atqz his p̄termisissis: non quasi ex ordine dies prosequens sicut marcus: intulit dicens. Et factum est in vna dierum docentē illo populū in tem. et euā. cōtue. prin. sacer. et scribe cum senio. Quod oīctū factum in vna dierum ea dies intelligitur: in qua id gēitum matheus et marcus retulerunt. **EVSE.** Cum autem principes mirari deberent docentem celestia dogmata: et cognoscere per dicta et facta hunc esse christum quem prophete p̄cinerant: incipientes subuersioni populū christum prohibebat. Sequitur enim: Et aiunt dicē. ad illū. Dic nobis in q̄ pote. hec facis. Aut qz ē qd dedit tibi hāc potestatem. **CIRYL.** Quasi dicat: Scd legē mosaica solis exortus ex leuitico sanguine data ē auctoritas docendi: necnon sacrorum ariorū potestas: tu oīus ex iuda cōmissos nobis falcēs vsurpas. Et si nouisses o pharisee scripturas recoleres qz hic ē sacerdos qz fin ordine melchisedech of-

fert deo in se credentes per cultū q̄ legē trāscendit. Quid
hatur anxiarīs: eieciis ab alijs sacris q̄ opportuna vi-
debantur legalibus victimis: eo vocante ad veram iusti-
ficationem per fidem. **BEDA.** Uel q̄ dicitur: In qua po-
tate hec facis: de dei dubitant potētia: et subintelligi
volūt diaboli eē q̄ facit. Addentes quoq̄: Aut quis est
qui dedit tibi hanc potestatem: manifestissime dei filiū negāt
quē putāt nō suis: sed alienis virib⁹ signa facere. Poterat
autē dñs aperta responsione tentatoꝝ calūniā confutare:
sed prudenter interrogat: vt suo silētio vel sententia con-
dēnt. Sequitur enī: Respondēs autē dixit ad illos: In-
terrogabo et ego vos vnū verbū: respondere mihi. Ba-
ptism⁹ iohā. de celo erat: an ex homi. **THEO.** U. enim
ostenderet eos semp fuisse spūscō rebelles: et ne dñs itaie
cui nō erat memoria: sed nuper viso iohā credere nolue-
runt. Ob hoc vtrāq̄ vice opponit ei hanc questionē: ostē-
dens q̄ si tanto pphete iohā qui apud eos maior vide-
batur minime crediderūt: p̄hibēte testimoniū eius: quali-
ter ei crederent respondenti qua auctoritate hoc faceret.
EVSE. Querit a. t. de iohanne baptista: nō vnde erat ori-
undus: sed vnde legē suscepisset baptismatis. **CIRYL.**
Sed illi fugere veritatē nō horuerūt. Deus. n. misit iohā
nē sicut vocem clamāte: Parate viā domino. Timuerūt
autē dicere veritatē: ne diceret eis: Cur nō credidistis: et ca-
uent reprehendere precursorē: non metu diuino: sed po-
puli. vñ sequitur: At illi cogi. intra se dicentes: Quia si di-
xerim⁹ de celo: diceret: Quare ergo nō credidistis ei. **BE-
DA.** q. d. Quē confitemini de celo habuisse prophetāz
mihi testimoniū p̄hibuit. Et ab illo audistis: in qua po-
tate hec faciam. Sequitur: Si au. dicit. Ex hominibus:
plebs vniuer. lapi. nos. Certe sunt enī iohā prophetā
eē. viderūt ergo quolibet respondissent: in laqueū se casu-
ros timētes lapidationē: sed magis veritatis confessionē
vnde sequit⁹: Et respōderūt se nescire vnde eēt. Quia ergo
nolunt fateri hoc quod sciunt: repulsi sunt: vt eis dominus
non diceret: quod sciebat. vñ sequit⁹: Et ait illis iesus: Ne-
gō ego dico vobis in qua potestate hec facio. Ob duas
enim causas maxime scientia veritatis est occultāda que
remittebat: cuius. s. is qui querit minus capax ē ad intelligē-
diā ea que querit: aut odio vel contēptu veritatis indign⁹
ē cui debeat aperiri quod querit.

Cepit autē dicere ad plebem parabolā hāc:
Homo quidā plātauit vineam et locauit eam co-
lonis: et ipse peregre fuit multis tēporibus. Et i tē-
pore illo misit ad cultores seruū: vt de fructū vi-
nee darent illi. Qui cesum dimiserūt eū inanē. Et
addidit alterū seruū mittere. Illi autē hunc quoq̄
cedentes: et afficiētes contumelia: dimiserūt inanē
et addidit tertium mittere: qui et illū vulnerātes cie-
cerunt. Dixit autē dñs vinee: Quid faciam? Mit-
tam filium meum dilectum: forsitan cum hunc vi-
derint verebuntur. Quē cum vidissent coloni: co-
gitauerunt intra se dicētes: Hic ē heres. Occida-
mus illum: vt nostra fiat hereditas. Et eieciū illūz
extra vineam occiderunt. Quid ergo faciat illis
dominus vinee? Veniet et perdet colonos istos et
dabit vineam alijs. Quo audito dixerunt illi: Ab-
sit. Ille autē aspiciens eos ait. Quid ē ergo hoc qd
scriptum est: lapidē quez reprobaauerunt edifican-
tes hic factus est in caput anguli. Omnis qui ceci-
derit supra illum lapidem conuassabitur. supra
quem autem ceciderit cōminuet illū.

EVSE. Congregatis in vnū principib⁹ populi iudeo-
rum in ipso tēplo: ea que contra ipsū facturi erant et supē-

turū eis extermīniū figurate parabolāz protulit. Dicitur
enim: Cepit autē dicere ad plebē parabolā hanc. Hō plā-
tauit vineā. **AVG.** de co. euā. Tacuit mar. heus breui-
tatis causa qd lucas nō taceret: parabolā istā nō ad solos prin-
cipes dictā qd de p̄tate interrogauerant: sed ad p̄bē. **AM.**
Pleriq̄ autē varie significationes de vinee appē-
latione deriuant: et euidēter istas vineas dñs iacob otho do-
mus israel eē memorat. Hanc vineā qd alius nisi de⁹ con-
didit. **BEDA.** Homo ergo qd plantauit vineā ipse ē cui
iuxta altaz parabolā condūxit operarios in vineam suā
EVSE. Sed parabola quā istas dicit vineā rep̄hen-
dit. Saluatoris vō parabola nō ē cōtra vineā dicta: sed
de cultorib⁹ vinee de quib⁹ subdit: Et locauit eā colonis.
i. seniorib⁹ p̄p̄lū: et p̄n. ipibus sacerdotib⁹: et doctorib⁹: et
optimatib⁹ cunctis. **THEO.** Uel quilibet de populo est
vineā. idē est et cultor: quib⁹ n. nostrū sēj. sū colit. Hanc i-
tur vineā cōmissa cultorib⁹: abijt. i. dimisit illos p̄gredi
suo arbitrio. vñ sequit⁹: Et ipse peregre fuit multis tēpo-
rib⁹. **AM.** Nō qd ex loco ad locū p̄fect⁹ ē dñs: qd vbiq̄
semp p̄sens est: sed qd p̄sentior ē diligentib⁹: negligentib⁹
absent. Multis autē tēporibus absuit: ne p̄p̄ra videretur
exactio: nā quo indulgentior liberalitas: eo inexcusabilis
et peruicacia. **CIRYL.** Uel deus absentauit se a vinea
plurimū annoꝝ curricularis: qd postq̄ visus ē in specie ignis
descendisse in monte syna: nō amplius visibiliter p̄buit
eis suā p̄sentia. Nulla m̄ interpellatio contigit qua non
mitteret deus prophetas et iustos cōmonētes: vñ sequit⁹:
Et in tēpore vnde misit ad cultores seruū: vt de fructū vi-
nee darent illi. **THEO.** Dicit autē de fructū vinee: qd
nō totū fructū: sed aliqd de fructū volebat accipere. Nāz
quid lucratur deus a nobis nisi suā notitiam: que etiam ē
nostra vtilitas. **BEDA.** Bene autē fructū posuit nō p̄uē-
tū: nullus enīz huius vinee prouentus inuentus est. Ser-
uus ergo primus missus ē moyses: qui p̄ quadrāgita an-
nos fructum aliquē legis quā dederat a cultoribus redre-
bat: sed vexatus ē p̄pter eos: qd exacerbauerūt spiritū
eius: vnde sequitur: Qui cesus dimiserūt eū inanem.
AM. Factū ē autē vt plures alios destinaret quos in des-
in honores et inanes sibi de quibus nihil potuerunt pro-
ficere dimiserunt: vnde sequitur: Et addidit alterū seruū
mittere. **BEDA.** Seru⁹ alter dāuid significatur: qui mis-
sus est vt post edicta legalia cultores vinee p̄sa modic mo-
dulamine ad exercitiū boni operis excitaret. Et et cōtra
hūc dixerunt: Que nobis pars in dāuid: aut qd hereditas
in filio isai: vnde sequit⁹: Illi autē hunc cedentes et afficiē-
tes contumelia dimiserunt inanem. Sed nec sic destitit. se-
quitur enīz: Et addidit tertium mittere. Per quē propheta
rū chorū intelligit: qui continuis attestacionibus populū
conuenerunt. Sed quē p̄phetarū nō sunt persecuti: vnde
sequitur: Qui et illum vulnerātes eiecerūt. His autē tri-
bus seruorum gradibus omniū sub lege doctoꝝum figu-
ram posse cōprehendi: dominus alibi manifestat dicens
Quoniam necesse est impleri oia que scripta sunt in lege
moysi et prophetis et psalmis de me. **THEO.** Prophe-
tis igitur talia mala passis filius destinatur. Sequitur. n.
Dixit autē dñs vinee: quid facia. **BEDA.** Quod dñs vi-
nee dubitative loquitur: non de ignorantia venit: quid. n.
nesciat deus pater: sed ambigere dicit: vt libera volūtas
hominis seruat. **CIRYL.** Deliberat et secum dominus
vinee qd agat: non quasi carens ministris. Sed quia per
tractato quolibet ingenio salutis humane: populo vero
nequaq̄ adiuto aliud maius adiungit. vnde consequen-
ter dicit: Mittam filium meūz dile. forsitan cum hunc vi-
derint verebuntur. **THEO.** Dixit autē hoc non tanq̄
ignorans qd p̄ius cum essent tractaturi qd p̄phetas: s. qd
opotebat filiū eis fieri reuerendū. Quod si contumaces
fuerint occidendo: hoc cumulat eozum crimen. Ne ergo
dicerent aliqui diuinā p̄scientia necessario fuisse ino-
bedientie causam: ideo sic figurat sermonē. **AMBRO.**

filium igitur unigenitum sibi missum perfidi iudei quasi here-
de remouere cupientes: occiderunt crucifigendo: et elecerunt
negado. vñ sequit: **Quē** cū viderent coloni: cogitauerunt
intra se dicentes: **Hic** est heres occida. euz: vt nostra fiat
hereditas. **Heres** christus ē: idēq testator. heres qz mor-
ti proprie superiuit: et testamētōz que ipse contulit: tan-
q hereditaria in nostris profectib: enolūmēta consequit
BEDA. Manifestissime aut dñs probat iudeoz: pñci-
pes nō per igno: iatā: sed per inuidentia crucifixisse. filiū
dei. Intellexerunt enim hūc eē cui dictū ē: **Dabo** tibi gen-
tes hereditatē tuā. **Sequitur:** Et elecit illū extra vineam
occiderunt. **Quia** iesus vt sanctificaret per suū sanguinē
populū: extra portā passus est. **THEO.** Sed qz superi-
us populū non hierusalē loco vinee sumptimus: forsan
magis proprie dici potest: qz occidit quidem cū populū
extra vineā. **THEO.** i. extra populi manus passus est
dñs: qz. s. populū ei nō proprie manib: nece inuitit. sz
tradens hunc pilatō et gentib: **Quidā** aut per vineā scri-
pturā intellexerunt: cui nō credentes dominū necauerūt
vñ extra vineā. i. extra scripturam dicit dñs passus. **BE-**
DA. **Sine** elect extra vineā et occisus ē: qz prius est ab
infidelū corde repulsi: ac deinde cruci addicti. **CHRY.**
Dispensatio aut nō negligentie ē post prophetas chri-
sti venisse. **Non** n. de oia repente psequit: sed condescē-
dit ppter sui pietatē: qz si post seruos veniētē filiū contē-
pserūt: multo magis nec antea eū audirent. **Qui** n. nō au-
diebant minora pcepta: quō audiūssēt maiora. **AMB.**
Dulchre aut interrogat: vt sua seipsi dānt sententiā. **Seq-**
tur enī: **Quid** ergo faciet illis dominus vinee. **BASI.** **Hoc**
aut sit quasi his q dāntur nihil habentib: opponere cui
dentie iuris. **Propriū** aut ē diuine miserationis nō infige-
re penas silēio: sed pdicere minia: reuocādo eos ad peni-
tentia. vñ et hic sequitur: veniet et perdet colonos istos:
et dabit vineā alijs. **AMB.** **Venturū** dñz dicit vinee: q
in filio affuit etiā paterna maiestas: vel qz vltimis tēporib:
presentio: humanis aspiet affectib: **CIRYL.** **Exclusi**
sunt igit iudeoz: pñmates quasi dñice voluntati repugnan-
tes: et sterile reddentes vineā sibi commissā. **Est** aut datus
cult vinee sacerdotib: noui testamēti. cū aut virtutē enig-
matis senserūt: recusant illud pati. vñ sequit: **Quo** audito
dixerunt illi: **Abstine.** **Nec** tamen euaserūt ob sui pertinaci-
am et inobedientia erga fidē christi. **THEO.** **Aliter** aut
videt mattheus dicere: dñz. s. quesiuisset: **Quid** faciet illis
cultorib: dñs vinee. iudeos vero respōdisse: **Malos** ma-
le perdet. **Nō** ē aut repugnātia: nā vtrūq factū ē. primo
eniz ipsi pmulgauerūt illā sententiā: postea sentientes quo
tēdebat parabola dixerunt. **Abstine:** vt lucas hic narrat.
AVG. de con. euā. **Uel** aliter. **In** illa de qua loquimur
turba erat q dolose dñz interrogauerant: in qua potesta-
te faceret. **Erant** et qui nō dolose sed fideliter acclamaue-
runt: **Benedict** qui venit in noīe dñi. ac per hoc erat qui
dicerent: pdet illos et vineā suā dabit alijs. **Que** vox re-
cte etiā ipsius dñi fuisse intelligit: siue propter veritatem:
siue ppter mēb: ozi cius cū suo capite vnitate. **Erant** etiā
q talia respondentibus dicerent: **Abstine** qz intelligebant in
seipso hanc parabolā dictā. **Sequit:** Ille aut aspiciens
eos ait: **Quid** ē ergo hoc qd scriptū ē: **Lapidē** quē repro-
bauerunt edificantes: hic facit ē i caput aguli. **BEDA.**
q. d. quō implebit hec prophetia: nisi qz christus a vobis
reprobat: et occisus: credituris ē gentib: predicandus. vt
quasi lapis angularis ex vtroq populo vnū sibi tēplum
edificet. **EYSE.** **Lapis** aut dicit christus ppter terrestre
corpus absclus sine manib: fm visionē danielis ppter
ozm ex virgine. **Lapis** aut non argenteus aut aureus: qz
nō rex aliquis gloriosus: sz hō hūilis et abiect: ppter qd
edificantes eū reprobauerunt. **THEO.** **Reprobauerunt**
enim eū pñces populi cū dixerūt: **Hic** a deo non est.
Ille vero tam vtilis fuit: tā electus: vt in capite anguli po-
neretur. **CIRYL.** **Angulo** vero cōparat sacra scriptura

cōcursū vtriusq populū: israelitici. s. et gentilis in vnā fidē
cōpēgit eniz saluator: vtrūq populū in vnū nouum bo-
minē: concilians eos in vno corpore patri. **Salubris** ergo
ē lapis angulo facto ab eo. **Detrimētū** aut inferit iudeis
ipugnantib: hunc spiritalē cōcursū. **THEO.** **Quas** at
condēnationes cōmemorat. vnā quidē aīarū suarū: quā
passi sunt scandalizati in christo. **Et** hoc tangit cum dicit.
Ois q ceciderit super illū lapidē: cōquassabit. **Alia** vero
captiuitatis et exterminij: quā intulit eis lapis ab ipsis cō-
tēptus. **Et** hoc tangit cū subdit: **Supra** quē aut ipse cecidi-
derit: cōminuet illū: vel ventilabit eū. **Sic** enim ventilati
sunt iudei a iudea p vniuersū orbē: vt ab arca palee. **Et** at-
tende ordinē: nā preābulū ē scelus i cū cōmissum: sequit
autē iusta dei vindicta. **BEDA.** **Uel** aliter: **Qui** peccator
ē: et tñ illi credit. cadit quidē sup lapidē: et cōquassatur: et
natur. n. per patientia ad salutē. **Supra** quē vero ille ce-
ciderit: hoc ē cui lapis ipse irruerit: quia ipsum negauit
cōminuet eum: vt nec testa quidem remaneat: in qua bu-
riae aque pusillum. **Siue** de his dicit: q cadit sup eum:
qui illum modo contēnit: ideo nondū penitus intereunt
sed cōquassant: vt non recti ambulent. **Super** quos aut
cadit: veniet illis desuper in iudicio cū pena perditionis
ideo cōminuet eos: vt sint tanq puluis: quē proijcit ven-
tus a facie terre. **AM.** **Vinea** etiā typus noster est: agri-
cola quippe omnipotens pater: vitis christi: at vero nos
palmites. **Recte** vinea christi populus nominatur: vel q
crucis in fronte preteritur indicij: vel q fructi et poffe
ma anni legat etate: vel q omnib: vt ordinibus vinearū
ita pauperibus atq diuitibus seruus et dominus in eccle-
sia equa dimēso nulla discretio sit. **Et** vt vitis maritatur
arboribus: ita corpus anime hanc vineā diligens agrico-
la fodere et tondere consuevit: ne luxuriet vmbra foliorū
verbozū: infructuosa iactantia maturitate indolis natu-
ralis ipediat: decet totius orbis hic esse vindemiam: vñ
totius orbis est vinea. **BEDA.** **Uel** morali intellectu cui-
qz fidelium vinea quā excolat locatur: oī mysterium
baptismi quod exerceat sibi cōmittitur. **Minitur** seruus
vnus: alter: ceterus: cū lex. psalmodia: et prophetia leguntur.
Sed missus seruus contumelijs affectus vel celsus dicit
euz sermo auditus contēnitur vel blasphematur. **Missus**
heredem quantū in se est occidit: qui filiū dei peccato cō-
culcat. p̄dito malo cultore: vinea datur alteri: cum dono
gratie quod superbus spreuit: humilis datur.

Et querebant pñces sacerdotū: et scribe mī-
tere i illū manus illa hora et tūmerūt populū.
Cognouerūt eniz q ad ipsos dixerit similitudinē
istam. **Et** obseruantes miserunt insidiatores qui se
iustos simularent vt caperent eum in sermone: et
traderet illum pñcipatui: et potestati pñdis. **Et**
interrogauerūt eum dicētes: **Magister** scimus: qz
recte dicis et doces: et nō accipis personam homi-
nis sed viam dei in veritate doces. **Licet** nobis
tributum dare cesari: an nō. **Consideras** autē do-
lum illorum dixit ad eos. **Quid** me tentatis. **Offe-**
dite mihi denarium: **Cuius** habet imaginē et su-
percriptionē. **Respondētes** dixerunt: **Cesaris.** **Et**
ait illis: **Reddite** ergo que sunt cesari cesari et q
sunt dei deo: **Et** non potuerunt verbum eius re-
prehedere coram plebe: et mirati in respōdo eius
tacuerunt.

CIRYL. **Decebat** quidem pñces iudeorum intel-
ligentes q de ipsis parabola diceretur: a malo sic dīce-
dere: quasi de futuris instructos: sed hoc non considera-
tes: occasionem suoz colligunt criminū. vñ dicitur: **Et**
quere. pñci. sacer. et scribe mī. in illū man. in illa hora.
Necrefrenant

Nec refrenauit eos legis preceptum quod dicit: Innocentes et iusti non occides: sed contempsit eorum nefandum propositum plebis timor. Sequitur. n. Et timuerunt populum. Prefecerunt. n. diuine reuerentie humanum timorem. Que autem huius prepositi fuerit occasio subdit: Cognouerunt. n. q. ad ipsos dixerit similitudinem istam. **BEDA.** Et ita querendo ipsum occidere debebant vera esse: que parabola dixerat. Ipse enim est heres cui iniusta necesse dicebant esse vindicandam illi nequa colonum dei filium querebant occidere. Hoc etiam quotidie gerit in ecclesia: cum quilibet solo nomine frater: ea quam non diligit ecclesiastice fidei ac pacis unitatem propter bonorum multitudinem: vel erubescit vel timet impugnare. Et qui principes querentes omnes conturbant: quod per se non poterat: perfidis manibus efficere tentabant. unde sequitur: Et obstantes misce insidias. q. se iustos simulant. **CIRYL.** Uidebantur. n. esse leues. erat autem graues obliuio dei dicentis: Quis hic qui mihi abscondit consilium? Adiecit. n. Christum omni saluatore quasi hominem: unde sequitur. Ut caperet eum in ser. et traderet eum principibus et potest. perfidis. **THEO.** Parauerunt autem domino laqueos: illaqueati sunt tamen in eis pedes eorum. Audi namque astutia: Et interrogauerunt illum dicentes: Magister scimus quia recte dicis et doces. **BEDA.** Blanda et fraudulenta interrogatio illuc prouocat respondens ut magis deum quam cesarem timeat. Sequitur enim: Et non accipis personam hominis: sed in veritate viam dei doces. Et hoc dicunt ad hoc: ut dicat non debere tributa solui: ut ita audientes ministri perfidis qui iuxta alios euangelistas affuisse leguntur: seditionis cum contra romanos auctore teneant: unde consequenter querunt: Licet nobis dare tributum cesari: an non? Erat enim in populo magna seditio: dicentibus alijs per securitatem quam romani pro omnibus militabant: debere tributa persolui: phariseis contradicentibus non debere populum dei qui decimas et primitias daret: humanis legibus subiaccere. **THEO.** Intendebant ergo quod si diceret oportere dari censum cesari: criminares a populo quasi seruum tu subiectis gentem. Si vero prohiberet censum reddere: eum representarent ut schismaticum perfidi. Ipse vero laqueos eorum effugit. Sequitur. n. Consideras autem dolus eorum dixit ad eos. Quid me tentatis? Respondit mihi denarium cuius habet imaginem et superscriptionem. **AM.** Docet hoc loco dominus circumspectos nos in ridentem aduersus hereticos vel iudeos esse debere: sicut alibi dixit: Estote astuti sicut serpentes. **BED.** Qui autem putat interrogationem saluatoris ignorantiam esse: dicant ex patrum loco quod potuerit scire iesus cuius imago esset in nummo: sed interrogat: ut ad sermonem eorum competenter respondere. Sequitur. n. Respondentes dixerunt: Cesaris. Non putem cesarem augustinum: sed tyberium significari. Oes. n. romani reges a primo. Cesare. Cesares appellati sunt. Ex eorum autem responsione conuenienter dominus questionem soluit. Sequitur. n. Et ait illis: Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo. **TY.** qui dicit verbis tentatis. operibus obedite. subijctis cesaris seruitute: suscepistis que eius sunt. Date ergo illi censum: deo timorem. Non enim exigit deus denarium: sed fidei. **BEDA.** Reddite etiam deo que dei sunt decimas. s. primitias: oblationes: et victimas. **THEO.** Et attende quod non dixit: Date sed reddite: debiti enim estis: tunc enim te princeps tuus ab hostibus vitam tuam reddit tranquillam. pro his ergo teneris ei in censu. Sed et hoc ipsum quod offers: nimis multa. ab eo habes. Reddas ergo nimis multa regi. Deus et tibi tradidit intellectum et rationem: restituas hoc ei non comparatus bestijs: sed in omibus rationabiliter procedens. **AM.** Tu ergo si vis non esse obnoxius cesari: noli habere que mundi sunt. Et bene prius que cesaris sunt reddenda discernit. neque enim potest quis esse dominus: nisi prius renunciauerit mundo quod grauius vincula premittere deo et non soluere. maior est contractus fidei quam pecunie. **ORI.** Daber a teque locus iste aliquid mystici. Due enim sunt imagines in homine. una quam accepit a deo: altera inimici. Sicut enim denarius habet ima-

ginem imperatorum mundi: sic qui facit opera tenebrarum portat imaginem eius cuius habet opera. Dicit ergo. Reddite que sunt cesaris cesari: hoc est. Abijcite terrenam imaginem ut possitis vobis imaginem celestem imponentes reddere que dei sunt deo: ut. s. deum diligam. et. q. ut moyses dicit deus requirit a nobis. Postulat autem a nobis deus: non quia necessarius habet ut ei aliquid tribuam: sed ut possit ei de derim: hoc ipsum nobis tribuat in salutem. **BEDA.** Qui autem credere debuerant ad tantam sapientiam mirati sunt quod calliditas eorum insidiandi non inuenisset locum. unde sequitur: Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe et mirati in responso eius tacuerunt. **THEO.** Hoc enim erat quod precipue intendebant: increpare cum coram populo: quod obtinere nequieunt propter sapientissimam eius responsum.

U Accesserunt autem quidam saduceorum qui negant esse resurrectionem et interrogauerunt eum dicentes. Magister moyses scripsit nobis: si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem et hic sine liberis fuerit ut accipiat eam frater eius uxorem et suscitetur semen fratri suo. Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis. Et sequens accepit illam et ipse mortuus est sine filio. Et tertius accepit illam: similiter et omnes septem et non reliquerunt semen: et mortui sunt. Nouissime omnium mortua est et mulier. In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor? Siquidem septem habuerunt eam uxorem. Et ait illis iesus: Filij huius seculi nubunt: et traduntur ad nuptias: illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis: neque nubunt neque ducunt uxores: neque ultra mori poterunt. Equales enim angelis sunt et filij sunt dei: cum sint filij resurrectionis. Quia vero resurgant mortui: et moyses ostendit secus rubi: sicut dicit dominus deus abraam et deus isaac et deum iacob. Deus autem non est mortuorum sed uiuorum. Omnes enim uiuunt ei: Respondentes autem quidam scribarum dixerunt ei. Magister bene dixisti. Et amplius non audebat eum quicquam interrogare.

BEDA. Due erant hereses in iudeis: una phariseorum qui traditionum et obseruationum sibi iustitiam preferebant unde et diuini vocabantur a populo. Altera saduceorum qui interpretantur iusti: vendicantes sibi quod non erat. Illis ergo abeuntibus hi ad tentandum accedunt. unde dicit: Accesserunt autem qui. saduceorum qui negant esse resurrectionem. **ORI.** Saduceorum heresis non solum resurrectionem mortuorum negat: sed etiam putat animam interire cum corpore. Hi ergo verbis saluatoris insidiantes: eo tempore questionem proposuerunt quo eum uiderunt de resurrectione docere discipulos. unde sequitur: Et interrogauerunt eum dicentes: Magister scripsit nobis moyses: Si frater alicuius mortuus fuerit habens uxorem: et hic sine filiis fuerit: ut accipiat eam frater eius in uxorem et suscitetur semen fratri suo. **AM.** Secundum legis litteram nubere cogitur et iura ut defuncti semen excitet frater. spiritus autem magister est constitutus. **THEO.** Saducei autem fragile fundamentum substituentes: non credebant resurrectionis sermonem. Opinantes enim carnalem esse futuram vitam in resurrectione merito falsebantur. et ideo tanquam impossibile calumniantes dogma resurrectionis: fingunt hanc narrationem dicentes: Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem et mortuus est sine filiis. et sequens accepit illam: et mortuus est sine filio. et tertius accepit illam: et similiter omnes septem. et

no reliquerunt semen: et mortui sunt. Nouissime autem oīus mortua ē et mulier. **BEDA.** Hanc fabulā confingunt: q̄ deliramētā arguat eos qui resurrectionē asserūt mortuorū. Turpitudinem ergo f. bule opponunt: vt resurrectionē nō negent veritatē. vñ subditur: In resurrectione ergo cuius eoz. erit vxor. siquidē septē habuerūt eam vxorem. **AM.** Vñ hec mulier synagoga ē: que septem viros habuit: sicut dicitur: Samaritane: quinq; viros habuisti. Quia samaritana tñ q̄ng liberos moysi: synagoga septē sequit principaliter: et de nullo propter perfidiam suā he reditatie ptatis semen accepit. et ideo parē cū viris suis in resurrectione habere non potuit: qz spiritale pceptūz fm sensum carnis inuenit. nō. n. frater carnalis aliqz denūciat ē quī semen fratris suscitaret defuncti. sed ille: de mortuo populo iudeorū: sapientiam sibi diuini culē? asfiscerēt i vxorē: atq; ex ea semen in apostolis suscitaret: q̄ quasi defuncto: reliquie iudeorū: info: mes adhuc i synagoge vtero derelicti: fm electionē gratie reseruati noui seminis admixtione meruerunt. **BEDA.** Siue septē hi fratres reprobis congruunt: q̄ per totā huius seculi vitā que septē diebus voluitur a bonis opib; steriles existunt quibus lunctim morte pceptis ad vltimū et ipsa munda cōuersatio quasi vxor: infecunda trāsbibit. **THEO.** Dominus aut ostendens resurrectionē non ēē futura cōuersationē carnalē: corū dogma euulsit simul cū fragili fūdamēto. vñdē sequitur: Et ait illis iesus: filiū huius seculi nubunt: et traduntur ad nuptias. **AVG.** de que. cūā. Quia cōnubia propter filios: filiū propter successionem: successio propter mortē: vbi ergo mors non est: neq; cōnubia. vñdē sequitur: Illi vero qui digni habebuntur seculo illo et resurrectione ex mortuis: neq; nubunt: neq; ducunt vxores. neq; n. vltra mori poterunt. **BEDA.** Quod nō ita intelligendū ē quasi soli digni vel resurrecturi vel sine nuptijs futuri sint: s; oēs ēē piores resurrecturi: et absq; nuptijs sunt in seculo illo mansuri. Dominus aut vt ad resurrectionis gloriā inquirendam animos incitaret: de electis tñ voluit facere sermonē. **AVG.** de que. cūā. Sicut aut nunc sermo noster de decedentib; et succedentib; syllabis peragit atq; perficit: ita et ipsi homines quorū sermo ē: de decedēdo et succedēdo peragūt atq; perficiunt ordinē huius seculi qui tēporali rerū pulchritudine contextitur. In illa aut vitā qñ verbū dei quo fruimur: nulla decessio ne atq; successio syllabarū cōplet: sed omnia que habet semp manēdo simul habet: ita participes eius quib; ipz soli erit vitā: neq; moriēdo decedent: neq; nascendo succedent: sicut nūc ē in angelis. vñdē sequitur: Equales. n. angelis sunt. **CIRYL.** Sicut. n. multitudo angelorū plurima quidē ē: non aut propagata per generationem: sed ex creatione consistens: ita et his qui resurgūt non ē op' viterius nuptijs. vñ sequit: Et filiū dei sunt cū sint filiū resurrectionis. **THEO.** q. d. Quia deus ē qui operatur in resurrectione: merito dicuntur dei filij qui per resurrectionē regenerātur: non enim aliquid carnale in resurgentiūz generatione conspicitur: nō coitus: non matrix: non partus. **BEDA.** Uel equales angelis et filijs sunt dei: quia gloriā resurrectionis innouati: sine vllo mortis metu: sine vlla labe corruptionis: sine vllo terreni status actu: perpetua dei vltiōe fruimur. **ORI.** Sed quia dominus i mattheo dicit qd hic p̄termittitur: Eratis: nesciētes scripturas. ppono scripturā vbi scriptū sit: Neq; nubēt neq; nubentur. Quātū. n. ego estimo: neq; in veteri neq; in nouo testamēto quicq; tale reperit. sed oīs eoz error de scripturē lectione quā non intelligunt surrepsit. Dicitur. n. i illa Electi mei bibēt. et purāt hec et similia futura ēē in resurrectione. Paulus aut oēs has benedictiōes spiritaliter interpretans et sciens nō ēē carnales: ad ephesios dicit: Benedixisti nos in oī benedictione spiritali. **THEO.** Uel dñs rōnis supraposite scripture testimoniū addit subdēs Quia vero resurgāt mortui: et moyses ondit secus rubū

sicut olcit dñm deū abrahā et deūz isaac et deū iacob. q. d. Si semel redierunt in nihilum patriarche ne viderent apud deū in spe resurrectionis non dixisset: Ego suz: sed fueraz. Conflueuimus enim de rebus corruptis et p̄teritis dicere: Erā dñs illius rei. nūc vero quoniam dixit: Ego suz. ondit q̄ viuētū ē de' et dñs. et hoc ē quod subditur: De' aut nō ē mortuorū: sed viuorū: oēs enim viuūt ei. Quātū enim exanimēs sunt: viuunt tñ apud deū in spe resurgendi. **BEDA.** Uel hoc dicit: vt cū probauerit aīas pmanere post mortē: qd saducei negabant: consequens iroduceret et copozū resurrectionē: que cū animab; bona maulaue gesserunt. Et aut vera vitā qua iusti deo viuunt: cū quādo corpore moriuntur. Ad cōprobādā aut resurrectionis veritatē: multo manifestioribus exemplis ex prophetis vñ valuit: sed saducei quinq; tñ liberos mortificiebant: pphetarū vaticiniā respuentes. **CHRY.** Sicut aut sancti cōmunē oib; dñz sibi appropriant: non derogantes eius domino: sed propriū affectum pandētes: scdm̄ nō ē. amantū quē nō patiūt cū multis diligētib; volunt pceptuā et specialē quādā dilectionē exprimere: sic et deus specialiter se horū deū dicebat: nō cōtrādō suūz dominū: sed ampliādo. Non. n. sic multitudo subditōz: sicut vtrū famulātū pandit et' oīūz. vñ non sic gaudet dici deus celi et terre: sicut cū dicitur: Deus abrahā: deus isaac: et de iacob. Et apud mozaes quidē a dominis denominant famuli. Dicim' enim: Uillicus talis vocis. cōtrario aut deus dicitur abrahā. **THEO.** Confutatis aut saduceis: fauēt iesu scribe tanq; saduceorūz oppositi. vñ sequit: Respondētes aut quidā scribarū dixerūt: Magister: bene dixisti. **BEDA.** Et qz in sermonib; cōfatur sunt: vltra non interrogat. vñ sequit: Et amplius non debeant cū quicq; interrogare: sed cōp̄hensūz romanorū tradūt potestati. Et quo intelligim' venena inuidie possē quidē superari: sed difficile conquiescere.

U Dixit autē ad illos: Quomodo dicant christum filium esse dauid: et ipse dauid dicit in libro psalmorum: Dixit dominus domino meo sede a dextris meis: donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorū: Dauid ergo dominum illum vocat: et quomodo filius eius est.

THE. Quātū dñs ad passionē erat itur' in breui: p̄dicat propriā deitatē: nec hoc tñ incaute aut arroganter: sed modeste querit. vñ dicitur: Dixit aut ad illos: Quāto dicunt christū filiū dauid ēē. **AM.** Nō reprehēduntur hoc loco: qz dauid filiū confitent: qz cecus ille dauid filiū cōfiteōdo meruit sanitatē. Et pueri dicentes: Osanna filio dauid. p̄celse predicationis gloriā deo deferēbant: sed reprehēduntur: qz non credunt filiū dei. vñ subdit: Et ipse dauid dicit in libro psalmorū: Dixit dominus dñs meo. Et pater dñs: et fili' dñs: s; nō duo dñi: sed vnus est dñs qz pater in filio et filius in patre. Ipse ad dexteraz patris sedet: qz patrī cōsors: nulli scdus est. Sequitur. n. Sede a dextris meis. Nec p̄ferri qui ad dextrā sedet: nec iniuriāz patiūz qui admittit. gradus nō querit dignitatis: vbi plenitudo est diuinitatis. **AVG.** de symbolo: Sessio aut ista nō accipiam' humanis mēbris posita: tanq; p̄fēdeat in sinistra: et fili' sedeat ad dextrā: sed ipsaz dextrā intelligam' potestātē quā accepit ille homo suscept' a deo vt veniat iudicaturus q̄ primo venerat iudicandus. **CIRYL.** Uel q̄ sedet ad dextrā patris: supernā eius gloriā probat: nā quorū ē tronus equalis et maiestas. Sessio vero in deo significat regnū et omnīū potestatem. Sedet ergo a dextris dei patris: qz verbus ex paternā substantiā p̄diens: factū caro: oīnā nō exiit dignitatē. **THE.** Manifestat ergo q̄ aduersarius patris non ē: sed secū cōcordat: cū pater repugnet aduersarijs ei'. Sequitur. n. Do nec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuorū. **AM.** Et

go et deus christus et hominem esse credamus: cui a patre subijciuntur inimici: non per infirmitatem potestatis sue: sed per unitatem nature: quia in altero alter operatur. nam et filius subijcit inimicos patri: quia patre clarificat super terram. **THEO.** Querit et ipse: et mota dubitatione sunt illos colligere quid sequatur. unde subdit: David ergo dominum illud vocat et quoniam filius eius est. **CHRY.** David quidem pater christi et servus: hoc quidem finem carnem: illud secundum spiritum. **CIRYL.** Et nos ergo novis phariseis qui nec verum dei filium: neque deum esse fatentur: natum ex sacra virgine: sed diuidunt unum filium in duos: tale obiciemus questionem: quo pacto filius david omnis est? et non humano domino: sed diuino.

Audiente autem omni populo dixit discipulis suis: Attēdite a scribis qui volunt ambulare in stolis: et amant salutationes in foro: et primas cathedras in synagogis: et primos discubitus in convivis. Qui deuorant domos viduarum: simulantes longam orationem. Hi accipient damnationem maiorem.

CHRY. Nihil autem fortius quam ex prophetis disputare. hoc enim est et ipsis rebus validius: nam christo faciem miracula contradicebant multoties. cum vero allegauit prophetiam tacuerunt: quia non habebant quid dicerent. **Eis autem tacentibus** contra eos inuehitur. unde dicitur: **Audite autem omni populo dixit discipulis suis.** **THEO.** Quia enim eos omnibus doctores mittebat: merito monet non esse eis imitanda phariseorum ambitionem. unde sequitur: **Attēdite a scribis qui volunt ambulare in stolis.** **BEDA.** Cultu et vestimentis induit ad publicum procedere: in quo iter cetera diues peccasse describit. **CIRYL.** Passiones autem erant scribarum: amor glorie inanis et lucris. ut igitur pessima crimina eustarent discipuli: commonet eos subdicens: **Et amant salutationes in foro.** **THEO.** Quod est a blandientibus venantibus opinionem fame. vel agunt hoc causa commegredere pecunie. **Sequitur:** **Et primas cathedras in synagoga et primos discubitus in convivis.** **BEDA.** Non primos sedere vel discubere vetat eos quibus hoc officii ordine cōpetit: sed eos qui hoc indebitum amant docet esse cauendos: animum vel gradum redarguens: quauis et hoc culpa non crearet. si iude in foro litibus velint interesse: quod in synagoga magistris desiderant appellari. Duplici autem ratione a vane glorie cupiditate attendere iubemur: ne vel eorum simulatione decamur estimantes bona esse que faciunt: vel emulatione ne inflamemur: frustra gaudentes in bonis laudari que simulant. Non solum autem laudes ab hominibus sed et pecunias querunt. **Sequitur:** **Qui deuorant domos viduarum simulantes longam orationem.** **Iustos.** nam et magni meriti apud deum se simulantes. ab infirmis et peccatorum suorum conscientia turbatis. quia patroni pro eis in iudicio futuri: pecunias accipere non dubitant. **CHRY.** Ingurgitantes et se viduarum bonis paupertate atterunt non qualitercumque comedentes: sed deuorantes et ad prauitatem oratione vitiosos: quod grauius pena facit eos obnoxios. unde sequitur: **Hi accipient maiorem damnationem.** **THEO.** Quia non solum mala faciunt sed et orationes pretendunt: et virtutem faciunt prauitatis excusationem. **Viduas et de pauperant quarum oportebat misereri: quoniam ob sui presentiam eas cogunt exponere.** **BEDA.** Vel quia laudes ab hominibus et pecunias querunt: maiorem damnationem plectuntur. **CA. XXI.**

Respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylatium diuites. Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem era minuta duo. Et dixit: Vere dico vobis: quia vidua hec pauper plusquam omnes misit. Nam omnes

hi ex abundantia sibi miserunt in munera dei: hec autem ex eo quod deest illi omnem victum suum quem habuit misit.

GLO. Postquam dominus redarguit scribarum auariciam: qui domos viduarum deuorabant: commendat vidue elemosynam. unde dicitur: **Respiciens autem vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylatium diuites.** **BEDA.** Quia sermone greco philaxe seruare dicitur: et gaza ligna persica: diuitie vocantur: gazophylatium locum appellari solet quo diuitie seruantur. **Erat autem archa foramen habens desuper posita iuxta altare ad dextram ingredientibus domum domini in quam mittebant sacerdotes qui custodiebant ostia omnes pecunias que deferrebantur ad templum domini. domini autem sic operantes in domo sua discutit: ita et dona ferentes respicit: et quem dignum viderit laudat: quem reprobum damnat. unde sequitur: **Vidit autem et quandam viduam pauperculam mittentem era minuta duo.** **CIRYL.** Duos obolos offerbat quos cum sudoribus ad diurnum victum acquirerat vel que quotidie per aliena poscit suffragia deo donat ostendens ei suam paupertatem fructiferam. vincit igitur alios et iusta censura coronatur a deo. unde sequitur: **Et ait illis: Vere dico vobis: quia vidua hec pauper plusquam omnes misit.****

BEDA. Acceptabile. nam deo quicquid bono animo obulerimus: qui cor et non substantiam pensat: nec perperit quantum in eius sacrificio: sed ex quanto proferatur. unde sequitur: **Nam omnes hi ex abundantia sibi miserunt in munera dei. hec autem ex eo quod illi deest: omnem victum quem habuit misit.** **CHRY.** Non enim paucitatem oblati: sed copiam affectum intuitus est deus. Non est elemosyna ex pluribus pauca impendere: sed illud vidue que tota sibi euacuauit substantiam. quod si nequis tamen offerre sicut et vidua: offerre saltem totum superfluum. **BEDA.** Mystice autem diuites qui in gazophylatium munera mittebant: significant iudeos de iusticia legis elatos: vidua pauper ecclesie simplicitate que pauperula vocatur: quia vel superbie spiritum vel peccata tantum mundi diuitias abiicit: vidua vero quia vir eius pro ea morte pertulit. hec in gazophylatium duo era minuta mittit: quia in conspectu dei apud quem nostri operis oblationes conseruantur: munera sua desunt siue dilectionem dei et proximi: siue fidei et orationis que cunctis superbiorum iudeorum operibus prestant. **Ex abundantia enim in munera dei imittunt iudei qui de iustitia sua presumunt. Ecclesia autem omnem victum suum mittit: quia omne quod vivit: dei esse muneris intelligit.** **THEO.** Vel vidua potest intelligi quelibet anima: obata quasi primo viro pristina lege: et non digna copule verbi dei: que loco arre offert deo fidei et conscientia bona: plus videtur offerre diuitibus in sermone: et superfluentibus moralibus gentiliu virtutibus.

Et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus bonis et donis exornatum esset dixit: Hec que videtis venient dies: in quibus non relinquet lapis super lapidem qui non destruetur. Interrogauerunt autem illum dicentes: Preceptorum: Qui hec erunt: et quod signum cum fieri incipient. Qui dixit: Videte ne seducamini. Multi enim venient in nomine meo dicentes quia ego sum et tempus appropinquabit. Nolite ergo ire post illos.

EVSE. Quod spectanda forent. que pertinebant ad templi structuram manifestant hystrorie: et hucusque quedam conseruantur reliquie: quibus percipiuntur que dudum erant fabricarum vestigia. Sed dominus mirantibus templi fabricas: permulgauit quod in eo lapis super lapidem non maneret. **Dicitur enim: Et quibusdam dicentibus de templo quod lapidibus bonis et donis exornatum esset dixit: Hec que videtis venient dies in quibus non relinquet lapis super lapidem qui non destruetur. Decebat enim locum illum propter cultorum audaciam omnimodam**

desolationē pati. **BEDA.** Divina ē dispensatio proci-
rauit: ut ciuitas ipsa et tēplū subuerteret: ne quis forte ad
huc paruulus in fide videns illa constare: dū sacrificioz
ritū attonitus superet: raperetur intuitu. **AM.** Verū igitur
dictū ē de tēplo manufacto qd cēt subuertendū. Nihil
enim ē manufactū: qd non aut vetustas conficiat: aut vis
subnat: aut ignis exurat. Tame ē et aliud tēplū. s. syna-
goga: cuius structura vetus: ecclesia surgente dissoluitur.
Et tēplū in vno quoqz qd deficiente fide labitur: et ma-
xime si quis falso christi noie obtendat: quo interiorē ex-
pugnet affectū. **CIRYL.** Nequa qd aut discipuli aduer-
terant vim dicto: sed arbitrabatur de cōsumatione se-
culi dictū ē. Et ideo querebāt quo tēpore deberent acci-
dere. vñ sequitur: Interrogauerunt aut illū dicentes: **P**rece-
pro: qñ hec erūt: et quod signū cū fieri incipient. **AM.**
Mattheus tertiā interrogationē addidit: ut et tēplū tēpo-
ra destrueret: et signū aduentū et cōsummatio seculi a disci-
pulis quereat. Interrogat aut dñs quando tēplū futura
ē destructio: et qd signū cēteius aduentū: de signis docet
de tēpore nō curat intimādū. Sequitur. n. Qui dixit vide-
te ne seducamini. **ATHA.** Cū. n. sint nobis a deo cha-
rismata et dogmata que sunt super hominē tradita. s. cele-
stis conuersationis forma: vñ contra demones: et ado-
ptio et noticia patris et verbi: et spū sancti donū: Aduer-
sus noster diabolus circuit: querēs nobis surripere insi-
ta semina verbi. Dñs autē tanqz sua p̄ciosa dona in no-
bis sua documēta cōcludens monet: ne seducamur. Ma-
gnū aut quoddā donū tribuit nobis dei verbū: ut nō so-
lū ex apparentibz nō decipiamur: sed et si qua latentia sint
discutiamus per spū gratiā. Cū enī sit odiosus diabo-
lus inuentor malicie: hoc quod ipse ē occultat: nomen ve-
ro cūctis cupit simul et callide: puta si quis subicere sibi
volēs filios alienos: parentibz absentibz fingat eorū vul-
tus: et filios desiderantes seducat. Ergo in vnaquaqz he-
resum diabolus figurat: dicit: Ego sum christus: et apud
me veritas ē. vñ sequitur: Multi enim venient in nomine
meo dicentes: qz ego sum: et tempus appropinquabit. **C**
IRYL. Ante suū enim descensū de celo. puenient aliqui:
quibz acquiescere non oportet. voluit. n. vñgentū verbū
dei cū venit ut mūdū saluaret latere: ut cruce suslineret p
nobis. Sed secundus eius aduentus non erit clāculo ut
ante: sed terribilis et manifestus. descendet enim in glo-
ria dei patris ministrantibz angelis ut mūdū in iusticia in-
dicet. vñde cōcludit: Nolite ergo ire post illos. **TY.** Ut
forsitan non dicit pseudo christos ante cōsummationē
venientes: sed eos qui fuere tēpore apostolorū. **BEDA.**
Multi enī imminēt hierosolymozū excidio principes ex-
titere: qui se dicerent cē christos: tēpusqz libertatis appro-
pinquare. Multi enī in ecclesia heresiarche diē dñi instare
predicauerunt: quos apostolus ad thessa. damnat. Multi
etiā in nomine christi venire antichristi. quozū primū ē si-
mon magus: cui dicebant: hic est virtus dei que vocatur
magna.

Cum autē audieritis prelia et seditiones: noli-
te terri. Oportet primū hec fieri: sed nondū sta-
tim finis. Tunc dicebat illis: Surgēt gens cōtra
gentē: et regnum aduersus regnum: et terremētus
magni erunt per loca et pestilentie et fames terro-
resqz de celo: et signa magna erunt.

GRE. in ho. Perituri mundi p̄currentia mala denun-
ciat dominū: ut eo minus perturbēt venientia: quo fuerit
p̄scita. Minus. n. lacula feriunt: q̄ p̄uidentur. vñ dicit:
Cū aut audieritis prelia et seditiones: nolite terri. Be-
la ad hostes pertinet: seditiones ad ciues. Ut ergo nos in-
dicet exterius interiusqz turbari: aliud nos fatetur ab ho-
stibz: aliud a fratribz perpeti. **AM.** Verbe zū aut cele-
stū nulli magis q̄ nostes sum: quos mūdū finis iue-

nir: quāta prelia: et quas op̄intones accepim? p̄dictio. n. m.
GRE. in ho. Sed his malis p̄currentibus qz nō sta-
tim finis sequat adiūgit: Oportet hec primū fieri. Ultima
enī tribulatio multis tribulatioibz p̄uenit: qz multa de-
bent mala p̄currere: ut malū valeant sine fine nunciare.
vñde sequit: Tunc dicebat illis: Surgēt gens cōtra gen-
tem: et regnum aduersus regnum. Quia necesse est ut alia
ex celo: alia ex terra: alia ab elementis: alia ab hominibz
patiāmur: h ergo signatur p̄turbatio hominū. Sequit
Et terremētus magni erunt per loca. Ecce respecta ire de
super. **CHRY.** Terremōt. n. qñqz ire signū ē nā et quā-
do crucifixus ē dominus: mota est terra. Quandoqz vo-
prouisionis indicū: sicut orantibz apostolis cōmor? lo-
cus in quo erat cōgregat. Sequit: Et pestilentie. **GRE.**
in ho. Ecce inēq̄litas corporoz. Et fames ecce sterilitas
terre. Terroresqz de celo: et signa magna erunt. ecce inēq̄-
litas aeris: qd ad eas tempestates referendū ē que neqz
q̄ ordinem temporum seruant: que enī ordinatē veniūt
signum non sunt. Omnia enim que ad vsum vite accipi-
mus: ad vsum conuertimus culpe. Sed cuncta q̄ ad vñqz
p̄uatiā in infleximus: ad vsum nobis vertunt vitionis.
AM. Occasum ergo seculi p̄cedunt quedam egritudi-
nes mundi. s. fames: pestilentia et persecutio. **THEO.**
Quidam autē hec non solū in cōsummatione futura: sed
et tēpore captionis hierusalem fuisse impleta voluerunt.
Auctore. nāqz pacis perēpio: merito in eis seditiones et
bella locū habuerūt. Ex bellis autē pestis et fames cōseq-
tur. hec quidem aere cadaueribz infecto: illa in cūctis ma-
nentibus agris. Sed et ioseph intolerabiles crīnas que
miserat ppter famem: et tēpore claudij cēsaris fames
inuallit: ut in actibz legitur: qz plurima terribilia contige-
runt captionis hierusalem indicantia: ut iosephus narrat.
CHRY. Dicit aut qz non statim finis ciuitatis euict: ut
hierosolyma capiatur: sed post prelia multa. **BEDA.**
Admonentur et apostoli ne terreantur his p̄currentibz
ne hierosolyma iudeaqz deserant. Potest aut regnū cōtra
regnū: et pestilentia eoz quoz sermo serpit ut cancer: fa-
mes audiendi verbi dei: et cōmonio vniuersę terre: et ve-
ra fide separatio etiā in hereticis intelligi: qui contra sen-
uicem dimicantes: ecclesie victoriā faciunt. **AM.** Sunt
autē et a bella que vñ sustinet christianus: diuersarum
quoqz prelia cupiditātū studiozūqz conflictus. Multo
etiā grauiorē sunt domesticos hostes q̄ extranei.

Sed ante hec omnia iniiciēt vobis manus
suas: et persequentur: tradētes in synagogas et cu-
stodias: trabētes ad reges et p̄sides ppter nomē
meum. Continget aut nobis in testimoniu. Poni-
te ergo in cordibus vestris non p̄meditari quē
admodū respondeatis. Ego. n. dabo vobis os et
sapientiam: cui non poterūt resistere et contradi-
cere oēs aduersarij vestri. Trademini autem a parē-
tibus et fratribz et cognatis et amicis: et morte
afficient ex vobis. Et eritis odio omnibus homi-
nibus propter nomē meū. Et capillus de capite
vestro nō peribit. In patientia vestra possidebitis
animas vestras.

GRE. in ho. Quia cuncta que p̄dicta sunt non de
iniusticia ferientis sunt: sed de merito mundi patiēis: fa-
cta prauozū hominū p̄nunciātur cū dicitur: Sed ante
hec oia iniiciēt vobis manus suas: et persequentur: tra-
dētes in synagogas et custodias: trabētes ad reges et p̄-
sides propter nomē meū. Ac si dicat: Prius corda homi-
nū post elementa turbabuntur: ut cū rerum ordo confu-
ditur: ex qua tribulatione veniat demonstretur. Nā quā-
uis finis mundi ex ipso suo ordine pendeat: p̄uictio et
tamē quozqz inuictens: quia digne ruinis illorum oppo-
manur

matur innotescit. **CIRYL.** Uel hoc dicit: Quia priusquam a romanis hierusalem caperet: passi persecutiones a iudeis discipuli incarcerationati sunt: et presentati principibus. **M.** Illius est paulus roma ad cesarem: attititque seito et agrippe. **Seq.** tur. Continget autem vobis in testimonium. **GRECVS.** In martyriu. i. in martyrii gloria. **GRE.** in home. Uel i testimoniu videlicet eorum quia vos persequendo mortem fecerunt: aut videndo non imitantur: ut inde peruersi sine excusatione pereant. unde electi exempli capiunt ut viuam: sed auditis tot terroribus turbari poterat auditorum corda. unde ad eorum consolationem subdit: **Ponite ergo in cordibus vestris non premeditari quemadmodum respondeatis.** **THEO.** Quia enim idiote erant et imperiti hoc eis dominus dicit: ne conturbarentur redditori sapientibus ratio neque causam subdit. **Ego.** n. dabo vobis os et sapientiam cui non poterit resistere et contradicere oes aduersarii vestri. q. o. **Statim** a me sortemini facundiam et sapientiam: ut nec omnes aduersarii vestri si in vnu conueniant resistere valeant vobis: nec in sapientia. i. vita theozematum nec in eloquentia et sermonis lepore. **Sepe enim** multi sapientia quidem habent in mente: sed cum sint prouocabiles ad turbationem totum confundunt: cum tempus fuerit proponendi. non autem tales fuerunt apostoli: sed utriusque gratiosi fuerunt. **GRE.** Al si dominus suis dicit: Nolite terri. vos ad certamen acceditis: ego p. clitor. vos verba editis: sed ego sum qui loquor. **AM.** Alibi autem christus in discipulis alibi pater: alibi spiritus loquitur patris. non discordant ista: sed congruunt. quod vnus loquitur tres loquuntur: quia vox est vna trinitatis. **THEO.** His autem dicitis: et propulso iperitico timore: subdit et aliud quiddam necessarium quod eorum animos poterat commouere: ne subito irruens eos turbaret. **Sequitur enim:** Trademini autem a parentibus et fratribus et cognatis: et morte afficient ex vobis. **GRE.** in home. Plus in nobis ea tormenta sentiant: que ab illis patimur: de quorum mentibus presumebamus: quia cum domina corporis mala nos cruciant amisse charitatis. **GRE.** ni senus. **Consideramus autem statim** qui tunc temporis erat oibus suspectis: adinuicem diuidebantur cognationes iniuncte disgregate per cultus: et filius gentilis proditor fiebat parentis fidelis: et in filium qui crediderat: pater in infidelitate obstinabat: accusator fiebat. **Omnis etas erat exposita persequenti:** fide nec mulieribus succurrebat naturalis sexus fragilitas. **THEO.** His autem dicitis et de odio subiungit quod ab omnibus patientur. **Sequitur enim:** Et eritis odio oibus hominibus propter nomen meum. **GRE.** in home. **Sed quia dura sunt:** que predicuntur de afflictione mortis proutis consolatio subditur de gaudio resurrectionis cum dicitur: Et capillus de capite vestro non peribit. q. o. martyribus suis: **Cur timentis ne pereat quod incisum dolet:** quia et illud in vobis p. re non potest: quod incisum non dolet. **BEDA.** Uel aliter: Capillus de capite discipulorum domini non peribit: quia non solum fortia facta vel dicta sanctorum: sed et tenuissima cogitatio digna mercede donabitur. **GRE.** v. moza. **Qui autem patientia in aduersis tenet:** inde contra aduersa omnia fortis efficitur. vñ si bi et seipsum vincendo dominatur. unde sequitur: **In patientia possit. ani. vestras.** Quid enim est animas possidere: nisi si perfecte in omnibus vivere: cunctisque mentis motibus quasi ex arce virtutis dominari. **GRE.** in home. **Per patientiam igitur** alias nostras possidemus: quia dum nobismetipsos donari discimus: hoc ipsum incipimus possidere quod sumus. **Idcirco autem possessio anime in virtute patientie ponitur:** quia radix omnium cunctosque virtutum patientia est. Patientia vero est aliena mala equanimiter perpeti: contra eum quoque qui mala irrogat nullo dolore morderi.

Cum autem videritis circumdari ab exercitu hierusalem: tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius. Tunc qui in iudea sunt fugiant in montes

et qui in medio eius sunt discedant: et qui in regionibus non intrent in eam: quia dies ultionis hi sunt ut impleantur oia que scripta sunt. **Ueb** autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. **Erit.** n. pressura magna super terram: et ira populo huic. **Et cadent in ore gladii:** et captiui ducentur in oes gentes. **Et hierusalem calcabitur a gentibus** donec impleantur tempora nationum.

BEDA. hactenus ea que per xl. annos: necdum fine adueniente futura erant dicta sunt: hinc ipse finis desolationis que a romano exercitu facta est domini verbis exponit cum dicit: Cum autem videritis circumdari ab exercitu hierusalem: tunc scitote: quia appropinquauit desolatio eius. **EVSE.** Desolatione hierusalem vocat non amplius ea a suis nec finem ritum legale constituit: ita quod nullus expectet post futuram obsidionem aliam in nouationem fieri: sicut accidit tempore regis persarum: et illustris antiochi: et iterum tempore pompeii. **AVG.** ad hesitium: **Hec autem omnia verba** ideo lucas hoc loco commemorauit: ut ostendat tunc factam fuisse abominationem desolationis que a dantele predicta est: de qua mattheus et marcus locuti sunt quando expugnata est hierusalem. **AM.** Iudei enim putauerunt abominationem desolationis tunc factam eo quod caput porci in templo iecerant: illud testes romani iudaice ritum obseruantie. **EVSE.** Dominus autem futuram in ciuitate preuidens famem: monebat discipulos ne in futura obsidione in ciuitate confugerent: tanquam ad locum tutum: et a deo protectum: sed magis inde discederent: et ad montes confugerent. unde sequitur. **Tunc qui in iudea sunt:** fugiant in montes. **BEDA.** Ecclesiastica narrat historia: cunctos qui in iudea erant christianos imminere hierosolymorum excidio commotos a domino loco discessisse: et trans iordanem habitasse in ciuitate quadam pella nomine: donec desolatio iudee compleret. **AVG.** ad hesitium: **Pro hoc autem mattheus et marcus dixerunt:** Et qui supra tectum est: non descendat in domum. addidit autem: **Nec introeat:** ut tollat aliquid de domo. **Pro quo lucas subdit:** Et qui in medio eius sunt discedant. **BEDA.** Sed quomodo ab exercitu ciuitate iam circumdara qui in medio eius sunt discedent. nisi forte quod promissit tunc: non ad ipsum tempus obsidionis referat: sed ad proximum ante obsidionem tempus: cum se primum miles romanus per galilee vel samarie fines cepit disfundere. **AVG.** ad hesitium: **Pro eo autem quod mattheus et marcus posuerunt:** Et qui in agro erit: non reuertat retro tollere vestimentum suum. aperaus iste subdit: **Et qui in regionibus non intrent in eam:** quia dies ultionis hi sunt: ut impleant oia que scripta sunt. **BEDA.** Dies autem ultionis hi sunt: dies videlicet omni sanguinis ultionem petentes. **AVG.** ad hesitium: **Deinde similiter lucas persequitur sicut et alii duo** **Ueb** autem pregnantibus et nutrientibus in illis diebus. **Et sic** ergo lucas patefacit quod poterat esse incertum. scilicet id quod dictum est de abominatione desolationis: non ad seculi finem sed ad expugnationem hierusalem pertinere. **BEDA.** dicit ergo: **Ueb** pregnantibus: prout captiuitate: **Et nutrientibus** siue mamantibus: ut quidam interpretantur: quarum vel vteris vel manus filiorum sarcina pregrauare: fuge necessitate non minimum impediunt. **THEO.** Quidam vero dicunt dominum per hoc significare filiorum eius: quoniam et iosephus narrat **CHRY.** Deinde predictorum assignat causam dicens: **Erit enim pressura magna super terram:** et ira populo huic. **Talia enim mala eos occupauerunt:** ut nulla deinceps erumna possit eorum calamitatibus adequari: ut iosephus narrauit. **EVSE.** Qualiter. scilicet aduenientibus romanis et urbem capientibus: multe caterue iudaici populi in ore gladii pereunt. unde sequitur: **Et cadent in ore gladii.** **Sed et plures necati sunt fame.** **Hec vero accidebant:** primo quidem sub tyto et vespasiano: post hos autem tempore hadriani principis romano: quando natale solum iudeis inaccessibile

le ē factū. vnde sequitur: Et captiui ducentur in omnes gētes. Totū. n. orbē iudei repleuerunt: et vsq; ad fines terre peruenierunt. et cū eorū terra ab alienigenis inhabitet: solis ipsis ē inaccessibilis facta. vñ sequit: Et hierusalē calcabit a gentibus: donec impleantur tempora nationum. **BEDA.** Que. s. apostolus cōmēmorat dicens: Lectitas ex parte facta ē in isrl: et sic oīs israhel saluus fiet. Qui cum promissa salute fuerit potius ad patriū solū rediturus non temere speratur. **AM.** Mystice aut abominatio de solationis aduentū antichristi ē eo q; sacrilegiū in faustis mentū interiora contaminet: sedens iuxta historiā in tēplo: vt sibi vendicat diuine solū potestatis. Juxta interptationē aut spiritalē pulchre inducitur: eo q; in affectibus singulorū vestigiū perfidie sue cōfirmare desideret: et scripturis disputans se cō christū: tunc appropinquabit de solatio: qm̄ a vera religiōe pleriq; lapsi delincent: tūc erit oīs dies qm̄ sicut p̄m̄ aduentū oīs fuit propter redimēda peccata: ita et secundus erit ppter reprimēda delicta: ne plures perfidie errore labant. Est et alius antichristus. i. diabolus: qui hierusalē. i. animā pacificā obsidere nitatur sue legis exercitu. Ergo quādo in medio tēpli est diabolus de solatio abominationis ē. Cū aut vnicuiq; laboranti christi p̄ntia spiritalis illuxerit: tollitur iniquus ex medio et incipit regnare iusticia. Est et tertius antichristus: vt arrius et sabellius: et oēs qui nos praua intentione seducunt. De aut sunt pregnantēs quibus ve dicūt: que ad ruinā sue carnis extendūt: et quib; intimorum gressus pigrescat animorū et effete virtutū: fetēq; vitiorū. Sed nec ille pregnantēs cōdēnationis exortes sunt: que in bonorū actū molimine constituit: necdū aliquos suscepti operis dedere processu. Sunt que del timore cōcipiunt: s; nō oēs pariunt: sunt. n. q; abortiuū excludūt verbū anteq; pariant: sunt et q; in vtero christū habeant: sed nondū forma uerunt: ergo q; parit iustitiā: christū parit. Nos et paruulos nostros ab lactare pperem: ne nos quasi imperfectos parentes: aut iudicij dies aut mortis inueniat. Quod ita fit: si oīa dicta iusticie in corde custodias: nec senectutis tēpus expectes: sed in prima etate sapientia sine corruptela corporis tui cito concipias: cito nutrias. In fine autē iudea omnis a nationib; credituris subijciē in ore gladij spiritalis qui est sermo bis acutus.

Et erunt signa in sole et luna et stellis: et in terris p̄sura gentium p̄ confusione sonitus maris et fluctuum: arescentibus hominibus p̄ timore: et expectatione que superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes celorum mouebuntur. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna et maiestate.

BEDA. Quid impletis nationū tēporib; sequatur: ex ordine manifestat dicens: Erunt signa in sole et luna et stellis. **AM.** Que quidem signa s̄m̄ mattheū euident: ex p̄m̄itur: tūc inquit sol obcurabit: et luna nō dabit lumē suū: et stelle cadent de celo. **EVSE.** Tūc enī cū vite corporalis consummatio ageat: et s̄m̄ aplm̄ spēs hui; mūdi transibit: et nouū succedet seculū: in quo vice sensibillium luminariū ipse christus fulgebis. q. iubar et rex noui seculi: cui erit tanta numinis virtus et gloria: vt sol q; nūc radiat atq; luna et cetera sidera: aduentu maioris luminis occultent. **CHRY.** Sicut enī i hoc seculo luna et sidera mor obfuitur oīo sole: sic in gloriosa xpī apparitiōe sol ob tenebretur: et luna nō dabit p̄p̄riū iubar et stelle cadent de celo: p̄re spoliata amictu: vt potioris lucis amictu potiantur. **EVSE.** Que aut eueniet orbi post luminariū obtenebrationē ex quib; fiet angustia gentiū p̄nter exprimit dicens: Et in ter. p̄f. gen. p. confu. so. ma. et fluctuū. Ubi videt docere principij trāsmutationis vniuersi futurum: ex defectu substantie būide. Hec enī prima deuorata vel cō

gelata: vt nō ampli; audiat sonitū maris nec contingat arina fluctū ei; causa exuberantis siccitatis cetera mūdi partes nō ampli; obuenientes vaporē solitū emissum ex substantia humida trāsmutationē patientur: et sic cū apparitiō saluatoris cōfutare debeat repugnātia deo prodigia exordij sumēt furoris p̄emia ex siccitatis: vt nec tempestas nec fremitū maris vltēri; audiat. Quo facto sublequet angustia superstitiū hominū. vnde sequit: Arescentibus. i. tabescentibus hominib; p̄re ti. et expe. eoy. s. q. sup. vni. orbi. Que aut tūc ingruūt mūdo: consequēt ostendit subdens: Nam virtutes celoz mouebuntur. **THEO.** vel aliter. Cū alterabit superior orbis: et elementa inferiora merito patiētur iacturā. vñ sequitur: Et in terris p̄sura gentiū p̄ confusione sonitū maris et fluctuū. q. d. Mare terribiliter fremet: et litus maris agitabit et pestet: ita vt sit populo terre p̄sura. i. cois miseria: vt tabescat timore et expectatione malorū inuictū mūdo. vnde sequitur: Arescentibus hominib; p̄ timore et expectatione que superuenient vniuerso orbi. **AVG.** ad hebrū: Sed dices: Quis iteri vos pena vestra copellit adesse tā finem: dum ipse quod p̄nūciatū ē. Nulla enim patriā nullū locū nostrū tēporib; nō affligi aut tribulari certū est. Sed si ista mala q; nūc patiē gen; humanū certa sunt indicia tā dominiū eē venturū: qd ē quod dicit apostolus: Cū dixerint: pax et securitas. Uideam; ergo ne forte melius intelligat non cōmodo impleri q; predicta sunt his verbis: sed tūc potius eē ventura quādo sic erit tribulatio vniuerso orbi: vt ad ecclesiā perueniat q; vniuerso orbe tribulabit: nō ad eos q; tribulabit eā. ipsi enim sunt dicturi: Pax et securitas. Nūc aut ista mala q; tanq; summa extremaq; creduntur vtriq; regno: christi. i. et diaboli videmus eē cois. Parit q̄ppe his boni affliguntur et mali: interq; tā mala adhibe vix quāq; frequentant luxuriosa conuiuia. Hoc enī ē are scire p̄ timore: an pot; inardescere p̄ libidine. **THE.** Nō solū aut mortales fluctuabit cū alterabit mundus: s; et angeli suspēbūt in tā terribilib; motuōib; vniuersi. vñ sequit: Nam virtutes celoz mouebuntur. **GRE.** in bome. Quid enim virtutes celoz: nisi angelos: dominationes et principat; et potestates appellat: q; in aduentu districte iudicis: nostris tūc oculis vībilitur apparebūt: vt ostendit tūc a nobis exigant hoc quod nos mō inuisibilib; cōdito: equanimitē portat. **EVSE.** Cū ē dei fili; sit venturus in gloria: et confutatur etatā tyrannidē sūp peccatū minuitantib; angelis celi foras a seculo clausē patebunt: vt spectentur excelsa. **CHRY.** Uel virtutes celice mouebuntur: quāntis sibi concie non sint. videntes. n. infinitas multitudines cōdēnari: nō intrepide stabūt illic. **BE.** **DA.** Et in iob dicit: Solūne celi contremiscit: et pauent ad nutū ei;. Quid ergo faciāt tabule qm̄ tremūt columne. qd virgula deserti patit: cum cedrus paradisi cōcutitur. **EVSE.** Uel virtutes celoz sunt q; p̄sunt sensibilibus p̄bus vniuersi: que quidem tūc mouebuntur vt potiorē statū attingant. Absoluentur enim in seculo nouo a ministerio: quo deo seruiūt circa sensibilia corpora s̄m̄ cōmptionis statū. **AVG.** ad hebrū. Sed ne dīs propiā te secundo aduentu suo: ea pro magno p̄dixisse videat que hūc mūdo etiā ante p̄m̄m eius aduentum fieri cōsueuerāt: et videamur ab eis qui plura in historia gentium et maiora legerūt. Hec que dicta sunt melius in ecclesia existimo intelligi. Ecclesia. n. ē sol et luna et stelle: cui dicitur ē: Pulchra vt luna: electa vt sol. que tūc non apparebit p̄secutoribus vltia modū seuiētiū. **AM.** Plurimū ē a religione deficientibus clara fides obfuitur nube perfidie: q; sol celestis in fide in ea minuit vel augetur: sicut menitruis. i. mēsiū defectib; luna vel terre opposita cū fuerit ex regione solis vāescit: sic et sancta ecclesia cū lumini celesti vitia carnis obfuit: fulgo: ē diuini luminis de christi radig; nō pōt mutari. nā in p̄fectionib; lucē diuini solis pleriq; amor vite huius excludit. Cadūt et stelle

stelle. i. gloria micantis viri si persecutionis acerbitas co-
ualescat: que oportet fieri donec ecclesie multitudo cumu-
letur. sic. n. probant boni: sic produntur infirmi. **AVG.**
ad hesitum. Quod aut dicitur: Et in terris pressura gentium
voluit intelligi: non que in semine abrahe benedicen-
tur: sed que ad sinistra stabunt. **AM.** Ergo varij animorum
estus ita graues erunt: ut delictorum multitudine male con-
scios futuri iudicij metu sacri nobis ros fontis arescat.
Quodammodo autem domini expectat aduentum: ut ei prentia ito-
to fiat vel hominis oibe vel mundi: que sit in singulis cum
omnibus affectibus: receperis christum: sic virtutes celorum i
aduentu domini augmentum gratie consequentur: plenitudine di-
uinitatis propius se infundente mouebuntur. Sunt etiam
virtutes celorum: que enarrant gloriam dei quod plenior christi
infusione mouebuntur: ut videant christum. **AVG.** ad hesitum
unum. Vel virtutes celorum mouebuntur: quia impius persecuti-
bus quidam fideles fortissimi turbabuntur. Sequitur: Et
tunc videbitur filium hominis. **THEO.** Ita fideles qui infide-
les. Radiabit. n. amplius sole: ita ipse qui cruci et: vni ab om-
nibus cognoscent. **AVG.** Quod aut dicitur: Venientem in nube
duobus modis accipi potest: sive in ecclesia sua tanquam in nube
venientem: sicut nunc venire non cessat: sive in fine cum preterita ma-
gna et maiestate: quia maior maiestas et potestas illius ap-
parebit sanctis quibus magna virtute dabit ne tanta perse-
cutione vincant: sive in corpore suo in quo sedet ad dexteram
patris: merito credendum est non solum in eodem corpore:
verum et in nube venturum: quoniam sic veniet sicut abijt: nubes autem
suscepit cum ab oculis eorum. **CHRY.** Semper. n. deus in nube
apparet: sicut illud: Nubes et caligo in circuitu eius. vni et
filius hominis in nubibus veniet: ut deus et dominus: non latenter sed
in gloria digna deo. Et ideo subdit: Cum potestate magna et
maiestate. **CIRYL.** Intelligendum est similiter magna. Pri-
ma enim apparitione persecutus est cum infirmitate et humilitate
nostra: sed secunda celebrabit cum propria potestate et magna
maiestate. **GRE.** in home. In potestate enim maiestate
visuri sunt: que in humilitate positi audire noluerunt ut
virtute eius tanto tunc districti sentiant: quanto cervicem cor-
dis ad eius patientiam non inclinant.

Ubi autem fieri incipientibus respicite et leuate
capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.
Et dixit illis similitudinem: Videte ficulneam et oves
arbores: cum producant iam ex se fructum: scitis quoniam
am prope est estas. ita et vos cum videritis hec fieri
scitote quia prope est regnum dei. Amen dico vobis
quoniam non preteribit generatio hec donec omnia fiant.
Celum et terra transibunt: verba autem mea non transient.

GRE. in home. Quia premissa contra reprobos dicta
sunt: mox ad electorum consolationem verba videntur. Nam
subditur: his autem fieri incipientibus: respicite et leuate ca-
pita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra. Ac si dicat: Cum plaga
mundi crebrescant: leuate capita. i. ex hilarate corda: quia
dominus finis mundi: cui amici non estis prope sit redemptio
quam quesistis. In scriptura enim sacra sepe caput pro mente
ponitur: quia sicut capite reguntur membra: ita cogitationes
mente disponuntur. Capita itaque leuare: est mentes nostras
ad gaudia patris celestis erigere. **EVSE.** Vel aliter. Transi-
tis corporum: adierunt intelligibilia celestia. f. regnum
seculi non amplius transiunt: et tunc dignis salubria promissa
tribuentur. unde dicitur: His autem fieri incipientibus respici-
te et leuate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio
vestra. Acceptis enim dei promissis que speramus erigemur
quod ante curui fueramus: et eleuabimus capita nostra: humilia
et quondam: eo quod redemptio nostra quam sperabamus adierit: il-
la. f. quam tota creatura expectat. **THEO.** i. perfecta liber-
tas corporis et anime. Sicut enim primum aduentum domini
fuit ad reformationem animarum nostrarum. sic secundus
ad reformationem corporum celebrabitur. **EVSE.** Dicit

autem hec ad discipulos suos: non tanquam ad eos qui dura-
re deberent in vita ista usque ad terminum mundi: sed qua-
si vno corpore existente ipsis et nobis et posteris usque ad
consummationem mundi credituris in christum. **GRE.** in ho.
Quod autem calcari mundus atque despici debeat: prouida co-
paratione manifestat cum subdit: Videte ficulneam et oves
arbores: cum producant ex se fructum: scitis quoniam prope est
estas et vos cum videritis hec fieri: scitote quoniam prope est re-
gnum dei. q. d. Sicut ex fructu arboris vicina estas agno-
scitur: ita ex ruina mundi prope cognoscitur esse regnum dei.
Et ex hoc ostendit quod fructus mundi ruina est. Ad hoc enim
germinat: ut quicunque germine aluit: eladit consumat. Be-
ne autem regnum dei estati comparat: quia tunc meretia nostri
nebule transeunt: et vite dies eterni solis claritate fulgescunt.
AM. Mattheus autem de sola dixit ficulnea hic de arbo-
ribus omnibus. Duplice autem habet figuram ficulnea: vel
cum dura mitescent: vel cum peccata luxuriant. Sive ergo cum
fructus omnibus virescit arboribus: et ficulnea secunda iam
floret. i. cum omnis lingua confiteatur deo: confitente etiam po-
pulo iudeorum: sperare domini debemus aduentum quo
tanquam temporibus eternis resurrectionis fructus metentur. Si-
ue cum leue fragile iactantia tanquam folia synagoge homo
iniquitatis induerit: conficere debemus appropinquare
iudicium: nam remunerare fidem domini et delinquendi fi-
nem afferre festinat. **AVG.** ad hesitum: Cum autem dicit: Cum
videritis hec fieri: que intelligere poterimus nisi ea que su-
pra memorata sunt? In his autem est quod ait: Et tunc vide-
bunt filium hominis venientem. Proinde cum hoc visum fue-
rit: non iam erit regnum dei: sed prope erit. An dicendum est non
omnia que supra commemorata sunt esse intelligenda verba? aut
cum videritis hec fieri: sed aliquid eorum: hoc. f. excepto quod
dictum est. Et tunc videbunt filium hominis. Sed mattheus ape-
ruit nullis exceptis esse accipiendum dicens: Ita et vos cum
videritis hec omnia. Inter que et quod videbit filius hominis veni-
ens ut intelligat de aduentu quo nunc venit in membris su-
is tanquam in nubibus. vel in ecclesia tanquam in nube magna.
TY. Vel aliter dicit: Prope est regnum dei: quia dum hec fiet
non dum ultimum finis rerum eueniet: sed iam in fine tendit. nam
et ipse aduentus domini eliminat omnes principatus et potestatem
preparat regno dei. **EVSE.** Sicut enim in hac vita sol hie
me recedente ac succedente verum radii calidi mittens so-
net ac viuificat humi condita semina exuente preterita figu-
ra: pullulant autem noua varium virore habentia: sic et glo-
rius vniuersum dei aduentus viuificatus radiis illustrans
nouum seculum dudum condita per totum mundum semina. f. dormi-
tes in puluere terre potioribus corporibus quam prius producit i-
lucet: ac confutata morte regnabit deinceps vita seculi no-
ui. **GRE.** in ho. Omnia autem predicta sub magna certitu-
dine confirmantur: cum subdit: Amen dico vobis quia non
preteribit generatio hec donec omnia fiant. **BED.** Multum co-
medat quod ita pronunciat: Et si dicere fas est iuratio eius: et quod di-
cit: Amen dico vobis: Amen quippe interpretatur verum. Igitur
veritas dicit: Verum dico vobis: quod si non diceret: men-
tiri oino non posset. Generationem autem aut omne genus huma-
num dicit: aut specialiter iudeorum. **EVSE.** Vel generatio
nem dicit nouam generationem ecclesie sancte sue: ostendens du-
raturum populum fidelium usque ad id tempus quo visurus sit
omnia: et euentus verborum saluatoris oculis apprehen-
det. **THEO.** Quia enim turbationes et bella: et alterati-
ones ita elementorum quam ceterarum rerum futurum esse predixerat:
ne quis suspicaretur quod ipsa christianitas futura foret sub
iungit: Celum et terra transibunt: verba autem mea non transient.
q. d. Et si cuncta commoueantur: fides tamen mea non deficiet. Ex
quo innuit ecclesiam preferre toti creature: sed creatura pa-
tienter alterationem: fidelium vero ecclesia et sermones euangelij
permanebunt. **GRE.** in ho. Vel aliter: Celum et terra transi-
bunt et cetera quasi dicat. Omne quod apud nos durabile est
sine mutatione durabile ad eternitatem non est: et omne
quod apud me transire cernitur: fixum et sine transitu tenetur

quia sine mutabilitate manentes sententias exprimit sermo meus qui transiit. **BEDA.** Celum autem quod transiit: non ethereum sive sidereum: sive aereum a quo aues celi nominantur intelligere debemus. Si autem terra transiit: quomodo ecclesiastes dicit: Terra in eternum stat: sed aperta ratione celum et terra per eam quam nunc habet imaginem transiit: attamen per eternitatem sine fine subsistit.

Attendite autem vobis ne forte grauetur cor da vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite et superueniat in vos repentina dies illa. Tanquam laqueus enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terre. Vigilate itaque omni tempore orantes: ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt: et stare ante filium hominis.

THEO. Posuit supra dominus terribilia et sensibilia malorum indicia: que occupabant peccatores: sed contra hec mala remedium est cautela et oratio. unde dicit: Attende autem vobis ne forte grauetur cor da vestra in crapula et ebrietate. **BASI.** Singulis animalium a conditore datus deo habet intellectum: causas facientes ad tutelam consistentem proprie. propter quod et christus nobis dedit hanc mentionem ut quod illis a natura: hec nobis auxilio rationis et cautela contingat. fugientibus quidem peccatis: ut irrationabilia fugiunt mortis terribilia: inquirentibus vero iustitiam sicut illa herbas nutritivas requirunt: et ideo dicit: Attendite vobis ut scilicet discernere possitis a salubri non cunctis. Sed quoniam dupliciter contingit attendere: huius quidem corporis oculis: illinc vero per intellectum ad virtutem: oculus corporis virtutem non attingit. Restat igitur dictum esse de ope in intellectu: Attendite hoc est videlicet circumspecte vos: pugil habentes ad vestram custodiam animarum. Neque autem dicit: Attendite vestris aut eis que circa vos sunt: sed vobis: vos enim estis intellectus et anima: vestrum autem corpus est sensus: circa vos autem opes artes et reliqua vite suppellex: quibus non monet attendere: sed anima cui precipua cura habenda. Eadem vero admonitio egrotantes sanat: et sanos perficit: suatores patitur: pulsores futuroz: non alienoz censorum: sed suoz scrutatores: non dimittentes intellectum suum fieri passionum: sed irrationale animae subiacentes rationali. Cur autem sit attendendum subiungit dicens: Ne forte grauetur cor da vestra in crapula et ebrietate et curis huius vite. **TY.** q. d. Latere ne lumina mentis vestre grauentur. Cura namque patitur vite et crapula et ebrietate fugat prudentiam: quassant fidem: operant naufragia. **BASI.** Est autem ebrietate nimirum visus vini: crapula vero anxietas et nausea que est in ebrietate: a motione capitis greco vocabulo dicta. Sicut igitur cibis ut non esuriam: sic et potibus ne sitim patiamur videlicet vitando diligenter lapsus. Fallax enim est vini igitio: anima autem vino libera prudentissima erit et optima: sed huiusmodi vinum vaporibus quasi quadam nube velat. Curiositas autem huius vite quauis nihil inhibitorum continere videat: si tamen ad cultum diuinum non coadiuuat: vitanda est: quare hoc dixerit ostendit sub dicens: Et superue. i. vos repentina dies illa. **T**HEO. Non enim cum de liberatione venit dies illa: sed ex ipso initio et furtim capiens tanquam laqueus non cauentes. unde sequitur: Tanquam la. n. superue. in omni. q. se. su. fa. om. terre. Quod diligenter discuti potest. Capiet enim dies illa sedentes in superficie terre quasi ipse meditatores et inertes. Quotquot vero sunt solertes et agiles ad bonum: non sedentes et ociosos in terrenis: sed surgentes ab eis sibi dicentes: Surge vade: quoniam non est hic tibi requies: talibus non est illa dies ut laqueus et discriminis: sed ut dies festinus. **EVSE.** Predicta igitur docuit esse attendenda ad cauendam grauedinem indepuentem. unde sequitur: Vigilate itaque omni tempore orantes. ut digni habeamini fugere ista omnia que futura sunt. **T**HEO. scilicet fame pestis: et cetera huiusmodi que ipsa aliter decens et alius imminet: et ea que postmodum accidunt eis perenniter. Illa enim aliter cape non possumus nisi per vigilas et orationes. **AVG.** de co. eu. h. hec intelligit illa fuga quam mattheus commemorat: quod non debet fieri in hyeme vel sabbato. Ad hyemem

pertinet cure huius vite: que tristes sunt velut hyems. Ad sabbatum vero crapula et ebrietate: que carnali leticia luxuriaque cor submergit atque obruit: quod malum sabbati nomine significatur: quod illo die iudei delictis affluunt: dum spiritale sabbatum ignorat. **T**HEO. Et quod christianum docet non solum fugere mala: sed etiam nitri ad gloriam exequenda subdit: Et stare ante filium hominis. Hec est enim angelica gloria stare ante filium hominis deum nostrum: et faciem eius iugiter cernere. **BEDA.** Et certe si quis sapiens medicus precepere: attendere a succo alicuius herbe: ne repentinus interitus superueniat: magno studio medici mandata seruare: nunc autem saluatore admonente ebrietate et crapulam: et curas seculi esse cauendas: his sauciari et cosummi non timeant: quia fidem quam medici dictis prebent: domini verbis prebere contemnunt.

Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero extrinsecus morabatur in monte qui vocatur oliueti. Et omnis populus manebat ad eum in templo audire eum.

BEDA. Que verbis preceperat dominus suis confirmat exemplis: nam qui nos ante iudicium aduentum et incrementum singulorum exitum ad vigilandum hortatus est et orandum: et ipse imminente tempore passionis sue doctrine vigilis et precibus instat. unde dicitur: Erat autem diebus docens in templo. In quo suo exemplo insinuat hoc esse dignum deo vigilare. vel dicto vel facto priorum viam veritatis ostendere. **CIRYL.** Que autem erat que docebat: nisi transcendit cultum legis: instat enim tempus quod debebat umbra in veritatem transfigurari. **T**HEO. Tunc autem evangeliste plerumque documentum ebrietatis et ebrietatis fere predicauerunt: documenta eius que conseripserunt: docet aliquis vix ad vnius diei sermones sufficere. Et pluribus ergo pauca describit: docet enim nobis quodam gustu dulcedinis doctrine ipsius. Ostendit autem nobis dominus quod oporteat noctu et quiete alloqui deum et in die proficere hominibus: et colligere quidem in nocte distribuere vero collecta in die. unde subditur: Noctibus vero extrinsecus morabatur in monte qui vocatur oliueti. Non quasi opus habens oratione: sed ad exemplum dandum hoc egit. **CIRYL.** Quia vero eloquium eius in potestate erat: et potentate transiebat in spiritalem cultum que per moysen et prophetas tradita fuerant in figuris: populus eum audientius audiebat. unde sequitur: Et omnis populus manebat. i. mane venire accelerabat ad eum in templo audire eum. Populo autem ante lucanum venientem eum congruum erat dicere: Deus deus meus: ad te de te de te vigilo. **BEDA.** Mystice autem et nos cum inter prospera sobrie et pie et iuste conuersamur: diebus in templo docemus: quia formam boni operis fidelibus prebentes: noctibus vero in monte oliueti moramur: quia in te nebris angustiarum spiritali consolatione respiramus: et ad nos quoque populus manebat: cum vel disculis operibus tenebrarum: vel cunctis nebulis preflurarum nos imitantur.

CA. XXII. Proproinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pasca: et querebant principes sacerdotum et scribe quomodo iesum interficerent: timebant vero plebem.

CHRYS. Umbra nostrorum fuerunt festa iudaica: id est qui uenerit a iudeo de pasca et azimis: nil magis proferet: commemorans liberationem ab egypto. Siquis autem a me quesierit: non audiet egyptum nec pharaonem sed absolutionem erroris et tenebrarum diaboli: non per moysen sed per filium dei. **GLO.** Ad cuius passionem enarranda accedens euangelista premittit de figura dicens: Proproinquabat autem dies festus azimorum qui dicitur pasca. **BEDA.**

BEDA. Pasca quidem hebraice dicitur pphase, non a passione: sed a transitu nominatur: eo quod exterminator videns sanguinem in foribus israelitarum transierit: nec percussit primogenita eorum. Uel ipse dominus prebens auxilium populo suo desuper ambulauit. Hoc autem inter pascha et agnus ostenditur: quod pascha ipse solus dies appellatur: in quo agnus occidebatur ad vespem: hoc est, xiiij. luna primi mensis. xv. aut luna quando egressus est de egypto: succedebat festiuitas agimorum septem diebus vsque ad vigesima prima diei eiusdem mensis: unde euangelij scriptura indifferenter vnum pro alio ponere solet: unde hic dicit dies agimorum qui dicitur pascha. Significatur autem per mysterium quod ipse semel pro nobis passus: per totum tempus huius seculi quod septem diebus agit in agnitione sinceritatis et veritatis precepit esse viuendum. **CHRY.** Principes autem sacerdotum nefarias res tractant in festo. unde sequitur: Et quere. principes. sacer. et scri quomodo interficeret. Moy ses quidem vnus precepit esse principes sacerdotum et illo de functo creati alius. Tunc vero cum inciperet iudaicus ritus dissolui: multi erant principes sacerdotum annuatim creati. Di ergo volentes iesum occidere non metuntur oluina ne. scilicet ex tpe sacro matius incurrat peccati contagium: sed vbiq; timent humana. unde sequitur. Time. ve. plebem.

BE. Non quidem seditionem metuentes: sed cautiores ne auxilio populi de suis manibus tolleretur. Nec autem ante biduum pasce congregatis eis in atrio cayphe matheus acta attestatur.

CHRY. Intrauit autem sathanas in iudas qui cognominabatur scharioth: vnu de duodecim: et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. Et gaussi sunt: et pacti sunt pecuniam illi dare. **ESPO.** spondit. Et querebat opportunitatem: vt traderet illum sine turbis.

THEO. Quia dicitur quod principes sacerdotum querebant modum quo interficerent iesum nullum incurrerent periculum: consequenter modus qui eis occurrit narratur cum dicitur: Intrauit autem sathanas in iudam. **TY.** In iudam sathanas intrauit: non impellens: sed patulum inueniens hostium. nam oblitus omnium que viderat ad solam auariciam dirigebat intuitum. **CHRY.** Ponit autem eius cognomen subdens. Qui cognominabatur scharioth. Et enim alius iudas. **TY.** Subdit autem: Unus de duodecim. Nam numerum adimplebat: non autem vereungebatur apostolica dignitate. **CHRY.** Uel hoc addit euangelista velut absolum quidem: ac si diceret erat de primo cho: et diligentius electorum. **BE.** Non est autem huic contrarium quod iohannes dicit: Post bucellam intrasse in eum sathanam: quod nunc intrauit: vt quasi alienum tentaret. tunc autem quasi proprium ad quicumque vellet agenda atraheret.

CHRY. Attende autem magnam iude nequiciam: tum quia per se proficiscitur: tum quia pro precio hoc facit. Sequitur enim: Et abiit et locutus est cum principibus sacerdotum et magistratibus quemadmodum illum traderet eis. Et gaussi sunt. **THEO.** Magistratus hic appellatur prepositi constructionum templi: vel etiam illi quos Romani populo prefecerant: ne prouerent in tumultus: erant enim seditiosi. **CHRY.** Propter auariciam autem iudas factus est talis. Sequitur enim: Et pacti sunt pecuniam illi dare. Tales enim auaricia generat passionem: reddit impio: et deus ignorare compellit: et si milles beneficium sit eis: ad nocendum impellit. unde et hic sequitur: Et spondit. **THEO.** id est pepigit et promisit et querebat opportunitatem: vt cum traderet sine turbis id est querebat cum tradere quando viderat cum seorsum existere sine turbis. **BE.** Multi autem iude scelus exhorrent: nec tamen cauent qui enim charitatis et veritatis iura spernit christum qui est veritas et charitas prodit: maxime cum non

infirmirate vel ignorantia peccet: sed ad similitudinem iude querat oportunitatem: vt arbitris absentibus: veritatem mendacio: virtutes crimine immutet.

CHRY. Venit autem dies agimorum: in qua necesse erat occidi pascha. Et misit petrum et iohannem dicentes: Euntes parate nobis pascha: vt manducemus. At illi dixerunt: Ubi vis paremus? Et dixit ad eos: Ecce introcubitibus vobis in ciuitatem occurret vobis homo quidam amphoram aque portans: sequeimini eum in domum in quam intrat: et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi magister: Ubi est diuersorium: vbi pascha cum discipulis meis manducem. Et ipse ostendet vobis cenaculum magnum stratum: et ibi parate. Euntes autem inuenerunt: sicut dixit illis: et parauerunt pascha.

TY. **TVS.** Ut nobis dominus celeste pascha dimitteret typicum manducauit: figuram remonens: vt veritas locum obtineret: unde dicit: Venit autem dies agimorum in qua necesse erat occidi pascha. **BEDA.** Dies agimorum pasce quartadecima primi mensis appellatur: quando fermento abiecto pascha id est agnus occidi ad vespem consueuerat.

EVSE. Siquis autem dicat: Si prima agimorum discipuli saluatori parat pascha ergo et eadem die oportet nos pascha celebrare. Dicemus hoc non fuisse monitionem: sed historiam facti: quod accidit tempore salutifere passionis. Aliud autem est narrare gesta vetera: et aliud sancire: et potius statuta relinquere. Quinetiam saluator non egit pascha cum iudeis quando agnum imolabant. nam illi quidem hoc egerunt in parasceue: quoniam passus est dominus: unde non introierunt in atrium pilati vt manducarent pascha: ex quo enim veritatem insidiant sunt: verbum veritatis a se expulerunt: non primo die agimorum quo die debebat immolari pascha manducantes solum sibi pascha. erant enim erga aliud attentis: sed die sequenti post illam que erat agimorum secunda. Dominus vero prima die agimorum: hoc est quinta feria sabbati: pascha cum discipulis peregit. **THEO.** Eadem autem quinta feria: mittit duos ex discipulis suis ad parandum pascha petrum. scilicet et iohannem: alterum. scilicet vt diligenter: alterum vt dilectum. unde sequitur: Et misit petrum et iohannem dicentes: Euntes parate nobis pascha vt manducemus. Per omnia manifestans quod vsque ad extremum vite non est aduersatus legi. Mittit autem eos ad alienam domum. nam nulla domus erat ei neque discipulis suis: alioquin apud aliquem eorum pascha celebrasset. et ideo subditur: At illi dixerunt. Ubi vis paremus? **BEDA.** quasi dicant. Non habemus domicilium: non habemus tabernaculum: audiant quibus edificandam domorum cura est: cognoscant christum omnium dominum locum vbi caput reclinaret non habuisse.

CHRY. Cum autem ignorent ad quem mitterentur si gnus dedit eis: sicut et samuel sauli. unde subditur. Et dixit ad eos: Ecce introcubitibus vobis in ciuitatem: occurret vobis homo: amphoram aque portans: sequimini eum in domum in quam intrat. **AMBRO.** Primus maiestatem diuinitatis aduerte: cum discipulis loquitur: et iam nouit quid alibi sit futurum: deinde dignationem eius in tuere: quia non persona diuitis aut potentis eligitur: sed pauper ambitur et angustum hospitium pauperis: amplius nobilium edibus antefertur. Sciebat autem dominus nomen eius cuius sciebat mysterium: et occursum: sed id sine nomine designatur: vt ignobilis estimetur. **THEO.** Uel ideo mittit eos ad hominem ignotum: vt ostendat quod passionem voluntarie subijt. Qui enim mentes huius ignoti viri subiegit vt eos susciperet: poterat quodcumque voluisset cum iudeis tractare. dicunt autem quidam: quod ideo non dixit nomen hominis: ne proditor cognito nomine domum panderet phariseis qui venientes cepissent eum

prout cena fieret et spiritualia mysteria discipulis trade-
ret: sed quibusdam indicis in quandam domum dirigit eos.
vnde sequitur: Et dicens patrifamilias domus: dicit tibi
magister: ubi est diuersorium: ubi pasca cum discipulis meis
maducet. Et ipse vobis ostendit cenaculum magnum stratum: et ibi
pate. **GLO.** Quibus signis inuenit discipuli solite quod ma-
data eis fuerat impleretur. vnde sequitur: Eunt autem inuen-
erunt sicut predixit illis iesus: et parauerunt pasca. **BE.** Hoc
pasca exponens apostolus ait: Pasca nostrum imolatus est
christus: quod quidem pasca tunc necesse erat occidi: quasi paterno
filio ac diffinitione sanctum: qui 13 die sequenti hoc est. xv.
luna sit crucifixus: hac in nocte qua agnus imolabatur a iu-
deis tentus ac ligatus imolationis hoc est passionis sue
sacrauit exordium. **THE.** Intelligamus autem dicam quidem
agimur: tota conuersione que est in luce spirituali nulla re
dolente vetustate prime peruariationis ade: in qua viuen-
tes non delectantur in christi mysterijs. **Dec** autem mysteria
petrus et iohannes parant. i. actio et prelatio: seruo: celi et
mansuetudo pacifica. **His** autem parato:ibus occurrit ho:
qui per predicta reperimus statum hominis qui creatus est ad ima-
ginem dei: qui portat amphora aque que significat gratiam
spiritus sancti. Amphora autem est humilitas cordis: humilibus
enim datur gratia: qui se cognoscunt esse terram et puluerem. **AM.**
Vnde amphora est mensura perfectio: aqua autem est que sacramen-
tum christi est meruit: que lauare meruit non lauare. **BE.** Parat
autem pasca ubi aque inferunt amphora. quod ipse adest quo veri
pasce cultoribus: typicus de lumine auferatur cruor: et ad
tollenda crimina viuifici fontis baptismi consecratur.
ORI. sup. mat. Ego autem puto quod homo qui ingrediens discipulis
in ciuitate occurrit amphora aque portans erat
quidam minister patrifamilias: portans mudatoria aut po-
tabile aqua in vase fictili: que puto esse moysen spiritalem
doctrinam portante in corporalibus historijs. **Qui** autem non co-
sequuntur spiritualiter cum: non celebrant pasca cum iesu. **Atten-**
damus quod ipso domino constituto nobiscum ad superiorum locum
in quo est diuersorium: quod demonstrat ab intellectu qui est in
vnoquoque homine patrifamilias: discipulis christi. **Dec** autem domus
superior: sit nobis magna ut capiat seculum vbius dei: quod non
capit nisi a magnis sensu. **Et** sit domus hec a patrifamilias
i. intellectu preparata filio dei: sit mundata nullo modo hominis
malicie fordes. **Sit** et domus illius princeps: non quali-
buscunque cognitus hominis nomine. **Unde** mystice dicit finis mat-
thei. **Ite** ad quendam. **AM.** In superioribus autem magnus
habet stratum: ubi magnus meriti eius aduersus in quo dominus cum
discipulis sublimis virtutis eius delectatione requiesce-
ret. **ORI.** sup. mat. Scire autem debemus quoniam qui in epulatio-
nibus et sollicitudinibus secularibus sunt: non ascendunt in do-
mum illam superiorum: et propterea non celebrant cum iesu pasca.
Post sermones enim discipulorum quibus cathedrauerunt
patrifamilias id est intellectum venit et diuinitas coe-
pans discipulis in domo predicta.
¶ Et cum facta esset hora discubuit: et duodecim
apostoli cum eo. **Et** ait illis: Desiderio desideravi hoc
pasca manducare vobiscum antequam patiar. **Dico** enim
vobis: quod ex hoc non manducabo illud: donec im-
pleatur in regno dei. **Et** accepto calice gratias egit
et dixit: Accipite et diuidite inter vos. **Dico** enim vo-
bis quod non bibam de generatione vitis: donec re-
gnum dei veniat.
¶ **CIRY.** Postquam discipuli pasca parauerant agitur de
pasce comestione. vnde dicitur: Et cum facta esset hora:
discubuit et duodecim apostoli cum eo. **BE.** Hora mandu-
candi pasce designat quartamdecimam diem primi mensis p-
ducta ad vespem. xv. luna iam terris apparere. **THE.**
Sed qualiter dominus discumbere dicit: cum iudei stantes pa-
sca manducarent? Dicit ergo quod cum manducauissent lega-
le pasca accubuerunt finis communem vsum manducantes quosdam

alios cibos. **Sequitur.** Et ait illis: Desiderio desideravi
hoc pasca manducare vobiscum antequam patiar. **CIRY.** Quod
ideo dicit: quod discipulus avarus proditionis tempore ex-
plorabat: sed ne traderet cum ante festum pasce non ex-
plicauerat dominus domum vel vix pones qui pasca pa-
geret: cuius causam per hec verba ostendit. **THEO.** Ch-
dicit desiderio desideravi. q. d. hoc vltima mensura vo-
bis est per quod et amabilis est mihi: sicut et qui peccare p-
fuerunt vltima vbi suis dulcius pferunt. **CHR.** Vnde hoc dicit:
quod per illud pasca crux iminebat. **Inuenim** autem plures qui
predicant suam passionem et ea cupiunt euenire. **BE.** Desidero
quod primo typicum pasca cum discipulis manducare: et sic passio-
nis sue mundo mysteria declarare. **EVSE.** Vnde aliter dicit
dominus nouum pasca celebrare: oportune dicitur desiderio
desideravi hoc pasca. i. nouum mysterium noui testamenti
quod tradebat discipulis: quod plures ante eum p-
te et iusti cupiuerant. **Sed** et ipse sitiens communem salu-
tem: hoc tradebat mysterium quod toti mundo cooperiret.
Pasca vero moysi statutum erat in vno loco: scilicet in ier-
usalem celebrari. vnde non congruebat omnibus gen-
tibus. et ideo non erat desideratum. **EVSE.** Ex hoc be-
nignitatem dementia de carnis eius redargui poterat
mino manducante pasca iudeorum. vnde signanter dicitur
hoc pasca. ne quis ad aliud inuertere possit. **BE.** Et
ergo dominus legalis pasce approbator exprimit: et hoc ad
sue dispensationis figuram docendo pertinuisse vult
tra carnaliter exhiberi. vnde subdit: Dico enim vobis: quod
ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno
dei: id est nequaquam ultra mosaicum pasca celebrabo donec
in ecclesia spiritualiter intellectum compleatur. ipsa enim
est regnum dei: finis illud: Regnum dei intra vos est. **Ad**
vetus autem illud pasca cui finem desiderabat impone-
re pertinet etiam illud quod subditur: Et accepto calice
gratias egit et dixit: accipite et diuidite inter vos. **Ob** hoc
gratias egit quia vetera transitura et ventura fuerant omnia
nova. **CHR.** Memento ergo cum ad mensam sederis
quod post mensam oportet te orare atque ideo ventres imple
as sobrietate: ne grauatus nequeas genuflectere ac supplica-
re deo. **Non** igitur post escas ad lectum: sed ad orationem
vertamur. **Evidenter** enim hoc christus significat: quod
post escas non somnus: non cubile: sed oratio et sacrati-
lectio scripturarum succedere debeat. **Sequitur.** Dico enim
vobis quod non bibam de generatione vitis: donec regnum
dei veniat. **BE.** Potes quidem hoc et simpliciter acci-
pi: quod ab hac hora cene usque ad tempus resurrectionis quo-
dam in regno dei erat venturus: vinum bibiturus non esse
postea nanque cibum potumque sumpsisse cum resur-
retur petrus dicens. **Qui** manducauimus et bibimus cum
illo postquam resurrexit a mortuis. **THEO.** Dicitur autem
resurrectio regnum dei: quia mortem exterminauit. **Vo-**
de et dauid ait. Dominus regnauit decorem indutus est:
scilicet formosi amictus: finis israhel: exorta corporis cor-
ruptela. **Resurrectione** autem adueniente iterum cum di-
scipulis bibit: ut probaret quod resurrectio non erat phan-
tastica. **BEDA.** Sed multo consequentius est: ut sicut
supra typicum agni esum: sic et potum pasce negat se qui
statum: donec ostensa gloria regni dei: fides mundi adueniat
ut per duo maxima legis edicta: escam scilicet et potum
pascalem spiritualiter immutata: disceres omnia legis sa-
cramenta ad spirituales obseruantias fuisse transferenda.
¶ Et accepto pane gratias egit: et fregit: et dedit
eis dicens: Hoc est corpus meum: quod pro vobis datur.
Hoc facite in mea memoracione. **Similiter** et ca-
licem postquam cenauit dicens: Hic est calix noui testa-
menti in sanguine meo: qui pro vobis fundetur.
BEDA. finis pasce veteris solenniss: transire ad no-
uum quod in sue redemptionis memoria ecclesia frequen-
tare desiderat: pro carne agni et sanguine: sue carnis

languinis sacramentum in panis ac vini figura substituitur: sacerdos in eternum factus secundum ordinem melchisedech. **vi. dicitur:** Et accipe panem gratias egit sicut et de veteribus terminandis gratias egerat nobis exemplum tribuens in omni boni operis inchoatione et perfectione deum esse glorificandum. **Sequitur:** Et fregit. fregit ipse panem quem porrigit: ut ostendat corporis sui fractionem: non sine sua sponte futura. **Et de dicit eis dicens:** Hoc est corpus meum quod pro vobis traditur. **GRE. nifenus:** Panis. n. ante consecrationem est panis sed ubi preceatur mysterio fit: et est corpus christi. **CIRY.** Nec dubites an hoc verum sit eo manifeste dicente: Hoc est corpus meum. sed potius suscipe verba saluatoris in fide. **Li. n. sit veritas:** non mentis. Infanti igitur dicentes mysterium benedictionem sanctificationem cessare: sique reliquie remanserint eius in die subsequente. **Non. n. mutabitur sacro sanctum corpus christi sed virtus benedictionis et viuificationis gratia iugis in eo est.** **Virtus. n. viuificationis dei patris** vniuersum verbum est quod caro factum est: non desinens esse verbum sed efficiens carnem viuificationis. **Si. n. f. aliquo liquore modo** panis immiseris: reperies hunc cibum qualitate illius. **Igitur viuificationis dei verbum vniuersum seipsum proprie carnis fecit eam viuificationis.** **Nunc ergo et quoniam in nobis** vita dei est: dei verbo exente in nobis viuificationis erit nostrum corpus. **Sed aliud est participacionis habitudine nos habere in nobis dei filium: aliud ipsum fuisse factum carnem.** **Corpus** sumptum ex alia virgine proprium corpus effecisse. **Debat ergo cum nostris quodammodo vni corpus: per** sacra eius carnem et preciosum sanguinem que accipimus in benedictione viuificationis in pane et vino. **Ne. n. horre-** remus carnem et sanguinem appolita sacris altaribus: corde scedens deus nostris fragilitatibus illi oblati vim vite. **Conuertens ea in veritatez pprie carnis:** ut corpus vite quasi quoddam semen viuificationis inueniat in nobis: vni subdit: Hoc facite in mea commemoracione. **CHR. super** iohannem: Hoc fecit christus docens nos ad maius amicitie sedes: suaque claritatem declarans erga nos: prestans se non solum videri desiderantibus: sed et palpare et comedere et amplecti et totum affectum explere. **Igitur ut leones flam-** ma spirantes: sic ab illa mensa discedimus terribiles facti diabolo. **BA. Disce autem quo pacto decet edere cor-** pus christi in memoria. s. obediencie christi usque ad mortem: ut qui viuunt non amplius in se viuunt: sed in eo qui pro eis mortuus est et resurrexit. **THEO. Duos autem calices lucas co-** memorat. de altero quidem supradixit. Accipite et diuidite inter vos: quem dicit aliquis esse typum veteris testamenti alter vero post panis fractionem et distributionem ipse partitur discipulis. vni subditur: Similiter et calicem postquam ce- nauit. **BEDA. Subaudi.** dedit eis: ut sit plena constructio. **AVG. de con. euange. Vel quod lucas bis de calice co-** memorauit: prius antequam panem daret: inde postquam panem dedit: illud quod superius dixit precepit: ut solet: illud vero quod ordine suo posuit: non commemorauerat superius. **Utrique autem coniunctum eandem sententiam facit: que illorum** est. **Matthaei et marci. THEO. Noiat autem omnes hunc calicem** noui testamenti vni sequi. **Dicens:** hic est calix noui testamenti in sanguine meo qui pro vobis fundetur. significat non vni testamentum in suo sanguine exordium sumere: nam in veteri testamentum sanguis animalium affuit: cum data fuit lex: nunc vero sanguis verbi dei significat nobis nouum testamentum. **Cum autem dicit: Pro vobis:** non significat pro solis apostolis corpus christi datum et sanguinem effusum fuisse: sed causa totius humane nature. **Et vetus qui** dem pascha ad remouendam seruitutem egypti fiebat: sanguis autem agni ad primogenitorum custodiam: nouum vero pascha ad peccatorum remissionem: sanguis autem christi ad consecrationem eorum qui dedicati sunt deo. **CHR. hic enim sanguis operatur in nobis imagi-** nem regiam: nobilitatem anime non permittit marcescere: potius irrigans animam: magnamque inspirans virtu-

tem. **Hic sanguis fugat demones:** aduocat angelos et domum angelorum. **Hic sanguis effusus** lauit orbem et adhibet fecit celum. **Huius participes sanguinis sunt supernis virtutibus** amicti regio pallio: magis autem ipso rege induti. **Et sicut si** mundus accesseris salubriter accessisti: sic si imbutus conscientia praua: domose accedis in penam et supplicia. **Na si** qui imperatoria coinquinat purpura: pari pena plectuntur cum eis qui occidunt: absurdum non est si qui obscena mercede corpus christi recipiunt: pari pena plectuntur cum his qui illud clauis transforant. **BE. Quia vero panis confirmat: vi-** num vero sanguinem opera: in carne: hoc ad corpus christi illud refertur ad sanguinem. **Utrumque quod et nos in christo et in no-** bis christum manere oportet: vinum dominici calicis aqua miscetur teste enim iohanne. **Aque populi sunt. THEO. Pri-** mo autem datur panis: secundario calix: prius enim et spiritalibus laboriosus actus velut panis: non solum quod in vultu sudore laboratur: sed et quod dum comeditur: non est facilis ad glutendum. **Deinde post labores sequitur exultatio di-** uine gratie que est calix. **BE. Ideo autem tunc cenati promissi** carum apostolicum: necesse erat pascha typicum ante consummare: et sic ad veri pasce sacramenta transire. **nunc autem in hono-** rem tanti sacramenti placuit magistris ecclesie: prius nos spiritualibus epulis reficere: ac deinde terrenis. **GRECVS.** **Totum autem corpus et sanguinem domini suscipit et si mysterioz** partem accipiat. **Sicut. n. vnum sigillum diuersis tota sua** figuram impartitur: et integrum manet post distributionem: et sicut vna vox penetrat ad multorum auditus: sic nulli dubium sit corpus et sanguinem domini totum in omnibus reperiri. **fractio autem panis venerandi passionem significat.**

Utrumque ecce manus traditis me: mecum est in mensa. **Et quod filius hominis semper quod diffinitum est vadit. Utrum-** que vero homini illi per quem traditur. **Et ipsi ceperunt querere** inter se: quis esset ex eis qui hoc facturum esset.

AVG. de con. euange. Cum tradidisset dominus discipulis calicem rursus de traditore suo locutus est dicens **Utrumque ecce manus traditis me: mecum est in mensa.** **THEO. Quod dixit non solum ut ostendat se scire futura:** sed et ut ostendat nobis propriam bonitatem: quia non pretermisit quin persequeretur ea que spectabant ad deum. **Dat** enim nobis exemplum: ut usque ad finem satagamus lucrari peccatores: et ut ostendat proditoris nequiciam: qui et contra vitam fieri non erubuit. **CHR. Et particeps exis my-** steriorum conuersus non est: sit enim scelus eius vitiis immani- bus: tum quia tali proposito imbutus adiit mysteria: tum quod adiens melior factus non fuit: nec metu nec beneficio nec honore. **BE. Et tamen non designat specialiter: ne mani-** festius corripuit impudentior fieret. **Mittit autem crimem** in numero: ut agat conscius penam. **Predicit autem et penam** ut quem pudor non vicerat: corrigant denuntiata supplicia. **vnde sequitur. Et qui. si. ho. semper quod diffinitum est** vadit. **THEO. Non quasi non valens tueri seipsum: sed si** cut desinens sibi mortem: propter humanam salutem.

CHR. Sed quod iudas ea que sunt scripta praua inten- tione agebat ne quis putet eum immo christum tanquam dispensationis ministrum subdit. **Utrumque vobis homini illi per quem** traditur. **BE. Sed et vobis homini illi qui ad mensam domini** indignus accedens in exemplum iude filii hominis tradit: non quidem iudeis: sed peccatores in membris suis. **Et quantum sci-** rent. **xi. apostoli. quod nihil contra dominum cogitarent: quia** tamen plus credunt magistro quam sibi: timentes fragilitatem suam: querunt de peccato cuius conscientiam non habent. **Sequitur enim. Et ipsi ceperunt querere inter se. quis esset ex** eis qui hoc facturum esset. **BA. Sicut. n. in corporalibus** passionibus sunt multe quas non sentiunt patientes: potius magis adhibent fidei coniecture medicorum quam propriam insensibilitatem attendant: sic et anime passionibus si quis in se peccatum non sentiat: credere tamen debet his qui plus possunt cognoscere sua peccata.

Facta ē autē: et cōtentio iter eos: quis eorū videret
esse maior. Dixit autē eis: Reges gentiū dñantur
eorū: et q̄ p̄tēz hñt sup eos benefici vocant. Vos
autē nō sic: Sed q̄ maior ē i vobis fiat sicut minor
et q̄ p̄cessor ē sicut ministrator. Nā q̄s maior ē: q̄
recumbit: tan qui ministrat. Nōne q̄ recūbit: Ego
autē in medio vestrū sum sicut qui ministrat.

THEO. Cum inter se quererent quis eēt dñz tradi-
turus p̄sequēs erat adinuicē sibi dicere: Tu p̄diturus es
et ex hoc coacti sūt dicere ego potior: ego maior: et simi-
lia. vñ dñz facta ē autē et p̄tentio inter eos quis eorū videretur
ē maior. **GRECVS.** Vel hec p̄tentio vñ habuisse mo-
tiū: q̄ cū dñs ab hōibz trāsinigraret: oportebat aliquē
fieri alioz p̄ncipē: q̄si dñi vice gerēt. **BE.** Sicut autē bo-
ni in scripturis patrū q̄bus p̄ficiat et humilientur req̄rūt
sic reprobi sūd forte in electis rep̄hēribile repererūt: quasi
suas ex eo nequias obiecturi libenter solēt amplecti. **IO.**
multi ardētius legunt: q̄ facta ē p̄tentio inter discipulos
xp̄i. **AM.** Si n. cōtēdebāt apli nō excusationi obredīt:
sed cautioni proponit. **Caueamus** q̄ ne i p̄ditōe aliq̄ iter
nos de plano possit eē cōtentio. **BE.** Potius autē vide-
amus: nō qd̄ carnales adhuc discipuli gesserint: sed quid
iussit spiritalis magister. **Sequitur.** n. Dixit autē eis: Reges
gentiū dñantur eorū. **CHR.** Gentiliū meminit: vt ex hoc
rez vituperādā oñdat. **Gentiliū** ē ambire p̄matū. **CIRY.**
Sed et blādi sermones eis offerunt a subditis. vñ sequit
Et q̄ p̄tēz hñt sup eos benefici vocant. Sed illi quidem
q̄i ex toties a sacris legibus huiusmodi subiacti moribz
vestrū autē culmen ē in humilitate. vñ sequit: Vos autē nō
sic: q̄ maior ē i vobis fiat sicut minor. **BASI.** Nō q̄ ex
tollat p̄fidēē dignitas: nō ab humilitatis beatitudine cor-
ruat. Illud autē nouerit q̄ humilitas vera ministeriū pluri-
us ē. **Sicut.** n. q̄ pluribus ministrat vñ uenerat: et abstergit
cuiuslibet vulcris sanie: nō sumit ministeriū i cām elatōis
sic multo magis cui p̄misit sūt cure fraternoz: languoz: et
vt oīuz mīnister redditor: p̄ oībus rōnez: cogitare oīz
et eē sollicitus. et sic qui maior ē: fiat sicut minor. **Decet** autē
et co:porale obsequiū ab his q̄ p̄sident offerri exemplo
dñi lauatis pedes discipuloz. vñ sequit. Et q̄ p̄cessor
ē sicut ministrator. Nō ē autē tñmēdū ne in subdito soluat hu-
militatis p̄positū: oīi ei a maiorē se uis: et iūmātiōe pan-
dit humilitas. **AM.** Cōuendū ē autē qz nō oīs bonoz af-
centie studio humilitas definit. **Pōt.** n. deferre alicui p̄p
seculi gratiā potēte metū: vñlitate q̄ p̄māti: tua edificatio
querit nō alicuius bonoz: et iō vna dāt oībus forma snie
vt nō de p̄clatiōe iactantia sit: sed de humilitate p̄tentio.

BE. In hac tñ forma a dño tradita maiores nō minima
discretiōe opus hñt: ne. f. ad instar regū gentiū dñari sub-
iectis: seq̄ ab eis gaudeāt laudibus attolli. et tñ p̄ deliquē-
tiū vitia p̄gelū iusticie sint erecti. Ad verba autē exhortati-
onis suimet adiungit exemplū. vñ sequit: Nā q̄s maior ē
q̄ recūbit: tan q̄ mīni. Nōne q̄ recū. Ego autē i me. ve. sū: si. q̄
mīni. **CHR.** q. d. Nō putes discipulū mī egere: te vero
nō illius. **Ego.** n. q̄ nullo egeo: quo vñ uersa egent celestia
et terrestria: ad ministeriālē gradū cōdescēdi. **THEO.**
Qñdāt autē se mīstrantē eis cū panē et calicē distribuit: cū
ministerij mētiōē facit rememorans eos si de eodē pa-
ne comederūt: et de eodē calice biberūt si ip̄e xp̄s oībus
ministrat: vñ debēt oēs sentire. **BE.** Vel loquē de mī-
nisterio quo fm̄ iō annē eorū pedes lauit dñs et m̄gr: quis
ē vñ o mīstrādī possint oīa q̄ i carne gessit intelligi: et suū
sanguinē se p̄ nobis effundere ministrando significat.

Vos autē estis q̄ p̄mansistis mecū in tentationi-
bus meis. Et ego dispono vobis sicut disposuit
mibi pater meus regnū: vt edatis et bibatis super
mensam meā in regio meo: et sedetis super thro-

nos duodecim iudicantes duodecim tribus israel.
THEO. Sicut dñs p̄ditōi p̄nunciat: vt hñt disci-
pulis remanētibz ecōtrario bona p̄nunciat dicēs. Vos
autē estis q̄ p̄māsi. me. in tenta. meis. **BE.** Nō. n. inchoato
patientis: sed p̄seuerātia celestis regni glōria donat: q̄ p̄-
seuerātia q̄ p̄stantia seu fortitudo mētis vocat: dñm̄ ē
cūctaz cōuinā virtutū. filius q̄ dei secū p̄manēs i tenta-
tionibus eternū ducit ad regnū. **Si.** n. p̄lātati faciū sum
similitudini mortis eius: simul et resurrectiōis erimus. vñ
sedē. Et ego dispo. vo. si. dīspo. mibi pa. me. regnū. **BE.**
Regnū dei nō ē de hoc mūdo. Nō aut equalitas ad dñm̄
sed similitudinis emulatio est: solus enim christus plena
imago dei est: p̄pter exp̄ssam in se paterne grauita-
tis vnitatem. Iustus autem homo ad imaginem dei est
p̄pter imitandam diuine conuersationis similitudinem
mūdū hūc dei cognitione cōtēnat: vñ et corpus christi
edimus: vt vite eterne possimus esse p̄icipes p̄ quod se
quit. **Ut edatis et biba. su. men. meā in regno meo.** Nō. n.
victus et potus nobis p̄mij loco spondetur: sed cōmuni-
catio grē celestis et vite. **BE.** Vel mensa p̄posita oībus
sanctis ad fruendū celestis est glōria vite: qua qui cōstāt
et sūt iusticiam saturabuntur fruendo desiderato gau-
dio veri boni. **THEO.** Non autem hoc dixit quasi fru-
tū illis corporaliūbus efis: et quasi regno suo sensibili
futuro: erit enim illic angelica conuersatio sicut iudicis
p̄dixit. Sed et paulus dicit non esse regnum dei eam et
potum. **CIRY.** Sed ex his que sunt apud nos spiritalia
designat. nā p̄rogatiua quadam funguntur apud reges
terrenos: q̄ eis quasi conuine cōsident. Et humano ergo
iudicio ostendit: qui apud eū in primis bonozibus statu-
entur. **BE.** Hoc ē enim immutatio de terre excellit: vt qui
nunc humiles gaudent ministrare conseruis: tunc super
domini mensam sublimes: vite perpetue dāpibz alant.
Et qui hic in tentationibus iniuste iudicati cum domino
permanēt: illic cum eo super tentatores suos iusti iudi-
ces veniāt vñde sequit. Et sedetis super thro. xj. iudi. xj.
tribus israel. **THEO.** Hoc ē cōdemnantes et duodecim
tribus infideles. **AM.** Non autem. xj. throni tanq̄ alij
corporales sunt receptacula sessionis: sed quia fm̄ diuina
similitudines iudicat christus cognitione cordium: non i
terrogatione factorū: virtutem remunerans: impietatem
condemnans: ita apostoli in iudiciū spiritalē remanēt
remuneratione fidei: execratione p̄fidie: virtute errorem
redarguentes: sacrilegos odio persequentes. **CHR.** Nō
quid autem illic sedebit et iudas. Sed cōsidera q̄ lex ē
data a deo per hieremiam: Siquid boni promissio si se
searis indignus mulcabo te. Et ideo loquens cum di-
scipulis: non simpliciter promissit sed addidit. Qui p̄mā-
sistis mecū in tentationibus. **BE.** Ab eius ergo subli-
mitate promissi iudas excipitur. Nam et antequam hoc
dominus diceret exisse credendus est. Excipiuntur et illi
quicunq̄ auditis incomprehensibilis sacramenti verba
abierunt retro.

Aut autē dñs simon. Simon ecce sathanas et
petiuit vos vt cribraret sicut triticū. Ego autē roga-
ui p̄ te vt nō deficiat fides tua. Et in aliquādo co-
uerfus: confirma fratres tuos. Qui dixit ei: Ene-
tecum paratus sum et in carcerem: et in mores ire.
Et ille dixit: Dico tibi petre: non cantabit bodie
gallus: donec ter abneges nosse me.

BE. Ne gloriarentur vñdecim apostoli: et suis viribz
tribuerent: q̄ soli pene inter tot milia iudeoz: ostēdūt eos
in tentationibus permansisse cum domino: ostēdūt eos
si non iuuantis se dñi cōtē opitulatiōe p̄tecti: eadem pro-
cella cū ceteris potuisse conterī. vñde sequitur. Aut autē
dominus simon: Simon: ecce sathanas: expetiuit vos
vt cribraret sicut triticū: idest expetiuit vos tentare:

velut qui triticeū purgat ventilādo ꝑcutere. in quo docet nullius fidē a diabolo: nisi deo pmittere tēdari. **THEO.** Hoc autē petro dixit: eo q̄ fortior alijs erat i sup̄bire potērat in his q̄ promissa erant a christo. **CIRYL.** Vel ut ostēdat q̄ hoies nihil exītes q̄tū p̄inet ad humanā nām i lubricū mētis nre nō decet: vt p̄cesse ceteris velūt: iō omīssis ceteris venit ad petrū ceteris p̄elatū. vñ sequit: **Ego autē roga. p te vt nō deficiat fides tua.** **CHR.** Mō at dixit: **Ego p̄misi: sed orauit: humiliter. n. loquitēdus ad passiōē. vt humanitatē demōstret. nā qui nō deprecatoē sed imperio dixerat. Super hāc petrā edificabo ecclesiā meā. i tibi dabo clauēs regni celoz: quō opus habebat oratione vt p̄citāt vnius hois aīam coerceret: Nō autē dixit: Rogauit. vt non neges: sed ne deferas fidē. **THE.** Nā r̄si paululū agitantus sis habes tū recōdiū semen fī dei quīs deiecerit solia spūs tētoris: viget tñ radix. pe tū ḡ fathanas te ledere tāq̄ inuidēs tibi de mea dilectioē sed quīs egomet p te sim d. p̄catus: tu tñ delinques. vñ sequit: **Et tu aliquā tūc cōfir. fra. mos. q. d. Dostq̄ me ne gato plozaueris ac penitueris: corrobora ceteros: cuz te p̄ncipē apostolorū deputauerim. Hoc. n. decet te qui me cuz robur es i petra ecclesie. Hoc autē intelligendū est nō solū de aplīs q̄ tūc erāt: vt roboret aīa petro: s̄ i de oī bus q̄ vīq̄ ad finē mūdi futuri sūt fidelibus: ne. i. aliquis credētū diffidat: videns eū q̄ cū eēt apostolus denegauit ac itēz p penitētiā obtinuit p̄rogatiua: vt eēt antistes mū di. Admirare igit exuberantiā diuine patiētie: ne diffide re discipulū faceret: nō dū patrato crimine largit̄ ē veniā ac itēz ipm i apostolico gradu restituit dicens. **Confirma fratre tuos.** **BE. q. d. Sicut ego tuā fidē ne deficiat orā do. p̄texti: ita tu infirmiores fratres ne de veniā desperet p̄fortare memento. AM.** Caue ergo lactantiā: caue seculū. Ille iubet p̄firmare fratres suos qui dixit. **Oīa relinq̄ mus i secuti sum?** **BE.** Quia vero se dñs dixerat p fī de petri rogasse cōscius ille p̄sentis affectus fideiq̄ seruē tis: sed futuri casus nescius nō credit se vllaten ab eo pos se deficere. vñ sequit: **Qui dixit ei. Dñe te. pa. suz i in car. i in mor. ire.** **THEO.** P̄cē nimia qdē dilectioē flāmescit i impossibilia sibi pollicet. Decebat autē audito semel a ve ritate q̄ tentat̄ eēt nō amplius contendere. Sed dñs vi dens eū p̄sumptuose loquētē: p̄mit tētatiōis speciē. f. q̄ ne gaturus eēt. vñ sequit. **Et ille dixit: dico tibi petre nō cāta bis hodie gallus: donec ter abneges nosse me.** **AM.** Pe trus qdē r̄si spūs promptus corporis: tñ adhuc iurū? af fectu denunciat dñm negaturus. Neq̄. n. poterat diuine p̄statiā itentiois eāre. Passio dñi emulos hz pares n̄ hz. **THE.** hic at magna doctrinā haurim? q̄ n̄ sufficit hūa ni p̄positū absq̄ diuino subsidio. **Petr.** n. quīs seruens eēt: derelictus tñ a deo subplantatus fuit ab hoste. **BA.** Sciendū at q̄ deo permittente timorati lapsum pauim̄ qñz ad fastas p̄cedētis remediū. S̄ quīs idē videat esse delictū timorati i alioz: refert nō modicū: nā timoratus ex quibuscūq̄ insidiis i pene put voluit peccauit. Alij vō nullā gerendo curā neq̄ sui neq̄ dei peccāt: nō distinguē tes inter peccare i agere virtuose. vñ reoz i iustionis mo dū i eis debere fore diuersū. nā timoratus quodā iūna mine indigens: i circa eādē rē erga quā peccauit iussa de bet p̄ferre. Alij vero cū totū bonū aīe destruxerint: a filigi i moueri i p̄ceptis subijci debēt: quousq̄ ratū sit illis deū iustū iudicē eē i cōtremiscāt. **AVG.** de con. euange. Hoc autē qdē hīc dī de petri negatione p̄dicta oēs quidem euangeliste cōmemorat: sed nō oēs ex vna eadēq̄ occasi one sermones ad eā p̄memoriā dā veniūt. nā matheus i marcus eā subnectūt postea q̄ dñs egressus ē ex illa do mo vbi manducauerat pasca lucas vero i iohannes anq̄ inde esset egressus. Sed facile possemus intelligere aut il los duos ea recapitulādo posuissē: aut istos p̄occupādo: nisi magis moueret q̄ tā diuersa nō tñ verba: sed etiā sententias dñi p̄cēntiū: q̄bus p̄mouus petrus illā p̄sum****

ptionē p̄ferret: vel p̄ dñō vel cū dñō mori: iēdī vt magi co ganit intelligi ter eum exp̄ressisse p̄sumptionem suam di uersis locis sermonis christi: i ter illi a dñō responsum: q̄ cum ante galli cantū ter esset negaturus.

Et dixit eis. Quando misi vos sine sacculo i pe ra i calciamentis nūquid aliqd̄ defuit vobis: At il li dixerūt: Nihil. Dixit ergo eis: **Sed nūc q̄ hz sac culū tolla: similiter i perā.** Et q̄ nō hz vēdat tuni caz suā i emat gladiū. **Dico. n. vobis quā adhuc hoc qd̄ scriptū ē oī ipleri i me: i cū iniq̄ deputa tus ē.** Et. n. ea q̄ sūt de me finē h̄nt. At illi dixerūt. **Dñe ecce duo gladij hic.** At ille dixit eis: **Satis ē.**

CIRYL. P̄dixit autē dominus petro q̄ euz esset ne gaturus: tempore. f. sue captiōis. Sed quia semel facta ē mentio de captione eius: p̄sequenter nunciat superueniē tez contra iudeos conflictū. vñ dicitur: **Et dixit eis. Qui misi vos sine sacculo i pera i calciamentis nūquid ali quid defuit vobis: Miserat. n. saluator: factos apostolos p̄dicare ciuitatibus i oppidis regnum celozum: p̄eci piens vt euntes nullius corporalium curam gererēt: sed in co totam spem viuendi reponerent.** **CHRY.** Sicut autem que docent nature circa p̄ncipiū quidem ma nus suas supponentes: attentius sustentant suos discipu los: postea plerūq̄ manum abstrahentes iubent vt sibi opitulentur: quānimmo i paululum emergi p̄mittunt: ita i christus fecit discipulis. In exordijs quidem p̄esto in cunctis eis aderat: parans eis vberime affluentiaz omni um. vñ de sequitur. At illi dixerunt: **Nihil.** At vbi opozte bat i proprias vires ostendere: subtraxit eis aliquantū lum gratiam: iubens eis ex se nonnulla peragere. vñ de se quitur: **Dicit ergo eis: sed nunc qui habet sacculū quo. f. portatur pecunia. Tollat similiter i peram. qua. f. portat ur cibaria.** Et quidem quando nec calciamenta nec gōnā habebant: nec baculum nec es: nullius passi sunt penuriā vt autem marcupiū concessit eis i peram esurire vidētur i sūre i nuditatem pati: ac si eis diceret. **Hactenus cun cta vobis vberime affluebant: nunc autem volo vos i inopiam experiri: ideoq̄ non addico necessitati p̄stine legis: sed mando i loculum habere i peraz.** Poterat autē i deus vīq̄ in finem eos in tanta cōstitueret copia: sed no luit ob multas causas. p̄mo quidem vt nihil sibi tribue rent: sed recognoscere totum emanasse diuinitus. secun do vt moderari sibi sciant. tertio ne maiora de se opinen tur. horum igitur causa permittens eos incurrere multa inopinatozū relaxauit p̄ioris legis rigorem: ne grauis i intolerabilis fieret eis vita. **BEDA.** Non enim ea dem viuendi regula persecutionis quā pacis tempore discipulos informat: missis quidem discipulis ad p̄dici candum: ne quid tollerent in via p̄cepit: ordinans scilicet vt qui euangelium nunciat de euangelio viuāt. Instan te vero mortis articulo: i tota illa gente pastorem simul i gregem persequente: congruam tempori regulam decer nit permittens vt tollant victui necessaria: donec sopita insania persecutorum tempus euangelizandi redeat. vbi nobis quoq̄ dat exemplum: iuxta nonnunquam causa instante: quedam de nostri p̄positi rigore posse sine cul pa intermitti. **AVGV.** contra faustum. Nulla ergo in stantia p̄cipientis sed ratione dispensantis pro tempo rum diuersitate p̄cepta vel consilia vel permissa mutā tur. **AM.** Qui autem ferire prohibet: cur emere gladi um iubet nisi forte vt sit parata defensio: non vltio ne cessaria: i videre potuisse vindicari sed noluisse. vñ de se quitur: **Et qui non habet scilicet sacculum. Uendat tuni cam suā i emat gladium.** **CHRY.** Quid est hoc: q̄ di xerat: **Siquis te p̄cusserit i dextera gena: vertas ei i aliā nunc armat discipulos: i solo gladio: nā si penitus arma re decebat: non solum opoztebat gladium possidere: sed**

7 scuta 7 galeas. Sed 7 si mille butusmodi possiderent arma: pro tot insulibus 7 insidijs populor: tyrannor: vbiu: nationu: qualiter. xj. pparerent: 7 ex solo aspectu agminu: no ptemiscerent: nutriti in stagnis 7 fluuijs. No g putemus cu iussisse vt gladios possiderent: sed p gladios i nunt ininectes insidias iudeor: vn sequitur. Dico. n. vo. qm adhuc hoc qd scriptu e oportet impleri i me: Et cu inids de putatus e. THEO. Cu. n. ipe inter se supra de prerogatiuis ptenderunt. No e inqt ipsi prerogatiua imo periculo ru excidiu. na ego magister vester ducoz ad mortu no ho norabile cu ipsi deputadus. Eteniz ea que sut de me. f. pdicta fine hnt. i. i. plectione. Volens g violen insulu innuere: meminit gladij nec proz fus reuelauit: ne tangerentur accidia: ne proz fus obituit: nec repentinis aggressib' flu. ctuarer. sed postea recoleres mirarent: quo se ipsuz pzei uz exhibuit passioni p salute humana. BASI. Uel dñs no iubet portare marisupiu 7 perā 7 emere gladiu: sed p. dicit futuz: q. f. apli obliu tpe passionis donozuz 7 legis dñi auderet sumere gladios. septus. n. scriptura vti tpe ratina fmonis specie loco pphetie. In plurib' m libris non inuenitur: accipiat: tollat: vel emat: sed tollet 7 emet. THEO. Uel per hoc pzeuiciat eis q incurreret famez 7 sitim: qd inuit p perā: 7 aduersitates no nullas: qd inuit p gladiu. Uel aliter: qd dñs dicit: Qui hnt saculu tollat si militet 7 perā. videt sermo ad discipulos fieri: sed reue. ra respicit quilibet iudei psonā. q. d. Si qd iudeor: abudat facultatibus cogestis oibus fugiat. Si aut quis vlti ma oppressus pcnuria colit regione: hie et amicu vdat 7 gladiu emat. Inuadet. n. eos itolerabilis ipetus pugne vt nihil ad resistendu sufficiat. Deinde pandit hoz malo. ru cam: q. f. passus e penā. pphanis obitā cu latronib' crucifixus. Et cu ad hoc puetu fuerit: sumet fine verbum dispensationis. Persecutoribus aut accidit q a pphetis ff pdicta. Dec igitur dñs p dixit de futuris regioni iudeor: sed discipuli no intelligebat pfunditate dictor: putantes obfutu: pditionis insulu gladijs opus e. vn sequit: At illi dixerunt: Dñe ecce duo gladij hic: At ille dixit eis: Satis e. CHR. Et quide si humano eos volebat vti auxilio nec cetū sufficeret gladij: q si nolebat eos vti hūano sub sidio: etiā duo supuacui sut. THE. Roluit g dñs eos re prehendere quasi no intelligetes: sed dices satis e: eos di misit. Quidā at dicit dñz ironice dixisse: Satis e. q. d. ex q duo sut gladij sufficient nobis ad tantā multitudinē: qta nos debet inuadere. BE. Uel duo gladij sufficiunt ad tes timonium sponte passi saluatoris: vnus q 7 aplis auda. ciā p dño certadi 7 dño virtutē medicadi doceret ineffe: alter q nequaq vagina exēptus: oñderet eos nec totū qd pomere p eius facere defensione pmissos. AM. Uel qz lex referre no veter: fortasse petro duos gladios offerenti satis esse dicit: quasi licuerit vsq ad euāgelu: vt sit in le. ge equitatis cruditio: i euāgelio bonitatis pfectio. Et et gladius spiritalis vt vēdas pñmoniu 7 emas verbū quo mētis penetrallia vestiunt. Et et gladius passionis: vt exu as corpus: 7 imolate carnis exuiss emas tibi sacra cozo na martyrij. Mouet adhuc q duos gladios discipuli p tulerūt ne forte vnū noui: vnū veteris testamēti sit: quib' aduersus diaboli armamur insidias. Deinde dicit dñs: Satis est: q si nil desit ei quā vtriusq testamenti doctrina munierit.

Et egressus ibat fm consuetudinem in mon te oliuari. Secuti sunt aut illi 7 discipuli. Et cu p uenisset ad locū dixit illis: Orate: ne itretis in teta tionē. Et ipe auulsus e ab eis quantū iactus e lapi dis 7 positus genibus orabat dices: Pater si vis trāffer calicē istum a me. Verū tamen non mea vo lūtas: sed tua fiat.

BE. Tradēdus a disciplo dñs pfecti secessus locū quo

facilime reperiri possit adit. vn sequit: Et egressus ibat scdz p sue. i. mō. oli. Ciry. De die nāqz puer sabab bier solymis: obscura vero nocte succedere in mōte oliuaz: cu suis puerabat discipulis. vn subdit: Secu. sut aut. i. 7 ol. BE. Pulchre aut sui co:poris mysterijs ibutos i mōte oliuaz discipulos educit: vt oēs in morte sua baptizati sanctū spūs charismate pfirmados esse designet. THE. Post cenā at nequaq inertia 7 iocus 7 somnus occupa dñz: s. oio 7 doctrina. vn sequit. Et cu pue. ad lo. d. illa Orate ne itretis in ten. BE. Impossibile qdē e humanz aiaz no tētari: vn no ait: Orate ne intrēini: s. orate ne itre tis i tētationē hoc e ne tētatio vos supet vltima. Ciry. Sed ne solis verbis eis pdesset: pcedēs paululu oratu vn sequit. Et ipe auul. e ab eis qm iact' e lapidis: vbiq uenies cu semoti orate: vt discas q aio attero 7 corde q eto colloquēdū e cu deo sublimi. Non aut qst egēs alioi suffragij pñbus insisterat: qd e oipoteūssima virt' pñs: s. vt discam' no eē i tētatiōib' dozmītādū: s. mag' oionē iustitēdū. BE. Sol' ē orat' p oib' q sol' erat passus' p oib' significas tū oionez suā qm 7 passionē a nra dultare. AVG. de que. euan. Auulsus ē autē ab eis qm iact' lapidis taq typice admonuerit: vt i cu dirigeret lapidē i. vlt ad ipm pduceret intētiōem legis q scripta erat in lapide. GRE. nifenus. Quid aut sibi vult flex' genuū de quo dicit post. gen. ora. hūanus qdē vsus ē. pnos terre suppli care maiorib': scō oñdētes fortiores eā q rogāt. Palā ē aut humanā nāz nihil hie deo pdignū. Et iō bonozū signa q iuicē exhibem': fatētes nos humiliores eē respē ctu excellētie primū: trāspūsim' ad obsequiā icōpabulis nē vn ille q nros lāguozes portauit: ac p nobis itercessit p hoiez quē supsit genu flectit orādō: faciēs nō eē supbiū oiois tpe: s. p oia hūilitati pfo: mādū: qz deus supbiore sistit: orat at humilib' grāz. CHR. Quilibet aut ars ver bis 7 opib' oñdit ab eo q docet: qz g dñs venerat docere nos qlibet vtutē: ob hoc eadē dicit 7 facit. vn qz iusserat vbiis orare: ne intrerēt i tētationē: hoc ē ope docet. BE. n. Dices: Pzi si vis trāf. ca. istū a me. No dicit: Si vis. qz ignorās an pzi placeret. neqz. n. magis ardua cognitio ē ac cognitioē paterne substantie quā ipe sol' pspicaciter no uit s. illd. Sic nouit me p: ego noui pēz: neqz hoc tēz qst respuēs passionē. Qui. n. pminat' ē discipulo volenti ei' passionē ipedire vt sathanā cū vocaret post multa p conia: qliter crucifigi nolebat. Cur igit ita dicit ē: cōlato res quantū erat audire: q deus ineffabilis: q quēlibet in tellectū trāscēdit voluit vteqz subire virginē: lac sūgere 7 humana queqz pati. Qm g fere incredibile erat qd erat futuz: pmo qdē misit pphetas hoc nūciātes: postea ipse idutus carne veniens vt nō phāasma putaret: pmitit car nē ferre nāles defect' e: surire: sūire: 7 dozmire: laborare: affici: 7 anxari: ob hoc 7 recusat mortē verā hūanitatez demonstrās. AM. Dicit g: Si vis trāffer a me calicē istū qd hō mortē recusat: qst de' sniaz suā suās. BE. Uel trāfferi a se calicē postulat. no qdē timore patiēdi: sed mia pōis populi: ne ab illo bibat calicē ppinatū. vn 7 signat' nō dicit: Trāffer a me calicē: s. calicē istū: hoc ē populi inde ozū: q excusatiōez ignorātie hie nō pōt: qd me quidē van cūnant. DION. Alexādrius. Uel q dicit: Trāffer calicē istū a me nō ē hoc: nō adueniat mibi: nisi. n. aduenerit trāfferri nō poterit. Igit vt sensu iā presentē: cepit affici 7 trāstari 7 quasi iā ppiquāte eo dicit: Trāffer calicē hunc. Sicut. n. q pzeierit: nec intacte ē nec pmanēs: sic 7 saluatoz: leuiter inuadētez tētationē flagitat pelli: 7 hoc ē nō in trare in tētationē: qd cōsulit eē orandū: pfectissimus aut modus tētatiōis euitandī manifestatur cū dicitur. Uerū tamē nō mea voluntas: sed tua fiat. deus. n. in expertus ē maloz. Vult aut nobis bona largiri supra id quod petimus vel intelligimus: ergo perfectam voluntatem pario quā ipse nouerat: petis fortiri effectuz: que eadē ē 7 tua se cunduz deitatez. Renuit aut impleri humanā voluntatez

quam dicit suaz: paterna voluntate minoris. **ATHA.** Semini enī hic velle ostendit: alterū quidez humanum quod ē carnis: alterū vero diuinū: humanitas. n. ob carnis fragilitates recusat passionē: sed diuinus eius affectus affectanter eam subijcit: eo qd non esset possibile eū detinere a morte. **GRE.** nisenus: Appollinaris autē asserit qd xps nō habuit in terrenam naturāz propriā voluntatē sed solū in xpo ē voluntas dei: qui de celo descendit. Dicit ergo quā voluntatē vult dñs nequaq̃ euenire: Neq̃ enīz dicitas aufert ppriāz voluntatē. **BE.** Appropinquas ē passioni saluatoris: infirmantiū in se vōce z sumpsit: vt cū hoc immet quod fieri volumus: sic per infirmitates petāz: mīz: vt non fiat quatenus per fortitudinē parati simus: vt voluntas p̄dicioz nōstri ētra nostrā voluntatē fiat.

Apparuit autē illi angelus de celo cōfortās eū. Et factus in agonia plūius orabat. Et factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. Et cū surrexisset ab oratione z venisset ad discipulos suos: inuenit eos dormientes p̄ tristitia. Et ait illis: Quid dormitis? Surgite z orate: ne in t̄ctis in tentationem.

THEO. Ut nobis innotesceret orationis virtus: quatenus cū in aduersis p̄ponam orans dñs ab angelo cōfortat: vt dicit: Apparuit autē illi angelus de celo cōfortās eū. **BE.** Alibi legim⁹ qd angeli accesserūt z ministrabāt ei. In documento ergo vtriusq̃ nature angelī: z ei ministras: z cū p̄fortasse dicunt. Creator. n. creature sue nō eguit p̄sidio: sed homo factus: sicut pp nos tristis ē: ita pp nos p̄fortat. **THEO.** Quidā autē dicit: qm apparuit ei angelus gloriā eū z dicens: Domine tua ē virtus. tu nāq̃ potes contra mortē z infirmū genus humanū liberare.

CHRY. Et qd nō phantastice sed vere nostrā carnē suscepit: vt approbet dispensationis veritatē: z opilet hereticos: oza: queq̃ humana sustinet. Sequitur. n. Et factus in agonia plūius orabat. **AM.** Hōzēt pleriq̃ hoc loco: qui tristitia saluatoris ad argumētū inolite potius a principio q̃ susceptē ad tps infirmitatis inclinant. Ego autēz non solū excusandū non puto: sed nūq̃ magis pietatem eius maiestatemq̃ de miror. Minus. n. ptulerat mihi: nisi meū suscepisset affectū. Suscepit. n. tristitia meā vt mihi suā leticiam largiret. Confidenter tristitia nomino: quia crucē p̄dico. Debit ergo dolore suscipere: vt vinceret. Neq̃. n. habet fortitudinis laudē qd stupore magis vulneraz tolerat qd dolorem. Nō ergo voluit crudire: quēadmodū mortē: z qd est amplius: future mortis mesticiam vinceremus. Doles ergo dñe non mea: sed tua vulnera. Infirmatus ē. n. pp delicta nostra: z fortasse tristis ē ideo qd post ade lapsus tali transitu nobis erat ex hoc seculo recedēdū vt in mōt eēt necesse. Nec illud distat a vero. Sz tristis erat p̄ persecutoribus suis quos sciebat i malis sa crilegij penas daturus. **GRE.** xliij. moza. Appropinquante ē morte nostre mētis in se certamen expressit: qui vīm quandā terroris ac formidinis patimur: cum per solutionem carnis eterno iudicio propinquamus nec imerito: quoniam anima post pusillūz hoc inuenit quod i eternum mutare non possit. **THEO.** Quod autē humane nature foret p̄missa oratio: non autem diuine vt dicunt arriani. patet ēt ex eo quod subdit. Sequit. n. Et factus. eius sicut gutte sang. decurrentis in terram. **BE.** Nemo sudore hūc infirmitati deputet: qd contra naturam est su dare sanguinē: sed potius intelligat per hoc nobis declarati qd effectus iam sue p̄cis obtineret: vt s. fidem discipulorū quam terrena adhuc fragilitas arguebat: suo sanguine purgaret. **AVG.** in sentent. prosperi. Orans etiam cum sudore sanguineo dominus significabat de corpore suo toto quod ē ecclesia manatura martyria. **THEO.** Et hoc p̄ouerbialiter dicitur de eo qui vehementer su-

dauit: qd sudauit sanguinem. Volens igitur euangelista innuere qd grossis sudor guttis maderat: sumit guttas sanguinis ad exemplum. Post hoc autē innuens discipulos dormientes p̄ tristitia improperat eis: simul admonens vt orarent. Sequit enīz: Et cū surrexisset ab orati. z venisset ad discipulos inuenit eos dormientes p̄ tristitia. **CHRY.** Erat enim intempestus noctis: z discipulorum oculi p̄ angustia p̄mebant: z erat somnus non torporis: sed meroris. **AVG.** de concor. euangelist. Non autē expressit hic lucas quōta oratione dominus ad discipulos venerit: nihil tamen hoc mattheo z marco repugnat. **BE.** Demonstrat autē dominus consequenter: qd p discipulis orauerit: quos monet orationum suarum vigilando: z orando existere participes. Sequitur enim. Et ait illis: Quid dormitis? Surgite z orate ne in t̄ctis in tentationem. **THEO.** Hoc ē ne a tentatione superent. Hoc enim est non inducti in tentationem: non demergi ab ea. Vel simpliciter nos iubet orare: vt tranquilla sit nostra vita: nec immergamur in aliquod molestum. Diabolicum enīz est z superbum quēq̃ se in tentationem precipitare vnde z iacobus non dixit. Ingitte vos in tentationes: sed cum incideritis: omne gaudijz estimare: de inuito voluntarium facientes.

Adhuc eo loquēte: ecce turba: z qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedeat eos: z appropinquauit iesu: vt oscularetur eū. Iesus autēz dixit illi: Iuda osculo filiū hoīs tradis? Uideres autē hī qui circa ipsum erāt qd futurū erat: dixerūt ei. Domine: si percutimus in gladio: Et percussit vnus ex illis serui principis sacerdotū: z amputauit auriculā eius dexteraz. Respondens autē iesus ait. Eunite vsq̃ huc. Et cū tetigisset auriculā ei sa nauit eū. Dixit autē iesus ad eos q venerant ad se principes sacerdotū z magistratū templi z seniores. Quasi ad latrones existis cū gladijs z fustib⁹. Cū quotidie vobiscū fuerim in templo nō extendistis manus i me. Sed hec est hora vestra z potestas tenebrarum.

GLO. P̄missa oratione christi: subijciunt de eius produtione: qua a discipulo proditur. Dicitur enim. Adhuc eo loquente ecce turba z qui vocabatur iudas vnus de duodecim antecedeat eos. **CIRYL.** Dicit autē q vocabatur iudas: quasi nomē eius habens expositū: addit autē vnus de. xij. ad significantiā nequitie proditoris. Nā qui honoratus fuerat eque apostolis factus ē occasionis causa in xpm. **CHRY.** Sicut enim insanabilia vulnerū nec austeris medicamentis obediūt: nec demulcentibus sic anima vbi semel est captiuata: z si ipsa dederit cuiq̃q̃ peccato: nullū emolumentū ex admonitionibus consequetur: z quod iude accidit a proditōe non cessant: quū omnimodo doctrine esset a xpo cohibitus. vnde sequitur: Et appropinquauit iesu vt oscularetur eum. **CIRYL.** Immemor enīz glorie xpi: putauit forsitan posse latenter agere: ausus precipuū dilectionis signum: organūz efficere doli. **CHRY.** Non autē discedendū est a fratribus admonitione: quāq̃ nihil propter nostra verba cueniat: nam z rīauli z si nullus hauriat fluunt: z si forsitan non persuaseris hodie: poteris forsitan cras. Piscator enim per totaz diez vacua trahens rethia circa sero piscem capit. vnde dominus: z si sciret iudam non conuertendum: non desistit facere: que sua intererat. Sequitur enim: Iesus autēz dixit ei Iuda osculo filiū hominū tradis? **AM.** Per interrogationem pronūciandū puto: quasi amantis affectu corripit proditores. **CHRY.** Propriū autē nomen ponit: qd magis dolentis erat z reuocantis qd p̄uocati ad iram.

AM. Dicit autem Osculo tradis hoc est amoris pignore vulnus infligitur: et pacis instrumentum moribus irrogas: Seruus dominus: discipulus. prout magister: electus auctor. CHRYS. Non autem dicit: Tradis magistrum tuum: dominum tuum benefactoris: sed filium hominis. Hoc est mansuetus et mitis: qui si non esset magister et dominus: quia in tam suauiter erga te gessit: non esset a te prodendus. AM. Magna o domine significatio patris: magna disciplina virtutis: et ipsius proditoris aperitur et adhuc patientia non negatur. Ostendit deum quem prodideret: deum occulta manifestat. ostendit quem traderet: deum dicit filium hominis: quia caro non diuinitas comprehenditur. Illud in plus confutatur ingratus qui eum tradiderit: qui cum esset dei filius. propter nos filius hominis esse voluisset. quod propter te suscepit ingratus quod tradis hypocrita. AVG. Hoc ergo dominus cum traderetur primo dixit quod ait lucas: Iuda osculo si. hominibus. Deinde quod mattheus: Amice ad quid venisti. Deinde id quod iohannes memorat. Quis queritis. AM. Osculat? est autem cum dominus non quo simulare nos doceat: sed ut neque proditoris refugere videretur: et plus afficeret proditoris cui amoris officia non negaret. THEO. Zelantur autem discipuli et gladios euaginat. vnde sequitur. Quidem autem hi qui circa ipsum erant quod futurum erat: dixerunt ei. Domine si percussimus in gladio. Sed qualiter habent gladios: quia mactauerant agnum: et a mensa discesserant. Alii autem discipuli querunt an percuterent: sed petrus ubique feruens pro domino persuasionem non expectat sed percussit seruum pontificis. vnde sequitur. Et percussit vnus ex illis seruum. prout in. sacer. et amputa. auricu. eius dexteram. AVG. de con. euan. Qui percussit filium iohannis petrus erat quem autem percussit malchus vocabatur. AM. Eruditus. n. in lege petrus promptus affectu: qui sciret phisees reputatum ad iusticia quod sacrilegos peremisset: percussit principis seruum. AVG. de con. euan. Deinde lucas dicit: Respondeo autem iesus ait. Sinite vsque huc. Et hoc est quod mattheus commemorat: Conuertere gladium tuum in locum suum. Nec moueat quasi paratus sit: quod lucas hic dicit dominum respondisse: Sinite vsque huc: quasi post istam percussione ita dictum fuerit: ut placuerit ei vsque huc factum: sed amplius fieri noluerit: cum in verbis que mattheus posuit: intelligat potius totum factum quo vsus est gladio petrus domino displicuisse. Illud enim verum est: quod cum interrogassent dicentes. Domine si percussimus in gladio: tunc respondit: Sinite vsque huc. i. non vos moueat quod futurum est: permittendi sunt huiusmodi progredu hoc est ut me apprehendat et impleant que de me scripta sunt. Non. n. diceret. Respondens autem iesus: non ad interrogationes eorum responderet: non facto petri. Sed inter moras. verborum interrogantium dominum: et illius respondens: Petrus auditate defensionis percussit. Sed non potuit simul dici que simul fieri potuerunt tunc sicut dicit lucas sanauit eum: qui percussus erat. Sequitur enim et cum tetigisset auriculam eius sanauit eum. BEDA. Numquam pietatis sue dominus obliuiscitur. Illi iusto morte interfuit iste persequentis vulnera sanat. AM. Sed cum dominus vulnere crucientis dederit: mysteria diuina subiecit: ut seruus principis mundi non nature conditio: sed culpe auris vulnus exciperet: qui non audisset verba sapientie. Aut si petrus volens percussit aurem: docuit quod aurem in spem habere non deberet: quam in mysterio non haberet. Sed quare petrus: quia ipse ligandi et soluendi adeptus est petreus. et ideo tollit gladio spiritali aurem interiorem male intelligentis. Sed dominus ipse refundit auditum demonstrans et ipsos si peruerant posse sanari qui in passione domini vulnerati sunt: eo quod opere peccati fidei mysterijs ablatur. BE. Vel seruus iste populus est iudeorum: principibus sacerdotum idebitur macipat officio: quod in passione domini dextera auriculam. i. spiritalem legis intelligentiam perdidit: que. f. auris: Petri gladio deciditur: non quod ille sensus intelligentiam audientibus tollat: sed diuino ablatu iudicio negligentibus pandat. Vnde eadem dextera auris in his qui in eodem populo crediderunt diuina dignatione pristino est restituta officio. Sequitur. Dixit autem iesus ad eos qui venerant

ad se principes sacerdotum et magistratum templi et seniores. Quasi ad laironem exiit cum gladio et fustibus. CHRYS. Accesserunt. n. nocte timentes multitudinis impetum: et dicit: quid vobis opus erat his armis in eum qui vobiscum est semper: et hoc est quod sequitur. Cuius quoniam vobiscum fu-erim in templo non extenditis manus in me. CHRYS. Ubi non icalpat dominus preces iudeorum: quod non sibi mature paruauerat istas mortis: sed arguit eos quod temere opinati sunt eum se inuasisse ipso iusto: ac si dicat. Tunc non cepit me perire: nolens enim: et nec nunc possitis: nisi me sponte reitris subiret: regibus manibus. vnde sequitur. Sed hec est hora vestra id est paruus tempus concessum est vobis excedende in me vestre superbie patre votis meis fauente. Dicit etiam quod hoc potestas est tenebris data. i. diabolo: et iudeis insurgendi in christum. Et hoc est quod subdit. Et patet tenebris. BE. q. d. Ideo aduersus me in tenebris congregamini: potestas vestra qualis contra lucem mundi armamentum tenebris est. Queritur autem quomodo iesus principes sacerdotum: magistratus templi: et seniores qui ad se venerant alloqui dicatur: cuius apud alios euangelistas non ipsos videmus: verum in atrio capite expectantes ministros ministris perhibeant. Sed huius contrarietati respondetur: quod illi non per se ipsos: sed per eos quos miserunt ad apprehendendum christum in sue iussionis potestatem venerunt. COPREHENDENTES autem eum: duxerunt ad domum principis sacerdotum: petrus vero sequebatur eum a longe. Accenso autem igne in medio atrii: et circumfidentibus illis: erat petrus in medio eorum. Quis cum vidisset ancilla quedam sedente ad lumem: et cui fuisset intima dixit. Et hic cum illo erat. At ille negauit eum dicens. Mulier non noui illum. Et post pusillum alius videns eum dixit. Et tu de illis es. Petrus vero ait. Homo non sum. Et interuallo facto quasi hore viuis: alius quidem affirmabat dicens. Vere et hic cum illo erat: et galileus est. Et ait petrus: Homo nescio quid dicat. Et continuo adhuc illo loquente cantauit gallus. Et conuersus dominus respexit petrum. Et recordatus est petrus verbi domini: sicut dixerat: quia peris usque gallus cantet ter me negabis. Et egressus foras petrus fleuit amare. AMBRO. Non intellexerunt infelices mysterium: venerati sunt tam clementem pietatis affectum: quod etiam hostes suos non passus est vulnerari. Dicitur enim: Comprehendentes autem eum: duxerunt ad domum principis sacerdotum. Cuius legimus teneri iesum: caueamus ne perueniamus eum teneri finem diuinitatem: et inuitum quasi infirmum: tenetur enim et ligatur finem corporis veritate. BE. Princeps autem sacerdotum capiam significat: qui filius iohannes erat pontifex anni illius. AVG. de con. euange. Sed primo ad annam ductus est: eo quod capite: sicut iohannes dicit: quod ad capiam: ut mattheus dicit. Marcus autem et lucas non meminerunt dicunt pontificis. CHRYS. Ideo autem ducitur ad domum pontificis: ut de consensu principis sacerdotum singula queque facerent. illuc enim omnes conueniunt christum preloantes: magnus autem seruus: petri ostenditur qui non aufugit: cum alios fugientes vidisset. Sequitur enim. Petrus vero sequebatur eum a longe. AM. Bene a longe sequebatur iam proximus negatur: neque enim negare potuisset si christo proximus adhaesisset: sed in hoc se reuerendus quod dominum non reliquit: etiam cum timeret metus nature est cura pietatis. BE. Quod autem ad passionem cunctum dominum a longe sequitur petrus: significat ecclesiam secuturam quod est imitatura passionem domini: sed longe differenter. ecclesia. n. pro se patitur: at ille pro ecclesia. AMBRO. Iam autem in domo principis

episcopis sacerdotum ignis ardebat. unde sequitur: Accen-
 autes igne in me: atq; 7 circū. il. erat pe. in me. corp. Accen-
 su petrus vt calefaceret se: q; clauso domino calor men-
 tis iam in eo refrigerat. **CHRY.** Tradite enīz erāt pe-
 tro clauēs regnī celoꝝ: credēda erat ei populorū innume-
 ra multitudo: quē esset inuoluta peccatis. Erat autē petrus
 paulo dūzio: sicut truncata serui principis sacerdotū de-
 clarat auricula. Hic igit tam dur? tanq; seuerus: si donūz
 non peccandi fuisset adeptus: quē venia cōmissis popu-
 lis donaretur: quēz diuina pudentia permisit: q; primo
 spē laboraret in peccatū: quō erga peccantes dūzio sen-
 tentiaꝝ pprijs calūs intuitu temperaret. 7 cū se calefacere
 vellet ad prunas: accessit ad eū puella de qua sequitur: Quē
 cuz vidisset ancilla quedāz sedentē ad lumē: 7 eūz fuisse
 inuolūta dixit: Et hic cū illo erat. **AM.** Quid sibi vult q;
 primo eūz prodit ancilla: cū viri vtiq; magis potuerint eū
 recognoscere: nisi vt iste seipsum peccare in nece domini vi-
 deret: vt 7 iste seipsum redimeret per domini passionē. Pe-
 trus autē pditus negat: malo enīz negasse petrus q; domi-
 num fessisse. unde sequitur. At il. nega. di. Mulier non
 noui illū. **CHRY.** Quid ais o petre: Uox tua repente
 mutata ē: os enīz plenū fidei 7 amoris: nec tū mulier s; pu-
 ellā ostendit: non tibi flagella: nondū sūt admota tormē-
 ta: qui te interrogat: nullus ē eoꝝ qui auctoritate sui possit
 formidine incutere p̄sentī. mulier te simplici voce inter-
 rogat: 7 loquitur nec proditiua cōfessioꝝ: nec tū mulier s; pu-
 ella ostendit: vile mancipiūz. **AM.** Sed ideo negauit
 petrus q; promissis incaute: non negat in mōte: nō in tem-
 plo: nō in sua domo: s; i pretorio iudeoꝝ. Ibi negat: vbi
 iesus ligatus est: vbi veritas non ē. Negans autem dicit:
 Non noui illū. temerariūz quippe erat: vt diceret quia nō
 erat eum: quē mens humana non potest p̄prehendere:
 nemo. n. nouit filiūz nisi pater. Rursus secūda vice negat
 xpm. Sequit. n. Et post pusillū alius videns eum dixit.
 Et tu de illis es. **AVG.** de concoꝝ. euange. Intelligitur
 aut q; in hac secūda negatione a duobus est compella-
 tus: ab ancilla. f. quāz cōmemorat matheus 7 marcus:
 7 ab alio quē cōmemorat lucas. Hoc ergo quod hic lu-
 cas dicit: 7 post pusillum iam egressus erat tanquā petrus
 7 primum gallus cantauerat vt marcus dicit. Jam redie-
 rat: vt quemadmodū dicit iohannes: ad focum stans itēz
 negaret: De qua negatione sequit. Petrus vero ait o ho-
 mo non sum. **AM.** Maluit enim se negare: q; christum
 aut quā videbat negare christi societatem: vtiq; se nega-
 uit. **BEDA.** In hac autē negatione petri dicimus nō so-
 lum ab eo negari christum qui dicit eū non esse christum
 sed ab illo etiam qui cuz sit negat se esse christianū. **AM.**
 Tercio quoq; interrogatur. Sequitur enim: Et inter. ra.
 qua. ho. vnus: alius qui. affir. di. Vere 7 hic cuz illo erat
AVG. de concoꝝ. euangelī. Quod matheus 7 mar-
 cus dicunt post pusillum: q̄tum esset hoc temporis mani-
 festat hic lucas dicendo: Et intervallo facto q̄si hoc vni-
 de hoc autem intervallo tacet iohannes. Itē quod mathe-
 us 7 marcus non singulari sed plurali numero enūciā-
 eos qui cum petro agebant: cum lucas 7 iohannes vnum
 dicant: facile est intelligere: aut pluralem numēz pro sin-
 gulari vsitata locutione vsurpasse matheum 7 marcum:
 aut q; vnus maxime tanq; qui eum viderat affirmabat: ce-
 teri autem securi eius fidem petrum simul vigeant. Itēz
 vero illud quod matheus ipsi petro dictum asseuerat.
 Nonne te vidi in orto: Marcus autem 7 lucas inter se il-
 los de petro locutos: aut sententiā intelligimus tenuisse
 eos: qui compellatū dicit petrum. tantum enīz valet qd
 de illo coram illo dicebat: q̄tum si illi diceret: aut vtroq;
 modo dictum: 7 alios hunc: alios illum modum comme-
 morasse. **BE.** Subdit autem. Nam 7 gali. ē. non q; alia
 lingua galilæ: atq; alia loquerent hierosolymite: q; vtriq;
 fuerunt hebrei: sed q; vnaqueq; p̄uincia 7 regio suas
 habendo p̄prietates: vsitatum loquendi sonum vitare

non possit. Sequitur 7 ait pe. o homo nescio quid dictis.
AM. Doc ē sacrilegia vestra nescio: sed nos excusam?
 iple non excusauit. Non. n. satis est inuoluta responsio cō-
 fidentis iesum: sed aperta confessio. 7 ideo petrus non de
 industria respondisse sic inducitur: quia postea recorda-
 tus est 7 tamen fleuit. **BE.** Solet autē sacra scriptura
 sepe meritorū causarum per meritorū designare t̄pū. vn-
 de petrus qui mediā nocte peccauit: ad gallicantūz peni-
 tuit. Sequitur. n. Et cōti. il. ad hoc lo. gal. cantauit. Quia
 quod in tenebris obliuionis errauit: vere lucis rememo-
 ratione correxit. **AVG.** de concoꝝ. euang. Galli autē can-
 tūz post trināz negationem petri intelligimus: sicut mar-
 cus expressit. **BE.** Hunc gallūz mystice opinoꝝ aliquem
 doctozum intelligendū: qui iactantes 7 somnolentos in-
 crepat dicens: Enigilate iusti: 7 nolite peccare. **CHRY.**
 Admirare autē curāz magistrū: quia cuz vincit eēt mul-
 ta vtebatur p̄uisione erga discipulūz quem nutu erigēs
 ad lachrymas prouocauit. Sequit. n. Et conuersus dñs
 respexit petrus. **AVG.** de concoꝝ. euange. Quod quo-
 modo accipiendū sit diligentius considerandum ē. Dicit
 enim matheus. Petrus. n. sedebat: foris in atrio. quod
 non diceret: nisi illa cū domino intus agerentur. Simili-
 ter 7 in eo quod dixit marcus. Et cuz esset petrus in atrio
 deorsus: ostendit non solūz in interioribus: sed et in supe-
 rioribus gesta que dixerat. Quomodo ergo respicit domi-
 nus petrū facie corporali: Quapropter mihi videt illa
 respectio diuinitus facta. Et sicut dictū est: Respice 7 ex-
 audi me: 7 conuertere domine libera animāz meā: ita dī-
 ctū arbitror. Conuersus dominus respexit petrum. **BE.**
 Respiciere namq; ei? misereri ē: q; nō solūz cū agitur peni-
 tentia: vep. et vt agat del. misericordia necessaria ē. **AM.**
 Deniq; quos iesus respicit: plorat delictū. unde sequitur.
 Et recordatus ē petrus verbī dñi qd dixerat. Quia pus
 q; gallus cantet: ter me negabis. Et egressus foras petrus
 fleuit amare. Quare fleuit: quia errauit vt homo: lachry-
 mas eius lego: satisfactionē nō lego. Laurent lachryme de
 lictūz: quod voce pudor est cōfiteri. Negauit primo 7 se-
 cūdo 7 non fleuit: q; adhuc nō respexerat dominus. Ne-
 gauit tertio respexit eūz iesus: 7 amarissime fleuit: 7 tu si
 venias vis mereri illuc lachrymis culpāz tuā. **CHR.**
 Non autēz audebat petrus palā flere: ne a lachrymis de-
 prenderetur: sed foras exiens lachrymabatur. flebat
 autēz nō propter penā: sed q; dilectum negauerat: quod
 molestius erat ei quolibet supplicio.

Ut viri qui tenebant illum: illudebant ei cedē-
 tes. Et relauerūt eum: 7 pcutiebāt faciem eius. Et
 interrogauerunt eū dicentes: Prophetiza. Quis
 est qui te percussit: Et alia multa blasphemantes
 dicebant in eū. Et vt factus est dies: conuenerunt
 seniores plebis 7 principes sacerdotūz 7 scribe: 7
 duxerunt illum in concilium suū dicētes. Si tu es
 christus: dic nobis: Et ait illis. Si vobis dixero
 nō credetis mihi: si autē 7 interrogauero nō respō-
 debitis mihi: neq; dimittetis. Et hoc autē erit fili-
 hominis sedēs a dextris virtutis dei. Dixerūt autē
 omnes. Tu ergo es filius dei: Qui ait. Vos dicitis
 quia ego suz. At illi dixerunt. Quid adhuc de-
 sideram? testimoniū. Ipi. n. audiūm? de ore eius.

AVG. de con. euang. De petri tentatione: qui inter dñi
 contumelias facta ē: nō cōde o: dine oēs narrant. Nā illas
 pmo cōmemorat matheus 7 marcus: deinde petri tēta-
 ones. Lucas vero explicauit prius tentationēz petri: de-
 inde dñi cōtumelias dicens: Et vi. qui tene. eūz: illude. et
 cedentes. **CHRY.** Celi 7 terre dñs cesus sustinet: 7 pa-
 titur impioꝝ ridicula: formāz nobis patientie p̄bens.

THEO. Necno dñs pphetaz vt pseudo ppha de ludii: Sequit. Et vela. cū 7 pcu. fa. eius 7 iter. cū di. Pro pph. no. quis ē q te percussit. **BEDA.** Dec quasi in ptume liaz faciebāt eius qui seia populis ppham voluit haberi. Sed tūc qui cesus est colaphis iudeoz: cedit ē tunc blasphemis falsoz xpianoz. Uelauerūt autē cū: nō vt eo rū ille seclera nō videat: s; vt a se ipsi faciē eius abscondant. **BEDA.** Autē 7 iudei: 7 mali catolici cum reprobis actibus exacerbantes: qsi illudētes dicūt: Quis ē qui te percussit? Dū ab illo suas cogitantes 7 opera tenebra rū cognosci nō estimāt. **AVG.** de con. euan. hēc autē in telligūt passus dñs vsq; mane in domo principis sacerdotū: quo prius adductus ē vnde sequit. Et vt fa. ē dies educ. scilicet ple. 7 prin. sacer. 7 scri. 7 iure. cū in cōst. su. di. Si tu es xps dic nobis. **BEDA.** Non veritatē deside rabāt: sed calumniā pparabāt. Si qdē xpm hoiez tūmō de stirpe dauid venturū sperantes: hoc ab eo querebant: vt si diceret: Ego suz xps: calumniarent q sibi arroget regā ptātes. **THEO.** Ipse vero sciebat eoz pcoridia q q nō crediderant operibus multominus sermonibus crederent. vnde sequit. Et ait illis: Si vob. dix. nō cre. mibi. **BEDA.** Sepc. n. dixerat se xpm eē: puta cū dixerat: Ego 7 pater vnū sumus: 7 cetera talia: Si autē intro. non rñ. mī. neq; dimittet. Interrogauerat. n. eos qūo diceret xps filiū eē dauid: cū dauid i spu dñz suū illū vocauerit: vepz illi neq; dicēti credē neq; interrogatū rñdere voluerūt: qz at semē dauid calūniari querebāt plus ē qd audiri. **Sequitur.** Et hoc autē erit si. ho. se. a dex. vir. dei. **THEO.** q. v. Nō ē vobis de cetero ipse fmonū 7 doctrine: sed de incepa iudiciū ipse erit: cū vid. bñta me filiū hois sedēte a dextris virtutis dei. **CIRYL.** Cū autē de deo sessio dī atq; thronus: regā 7 vniuersis pūcipās dignitas de signat. Nō. n. putabamus tribunal quoddā positū ē cui credamus innitī dñm oluz: s; nec oīo dextrū vel sinistrū eē penes oluinā nām. ppriū. n. ē co pōzū figura: 7 locus 7 sessio. Qualiter autē paris honoris: paris qz pcessus fili us videbit cē: si nō ē fm nām filiū: nālez in se pprietatem hñs pñs. **THEO.** Hoc igit audientes timere debebāt: sed illi post hēc vba magis insaniūt. vñ sequit. Et ait oēs Tu q es fi. dei. **BE.** q se filiū dei dixerat: acceperūt in eo qd ait. Et si. ho. se. ad dex. vir. dei. **AM.** Dñs autē maluit se regē pbare q diceret: vt cōdēnādī cām hñe non possint: qd obiciūt hoc fatent. **Sequit.** Qui ait: Vos di. qz ego suz. **CIRYL.** Hoc autē dicēte xpo: succensuit phariseoz cohors vsurpās ignominie voces: vñ sequit. At il. dix. Quid adhuc des. testi. ipi enim audi. de ore eius. **THEO.** Ex quo patet q inobediētes nulla pmoda ferūt reuelatis sibi secretionibus: sed maiorē penā acdunt pp qd talia oportet eis esse occulta. **CA. XXIII.**

Surgens oīs multitudo eoz duxerūt illū ad pilatū. Leperūt autē illū accusare dicētes. Hūc iuenim subuer tētē gentē nrāz: 7 pbibētē tributa da ri cesari 7 dicētē se xpm regē eē. **Pila** t autē interrogauit eū dicēs: Tu es rex iudeoz? At ille respondēs ait: Tu dicis. Ait autē pilat ad prin cipes sacerdotū 7 turbas: Nihil inuenio cause in hoc hoie. At illi inualescebāt dicētes cōmouit po pulum docens per vniuersam iudeam incipiens a galilea vsq; huc.

AVG. de con. euan. Postq; ppleuit lucas narrando petri negationē: recapitulauit q cū dño gesta sūt circa ma ne: cōmemorās qdā que alij tacuerunt: atq; ita cōtexuit narrationez: similia alij narrans cū dicit. Et sur. oīs mul. eo. dux. il. ad pilatū. **BE.** Ut ipleret fmo iesu quem de sua morte predixit: Tradet genibus. f. Romanis. nā pi

latus romanus erat: eūq; romani i iudeā pñfide mlieris. **AVG.** de con. euan. Deide apud pilatū gesta sic narra. Leperūt autē eū accusare dicētes: Hūc inue. subuer. gen. no. 7 pbi. tri. da. celsa. 7 di. se. ch. re. eē. Hoc manebat 7 marcus nō dixerūt: cū tñ diceret q eū accusabāt: sed ille ē ipa crimia q falso obiecerūt apuit. **THE.** Cū dicit aduersant veritati. Nō. n. dñs prohibuit dare consil: sed magis dare iussit. Qualiter autē pplm subuertebat: an vt regnū aggredere: sed hoc ē incredibile cūctis qz volent multitudinē tota eū in regē eligere sciens fugit. **BEDA.** Duobus autē dño obiectis. f. qz 7 tributa cesari dari pbi buerit: 7 se xps regē diceret: potuit fieri vt illud qd dñm nus ait. Reddite que sūt cesaris cesari: et pilatū adfice tigerit. Ideoq; cām hāc qsi apertū iudeoz. mendacium parupēdēs ioli qd nesciebāt: de regni vrbō interrogā duz putauit. **Sequit.** Pila. autē inter. eū di. Tu es rex iudeoz? **THE.** Mibi vī q hoc a xpo qstierit contempnū obiectū criminis substantando. q. v. Tu paup: humilissim dus: cui nullus adiutor: accusaris de regni ambitione: ad qd opus ē multoz adiutor: 7 sumptū. **BE.** Eodē aut vrbō pñditi: quo 7 principibus sacerdotū rñdet. vt ppa snia p dñet. **Sequit.** At il. rñ. ait: Tu dicis. **THE.** Nūc cū nihil aliud faueret eoz calūnie recurrūt ad dñmōz subsidia. **Sequit.** At il. inq. dicēs: Cō. popo. do. p. vni. iude. inci. a gal. vsq; huc. q. v. Peruerit populum nec in vna pte tñ: sed a galilea incipit: hucusq; puenit transiēs p iudeā: puto autē eos nō abiq; cā meminisse galileoz: vo lentes incutere timorē pilato. Galilei. n. scīmanici fuerūt: 7 noua tētares: qualis fuit iudas galilens: cuius in dñb apostoloz sit mēto. **BE.** His autē verbis nō illum: sed se accusant. Docuisse. n. populū 7 a pristini tps ignamia do cendo cōmouisse: talisq; actu totā terrā promissionis per transisse nō criminis sed iudiciū ē virtutis. **AM.** Accusatur autē dñs 7 tacet: qz defensione non indiget: amē: aut defendi q timent vinci. Nō qz accusationē tacendo cō firmat: sed despiciet non resellendo. Quid ergo timent: q nō ambit salutem: solus vim suā. p dicit: vt acqrat oīum. **Pilatū** autē audiēs galileā interrogauit si hō ga lileus eēt. Et vt cognouit q de herodis ptāte eēt: remisit eū ad herodē: qz tpe hierosolymis erat il lis diebus. Herodes autē viso iesu gauius ē valde. Erat. n. cupiēs ex multo tpe videre eū: eo q audī ret multa de eo: 7 sperabat signum aliquod videre ab eo fieri. Interrogabat autē eū multis sermoni bus. At ipse nihil illi rñdebat. Stabant autē punci pes sacerdotū 7 scribe cōstanter accusantes eum. **Sprenit** āt illū herodes cū exercitu suo: 7 illū i diuinā veste alba: remisit ad pilatū. Et facti sūt am ci herodes 7 pilatus in ipsa die. nāz antea inimici erant ad inuicem.

BE. Pilatus de pmissa accusatione nō interrogauit dñm ratus: sed ipm magis nacta occasiōe cupit ab eo iudicando libez reddere: vñ di. Pilatus autē audi. galileā interro. si hō gal. eēt. Et ne cōtra eū quē infōntē 7 pp. iū dīam traditū cognouerāt: sniam dare cogere: herodē cū misit audiēdū: vt ipse potius eū qui eius patre tetrarcha existerat: vel absolveret: vel puniret. **Sequit.** Et vt cogn. q de hero. ptāte eēt remi. eū ad hero. q tpe hiero. erat illis diebus. **THEO.** In hoc sequit legē romanā: que iubebat quēlibet ap pncipe sue iurisdictionis condēnari. **GRE.** x. mo. Chūstī autē famā herodes expio: are vo luit: cū eius miracula videre concupuit. **Sequit.** Dñs. autē vi. te. ga. ē val. Erat. n. eu. ex mul. tem. vi. illū. **THE.** Non tanq; lucraturus qdē vilitatis ex eius aspectu: sed patiens nouoz cupidinē credebāt videre quēdā extrane um hoiez: de quo audierat q sapiens 7 mirificus eēt. vñ sequitur

sequit. **Et qd audi. mul. de il. 7 spe. sig. ali. vi. ab eo fieri.** Volebat enim audire ab eo quid diceret: 7 ideo interro-
gat eum quasi derisorie se habens ad ipsum 7 cum subannas
Sequit. Interro. aut illi multis sermonibus. **Iesus qd** cum
ea rone peregit: 7 qui teste dauid suos sermones in iudi-
cio disponit: pñt ee iudicauit in talibus hñc silentiū. **Ser-**
mo. n. platus ei cui nihil proficit: 7 denationis fit causa.
vñ sequit. Et ipse nihil ei respondebat. AM. Tacuit 7
nihil fecit: qz nec illius credulitas merebatur videre diui-
na. Et oñs lactantia 7 declinabat: 7 forte typice in herode
oñs impij significans: qd si legi nō crediderūt 7 pphetis: mi-
rabilia xpi opera in euangelio videre nō possunt. GRE. r. mo.
Hoc ē audietes nos oportet addiscere: vt quo-
tiena auditores nostri nostra volūt quasi laudādo cogno-
scere nō aut sua pueria mutare oio taceamus: ne si ostenta-
tionis studio verbū dei loquimur: 7 illoz que erat culpa
esse nō desinat: 7 nra que nō erat fiat. Multa aut sūt qd au-
ditis aium pñt: maxie si auditores nri 7 temp laudant
qd audiūt: 7 nunq qd laudāt sequunt. GRE. r. mo. In
quisitus ē redempto: tacuit: expectat: miracula adhibere
contēpit: se seqz apud se in occultis retinēs eos quos ex-
teriora querere 7 petere: ingratos foris reliquit: magis eli-
gēs aprea superbientibus despiciē: a nō credentibz va-
cua voce laudari. vñ sequit. **Sta. aut pñt. sacer. 7 scri.**
con. accu. cum: spze. aut il. hero. cū exer. suo: 7 illu. indu.
veste alba 7 remi. ad pilatū. AM. Nō ociosus qd veste
alba induit ab herode: immaculatē tribuēs indicia passi-
onis: qd agnus dei sine macula cū gloria mudi peccata su-
sciperet. THEO. Tu tñ considera qd per ea que facit di-
abolus ipedit: cogit derisiones 7 obprobria in xpm:
ex quibz declarat qd oñs seditiosus nō sit alioquin nō de-
rideret plebe reddita suspecta: 7 nouitatibus gaudente.
Missio aut xpi a pilato ad herodē fit amicitie cois exor-
diū quasi pilato nō usurpāte sibi subditos ditiōi herodis
vñ subdit. Et fa. sūt ami. he. 7 pi. in ipa die: nam ante ini-
erant ad inuicē. Attende diabolu vbiqz coniūgentez dis-
iuncta: vt xpi pagat necē. Trubescamus qd nos: si causa no-
stre salutis nec amicos in pprio federe cōseruem. AM.
In typo ē herodis atqz pilati: qd amici ex inimicis p Jesu
xpm facti sūt: 7 plebis israelis 7 populi gētilis figura ser-
uat: qd per oñi passionē vniūsqz sit futura pcoria: ita tñ
vt pñt populus nationū capiat dei verbū: 7 ad popu-
lum iudcoz fidei sue deuotionē trāsmittat: vt illi quoqz
gloria maiestatis sue corpz vestiāt xpi qd ante de pexerat
BEDA. Vel hoc herodis 7 pilati fedus significat: qd
gentiles 7 iudei genere 7 religione 7 mente dissidentes: in
christianis persequendis consentiunt.

Pilatū aut cōuocatis principibus sacerdo-
tis 7 magistratibus 7 plebe: dixit ad illos. Obtū-
listis mihi hunc hominē: quasi auertentē populū
7 ecce ego corā vobis interrogās nullā cām inue-
nio in hoie isto: ex his in quibus eū accusatis. Sz
neqz berodes. Nā remisi vos ad illuz: 7 ecce nihil
dignū morte actū ē ei. Emendatū ergo illū dimittā-
tam. Necessē autē habebat dimittere eis per dies
festum vñum. Exclamauit aut simul vniuersa tur-
ba dicens. Tolle hunc: 7 dimitte nobis barrabaz
Qui erat ppter seditionē quādā factā in ciuitate 7
homicidiū missus in carcerē. Itēz aut pilatū lo-
cutus est ad eos: volens dimittere iesu. At illi suc-
clamabant dicētes. Crucifige crucifige eū. Ille at
tertio dixit ad illos. Quid enīz mali fecit iste. Nul-
lam causam mortis inuenio in eo. Corripā ergo
illū: 7 dimittam. At il i instabāt vocibus magnis
postulantes vt crucifigeretur: 7 inualecebant vo-

ces eoz. Et pilatū adiudicauit fieri petitionē eoz
Dimisit autem illis eum qui propter homicidiū
7 seditionez missus fuerat in carcerem quem pete-
bant. Iesum vero tradidit voluntati eozum.

AVG. de con. euan. Rediens lucas ad ea que apud p-
sidē gerebant. vñ de digressus erat vt narraret qd apd he-
rodē actū ē ita dicit: Pilatū aut cōuoc. pñt. sacer. 7 ma-
7 ple. di. ad eos: obtū. mi. hñc ho. qsi auer. po. 7 ec. ego
co. vo. inter. nul. cau. inue. in ho. isto ex his in qui. eū ac-
cusatis. Dic intelligimus eū ptermississe quēadmodū a
dño quesierit: quid accusatoribus responderet. AM. Dic
pilatū xpi absolutū iudicio: crucifigit ministerio. ad he-
rodē mittit: ad pilatū remittitur. vñ sequit. Sed neqz he-
naz remisi vos ad illū: 7 ecce nihil dignū morte actū est
ei. Et si vterqz reū non pronūciat: ob metuz tñ aliene cru-
delitatis studiis pilatū obsequit. THEO. Duo ergo
viroz testimonio iesus insons onditur. iudei vero qz ac-
cusabant nullū testē obtulerūt: cui credere oporteret. Vi-
de ergo qūo superet veritas: Iesus tacet: 7 testant inimici
clamāt iudei: 7 nullus eoz attestatur clamoribus. BE.
Pereant ergo scripta que tanto post tpe ptra xpm pposi-
ta: nō illum apud pilatū magice artis accusatū: sed ppo-
nentes apud dñm pfidie 7 falsitatis accusandos ee dēmo-
strant. THEO. Lentus ergo pilatū nec satis apud ve-
ritatē leuatus: qz timebat accusationes subiungit. Emen-
dātū ergo illū dimittā. BE. q. d. flagris illum 7 ludibz
quātū iubetis afficiā: dummodo innoxii sanguinē nō si-
tiatis. Sequit. Necessē at habe. dimitt. eis p di. festū vñū.
Necessē habebat non iperialis legis sanctione: sed annua
gentis cōsuetudine deuictus: cui per talia gaudebat pla-
cere. THEO. Romani enīz iudeis pcesserāt fm leges
7 ritus proprios cōuersari. Dos aut patris erat iude-
is petere damnatos a principe: sicut a saule ionathan peti-
uerunt. vñ de 7 de eoz petitione nunc subdit. Excla. autē
si. vni. tur. di. Tolle hūc 7 dimitt. no. bar. qd erat p p sed. qñ
daz factā in ciui. 7 homi. mis. in carcerē. AM. Non ime-
rito homicide absolutionē petūt: qui flagitabat inno-
centie exitiū: tales leges hz iniquitas: vt qd oderit inno-
centia scelus diligat. In quo tñ nois interpretatio spēm dat figu-
re: barrabas. n. patris filius latine dicit. Illi ergo quibz
di. Uos ex pte diabolo estis: vero dei filio: patris sui filiū
idest antichristū prelaturi ee p dunt. BE. Veret aut iude-
is vsqz hodie sua petitiō: qz. n. datā sibi optiōe: p iesu
latronē: p saluatore interfectore elegerūt: merito salutem
vitāqz pdiderūt: 7 latrocinijs se ac seditionibus intantū
subiecerūt vt 7 patriā 7 regnū suū pdiderit. THE. Sic qd
gens olim sancta furit ad cedendū: pilatū gentilis cedē
phibet. Sequit. n. Itēz aut pila. locu. est ad il. vo. di. iesu
At il. succla. di. Cru. cru. eū. BE. Pessimo. n. genere mor-
tis occidere innocentē: hoc ē crucifigere desiderant. Pen-
dentes. n. in ligno crucifixi clauis ad lignū pedibus ma-
nibusqz cōfixis. pducta morte necabant: ne dolor citius
fineret. Uez a dño electa erat mors crucis quā diabolo
superato: tanq tropheū in frontibus fidelū erat positu-
rus. THE. Tertio aut pilatū xpm absoluit. Sequit. n.
Ille aut ter. dixit ad il. Quid enīz mali fecit iste: nul. cau.
moz. inue. in eo. Cor. qd. 7 dimittā. BE. hñc corceptōez
qua populo satisfaceret: ne vsqz ad crucifigendū saluato-
rem seuirent: pilatū querebat: non solū obtulisse: sed ee
deridendo 7 flagellādo exhibuisse: verba ioannis testan-
tur. Quia vero totā accusationē quā aduersus dñm detu-
lerunt: sollicita interrogatione videbant euacuata: tandē
ad solas preces conuertūt. vñ sequit. At il. insta. vo. ma.
postu. vt cru. 7 inua. vo. eoz. THE. Tertio clamant cō-
tra xpm: vt per trinā hñc voce: suā ee occisionem christi
approbēt: quā petendo extorserūt. Sequit enīz. Et pila.
adiu. fieri peti. eoz: dimi. aut eum il. qui pp homi. 7 sedi-
mis. sue. in car. ic. ve. tradi. volun. eoz. CHRY. Puta,

bant enim hoc se posse astruere q̄ iesus veterius esset latrone 7 adeo neq̄: vt neq̄: pro pietate: neq̄: pro festi p̄rogatiua deberet liberari.

Et cū duceret eū apprehenderūt simonē quēdā cyrenensem venientē de villa: 7 ipso fuerūt illi crucez portare post iēsū. Sequebat̄ aut̄ illū multa turba populi 7 mulierz: que plangebāt 7 lamentabātur eūz. Cōuersus aut̄ ad illas dixit iesus: Fite hierusalem: nolite flere sup̄ me: sed super vosipsas flete 7 sup̄ filios v̄ros. Quia ecce venient dies in quibus dicet̄: Beati steriles: 7 ventres q̄ non genuerūt: 7 vbera que nō lactauerunt. Tunc incipient dicere montibus: cadite sup̄ nos: 7 collibus operite nos. Quia si in viridi ligno hec faciunt: i arido qd̄ fiat. Ducebāt̄ at̄ alij duo neq̄: cū eo: vt interficerentur.

GLO. Posita p̄dicatione christi: puenienter agit de eius crucifixione cū dī. Et cū duceret eū apprehēderunt simonē quēdā cyrenensem venientē de villa: 7 imposuerūt ei crucē portare post iēsū. **AVG.** de con. euan. Joānes aut̄ narrat q̄ iesus baiulabat sibi crucē. vnde intelligit̄ q̄ ipse sibi portabat crucē cū exiret in eū q̄ dī caluarie locū. Simon aut̄ in itinere angariatus ē: cui data est portanda crux vsq̄ ad locū: nullus. n. alioz acceptabat crucē baiulare: eo q̄ lignum detestabile putabāt: 7 iō simoni cyreneco quasi in quandā iacturā ipso fuerūt crucē portare quā alij recusabāt. Hic adiple illud isaię: Cuius principatus sup̄ humerz eius. principatus. n. christi ē crux eius pp̄ quā fm̄ apostolū deus eū exaltauit. Et sicut i signū dignitatis alij balthēu alij mirā portā: sic 7 dñs crucē. Et si in quires inuentes nō aliter in nobis regnate iēsū: nisi per asperitates: quo fit vt delictiosi inimici sunt xpi crucis.

AM. Chritus ergo crucē baiulās: iam tropheū suū victor attulit crux sup̄ humeros iponitur: q̄ siue simon siue ipse portauerit: 7 xps in hoīe: 7 homo portauit i christo. Nec discordant euangelistaz: snie qñ cōcordat mysteriorū. Et bonus ordo nostri p̄fectus ē: vt prius crucis sue trophea ipse erigeret: deinde martyribus traderet erigendū. Nō iudeus ē qui crucē portat: sed alienigena atq̄ peregrinus: nec p̄cedit: sed sequit̄: iuxta hoc qd̄ scriptū est: Tollat crucē suā 7 sequatur me. **BE.** Simon aut̄ obediens cyrene heres interpretatur. vnde p̄ cū populi gentis designatur: qui quondā peregrini 7 hospites terraz nūc obediēdo facti sūt dei heredes. De villa aut̄ simon egrediens: crucē portat post iēsū: cū paganis ritibus dērelictis: vestigia domine passionis obediēter amplectitur. Villa. n. grece pagos vocatur: a qua pagani nomē trahūt.

THEO. Vel ille tollit crucē xpi qui venit a villa. i. dī mittit hūc mūdū 7 opera eius: in hierusalem. i. in sup̄naz libertatē redēs. Ex hoc et nō modicū sumitur documētū. Qui. n. ad modū xpi magister est: debet ipse prius tollere crucē: 7 timore dei propriā carnē cōfigere: 7 sic subditis 7 obediētibz eam iponere. Sed aut̄ xpm et multitudinē plebis 7 mulierz. nam subdit. Sequebatur aut̄ illū multa turba populi 7 mulierz: que plangebāt 7 lamentabātur eūz.

BEDA. Multa quidē turba crucē dñi: sed non vna eadēq̄ mēte sequebat̄. Nā populus qui eius morte ipetrauerat: vt morietez lenus aspiceret: mulieres vero vt morietuz ploraret. Nō aut̄ ideo solus mulierz plactus sequebatur: q̄ nō ē innumeris viroz cetus de eius erat passiōe mestissimus: sed q̄ femine quasi cōteptibilio: sexus liberius poterat qd̄ senserat ostentare. **CIRY.** Amans etiā lachrymarū ē semper sexus femineus 7 mentez hñs flexibilē ad pietatē. **THEO.** Per hoc et significabatur q̄ multitudo magna iudeoz et post crucez iura credēs in iēsū. Sed 7 mens infirma que significatur per feminā: si sumpta cordis contritione per penitentiaz flet: seq̄

tur iēsū propter nostram salutem afflictum. Fletū aut̄ mulierz per cōpassionē. Cum aut̄ qui vltro patitur flere nō oportet: sed magis ei applaudere: 7 ideo eas flere vtat. Sequit̄. n. Cōuersus aut̄ iesus ad illas dixit. Fite hierusalem: nolite flere sup̄ me. **BEDA.** Cuius. i. cita reuerctio mortē solucere pōt: cuius mors 7 oēm mortē 7 ipsaz mortis destructura ē auctore. Notādum autem cū filias hierusalem appellat: q̄ nō sole que cū eo venerant a galilea: sed 7 eiusdez vrbis ciues ei mulieres adheferunt.

THEO. Dādāt de plorantibus cū in futura mala p̄spectū intēdere: 7 super illis flere. Sequit̄. n. sup̄ vosipsas flete 7 super filios vestros. **CIRY.** Significans in futuro mulieres liberas ēē oibandas: nam irruēte bello in terra iudeoz: cuncti simul peribunt magni 7 parui: vñ sequit̄. Quia ecce venient dies in quibus dicent̄: beate steriles: 7 ventres qui non genuerūt: 7 vbera que non lactauerūt.

THEO. Cū. n. femine crudeliter suos affabunt filios 7 venter qui p̄duerat flebiliter: iterato recipiet genitum.

BEDA. In quo die ventura a romanis obsidione 7 captiuitatis ipsi significat de quibus sup̄a dixit. Ue pregnantibus 7 nutriendis in illis diebus. Naturale est aut̄ imminente captiuitate hostili alta vel abdita quib̄ abscondantur hoīes refugia querere. vñ sequit̄: Tunc incipient montibus dicere. Cadite super nos: 7 collibus operite nos. Refert. n. iosephus insistentibus sibi romanis: certant iudeos cauernas montū collūq̄ petisse ipsi cas: pōt. n. q̄ beatificandas dicit steriles de his intelligit̄ q̄ vtrolibet sexu se castrauerunt pp̄ regnū celoz: montibus collibusq̄ dicit: cadite super nos: 7 operite nos: cū q̄libet sue fragilitatis memores ingruente tentatione articulo: sublimium quocumq̄ viroz quesserint exemplis mortis 7 precibus defendi. Sequitur. Quia si in vi. li. bēta. in. ari. quid fiet. **GRE. xxi. mo.** Se lignum viride: 7 nos lignū aridū dixit: q̄ ipse in se vim diuinitatis habuit nos vero q̄ puri hoīes sumus: lignū aridū appellatur.

THEO. quasi dicat iudeis: Si ergo in me lignū fructiferum iugiter virēs taliter seuterūt romani: quid non aut̄ tabunt erga vos populi dico quasi lignum aridum p̄uatum qualibet viuificante virtute: nec vllum fructum ferentem. **BE.** Vel quasi oibz diceret. Ego qui peccatum non feci: lignū vite appellatus sine igne passionis a mundo nō exeo: qd̄ putas eis inanē tormentū qui sum fructibus vacui. **THEO.** Mala aut̄ opinioem de omino innuere volens diabolus: et latrones faciebat crucifigi cum eo. vnde sequitur. Duce. autem 7 alij duo neq̄ cum eo vt interficerentur.

Et postq̄z venerūt in locum q̄ vocat̄ caluarię: crucifixerūt eum: 7 latrones: vnum a dextris: alterum a sinistris

CATHA. vbi corruptū ē genus humanū: ibi xps p̄ prius: corpus exposuit: vt vbi seminata ē corruptio: ibi dē incorruptio oratur: pp̄ qd̄ in loco caluarie crucifigit̄. Dicitur. n. Et postq̄z vene. in lo. q̄ vo. cal. ibi cruci. com.

Quēz locū doctores iudeoz aiunt esse sepulchrum ade.

BEDA. Vel aliter: foris portā loca erat in quib̄ trācabant capita damnatōz: 7 caluarie. i. decollatōz sup̄ple runt nomen: Et sic pro oīum salute quasi noīne: inter noīos crucifigit̄: vt vbi abundauit peccatū: sup̄abundet 7 gratia. **CIRY.** Non aut̄ ipse vnigenitus dei filius in propria natura qua deus ē: passus ē: que sunt corporis: sed magis in natura terrena. Decet. n. virumq̄ de vno 7 eodē filio dici. f. 7 non pati diuine: 7 passum ēē humanitatis. **EVSE.** Si aut̄ aliter post p̄uersionem cū hoībus euangelicē subito euolaret fugiens mortē ab hoībus cōpararetur phantasmati: 7 quemadmodū si quis incōbustibile quoddā nobis vas: 7 p̄cuīlēs ignis nature vellet ostendere flamme illud traderet: 7 consequenter a flāma illud illesum extraheret. Sic dei verbum volens ostendere

dere instrumentum quo vsus est ad humanā salutem esse
preualens morti mortali expositus ad demonstren-
dā eius naturā: deinde post modicū a morte illud eripu-
it in signū diuine virtutis. Et prima quidē cā mortis xpi
hec ē: secunda vero diuine ptatis oñsio: corpus xpi inha-
bitans: cū. n. antiquitus deificarent hoies cōem exitum
mortis solutos: quos heros et diuos noiabant: docuit
illū solū mortuū verū deū ēē fatēdū: quē b'iaua victorie
morte prostrata decorat. Tertia ratio ē victima pro toto
genere hoīz mactanda: qua oblata tota ptas demonū
perijt: et error: quilibet est sedatus. Est et alia cā salutifere
mortis: vt discipuli oculata fide pspicerēt resurrectionē
post mortē: ad quā ppriā spem erigere docebant: vt mor-
tes pñentes: agone p errores iniret salacriter. **CHRY.**
Non autē sui mortē quā nō habebat: cū sit vīta: sed hoīz
venit psumpturus saluatoz. vñ nō propiā morte corpus
deposuit: sed ab hoibus illatā sustinuit: sed et si egrotauit
set corpus eius: et in resurrectione differēt: in conue-
niens erat eū qd sanare alioz languores hēe propiū co-
pus affectū languoribz: sed et si ab qd aliquo morbo seor-
sum alicubi corpus deposuisset: ac deinde rursus se offer-
ret nō crederet ei de resurrectione differēt: oportet enī
mortē resurrectionē pcedere. Cur ergo resurrectionē palā
quidē pdicaret: clanculo vero moreret: inimicū si latenter
hec euenissent: qd excogitarēt hoies incredulitatis calum-
nias: quōz pateret xpi in mortē victoria: nisi corā oibus
cam patiens p incozruptionē co:poris. pbasset extinctaz
Sed dices: docebat salūe gloriosaz mortē sibi excogitare:
vt euitaret ignominia crucis: sed et si hoc fecisset: suspectū
se reddidisset: quasi nō hñs virtutē contra quālibet mor-
tem. Sicut ergo pugil pñens illū quē hostes obtulerit:
oñditur excellentior oibus: sic oīum vīta ab hostibus il-
latam quā putabāt ēē dīrā et infamē et detestabilez mortē
in cruce suscepit: vt hac interēpta dominū mortis totali-
ter destruat: pp qd nō caput ei amputat vt loannē: neqz se-
ctus ē vt isaias: vt corpus integz et indissolubile mori ser-
uet: et non fiat occasio volentibus ecclesiā diuidere. Uole-
bat et subportare quā incurramus maledictionē: male-
dicam mortē. s. crucis suscipiendo fm illud. Maledictus
homo qui pendet in ligno. In cruce et expās manibus
mori: vt altera quidē manu veterēz populū: altera eos
qui sunt ex gentibus trahat: vtrosqz sibi coniungēs. Mo-
riens etiā in cruce a demonibus expiat acē et ascensū no-
bis parat in celoz. **THEO.** Quia et p lignū mors intra-
uerat: necesse erat vt per lignū exterminaret: et vt oīs per
lignū dolores inuictus transiens pfutaret delectationem
proueniēte ex ligno. **GRE.** n. scens: Sed et figura crucis
a medio cōtactū in quatuor extrema ptia: significat vir-
tutē et prouidentia eius qui in ea pēdit qd virtūz diffūsa
AVG. de q. no. et ve. testamēt: Nō frustra et tale genus
mortis elegit: vt latitudinis: et altitudinis: et lōgitudinis et p-
funditatis: de qd apostolus loqit magister existeret. Nā
latitudo ē in eo ligno: qd transuersus desuper figit: hoc ad
bona opa pñet: qz ibi extēdit manū. Lōgitudō in eo qd
ab ipso ligno vsqz ad terraz conspiciū ē. ibi. n. quodā mō
statu. i. persūtitur et pseuerat qd longanimitati tribuitur.
Altitudo ē in ea ligni parte que ab illo qd transuersum fi-
gitur: sursum versus relinquit: hoc ē ad caput crucifixi: qz
bene speratiū supna expectatio ē. Jaz vero illud ex ligno
qd fixū occultat: vnde totū illud exurget: profunditatem
significat gratuite gratie. **CHRY.** Duos etiā latrones
vtrinqz crucifixi crūt: vt co:z suspicionis fieret pñiceps: vñ
sequit. Et latro vnus a dextris: alī. a sinistris: sed non ita
euenit: nā de illis nō oī. Huius at crux vbiqz honorat: re-
ges diademata deponētes assumūt crucē: in purpuris: in
diademantibus: in armis: in mensa sacrata vbiqz terrarū
crux emicat: nō talia sunt humana. Uidentibus. n. istis q
egerunt strenue arridēt ppriā gesta. his aut pēcuntibz
percunt: sed in xpo totū contrariū. Nā ante crucē oīa me-

sta: vt aut crucifixus ē: oīa clarioza facta sūt: vt noscas nō
purū hoīz ēē crucifixū. **BEDA.** Duo aut latrones cū
xpo crucifixi: significāt eos qd sub fide xpi vel agone mar-
tyrij vel pñetie artioris instituta subeūt: sed qd hec p eter-
na gloria faciūt dexteri latronis: qui aut humane laudis
inuiti: sinistri latronis actus imitantur.

CHRY. aut dicebat: Pater dimitte illis. Non
n. sciūt qd faciūt. Diuidentes vero vestimēta eius
miserūt sortes: et stabat populus expectās: et deri-
debāt eū principes cū eis dicentes. Alios saluos
fecit seipsum saluū faciat: si hic est xps de electus
Iudebāt at ei: et milites accedētes: et acetū offerē-
tes ei dicētes. Si tu es rex iudeozum: saluū te fac.

CHRY. Quia dñs dixerat. Orate p persequētibz
vos: hoc et crucē ascēdens fecit. vñ sequit. Iesus aut dī.
Pater dī. illis. Nō qz nō posset ipse relaxare: sed vt nos pro
psequētibz orare doceret: non solū verbo: sed et opere.
Dicit aut: dimitte eis: si penituerint. fauet. n. penitentibus
si vellēt post tantā nequiciā reatus p fidem diluere. **BE.**
Neqz putandū ē hic eū frustra orasse: sed in eis qd post ei
passionē crediderūt: qd orabat impetrasse. Notādū fa-
ne qd nō pro eis orauit qui filiū dei intellexerūt crucifige-
re: nec confiteri voluerūt: sed pro eis qd nesciebāt quid fa-
cerēt: gelū dei hñtes: sed nō fē sciaz. vñ subdit. Nō. n. sciūt
qd faciūt. **GRECVS.** Permanētes vō post crucē i fide
litare nullus per ignoratiā iuari putabit dignis miracu-
lis sonora voce eū pñcātibz ēē deū. **AM.** Refert qd cōsi-
derare qlis crucē ascēdat: nudū. n. video: talis qd ascēdat:
qd scilicet vincere parat: vt scilicet adiūmēta nō qrat: vict' ē autē
adā qd vestimēta qstuit: vict' ille qd tegumēta deoposuit: et ta-
lis ascēdit: quales nos auctore deo natura formauit talis
in paradiso primus hō habitauerat: talis in paradiso hō
secūsus intrauit. Pulchre aut ascēsurus crucem regalia
vestimenta deposuit: vt scias quasi hoīz passum ēē: non
quasi deū regē: et vtrinqz xps. **ATHA.** Qui et cūctas
conditiones nostras cā nostri suscepit: induit vestimenta
nostra signa mortificationis ade: vt exuat illa et hoīz vice
induat nos vitam et incozruptionem. Sequit. Diuidētes
vero vestimēta eius: miserūt sortes. **THEO.** Forisitan
n. plures co:z egebāt: vel forte magis ad obpobriūz hoc
faciebāt: et ex quadā lasciuia: quid. n. pñciosū inueniebāt
in vestibus? **BE.** In sorte aut gratia dei pñmendata est:
qz cū fors mittit non pñone cuiusqz vel meritis: sed occul-
to dei iudicio cedat. **AVG.** de con. euan. Hoc quidē b're
uiter dictum ē a tribus euangelistis. Ioannes distinctius
hoc explicat: quēadmodū hoc gestū sit. **THEO.** Delu-
dentes igitur hoc agebāt. Nā vbi principes subannabāt
qd dicere oportet d' vulgo. Sequit. n. Et stabat populus
qui. s. petierat eū crucifigi. Spectans. s. finem. Et deride-
bant eū principes cū eis. **AVG.** de con. euan. O
principes dixit nec addidit Sacerdotū: oēs primates ge-
nerali noie cōplexus ē: vt ibi possent intelligi scribe et seni-
ores. **BE.** Qui et nolentes pñent qd alios saluos fecit.
Sequit. n. dicētes. Alios saluos fecit: seipz saluū faciat.
si hic ē xps dei electus. **ATHA.** Dñs aut vere salua-
toz nō saluādo seipm: sed creatura liberādo volebat co-
gnosci saluatoz. Neqz. n. medic? qz sibi medet: medic? ēē
cognoscit: nisi erga languidos artē pñbet: sic dñs salua-
toz exiēs: nō habeat opus salutis: neqz descendendo de
cruce volebat cognosci saluatoz: sed morādo. multo nāqz
maiorē salutē moris saluatoris affert hoibus qd descēsus
de cruce. **GRECVS.** Videns aut diabolus nullū ēē sibi
defensaculū titubabat: et quasi aliud nō valēs tētauit vltē-
rius pñinari saluatori acetū ad bibendū. Sequit. n. Illu-
debāt aut ei et milites accedentes: et acetū offerentes illi.
quod contra seipm facere diabolus ignorabat. Nā ama-
ritudinē ire ex pñuaricatione legis factam qua cunctos

detinebat saluatoz: ptebebat: quā ille sumens consumme-
bat: vt vice acceti vniū det nobis in potū: qd sapientia mi-
scuit. **THEO.** Obtrulerūt autē milites xpō accetū quasi
regi subministrātes. Sequit. n. **Dicēs.** Si tu es rex iude-
orum saluum te fac. **BE.** Et notandū qd iudei vocabulū
christi scripture sibi auctoritate credidū blasphemantes
irrident. Milites vero vtpote scripturaz nesci non chri-
sto. sed regi iudeorum insultant.

Erat autē et superscriptio scripta sup eū lris gre-
cis et latinis et hebraicis: hic ē rex iudeoz. **Unus**
autē de his qui pende bāt latronibus blasphemā-
bat eū dicēs. Si tu es xpō: saluū fac teipm et nos.
Rūdens autē alter increpabat eū dicens. Neqz tu
timeas deū: qz in eadē damnatiōe es. Et nos qdēz
iuste: nā digna factis recipim⁹. **Hic** vero nūbil ma-
li gessit. Et dicebat ad iesum. Dñe memento mei cū
veneris in regnum tuū. Et dixit illi iesus. Amen
dico tibi: hodie mecum eris in paradiso.

THEO. Aliam attende sagacitatē demonis agitatā
in xpō: triplici. n. litteraz figura promulgabat accusatio-
nez iesu: ne. s. quēqz transcurrēt lateat qd ob hoc suspensus
fuerat: qz se regē faciebat. **Dñ.** erat autē et superscriptio scri-
pta super illū litteris grecis: latinis: et hebraicis. **Hic** est
rex iudeoz: per qd significaba: potentissimas gentiū qua-
les erant romani: prudentissimas quales greci: maxime
deū colētes quale fuit iudeoz: genus: subijci debere ipe-
rio xpī. **AM.** Merito autē supra crucez ponit titulus: qz
non humani corporis: sed diuine ptiūs ē regnum quod
h3 christus. Legō titulū regis iudeoz cū legō. Regnū me-
um non ē de hoc mundo. Legō cām xpī super caput eius
scriptā cū legō. Et deus erat verbi: caput. n. xpī. deus.

CIRY. Alter autē latronū eadem cū iudeis cruciabat.
Sequit. n. **Unus** autē de his qui pēdebāt latronibus bla-
sphemabat eū dicēs. Si tu es xpō: saluū fac teipz et nos.
Alter vero refrenabat voces ipsius. Sequit. n. **Rūdens** autē
alter increpabat eū dicēs. Neqz tu timeas deū: qz in eadēz
damnatiōe es. Sed et ppiū reatū confessus ē subdens:
Et nos quidē iuste: nā digna factis recipimus. **CHR.**
Dic fungitur vice iudicis cōdemnatus et incipit de verita-
te censere qui cor: s. pilato per multa tormenta confessus ē
scelera. Quia aliud est homo censor: quem latet intima: et
aliud deus qui mentes penetrat. Et ibi quidē post confes-
sionē pena subsequitur: hic autē cōfessio fit ad salutē: sed
ad xpī pronunciat innoctem: **Hic** vero nūbil mali fecit
q. d. Nouā vide iniuriā: honestatez damnari cū scelere.
Nos viuētes cecidimus: hic mortuos suscitauit: nos ali-
ena sumus furati: hic et sua iubet tribuere. beatus igitur
latro astātes docebat talia differere: quib⁹ alterz increpa-
bat. Sed vt videt extinctos audit⁹ astantiū: redit puenien-
ter ad eū qui nouit pcordia. Sequit. n. Et dicebat ad iesū
Dñe memento mei cū veneris in regnū tuū. **Crucifixum**
aspiciat: et dñm profiteris. cōdemnati vides figuraz et re-
gis pcedēs dignitatē. **Mille** malis imbutus: postulans
iustitiē fontē reminisce tue nequiciē: sed dices: video qdē
apparēs obprobriū: sed intueor latēs regnū et tu aueris
mea publica scelera: et acceptas fidem intentionis occul-
te: **Discipulū** veritatis vsurpauit nequicia: **discipulū** ne-
quiciē nō cōmutabit veritas. **GRE. xvij. mo.** In cruce
clauit manus eius pedesqz ligauerāt: nūbilqz a penis i eo
liberū nisi cor et lingua remanserunt. Inspirāte deo totū
ei obuiat: quod i se libez inuenit: vt iuxta hoc qd scriptū
ē: Corde crederet ad iustitiā: ore cōfiteretur ad salutē
Tres autē virtutes quas apostolus memorat: subito re-
pletus gratia: et accepit latro: et seruauit in cruce. fidem
nāqz habuit: qui regnaturū deū credidit: quē secū pariter
morientē vidit: spēs habuit: qui regni eius adiū postula-

uit qd charitates quoqz i morte sua viuacit tenuit: qd fratē
et collatorem pio simili scelere morientem de iniquitate
sua redarguit. **AM.** Pulcherrimum autē datur affectus
de conuersionis exemplum qd tam cito latroni venia re-
laxatur. Cito ignoscit dominus: quia cito ille cōuertitur
et vberior ē gratia qd peccatio: semper enim dominus plus
tribuit qd rogatur: ille rogabat vt memoz sui eēt. De oīo
autem sequitur. Et dixit illi iesus: Amen dico tibi: hodie
mecū eris in paradiso. **Vita** ē enim esse cū xpō: vbi chri-
stus: ibi regnum **THEO.** Et quemadmodū quisqz reg-
victoriosus rediens ex triumpho optima predaz fert se-
cum: sic et dominus predatus portionē diabolicaz pre-
dazum scilicet latronē ducit secū in paradysum. **CHRY.**
Erat ergo videre saluatoz in medio latronum: trutinam
iusticie trutinantem fidem et infidelitatem. Expulit diabolo
de paradiso adam: christus latronem impulit ante ro-
tum orbem et ante apostolos. nudo verbo sola fide i pa-
radysum introiuit: ne quis post errozes introitum desce-
raret. Attende celeritatem a cruce in celos: a condemna-
tione in paradysum: vt noueris non ad beniuolentiam il-
lius: sed ad clementiam dominum totum fecisse. Et autē
iam facta est bonorum retributio: nunquid superuacua
erit resurrectio? Si enim introduxit latronem in para-
disum: corpus autem eius corruptū remansit foris: liquet
non esse resurrectionem corporum: hec dicunt illi. Sed
caro quē fuit laborum particeps: nunquid priuabitur
premijs: audi paulum dicentem. **Oportet** corrupti-
bile hoc incorruptionem induere: Sed si dominus poli-
licitus ē regnum celorum: introduxit autem latronem in
paradysum: nondum ei retribuit premia. Sed dicunt no-
mine paradysi regnum celorum nominauit: vsuā noie
vtens dum alloqueretur latronez qui nūbil audierat de
arduis documentis. Quidam autem non sic legunt. Do-
die mecū eris in paradiso. sed sic: **Dico** tibi hodie: et con-
sequenter: **Mecum** eris in paradiso. Sed adhuc euiden-
torem solutionem subiungemus. nam medici cum vidēt
aliquem desperatum: dicunt iam mortuus ē. Sic et latro
quoniam non amplius timebatur eius regressus ad per-
ditionem: dicitur paradysum intrasse. **THEO.** Doc-
tamen ē verius omnibus: qd quāuis omnia promissa so-
titi sunt: et latro et alij sancti: ne sine nobis consumere-
tur vt dicitur in epistola ad hebreos: sunt tamen in regno ce-
lorū et in paradiso. **GRE. xvij. mo.** Uel illa rumphea flammea ver-
fantis dicitur: pro eo qd scisset quandoqz venire tempus
vt etiam remoueri debuisset: quando scilicet veniret qui
sue incarnationis mysterio paradysi nobis iter aperiret
CAMBR. Sed et illud soluendum est: quia alij scilicet
matheus et marcus duos conuittantes inducunt latro-
nes: iste vnum conuittant. em: vnum regnantem: fortasse et
iste pū: uittat⁹ eisqz repēte puer⁹ ē. Potuit et de vno plu-
raliter dici: sicut ē illud: In capitis pellibus ambulabāt
Secti sūt: cū solus helyas melioridē habuisset: **Maias** secū
esse doceatur. **Mytice** autēz duo latrones populos pec-
catores significant per baptisum crucifigendos esse cū
christo: quorum dissensio diuersitatem pariter credenti-
um significat. **BEDA.** Quicunqz enī baptisati sumus
in christo iesu: in morte ipsius baptisati sumus: per ba-
ptismum autem cum peccatores essemus ablui mur: sed
alij dum deuz in carne passum laudant: cōtonantur: alij
dum aut fidem aut opera baptisimi habere rennuerūt: eo
no quod accipere priuantur.

Erat autē fere hora sexta: et tenebre facte sunt in
vniuersa terra vsqz in horas nonā. Et obscurat⁹ ē
sol

sol: et velum templi scissus est mediū. Et clamās voce magna iēsus ait. Pater: in manus tuas commendo spiritum meum. Et hec dicens expirauit.

CIRYL. Postq̄ cruci tradiderunt dominū omniū: mundi machina lugebat propriū dominū: et obtenebrata est lux in meridie fm̄ am. vnde dicitur. Erat autēz tere hora sexta: et tenebre facte sunt in vniuersa terra vsq̄ in horam nonam. Quod erat manifestūz indicium q̄ forerent passure caliginem crucifigentium anime. **AVG.** de concor. euangelistarūz. Hoc autem quod de tenebris dictū est: etiā alij duo matheus et marcus contestantur: Addit autēz lucas: Unde facte sunt tenebre: cum subdit: Et obscuratus est sol. **AVG.** tētio de ciuitate dei. Quā solis obscuratiōem non canonico cursu siderum accidisse satis ostendit: quod tunc erat pasca iudeorūz: quod plena luna solenniter agit. Regularis autēz solis defectio: non nisi sine lune contingit. **DION.** ad polycarpūz. Apud heliopoliz enim tunc presentes inopinabiliter soli lunam incidentem videbamus: non enim erat conueniens tempus: et rursus ipsaz a nona hora vsq̄ ad vesp̄eram ad solis diametrum super naturaliter restitutum: tam eclipsim etiā illam ex oriente vidimus inchoatam et vsq̄ ad solarem terminum venientem postq̄ regressiōem rursus non ex eodem defectum et repurgatiōem: sed contrariō fm̄ diametrum factam talia sunt eius temporis super naturalia: et soli christo qui est omniūz causa possibilia.

GREG. Hoc igitur prodigium factūz est: vt pateret q̄ qui mortem susceperat gubernator esset totius creature. **AMBRO.** Sol etiā occidit sacrilegis: vt funesti spectaculūz sceleris obumbraret: tenebre effuse sunt oculis perfidorūz: vt fidei lumen resurgeret. **BEDA.** Volens autem lucas miraculum miraculo adiungere subiungit: Et velum templi scissum est mediūz. Hoc expirante domino factūz est: sicut matheus et marcus contestantur: sed lucas preoccupando narrauit.

THEO. Per hoc autem dominus ostendebat: q̄ nō erant vltimus sanctasancorum inaccessibilia: sed tradita in manus romanoz iniquarentur: et eorum adiutus pateret. **AMBRO.** Velum etiā scinditur: quo duoz populorūz diuisio synagoge prophanatio declaratur. Scinditur velum vetus: vt ecclesia noua fidei sue vela suspendat. Synagoge velamen suspenditur: vt religionis interna mysteria reuelata: mentis cernamur intuitu.

THEO. Per hoc etiā ostenditur q̄ velū quod sequestrabat nos a sacris que sunt in celo dirumpitur: id est dei inimicitia et peccatūz. **AMBRO.** Deinde et vbi assumpte mortalitatis impletus est omne mysterium et immortalitas sola remansit. vnde sequitur: Et clamans voce magna ait iēsus: Pater: in manus tuas commendo spiritum meum.

BEDA. Patres inuocando filioz dei se esse declarat: spiritūz vero commendando: non defectus sue virtutis: sed confidentiaz eiusdem cū p̄e p̄tūz insinuat. **AMBRO.** Caro moritur vt resurgat spiritus. Patri commendatur: vt celestia quoq̄ ab iniquitate vinculo soluerentur et pax fieret in celo: quaz terrena sequerentur. **CIRYL.** hec aut vox edocet q̄ anime sanctorūz non deinceps in inferno clauduntur vt prius: sed apud deum sunt: huius rei facto christo principio.

CATHA. Comendat enīz patri per se vniuersos mortales in se viuificatos: naz sumus membra eius: fm̄ illud apostoli ad galath. Omnes vnū esis in christo. **GREG.** nīcūz: docet autēz querere qualiter in eodem tempore dominus tripartitur seipsūz in viscera terre: vt dixerat phariseis. In paradisu dei vt dixit latroni in manus pa ternas vt nūc dicit. Sed recte considerantib⁹ hoc nec que fione dignūz videtur: naz qui vbiq̄ est per diuinam potentiaz quolibet loco adest. **AMBRO.** Comendatur ergo patri spiritus: sed eūz sit in superioribus: illumi

nat et inferna: vt vniuersa redimantur: et enīz christus oīa et in christo omnia. **GREG.** nīcūz: Alia solutio est q̄ tempore passionis neutram partem humanitatis semel vnita diuinitas diuinit: sed animam de corpore sponte diuinxit: se tamen in vtroq̄ permanentē ostendit. nam per corpus in quo mortē suscepit: confutauit mortis potentiaz: per animāz vero latroni paruū introitūz paradisi. Dicit autēz isaias de superna hierusalem: que a paradiso non est alia: Super manus meas depinxi menia tua. vnde palaz est q̄ existēs in paradiso manus patris in habitabat. **DAMA.** Vel exp̄ctius loquendo in sepulchro erat fm̄ corpus: in inferno fm̄ animāz: sed sicut deus in paradiso cūz latrone: et in throno erat cūz patre et spiritus sancto. **THEO.** Clamans vero alta voce expirauit: quia inerat ei potestas ponendi animāz suāz: et eaz resumēdi. vnde sequitur: Et hoc dicens expirauit. **AM.** quasi dicat. Tradidit spiritūz quia non inuitis amittit. quod enīz emittit: voluntariū est qd̄ amittitur necessariū.

Videns autēz centurio quod factum fuerat: glorificauit deum dicens: Vere hic homo iustus erat. Et omnis turba eoz qui simul aderāt ad spectaculum istud: et videbāt que fiebant: percutientes pectora sua reuertebantur. Stabant autem omnes notius a longe: et mulieres que secute eūz erant a galilea hec videntes.

AVG. quarto de trinitate. Cū post illaz voces continuo tradidit spiritūz: hoc maxime qui aderant sunt mirati: longa enīz morte cruciabantur ligno suspensi. vnde dicit: Videns autēz centurio qd̄ factū fuerat: glorificauit deūz dicens: Vere hic homo iustus erat. **AVG.** de concor. euangel. Non est autēz contrarium q̄ matheus viso terremoto: dicit admiratū centurionē: cū lucas dicat hoc eū admiratūz fuisse q̄ emissa illa voce expirasset ostendens quaz potestates habuit quando moreretur. In eo autēz quod matheus dixit: non solum viso terremoto: sed addidit et his que fiebant integroz locum fuisse demonstratū luce: vt diceret ipsūz domini mortēz fuisse miratūz. Quod autēz lucas et ipse dixit: Videns autēz centurio quod factū erat: in eo genere inclusit omnia que facta erant in illa hora mirabiliter tanq̄ vnūz mirabile factūz cōmōzans: cuius quasi membra et partes erāt omnia illa miracula. Quod autēz alius dixit centurionē dixisse. Vere filius dei erat iste: Lucas autēz ait q̄ iustus erat: putari pōt diuersūz: s3 vel vtrūq̄ dictū a centurione debemus intelligere: et aliud illū: et aliud istūz cōmōzasse: vel fortasse lucas exp̄m̄re voluisse sententiaz centurionis: quomodo dixerit iēsus filioz dei. forte enīz nō eūz vnigenitum equalem patri centurio intellexerat: Sed ideo filioz dei dixerat: quia iustūz crediderat sicut multi iusti dicti sunt filij dei. Iaz vero quia matheus addidit eos qui cūz centurione erant: lucas vero hoc tacuit: non est contrariū: cūz alius dicit quod alius tacet: et matheus dixit. Timuerunt valde. lucas autēz non dixit. Timuit. sed glorificauit deūz: quis non intelligat deūz timendo glorificasse. **THEO.** Nunc autēz videtur effectūz sortiri quod dominus dixerat: Cūz exaltatus fuero: omnia ad me trahaz. Exaltatus namq̄ in cruce attraxit latronem et centurionez: sed et quosdāz iudeorū de quibus sequitur. Et omnis turba eoz qui simul aderant ad spectaculum istud: et videbant que fiebant percutientes pectora sua reuertebantur. **BEDA.** Quod percutiebāt pectora: quia penitentie et lucis indicium est: potest dupliciter intelligi. siue enim eūz cuius vitāz dilexerunt iniuste occisūz dolebant: siue cuius mortēz se impetrasse meminerant: hunc i morte amplius glorificatū tremebant. Notandū autēz q̄ gentiles deū timentes: aperte confessionis voce glorificauit: iudei percutientes solum pectora silentes domum

redeunt. **AMBRO.** O duriora saris pectora iudeoꝝ. Iudex arguit: credit minister: peditoꝝ scelus suū morte cōdemnat: elemēta fugiunt: terra cōcutitur: monumenta reserantur: iudeoꝝ in īmobili duritia manet: oꝝbe pꝛusso. **BEDA.** Unde merito p centurione fides ecclesie designatur: quē dei filiū tacente synagoga pfirmat. Impletur aut quod dominus patri conqueritur dicens. *Elongasti a me amicus et proximus: et notos meos a miseria.* vnde sequitur. *Stabant autē oēs notī eius a longe.* **THEO.** Sed feminaz genus olīz maledictum manet et videt hēc omnia. Sequitur enī: *Et mulieres que secute erant eum a galilea hēc videntes.* Et sic pime resocillantur iustificatiōe aut benedictiōe a passiōe profluente sicut et resurrexione.

Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus: hic non consenserat cōsilio et actibus eorum: ab arimathia ciuitate iudee: qui expectabat et ipse regnum dei. Hic accessit ad pilatū et petiit corpus iesu et depositum inuoluit ī syndone: et posuit eum in monumento exciso in quo non duz quisqꝫ positus fuerat. Et dies erat pasceus et sabbatum illucescebat. Pubesce autem mulieres que eū venerant de galilea viderūt monumentum: et quemadmodū posuit erat corpus eius: et reuertentes pauperunt aromata et vnguenta et sabbato quidem siluerunt secundum mandātū.

GREGVS. fuerat qñqꝫ ioseph occultus christi discipulus deniqꝫ vinculuꝫ timoris rumpens feruentior factus dominicuꝫ corpus turpiter pendens a ligno deposuit: cōparans pꝛeciosam margaritam verborum modestia. Et ecce vir nomine ioseph qui erat decurio. **BEDA.** Decurio vocatur qꝫ sit de ordine curie et officia curie administret: qui etiā curialis a procurando munera ciuilia solet appellari. *Magne ergo ioseph dignitatis apud seculum sed maioris apud deū meriti fuisse laudatur.* vnde seqꝫ: *Vir bonus et iustus: hic non consen. consil. et acti. eorū: ab arimathia ciuitate iudee.* Arimathia ipsa est ramatha ciuitas belcane et samuelis. **AVG.** de concor. euangeli. Dicit autem iohannes qꝫ erat discipulus iesu. vnde et hic subditur: *Qui expecta. et ipse regnū dei.* Merito autem mouet: *Cur ille qui propter timorem occultus erat discipulus: ausus sit petere corpus eius: quod nullus eorum qui eū palaz sequebatur auderet.* Sequitur enī: *Hic accessit ad pilatū: et petiit corpus iesu.* Sed intelligendum ē istūz fiducia dignitatis hoc fecisse qua pꝛeditus poterat familiariter intrare ad pilatū. In extremo autem illo officio funeri exhibendo minus videtur curasse de iudeis: quā solet in dño audiendo eorūz inimicitias deuotare.

BE. Sic igitur per iusticiāz meritoꝝ sepeliendo corpori dominico dignus fuit per nobilitatem potentie secularis illud impetrare. vnde sequitur: *Et depositūz inuoluit ī syndone.* Ex simplici sepultura domini ambitio diuīz condemnatur: qui nec in tumulis quideꝫ possint carere diuīz. **ATHA.** Enomiter etiā agunt qui condunt corpora mortuorū et ea non sepeliunt etiā si sancta sint: quid enī sanctius aut maius domini corpore: quod tamen in monumento posuit est: donec die tertia resurrexit. Sequitur enī: *Et posuit eum in monumento exciso.* **BE.** Scilicet de petra ne si ex multis lapidibus edificatum esset: post resurrectionē suffossis tumuli fundamētis ablatas furto diceretur. In nouo etiā ponī monumento. Nā sequit: *In quo nondūz quisqꝫ positus fuerat: ne post resurrectionē ceteris corporibꝫ remanentibus: surrexisse alius suspicaretur: quia vero sexta die hō factus est: recte dominus sexta die crucifixus humane re*

parationis impleuit arcem. vnde sequitur. *Et erat dies pasceus* qꝫ pꝛatio iterpꝫat quo noie sexta feria appellabāt: qꝫ ea die qꝫ in sabbatū foret necessaria pꝛatio quā vō septimo die requirit pꝛatio ab ope suo: *Sabbato dñs in sepulchro requieuit. vñ seqꝫ.* Et sabbata illucescebat. *Et pꝛa at legimꝫ: qꝫ stabāt oēs notī eiꝫ a longe: et mulieres qꝫ secute erāt eū. hīs qꝫ notis iesu post depositū e.* Cadaver ad sua remeātibꝫ sole mulieres qꝫ arn amabāt funt: *Subsecute qꝫ ponet et spicere cupiebāt.* Seqꝫ. n. Subsecute aut mulieres qꝫ cū ipso venerāt de galilea viderūt monumentū. et quēdā modū posuit erat cor. eiꝫ. vñ. ei tpe pꝛatio minus possent sue deuotiōis offerre. **THE.** Neqꝫ in fide debita adhuc hēbant: sꝫ qꝫ puro hōi aromata et vnguenta parabāt more iudeoꝝ qꝫ talia exhibebāt de iunctis. vñ. seqꝫ. *Et reuer. pauca. aroma. et vnguenta.* **BE.** Sepulchro. n. dñs qꝫ diu licebat opari. i. vsqꝫ ad solis occasūz vnguenta pꝛeparādis erant occupate. *Nā datū aut erat: vñ sabbatū silentiū. i. quies a vespera vsqꝫ ad vesperā suarē.* Seqꝫ. n. Et sabbato qꝫ de siluerūt scōz mandātū. **AM.** Vñ. pꝛa aut iustus xpi corpꝫ sepelit. *Talis. n. ē xpi sepultura que fraudē iniquitatēqꝫ nō habeat.* Merito aut mattheꝫ hīc diuīz dixit suscipiendo. n. diuīz nesciuit fidelis pꝛagrat iustus corpus xpi operit syndone vesti: et tū dñi corpꝫ gloria sua: vt et ipse iustus: si mortuum credidit: operit tamen diuinitatis plenitudine sue: sed et vesti ecclesie in nocentie gratia. **BE.** Ille ē in syndone munda inuoluit iesū qꝫ pura cū mēte suscepit. **AM.** Nec ociose alius enī gelista monumentū nouū dixit: alī monumentū ioseph et enīz tumulus hīs parat qui sub lege sūt mortis. vñ. mortis tumulū suū nō hz. *Que. n. cōcilio tumulo et o solus enīz tumulo includit: qꝫ moꝝ christi et si sit cōs scdm naturā: specialis ē secū dū virtutē.* Bene aut xps in monumento condit iusti: vt iusticie habitatione reseruet monumentū enīz hoc in duricie gentilis petra iustus excidit penetrati verbū vt pꝛideret manationis virtus xpi. *Qui pulcherrime amotus ē lapide.* Quicūqꝫ in se bene bu manerit xpm: diligenter custodiat ne cū pꝛatne veporū die sit ingressus. **BE.** Quod autem dominus sexta die crucifixus: septima ī sepulchro quiescit: significat qꝫ i sexta mundi etate nos pro dño pati: et velut mundo crucifigimꝫ esse ē in septima vero. i. post mortē corporis quidem ī multis: aīe vero cū dño requiescunt: vsqꝫ huc et mulieres sancte. i. anime humiles dilectione seruantes passionē xpi diligenter obsequuntur. et si forte valeant imitari: scilicet curiositate quo ordine sit eadem passio cōpleta pꝛopꝫdunt: qua lecta: audita: recordata: mox ad paradā sepe ra virtutū quibus xps delectetur conuertit: vt futura pꝛasentis vite pꝛasceue et requie beata: tempore resurrectionis occurrere christo valeant cum aromatis spiritūalī actionum.

CA. XXXIII.

Una autem sabbati valde disculo renerunt ad monumentum portantes que parauerant aromata: et inueniunt lapidem reuolutum a monumento: et ingressi non inueniunt corpus domini iesu. Et factum est dum mente confecti essent de isto: ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti. Cum tūmerent autem et declinarent vultum in terram dixerunt ad illas. *Quid queritis: viuētem cum mortuis?* Non est hic: sed surrexit. Recordamini qualiter locutus est vobis cum adhuc in galilea esset dicens. *Quia oportet filiū hoīs tradi in manus hominū peccatoꝝum et cruci*

et crucifigi: et die tertia resurgere. Et recordeate sunt verborum eius: et regressi a monumento nunciauerunt hec omnia illis undecim: et ceteris omnibus. Erat autem maria magdalene et iohanna: et maria iacob: et cetera que cum eis erant que dicebant ad apostolos hec. Et visa sunt ante illos sicut delyramentum verba ista: et non crediderunt illis. Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et prociubens vidit linteamina sola posita: et abiit secus mirans quod factum fuerat.

BEDA. Religiose mulieres non solum in die parasceue sed etiam sabbato transacto. i. sole occidente: mox ut operandi licentia remaneat emerunt: aromata: ut venientes vngerent corpus iesu sicut marcus testatur: preoccupante iam noctis articulo monumentum adire non voluerunt. Et ideo dicitur: Una autem sabbati valde diligulo venerunt ad monumentum: portantes que parauerunt aromata. Una sabbati siue prima sabbati prima est a sabbato: quia dies dominicus post resurrectionem mos christi an appellat. Quod autem diligulo mulieres venire ad monumentum: magni quidem et iuuentudi omnes feruor charitatis ostendit. **AM.** Sed magna omnis hoc loco plerique dubitatio siquidem hic valde diligulo: Mattheus vespere sabbati ad monumentum venisse dixerunt. sed euangelistas de diversis puteis dixisse temporibus: ut primas alias mulierum et alias consicias visiones. Quod autem scriptum est Vespere sabbati que lucebat in prima sabbati resurrectionis: non sicut temperandum est: ut neque mane dominica que est prima post sabbatum: neque sabbato resurrectio facta creditur: nam quomodo triduum completur? Non ergo vespere rascens dies: id vespere noctis resurrexit. Denique grecus Sero dixit. Sero autem et horarum significat in occasu diei et rei cuiuslibet tarditatem: quomodo si dicas: Sero mihi suggestus est. Et ergo et sero tempus noctis profundum vnde et mulieres ad monumentum accedendi habent facultatem custodibus quiescentibus. Et ut scias nocte factum mulieres alie sciunt: alie nesciunt. sciunt que obseruant noctibus et diebus: nesciunt que recesserunt. Nescit maria magdalene sed iohannes: nam eadem et ante scire et postea nescire non potuit. ergo si plures marie: plures etiam fortasse Marie magdalene: cum illud nomen persone sit: hoc sumatur a loco. **AVGVSTINVS** de concordia euangelista. Vel Mattheus a prima parte noctis quod est vespere: ipsa voluit noctem significare: cuius noctis fine venerunt ad monumentum. et hoc ea de causa: quia iam a vespere parauerant: et licebat afferre aromata transacto sabbato. **EVSE.** Iacebat autem organum verbi extinctum: magnum vero lapis claudebat sepulchrum: quasi mors cum dixisset captivum: sed nondum lapso triduo vita se promittit: post sufficientem mortis coniunctionem. vnde sequitur. Et inuenerunt lapidem reuolutum a monumento. **THEO.** Nam angelus reuoluerat eum: ut testatur Mattheus. **ORI.** Amotus est autem lapis post resurrectionem propter mulieres: ut credant resurrexisse dominum videntes monumentum vacuum corpus. vnde sequitur: Et ingressi non inuenerunt corpus domini iesu. **CYRIL.** Cum igitur non inuenissent corpus christi quod resurrexerat: dicebantur diversis cogitationibus et propter amorem christi et adhibitis sollicitudinem meruerunt visionem angelicam. Sequitur enim: Et factum est dum mente consternare essent de isto: ecce duo viri steterunt iuxta illas in veste fulgenti. **EVSE.** Iocunditatis et gaudij indicia salutare resurrectionis et fulgentes amicitie prestantes. Moyse enim plagas egyptijs preparans in flamma ignis angelum perspexit: sed non tales visi sunt mulieribus in se-

pulchro: sed mites et hilares: quales decebat conspici in regno et gaudio domini. Et sicut in passione eclipsatus est sol: merore et angustie signa promens crucifigentibus filium dei: ita angeli vite ac resurrectionis precones habitus salutiferi festi candidati designabant. **AMB.** Sed quomodo marcus unam iuuenem in albis sedentem: mattheus unum: iohannes et lucas duos angelos in albis sedentes visos esse memorauerunt. **AVG.** de concordia euangelista. Possumus intelligere unum angelum visum a mulieribus: et secundum Marcum et Mattheum: ut eas ingressas in monumentum accipiam scilicet in aliquod spatium: quod erat aliqua materia communium ante illum saxum sepulchri locum: atque ibi vidisse angelum sedentem a dextris: quod dicit Marcus. deinde intus ab eis dum inspiceret locum in quo iacebat corpus domini: visos duos alios angelos stantes: sicut dixit lucas locutos ad earum exhortandum animum: et edificandam fidem. vnde sequitur: Cum time. au. et declina. vul. in ter. **BEDA.** Sancte mulieres astantibus sibi angelis non in terra cecidisset: sed vultum dicitur in terram declinasse: nec quoniam sanctorum legimus tempore dominice resurrectionis: vel ipsi domino vel angelis sibi visis terre perstratum adorasse. vnde mos obtinuit ecclesiastici: ut vel in memoria officii vel in nostre spei resurrectionis omnibus dominicis diebus et toto quinquagesimo tempore non flexis genibus: sed declinatis in terram vultibus oremur. Non erat autem in monumento qui locus est mortuorum: quod illi qui ad vitam resurrexerat a mortuis. Et ideo subdit: Dixerunt ad illas. scilicet angeli ad mulieres. Quid queritis vivam cum mortui non habent? sed resurrexit. Die autem tertia sicut ipse inter discipulos tam viros quam feminas predixit resurrectionis sue triumphum celebravit. vnde sequitur: Recordati. quali locum. et vo. cum adhuc in galilea esset dicens: Quia oportet filium hominis. tra. in manus hominis. pecca. et cruci. et tertia die resurgere. Die namque parasceue hora. ix. spiritum tradens vespere sepultus: mane prima sabbati resurrexit. **ATHA.** Poterat siquidem statim suscitare corpus a morte. Sed dixisset aliquis et nequaquam fuisse: vel non plene mortem ei inheuisse: et fortasse si resurrectio domini dilata latuisset in corruptionis honorem. Ut igitur corpus ostenderet mortuum unius interpellationem dei passus est: et tertia die corpus suum incorruptum demonstravit. **BEDA.** Uno etiam die in sepulchro et duabus noctibus iacuit: quia lucem sue simple mortis: tenebris duple nostre mortis adiunxit. **CYRIL.** Instruite autem mulieres angelorum assantibus accelerantes ea regulerunt discipulis. vnde sequitur: Et recordeate sunt verborum eius. Et egressi a monumento: nunciauerunt hec omnia illis undecim et ceteris omnibus. Namque femina que quondam mortis fuit ministra: venerandum resurrectionis mysterium prima percepit et nunciat. Adeptum est igitur femineum genus: et ignominie absolutio: et maledictionis repudiatio. **AM.** Mulieribus autem docere in ecclesia non permittitur: sed domini viros suos interrogant. Ad eos ergo femina mittitur qui domestici sunt. Que autem fuerint he mulieres ostendit subdixit: Erat autem maria magdalene. **BEDA.** Ipsa est soror lazari. Et iohanna: vxor cuse procuratoris herodis. Et maria iacob. i. mater iacob minoris et ioseph. Et communiter de alijs subditur: Et cetera que cum eis erant que dicebant ad apostolos hec. Ut enim perpetui reatus apud viros mulier obprobrium non sustineret: que culpam viro transfuderat: transfudit et gratiam. **THEO.** Est autem naturaliter incredibile mortalibus resurrectionis miraculum. vnde sequitur: Et visa sunt ante illos sicut delyramentum verbaliter: et non credebant illis. **BEDA.** Quod non tam illorum infirmitas quam nostra ut ita dicam: futura firmitas fuit. Ipsa namque resurrectio illis dubitantibus per multa argumenta monstrata est: que dum nos legentes agnoscimus: de eorum dubitatione soludamur. **THE.** Per hoc audies tollit moras: et va-

dit ad monumentum: quia nec ignis nouit moras in gestus materie. vnde sequitur: Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum. **EVSE.** Solus enim ipse credit fectus pre ceteris: sedulum se promebat passum circūspiciens dominum. vnde sequitur: Et procumbens vidit sola linteamina posita. **THEO.** Cū autē ad monumentū fuisset: hoc primo cōsecutus est: vt miraretur que p̄t ab ipso vel ab alijs deridebatur. vñ seq̄t: Et abiit secū mirās quod factum fuerat id est apud se mirans rei euentū: quāliter sola linteamina derelicta fuere corpore mirra peruncto: vel quantam opportunitate habuisse sur vt semotum inuoluta dimittens circūstantibus militibus corpus auferret. **AVG.** de concor. euangelista. Intelligitur autem hoc lucas recapitulando posuisse de petro: tunc enī cucurrit petrus ad monumentum quando iohannes cū tantummodo mulieribus precipue a maria magdalene nūciatum eis fuerat de corpore ablato. postea autem facta sunt hec de visione angelorum. Ideo autē lucas petrum solum commemorauit: quia illi primitus maria nūciauerat. Item potest mouere q̄ petrum non intrantem: s̄z procubentem dicit lucas sola linteamina vidisse et discēsisse mirantem: cum iohannes dicat ita se linteamina vidisse posita: et seipsum post petrum intrasse. Sed intelligendum est petrum primo procubentem vidisse: quod lucas commemorat: iohannes tacet. post autē ingressus est ante quā iohannes intraret. **BEDA.** Juxta intellectum vero mysticum per hoc q̄ mulieres valde diluculo veniūt ad monumentum: datur nobis exemplum: discēsisse vitiū orum tenebris ad domini corpus accedere. nam et sepulchrum illud figuram dominici habebat altaris: in quo corporis christi mysteria non in serico: non in panno tincto: sed in sar syndonis quo cū ioseph inuoluit in lino puro debent consecrari: vt sicut ipse veram terrene nature substantiā pro nobis morti obtulit: ita et nos in commemoratione ipsius purum de terre germinē candidum q̄z multumodo quasi mortificationis genere castigatum altari linum imponamus. Aromata autē que mulieres deferunt significant odorem virtutum et orationum suarū: uitatem quibus altari appropinquare debemus. Reuolutio autē lapidis insinuat reuerentiam sacramentorum: que regebantur velamine literę legis que in lapide scripta est: cuius ablato tegmine corpus domini mortuū non inuenitur: sed viuū euangelizatur: quia n̄si cognouimus fm carnem christum: sed iam nunc non nouimus. quomodo autē posito in sepulchro corpore domini: angelī assistisse leguntur: ita etiam tempore consecrationis mysterij corporis christi assistere sunt credendi. Nos ergo exemplo deuotarum mulierum: quotiens mysterijs celestibus appropinquamus: propter angelicam presentiam seu propter reuerentiaz sacre oblationis cum omni humilitate vultus declinemus in terraz: nos cinerem et terraz esse recolentes.

¶ Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum quod erat in spacio stadiozū sexaginta ab hierusalem nomine emaus: et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus que acciderant. Et factum ē dum fabularentur: et secum quererent: et ipse iesus appropinquans ibat cum illis. **Oculi** autem eorum tenebantur: ne cum agnoscerent: et ait ad illos: Qui sunt hi sermones quos consertis ad inuicem ambulantes: et estis tristes? Et respondens vnus cui nomen cleophas dixit ei: Tu solus peregrinus es in hierusalem: et non cognouisti que facta sunt in illa his diebus? Quibus ille dixit:

Que: Et dixerunt de iesu nazareno q̄ fuit vir propheta: potens in opere et sermone: coram deo et omni populo. Et quomodo enī tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis: et crucifixerunt eum. Nos autē sperabamus: quia ipse esset redempturus israel. Et nunc super hec omnia tertia dies est hodie: q̄ hec facta sunt. Sed et mulieres quedam ex nostris tenebant nos: que ante lucem fuerunt ad monumentum: et non inuenit corpore eius: venerunt dicentes se etiam visionem angelorum vidisse: qui dicunt eum viuere. Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt: ipsum vero non inuenerunt.

GLO. Post manifestationem resurrectionis christi p angelos mulieribus factam: manifestatur vltius eadē resurrectione per ipsius christi apparitionem discipulis. vnde dicitur: Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum. **THEO.** Quidam alterum horum duorum lucas inquit esse: et ob hoc suum nomen occultasse. **AM.** Vel duobus discipulis eorum dominum iam se recipere demonstrat scilicet ammoni et cleophas. **AVGVST.** de concor. euange. Castellum autē illud non abiurde accipimus etiam villam fm marcum potuisse appellari. Deinde castellum describit dicens: Quod erat in spacio stadiozū sexaginta ab hierusalem nomine emaus. **BEDA.** Ipsa est nicopolis ciuitas insignis palestine: que post expugnationem iudee sub marco aurelio antonio principe restaurata cum statu mutauit et nomen. Stadium autē quod greci auctore vi dicunt hercule viarū spacia mensurat: octaua est pars miliarij. Et ideo sexaginta stadia: septem milia passuum et quinquaginta significant: quod spaciū itineris eis congruit qui de morte et sepultura domini certi gradiebantur: de resurrectione domini dubij. nam resurrectionē que post septimam sabbati facta ē: octauo numero contineri nullus ambigit. Discipuli ergo qui de domino loquentes incedunt: sextum miliarij cepti itineris compleuerant: quia illum sine quere la viuentem vsq̄ ad mortem quam in sexta sabbati subiit. peruenisse volebant. Compleuerant et septimum quia hunc in sepulchro non dubitabāt quiesuisse. Sed de octauo diuidium tm peregerant: quia gloriā iam celebrare resurrectionis non credebant perfecte. **THEOPH.** Predicti autē discipuli loquebantur de his ad inuicem que acciderant: non quasi credentes sed sicut stupentes i rebus extraneis. vnde sequitur: Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus que acciderant. **BEDA.** Loquentes autē de se dominus appropinquans conuatur: vt et fidem resurrectionis mentibus eorum incedat: et quod se facturum promiserat impleat scilicet vt vbi sunt duo vel tres in nomine meo congregati: ibi suz in medio eorum. vnde sequit: Et factum est dum fabularentur: et se cum quererent: et ipse iesus appropinquans ibat cum illis. **THEO.** Obtentio enim iam spiritali corpore nō obstat loci distantia quin adesset quibus volebat: nec vltius naturalibus legibus corpus suūz regebat: sed spiritaliter et supra naturā. vnde vt marcus dicit: sub alia forma eis videbatur: in qua non concedebatur eis ei cognitio. Sequitur enīz: Oculi autem eorum tenebantur: ne illū agnoscerent. vt. s. totā suā dubiā intentionē reuelat et vulnus detegentes recipiant medicinā: et vt cognoscerent q̄ quāuis corpus ipsūz qd passū fuerat resurrectione nō in apli tale erat vt eet omnibus visibile: sed tm his a quibus vellet videri: et vt non dubitent quare de cetero

non conuersatur inter plebē: quia. s. post resurrectionem conuersatio eius non esset digna hominibus: sed diuina magis: quod etiam est forma resurrectionis future in qua sicut angeli conuersabimur et filij dei. **GREGORIUS.** in homine. Conuenienter etiam eis speciem quam recognoscerent non ostendit: hoc agens foris in oculis corporis: quod apud ipsos agebatur intus in oculis cordis. ipsi namque apud seipsos intus et amabant et dubitabant. De se ergo loquentibus presentiam exhibuit. sed de se dubitantibus cognitionis sue speciem abscondit: verba quidem eis contulit. **Nā** sequitur: **Et ait ad illos.** Qui sūt hi sermōnes quos cōfertis ad inuicē abulātes et estis tristes.

GREGVS. Cōferebāt qdē inter se quasi non amplius expectantes christū uiuentem: sed dolorosi quasi perem pro saluatore. vnde sequitur: **Et respondens vnus cui nomen cleophas:** dixit ei: **Tu solus peregrinus es in hīe rūsalem:** et non cognouisti que facta sunt in illa hīs dieb'.

THEO. q. d. Tu solus peregrinus es: et extra cōfinia hierusalē habitans: et exers es eorum que in medio ei' contigerunt vt hec ignoras. **BEDA.** Vt hoc dicit: quia peregrinus putabant eum: cuius vultum non agnoscebant. sed reuera peregrinus erat eis: a quorum nature fragilitate percepta iam resurrectionis gloria longe distabat: et a quorum fide vtpote resurrectionis eius nescia manebat extraneus. Sed adhuc dominus interrogat: nam sequitur: **Quibus ille dixit:** **Que?** **Et ponitur eorum respōsio cū subditur:** **Et dixerunt ei:** De iesu nazareno qui fuit vir propheta. **Prophetam** fatentur: filium dei tacent: **Ut** nō dum perfectē credentes: vel solliciti ne inciderent in manus iudeorum persequentium: quia nesciebant quis esset quod verum credebant celantes: Ad cuius commendationem subditur: **Potens in opere et sermone.** **THEO.** Primo quidem est opus: secundo sermo. nullus enim doctrine sermo approbatur: nisi prius is qui docet: se ostendat auctorem: precedit enim opus aspectum. nam nisi mūdauis intellectus speculum per opera: non emicat decor optatus. Adhuc autem subditur: **Coram deo et omni populo.** Nam primo cōplacendum est deo: deinde curā dum quantum possibile est de innocentia apud homines vt precedente diuino cultu viuamus sine scandalo plurimorum. **GREGVS.** Deinde assignat causā tristitie: traditio et passio christi: cum sequitur: **Et quomodo tradiderant eum summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis: et crucifixerunt eum.** Subditur autē desperantiam vōx: cum dicitur: **Nos autē sperabamus qd ipse esset redempturus israel.** **Sperabamus** inquit: non speramus: ac si mors domini similis esset moribus aliorum: **THEO.** Expectabant enim christum saluatorem et redemptorem populum israel ab ingruentibus malis et seruitute romanoz: ipsum quoque credebat terrenum regem fieri: quem putabant promulgataz in se mortis sententiam cauere potuisse. **BEDA.** Merito ergo tristes incedebant: quia et seipsos quodāmodo arguebant: qd in illo redemptionem sperauerint: quem iam mortuūz viderant: nec resurrecturum credebat: et maxime dolebat eū sine causā occisum quem nouerant innocentem. **THEO.** Videntur tamen hi viri non omnino increduli esse p hoc quod subditur: **Et nunc super hec omnia tertia dies ē hodie qd hec facta sunt.** In quo videntur habere memoriā eius qd eis dominus dixerat se tertia die resurrecturum.

GREGVS. Porro relata a mulieribus resurrectionis famam commemorant: cum subditur: **Sz et mulieres que dam ex nostris terruerunt nos: que ante lucez fuerunt ad monumentūz: et non inuenito corpore eius venerunt dicētes se etiam visionem angelorum vidisse: qui dicunt eum viuere.** Dicunt quidem hoc quasi non credentes: propter quod referunt se terribos. i. stupefactos. non enim quod erat eis relatum firmūz estimabant: aut angelicaz illuminationem fuisse: sed stuporis et turbis causam inde sumebant. **Testimoniūz** quoque petri non certum estimabāt dum diceret: se non vidisse dominum: sed resurrectionez eius conicere ex eo qd corpus ipsius in sepulchro nō iacebat. vnde sequitur: **Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt.** ipsum vō non inuenerunt. **AVGVSTINVS.** de cōcordantijs euangelistarūz: Lum autem lucas dixerit petrum accurrisse ad monumentūz: et cleopha dixisse: ipse retulerit qd quidam eorum iterum ad monumentum: inteligitur ante tertiū loanni qd duo ierint ad monumentūz: sed petrum primo solum commemorauit: quia illi primūz maria nunciauerat.

Et ipse dixit ad eos: **O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete.** **Nōne** hec oportuit pati christum et ita intrare in gloriā suā? **Et incipiens a moysē et omnib' prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso erant.** **Et appropinquauerunt castello quo ibant et ipse se finxit longius ire:** **Et coegerunt illum dicentes:** **Mane nobiscum quoniam aduersperascit et inclinata est iam dies.** **Et intrauit cum illis.** **Et factum est dum recumberet cū eis accepit panem et benedixit ac fregit et porrigebat illis.** **Et aperti sunt oculi eorum et cognouerunt eum.** **Et ipse euauit ex oculis eorum.** **Et dixerunt ad inuicem.** **Nōne cor nostrum ardēs erat in nobis dū loqueretur in via: et aperiret nobis scripturas?** **Et surgentes eadē hora regressi sunt in hierusalem: et inuenerunt congregatos vndecim et eos qui cum illis erant dicentes qd surrexit dominus vere: et apparuit sumonī.** **Et ipsi narrabant que gesta erant in via: et quomodo cognouerunt eum in fractione panis.**

THEOPHI. Quia predicti discipuli nimia dubietate laborabant: dominus eos redarguit. vnde dicitur: **Et ipse dixit ad eos:** **O stulti.** fere enim eadem dixerāt que et astantes cruci: **Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere.** **Et tardi corde ad credendum in omnibus que locuti sunt prophete.** Contingit enim credere que locuti sūt prophete. particulariter qdaz: et nō vniuersalit oia puta si aliquis credat que de cruce christi dicuntur a prophetis sicut est illud: **foderunt manus meas et pedes meos.** que vero spectant ad resurrectionem non credant: sicut est illud: **Non dabis sanctum tuum videre corruptio nem.** Decet autem in omnibus fidez adhibere prophetis tam in glorioz que de christo predixerūt: qd i glorioz: quia ex passione malozum est ingressus in gloriā. **Vnde sequitur:** **Nōne hec oportuit pati christum: et ita intrare in gloriā suā.** s. sz humanitatē. **ISIDORVS.** Sz rsi oportebat christum pati: tamen qui crucifixerunt rei sunt pene: non enim satagebant perficere quod deo disponebat. vnde et eorum executio fuit impia: dei vero dispensatio prudentissima: qui nequitiam eorum in beneficia generis humani conuertit: quasi viciis viperis carnib' ad antidoti salutiferi confectionem. **CHRY.** Et ideo dominus ostendit consequenter hec omnia nō euenisse simpliciter: sed ex dei proposito ante predestinato. vnde sequitur: **Et incipiens a moysē et omnibus prophetis interpretabatur illis in omnibus scripturis que de ipso crāt: quasi diceret:** Postq estis tardi: ergo poptos vos reddā: mysteria scripturarum vobis exponendo. nam sacrificium abrahe cum isaac dimisso immolatus est aries: hoc prefigurauit. Sz et alijs scripturis pphetis sparsim tacet mysteria crucis et resurrectionis xpi. **BEDA.** Et aut

moyses et prophete de christo locuti sunt: et eum per passionem in gloriam intraturum predixerunt: quomodo gloriatur se esse christianum: qui neque qualiter scripture ad christum pertineant inuestigat: neque ad gloriam quam cum christo habere cupit: per passionem attingere desiderat. **GRECVS.** Quia vero predixit euangelista: Tenebantur oculi eorum ne eum agnoscerent: donec sermo domini mentem eorum moueret ad fidem: conuenienter oportuit aspectum sui auditui subiungit. unde sequitur: Et appropinquauerunt castello quo ibant: et ipse finxit se longius ire. **AVG.** de que. eua. Quod non ad mendacium pertinet. non enim omne quod fingitur mendacium est: sed quando id fingimus quod nihil significat: tunc mendacium est. cum autem fictio nostra refertur ad aliquam significationem: non est mendacium sed aliqua figura veritatis: alioquin omnia que a sapientibus et sanctis viris: vel etiam ab ipso domino figurate dicta sunt mendacia deputabuntur: quia secundum visitatum intellectum non consistit veritas in talibus dictis. Sicut autem dicta: ita etiam finguntur facta sine mendacio ad aliquam rem significanda. **GRE.** in home. Quia ergo adhuc in eorum cordibus peregrinatus erat a fide: ire se longius finxit. fingere namque componere dicimus. unde et compositores luti figuratos vocamus. Nihil ergo simplex veritas per dupliciter fecit: sed tale se exhibuit in corpore: qualis apud illos erat in mente. Sed quod esse extranei a charitate non poterant: hi cum quibus charitas gradiebatur: cum ad hospitium quasi peregrinum vocant. unde sequitur: Et coegerunt illum. Ex quo exemplo colligitur quia peregrini ad hospitium non solum inuitandi sunt: sed etiam trahendi. **GLO.** Nec solum factis eum cogunt: sed etiam verbis inducunt. Sequitur enim: Dicentes: Vane nobiscum: quoniam aduersas es: et inclinata est iam dies. id est occasus. **GRE.** in home. Ecce autem cum per mensam suam christus suscipitur: suscepto res suos etiam per semetipsum requirit. Sequitur enim: Et intrauit cum illis. Mensam ponunt: cibos afferunt: et deum quem in scripture sacre expositione non cognouerant in panis fractione cognoscunt. Sequitur enim: Et factum est dum recumberet cum illis: accepit panem et benedixit ac fregit: et porrigebat illis: et aperti sunt oculi eorum et cognouerunt eum. **CHRY.** Quod non de sensibilibus oculis dictum est: sed de sensu mentali. **AVG.** de con. eua. Neque enim clausis oculis ambulabant: sed inerat aliquid quod non sinitur agnoscere quod videbant: quod. id est. caligo et aliquis humor: efficere solet: non quia dominus non poterat transformare carnem suam: ut alia reuera esset effigies: quam solebat intueri: quando quidem ante passionem transformatus est in monte: ut facies eius claresceret sicut sol. Sed non ita nunc factum est. non enim incongruenter accipimus hoc impedimentum in oculis eorum a sathana fuisse ne agnosceretur iesus: sed tamen a christo facta est permissio usque ad sacramentum panis: ut veritate corporis eius participata: remoueri intelligatur impedimentum inimici: ut christus possit agnosci. **THEO.** Sed et aliud innuit: quod. id est. sumentibus sacrum panem aperiantur oculi ut eum agnoscat magnam enim et ineffabilem vim habet domini caro. **AVG.** de que. eua. Vel quod dominus se ire longius finxit: cum committatur discipulis exponens sacras scripturas: utrumque ipse esset ignorantibus: significat quia hospitalitatis officio ad suam cognitionem peruenire posse homines intima uitae: ut cum longius ipse ab hominibus abcesserit super omnes celos cum eis transierit: qui hunc exhibent seruis eius. Tenet ergo christum ne longius ab eo cat quisque cathetizatur verbo in omnibus bonis ei qui se cathetizat communicat. Etiam isti cathetizati erant verbo cum exponeret eis scripturas. Et quia hospitalitatem sectati sunt: eum quem in ipsa expositione scripturarum non cognouerunt: in panis fractione cognoscunt. non enim auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores legis iustificabuntur. **GRE.** in home. Quisquis ergo audita vult intelligere: festinat ea

que iam intelligere potuit: opere implere. Ecce dominus non est cognitus dum loqueretur: et dignatus est cognoscitur dum pascitur. Sequitur enim: Et ipse euauit ex oculis eorum. **THEO.** Non enim tale corpus habebat: ut diutius cum eis commorari deberet: et hoc pariter augeret affectum eorum. unde sequitur: Et dixerunt ad inuicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis: dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas. **ORI.** Per quod innuit quod prolatis sermones a saluatore accendebant audientium cor ad amorem diuinum. **GRE.** in home. pentheco. Et audito enim sermone inardescit animus: et propterea frigus recedit: mens in supermo desiderio fit anxiosa. Audire libet precepta celestia: et quot mandatis instruitur: quasi tot facibus inflammas. **THEO.** Ardebat ergo cor: et vel igne verbo dum domini quibus intendebant tanquam veris. Vel quia differente scripturas: precelebatur intrinsecus cor: quod quod ille qui differbat dominum esset. Adeo ergo letati sunt: ut nullam moram passi: mox reuersi sint in hierusalem. et hoc est quod sequitur: Et surgentes eadem hora regressi sunt in hierusalem. Surrexerunt quidem eadem hora: perueniunt autem per plures horas: sicut oportebat sexaginta stadia transseantes. **AVG.** de con. eua. Iam autem fama erat quod surrexerat iesus a mulieribus facta: et a simone petro: cui iam apparuerat. Etiam isti duo hec inuenerunt loquentes illos ad quos in hierusalem venerunt. Sequitur enim: Et inuenerunt congregatos undecim: et eos qui cum ipsis erant dicentes quod surrexerat dominus: et apparuit simoni. **BEDA.** Omnium enim virorum primo dominum apparuisse videtur petro ex his quos euangeliste quatuor: et paulus apostolus commemorauerunt. **CHRY.** Non enim simul omnibus se manifestabat: ut sciret fidei semina. nam qui primo viderat et certus erat: alius referrebat. Unde sermo prodicens preparabat animum auditus visioni: et ideo primo digniori et fideliori omnibus apparuit. Erat enim opus anime fidelissime: que prius acciperet hunc aspectum: ut minime turbaretur inopinata visione. Et ideo primo videtur a petro: ut qui primo confessus est eum christum: primo resurrectionem videre mereatur: et etiam quia eum negauerat: prius ei voluit apparere consolans eum ne desperaret. Post petrum vero alius apparuit: quandoque paucioribus: quandoque pluribus: quod duo discipuli consentiant. Sequitur enim: Et ipsi narrauerunt que gesta erant in via: et quomodo cognouerunt eum in fractione panis. **AVG.** de con. eua. euange. Quod autem ait marcus annunciauerunt ceteris: nec illis crediderunt: cum lucas dicat: quod iam inde loquebantur verere surrexisse dominum: quid intelligendum est: nisi aliquos ibi fuisse qui hoc credere nolent.

Cum autem hec loquuntur: stetit iesus in medio eorum et dixit eis: Pax vobis. Ego sum: nolite timere. Conturbati vero et confertim estimabant se spiritum videre. Et dixit eis. Quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda vestra: Videte manus meas et pedes: quia ego ipse sum: Palpate et videte: quia spiritus carnis: et ossa non habet sicut me videtis habere. Et cum hec dixisset ostendit eis manus et pedes.

CIRYL. Undique resurrectionis fama per apostolos divulgata et affectu discipulorum erecto ad christi visionem venit desideratus: et querentibus et expectantibus reuelatur: nec disceptat ut de alio: sed euidenter se offert. unde dicitur. Cum hec autem loquuntur: stetit iesus in medio eorum. **AVG.** de con. eua. euangelista. Hanc ostensionem domini post resurrectionem et iohannes commemorat. Sed quod dicit iohannes: Non cum illis fuisse apostolum thomam: cum secundum lucam duo illi regressi in hierusalem: inuenerunt congregatos undecim: perculit

bio intelligendū est: q̄ inde thomas exierit: anteq̄ dñs
hec loquēb⁹ appareret. **Dat. n. lucas** locū i sua narratio
ne q̄o possit intelligi dñs hec loquēb⁹: prius ide exisse tho
mā: postea dñs intrasse: nisi q̄s dicat: nō illos vñdecim
qui iam tunc apostoli vocabant: sed discipulos illos vñ
decim fuisse ex multo numero discipulorum. Sed cum
adiunxit lucas: Et eos qui cū ipsis erant. Satis vñq̄ de
clarauit euidēt⁹ illos vñdecim apostolos qui vocaban
tur apostoli: cū quib⁹ ceteri erant. Sed videmus cuius
mysterij gratia fm̄ mattheū et marcū resurgens ita man
dauit: **Precedā vos in galileā: ibi me videbitis.** Quod
est cōpletū ē: tamē post multa cōpletum ē: cū sic manda
tū sit: vt aut hoc solum: aut hoc p̄mū expectaretur fieri
debuisset. **AM.** Unde hoc conuenient⁹ arbitror: q̄ do
minus quidē mandauerit discipulis: vt in galileā cū vi
derent: sed illis ob metū intra conclaue residentibus p̄i
mū se obtulisse. **GREGVS.** Nec hoc ē promissi trāsgrē
ssio: sed potius festinata ex benignitate impletio p̄pter
pusillanimitatē discipulorū. **AM.** Postea vero cōfirma
tis animis vñdecim illos galileā penisse. Vel nihil obstat
si dicantur pauciores intra conclaue: et in monte quāplu
res fuisse. **EVSE.** Duo enim euangelistē. lucas et ioan
nes solis vñdecim hunc scribūt apparuisse in hierusalē
ceteri vero duo in galileā p̄perare non solū vñdecim
sed etiam vniuersis discipulis et fratrib⁹ dixerunt angelū
et saluatōrē vidisse: de quibus paulus meminit dicēs: De
inde apparuit plus q̄ quingentis fratrib⁹ simul. Est au
tem verior solutio: q̄ prius q̄ in hierusalē latitantibus se
mel aut bis vñsus ē ad eorum consolationē: in galileā ve
ro non in conclaui aut semel aut bis: sed cum multa pote
state ostensionem sui fecit: p̄bens se eis vñtē post pas
sionē in signis multis: vt lucas testatur i actibus. **AVG.**
de con. euan. Vel quod ab angelo hoc ē a domino dictū
est: p̄pheticē accipiendū ē. In galileā enī fm̄ trās migra
tionis significatiōē intelligendū occurrit: quia de popu
lo israel trāsmigraturi erant ad gentes: quibus apostoli
p̄dicantes non crederent: nisi ipse domin⁹ vñs in cordi
bus hominū p̄pararet: et hoc intelligitur: **Precedet vos
in galileā.** Secūdu aut illud q̄ galileā interpretat reuela
tio: nō itā in forma serui intelligendū ē: sed in qua ē equa
lis patri: quam promissit electoribus suis: illa erit reuela
tio tanq̄ vera galileā: cū videbimus eum sicuti est. Ipsa ē
erit beatio: trāsmigratio ex isto seculo in illam eternita
tem. vnde ad nos veniens non recessit: et quo nos prece
dens non deseruit. **THEO.** Primo igitur dominus in
medio discipulorum stans solito pacis affatu eorū tur
binē fedat: ostendens q̄ ipse idē est magister eorū qui
hoc verbo gaudebat: quo etiam eos munuit cū ad p̄di
candū misit. vñ sequit⁹: Et dixit eis: Pax vobis: ego sum:
nolite timere. **CYRIL.** Pudeat ergo nos pacis mun⁹
deserere: quā nobis hīc descendēs christus reliquit. Pax
et res et nomē dulce: quā et dei esse accepimus iuxta illud:
Pax dei. et eius esse dei: iuxta illud: Deus pacis ipsaz ē
dei: iuxta illud: Ipse est pax nostra. Per bonū cōmenda
tum ab omnibus: obseruatū autē a paucis. Que autem
est causa: fortassis ambitio domini aut facultatū: aut li
uor: aut odium: aut contēptus: aut aliquid huiusmodi ex
his que dei ignaros videmus incurrere. Dei quippe p̄e
cipue pax est: que cōfederat omnia: cuius nihil est adeo
p̄p̄ius sicut vnitas nature et pacificus status. Trāsum
itur vero ab angelis et diuinis potestatibus: que ad de
um et ad inuicem pacifice se habent. Diffūditur vero per
totā creaturā cuius est decore: tranquillitas in nobis aut
manat: fm̄ animā quidē per inuestigatiōē virtutū et com
municatiōē: fm̄ corpus vero in mētorū et clementorū
cōmēsuratiōe: quorum alterū pulchritudo: alterū sani
tas appellatur. **BEDA.** Discipuli autem nouerant chri
stū verū hominē: cū quo tanto tempore fuerant con
uersati. sed postq̄ mortuus ē: non credunt tertia die potu

isse veraz carnez de sepulchro resurgere. Putant ergo se
videre spiritam quē emisit in passione: vnde sequitur: **Et
turbati vero et conterriti:** existimabant se spiritū videre.
Erro: ille apostolorū secta est manicheorū. **AM.** Ad
ducti autē virtutū exēplis petrus et ioannes non credi
mus potuisse dubitare. Cur ergo lucas inducit fuisse tur
bato. Primo omnium quia paucorum opinionem sen
tentia maioris partis includit. Deinde quia et si petr⁹ de
resurrectione crediderat: turbati tamē potuit q̄ se domi
nus cū corpore vecitibus obsecratis: ipsoius infunde
ret. **THEO.** Verū quia per verbū pacis non ē sēda
tus turbo in animabus discipulorum. aliunde idcat eis
se filiū dei eē: qui mentis cognoscebat archana. vnde seq̄
tur: Et dixit eis: Quid turbati estis. et cogitationes ascen
dūt in corda vestra. **BEDA.** Quales vñq̄ cogitatiōes
nisi falsę et perniciose. Perdidit enī christus fructū passio
nis: si non eēt veritas resurrectionis tanq̄ bonus agricola
diceret quod ibi plantauit inueniam. i. fidem que in cor
descendit: quia desuper est. Cogitationes autem iste non
desuper descenderunt: sed de imo in cor sic: herba ma
la ascenderunt. **CYRIL.** Hoc autem fuit euidentissimū
signū: q̄ non alius est: qui videtur: sed ille idē quem vi
derant in ligno mortuum: et positum in sepulchro: quem
non latebat aliquid eorum que erant in homine. **AM.**
Consideremus autem qua gratia scōm iohannē apostolū
crediderunt qui gausi sunt: scōm lucam qui incredulū
redarguitur. Et videtur mihi iohannes quasi apostolus
maior et altiora tetigisse hec sequentia et humanis proxi
ma: hic historico vsus. circūit: ille cōpendio: quia et de il
lo dubitari non potest: quia testimoniū perhibet de his:
quibus ipse iteruit: et ideo vñq̄ verū putamus. Nam et
si in primo lucas eos non credidisse dicat: postea tamen
credidisse demonstrat. **CYRIL.** Comprobans autē do
minus deuictaz esse mortē: et humanā naturā itā i chri
sto corruptionē exuisse: primo ostendit eius manus et pe
des: et clauorū foramina. vnde subdit: **Uidet manus me
as et pedes: q̄ ego ipse sum.** **THEO.** Sed et aliud sub
iungit: palpationem. i. manū atq̄ pedū cū dicit. Pal
pate et videte: quia spiritus carnez et ossa non habet: sicut
me vidētis habere. quasi diceret: Vos putatis me eē spiri
tū. i. phantasma: sicut plures defunctorum circa sepul
chra videri soliti. Sed scitote q̄ spiritus neq̄ carnez
habet: neq̄ ossa: ego autem carnez et ossa habeo. **AM.**
hoc autē dominus ideo dixit: vt speciem nobis sue re
surrectionis ostenderet: nam quod palpatur corpus est.
In corpore autem resurgemus: sed illud subtilius: hoc
crassius: vt pote adhuc terrene labis qualitate concretus
Non ergo per incorpoream naturā: sed per resurrectio
nis corporee q̄litate christus clausa penetravit. **GRE
gius.** moza. Non enim in illa resurrectionis gloria corpus
nostrum erit impalpabile: et ventis aereq̄ subtilius vt eu
ticius dixit: sed subtile quidez per effectū spiritualis po
tentie: palpabile autē per veritatez nature. Sequit⁹: Et cū
hec dixisset: ostendit eis manus et pedes. **BEDA.** Qui
bus. i. indicata clauorū vestigia clauere: sed fm̄ iohannē
etiam latus eis ostendit: cum fuerit lancea perforatum: vt
i. ostensa vulnerū cicatrice dubietatis eorū vulnus sa
naret. Solent autem in hoc loco gentiles calūniāz strue
re: quasi non valuerit dominus vulnera sibi inflicta cura
re. Quibus respondendū est: quia non est consequēs: vt
qui maior fecisse probatur: minor facere nequiverit: s̄
certe dispensationis gratia qui mortem destruxit: signa
mortis delere noluit: primo quidē vt per hoc discipulis
fidez sue resurrectionis astrueret: deinde vt patri p̄o no
bis supplicans quale genus mortis p̄o homine pertule
rit semper ostendat: tertio vt sua morte redemptis q̄ mīse
ricorditer sint adiuti: p̄positis eiusdem mortis indicis
insinuet: postremo vt in iudicio q̄ iuste damnentur impū
denunciet.

Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pro gaudio dixit: Habetis hic aliquid: quod manducetur? At illi obtulerunt ei partem piscis assi: et fauim mellis. Et cum manducasset coram eis: summas reliquias dedit eis. Et dixit ad eos: Hec sunt verba que locutus sum ad vos: cum adhuc essem vobiscum: quoniam necesse est implere omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me.

CIRYL. Ostenderat dominus discipulis manus et pedes: ut certificaret discipulos quod corpus quod passus fuerat resurrexit. Ut adhuc autem magis certificaret aliquid manducabile perijt. unde dicit: Adhuc autem illis non credentibus et mirantibus pro gaudio dixit: Habetis hic aliquid quod manducet? **GRE.** nescius: Et iussu quidem legis pasca cum amaricantibus edebatur: quia adhuc amaritudo manebat: post resurrectionem vero cibum fauim mellis dulcoratur. unde sequitur: At illi obtulerunt ei partem piscis assi: et fauim mellis.

BEDA. Ad insinuandum ergo resurrectionis sue veritatem non solum tanti discipulis: sed etiam conuersis cum illis dignatur. ne arbitrentur eum non solide: sed imaginabiliter sibi apparere. unde sequitur: Et cum manducasset coram eis: summas reliquias dedit eis. Manducauit quidem potestate: non ex necessitate. aliter enim absterget aqua terra siticem: aliter sol calens: illa indiget: iste potentia. **GRECVS.** Si domini dicitur vere comedit: deum et deos homines post resurrectionem vti cibum fomentis. Sed que ex quadam dispensatione sunt a saluatore: non sunt regula et norma nature: quoniam in quibusdam alijs dispensauit. Resuscitabit. nostra corpora in corrupta: qui tamen dereliquit proprijs corporis foramina: que clauis forauit: et lateris cicatrice: ut ostendat quod mansit post resurrectionem natura corporis: nec est in alia mutatus substantia. **BEDA.** Manducauit ergo post resurrectionem: non quasi cibo indigens: nec quasi in resurrectione quam expectamus cibis egere significans: sed ut eo modo naturam corporis resurgentis astrueret. **WYSSIE.** autem piscis assus quem Christus comedit: significat Christum passum: ipse enim latere designatur in aquis generis humani. Capi voluit latere mortis nostre: et quasi tribulatione affatus est tempore passionis sue: sed fauim mellis nobis exiit in resurrectione. In fauim quidem mellis utrumque naturam exprimere voluit persone sue. fauim quippe mellis in cera et mel vero in cera est diuinitas in humanitate. **THEO.** Videntur autem et comesta aliud habere mysterium. quoniam enim manducauit partem piscis assi: significauit quod naturam nostram in huius vite maritate: affans eam igne proprie deitatis: et exicans eam humiditate: quam a profundis undis contraxerat: escam fecit diuinam: et eam que prius erat abominabilis preparauit deo cibum suum: quod significat fauim mellis. vel per piscem assum significat vitam actiuam consumendam nostram humiditatem laborum prunis. contemplationem vero significat per fauim mellis: propter dulcedinem eloquiorum dei. **BEDA.** Postquam autem visus est et tactus manducauit: ne in aliquo sensus humanos iudicasse videretur: misit manus ad scripturas. unde sequitur: Et dixit ad illos: Hec sunt verba que locutus sum ad vos: cum adhuc essem vobiscum. id est adhuc essem in carne mortali in qua estis et vos. tunc quidem in eadem carne resuscitatus erat: sed cum illis in eadem mortalitate non erat. et subdit: Quoniam necesse est impleri omnia que scripta sunt in lege moysi et prophetis et psalmis de me. **AVG.** de conuersione. Illud attendat qui magicis artibus Christum tanta potuisse: et nomen suum ad apostolos in se conuertendos arte ipsa consecrasset delirantem: utrum potuit magicis artibus prophetas diuino spiritu antequam in terra nasceretur implere. Neque enim si magicis artibus fecit ut coleretur et mortuus: magus erat antequam natus: cui prophetando venturo generis vna deputata est.

Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerent scri-

pturas: et dixit eis: Quoniam sic scriptum est et sic oportebat Christum pati et resurgere a mortuis tertio die: et predicare in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes: incipientibus ab hierosolyma. Vos autem testes estis horum: et ego mittam promissum patris mei in vos. Vos autem sedete in ciuitate quoadusque induamini virtute ex alto.

BEDA. Postquam prebuit se videndum oculis: manibus contractandum: legis commemorauit scripturas. consequenter aperuit sensum: ut intelligatur quod legitur. unde dicitur: Tunc aperuit illis sensum: ut intelligerent scripturas. **THEO.** Alioquin quomodo eorum anima turbata et vacillans circa Christi mysterium studuisset: sed et verbis eos docuit. Sequitur enim: Et dixit eis: quoniam sic scriptum est: sic oportebat Christum pati. scilicet per lignum crucis. **BEDA.** Perdidit autem Christus fructum passionis: si non esset uirtus resurrectionis. unde subdit: Et resurgere a mortuis tertio die. Deinde post commendatam sui corporis ueritatem: commendat ecclesie unitatem cum subdit: Et predicare in nomine eius penitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes. **EVSE.** Dicitur enim erat: Postula a me: et dabo tibi gentes hereditatem tuam. Oportebat autem conuersos et gentibus expiari a quolibet contagio et macula per ipsius uirtutem quasi cotaminatos ab errore demonum idolatrie: et nuper quasi conuersos a uita execrabili et ipudica. et ideo dicitur: oportet predicari prius quidem penitentiam: consequenter remissionem peccatorum in omnes gentes. Etis enim qui prius quam uera ostenderet malorum penitentiam salutem: gratia uenia commissa: non donauit: pro quibus et morte subiit. **THEO.** In hoc uero quod dicit: Penitentiam et remissionem peccatorum. eius de baptismo meminit: in quo per depositionem peccatorum seculorum: subsequitur uenia peccatorum. Sed quo pacto intelligitur in solo Christi nomine baptisma fieri: cum alibi mandetur hoc fieri in nomine patris et filij et spiritus sancti. Et primo quidem dicimus quod non intelligitur quod in solo Christi nomine fiat baptisma: sed quod Christi baptismo aliquis baptizetur. id est spiritualiter non iudicetur: nec tali quali iohannes baptizabat ad solam penitentiam: sed ad spiritus almi participationem: sicut et Christus in iordanis baptizatus ostendit spiritum sanctum in specie columbine. Porro baptisma in Christi nomine. id est morte Christi intelligas. sicut. n. ipse post mortem triduo resurrexit: sic et noster in aqua mergimur: et conuenienter emergimur: incorruptibilitatis spiritus arrecepti. Hoc etiam Christus nomen continet in se: et patre quam si unctorem: et spiritum quasi unctionem: et filium quasi unctum. scilicet humanam naturam. Non autem decebat amplius bipartitum esse humanum genus in iudeos et gentes. Et ideo ut omnes in unum uniret: mandauit incipere sermonem a hierosolyma et ad gentes terminari. unde sequitur: Incipi ab hierosolyma. **BEDA.** Non solum quia credita sunt illis eloquia dei: et eorum est adoptio filiorum et gloria. uerum etiam ut gentes varijs erroribus implicite: hoc maxime in dicio diuine pietatis: ad spem uenie prouocentur et eis qui filij dei crucifixerunt uenia concedatur. **CHRY.** Insuper ne dicerent aliqui: quod omnis notis fuerunt se ostenturos ad extraneos. Ideo prius apud ipsos occisores pandit resurrectionis signa in eadem ciuitate in qua prouipit temerarius ausus. Ubi. n. crucifixo credere uidentur: resurrectio plurimum demonstratur. **EVSE.** quod si ea que Christus predixit iam sortiuntur effectum: et uerbum eius uiuax et efficax per unum sum mundum oculata fide perspicitur: tempus est non incredulos esse erga eum qui protulit uerbum. Cum. n. necesse est diuinam uitam ducere: cuius opera uiuida uerbis consona ostenduntur: quid ministerio apostolorum impleta sunt. unde subdit: Vos autem estis testes horum. mortis. id est resurrectionis. **THEO.** Consequenter ne turbati cogitent quomodo nos homines

Idiote testimonium perhibebimus gentibus? et iudeis qui te occiderunt: subiungit. **Et ego mitto pmissum pa. mei in vos quod si per iocel promiserat dicens: Effundam spiritum meum super os carne. CHRY.** Sicut autem milites inualuros milites nemo ous exire sinit donec armati sint: et sic discipulos ante spiritum descendit: ad conspectum egredi non permittit. unde subdit: Vos autem sedebitis in ciui. quoadusque indua. vir. ex alto. **THEO.** i. virtute non humana sed celesti: nec dicitur: Suscipiatis: sed induamini: integra tutela spiritalis vel laminis indicans. **BEDA.** De hac autem virtute. i. spiritu dicitur angelus marie: Et virtus altissimi obumbrabit tibi. et ipse dominus alibi: Na et ego noui virtutes de me exisse. **THEO.** Cur autem non christo presente vel eo discedente spiritus spiritus venit: Decebat enim eos fieri cupidos reit: et demum recipere gratiam. tunc enim magis ad deum erigimur: cum iubet necessitas. oportebat enim inter in nostra copare naturam in celis: et feda colummarum: ac deinde spiritum aduenire: et gaudia celebrari serena. Attende et quam eis necessitate ipsos iherosolymis esse: eo quod illic spiritum promissum largiri. Ne enim rursus post eius resurrectionem aufereretur: hac expectatione quasi quodam vinculo oes simul eos ibi detinuit. dicit autem: Donec induamini virtute ex alto. Nec expellit quoniam sunt iugiter vigilantes. Quid ergo miraris: si die nobis nouissimum non pandit: cum die hunc populum qui pandere noluit. **GRE.** in pastora. Admonendi sunt ergo quos predicationis officio imperfectio vel etas prohibet: et in precipitatio ipellit nedum sibi tantum onus officij precipitatione arrogat: via sibi subsequens melioratiois abfiscant. Ipsa enim veritas que repente quos vellet roburare potuisset: ut exempli sequentibus daret: ne imperfecti predicare presumerent: postquam plene discipulos de virtute predicationis instruxit: mandauit eis ut in ciuitate sederent donec indueretur virtute ex alto. In ciuitate quippe sedemus: si intra mentium nostrorum nos claustra constringimur: ne loquendo exterius euagemur: ut cum virtute diuina perfecte induimur: tunc quasi a nobismetipsis foras etiam alios instruimus. **AM.** Consideremus autem quomodo semel in anno acceperint spiritum sanctum: hic autem in ciuitate reuertuntur sedere: quoadusque induantur virtute ex alto: spiritus sanctus in illis. xi. quasi perfectio: in sufflavit: et reliquis postea tribuendum promittit: vel eundem ibi insufflauit: hic sponddit. Nec videt esse contrarium: cum diuisiones sint gratiarum. ergo alia insufflauit ibi operationem: hic alia pollicetur. Ibi enim remittendo gratia tributa est peccatoribus: quod videtur esse angustius. et ideo insufflatur a christo: ut credas spiritum sanctum christi et credas de deo spiritum. De enim solus peccata dimittit: lucas autem linguarum gratiam describit effusam. **CHRY.** Uel dicit: Accipite spiritum sanctum: ut eos idoneos faceret ad receptionem: aut quod futurum est per ipsos indicauit. **AVG.** xv. de trinitate. Uel dominus post resurrectionem suam bis dedit spiritum sanctum: semel in terra propter dilectionem propter proximorum: et iterum de celo propter dilectionem dei.

Eduxit autem eos foras in bethaniam: et eleuatis manibus suis benedixit eis: et factum est: dum benediceret illis recessit ab eis: et ferebatur in celum et ipsi adorantes regressi sunt in iherusalem cum gaudio magno: et erant semper in templo laudantes et benedicentes deum. Amen.

BEDA. Pretermittis omnibus que per. xliij. dies agi a domino cum discipulis potuerunt: primo diei resurrectionis eius coniungit tacite nouissimum die quo ascendit in celum dicens: Eduxit autem eos foras in bethaniam. Primo quidem propter nomen ciuitatis que domus obedientie dicitur. qui enim propter inobedientiam peruersorum descendit: propter obedientiam conuersorum ascendit. deinde propter suum eiusdem ville que in latere montis oliuarum

posita est narrat: quod videlicet obedientis ecclesie domus in ipsius summi montis. i. in christi latere: fidei: spei: dilectionisque sue fundamentum locauit. Eos autem benedixit: quibus precepta docendi tradiderat. unde sequitur: Et eleuatis manibus suis benedixit eis. **THEO.** foras viz conseruatam influens eis usque ad aduentum spiritus: et fortassis instruens nos: ut quotiens recedimus: benedictionibus subditos deo commendemus. **ORI.** Quod autem eleuatis manibus benedixit eos: significat quod deceat benedicentem cui ornatus est varijs operibus et arduis respectu altorum: sic enim manus tolluntur in altum. **CHRY.** Attende autem quod dominus brauia repromissa aspectu subiicit. promissum quidem corporum resurrectionem: a mortuis reuertitur: et per. xl. dies discipulos certificat. promittitur etiam quod in nubibus rapiemur in aere: et hoc ipse perfecit per opera. Sequitur enim: Et factum est dum benediceret illis: recessit ab eis et ferebatur in celum. **THEO.** Et belias quidem videbatur quasi assumi in celum: sed saluator ipse precursor omnium ascendit in celum: appariturus diuino conspectui in sacro suo corpore: et iam nostra natura in christo honorata a qua libet virtute angelica. **CHRY.** Sed dices: quid interest mea: quia et tu in nubibus suscipieris similiter: nam corpus tuum conaturale est illi corpori. Erit igitur et corpus tuum tam agile ut possit transire per aera. nam sicut caput: sic et corpus: sicut principium sic et finis. Aspice autem quomodo honoratus es per hoc principium. Infima pars rationalis creature homo erat: sed pedes effecti sunt caput: sublimati in regiam sedem in suo capite. **BEDA.** Ascendente autem in celum domino: discipuli adorantes ubi steterunt nouissime pedes eius: confestim iherosolymam redeunt: ubi promissionem partis sunt expectare precepti. Sequitur enim: Et ipsi adorantes: regressi sunt in iherusalem cum gaudio magno. Gaudia magna agunt: quia deus ac dominus suus post triumphum resurrectionis etiam celos penetrasse letantur. **GRECVS.** Et erant vigilantes non degentes in propriis laboribus: sed expectantes supernam gratiam conuersantur in templo: inter cetera etiam loci honestatem addiscentes. unde dicitur: Et erant semper in templo. **THEO.** Non dum aderat spiritus: et iam spiritaliter conuersantur: prius erant reclusi: iam stant in medio principum sacerdotum nec aliquo distrahantur mundano sed oibus correptis iugiter deum laudant. Sequitur enim: Laudantes et benedicentes deum. **BEDA.** Et attende quod lucas inter quattuor aialia celi designatus accepit per vitulum: cuius victima qui in sacerdotium eligebantur initiari sunt iusti: eo quod ipsius sacerdotum christi ceteris amplius exponendum suscepit. et euangelium suum quod a ministerio templi per sacerdotum zacharie cepit: in templi deuotione compleuit: et apostolos ibi ministros noui sacerdotum futuros non in victimarum sanguine: sed in laude dei et in benedictione conduxit: ut in loco orationis et inter laudum deuotiones promissus spiritus sancti aduentus paratis cordibus expectent. **THEO.** Quos nos imitantes in sacra vita semper degamus: laudantes et benedicentes deum: cui est gloria et benedictio et virtus in secula: Amen.

Dominica prima de aduentu.

Erunt signa in sole et luna

xxi.

Dominica quarta Anno quinto decimo imperij

iiij.

Dominica post natiuitatem domini

li.

Erat ioseph et maria

li.

In octaua natiuitatis domini

li.

Postquam consummati sunt dies

li.

Dominica prima post epiphaniam

li.

Cum factus esset iesus annorum

li.

In sexagesima Cum turba multa

viii.

In quinquagesima Assumpsit iesus. xij.

viiij.

Seris quinta post dominicam secundam in. xl.

xxvi.

Dixit iesus discipulis suis parabolas hanc

Sabbato post eandem
Dixit iesus discipulis suis homo quidam
Dominica tertia in quadragesima
Erat iesus egrediens demonium
Feria secunda post eandem
Dixerunt pharisei ad iesum: quanta aa.
Feria quinta post eandem
Surgens iesus de synagoga
Feria quinta post dominicam quartam in xl.
Ibat iesus in ciuitate que vocatur naïm
Feria quinta post dominicam in passione
Rogabat iesum quidam phariseus
Feria quarta post dominicam in ramis palmarum
Appropinquabat dies festus
Feria secunda post dominicam resurrectionis
Duo ex discipulis iesu ibant
Dñica prima post penthe. Estote misicordes
Dominica secunda Homo quidam fecit cenam
Dominica tertia Erant appropinquantcs
Dominica quarta Cū turbe irruerent
Dominica octaua Homo quidam erat diues
Dominica nona Cum appropinquaret iesus
Dominica decima Dicebat iesus ad quosdā
Dominica duodecima Beati oculi qui vidēt
Dominica tridecima
Dum iret iesus hierosolimam
Dominica quintadecima Ibat iesus in ciuitate
Dominica sextadecima Cū intrasset iesus
In dedicationib' Egredius iesus perābu.
In festo sancti siluestri pape
Sint lumbi vestri precincti: et lucerne ar.
In festo purificationis beate marie virginis
Postq̄ impleti sunt dies
In festo annunciationis sancte marie
Missus est angelus gabriel
In festo sancti marci euangeliste
Designauit dominus iesus et alios
In festo natiuitatis sancti iohannis baptiste
Elisabet impletum ē tēpus pariendi
In festo sancte marie magdalene
Rogabat iesum quidam
In festo assumptionis sancte marie
Intrauit iesus in quoddam castellum

In vigilia sancti iohannis baptiste
Fuit in diebus herodis
In festo sancti apollinaris episcopi et martyris
Facta ē autem contentio inter discipulos
In vigilia assumptionis beate marie virginis
Loquente iesu ad turbas extollens vocem
In vigilia sancti marthi apostoli et euangeliste
Uldit iesus publicanū nomine leui.
In vigilia plurimorum apostolorum
Designauit dominus et alios
In natali vnus martyris
Siquis venit ad me et non odit
In natali plurimorum martyrum
Descēdens iesus de monte
Attendite a fermento phariseorum
Dicebat iesus turbis iudeorum: ve vobis qui edi.
Cuz audieritis psallā et seditiones: noli.
Qui vos audit me audit
In festo confessorum pontificum
Sint lumbi vestri precincti: et lucerne ar.
Nemo accendit lucernam
Nolite timere pusillus grex
Homo quidam nobilis abiit in regionem
Feria quinta in quarto: tēporibus aduentus
Exurgens maria abiit in montana
In nocte natiuitatis domini in secunda missa
Pastores loquebantur adinuicem
Feria tertia post resurrectionē domini
Sicet iesus in medio discipulorum suorum
Feria quinta post festū pentheco.
Conuocatis iesus. xij. apostolis: dedit illis
Feria quinta post penthe.
Factum est in vna dierum
Sabbato Surgens iesus de synagoga
Sabbato. liij. temporum in mense septembri
Dicebat iesus turbis similitudinem hanc
In natiuitate domini ad secundam missam
Exijt edictum a cesare augusto vt descer.
In letanias maioribus
Quis vestrum habebit amicū
Dominica tertia post festum pentheco.
Erant autē appropinquantcs publicani et.

Finis tabule.

ra vero eius inquirendo prudentiam et mansuetudinem non enim dixit: Decipis me philippe: sed interrogat dicens: Anagareth potest aliquid boni esse. Valde autem et philippus prudens erat: Non enim interrogatus fragitur sed innotat vix volens ducere ad christum: unde sequitur: Dicit ei philippus: Veni et vide. Trahit quidem eum ad christum: scilicet de reliquo eum non contradicendum si verba et doctrinam illius gustauerit.

Audit iesus nathanael venientem ad se: et dicit de eo: Ecce vere israelita: in quo dolus non est. Dicit ei nathanael: Unde me nosti? Rndit iesus: et dicit ei: Priusquam te philippus vocaret eum esse sub ficu vidi te. Rndit ei nathanael et ait: Rabbi tu es filius dei: tu es rex israel. Respondit iesus et dixit ei: Quia dixi tibi vidi te sub ficu credis: maius his videbis. Et dicit ei: Amen amen dico vobis: videritis celum apertum: et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis.

CHRYS. Nathanael non suscipiendo ex nazarareth christum esse ea que illi erant circa scripturas diligentia ostendit. In non respondendo vero cum quod annunciatum erat multum desiderium quod habebat circa christi personam monstravit. Sciebat enim quod poterat philippus circa locum falli. Unde sequitur: Audit iesus nathanael venientem ad se: et dicit de eo: Ecce vere israelita: in quo dolus non est. Nequaquam enim cum accusare oportebat: sed vobis non creditis: putaverit: magis inuestigatis prophetias quod philippus: dicit autem vere israelita: in quo dolus non est. quod nihil ad gratiam vel odium loquebatur. **AV.** Uel aliter: Quid est in quo dolus non est: forte non habebat peccatum: forte illi medicus non erat necessarius: absque. Nemo sic natus est ut medico illo non egeret. Dolus enim est cum aliud agitur: et aliter fingitur: quod si in illo dolus non erat: si peccator esset: fatetur se peccatorem. Si enim peccator esset: inquit se videret: dolus est in ore ipsius: ergo in nathanaele confessione peccati laudavit non iudicavit non esse peccatorem. **THE.** Sed nathanael laudatus non acquievit exemplo: sed expectavit adhuc videri aliquid manifestius discere et interrogat. Sequitur enim dicit ei nathanael: unde me nosti. **CHRY.** Ipse quidem igitur ut homo inuestigat. Iesus autem ut deus responderebat. Sed et enim: Rndit iesus et dixit ei: priusquam te philippus vocaret cum esses sub ficu vidi te. Non ut homo eum intueretur: sed ut deus desuper cognoscens: Vidi inquit te. I. mox tuorum mansuetudinem. dicit autem: Cum esses sub ficu. quoniam nullus ibi erat sed soli philippus et nathanael singulariter loquebantur et propter hoc deum eum videns eum a longe dixit. Ecce vere israelita. ut scires quoniam antequam appropinquaret philippus hoc loquebatur christus: et inspicabile fiat christi testimonium. Noluit autem christus dicere: Non sum ex nazarareth. ut annunciatum tibi philippus: sed ex bethleem ut non faceret alterabilem sermonem: neque etiam per hoc dedisset argumentum sufficientes quod ipse esset christus: sed ostendit se christum per hoc quod prius erat loquendus illis. **AV.** Querendum est enim an aliquid signum fieret arboris fici. Invenimus arboris fici maledicta: quod sola folia habuit: et fructu caruit. In origine humani generis ad id quod cum peccavissent: de folijs ficus subcinctoria sibi fecerunt. folia ergo ficulneae intelliguntur peccata. Erat autem nathanael sub arboris fici: tamquam sub vmbra mortis: ac si dñs ei dicat: O israel sine dolo quisque es: O popule iudeus ex fide: antequam te per apostolos meos vocarem: et cum esses sub vmbra mortis et tu me non videres: ego te vidi. **GRE.** xvij. moza. Uel cum esses sub ficu vidi te. I. posui te sub vmbra legis elegi. **AVG.** de vrbis dñi: Recordatus est autem nathanael se fuisse sub ficu: ubi non erat christus personam corporalem: sed scientiam spiritalem: et quod sciebat se solum fuisse sub ficu agnovit in illo divinitatem. **CHRY.** Sic ergo ab hac predicatione et ab eo quod mente scrutatus est ei?

et quod cum adversus eum dicere videretur non culpavit: sed laudavit cognovit quoniam vere est christus. unde sequitur: Rndit ei nathanael et ait: Rabbi: Tu es filius dei: tu es rex israel: quod d. Tu es qui expectabaris: tu es qui querebaris: quod n. argumentum in alterabile suscepit: venit ad professionem et in moza prioris diligentiam ostendens: et in posteriori confessione devotionem. Multi autem legentium fmonem hunc anxiantur Petrus. n. qui post miracula et doctrinam confessus est quoniam filius dei beatificatus: ut a patre revelatione iam suscipiens. Nathanael autem ante signa et doctrinam hoc dicens nihil tale audiuit. Est igitur huius causa quoniam vba quidem eadem locutus est petrus et nathanael: non autem eadem mente: sed petrus quidem professus est filium dei ut deum vixit: hic autem ut hominem nudum dicens ei: Tu es filius dei. induxit: Tu es rex israel. Dei autem filius non israelitis est rex solum: sed et orbis terrarum universi. Hoc est manifestum est ex his que consequuntur. nam petro nihil postea addidit christus: sed quasi perfecta eius existente fide: ecclesiam se dixit in confessione illius fabricaturum esse. nathanael autem quasi multa parte et maiori professionis deficiente ad maiora educit. nam sequitur: Et dixit ei: quod dixi tibi: vidi te sub ficu credis: maius his videbis. quod d. Magni tibi visum est hoc esse quod dixi: et propterea me regem israelis professus es: quid igitur dices cum maius videbis et quid sit istud maius ostendit subdens: et dicit eis: Amen amen dico vobis: videritis celum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis. Vide qualiter paulatim eum a terra abducit: et facit quod non ultra estimet christum esse hominem solum. cui. n. angeli ministrant: qualiter hic homo purus esset: per hoc igitur suadet angelorum se esse divinum: sicut enim in proprium regis filium descendit et ascenderit in eum ministris regalibus: hoc quidem in tempore crucis: hoc vero in tempore resurrectionis et ascensionis: sed ante hoc quoniam accesserunt et ministrabant ei: et quoniam euangelizabant eius natiuitatem. futurum vero a preterito probavit: qui enim in preteritis vultum eius agnouerat: et de futuris audiens facilius suscepit. **AV.** de ver. dñi: Recolamus autem veterem huiusmodi quoniam iacob in somnis vidit scalam a terra pringentem usque in celum: et dñs in cubebat super eam: et angeli ascendebant et descendebant per eam. Denique ipse iacob quod intellexit quid videret: posuit lapidem et fudit oleum. dum vixit lapidem iacob: nuquid idolum fecit: significavit: non adoravit. agnoscitis christum: agnoscite et christum. Ipse est lapis quem reproba verunt edificantes. si ergo iacob vidit scalam quod israel appellatus et nathanael iste de israelita erat: convenienter somnium iacob dñs dixit ei. quod d. cuius nomine te appellavi ipse somnium in te apparuit: Videritis enim celum apertum: et angelos dei ascendentes et descendentes super filium hominis: sit autem ad illud descendit et ad illud ascendit: et sursum est: et sursum in se: de eo sursum in suis. **AV.** sup. io. Sunt autem angeli dei boni predicatorum predicatorum christum: hoc est super filium hominis ascendit et descendit: sicut paulus quod ascendit usque ad tertium celum descendit usque ad lac potum pauperum dandum dixit autem: Maius his videbis. quod plus est quam nos dñs vocatos iustificavit: quod quod vidit facientes sub vmbra mortis. Quid enim nobis proderat si ibi mansissemus: ubi nos viderit. Querit autem quare nathanael cui tantum testimonium probavit filius dei: iter. xij. apostolos non invenit. Intelligere autem debemus ipsum eruditum fuisse et peritum legis: propterea noluit illum dñs iter discipulos ponere: quod ideotas elegit unde confunderet mundum. Volens enim superbo frangere ceruices: non quesivit per oratorem piscatorem: sed de piscatore lucratum est imperatorem. Magnus cyprianus orator: sed prius petrus piscator: per quem postea crederet non tantum orator: sed etiam imperator.

CA. II.

Et die tertia nuptie facte sunt in cana galilee: et erat mater iesu ibi. Vocatus est autem et iesus et discipuli eius ad nuptias. Et deficiente vino: dicit mater